ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

# 12.

# Uluslararası TURKCESS Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi

## BİLDİRİ ÖZET KİTABI

**Ana Tema:**

**Yeni Yüzyılda Eğitimde Kapsayıcılık, Sürdürülebilirlik ve Dönüşüm**

3–5 Eylül 2026 | Yakın Doğu Üniversitesi | Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti




EĞİTİM | İNSAN | TOPLUM | SÜRDÜRÜLEBİLİR GELECEK

# XII. ULUSLARARASI TURKCESS EĞİTİM VE SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

# ÖZET KİTABI

## Cilt 1

**Editör Kurulu**

Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ

Doç. Dr. Ümit POLAT

Copyright © Vizetek
Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Limited Şirketi'ne aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.
Kitapta yer alan bölümlerin içeriğinin tüm sorumluluğu bölüm yazarlarına aittir.

**Yayın Koordinatörü**

Ferit RESULOĞULLARI

**Teknik Editörler**

Öğr. Gör. Dr. Ali ATEŞ

Arş. Gör. Dr. Kadir COŞKUN

**ISBN: 978-625-382-434-1**

**Materyal Türü:** Elektronik Kitap (Çevrimiçi / Web Tabanlı)

**Yayın Tarihi:** Eylül, 2026

**Web:** www.turkcess.net
**E-Posta:** turksosbilder@gmail.com

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

**Tel:** (0312) 4882 00 11

**Web:** https://vizetek.com.tr/

**E-Posta:** vizetekyayincilik@gmail.com

**Yayınevi Sertifika No:** 41575

## Destek Veren Kurumlar
















































ALANYA HEP ÜNİVERSİTESİ


UNIVERSITETI I PRIZRENIT
UKSHIN HOTI
2010
UNIVERSITY OF PRIZREN


GİRNE ÜNİVERSİTESİ
2013
1978
UNIVERSITY OF KYRENIA


EUROPEAN UNIVERSITY OF LEFKE
1990
LEFKE AVRUPA ÜNİVERSİTESİ


BUXORO DAVLAT
PEDAGOGIKA
INSTITUTI
2021


CYPRUS AYDIN
KIBRIS AYDIN ÜNİVERSİTESİ
2013
UNIVERSITY


GAÜ
GİRNE AMERİKAN
ÜNİVERSİTESİ


KAFKASYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ
2009

***Yayın Desteği İçin Teşekkürler***

Bilimsel bilginin yaygınlaştırılması, akademik çalışmaların kalıcı hâle getirilmesi ve bilim insanlarının emeklerinin geleceğe taşınması adına kongre yayınlarının basımı büyük önem taşımaktadır. Kongremizin Özet Kitapçığı'nın basımını uzun yıllardır titizlikle ve özveriyle gerçekleştiren Vizetek Yayıncılık'a, bilimsel çalışmalara sunduğu değerli katkılar, akademik yayıncılığa verdiği destek ve kongremize gösterdiği yakın ilgi için teşekkür ederiz.

Her kongrede akademik emeğin görünür ve kalıcı olmasına katkı sunan Vizetek Yayıncılık, yalnızca bir yayıncı olarak değil, bilimsel paylaşım ve akademik dayanışmanın güçlü bir paydaşı olarak yanımızda yer almaktadır. Kongremizin bilimsel hafızasının oluşturulmasına sunduğunuz kıymetli katkı için teşekkür ediyor; iş birliğimizin ve akademik dayanışmamızın nice yıllar boyunca devam etmesini diliyoruz. Bilime, akademiye ve eğitime verdiğiniz değerli destek için teşekkür ederiz.

*12. Uluslararası TURKCESS Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi Düzenleme Kurulu*

VİZETEK YAYINCILIĞA

Bilimsel Yayın Süreçlerine Katkı ve Desteklerinden Dolayı Teşekkür ederiz.

## Onur Kurulu Üyeleri

**Nazım ÇAVUŞOĞLU**
KKTC Milli Eğitim Bakanı
KKTC

**Prof. Dr. Tamer ŞANLIDAĞ**
Yakın Doğu Üniversitesi Rektörü
KKTC

**Prof. Dr. Eyüp DEBİK**
Yıldız Teknik Üniversitesi Rektörü
Türkiye

**Prof. Dr. R. Cüneyt ERENOĞLU**
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörü
Türkiye

**Prof. Dr. Mentor ALİSHANİ**
Prizren Ukshin Hoti Üniversitesi Rektörü
Kosova

**Prof. Dr. İsmail Hakkı ÖZÖLÇER**
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Rektörü
Türkiye

**Prof. Dr. Gülçin Yahya KAÇAR**
Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Rektörü
Türkiye

**Prof. Dr. İlkay SALİHOĞLU**
Girne Üniversitesi Rektörü
KKTC

**Prof. Dr. Bahodir MA'MUROV**
Buhara Devlet Pedagoji Enstitüsü Rektörü
Özbekistan

**Prof. Dr. Ahmet DEMİR**
Uşak Üniversitesi Rektörü
Türkiye

**Prof. Dr. Hasan USLU**
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Rektörü
Türkiye

**Prof. Dr. Ahmet Hamdi TOPAL**
Kastamonu Üniversitesi Rektörü
Türkiye

**Prof. Dr. Turgay UZUN**
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Rektörü
Türkiye

**Prof. Dr. Akın LEVENT**
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Rektörü
Türkiye

**Prof. Dr. Turan SAĞER**
Alanya Üniversitesi Rektörü
Türkiye

**Prof. Dr. Bahri ŞAHİN**
İstanbul Gelişim Üniversitesi Rektörü
Türkiye

**Prof. Dr. Ayşegül KOMSUOĞLU ÇITIPITOĞLU**
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Rektörü
Türkiye

**Prof. Dr. Bayram YILMAZ**
Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörü
Türkiye

**Prof. Dr. Yadigar İZMİRLİ**
Kıbrıs Aydın Üniversitesi Rektörü
KKTC

**Prof. Dr. İbrahim Hakkı AYDIN**

İstanbul Aydın Üniversitesi Rektörü
Türkiye

**Prof. Dr. Ahmet ŞENGÖNÜL**

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörü
Türkiye

**Prof. Dr. Serdar YURTSEVER**

Girne Amerikan Üniversitesi Rektörü
KKTC

**Prof. Dr. Mehmet Ali YÜKSELEN**

Lefke Avrupa Üniversitesi Rektörü
KKTC

**Prof. Dr. Ramazan KORKMAZ**

Kafkasya Üniversiteler Birliği Başkanı
Türkiye

## Düzenleme Kurulu Başkanları

**Prof. Dr. Umut AKÇIL**

Yakın Doğu Üniversitesi
KKTC

**Prof. Dr. M. Engin DENİZ**

Yıldız Teknik Üniversitesi
Türkiye

**Doç. Dr. Ümit POLAT**

Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi
Türkiye

## Düzenleme Kurulu

| Kişi | Kurum | Ülke |
|---|---|---|
| Prof. Dr. Akmatali ALİMBEKOV | Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi | Kırgızistan |
| Prof. Dr. Seydi Ahmet SATICI | Yıldız Teknik Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Zehra ALTINAY | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Fahriye ALTINAY | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Ali Eftal ÖZKUL | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Şerife Zihni EYYÜPOĞLU | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Doç. Dr. Dervişe Amca TOKLU | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Gökmen DAĞLI | Girne Üniversitesi | KKTC |
| Prof.Dr. Elçin İBRAHİMOV | Karabağ Üniversitesi | Azerbaycan |
| Prof. Dr. Fulya TÜRK | Yıldız Teknik Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Metin DENİZ | Bartın Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Nathan PERRON | Northwestern University | ABD |
| Doç. Dr. Bankova İVANNA | Komrat Devlet Üniversitesi | Moldova |
| Doç. Dr. Elchin SÜLEYMANOV | Bakü Mühendislik Universitesi | Azerbaycan |
| Doç. Dr. Gulnoza EGAMBERDiYEVA | Nizami Taşkent Devlet Pedagojik Üniversitesi | Özbekistan |
| Doç. Dr. İpek MAAŞOĞLU | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Doç. Dr. Mirkhanova Gulandom RUSTAMOVNA | Buhara Devlet Pedagoji Enstitüsü | Özbekistan |
| Doç. Dr. Muhammed SALMAN | Kastamonu Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Serdan KERVAN | Prizren Üniversitesi Rektör Yardımcısı | Kosova |
| Doç. Dr. Ümüt ARSLAN | University of Nebraska at Kearney | ABD |
| Dr. Öğr. Üyesi Fadıl ŞİRAZ | Ondokuz Mayıs Üniversitesi | Türkiye |
| Dr. Öğr. Üyesi Gürcan ŞEKER | Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi | Türkiye |
| Dr. Ali ATEŞ | Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi | Türkiye |
| Dr. Kadir COŞKUN | Kastamonu Üniversitesi | Türkiye |

## Sempozyum Sekreteryası

| Kişi | Kurum | Ülke |
|---|---|---|
| Dr. Ali ATEŞ | Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi | Türkiye |
| Dr. Kadir COŞKUN | Kastamonu Üniversitesi | Türkiye |
| Öğr. Gör. Ayşe ÖZTOPRAK | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Öğr. Gör. Selman ÇETİN | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Öğr. Gör. Hulin SIDDIK | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Arş. Gör. Ali Berke KÖRÜN | Yıldız Teknik Üniversitesi | Türkiye |

## Bilim Kurulu

| Kişi | Kurum | Ülke |
|---|---|---|
| Ord. Prof. Dr. Abel MUHARREMOV | Bakü Devlet Üniversitesi | Azerbaycan |
| Ord. Prof. Dr. Aydın KAZIMZADE | Bakü Devlet Üniversitesi Rektör Yardımcısı | Azerbaycan |
| Ord. Prof. Dr. İsa HƏBİBBƏYLİ | Azerbaycan Milli İlimler Akademisi | Azerbaycan |
| Prof. Dr. Abdullah IŞIKLAR | Bursa Teknik Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Abdullah TEMİZKAN | Ege Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Abdurrahman TARİKÇİ | Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Adile EMİROVA | Sanayi ve Pedagoji Üniversitesi | Kırım |
| Prof. Dr. Adnan BAKİ | Karadeniz Teknik Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Ahmet ARSLAN | Namık Kemal Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Akmatali ALİMBEKOV | Kirgizistan-Türkiye Manas Üniversitesi | Kırgızistan |
| Prof. Dr. Aleksander KADİRBAYEV | Moskova Devlet Üniversitesi | Rusya Federasyonu |
| Prof. Dr. Ali Efdal ÖZKUL | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Ali Fuat ARICI | Yıldız Teknik Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Alikram ABDULLAYEV | Devlet İdarecilik Akademisi | Azerbaycan |
| Prof. Dr. Aliya Işıksal | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Almas BİNNƏTOVA | Nizami adına Edebiyat Enstitusu | Azerbaycan |
| Prof. Dr. Asəf ZAMANOV | Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitesi | Azerbaycan |
| Prof. Dr. Aşkın Kiraz | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Ayfer ŞAHİN | Ahi Evran Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Barış DEMİRCİ | Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Bilal DUMAN | Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Buludxan XƏLİLOV | Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi | Azerbaycan |
| Prof. Dr. Burak Gökbulut | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Bülent ALCI | Yıldız Teknik Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Bülent ARI | Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Cangoroz KANİMETOV | İ. Arabayev Üniversitesi | Kırgızistan |
| Prof. Dr. Ceenbek ALİMBAYEV | Kirgizistan-Türkiye Manas Üniversitesi | Kırgızistan |
| Prof. Dr. Cəfər CƏFƏROV | Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi | Azerbaycan |

| Kişi | Kurum | Ülke |
|---|---|---|
| Prof. Dr. Çavuş ŞAHİN | Çanakkale 18 Mart Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Çetin SEMERCİ | Bartın Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Çiğdem Hürsen | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Ebulfez SÜLEYMANLI | Üsküdar Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Elchin SULEYMANOV | Azerbaycan Üniversitesi | Azerbaycan |
| Prof. Dr. Elçin BABAYEV | Bakü Devlet Üniversitesi Rektörü | Azerbaycan |
| Prof. Dr. Elçin MEMMEDOV | Bakü Devlet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dekanı | Azerbaycan |
| Prof. Dr. Elena OGANOVA | Moskova Devlet Üniversitesi | Rusya Federasyonu |
| Prof. Dr. Engin Baysen | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Erdal HAMARTA | Necmettin Erbakan Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Erdinç ÖZTÜRK | İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Erkin NURİDDİNOV | Nizami Taşkent Devlet Pedagojik Üniversitesi | Özbekistan |
| Prof. Dr. Fahri TEMİZYÜREK | Gazi Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Farhad RAHMANOV | Azerbaycan Devlet Iktısad Üniversitesi | Azerbaycan |
| Prof. Dr. Fatma Ebru IKIZ | Dokuz Eylül Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Fevzi Kasap | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Fikret GÜLAÇTI | Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Firdevs HUSAMATİNOVA | Ufo Enstitü Direktörü | Başkurdistan |
| Prof. Dr. Firdevs Savi ÇAKAR | Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Fuad MEMMEDOV | Devlet İdarecilik Akademisi | Azerbaycan |
| Prof. Dr. Gali GALİYEV | Ufa Sosyal Teknoloji Üniv. Rektörü | Başkurdistan |
| Prof. Dr. Güven ÖZDEM | Giresun Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Hakan AKDAĞ | Mersin Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Hüseyin ASKEROV | Bakü Devlet Üniversitesi Dil ve Edebiyat Tedrisi Kürsüsü Başkanı | Azerbaycan |
| Prof. Dr. Hüseyin Bicen | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Hüseyin Özdeşer | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. İbrahim COŞKUN | Trakya Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. İbrahim ERDAL | Bozok Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN | İstanbul-Boğaziçi Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. İsmet TÜRKMEN | Gazi Osmanpaşa Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. İzzet RÜSTEMOV | Bakü Devlet Üniversitesi Sosyoloji Kürsüsü Başkanı | Azerbaycan |
| Prof. Dr. Kaya YILDIZ | Bolu İzzet Baysal Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Kemalettin KUZUCU | Marmara Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Korkut ULUDAĞ | Balıkesir Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Könül Memmedova | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Kürşat KARACABEY | Adnan Menderes Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Lemara SELENDİLİ | Kırım Federal üniversitesi | Kırım |
| Prof. Dr. M. Akif SÖZER | Gazi Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Mehmet Demiryürek | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ | Yıldız Teknik Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Meral Demiryürek | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |

| Kişi | Kurum | Ülke |
|---|---|---|
| Prof. Dr. Merdan GÜVEN | Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Mukaddes Sakallı Demireok | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Mukhtarkhan ORAZBAY | Yabancı Diller ve Yüksek Kariyer Üniversitesi | Kazakistan |
| Prof. Dr. Murat DOĞDUBAY | Balıkesir Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Mustafa ÇOLAK | Gazi Osmanpaşa Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Mustafa DAŞ | Dokuz Eylül Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Mustafa DENKTAŞ | Akdeniz Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Mustafa GÜÇLÜ | Erciyes Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Mustafa KAYA | Cumhuriyet Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Mustafa KOÇ | Düzce Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Mustafa TALAS | Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Mustafa Yeniasır | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Mücahit KAĞAN | Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Nazım Burgul | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Nergüz Bulut SERİN | Lefke Avrupa Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Nesrin M. Bahçelerli | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Nevin ERGAN | Hacettepe Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Nigar ABBASZADƏ | Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi | Azerbaycan |
| Prof. Dr. Nizameddin MAHMUDOV | Özbekistan Bilimler Akademisi Dil ve Edebiyat Enstitüsü | Özbekistan |
| Prof. Dr. Nur Köprülü | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Nuriye SEMERCİ | Bartın Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Oğuz SERİN | Lefke Avrupa Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Orhan DERMAN | Hacettepe Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Özkul ÇOBANOĞLU | Hacettepe Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Özlem ÇAKIR | Ankara Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Petrova Tatyana NİKOLAEVNA | Mari Devlet Üniversitesi | Rusya |
| Prof. Dr. Rabiyet ASLANOVA | Bakü Devlet Üniversitesi Felsefe Kürsüsü Başkanı | Azerbaycan |
| Prof. Dr. Recep Ebdülelioğlu Ağayev | Naxçıvan Dövlet Universitesi | Azerbaycan |
| Prof. Dr. Rüstem ŞÜKÜROV | Çuvaş Pedagojik Devlet Üniversitesi | Rusya Federasyonu |
| Prof. Dr. Sadık Yüksel SIVACI | Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ | Çanakkale 18 Mart Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Savaş KARAGÖZ | Aksaray Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Sefa BULUT | İbn Haldun Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Selçuk UYGUN | Süleyman Demirel Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Sezer Kanbul | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Shuxrat SİROJİDDİNOV | Taşkent Devlet Özbek Dili ve Edebiyatı Üniversitesi | Özbekistan |
| Prof. Dr. Sırrı AKBABA | Üsküdar Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Slobodan İlic | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Suat ÜNLÜ | Akdeniz Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Şeniz Şensoy | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |

| Kişi | Kurum | Ülke |
|---|---|---|
| Prof. Dr. Şevket Öznur | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Prof. Dr. Tacida HAFIZ | Priştine Üniversitesi | Kosova |
| Prof. Dr. Tamara GURTUEVA | Yeditepe Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Tashtan SİYAEV | Narin Devlet Üniversitesi | Kırgızistan |
| Prof. Dr. Tatyuana PETROVA | Çuvaş Pedagojik Devlet Üniversitesi | Rusya Federasyonu |
| Prof. Dr. Tehran ELİŞANOĞLU | Nizami adına Edebiyat Enstitüsü | Azerbaycan |
| Prof. Dr. Timur KOCAOĞLU | Michigan State University | ABD |
| Prof. Dr. Timur VURAL | Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Tuncay DİLCİ | Cumhuriyet Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Tuuganbayu KONURBAYEV | İ. Arabayev Üniversitesi | Kırgızistan |
| Prof. Dr. Tümen SOMMUNCUOĞLU | Hacı Bayram Veli Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Tynyshtyk YERMEKOVA | Kazakistan Eğitim Akademisi | Kazakistan |
| Prof. Dr. Yahya AKYÜZ | Ankara Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Yıldız KIZILABDULLAH | Ankara Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Yılmaz YEŞİL | Gazi Üniversitesi | Türkiye |
| Prof. Dr. Zamira BAUBEKOVA | Kazakistan Eğitim Akademisi | Kazakistan |
| Prof. Dr. Kaldibek BOLEEV | Taraz Beşerı Bilimler Üniversitesi | Kazakistan |
| Doç. Dr. Abdurashid JABBAROV | Semerkant Üniversitesi | Özbekistan |
| Doç. Dr. Adem YILMAZ | Kastamonu Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Ahmet Melih GÜNEŞ | Balıkesir Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Aygün BAĞIRLI | Diller Üniversitesi | Azerbaycan |
| Doç. Dr. Aygün KERIMOVA | Bakü Devlet Üniversitesi | Azerbaycan |
| Doç. Dr. Ayşe DEMİR | Yıldırım Beyazit Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Bankova İVANNA | Komrat Devlet Üniversitesi | Moldova |
| Doç. Dr. Behçet ÖZNACAR | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Doç. Dr. Bilgehan EREN | Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Birsen BAĞÇECİ | Çukurova Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Buket ÜNDEMİR | Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Burak DELİCAN | Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Canan Cenkova | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Doç. Dr. Canan Olpak KOÇ | Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Cengiz BUYAR | Manas Üniversitesi | Kırgızistan |
| Doç. Dr. Cüneyit AKAR | Uşak Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Dervişe Amca Toklu | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Doç. Dr. Didem İşlek | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Doç. Dr. Direnç Kanol | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Doç. Dr. Döndü Neslihan BAY | Osmangazi Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Durmuş ÜMMET | Marmara Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Elman NESİROV | Devlet İdarecilik Akademisi | Azerbaycan |
| Doç. Dr. Elmira GOCAYEVA | Azerbaycan Turizm ve Menecment Üniversitesi | Azerbaycan |
| Doç. Dr. Emine Kıvanç Öztuğ | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Doç. Dr. Emma EKEEVA | Daali Altay Devlet Üniversitesi | Rusya Federasyonu |

| Kişi | Kurum | Ülke |
|---|---|---|
| Doç. Dr. Ethem YEŞİLYURT | Akdeniz Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Eyüp YÜNKÜL | Balıkesir Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Ezgi Ulu | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Doç. Dr. Fahri SEZER | Balıkesir Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Fatima KOZYBAKOVA | El Farabi Milli Üniversitesi | Kazakistan |
| Doç. Dr. Fatma Köprülü | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Doç. Dr. Fatma Miralay | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Doç. Dr. Fuat Serkan SAY | Mersin Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Gizem AKCAN | Bartın Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Gizem Öneri Uzun | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Doç. Dr. Gökay KELDAL | Malatya İnönü Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Gökmen KANTAR | Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Gulnoza EGAMBERDiYEVA | Nizami Taşkent Devlet Pedagojik Üniversitesi | Özbekistan |
| Doç. Dr. Halil UZUN | Kilis 7 Aralık Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Hamdi KORKMAN | Afyon Kocatepe Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. İpek Danju | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Doç. Dr. Kemal Batman | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Doç. Dr. Kemale NECEFOVA | Azerbaycan Devlet Iktisad Üniversitesi | Azerbaycan |
| Doç. Dr. Kezban Ozansoy | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Doç. Dr. Korkmaz MUSTAFAYEV | Diller Üniversitesi | Azerbaycan |
| Doç. Dr. Lala HASANOVA | Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi-UNEC | Azerbaycan |
| Doç. Dr. Mamatali MURZAEV | Manas Üniversitesi | Kırgızistan |
| Doç. Dr. Mehmet Akif ERDENER | Balıkesir Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Mehmet Buğra ÖZHAN | Atatürk Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Meryem Karaaziz | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Doç. Dr. Mislimkan AYDAROVA | Batken Devlet Üniversitesi | Kırgızistan |
| Doç. Dr. Muammer ERGÜN | Kastamonu Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Muhamedrahim KURSABAEV | Astana Turizm Üniversitesi | Kazakistan |
| Doç. Dr. Muhtor NASiROV | Semerkant Üniversitesi | Özbekistan |
| Doç. Dr. Murat Özkan | Ordu Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Mustafa ÖZGENEL | İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Mürteza HASANOĞLU | Devlet İdarecilik Akademisi | Azerbaycan |
| Doç. Dr. Necmettin ÖZMEN | İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Nihan ARSLAN | Necmettin Erbakan Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Nurlan ŞADIEV | Oş Devlet Üniversitesi | Kırgızistan |
| Doç. Dr. Odil KUYSİNOV | Nizami Taşkent Devlet Pedagojik Üniversitesi | Özbekistan |
| Doç. Dr. Ramazan ALABAŞ | Kastamonu Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Raşit KOÇ | Yüzüncü Yıl Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Resul BAĞI | Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Sait Akşit | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Doç. Dr. Sami PEKTAŞ | Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Seçil Besim Ayhan | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |

| Kişi | Kurum | Ülke |
|---|---|---|
| Doç. Dr. Selim GÜNDOĞAN | Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Serdar BİROĞUL | Düzce Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Sevilay YILDIZ | Bolu İzzet Baysal Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Suat KILIÇARSLAN | Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Şebnem Güldal Kan | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Doç. Dr. Şener ŞENTÜRK | 19 Mayıs Üniversitesi | KKTC |
| Doç. Dr. Şengül Başarı | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Doç. Dr. Toğrul HALİLOV | Nahçıvan Üniversitesi | Azerbaycan |
| Doç. Dr. Tuğçe ERDAL | Bozok Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Ümmügülsüm CANDEĞER | Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Yagut ALIYEVA | Bakü Devlet Üniversitesi | Azerbaycan |
| Doç. Dr. Yakup DOĞAN | Kilis 7 Aralık Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Yalçın BAY | Anadolu Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr. Yavuz Ercan GÜL | Manas Üniversitesi | Kırgızistan |
| Doç. Dr. Yusuf BİLGE | Sabahattin Zaim Üniversitesi | Türkiye |
| Doç. Dr.Murat İnce | Yıldız Teknik Üniversitesi | Türkiye |
| Dr. Öğr. Üyesi Fadil ŞİRAZ | 19 Mayıs Üniversitesi | Türkiye |
| Dr. Öğr. Üyesi Gürcan ŞEKER | Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi | Türkiye |
| Dr. Öğr. Üyesi Nükhet ELTUT KALENDER | Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi | Türkiye |
| Dr. Öğr. Üyesi Sami ACAR | Gazi Üniversitesi | Türkiye |
| Dr. Öğr. Üyesi Selda AKDEMİR | Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi | Türkiye |
| Dr. Öğr. Üyesi Veysel ÇOŞKUN | Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi | Türkiye |
| Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Alparslan ARGUN | Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi | Türkiye |
| Yrd. Doç. Dr. Ayşe Buran | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Yrd. Doç. Dr. Bade Yaya | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Yrd. Doç. Dr. Bingül Harmancı | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Yrd. Doç. Dr. Emine Hürsen Arıkhan | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Yrd. Doç. Dr. Hakkı Cengiz Eren | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Yrd. Doç. Dr. Neriman Soykunt | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Yrd. Doç. Dr. Tülay Kaya Tekman | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Yrd. Doç. Fahriye Balkır | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Dr. Cemile HASANOVA | Azerbaycan Devlet Iktisad Üniversitesi | Azerbaycan |
| Dr. Ciden Sena MENABİT | Yabancı Diller Merkezleri | Romanya |
| Dr. Çisem UZUN | Üsküdar Üniversitesi | Türkiye |
| Dr. Elfina SİBGATULLİNA | Moskova Bilimler Akademisi | Rusya Federasyonu |
| Dr. Elvin HASAN | Eğitim Bakanlığı | Makedonya |
| Dr. Emine BAYRAKTAROVA | Sofya Yüksek İslam Enstitüsü | Bulgaristan |
| Dr. Enise ABİBULLAYE | Sanayi ve Pedagoji Üniversitesi | Kırım |
| Dr. Erdal Kılınç | Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürü | Türkiye |
| Dr. Gözdem İlkay | Yakın Doğu Üniversitesi | KKTC |
| Dr. Harun BEKİR | Plovdiv Üniversitesi | Bulgaristan |
| Dr. Hülya KATANALP BİROĞUL | Kocaeli Üniversitesi | Türkiye |

| Kişi | Kurum | Ülke |
|---|---|---|
| Dr. İrina KAYAN-POKROVSKAYA | Sofya Yüksek İslam Enstitüsü | Bulgaristan |
| Dr. Nazim CAFEROV | Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi-UNEC | Azerbaycan |
| Dr. Roza ABDIKULOVA | Milli Eğitim Akademisi | Kırgızistan |
| Dr. Sugra HUMBATOVA | Azerbaijan State University of Economy | Azerbaycan |
| Dr. Taleh XELİLOV | Kirgizistan-Türkiye Manas Üniversitesi | Kırgızistan |
| Dr. Veronica NEDELCU | Ovidius Üniversitesi | Romanya |

# İçindekiler

**Yaşantısal Aile Terapisi Temelli "Aile İçi İletişim" Grup Rehberliğinin Etkililiğinin İncelenmesi** ..... 1

**G-DINA Modeli Kullanılarak Ortaöğretim Öğrencilerinin Matematik Performansının Bilişsel Tanı Analizi** ..... 2

**Ekolojik Perspektiften Okuldan Eve Taşınan Öz-şefkat: Aile Katılımı ve Mindfulness Temelli Bir İlkokul Uygulaması** ..... 3

**Okul Temelli Yaklaşımlar Bağlamında Sürdürülebilir Eğitimin Entegrasyonu ve Yapılandırılması** ..... 4

**Eğitimdeki Sessiz Göç: Beyaz Kaçış** ..... 5

**Güney Kafkasya'da Türk Kültürünün Yayılmasında Nahçıvan'ın Rolü** ..... 6

**Türk Halklarının Kültürel Belleğinin Çeviri Yoluyla Aktarılması** ..... 7

**Üniversite Öğrencilerinin Duygu Düzenleme Güçlüğünün Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi** ... 8

**Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi** ..... 9

**Müzik Eğitiminde Kültürel Sürdürülebilirlik Bağlamında Yerel Ezgilerin Kullanımı ve Yerel Ezgilerin Küresel Bağlamda Kültürel Farkındalık Üzerindeki Etkisi** ..... 10

**Lifestyle Of Health And Sustainability (lohas) Orıentations Among University Students in Istanbul** ... 11

**Understanding Efl Teacher Candidates' Attitudes toward Artıfıcıal Intelligence: The Role of AI Anxiety** ..... 12

**Filial Terapi Perspektifinden Ebeveyn-çocuk İlişkisinin Yeniden Yapılandırılması: Bir Literatür Derlemesi** ..... 13

**Gerontology And Chronic Dısease Management in the Context Of Aging in Nigeria: Buıiding A Resilient Health System for Older Adults** * ..... 14

**Yabancı Dil Öğretiminde Yapay Zekâ Entegrasyonu ve Kültür Öğretiminde Kapsayıcılık, Sürdürülebilirlik ve Pedagojik Dönüşüm** ..... 16

**Eğitim Ortamlarında Psikolojik Güvenliğin Sürdürülebilirliği: Ruh Sağlığı ve Hukuki Sorumluluklar Üzerine Bir İnceleme** ..... 17

**Pandemi Sonrası Eğitimde Kapsayıcılık: Öğrenme Kayıpları, Eğitim Eşitsizlikleri ve Dönüşen Pedagojik Yaklaşımlar** ..... 18

**Hipokondri Tanısı Alan Bireyde Bdt ve Pozitif Psikoterapi Denge Modeli: Vaka Analizi** ..... 19

**Dijitalleşen Dünyada Türkçenin Müzikal Kimliğini Korumak Diksiyon ve Prozodi Eğitiminde Sürdürülebilir Bir Model Tasarımı** ..... 20

**Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Çizgi Filmlerin Otantik Materyal Olarak Kullanımı: 'kral Şakir' Örneği** ..... 21

**Yapay Zekâ Kullanımı ile İnsan Bilişsel Kapasitesi ve Analitik Düşünme Süreçleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Bir Derleme** ..... 22

**Çözüm Odaklı Yaklaşıma Dayalı Çevrimiçi Grupla Psikolojik Danışmanın Şiddete Uğramış Kadınların Benlik Saygısı, Umut ve Öz Anlayış Düzeyleri Üzerindeki Etkisi: Pilot Çalışma** * ..... 23

**Doğu Akdeniz'de Değişen Egemenlik Paradigmaları: Kıbrıs'ta Eğitim Yoluyla Sürdürülebilir Barış ve Statü Dönüşümü** ..... 24

**Sosyal Bilgiler Dersinde Aktif Vatandaşlık ile Çevre Duyarlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Ortaokul Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma** ..... 25

**Neotaylorizmin Sağlık Yönetimine Yansımaları** ..... 26

**Sürdürülebilir Eğitim Yönetiminde Öğrenci Refahı: Pozitif Psikoloji Temelli Bir Derleme Çalışması** . 27

**Afet ve Kriz Durumlarında Eğitim Süreçlerinin Sürdürülebilirliği: Psikolojik Dayanıklılık, Kurumsal Uyum ve Afet Lojistiği Üzerine Bir Literatür Derlemesi** ..... 28

**Yapay Zekâ ve Eğitimde Psikolojik Sürdürülebilirlik: Öğrenci İyi Oluşu, Dijital Öğrenme ve Teknolojik Adaptasyon Üzerine Bir Literatür Derlemesi** ..... 29

**Yapay Zekâ Çağında Çalışanların Teknoloji Kaygısı ve Adaptasyon Psikolojisi: Yaşam Boyu Öğrenme Perspektifi** ..... 30

**Gelenekten Geleceğe: Bir Çocuk Edebiyatı Kaynağı Olarak Mihr Ü Vefa Mesnevîsi ve Yapay Zekâyla Görselleştirme Önerisi** ..... 31

**Çocuk Edebiyatında Görsel–metin Uyumu: Kedi Çocuk Serisi Üzerine Bir İnceleme** ..... 32

**4-8 Yaş Arası Çocukların Günlük Ekran Kullanım Süreleri ile Ebeveyn Tutumları ve Ebeveyn Dijital Medya Kullanım Alışkanlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi** ..... 33

**Alternatif Eğitim Modelinde Disiplin İktidarı ve Biyopolitikanın İncelenmesi Üzerine Nitel Bir Çalışma: Renkli Orman Okulu** * ..... 34

**Aile İçi Çatışmaların Ortaya Çıkmasında Demografik Faktörlerin Rolü** ..... 35

**Ters Yüz Öğrenme Modeli ile Dönüşen Özel Eğitim Alan Derslerinin Sürdürülebilir Eğitime Katkısı** 36

**Tarih Eğitiminde Evrensel Bir Soruna Teknik Bir Çözüm: "zamanı Hacklemek" Atölyesi ve Tarihsel Bilincin İnşası** ..... 37

**Ergenlik Dönemindeki Lise Öğrencilerinde Sosyal Dışlanma ile Cep Telefonu Bağımlılığı Arasındaki İlişkide Duygu Düzenlemenin Aracı Rolü: Yapısal Eşitlik Modellemesi Çalışması** ..... 38

**Yabancı Dillerin Öğretiminde Teknolojik Yeniliklerin Uygulanması ve Sanal Kaynaklar** ..... 40

**Kapsayıcı Öğrenme Ortamlarının Sürdürülebilir Eğitim Bağlamında İncelenmesi** ..... 42

**Sürdürülebilir Eğitim ve 21. Yüzyıl Becerilerinin Kapsayıcı Eğitim Perspektifinden Değerlendirilmesi** ..... 43

**Sosyal Hizmet ve Psikoloji Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Disiplinlerarası Bir Yaklaşım** * ..... 44

**The Role Of Parental Involvement in Enhancing Academıc Achievement in Elementary Schools** ..... 45

**Hastanelerde Sosyal Hizmet Uygulamalarının Sağlık Yönetimi Açısından Önemi** ..... 46

**Toplumsal Hafızanın Sürdürülebilirliğinde Edebî Metinlerin Rolü: 6 Şubat Depremleri Örneği** * ..... 47

**Interdisciplinary Incompatibility in Secondary Educatıon in Kosovo: An Analysis of Language and Communication, and Mathematics** ..... 48

**Kapsayıcı Eğitimde Öğretmen Yeterlilikleri: Psikolojik ve Pedagojik Hazırbulunuşluk** ..... 49

**Doğa Temelli Kariyer Farkındalığı Programının 5. Sınıf Öğrencilerinin Öz Farkındalık ve Dayanıklılık Becerilerine Yansımaları** ..... 50

**Differentiated Instruction in Inclusive Primary Classrooms** ..... 51

**Rehabilitasyon Merkezi Yöneticilerinin Destek Eğitim Hizmetlerinde Yaşanan Sorunlarına İlişkin Deneyim ve Görüşleri: Zonguldak İli Örneği** ..... 52

**Classroom Impoliteness and Student Well-being: Implicatıons for Inclusive, Sustainable, and Transformative Education** * ..... 53

**Sosyal Medyanın Yeme Bozuklukları Üzerindeki Etkisi: Eğitimde Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Müdahale Yaklaşımları** ..... 54

**Yapay Zekâ ile Bestelenen Öğrenme: Suno Destekli Öğrenme Stilleri Farkındalığı** ..... 55

**The Effectiveness of Technological Tools on Communication Success: Focusing on Motivation and Anxiety** ..... 56

**Kapsayıcı Okul Ortamları Bağlamında Depremden Etkilenen Ergenlerde Okul Aidiyeti ve Okul İyi Oluşu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi** ..... 57

**Kapsayıcı Eğitim Perspektifinde Deprem Sonrası Süreçte Ergenlerde Bastırma ve Psikolojik Stres Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi** ..... 58

**Beyond Leadershıp: Student Agency as A Catalyst For Sustaınable School Transformatıon** ..... 59

**Değersizlik Duygusunun Yeniden Yapılandırılması: Bireysel Psikoloji Perspektifinden Bir Olgu Sunumu** ..... 60

**Evlilik ve Aldatma Vakası: Bireysel Psikoloji Perspektifinden Bir Olgu Sunumu** ..... 61

**Eğitim Yönetiminde Hukuk ve Hukuki Okuryazarlık: Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Eğitim Mevzuatına İlişkin Bilgi ve Farkındalıklarının İncelenmesi** ..... 62

**Beyond Grammar: Pragmatic Competence in The Production of Requests Among Hausa and Igbo ESL Learners** ..... 63

**Yapay Zekâ Çağında Dijital Vatandaşlık Becerilerinin Ölçülmesi: Ortaokul Öğrencilerine Yönelik Senaryo Temelli Bir Ölçme Aracının Geliştirilmesi** ..... 64

**Türkiye'de Yükseköğretim Kurumlarının Performans Sıralaması: Entropi Ağırlıklandırmalı Topsıs Uygulaması** ..... 65

**Neoliberal Akılsallık ve Eğitim Hakkı: Vardiyakent Örneğinde Mesleki Eğitim Merkezleri** * ..... 66

**Dijitalleşen Okul Koridorları: Değerler Aktarımında Koridor Pedagojisi Modeli** ..... 67

**İşitme Yetersizliği Olan Çocuklarda Etkileşimli Kitap Okuma ve Ebeveyn Katılımı** * ..... 68

**Pyp Sergi Sürecinde Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla Öğrenme: İlkokul Öğrencilerinin Araştırma, İletişim ve Farkındalık Becerileri Üzerine Bir Değerlendirme** * ..... 69

**Kapsayıcı Eğitim Ortamında Turist Rehberi Adaylarının Kültürlerarası Yetkinliklerinin Geliştirilmesi** ..... 70

**The Hidden Dimension of Family Business Succession: The Role of Mentoring and Coaching in Leadership Identity Development** ..... 71

**İlköğretim Kademesindeki Ergenlerde Empati Yeteneği ile Sınav Kaygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi** * ..... 72

**Taşın Dili: Dinî Motiflerle Mekân Okuryazarlığı Uygulaması** ..... 73

**"Smailagić Meho'nun Evliliği" Destanı** ..... 74

**Sosyal Destek ile Yaşam Doyumu Arasında Jomo ve Öznel Zindeliğin Aracı Rolü** ..... 75

**Can Sıkıntısıyla Psikolojik Sağlamlık Arasında Doomscrolling ve Sosyal Medya Bağımlılığının Aracı Rolü** ..... 76

**Yeni Yüzyılda Bağımlılık Paradoksu ve Sürdürülebilir Dönüşüm: Bir Literatür Derlemesi** ..... 77

**Kapsayıcı Eğitimde Okul, Aile ve Toplum İşbirliği Üzerine Bir Değerlendirme** ..... 78

**Eğitimde Kapsayıcılık Perspektifinden Bağımlılık Anlayışının Döngüsü** ..... 79

**İlkokul Öğrencilerinde Öz Şefkat ile Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide Algılanan Stresin Aracı Rolü** ..... 80

**A Hybrid Ahp-dea Model For Analyzing Mathematics I Achievement** ..... 81

**Aileden Ayrımlaşma ve Benlik Algısının Üniversite Yaşamına Uyum Sürecindeki Rolü** * ..... 82

**Dijital Kıskançlık Mı, Dijital Uzaklık Mı? İlişki Doyumuna Giden Yolda Sosyal Medyanın Rolü** ..... 83

**Ergenlerde Okulda Öznel İyi Oluş Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması** * ..... 84

**Deneyimsel Kaçınma ve Kırılgan Mutluluk İlişkisinde Duygusal Yetkinliğin Aracı Rolü** ..... 85

**Sosyal Medya Kullanımı ile Beden Utancı Arasındaki İlişkide Sosyal Karşılaştırmaya Dayalı Benlik Değerlendirmesinin Aracı Rolü** ..... 87

**Bağlanma Stilleri ile Çocuk Sahibi Olma Motivasyonu Arasındaki İlişkide Obsesif Düşüncelerin Aracı Rolü** ..... 88

**Matematik Kaygısı ile Mental İyi Oluş Arasındaki İlişkide Duygusal Yetkinliğin Aracı Rolü** ..... 89

**Problemli Chatgpt Kullanımının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi** ..... 90

**Matematik Öğretmeni Adaylarının Ders Planlarında Matematiksel İlişkilendirme Türlerine Yer Verme Eğilimleri** ..... 91

**Sosyal Medya Kullanıcılarında İkincil Travmatik Stres ve Kalabalık Yalnızlığın Tükenmişlik Üzerindeki Yordayıcı Rolü** ..... 92

**20. Yüzyıl Türk Müziği Teorisinde 'Doğru Ses' Yaklaşımının Foucault ve Kuhn Çerçevesinde Epistemik Tartışması** ..... 93

**Evli Bireylerin Güvenli Bağlanma, Affetme, Evlilik Doyumu ve İlişkiyi Sürdürme Stratejileri Açısından Farklı Alt Grupları: Bir Gizli Profil Analizi** ..... 94

**Beyaz Yakalı Çalışanların Psikolojik İhtiyaçları: Dinamik Bir İşyeri Motivasyon Modeli** * ..... 95

**İşyerinde Ruh Sağlığı İlk Yardımı: Pozitif Psikoterapi Temelli Bir Grup Müdahalesinin Ön Bulguları** * ..... 96

**Klasik Türk Edebiyatında İntihalin Türkçe Terminolojisi Üzerine** ..... 97

**Lise Öğrencilerinde Bilişsel Esneklik ile Psikolojik Dayanıklılık İlişkisinde Sosyal ve Duygusal Öğrenmenin Aracı Rolü** ..... 98

**Doğu Akdeniz Enerji Kaynaklarının Türkiye'nin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Siyasetindeki Yeri ve Önemi** * ..... 99

**İkinci Körfez Savaşı'nda Türk Dış Politikasının Analizi** * ..... 100

**Erken Çocukluk Döneminde Sportif Yatkınlığın Belirlenmesi: 5-6 Yaş Çocuklara Yönelik Çok Boyutlu Bir Değerlendirme Modeli** * ..... 101

**Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin OECD Yapay Zekâ Okuryazarlığı Çerçevesi Açısından İncelenmesi** ..... 102

**Olumlu Çocukluk Çağı Deneyimleri, Teknoloji Bağımlılıkları ve İyi Oluş: Bir Pilot Çalışma** ..... 103

**An Action Research on Integrating Gamification and Individualized Learning in 6th Grade English Teaching** ..... 104

**Elif Şafak'ın 'kayıp Ağaçlar Adası' Romanında Kıbrıs Kültürü, Bölünmüşlük ve Mekânsal Hafıza** . 105

**Öğretmen Eğitiminde Kalite Algısının Dönüşümü: Öğrenci Değerlendiriciler Üzerine Nitel Bir İnceleme** ..... 106

**Sosyal Dışlanmanın Üniversite Yaşamındaki İzleri: Üniversiteye Aidiyet ve Akademik Tükenmişliğin Psikolojik İyi Oluş Üzerindeki Seri Aracılık Rolü** ..... 107

**Türkiye'de Aile İşlevselliği ve Okul Öncesi Çocukların Psikolojik İyi Oluşu: Dijital Cihaz Kullanım Sıklığı Göstergelerine Dayalı Kesitsel Bir Araştırma** ..... 108

**Genç Yetişkinlerde Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantıları ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkide Duygusal Öz-farkındalık ve Evlilik Kaygısının Seri Aracılık Rolü** ..... 109

**Damgalanmış Kimlikten Toplumsal Kabul Sürecine: "I Swear" Filminin Goffman'ın Damgalama Kuramı Açısından Değerlendirilmesi** ..... 110

**Türkiye'de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Dijital Okuryazarlık Araştırmalarının Eğilimleri: Betimsel Analiz** ..... 111

**Merak ve Duygu Laboratuvarı: Lego Spike Prime Entegrasyon ve Narrative (öyküsel) Terapisi ile İlkokula Yeni Başlayan Öğrencilerinin Sosyal-duygusal Öğrenme (sel) ve Stem Becerilerini Destekleme** * ..... 112

**Bellek ve Kayıp Yoluyla Kimliğin Anlatısal Olarak Yeniden İnşası: "coco" Filmine Narrative (öyküsel) Terapi Açısından Bir Bakış** ..... 113

**Ölçme-değerlendirme Uygulamaları Hakkındaki Öğretmen Görüşleri** ..... 114

**Yetişkinlerde Öz Eleştirel Ruminasyon ile Mental İyi Oluş Arasındaki İlişkide Sosyal Görünüş Kaygısı ve Yaşam Doyumunun Paralel Aracılık Rolü** ..... 115

**Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sınıf Dışı Eğitim Deneyimlerinin Ekopedagojik Yaklaşım Çerçevesinde İncelenmesi** ..... 116

**Üniversite Öğrencilerinde Öfke Ruminasyonunun Psikolojik Sağlamlık ve Bilinçli Farkındalığa Karşı Korku ve Direnç Açısından İncelenmesi** ..... 117

**Dijital Tüketim Kültüründe Kompulsif Satın Alma Davranışı: Sürdürülebilir Tüketim Eğitimi Perspektifinden Bir Literatür Derlemesi** ..... 118

**Türkiye'de Özel Eğitim İhtiyacı Olan Mülteci Çocuklar: Sistematik Bir Derleme** ..... 119

**60-72 Ay Çocuğu Olan Ailelerin Evde Erken Okuryazarlık Becerileri Açısından Görüşlerinin İncelenmesi** ..... 120

**Lise Öğrencilerinin Edebiyat Eserlerindeki Yalnızlık Kavramını Algılamalarına Dair Nitel Bir Çalışma** ..... 121

**Gelişmiş Farklı Ülkelerdeki Denetim Sistemlerinin Türkiye Eğitim Denetim Sistemi ile Karşılaştırılması** ..... 122

**The Relationship Between Internet Addiction And Interpersonal Sensitivity: The Moderating Role Of Gender** ..... 123

**Ebeveynler Müşteriye Dönüştüğünde: Özel Okullarda Öğretmen Özerkliği ve Göstermelik Hesap Verebilirlik** ..... 124

**Yükseköğretimde Kapsayıcı Liderlik** ..... 125

**Üniversite Öğrencilerinin Öz Şefkat ve Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Karma Yöntemle İncelenmesi** ..... 126

**Yapay Zekâ Destekli Uygulamaların Yabancı Dil Kaygısını Azaltmadaki Rolü** ..... 127

**Yapay Zekâ Destekli Mesleki Gelişim Sürecinde Öğretmen Failliğinin Yeniden Yapılandırılması** ..... 128

**Sosyo-teknik Bağlamda Yapay Zekâ Kıskacı: Sınıf Öğretmenleri Üzerine Nitel Bir Araştırma** ..... 129

**Sınıfın Görünmeyen Sahnesi: Öğretmenlikte Rol, Duygu ve Samimiyet** ..... 130

**Stake Durum Çalışması Modeli ile 7. Sınıf Türkçe Öğretim Programının Eleştirel Düşünme Becerisi Açısından Değerlendirilmesi** ..... 131

**Akran Nezaketi Üzerine Kavramsal Bir Çalışma: Tanım, Boyutlar ve Temel Bileşenler** ..... 132

**Sağlık Kurumlarında Örgütsel Yabancılaşma ve Mobbing İlişkisi** ..... 133

**Sağlık Yönetimi Perspektifinden Üniversite Hastanelerinde Araştırma, Eğitim ve Hizmet Dengesi** ... 134

**Yetişkin Bireylerde Çocukluk Çağı İhmal Yaşantıları ile Algılanan Ebeveyn Kabul-red Düzeyinin İncelenmesi** ..... 135

**Nöroçeşitlilik ve Geleceğin İş Gücü Dönüşümü: Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerin Dijital Ekonomiye Bütünleşmesi İçin Müfredat ve Politika Yaklaşımları** ..... 136

**9. Sınıf Fizik Dersi "kuvvet ve Hareket" Ünitesine Ait Öğrenme Çıktılarının Öğrenci Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi** ..... 137

**Mesem Öğrencilerinin Deneyimleri: Güvenlik Hakkı ve İhmalin Önlenmesi** ..... 138

**Romantik İlişkilerde Manipülasyonun İlişki Süresi ve İlişki Durumuyla İlişkisi** ..... 139

**İlkokul 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metin Sonu Etkinliklerinin Erdem-değer-eylem Çerçevesinde İncelenmesi** ..... 140

**Kumar Bozukluğundan Etkilenen Aile Üyeleri: Psikososyal Zararlar ve Destek Gereksinimleri** ..... 141

**Problemli Dijital Kullanım ve Siber Saldırganlık: Bağımlılık ve Adli Psikoloji Kesişiminde Bir Derleme** ..... 142

**Üniversite Yapay Zekâ Araştırma Merkezlerinde Performans Değerlendirmesi: Bir Çerçeve Önerisi** ..... 143

**6 Şubat Maraş Depremini Yaşayan Bir Öğretmenin Travma Sonrası Deneyimleri: Seri Derinlemesine Görüşmelere Dayalı Bir Tek Durum Çalışması** ..... 144

**Türkiye'de Mesleki Eğitime Yönelim Eğilimler, Belirleyeciler ve Öneriler** ..... 145

**Akademik Kaygının Bedenselleştirilmesi: Öğrencilerde Açıklanamayan Fiziksel Semptomların Eğitimsel Tetikleyicileri Üzerine Bir Derleme** ..... 146

**Examining The Relationship Between Attachment Styles And Attachment To God Among University Students** ..... 147

**Dehb Belirtileri Gösteren Çocuklarda Okul Dışlanması ve Okula Aidiyet: Kapsayıcı Eğitim Perspektifinden Bir Değerlendirme** ..... 148

**Kapsayıcı Eğitim Perspektifinden Obsesif Kompulsif Bozukluğu Olan Öğrencilerin Akademik ve Psikososyal Gereksinimlerinin İncelenmesi** ..... 149

**Ortaöğretim Kademesindeki Matematik Eğitimine İlişkin Matematik Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi** ..... 150

**Çalışan Çiftlerde İş-aile Çatışmasının Eşe Kendini Açma Üzerindeki Etkisinde Duygusal Ruminasyonun Aracı ve Psikolojik Esnekliğin Düzenleyici Rolü: Bir Diyadik İnceleme** ..... 151

**Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Açısından Öğretmenlik Uygulaması Örtük Programının İncelenmesi: Erken Çocukluk Öğretmen Eğitimi Örneği** * ..... 152

**Çalışan Yetişkinlerde İş Tükenmişliğinin Uyku Kalitesi ile İlişkisinin İncelenmesi** ..... 153

**Hassas Gruplara Dahil Çocuklarla Sosyal Hizmetin Yürütülmesinde Yabancı Ülke Uygulamaları ve Deneyimleri** ..... 154

**Okul Öncesi Dönemde Çocuk Hakları Temelli Bir Öğretim Programı Modeli** ..... 155

**Okul Öncesi Eğitimde Fiziksel Aktiviteyi Destekleyen ve Sınırlandıran Etmenler: Öğretmen Görüşleri, Uygulamaları ve Gereksinimleri** ..... 156

**Çok Duyulu Erişim: Duyu Kayıplı Bireyler İçin Müzelerde Deneyim Alanları** * ..... 157

**Inflatıon and Household Well-being in the Countries of The West African Economic and Monetary Union(waemu)** ..... 158

**Psikolojik Danışmanlarınve Psikologların Nöroçeşitliliğe İlişkin Metaforik Algıları** ..... 159

**Sınıfta Kapsayıcılık: Pozitif Sınıf Kültürünün Bileşenleri:** ..... 160

**Psikolojik Danışman Adayları Tarafından Yürütülen Kariyer Rehberliği Programının Lise Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Düzeylerine Etkisi** ..... 161

**Mikro Bir Toplum, Makro Bir Etki: Ailenin Teknolojiyle Dönüşümü, Kuramsal Açıklama ve Türkiye'den Vakıa Kutuları Ekseninde Yansımalar** ..... 162

**Yeni Yüzyılın Eğitim Vizyonu: Sürdürülebilirlik, Kapsayıcılık ve Dönüştürücü Öğrenme** ..... 163

**Korkunun Ötesinde: Gerçeklik Terapisi ve Hipnozu Bütünleştiren Hypenoose Modelinin Özgül Fobi Belirtileri Üzerindeki Etkisi** ..... 164

**Öğretmenlerin Teknostres Düzeyleri ile Mesleki Yabancılaşmaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi** 165

**Yaşam Boyu Öğrenmede Kişisel ve Mesleki Yetkinlik Algısı: Bir Öz Değerlendirme Çalışması** ..... 166

**Bir Ortaokul Yedinci Sınıf Şubesindeki Öğrencilerin Yazma Deneyimlerinin Öğrencilerin ve Türkçe Öğretmeninin Görüşlerine Göre İncelenmesi** ..... 167

**Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde İlkokuma Yazma Öğretimine Yönelik Dijital Araçların Sürdürülebilir Öğrenme Bağlamında Değerlendirilmesi** ..... 168

**Psikolojik Danışmanlarda Psikolojik Esneklik ile Tükenmişlik Arasındaki İlişkide Bilinçli Farkındalıklı Öz Bakımın Aracı Rolü** ..... 169

**Kapsayıcı Eğitim ve Öğretmen Eğitimi Kesişimindeki Araştırmaların Hibrit Bibliyometrik Analizi (2015–2026)** ..... 170

**Genç Yetişkinlerde Dijital Stres ve Psikolojik İyi Oluş İlişkisinde Sosyal Bağlılığın Aracı Rolü** ..... 171

**Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâya Yönelik Tutumları ile Dijital Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi** ..... 172

**Öğretmen Adaylarının Mesleki Kaygıları ile Mesleki Dayanıklılık İnançları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi** ..... 173

**Sınıf Öğretmeni Adaylarının Oyun ve Fiziksel Etkinlikler Dersine Yönelik Tutumları ile Beden Eğitimi ve Oyun Dersi Öğretimine Yönelik Öz Güvenleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi** ..... 174

**Tymm Hayat Bilgisi Dersi (1. 2. 3. Sınıf) Öğretim Programının Çevre Eğitimi Açısından İncelenmesi** ..... 175

**Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Eğitimde Hıv+ Tanılı Çocuklara Yönelik Bilgi ve Algıları** ..... 176

**Mcmaster Aile İşlevselliği Modeline Güncel Bir Bakış: Değerlendirme, Uygulama ve Araştırmadaki Yeni Yönelimler** ..... 177

**Olson Döngüsel Aile İşlevselliği Modeline Güncel Bir Bakış: Değerlendirme, Uygulama ve Araştırmadaki Yeni Yönelimler** ..... 178

**Dezavantajlı Bölgelerde Görev Yapan Okul Yöneticilerinin Deneyimlerine İlişkin Fenomenolojik Bir İnceleme** * ..... 179

**İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalığının Eğitim Kurumlarında Güvenlik Kültürünün Geliştirilmesine Etkisi: Sürdürülebilir Eğitim Perspektifi** ..... 180

**Psikolojik Danışman ve Psikologların Nöroçeşitliliğe İlişkin Algıları ve Mesleki İhtiyaçları Üzerine Nitel Bir İnceleme** * ..... 181

**Ergenlerin Ahlaki Kayıtsızlık Düzeylerinin Algılanan Sosyal Destek, Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Psikolojik Dayanıklılık Açısından İncelenmesi** * ..... 182

**Kırsal Alanda Yaşayan Ailelerin Okul Öncesi Eğitime İlişkin Görüşleri, İzlenimler ve Düşünceler** ... 183

**Mahrum Edilmiş Yas ile İlgili Çalışmaların Bibliyometrik Analizi** ..... 184

**Ebeveynlerde Damgalanma Kaygısı ve Destek Süreci** * ..... 185

**Otantik Öğrenme Yaklaşımının Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Başarısına, Çevre Tutumlarına ve Geri Dönüşüm Duyarlılıklarına Etkisinin Araştırılması** ..... 186

**Human-Centered AI Design Principles for Literature Education** ..... 187

**Türkiye ve Dünya'dan İnternet Tabanlı Çevrimiçi Psikolojik Danışma Program Örnekleri** * ..... 188

**Tarihin En Yorgun Ebeveyn Kuşağı** * ..... 189

**Çok Kültürlü Psikolojik Danışma Bağlamında Geleneksel Ritüellerin Türkçe Konuşan Danışanlara Psikolojik İyi Oluş Açısından Etkisi** ..... 190

**Heterogeneity in Teachers' Self-efficacy: Research Trends in Latent Profile Analysis** * ..... 191

**Çalışan Annelerde İş-aile Çatışması, Psikolojik Sağlamlık ve Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki: Bir Literatür Derlemesi** ..... 192

**Integrating Mental Health into Education for Sustainable Development** ..... 193

**Sustainable Teacher Motivation: From Burnout to Professional Buoyancy** ..... 194

**0-12 Yaş Arası Çocuğu Bulunan Çalışanlarda Aile-yaşam Dengesinin İş Tatmini Üzerindeki Açıklayıcı Gücü** ..... 195

**Kadınlarda Siber Flört Şiddeti Farkındalığına Yönelik Yaratıcı Drama Sürecinin Müdahale Haritalama Modeliyle Tasarlanması** * ..... 196

**Kadınlara Yönelik Siber Flört Şiddeti Farkındalık Atölyelerinde Kullanılan Yaratıcı Drama Tekniklerinin Yapılandırılması: Altı Oturumluk Bir Atölye Programı Çerçevesi** * ..... 197

**Beliren Yetişkinlerde Aile İletişimi ile Psikolojik Uyum Arasındaki İlişkide Olumsuz Değerlendirilme Korkusunun Aracı Rolü** ..... 200

**Dijital Çağda Neden Yalnız Hissediyoruz? Dijital Duygu Düzenleme ile Yalnızlık İlişkisinde Psikolojik Sıkıntı ve Öz Kontrolün Tam Aracı Rolü** ..... 201

**Emdr Standart Protokol ile Yas Sürecinin İşlenmesi: Kardeş Kaybına İlişkin Bir Olgu Sunumu** ..... 202

**Kabul ve Kararlılık Terapisi ile Sanat Terapisi Temelli Grupla Psikolojik Danışma Programı: Yaşamda Anlam, Amaç ve Otantikliğe Yönelik Bir Çalışma Protokolü** ..... 203

**Evlilikte Doyum, Aile Huzuru, Evlilikte Empati ve Çocuk Sahibi Olma Motivasyonlarının Çeşitli Demografik Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi** ..... 204

**İlkokul Öğrencilerinde Sürdürülebilirlik Bilincinin Geliştirilmesinde Girişimcilik Tabanlı Eğitim Etkinliklerinin Rolü** * ..... 205

**İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Algıladıkları Aile İlişkilerinin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi** * ..... 207

**Akademik Zaman Yönetimi, Akademik Disiplin ve Akademik Erteleme Ölçeklerinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları** ..... 208

**Psikolojik Sermayenin Sessiz İstifa Üzerindeki Etkisine Yönelik Okul Yöneticilerinin Görüşleri** * .... 209

**Türkiye'de Olasılık Öğretimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Doküman Analizi ve Güncel Eğilimler** ..... 210

**Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Bağlamında Matematik Eğitiminin Geleceğine Yönelik Kavramsal Bir Değerlendirme** ..... 211

**Göçmen Öğrencilerde Yapay Zekâ Tabanlı AI Prof. Dux ile Yürütülen Türkçe Etkinliklerinin Dil Kaygısı ve Akademik Uyum Üzerindeki Etkisi** ..... 212

**Gül Yağı Destekli Somatik Farkındalık ve Öz-şefkat Yoluyla Aile İçi Rezonansın İnşası: 9-12 Yaş Çocuğu Olan Ebeveynler** * ..... 213

**Kapsayıcı Yükseköğretimi Yaşam Boyu Yeniden Düşünmek: Yaş Dostu Üniversiteler, Kuşaklararası Öğrenme ve Sürdürülebilirlik** ..... 214

**Kapsayıcı Eğitimin Bedensel Boyutu: Sinir Sistemine Duyarlı Okullar İçin Bir Çerçeve** ..... 215

**Travma Araştırmalarında Dissosiyatif Bozuklukların Değerlendirilmesi: Klinik Önemi ve Güncel Yaklaşımlar** ..... 216

**Çocukluk Çağında Deneyimlenen Olumsuz Yaşantılar ve Yeni Bir Şehre Geçiş Sürecinde Üniversite Hayatına Uyum: Kavramsal Bir Çerçeve ve Araştırma Önerisi** ..... 217

**Çift ve Aile Terapisinde Bütünleştirici Yaklaşımlar: Teorik Sentez ve Türk Kültürel Aile Dinamikleri Açısından Bir Değerlendirme** ..... 218

**Dinleme Eğitiminde Söz Varlığı Farkındalığı Geliştirme: Türkçe Öğretmeni Adaylarının Sergi Temelli Yansıtıcı Uygulama Deneyimleri** ..... 219

**Dijital İyi Oluş Ölçeği (Digital Flourishing Scale) Ergen Formunun Türkçeye Uyarlanması** * ..... 220

**Sürdürülebilir Bir Gelecek İçin Öğretmen Yeterliklerinin Dönüşümü: Uluslararası Politika Belgelerinin İncelenmesi** ..... 221

**Yetişkinlerde Belirsizliğe Tahammülsüzlüğün Öz-anlayış, Psikolojik Katılık, Endişe ile İlgili Olumlu İnançlar ve Başa Çıkma Öz-yeterliği Açısından İncelenmesi** ..... 222

**Relıability in Academıc Research: Theoretical Foundations and Practical Approaches** ..... 223

**Yapay Zekâ ve Dijitalleşmenin Azerbaycan Girişimcilik Ekosistemine Etkisi: İnovasyon, Rekabetçilik ve Sürdürülebilirlik** ..... 224

**Yükseköğretimde Akademik Başarının Öğrenci Savunuculuğu Üzerindeki Etkisi: Net Tavsiye Skoru (NPS) Temelli Bir Analiz** ..... 225

**Eco-esg And Fınancıal Fragılıty Nexus: Evıdence From Method Of Moments Quantıle Regressıon** .. 226

**Sosyal Medya Bağımlılığı ve Sosyal Onay İhtiyacı Arasındaki İlişkide Sahte Benlik'in Rolü** ..... 227

**Suça Sürüklenen Çocukluk: "Beasts Of No Nation" Filminin Bronfenbrenner'in Ppct Modeliyle Analizi** ..... 228

**Financial Stability in the Era of Climate And Transitional Risks: Evidence From Mmqr Analysis** .... 229

**Yetersizlikten Kaçınma Çabası ile Akademik Erteleme Arasındaki İlişkide Kendine Yönelik Şefkat Korkusu ve Öz Kontrolün Seri Aracılık Rolü** ..... 230

**The Effect of a Positive Psychotherapy-based Group Intervention on Overthinking** ..... 231

**Okul Müdürlerinin Dağıtımcı Liderlik Davranışlarının Öğretmenlerin Mesleki Öğrenmeleri Üzerindeki Etkisi** ..... 232

**The Medıatıng Role Of Self-compassıon In The Relatıonshıp Between Cognıtıve Flexıbılıty And Doomscrollıng** ..... 233

**Kampüsün Görünmeyen Haritası: Görme Engelli Öğrencilerin Yükseköğretim Deneyimlerine Dair Bir Q Metodu Araştırması** ..... 234

**Şefkat Korkusuna Sahip Bireylerin Çeşitli Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi** * ..... 235

**Depremler Sonrası Psikolojik Sağlamlık ve Tssb: Yaş Neden Önemlidir?** ..... 236

**Algoritmik Toplumda Aileyi Korumak; Aile, Çocuk ve Eğitim Bağlamında Fırsatlar, Riskler ve Etik Gereklilikler** * ..... 237

**Nörodijital Empati: Yapay Zekâ Destekli Aile Danışmanlığında Beyin, Duygu, Bağlantı** * ..... 238

**Kişilerarası Nesneleştirme Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması** ..... 239

**Dijital Terapist: Bilişsel Davranışçı Terapi Temelli Mobil Uygulamaların Etkililiğine Dair Sistematik Bir Derleme** ..... 240

**Multicultural Identity And Diversıty Discourse In American Children's Literature (based On The Book "American Children's Literature" By Shahin Khalilli And Saadat Aliyeva)** ..... 241

**Almanya'da Kültürel Oryantasyon Ölçeği'nin (AKO) Geliştirilmesi: Bir Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması** ..... 242

**X ve Y Kuşağı Ebeveynlerinin Çocuk Eğitiminde Geleneksel ve Dijital Uygulamaları Kullanma Tercihleri** ..... 243

**Göç Psikolojisi: Göçmenlerin Travmaları ve Travmanın Dönüşümü Üzerine Bir Değerlendirme** ..... 244

**Duygusal Kırılganlık: Bir Literatür İncelemesi** * ..... 245

**Deprem Sonrası Yaşamı Yeniden Anlamlandırma: Ergenlerin Deneyimleri Üzerine Bir Durum Çalışması** ..... 246

**Z Kuşağı Bireylerin Evlilik Algısı ile Bağlanma Stillerinin İncelenmesi** ..... 247

**Ailede Sınırlar, Çocukta Özdenetim: Ergenlerde Şiddet Eğilimini Azaltmaya Yönelik Ebeveyn Psikoeğitim Programı** ..... 248

**Aile Kırılganlığı: Kavramsal Bir Çerçeve ve Psikolojik Süreçler Açısından Alanyazın İncelemesi** ..... 249

**Yalnızlık Literatüründe Yeni Bir Kavram: Varoluşsal Yalnızlık** ..... 250

**Çocuk Dostu Şehirleri Psikolojik Bir Kaynak Olarak Yeniden Düşünmek: Çocuk ve Ergenlerde Psikolojik Sağlamlığa İlişkin Kavramsal Bir Çerçeve** * ..... 251

**Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutumun Çocukluk Çağı Psikolojik İstismarı, Bilişsel Duygu Düzenleme ve Öz Şefkat Bakımından Yordanması** * ..... 252

**Hedefe Yönelik Planlama Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması** ..... 254

**Hastanelerde Kapsayıcı Eğitim Kültürünün Gelişmesi: Sağlık Çalışanlarının Eğitim Gereksinimleri Üzerine Kavramsal Bir Çerçeve** ..... 255

**A Comparative Eye-tracking Study on the Visual Attention and Feedback Quality of Primary School Teacher Candidates** ..... 256

**Visual Attention To Pedagogically Relevant And Irrelevant Areas In Mathematics Textbooks: An Eye-Tracking Study** ..... 257

**Explorıng Mathematıcal Problem-solvıng Through Eye Trackıng: Evıdence From Ales Logıc Questıons** ..... 258

**Yetişkinlerde Beyin Çürümesinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi** ..... 259

**Çocuk ve Ergenlerde Gelişimsel ve Psikososyal Kırılganlıkların Erken Belirlenmesi: Aile Farkındalığı Temelli Ekolojik Erken Müdahale Modeli** ..... 260

**Gastronomi Pazarlamasında Instagram Görsel İçeriklerinin Satın Alma Tercihleri Üzerine Etkisi** ... 261

**Pozitif Psikoterapi Temelli Trust-phal Psikoeğitim Programının İlkokul Öğrencilerinde Çatışma Çözme Becerisi, Akran Zorbalığı ve Prososyal Davranışlar Üzerindeki Etkisi: Karma Yöntemli Bir Çalışma** ..... 262

**Okul Yöneticilerinin Değişim ve Dönüşüm Liderliği Düzeylerinin Öğretmenlerin 21. Yüzyıl Becerileri Temelli Öğretim Uygulamalarına Etkisi** ..... 264

**Yaşantısal Grup Sürecinin Psikolojik Danışman Adaylarının İletişim Becerileri, Öz-şefkat ve Psikolojik İyi Oluşlarına Etkisi** ..... 265

**Yetişkinlerde Beyin Çürümesi ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi** ..... 266

**Azerbaycan'da E-ticaret ve Dijital Dönüşüm: Gelişim Eğilimleri, Sorunlar ve Politika Perspektifleri** 267

**Doğa Temelli Öğrenme Ortamlarının Kapsayıcı Eğitime Katkısı: Okul Psikolojik Danışmanlığı Perspektifinden Bir Değerlendirme** ..... 268

**Ergenlerde Dijital Bağımlılık, İyi Oluş, Öz Düzenleme ve Sosyal Kaygı: İlişkisel Bir İnceleme** ..... 269

**Edebiyatın Kadınları: Nermin Yıldırım'ın Rüyalar Anlatılmaz Romanında Kadın Kimliği** * ..... 270

**Dijital Oyun Uygulamalarının Öğrencilerin Bilişsel ve Duyuşsal Gelişmelerine Etkileri** * ..... 271

**Evimizin Hikâyesi: Ergen ve Ebeveynlere Yönelik Narratif ve Rol Temelli Grup Müdahale Programının Geliştirilmesi** ..... 272

**From Panicking To Planting: Turning Eco-distress into Parent-child Climate Action in School Setting** ..... 273

**Ergenliğin Kara Kutusu: Ergenlerin Duygusal Paylaşımını Desteklemeye Yönelik Sistemik Bir Aile Müdahale Programı** ..... 274

**Genç Yetişkinlikte Anne-kız İlişkisini Anlamak: Nitel Bir Araştırma** * ..... 275

**The Credibility–engagement–citizenship Nexus: The Conditional Role Of Eco-guilt In Environmental Communication** ..... 276

**Söylem Değişirse Öğrenme Değişir** * ..... 277

**Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Matematik Dersi Öğretim Programının Sayı Duyusu Bileşenlerine Göre İncelenmesi** ..... 278

**Meb Eğitim Kurumları Yönetici Yetiştirme Programının Eleştirel Bir Analizi** ..... 279

**Çocuklukta Saklı Ruhsal Yaralara Dissoanalitik Bir Bakış: Travma, Narsisizm ve Dissosiyasyon** ..... 280

**Psikotoplumsal Bükülme Karşısında Benzersizizm** ..... 281

**Üniversite Marka Kişiliği ve Kurumsal Sosyal Medya Kullanımı ve Etkileşiminin Yükseköğretimde Öğrenci Bağlılığını Yordamadaki Rolü** * ..... 282

**Kıbrıslı Türk Kadınlarda Savaş Travmasının Kuşaklararası Aktarımının Dissoanalizi** ..... 283

**Tik Belirtilerinin Çocuk Merkezli Oyun Terapisi ile Sağaltımı** ..... 284

**Özel Okullarda Çalışan Psikolojik Danışmanların Dijital Çağda Karşılaştığı Yeni Mesleki Zorluklar: Etik Sınırlar Üzerine Kavramsal Bir Çerçeve** ..... 285

**Ergenlerde Bilinçli Farkındalık ile Sosyal Dışlanma Arasındaki İlişkide Öz Düzenleme ve Phubbing'in Paralel Aracılığı** ..... 286

**Genç Yetişkinlerde Felaket Kaydırması Davranışı, Algılanan Stres ve Bilinçli Farkındalık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi** * ..... 287

**Türkiye Yüzyılı Maarif Model'inde Kültürel Bağlar ve Millî Değerler: Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf Ders Kitabı Örneğinde Yapay Zekâ Destekli Dijital Materyal Geliştirme** ..... 288

**Pozitif Psikoterapinin Dört Boyutu: Patch Adams Üzerinden İçsel Güç, Mizah, Anlam ve İlişkiler** ... 289

**Bilim Merkezlerinin Görünürlüğü: Samsun Büyükşehir Belediyesi Örneği** ..... 290

**İntihar Düşüncesini Paylaşmanın Önündeki Engellere İlişkin Bir Anlatı Derlemesi: Risk Değerlendirmesine Yönelik Çıkarımlar** ..... 291

**Beliren Yetişkinlerde Olumsuz Çocukluk Deneyimleri ve Öz Kontrol Arasındaki İlişkide Öz Eleştirel Ruminasyon ve Öz Şefkatin Aracı Rollerinin İncelenmesi** ..... 292

**Yetişkinlerde Problemli Chatgpt Kullanımının Eleştirel Düşünme, Yaratıcılık ve Dijital Okuryazarlık Değişkenleriyle İlişkisinin İncelenmesi** * ..... 294

**Özel Eğitim Öğretmenleri ve Farklı Branşlardaki Özel Eğitim Öğretmeni Adaylarının Ergen Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Tutumları ve Merhamet Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi** 295

**Ergenlerde Boyun Eğici Davranışlar, Atılganlık ve Okula Uyum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi** * . 296

**İnsan-doğa İlişkisinde Yeni Bir Perspektif: Ekolojik İyi Oluş** * ..... 297

**Belirsizliğe Tahammülsüzlük ile Duygusal Yeme Arasındaki İlişkide Öz Kontrolün Aracı Rolü** * ..... 298

**Yetişkin Bireylerde Benliğin Ayrımlaşması, Öz Şefkat ve Affetme İlişkisi: Kuramsal Bir Bakış** ..... 299

**Okul Dışı Öğrenme Modelinin Öğrenme Ürünlerine Etkisi: Türkiye Bağlamında Bir Meta-analiz** ... 300

**Özel Gereksinimli Bireylerin Ebeveynlerinde Otoriteye Karşı Gelme Problemlerine Yönelik Sosyal Öyküler Yönteminin Stres ve Umutsuzluk Düzeylerine Etkisi** ..... 301

**Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Alan Becerileri: Bütüncül, Disiplinler Arası ve Değer Odaklı Bir İçerik Analizi** ..... 302

**Öğretmen Akademilerinde "Öğretmenlik Etiği ve Eğitim Hakkı Bağlamında Sanatkâr Öğretmen Modeli"** ..... 303

**Dijital Sığınaktan Danışma Odasına: İnsan-yapay Zekâ İlişkisinin Psikolojik Boyutları ve Pdr Sürecine Yansıması** ..... 304

**Kabak Kemane Eğitiminde Kullanılan Metotların Eksiklikleri ve Geliştirilmesine Yönelik Uzman Görüşleri** ..... 305

**Müzik Eğitiminde E-nota Kullanımı: Y ve Z Kuşakları Arasındaki Yaklaşımların Karşılaştırmalı Analizi** ..... 306

**KKTC Temel Eğitim Türkçe Dersi Öğretim Programındaki Yazma Öğrenme Çıktılarının Yaratıcı Yazma Becerileri Çerçevesinde İncelenmesi** ..... 307

**Optimization of Public Health Services in Azerbaijan Through Artificial Intelligence and Data Analytics** ..... 308

**Lgs Matematik Sorularının Webb'in Bilginin Derinliği Modeline Göre İncelenmesi (2018-2026)** ..... 309

**Yükseköğretimde Kapsayıcı Liderlik ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının Gerçekleştirilmesi: Kavramsal Bir Çerçeve** ..... 310

**Yabancılara Türkçe Öğretimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Sistematik Analizi: Eğilimler, Yöntemler ve Temel Bulgular (2020-2025 Yılları)** ..... 311

**Türkiye ve Avustralya Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Aktif Yurttaşlık Becerilerinin Karşılaştırmalı Analizi** ..... 312

**Dijital Çağda Flourıshıng: Bağlanma Stilleri ve Yapay Zekâ Kullanım Motivasyonlarının Rolü** ..... 313

**Öğretmen Akademileri Müfredatının Değerler, Beceriler ve Öğretmenlik Rolleri Açısından İçerik Analizi** ..... 314

**Müzik Bölümü Öğrencilerinin Çalgı Çalmaya Bağlı Ağrı ve Müzik Performans Kaygısı Deneyimleri: Nitel Bir Araştırma** ..... 315

**Sosyal Bilgiler Öğretiminde Gelecek Senaryoları Oluşturma Becerilerinin Geliştirilmesi: Bir Eylem Araştırması** ..... 317

**Stem Temelli Sürdürülebilir Çevre Eğitimi Etkinliklerinin Uygulanabilirliğinin Değerlendirilmesi: Bir Pilot Çalışma** ..... 318

**Bilişsel Davranışçı Terapi ile Kendini Kanıtlama Çabasının Dönüşümü: Bir Olgu Sunumu** ..... 319

**Evli Kişilerin İlişkilerindeki Mutluluk Düzeyi ve Yaşam Doyumu ile Aile Yılmazlığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi** ..... 320

**Ego Durumları, Sınır İhlalleri ve Bağlanma Çerçevesinde: 'father Mother Sister Brother' Filminde İletişim ve İletişimsizlik** ..... 322

**The Inner World and Psychological Portrait of Man in the Poetry of Mammad Araz** ..... 323

**Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Konuşma ve Yazma Deneyimlerinin İncelenmesi** [*] ..... 324

**Akademik Yılmazlığın Çok Düzeyli Kaynakları: Akademik Yılmazlık Gelişim Modeli Üzerine Bir Derleme** ..... 325

**Türk Xalqlarının Qarabağ Zəfərində Mövqeyi** [*] ..... 326

**Kanser, Diyaliz ve Organ Nakli Süreçlerinde Psikolojik Uyum: Belirsizlik, Tedavi Yükü ve Kimlik Dönüşümü Üzerinden Transdiagnostik Bir İnceleme** ..... 327

**Yoğun Destek Gereksinimi Olan Özel Gereksinimli Öğrencilerde Evde Eğitim: Türkiye'de Yapılan Araştırmaların İncelenmesi** ..... 328

**Eğitime Fiziksel Erişilebilirlik Bağlamında Taşımalı Eğitim: Türkiye'deki Araştırmaların Ağır ve Çoklu Yetersizliği Olan Öğrenciler Perspektifinden İncelenmesi** ..... 329

**Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Geleceğin Vatandaşı: 21. Yüzyıl Vatandaşlık Becerileri** ..... 330

**İşyerinde Ruh Sağlığı İlk Yardımı: Pozitif Psikoterapi Temelli Bir Grup Müdahalesinin Ön Bulguları** [*] [**] ..... 331

**Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında İklim Adaleti ve Nesiller Arası Adalet** ..... 333

**Çoklu Okuryazarlıklar ve Sınıf Öğretmeni Eğitimi: İlkokul 4. Sınıf Türkçe Programında Öğrencinin Anlam Tasarımcısı Rolü** ..... 334

**The Mediating Role Of Rumination in the Relationship Between Anxious Attachment and Behavioral Jealousy** ..... 335

**Yaşar Kemal ve John Steinbeck'in Eserlerinde İnsan-doğa İlişkisi: Sürdürülebilirlik Eğitimi Bağlamında Karşılaştırmalı Bir İnceleme** ..... 336

**Gelişimsel Süreçler Perspektifinden Ergenlik Döneminde Mizaç ve Bağlanma Stilleri** ..... 337

**Cognitive Foundations of L2 Vocabulary Learning: A Focused Review of Memory and Metacognition** ..... 338

**Kayıpların Ötesinde Yaşlanma: Yaşlanmayı Yeniden Konumlandırma ve Pozitif Yaşlanma** ..... 339

**Who Teaches Whom? Reimagining Pedagogıcal Agency In Human–aı Teaching Partnerships** ..... 340

**Beyond The Classroom Walls: Negotıatıng Pedagogy, Place, Learnıng, And Artıfıcıal Intellıgence In Prımary Teachers' Out-of-school Experıences** ..... 341

**Trusting The Machine, Remaining The Teacher: Primary Teachers' Pedagogical Reasoning In The Age Of Generative AI** ..... 342

**Ekrandan Zihne: İnternet Bağımlılığı, Ruminasyon ve Mental İyi Oluş Arasındaki İlişkiler Üzerine Bir Modelin Sınanması** ..... 343

**Göreve Yeni Başlayan Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal ve Kültürel Uyum Sürecine İlişkin Görüşleri: Şanlıurfa İli Örneği** * ..... 344

**Kıpçak Türkçesinde At Terminolojisi: Kavram Alanları ve Köken Dağılımı Üzerine Bir İnceleme** ... 345

**Modern Çağda Takım Olarak Ebeveynlik** ..... 346

**Down Sendromlu Çocuklarda Duyusal İşlemleme Özellikleri ile Günlük Yaşam, Davranış ve Katılım Arasındaki İlişki: Bir Sistematik Derleme** ..... 347

**Down Sendromlu Çocuklarda Kaba Motor Beceriler ile Oyun ve Sosyal Katılım Arasındaki İlişki: Sistematik Derleme** ..... 348

**İkiz Dönüşüm Penceresinden Örgüt Kültürünün Geleceği: Yeşil ve Dijital Dönüşüm Üzerine Bir Değerlendirme** ..... 350

**Eğitimde İyi Örnekler ve Kapsayıcılık Bağlamında Bir Yaz Bilim Kampı Modeli: Tübitak 4004 "sihirli Dünyalara Açılan Kapılar ve Bilime Yolculuk" Projesi Örneği** ..... 351

**Tıp Eğitimi Sürecinde Profesyonel Kimlik Gelişiminin İncelenmesi** ..... 352

# Yaşantısal Aile Terapisi Temelli "Aile İçi İletişim" Grup Rehberliğinin Etkililiğinin İncelenmesi

**Merve KIZILTEPE**
Öğrenci
merve.kiziltepe@std.yildiz.edu.tr
ORCID: 0009-0009-2327-1851

## Özet

Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda, psikolojik danışmanlara; velilere yönelik eğitim düzenlenmeleri konusunda teşvikler sürmektedir. Bu eğitimlerin aile işleyişini inceleyen teorilere dayandırılması, içeriğin güvenilirliği ve müdahalenin etkililiği için faydalı olabilir. Bununla birlikte verilen eğitimlerin, aileler üzerindeki katkısının nesnel yöntemlerle değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu değerlendirmeler gelecekte, ailelere yönelik yapılacak rehberlik uygulamaları için yol gösterici olabilir. Bu çalışmada ebeveynlerde aile içi iletişime yönelik farkındalık kazandırma amaçlanmıştır. Bu amaçla 2025 Aralık ayında, ilkokulda çocuğu eğitim gören; gönüllü olarak katılım sağlayan ebeveynlerle yaklaşık 1 saat süren grup rehberliği uygulaması yapılmıştır. Uygulamaya katılan 15 ebeveynin tamamı kadınlardan oluşmuştur. Uygulamada, yaşantısal aile terapisi temel alınarak önceden hazırlanan bir sunumdan yararlanılmıştır. Uygulama esnasında iletişim kalıpları örnek diyaloglar üzerinden gösterilmiştir ve etki çarkı etkinliği yapılmıştır. Ebeveynler tarafından uygulama öncesinde ve uygulama sonrasında Pozitif ve Negatif Duygu Durum Ölçeği doldurulmuştur. Elde edilen verilerde sayısal olarak temsil edilen yirmi duygu, pozitif duygular ve negatif duygular olarak gruplandırılmıştır. Veri analizi için SPSS kullanılmıştır. Katılımcı sayısı baz alınarak normallik testi için Shapiro-Wilk kullanılmıştır. Veriler normal dağılım gösterdiğinden bağımlı örneklem t-testi ile ön test ve son test puanları karşılaştırılmıştır. Bulgulara göre ön test-son test pozitif duygu puanları istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermiştir. Bununla birlikte ön test-son test negatif duygu puanları da istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermiştir. Sonuç olarak yapılan grup rehberliği ebeveynlerin duygularını etkileyerek, pozitif duyguları artırmıştır ve negatif duygular azaltmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Aile, ebeveyn, iletişim, rehberlik

# G-DINA Modeli Kullanılarak Ortaöğretim Öğrencilerinin Matematik Performansının Bilişsel Tanı Analizi

**Sait ÇELİK** [1]
Öğrenci
sait-celik91@hotmail.com
ORCID: 0009-0009-6715-0365
**Doç. Dr. İbrahim YILDIRIM** [2]
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
ibrahimyildirim@gantep.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4137-2025

## Özet

Bu çalışmanın amacı, bilişsel tanı modellerinden biri olan Genelleştirilmiş Deterministik Girdi Gürültülü "Ve" Kapısı (G-DINA) modeli kullanılarak ortaöğretim öğrencilerinin matematik performanslarının ayrıntılı ve çok boyutlu biçimde analiz edilmesidir. Bilişsel tanı modelleri, geleneksel başarı puanlarının ötesine geçerek öğrencilerin belirli bilişsel özelliklere sahip olma durumlarını ortaya koymakta ve öğrenme eksikliklerinin tanılanmasına olanak sağlamaktadır. Bu bağlamda araştırmada, 11. sınıf düzeyinde "çember ve daire" konusu kapsamında öğrencilerin bilişsel özellik profilleri ve bu profillerin zamana bağlı değişimi incelenmiştir.

Araştırma, karma yöntem araştırma deseniyle yürütülmüştür. Nicel aşamada, Gaziantep ilinde bir fen lisesi ve bir Anadolu lisesinde öğrenim gören toplam 237 öğrenciye dört hafta boyunca haftalık aralıklarla geliştirilen dört başarı testi uygulanmıştır. Test maddeleri, alan uzman görüşleri doğrultusunda belirlenen bilişsel özelliklere dayalı olarak hazırlanmış ve elde edilen veriler G-DINA modeli kullanılarak analiz edilmiştir. Model uyumu, madde düzeyinde gerçekleştirilen istatistiksel model seçim prosedürleriyle değerlendirilmiştir.

Nitel aşamada ise nicel analiz sonuçlarına göre amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen 25 öğrenciyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış ve öğrencilerin problem çözme süreçleri ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bulgular, aynı toplam başarı puanına sahip öğrencilerin bilişsel özellik profilleri açısından anlamlı farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuştur. Ayrıca ardışık test uygulamalarında bazı bilişsel özelliklerde gelişim gözlenmiştir. Sonuçlar, G-DINA modeline dayalı bilişsel tanı değerlendirmelerinin matematik öğretiminde tanısal geri bildirim ve bireyselleştirilmiş öğretim açısından önemli katkılar sunduğunu göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Bilişsel tanı modelleri, G-DINA, matematik eğitimi, tanısal değerlendirme, karma yöntem

# Ekolojik Perspektiften Okuldan Eve Taşınan Öz-şefkat: Aile Katılımı ve Mindfulness Temelli Bir İlkokul Uygulaması

**Uzman Feyzanur EREN**
Özel Sanko Okulları
feyzanur.kosker@sanko.k12.tr
ORCID: 0000-0002-5359-7088

## Özet

Çocukluk döneminde duygusal farkındalık, kendini kabul ve zorlayıcı yaşantılarla başa çıkma becerilerinin desteklenmesi, okul temelli programlarda giderek daha fazla önem kazanan bir alan olarak ele alınmaktadır. Öz şefkat, bireyin güçlükler karşısında kendine karşı anlayışlı ve destekleyici bir tutum geliştirmesini sağlayan temel bir psikolojik beceri olarak tanımlanmakta; mindfulness temelli yaklaşımlar ise bu becerilerin gelişimini destekleyen etkili müdahaleler arasında yer almaktadır. Bu çalışma, sosyal öğrenme kuramı ve Bronfenbrenner'in ekolojik sistemler yaklaşımı temel alınarak, ilkokul öğrencilerinin öz şefkat becerilerinin geliştirilmesinde mindfulness temelli bir yaklaşım çerçevesinde aile katılımını merkeze alan bir okul programının etkililiğini incelemeyi amaçlamaktadır. Mindfulness uygulamaları, öz şefkatin gelişiminde aracı bir beceri olarak ele alınmıştır. Uygulanan okul programının yalnızca öğrencilerle sınırlı kalmayıp aile katılımı ile desteklenmesi, çocukların edindikleri becerilerin okuldan eve taşınmasını ve günlük yaşama genellenmesini hedefleyen bütüncül bir uygulama modeli sunmaktadır. Araştırma, Gaziantep Özel Sanko İlkokulu'nda yürütülmüş olup örneklemi çalışmaya gönüllü olarak katılan 240 veli oluşturmaktadır. Çalışma tek gruplu yarı deneysel bir desenle yürütülmüştür. Uygulama sürecinde öğrencilerle 10 oturumluk mindfulness temelli yapılandırılmış bir okul programı yürütülmüş; aile katılımı destekleyici etkinliklerle sürece entegre edilmiş ve programın etkililiği uygulama öncesi ve sonrasında Mindfulness Programı Veli Gözlem Formu aracılığıyla değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde bağımlı örneklemler t-testi kullanılmıştır. Bulgular, çocukların öz şefkat ve öz düzenleme becerilerine ilişkin veli gözlemlerinde son test lehine istatistiksel olarak anlamlı bir artış olduğunu göstermiştir ($t(239) = 9.84$, $p < .001$). Ayrıca elde edilen etki büyüklüğü (Cohen's $d = 0.64$), programın orta düzeyin üzerinde bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuçlar, aile katılımı ile desteklenen mindfulness temelli okul programlarının, çocukların duygusal farkındalık ve öz düzenleme becerilerinin geliştirilmesinde etkili olduğunu ve okuldan eve taşınan koruyucu ruh sağlığı uygulamaları açısından önemli bir potansiyel sunduğunu göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Mındfulness, öz şefkat, aile katılımı, okul temelli müdahale, öz düzenleme

# Okul Temelli Yaklaşımlar Bağlamında Sürdürülebilir Eğitimin Entegrasyonu ve Yapılandırılması

**Serpil KORKMAZ**
Öğretmen
serpilk_35@hotmail.com
ORCID: 0000-0001-5907-6681

## Özet

Okullarda sürdürülebilir eğitim; iklim değişikliği, ekolojik bozulma ve toplumsal eşitsizlikler gibi küresel sorunların eğitim sistemleri üzerindeki etkileri doğrultusunda, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal düzeylerde bütüncül gelişimini hedefleyen stratejik bir eğitim yaklaşımıdır. Bu bildirinin konusu, sürdürülebilir eğitimin okullarda öğretim programlarıyla bütünleştirilmesi, okul kültürüne yerleştirilmesi ve kurumsal uygulamalar yoluyla kalıcı hale getirilmesidir. Çalışmanın amacı, sürdürülebilir eğitim uygulamalarının müfredat tasarımı, okul iklimi, liderlik anlayışı, okul–toplum iş birliği ve ölçme-değerlendirme süreçleri bağlamında nasıl yapılandırılması gerektiğini ortaya koymak ve bu sürece ilişkin bütüncül bir uygulama çerçevesi sunmaktır. Araştırma nitel araştırma deseninde yürütülmüş; sürdürülebilir eğitime ilişkin güncel kuramsal yaklaşımlar, politika belgeleri ve farklı okul türlerinde gerçekleştirilen iyi uygulama örnekleri doküman analizi ve karşılaştırmalı durum incelemesi yöntemiyle incelenmiştir. Verilerin analizinde, sürdürülebilirlik yetkinliklerini destekleyen öğrenme ortamları, disiplinler arası öğretim uygulamaları, katılımcı okul yönetimi anlayışı, öğretmenlerin pedagojik liderliği ve öğrencilerin aktif rol aldığı okul temelli projeler temel temalar olarak ele alınmıştır. Elde edilen bulgular, sürdürülebilir eğitimin öğretim programlarına bütüncül biçimde entegre edildiği, okul kültürünün çevresel ve toplumsal sorumluluk değerleri etrafında şekillendirildiği ve paydaş katılımının sistematik olarak desteklendiği okullarda öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme, iş birliği ve toplumsal sorumluluk becerilerinin anlamlı düzeyde güçlendiğini göstermektedir. Ayrıca, süreç odaklı ve geliştirici ölçme-değerlendirme yaklaşımlarının kullanılması, öğrenmenin kalıcılığını ve öğrencilerin öz-yeterlik algısını artıran önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, sürdürülebilir eğitimin okullarda etkili ve kalıcı biçimde uygulanabilmesi için öğretim programları, okul kültürü, liderlik, paydaş iş birliği ve değerlendirme süreçlerinin eş güdümlü biçimde ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Sürdürülebilir eğitim, okul temelli uygulamalar, müfredat entegrasyonu, okul kültürü, sürdürülebilirlik yetkinlikleri

# Eğitimdeki Sessiz Göç: Beyaz Kaçış

**Prof. Dr. Aydın BALYER**
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
balyer2001@gmail.com
ORCID: 0000-0002-4157-1155
**Prof. Dr. Arslan BAYRAM**
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ
arbay06@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-2863-6735
**Prof. Dr. Kenan ÖZCAN**
ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ
kozcan04@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-7131-9487

## Özet

Eğitimdeki Sessiz Göç: Beyaz Kaçış Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) beyaz öğrencilerin devlet okullarından özel okullara geçişi veya sosyo-ekonomik düzeyi yüksek semtlere göçü olarak kavramsallaştırılan "Beyaz Kaçış" olgusu, Türkiye'de tartışılmakta olan, sessiz ve derinden ilerleyen büyük bir toplumsal ayrışma tehlikesini işaret etmektedir. Bu olgu, Türkiye bağlamında sosyo-ekonomik olarak avantajlı ailelerin başarılı çocuklarını, göçmen ve dezavantajlı öğrenci sayısının arttığı okullardan alarak, sosyo-ekonomik düzeyi daha iyi semtlerdeki imkânları daha iyi okullara ya da özel okullara taşıması şeklinde kendini göstermektedir. Bu hareketlilik, kent içinde bir tür "beyin göçüne" yol açarak okulların demografik yapısını hızla değiştirme potansiyeli taşımaktadır. Bunun sonucunda bir yanda başarılı ve liderlik potansiyeli yüksek öğrencilerin toplandığı okullar, diğer yanda ise dezavantajlı, yoksul ve yoksun ailelerin çocuklarının yoğunlaştığı okullar ortaya çıkmaktadır. Bu durum; okullar arasındaki nitelik ve tercih edilirlik uçurumunu derinleştirmekte, toplumsal ayrışmanın ve potansiyel çatışmanın zeminini hazırlamakta, başarılı öğrencilerin aynı yerde yığılmasıyla keskin rekabete ve sosyal sermayenin zayıflamasına neden olmakta ve dezavantajlı okullarda ise rol model ve lider öğrenci kıtlığı riski doğurmaktadır. Bu problemden hareketle mevcut araştırma, eğitimde toplumsal ayrışma potansiyeline sahip "Beyaz Kaçış" olgusunu, İstanbul, Gaziantep, Kilis, Adıyaman ve Ankara illerinde nitel olgubilim (fenomenoloji) deseniyle incelemeyi amaçlamaktadır. Okul yöneticileri, öğretmenler ve velilerle yapılan derinlemesine görüşmelerde okul yöneticileri ve öğretmenlerin ortak görüşü, artan göçmen öğrenci sayısı nedeniyle okulların eğitim niteliğinin düştüğü ve bunun sonucunda "iyi öğrencilerin" özel okullara veya sosyo-ekonomik olarak daha iyi bölgelerdeki atölye, laboratuvar, kültür, sanat imkânları vb. olanaklara sahip ayrıcalıklı devlet okullarına yöneldiği şeklindedir. Yöneticiler, bu "iyi öğrenci kaybının" okullarının güç kaybetmesine ve tercih edilmemesine neden olduğunu vurgulamıştır. Görüşülen veliler ise ekonomik zorluklara rağmen çocuklarının daha nitelikli bir eğitim alması ve daha iyi sosyal ortamlarda bulunması amacıyla okul değişikliği yaptıklarını, ancak bu durumun yarattığı toplumsal rahatsızlığı da hissettiklerini dile getirmişlerdir. Araştırma sonuçları, eğitimde sosyal ayrışmayı hızlandıran bu durumun Türk eğitim sisteminde kent içinde ‘çift katmanlı’ bir yapıya yol açtığını ortaya koymakta; sorunun giderilmesi için acil, kapsamlı ve eşitlik temelli politika önlemlerinin hayata geçirilmesini gerekli kılmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Beyaz Kaçış, Sosyal Ayrışma, Göçmen Öğrenci, Eğitimde Nitelik Kaybı

# Güney Kafkasya'da Türk Kültürünün Yayılmasında Nahçıvan'ın Rolü

**Doç. Dr. Toğrul HALİLOV**
Nahçıvan Devlet Universitesi, Azerbaycan Bilimler Akademisi, Nahçıvan Bölümü
x.toqrul@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3703-8315

## Özet

Güney Kafkasya, eski çağlardan itibaren farklı etnik ve kültürel grupların karşılıklı etkileşimi ve entegrasyonu için önemli bir coğrafi ve siyasi alan olmuştur. Bu bölgede Türk kültürünün oluşumu ve yayılmasında Nahçıvan yöresi özel bir yere sahiptir. Stratejik-coğrafi konumu, kadim yerleşim gelenekleri ile zengin arkeolojik ve etno-kültürel mirası, Nahçıvan'ı Türk dünyasının en eski kültür merkezlerinden biri hâline getirmiştir. Nahçıvan'ın Güney Kafkasya, Ön Asya ve Yakın Doğu arasında önemli bir geçiş bölgesinde yer alması, eski dönemlerden itibaren göç hareketlerinin, ticaret yollarının ve kültürel ilişkilerin yoğun biçimde gelişmesine olanak sağlamıştır. Aras Nehri vadisi boyunca uzanan yollar, Orta Asya, İran Platosu ve Anadolu arasında Türk boylarının hareketini kolaylaştırmış; Nahçıvan'ı kültürel aktarımın merkezlerinden biri hâline getirmiştir. Nahçıvan topraklarında yürütülen arkeolojik araştırmalar, Kalkolitik ve Tunç Çağlarından itibaren Türk etnosunun oluşumunda önemli rol oynayan kültürel unsurların varlığını ortaya koymaktadır. Kür-Aras ve Boyalı Kaplar kültürleri kapsamında ortaya çıkarılan arkeolojik buluntular—zoomorf ve antropomorf figürler, kayaüstü tasvirler ve damga işaretleri—proto-Türk kültürünün temel göstergeleri olarak değerlendirilmektedir. Orta Çağ'da Nahçıvan, Selçuklular, Atabegler (Eldegizliler), İlhanlılar ve diğer Türk devletlerinin egemenliği altında önemli bir siyasi ve kültürel merkez olmuştur. Bu dönemde şehir kültürü, mimarlık okulu, epigrafik anıtlar ve İslam kültürü Türk kimliğiyle bütünleşerek bölgede ortak bir kültürel modelin oluşmasına zemin hazırlamıştır. Mömine Hatun Türbesi ve Yusuf bin Küseyir Kümbeti, Güney Kafkasya'daki Türk-İslam mimarisinin en parlak örnekleri arasındadır. Nahçıvan bölgesinde günümüze kadar korunan folklor örnekleri, mitolojik inançlar, yer adları ve ağız özellikleri, Türk etno-kültürel sürekliliğini açık biçimde yansıtmaktadır. Bu kültürel unsurlar, Nahçıvan aracılığıyla Güney Kafkasya'nın diğer bölgelerine yayılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Güney Kafkasya, Nahçıvan, proto-Türk kültürü, Kür-Aras kültürü, Boyalı Kaplar kültürü

# Türk Halklarının Kültürel Belleğinin Çeviri Yoluyla Aktarılması

**Türkan HALİLSOY**
Öğrenci
xelilsoyturkan@gmail.com
ORCID: 0009-0003-3991-765X

## Özet

Türk halklarının kültürel belleği, yüzyıllar boyunca oluşmuş tarihsel deneyimlerin, kolektif kimliğin ve simgesel değerlerin taşıyıcısıdır. Bu belleğin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında çeviri faaliyeti önemli bir araç olarak öne çıkmaktadır. Kültürel bellek kavramı, toplumların geçmişi algılama ve onu kolektif kimlik çerçevesinde yeniden üretme mekanizmasını ifade eder. Türk halkları için kültürel bellek, yalnızca tarihsel olayların hatırlanması değil; aynı zamanda dil, mitoloji, destanlar, inançlar ve simgesel değerler sistemi aracılığıyla oluşan bütüncül bir kültürel yapıdır. Bu kültürel yapının korunması ve farklı coğrafyalarda yaşayan Türk halkları arasında paylaşılması büyük ölçüde çeviri faaliyetiyle ilişkilidir. Çeviri, Türk dünyasının ortak kültürel mirasının küresel düzeyde tanıtılmasında temel araçlardan biri olarak işlev görmektedir. Bu bağlamda makalede, Türk halklarının kültürel belleğinin çeviri yoluyla aktarılması sorunu kuramsal ve metodolojik açılardan incelenmektedir. Türk halklarının kültürel belleği esas olarak sözlü gelenek üzerine inşa edilmiştir. Destanlar, mitolojik anlatılar ve folklor örnekleri kolektif belleğin başlıca taşıyıcılarıdır. Dede Korkut Kitabı, Manas ve Alpamış gibi destanlar, Türk dünyasının ortak kültürel kodlarını yansıtan temel metinler arasında yer almaktadır. Bu ve benzeri metinlerde yer alan kahramanlık anlayışı, toplumsal ilişkiler ve dünya görüşü, Türk kimliğinin tarihsel sürekliliğini sağlayan kültürel bellek unsurlarıdır. Kültürel belleğin bu biçimde kuşaktan kuşağa aktarılması, çeviri sürecinde özel bir hassasiyet gerektirmektedir. Bu nedenle belirtmek gerekir ki çeviri, kültürel belleğin aktarımında yalnızca teknik bir dil dönüşümü işlevi görmemektedir. Aksine bu süreç, kültürel kodların, simgesel anlamların ve tarihsel bağlamın yeniden inşa edilmesini zorunlu kılmaktadır. Türk halklarına ait metinlerin diğer dillere çevrilmesinde sıklıkla anlamsal kayıplar ve kültürel uyumsuzluklar gözlemlenmektedir. Özellikle mitolojik terimler, etnografik kavramlar ve simgesel ifadeler, hedef dilin kültürel sistemi içinde tam bir karşılık bulmakta güçlük yaratmaktadır. Bu bağlamda çevirmen, kültürel bir aracı (mediatör) rolünü üstlenerek metni yalnızca dilsel açıdan değil, kültürel bağlam açısından da uyarlamak durumundadır. Günümüzde çeviri faaliyeti, Türk halklarının kültürel belleğinin küresel akademik ve kültürel ortama entegrasyonunda önemli bir rol oynamaktadır. Klasik metinlerin İngilizce, Rusça ve diğer dünya dillerine çevrilmesi, Türk kültürel mirasının uluslararası bilimsel dolaşıma girmesine olanak sağlamaktadır. Bu süreç aynı zamanda kültürel diplomasi açısından da büyük önem taşımaktadır. Çevrilmiş metinler aracılığıyla Türk dünyasının tarihsel ve kültürel kimliği uluslararası kamuoyuna sunulmakta ve kültürel bellek küresel ölçekte paylaşılmaktadır. Yapılan karşılaştırmalı incelemelere dayanarak, Türk halklarının kültürel belleğinin çeviri yoluyla aktarılmasının yalnızca dil bilgisiyle değil, derin bir kültürel ve tarihsel bilinçle gerçekleştirilmesi gerektiği söylenebilir. Gelecek çalışmalarda karşılaştırmalı çeviri analizlerinin artırılması, bu alanda daha sağlıklı sonuçlara ulaşılmasına katkı sağlayacaktır.

**Anahtar Sözcükler:** Kültürel bellek, çeviri, Türk halkları, Türk dünyası

# Üniversite Öğrencilerinin Duygu Düzenleme Güçlüğünün Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

**Prof. Dr. Serhat ARSLAN**
Gazi Üniversitesi
serhatarslan@gazi.edu.tr
ORCID: 0000-0003-4422-8421

## Özet

Araştırmada üniversite öğrencilerinin duygu düzenleme güçlüğü düzeyleri cinsiyet ve bölüm değişkenlerine göre incelenmiştir. Cinsiyete göre yapılan bağımsız örneklemler t testi sonuçlarına göre kadın öğrencilerin duygu düzenleme güçlüğü puan ortalaması $\bar{X}$ = 21.13 SS = 6.95 iken erkek öğrencilerin puan ortalaması $\bar{X}$ = 19.06 SS = 6.48 olarak bulunmuş ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir t(361) = 2.49 p = .013. Varyansların homojenliği varsayımı sağlanmıştır Levene's F = 0.64 p = .424. Etki büyüklüğü Cohen's d = 0.30 olup küçük düzeyde bir etkiye işaret etmektedir. Buna karşılık bölüm değişkenine göre yapılan ANOVA sonuçları öğrencilerin duygu düzenleme güçlüğü puanlarının anlamlı biçimde farklılaşmadığını göstermiştir F(6.356) = 0.68 p = .665. Sonuç olarak duygu düzenleme güçlüğü cinsiyete göre anlamlı biçimde farklılaşmakta ancak bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Elde edilen bulgular ilgili alanyazındaki çalışmalar doğrultusunda bütüncül bir biçimde tartışılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Duygu düzenleme güçlüğü, üniversite öğrencileri, cinsiyet.

# Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

**Doç. Dr. Nihan ARSLAN**
Necmettin Erbakan Üniversitesi
nihan.arslan@erbakan.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2451-0852

**Özet**

Araştırmada üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri cinsiyet ve bölüm değişkenlerine göre incelenmiştir. Cinsiyete göre yapılan bağımsız örneklemler t testi sonuçlarına göre kadın öğrencilerin psikolojik dayanıklılık puan ortalaması $\bar{X}$ = 17.76 SS = 4.23 iken erkek öğrencilerin puan ortalaması $\bar{X}$ = 19.36 SS = 4.33 olarak bulunmuştur. Analiz sonuçları erkek öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin kadın öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu göstermektedir t(361) = -3.08 p = .002. Varyansların homojenliği varsayımı sağlanmıştır Levene's F = 0.33 p = .567. Etki büyüklüğü Cohen's d = -0.38 olup bu değer küçük ile orta düzey arasında bir etkiye işaret etmektedir. Bölüm değişkenine göre yapılan tek yönlü ANOVA sonuçları ise öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin öğrenim gördükleri bölüme göre anlamlı biçimde farklılaşmadığını göstermektedir F(6.356) = 0.88 p = .507. Bölümler arası kareler ortalaması 16.42 iken grup içi kareler ortalaması 18.60 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak psikolojik dayanıklılık düzeyleri cinsiyete göre anlamlı biçimde farklılaşmakta ve erkek öğrenciler lehine bir farklılık ortaya çıkmakta ancak bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Elde edilen bulgular ilgili alanyazın doğrultusunda tartışılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Psikolojik dayanıklılık, üniversite öğrencileri, cinsiyet.

# Müzik Eğitiminde Kültürel Sürdürülebilirlik Bağlamında Yerel Ezgilerin Kullanımı ve Yerel Ezgilerin Küresel Bağlamda Kültürel Farkındalık Üzerindeki Etkisi

**Uzman Gülce DENİZKURDU**
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi
gulcedenizkurdu@gmail.com
ORCID: 0000-0003-0370-5252

## Özet

Bu çalışma, müzik eğitiminde kültürel sürdürülebilirlik bağlamında yerel ezgilerin kullanımını incelemeyi ve yerel müzik unsurlarının küresel bağlamda kültürel farkındalık üzerindeki rolünü ortaya koymayı amaçlamaktadır. Küreselleşmenin etkisiyle müzik eğitimi repertuvarlarında evrensel müzik örneklerinin ağırlık kazandığı, buna karşılık yerel müzik kültürlerinin eğitim süreçlerinde sınırlı biçimde temsil edildiği görülmektedir. Bu durum, kültürel mirasın korunması, kuşaklar arası aktarımın sürekliliği ve kültürel çeşitliliğin sürdürülebilirliği açısından ele alınması gereken önemli bir sorun alanı oluşturmaktadır. Planlanan çalışma, kültürel sürdürülebilirlik kavramını müzik eğitimi bağlamında ele alarak yerel ezgilerin pedagojik işlevlerini incelemeyi hedeflemektedir. Bu kapsamda yerel ezgilerin müzik eğitimi yoluyla kültürel kimlik algısının desteklenmesi, yerel kültüre yönelik farkındalığın geliştirilmesi ve kültürel mirasın eğitim ortamlarında görünür kılınması süreçleri ele alınacaktır. Bununla birlikte, yerel müzik unsurlarının eğitim bağlamında küresel bir perspektifle ele alınmasının, öğrencilerin farklı kültürlere yönelik duyarlılık geliştirmelerine nasıl katkı sağlayabileceği tartışılacaktır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tasarlanmış olup doküman analizi yöntemi temel alınacaktır. Bu doğrultuda, müzik eğitiminde kullanılabilecek yerel ezgiler incelenecektir. Seçilen yerel ezgiler, ritmik yapı, melodik özellikler, makam/dizi kullanımı, biçimsel özellikler ve kültürel bağlam açısından da değerlendirilecektir. Doküman analizi sürecinde, yerel ezgilerin müzik eğitimi bağlamında hangi kültürel unsurları taşıdığı ve bu unsurların pedagojik açıdan nasıl değerlendirilebileceği ortaya konulacaktır. Ayrıca, yerel ezgilerin farklı kültürlerle ilişkilendirilebilir yönleri ele alınarak kültürlerarası farkındalık oluşturma potansiyeli tartışılacaktır. Bu çalışmanın, müzik eğitiminde yerel ezgilerin kültürel sürdürülebilirlik açısından taşıdığı önemi görünür kılması ve yerel müzik unsurlarının küresel kültürel farkındalkk bağlamında eğitimsel bir araç olarak ele alınmasına katkı sağlaması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Müzik eğitimi, kültürel sürdürülebilirlik, yerel ezgiler, kültürel farkındalık

# Lifestyle Of Health And Sustainability (lohas) Orıentations Among University Students in Istanbul

**Doç. Dr. Hande BİLSEL**
Bahçeşehir Üniversitesi
hande.bilsel@bau.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1713-7233

**Abstract**

This study investigates Lifestyle of Health and Sustainability (LOHAS) orientations among university students in Istanbul and examines how these orientations relate to personal values, identity construction and intentions toward sustainable consumption. LOHAS is commonly described as a consumer segment characterised by health consciousness, environmental concern, social responsibility and a search for personal development. Within this framework, the research focuses on how young adults in a non-Western, rapidly changing urban context interpret these values and position themselves between mainstream consumer culture and more sustainable, health-oriented lifestyles. A mixed-method design is employed, combining a quantitative survey with selected in-depth interviews among students from different faculties. The survey captures the relative importance of LOHAS-related value dimensions such as health, ecology, social responsibility and self-actualisation, together with self-reported sustainable consumption intentions. The interviews explore students' narratives about their everyday practices, constraints and aspirations regarding sustainability, well-being and identity. The study aims to provide an empirically grounded picture of emerging LOHAS-like orientations among university students in Istanbul and to contribute to discussions on youth, education and sustainability policies.

**Keywords:** LOHAS, sustainable consumption, university students, lifestyle, identity

# Understanding Efl Teacher Candidates' Attitudes toward Artıfıcıal Intelligence: The Role of AI Anxiety

**Doç. Dr. Seda SIVACI**
Hasan Kalyoncu Üniversitesi
seda.sivaci@hku.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2883-0343
**Dr. Öğr. Üyesi Fatma ÇİLOĞLAN KONUR**
Hasan Kalyoncu Üniversitesi
fatma.ciloglan@hku.edu.tr
ORCID: 0000-0003-4456-3772

## Abstract

The increasing integration of artificial intelligence (AI) technologies into education has raised significant questions regarding how future teachers perceive and respond to these tools. This study investigates the relationship between AI anxiety and attitudes toward AI among English as a Foreign Language (EFL) teacher candidates. A quantitative correlational research design was employed to discover whether AI anxiety predicts both positive and negative attitudes toward AI. The participants consisted of 223 EFL teacher candidates enrolled in English Language Teaching programs at universities in Türkiye. Data were collected using the Artificial Intelligence Anxiety Scale and the General Attitudes toward Artificial Intelligence Scale. Pearson correlation analysis and simple linear regression analyses were conducted to analyze the data. The results revealed that AI anxiety was significantly associated with both attitude dimensions. Specifically, AI anxiety negatively predicted positive attitudes toward artificial intelligence while AI anxiety showed a stronger predictive effect on negative attitudes toward AI. These findings suggest that AI-related anxiety plays a substantial role in shaping teacher candidates' evaluations of AI, particularly by strengthening negative perceptions. The study highlights the importance of addressing affective factors such as AI anxiety in teacher education programs in order to support more informed and balanced integration of artificial intelligence in language education.

**Keywords:** AI anxiety, attitudes toward AI, EFL teacher candidates, teacher education

# Filial Terapi Perspektifinden Ebeveyn-çocuk İlişkisinin Yeniden Yapılandırılması: Bir Literatür Derlemesi

**Sena Nur YALÇIN**
Öğrenci
psk.senanuryalcin@gmail.com
ORCID: 0009-0000-7690-5058
**Dr. Öğr. Üyesi Nurhan NAZ**
İstanbul Gelişim Üniversitesi
psikolognurhannaz@gmail.com
ORCID: 0009-0007-3517-6160

## Özet

Ebeveyn-çocuk ilişkisi, çocuğun sosyal, duygusal ve bilişsel gelişiminde kritik bir rol oynamaktadır. Olumlu ebeveyn-çocuk bağının güçlendirilmesi, çocukların duygu düzenleme becerilerini artırmakta ve davranışsal uyumlarını desteklemektedir. Bu bağlamda ebeveyn-çocuk ilişkisini güçlendiren psikososyal müdahale modelleri, kapsayıcı eğitim yaklaşımlarının desteklenmesinde ve farklı gelişim özelliklerine sahip çocukların öğrenme ortamlarına uyum sağlamasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu derlemenin amacı, filial terapinin ebeveyn-çocuk ilişkisini güçlendirmedeki rolünü güncel araştırmalar ışığında incelemek ve literatürde öne çıkan ortak bulguları değerlendirmektir. Çalışma, betimsel nitelikte bir derleme çalışmasıdır. PubMed, APA PsycINFO, Google Scholar ve ULAKBİM gibi bilimsel veri tabanlarında, 2000–2025 yılları arasında yayımlanmış çalışmalar sistematik olarak taranmış ve içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. İncelenen araştırmalar ebeveyn-çocuk ilişkisini geliştirmede filial terapinin rolü, farklı çocuk gruplarıyla yürütülen uygulamalar ve ebeveynlerin deneyimleri açısından incelenmiştir. Bu kapsamda çalışmalar ayrıca aile temelli müdahalelerin kapsayıcı öğrenme ortamlarının desteklenmesine ve okul-aile iş birliğinin güçlendirilmesine olası katkıları açısından da ele alınmıştır. İncelenen çalışmalar, filial terapinin ebeveynlerin empati, kabul ve duygu düzenleme becerilerini geliştirdiğini; çocuklarda ise öfke, kaygı ve davranış sorunlarını azalttığını göstermektedir. Travmatize ve özel gereksinimli çocuklarla yapılan araştırmalarda filial terapinin ebeveyn-çocuk bağını güçlendirdiği ve aile içi iletişimi artırdığı saptanmıştır. Bunun yanında gelişim geriliği olan çocuklarla yürütülen çalışmalarda filial terapinin sosyal becerilerin gelişimini desteklediği, çocukların duygularını daha sağlıklı ifade etmelerine katkı sağladığı ve ebeveynlerle kurulan iletişimi güçlendirdiği belirtilmektedir. Koruyucu ailelerle yapılan araştırmalarda ise filial terapinin ebeveynlik becerilerini artırdığı, çocukların güven duygusunu pekiştirdiği ve aile içi uyumu desteklediği bulguları öne çıkmaktadır. Bu bulgular, aile temelli terapötik müdahalelerin yalnızca aile içi ilişkileri güçlendirmekle kalmayıp aynı zamanda çocukların sosyal uyumunu ve öğrenme süreçlerine katılımını destekleyerek kapsayıcı öğrenme ortamlarının gelişimine dolaylı katkı sağlayabileceğini göstermektedir. Literatür bulguları, filial terapinin ebeveyn-çocuk ilişkisini yeniden yapılandıran ve duygu düzenleme becerilerini destekleyen etkili bir müdahale modeli olduğunu ortaya koymaktadır. Okul, aile ve toplum arasındaki iş birliğini güçlendiren bütüncül yaklaşımlar kapsamında filial terapinin kapsayıcı eğitim uygulamalarına destekleyici bir model olarak değerlendirilmesi önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Filial Terapi, Ebeveyn-Çocuk İlişkisi, Aile Terapisi, Kabul, Empati

# Gerontology And Chronic Dısease Management in the Context Of Aging in Nigeria: Buıiding A Resilient Health System for Older Adults *

**Dr. Yakubu ABUBAKAR**
Federal University of Kashere
yakubua7@gmail.com
ORCID: 0000-0002-4019-3316

**Abstract**

This paper examines the systemic barriers to effective chronic disease management for Nigeria's rapidly aging population and evaluates emerging policy responses. Nigeria is experiencing a profound demographic transition with its elderly population expanding significantly, coinciding with an epidemiological shift where non-communicable conditions including hypertension, diabetes, cardiovascular diseases, and arthritis increasingly dominate the health landscape of older adults. These chronic conditions demand sustained, integrated management rather than episodic acute care, yet Nigeria's health system remains fundamentally ill-equipped for this challenge. The study adopts a qualitative policy analysis approach, examining health system preparedness, workforce capacity and distribution, and financing mechanisms as analytical lenses. Findings reveal stark structural deficits including fewer than a handful of geriatricians serving the entire nation, primary healthcare facilities lacking age-appropriate service delivery protocols, overwhelming reliance on out-of-pocket expenditures creating barriers for impoverished older persons, and rural-urban disparities limiting access to screening and continuity of care. Recent policy innovations including the National Senior Citizens Centre Act and the National Policy on Ageing have established promising foundations, while collaborative initiatives between aging-focused agencies and primary health development authorities signal growing awareness of the need to integrate geriatric care into grassroots health systems. However, implementation gaps persist with limited state-level domestication of federal frameworks. The paper concludes that achieving meaningful health coverage in Nigeria demands urgent prioritization of geriatric care within universal health coverage frameworks through concrete investments in geriatric workforce development, redesigned primary healthcare facilities, expanded health insurance coverage, and complementary social protection mechanisms.

**Keywords:** Gerontology, chronic disease management, aging population, Nigeria, health policy, universal health coverage

* The Gerontologist (Oxford University Press) — A leading interdisciplinary journal publishing research on aging, including international policy analyses and health system strengthening. Impact Factor: 5.0+ Innovation in Aging (Oxford University Press / Gerontological Society of America) — Publishes open-access research on aging, including African contexts and chronic disease management BMC Geriatrics — A leading open-access journal focused on all aspects of geriatric medicine and aging research, including health services research in low-resource settings Archives of Gerontology and Geriatrics Plus (Elsevier) — Publishes research on gerontology and geriatric medicine, including submissions on sub-Saharan Africa Public Health Challenges (Wiley) — Recently published a relevant article on aging, poverty, and healthcare access in Nigeria Journal of Cross-Cultural Gerontology (Springer) — Focuses on aging in diverse cultural contexts, including African perspectives Global Health Action (Taylor & Francis) — Publishes research on health systems and policy in low- and middle-income countries Nigerian Journal of Medicine (Wolters Kluwer) — The official journal of the National Association of Resident Doctors of Nigeria, publishing local research on geriatric care and chronic disease The Nigerian Journal of Sociology and Anthropology — A national journal

publishing African-focused research on aging and health Health Policy and Planning (Oxford University Press) — Focuses on health policy development and implementation in low- and middle-income countries Relevant Reports and Policy Documents: United Nations Human Rights Council, Report of the Independent Expert on the enjoyment of all human rights by older persons (2023) — Contains detailed findings on Nigeria's health system for older adults National Senior Citizens Centre (NSCC) — Annual reports and policy briefs on aging in Nigeria Federal Ministry of Health — National Policy on Ageing (2020) and implementation updates World Health Organization — Country reports on aging and health in Nigeria Nigeria Demographic and Health Survey (NDHS) — Data on older adult health and service utilization

# Yabancı Dil Öğretiminde Yapay Zekâ Entegrasyonu ve Kültür Öğretiminde Kapsayıcılık, Sürdürülebilirlik ve Pedagojik Dönüşüm

**Öğr. Gör. Dr. Kübra ZENGİNALOĞLU**
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
k.zenginaloglu@hbv.edu.tr
ORCID: 0000-0001-7831-506X

## Özet

Dijital teknolojilerdeki paradigma değişimi, yabancı dil eğitimini geleneksel dilbilgisel aktarımın ötesine taşıyarak teknopedagojik bir zeminde yeniden yapılandırmaktadır. Bu dönüşüm sürecinde, Yapay Zekâ (YZ) temelli uygulamalar yalnızca bireyselleştirilmiş öğrenme yöntemleri sunmakla kalmayıp, aynı zamanda hedef kültürün dinamiklerini sınıf ortamına entegre eden yenilikçi araçlar olarak öne çıkmaktadır (Holmes, Bialik, & Fadel, 2019). Yapay zekâ, öğrencilerin dilsel yetilerini geliştirmesinin yanı sıra kültürel farkındalık, öğrenme motivasyonu ve sosyodilbilimsel becerilerin kazandırılmasında da pedagojik bir araç işlevi görmektedir. Bu bağlamda çalışma, YZ entegrasyonunun yabancı dil öğretimindeki pedagojik dönüşümünü kültür öğretimi, kapsayıcılık ve eğitsel sürdürülebilirlik ekseninde sistematik bir şekilde değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, 2015–2025 yılları arasında yayımlanan ve yabancı dil öğretiminde YZ kullanımını odak noktası yapan akademik çalışmaları, PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) protokolü çerçevesinde sistematik olarak incelemektedir (Zawacki-Richter, Marín, Bond, & Gouverneur, 2019). Belirlenen dâhil etme ve dışlama kriterleri doğrultusunda taranan çalışmalar; pedagojik katkı, kültürel içerik sunumu, erişilebilirlik ve kapsayıcılık boyutları üzerinden nitel bir analiz sürecine tabi tutulmuştur. Analiz sırasında, YZ araçlarının dilsel ve kültürel çıktıları, öğrenme sürekliliğine katkısı ve eğitimde kapsayıcılığı destekleyip desteklemediği kritik bir değerlendirme ölçütü olarak alınmıştır. Analiz edilen çalışmalar, YZ destekli öğrenme ortamlarının gerçek zamanlı ve bağlama duyarlı içerikler sunarak öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık ve sosyodilbilimsel yetilerini önemli ölçüde geliştirdiğini göstermektedir (Zenginaloğlu, 2025). YZ araçlarının adaptif yapısı, farklı öğrenen profillerine uyum sağlayarak eğitimde kapsayıcılığı güçlendirmekte ve öğrenme süreçlerinin sürekliliğini destekleyerek eğitsel sürdürülebilirlik açısından katkı sunmaktadır. Bununla birlikte, dijital uçurum ve erişim eşitsizlikleri ile YZ çıktılarındaki potansiyel algoritmik kültürel önyargılar (algorithmic bias), bu teknolojilerin kapsayıcı potansiyelini sınırlayan başlıca yapısal engeller olarak ortaya çıkmaktadır (Selwyn, 2019; Luckin et al., 2016). YZ'nin yabancı dil ve kültür öğretimine entegrasyonu yalnızca teknik bir adaptasyon değil, aynı zamanda etik ve pedagojik bir planlama gerektirmektedir. Çalışma, öğrenen çeşitliliğini merkeze alan, dijital eşitliği gözeten ve kültürel içeriği eleştirel bir süzgeçten geçiren bütüncül modellerin geliştirilmesinin zorunluluğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda, eğitim kurumları YZ teknolojilerini pedagojik stratejilerle bütünleştirerek, kapsayıcı ve sürdürülebilir yabancı dil öğrenme ortamlarının tasarımını destekleyebilir.

**Anahtar Sözcükler:** Yapay zekâ, kültür öğretimi, kapsayıcılık, sürdürülebilirlik, dil pedagojisi, teknopedagoji

# Eğitim Ortamlarında Psikolojik Güvenliğin Sürdürülebilirliği: Ruh Sağlığı ve Hukuki Sorumluluklar Üzerine Bir İnceleme

**Uzman Fatma Eda AĞKÜN**
İstanbul Gelişim Üniversitesi
psk.edaagkun@gmail.com
ORCID: 0009-0006-5477-4556
**Ayşenur ELAYDIN**
Öğrenci
aysenurelaydin@gmail.com
ORCID: 0009-0007-9097-9628

## Özet

Sürdürülebilir eğitim anlayışı, öğrencilerin yalnızca akademik gelişimlerini destekleyen bir yapı ile sınırlı kalmayan; aynı zamanda psikolojik iyi oluş, güvenli öğrenme ortamları ve koruyucu eğitim politikalarını kapsayan bütüncül bir yaklaşımı ifade eder. Eğitim ortamlarında öğrencilerin maruz kalabileceği akran zorbalığı, ihmal, istismar ve psikolojik baskı gibi risk faktörleri, öğrenme süreçlerini ve bireysel gelişimi doğrudan etkileyen önemli sorunlar arasında yer almaktadır. Bu bağlamda çocukların fiziksel ve psikolojik güvenliğini koruyan eğitim ortamlarının oluşturulması, sürdürülebilir eğitim sistemlerinin temel bileşenlerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Güvenli ve destekleyici okul iklimi, öğrencilerin duygusal gelişimini güçlendirmekte, öğrenme motivasyonunu artırmakta ve eğitim süreçlerine aktif katılımı desteklemektedir. Eğitim kurumlarında çocukların korunmasına yönelik politikalar, psikolojik ve hukuki boyutları birlikte ele alınması gereken çok disiplinli bir alan oluşturmaktadır. Çocukların güvenliğini tehdit eden durumların erken fark edilmesi, gerekli müdahale süreçlerinin uygulanması ve koruyucu mekanizmaların kurumsal düzeyde yapılandırılması eğitim sistemlerinin sürdürülebilirliğine katkı sağlamaktadır. Eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler, psikolojik danışmanlar ve diğer eğitim profesyonelleri çocuk koruma süreçlerinde önemli sorumluluklar üstlenmektedir. Bu sorumluluklar, risk durumlarının belirlenmesi, gerekli bildirim süreçlerinin işletilmesi ve öğrencilerin psikolojik destek hizmetlerine yönlendirilmesini kapsamaktadır. Bu çalışmanın amacı, eğitim ortamlarında çocuk koruma mekanizmalarının sürdürülebilir eğitim perspektifi doğrultusunda psikolojik ve hukuki açıdan değerlendirilmesidir. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından literatür incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Sürdürülebilir eğitim, psikolojik güvenlik, çocuk koruma politikaları ve eğitim kurumlarının sorumlulukları üzerine gerçekleştirilen güncel ulusal ve uluslararası çalışmalar incelenmiş ve konuya ilişkin kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur. Elde edilen bulgular, güvenli okul ortamlarının öğrencilerin psikolojik iyi oluşu ve akademik uyumu açısından önemli katkılar sağladığını göstermektedir. Ayrıca eğitim kurumlarında sistematik çocuk koruma politikalarının geliştirilmesi ve psikolojik destek hizmetlerinin güçlendirilmesi sürdürülebilir eğitim hedeflerine ulaşılmasında önemli bir rol üstlenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Sürdürülebilir Eğitim, Psikolojik Güvenlik, Çocuk Koruma,Ruh Sağlığı, Hukuki Sorumluluklar, Eğitim Politikaları, Sosyal Politika

# Pandemi Sonrası Eğitimde Kapsayıcılık: Öğrenme Kayıpları, Eğitim Eşitsizlikleri ve Dönüşen Pedagojik Yaklaşımlar

**Uzman Fatma Eda AĞKÜN**
İstanbul Gelişim Üniversitesi
psk.edaagkun@gmail.com
ORCID: 0009-0006-5477-4556
**Dr. Öğr. Üyesi Nurhan NAZ**
İstanbul Gelişim Üniversitesi
nnaz@gelisim.edu.tr
ORCID: 0009-0007-3517-6160

## Özet

COVID-19 pandemisi, küresel ölçekte eğitim sistemlerini derinden etkileyerek öğretim süreçlerinde kesintilere, öğrenme kayıplarına ve derinleşen eşitsizliklere yol açmıştır. Okulların uzun süreli kapanması, geleneksel yüz yüze eğitimden uzaktan ve hibrit modellerin yaygınlaşmasına neden olmuş; bu geçiş süreci, eğitimde kapsayıcılık ilkesinin yeniden tartışılmasını zorunlu hâle getirmiştir. Çalışmanın temel amacı, pandemi sonrası ortaya çıkan öğrenme kayıpları ve eğitim eşitsizliklerini kapsamlı bir biçimde ele alarak, kapsayıcı eğitim politikaları ve pedagojik yaklaşımlar bağlamında değerlendirmektir. Kapsayıcı eğitim, her öğrencinin bireysel farklılıkları, öğrenme gereksinimleri ve sosyo-kültürel özellikleri doğrultusunda eşit fırsatlarla eğitim süreçlerine tam katılımını sağlayan bir yaklaşım olarak tanımlanır. Bu çerçevede, eğitimde fırsat eşitliği ve eşitlik ilkeleri pandemi koşullarında ortaya çıkan dijital uçurum ve erişim sorunlarıyla daha görünür hâle gelmiştir. Pandeminin neden olduğu kesintiler, hem akademik becerilerde gerilemeye hem de sosyal ve duygusal gelişimde kayıplara yol açmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler arasında erişim farklılıkları belirginleşmiş, özellikle düşük sosyoekonomik düzeydeki ailelerin çocukları ile kırılgan ve dezavantajlı gruplar daha büyük olumsuzluklarla karşılaşmıştır. Dijital eşitsizlik, eğitim hizmetlerine erişimde bölgesel ve toplumsal düzeyde farklılaşmalara neden olmuş; bu durum kapsayıcı eğitim hedeflerini tehdit etmiştir. Pandemi sonrası pedagojik yaklaşımlar, esnek ve öğrenci merkezli modellerin önemini artırmıştır. Hibrit öğrenme modelleri, çevrimiçi ve yüz yüze öğrenme süreçlerini harmanlayarak bireysel ihtiyaçlara daha duyarlı bir öğrenme ortamı sunma potansiyeline sahiptir. Ayrıca sosyal-duygusal öğrenmenin güçlendirilmesi, öğrencilerin duygusal dayanıklılık ve sosyal becerilerinin eğitim programlarına entegre edilmesi gerekliliğini ortaya koymuştur. Kapsayıcı öğrenme ortamlarının yeniden yapılandırılmasında öğretmenlerin rolü kritik önemdedir. Öğretmenlerin pedagojik uyumu, farklı öğrenme profillerine uygun öğretim stratejileri geliştirme becerisi ve öğrenci destek sistemlerinin etkin işletilmesi, eğitimde kapsayıcılığı güçlendiren temel bileşenlerdir. Okul temelli psikososyal destek uygulamaları, öğrencilerin akademik başarılarının yanı sıra iyilik hâllerini artırmada da önemli katkı sağlamaktadır. Sonuç olarak, pandemi sonrası eğitimde sürdürülebilir ve kapsayıcı politikaların geliştirilmesi; dijital erişim altyapısının güçlendirilmesi, esnek ve öğrenci merkezli öğrenme modellerinin yaygınlaştırılması ile eğitim sistemlerinin dayanıklılığının artırılmasını gerektirmektedir. Gelecekteki araştırmalar, özellikle farklı sosyoekonomik bağlamlarda kapsayıcı pedagojik uygulamaların etkinliğini nicel ve nitel olarak incelemeye odaklanmalıdır.

**Anahtar Sözcükler:** COVID 19, kapsayıcı eğitim, öğrenme kayıpları, eğitim eşitsizlikleri, pedagojik dönüşüm.

# Hipokondri Tanısı Alan Bireyde Bdt ve Pozitif Psikoterapi Denge Modeli: Vaka Analizi

**Dr. Hanife MUSA**
Bağımsız Araştırmacı
hanifemusa2805@gmail.com
ORCID: 0000-0002-1336-1812

**Özet**

Bu çalışmada, hipokondri tanısı almış bir bireyin süreci bilişsel davranışçı terapi (BDT) ve pozitif psikoterapinin denge modeli çerçevesinde incelenmiştir. Amaç, bireyin otomatik düşüncelerini ve bilişsel çarpıtmalarını belirlemek, kaygı ve sağlık korkusuyla başa çıkmasını desteklemek, güçlü yönlerini keşfetmek ve işlevsel biçimde kullanmasını sağlamaktır. Süreç boyunca düşünce kayıtları, bilişsel yeniden yapılandırma ve kaygı yönetimi teknikleri uygulanmış; denge modeli ile kişisel kaynaklar, farkındalık, şefkat ve yaşamın sosyal-manevi boyutlarında denge kurulması hedeflenmiştir. Vaka gözlemler ve bireyselleştirilmiş yaklaşımlar ile değerlendirilmiş, güçlü yönlerin süreç içinde kullanımı desteklenmiş ve kaygı düzeylerinde azalma sağlanmıştır. Bulgular, BDT ve denge modelinin bütünleşik kullanımının hipokondriye bağlı kaygıların yönetiminde etkili olduğunu ve güçlü yönlerin işlevsel kullanımını artırdığını göstermektedir. Bu yaklaşım, farklı kaygı durumlarında uygulanabilir bir model sunmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Hipokondri, BDT, Denge Modeli, Vaka Analizi

# Dijitalleşen Dünyada Türkçenin Müzikal Kimliğini Korumak Diksiyon ve Prozodi Eğitiminde Sürdürülebilir Bir Model Tasarımı

**Uzman Gülce DENİZKURDU**
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi
gulcedenizkurdu@gmail.com
ORCID: 0000-0003-0370-5252
**Doç. Dr. Erhan YEŞİLYURT**
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi
erhan_yesilyurt@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-9537-7040

## Özet

Kültürel süreç içerisinde dil; kuşaktan kuşağa,ustadan çırağa veya aile içi etkileşim ile aktarılırken küreselleşen dünyada dijital mecralardan da yoğun şekilde etkilenmekte;bu durum dilin ses ve fonetik yapısında yapısal değişimler meydana getirmektedir.Bu Türkçenin özgün müzikal kimliğinin korunması çerçevesinde diksiyon ve prozodi eğitiminin mevcut durumunu analiz etmekte ve bu eğitimin sürdürülebilir bir model perspektifinde yeniden yapılandırılmasını ele almaktadır.Gelişen iletişim dinamikleri içinde Türkçenin köklü estetik değerlerinin "sürdürülebilir bir model tasarımı" dijital çağda nasıl daha efektif bir şekilde ortaya konulabileceği araştırmanın odak noktasını oluşturmaktadır.Araştırmanın temel amacı; Türkçenin kendine has fonetik yapısını,tınısını ve melodik ritmini muhafaza eden,aynı zamanda dijitalleşme sürecinin teknolojik gereksinimlerine cevap veren,disiplinlerarası ve sürdürülebilir bir diksiyon-prozodi tasarımı oluşturmaktır.Nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yönteminin uygulandığı bu çalışmada;güncel diksiyon öğretim programları,2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde yer alan bütüncül dil becerileri ve dijital mecralardaki sesli kitap örnekleri kapsamlı biçimde incelenmiştir.Elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenerek kuramsal ve pratik bir tematik çerçeveye dönüştürülmüştür.Bu bağlamda çalışma,dilin dijital platformlardaki akustik kalitesini artırmayı hedefleyen özgün bir eğitim stratejisi sunmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Türkçenin müzikal kimliği, prozodi eğitimi, diksiyon, dijitalleşme

# Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Çizgi Filmlerin Otantik Materyal Olarak Kullanımı: 'kral Şakir' Örneği

**Doç. Dr. Erhan YEŞİLYURT**
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
erhan_yesilyurt@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-9537-7040
**Melisa BAŞKAN**
Öğrenci
baskanmelisa86@gmail.com
ORCID: 0009-0003-9956-4622

## Özet

Yabancı dil öğretiminde öğrencilerin hedef dilin kültürel kodlarını ve yaşayan dil yapılarını kavraması, iletişimsel yetinin geliştirilmesinde kritik bir rol oynamaktadır. Ders kitaplarındaki günlük yaşayan dilden uzak ve yapay diyaloglar, öğrencileri günlük hayattaki hızlı ve mizah odaklı konuşma diline hazırlamakta yetersiz kalabilmektedir. Bu noktada, ana dili bilen, konuşan insanlar için otantik bir veri seti sunan çizgi filmler, görsel - işitsel bağlam zenginliğiyle yabancı dil olarak Türkçe öğretimi (YDTÖ) sahasında önemli bir öğretim materyali potansiyeli taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'nin popüler animasyon serilerinden biri olan Kral Şakir'in, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde (YDTÖ) bir öğretim materyali olarak kullanılabilirliğini incelemektir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesinin kullanıldığı bu çalışmada; serideki karakterlerin dilsel profilleri, kullanılan deyimler, argo ifadeler, ünlemler ve popüler kültür göndermeleri analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; Kral Şakir'in özellikle orta ve ileri düzey (B1-C2) öğrenciler için güncel sokak ağzını, ironiyi ve modern Türk aile yapısını tanımada zengin bir içerik sunduğu tespit edilmiştir. Karakterlerden "Fil Necati"nin deyimsel kullanımları ve "Şakir"in modern gençlik dili, öğrencilerin hedef dildeki doğal akıcılığı kavramasına yardımcı olmaktadır. Sonuç olarak, bu tür dijital içeriklerin hazırlanması ve ders müfredatlarına entegre edilmesinin, öğrencilerin dinleme ve konuşma becerilerini geliştireceği ve kültürel adaptasyon sürecini hızlandıracağı öngörülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, otantik materyal, Kral Şakir, çizgi film, kültürel aktarım.

# Yapay Zekâ Kullanımı ile İnsan Bilişsel Kapasitesi ve Analitik Düşünme Süreçleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Bir Derleme

**Uzman İlayda ÇOBAN**
Yok
ilaydacoban83@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3453-7696
**Emre Kaan UÇAR**
Öğrenci
emre.ucar@ogr.gelisim.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5885-1575

## Özet

Son yıllarda hızla gelişen yapay zekâ sistemleri, insan bilişsel kapasitesi ve analitik düşünme süreçleri ile olan etkileşimi bağlamında önemli bir inceleme alanı haline gelmiştir. Günümüzde yapay zekâ; internet arama motorları, akıllı telefon uygulamaları, eğitim sistemleri ve gündelik yaşamın birçok alanında aktif olarak kullanılmakta ve bireylerin bilgiye erişim, işleme ve kullanma biçimlerini dönüştürmektedir. Bu dönüşüm, insan beyninin bilgi işleme kapasitesi ile analitik düşünme becerilerinin yapay zekâ ile nasıl etkileşime girdiğini anlamayı gerekli kılmaktadır. Yapay zekâ, öğrenebilen ve uyum sağlayabilen sistemler üretmeye yönelik bir alan olarak, insan bilişsel süreçlerini modelleme ve taklit etme potansiyeline sahiptir; bu durum, bazı bilişsel işlevlerin dışsal sistemlere aktarılmasıyla sonuçlanabilmektedir. Analitik düşünme ise bireyin bilgiyi çözümleme, sınıflandırma, karşılaştırma ve mantıksal çıkarımlar yapma becerilerini içeren temel bir bilişsel süreç olarak, insan beyni kapasitesinin işlevsel bir yansımasıdır. Yapay zekâ kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte, bireylerin karmaşık problemlere yaklaşım biçimlerinde değişimler gözlemlenmekte; bilgiye hızlı erişim sağlanması, bilişsel yükün azaltılması ve karar verme süreçlerinin desteklenmesi gibi avantajlar ön plana çıkmaktadır. Bununla birlikte, bazı bilişsel süreçlerin yapay zekâ sistemlerine devredilmesi, analitik düşünmenin kullanım sıklığı ve derinliği üzerinde dönüştürücü etkiler yaratabilmektedir. Özellikle eğitim alanında yapay zekâ uygulamalarının artışı, bu etkileşimi daha görünür hale getirmektedir. Özelleştirilmiş öğrenme sistemleri, chatbotlar, veri madenciliği uygulamaları ve otomatik değerlendirme araçları, öğrenme süreçlerini desteklerken aynı zamanda bireylerin analitik düşünme becerilerini kullanma biçimlerini yeniden şekillendirmektedir. Bu bağlamda yapay zekâ, bir yandan bilişsel kapasiteyi destekleyen ve genişleten bir araç olarak değerlendirilebilirken, diğer yandan bazı zihinsel süreçlerin dışsallaşmasına yol açarak bireyin aktif bilişsel katılımını azaltma potansiyeli de taşımaktadır. Ayrıca yapay zekâ uygulamalarının sağlık, finans, enerji ve lojistik gibi farklı alanlarda etkin bir şekilde kullanılması, bu teknolojinin insan bilişi ile olan ilişkisinin çok boyutlu ve dinamik bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla yapay zekâ ile insan bilişsel kapasitesi ve analitik düşünme süreçleri arasındaki ilişki, yalnızca destekleyici değil, aynı zamanda yeniden yapılandırıcı bir etkileşim olarak değerlendirilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Yapay zekâ, bilişsel zekâ, analitik düşünce

# Çözüm Odaklı Yaklaşıma Dayalı Çevrimiçi Grupla Psikolojik Danışmanın Şiddete Uğramış Kadınların Benlik Saygısı, Umut ve Öz Anlayış Düzeyleri Üzerindeki Etkisi: Pilot Çalışma *

**Uzman Hatice Hilal SAÇAR**
Marmara Üniversitesi
ilgazhaticehilal@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4778-3818
**Prof. Dr. Durmuş ÜMMET**
Marmara Üniversitesi
dummet@marmara.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8318-9026

## Özet

Bu çalışma, şiddete uğramış kadınlarla yürütülen çevrim içi çözüm odaklı grupla psikolojik danışmanın benlik saygısı, umut ve öz-anlayış düzeyleri üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, daha önce gerçekleştirilen nitel bir çalışmanın bulgularına dayanmaktadır. Söz konusu nitel analizde, şiddet deneyimi yaşamış kadınların benlik saygılarını, umut düzeylerini ve öz-anlayışlarını artıran etmenler ve deneyimler ortaya konmuştur. Bu bulgular, mevcut programının yapılandırılmasında temel alınmıştır. Bu araştırma deneysel bir desenle planlanmış olup pilot çalışma niteliği taşımaktadır. Çalışma, en fazla altı ay önce şiddete maruz kalmış, psikiyatrik bir tanısı bulunmayan ve 18 yaşından büyük toplam 8 kadın katılımcı ile yürütülmüştür. Çevrim içi ortamda gerçekleştirilen çözüm odaklı grupla psikolojik danışma süreci 8 oturumdan oluşmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak İki Boyutlu Benlik Saygısı Ölçeği, Sürekli Umut Ölçeği ve Öz-Anlayış Ölçeği kullanılmıştır. Katılımcılara grupla psikolojik danışma öncesinde ön test ve sonrasında son test uygulanmıştır. Süreç boyunca katılımcıların güçlü yönlerine, mevcut baş etme becerilerine ve geleceğe yönelik umut inşasına odaklanılmış; bununla birlikte benlik saygısını güçlendirmeye ve öz-anlayışı artırmaya yönelik farkındalık, kendine yönelik kabul ve anlayış geliştirme çalışmaları da gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, katılımcıların benlik saygısı, umut ve öz-anlayış düzeyleri ile ilgili ön test son test puanları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Bu bulgular, çözüm odaklı yaklaşıma dayalı çevrimiçi grupla psikolojik danışmanın şiddete uğramış kadınların benlik saygısı, umut ve öz anlayış seviyelerini arttırmada etkili olabileceğine işaret etmektedir. Pilot çalışma bulguları doğrultusunda psikolojik danışma programı gözden geçirilmiş ve geliştirilmiştir. Sonuç olarak, bu çalışma hem çözüm odaklı grupla psikolojik danışmanın etkililiğine dair ön bulgular sunmakta hem de ileride yürütülecek kapsamlı uygulamalara temel oluşturmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** kadına yönelik şiddet, çözüm odaklı grupla psikolojik danışma, benlik saygısı, umut, öz anlayış

* Bu çalışma, Marmara Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı'nda yürütülen doktora tezinden üretilmiştir.

# Doğu Akdeniz'de Değişen Egemenlik Paradigmaları: Kıbrıs'ta Eğitim Yoluyla Sürdürülebilir Barış ve Statü Dönüşümü

**Dr. Büşra ÜZEHAN**
İstanbul Üniversitesi
drbusrauzehan@gmail.com
ORCID: 0009-0004-4618-7568

## Özet

Bu çalışma, Doğu Akdeniz havzasında son dönemde kristalleşen yeni egemenlik paradigmaları ışığında, Kıbrıs meselesini eğitim politikaları, sürdürülebilir barış inşası ve siyasal statü dönüşümü ekseninde disiplinlerarası bir yaklaşımla analiz etmeyi amaçlamaktadır. Kıbrıs, yalnızca jeopolitik bir nüfuz alanı değil; aynı zamanda mülkiyet hakları, tarihsel vakıf hukuku ve uluslararası tanınma tartışmalarının kesiştiği çok katmanlı bir saha olarak, yeni yüzyılda dönüşen diplomatik dinamiklerin en somut tezahürünü teşkil etmektedir. Çalışmanın temel varsayımı; eğitimin salt bir pedagojik süreç olmayıp, toplumsal hafızayı konsolide eden, milli kimlik inşasını yapılandıran ve çatışma sonrası dönemlerde barış kültürünü kurumsallaştıran stratejik bir devlet aygıtı olduğudur. Araştırma kapsamında nitel araştırma metodolojisi benimsenmiş; arşiv belgeleri, tarihsel süreç analizleri ve resmi müfredat söylemleri üzerinden Kıbrıs'taki eğitim politikalarının egemenlik iddiaları ve mevcut statü tartışmaları üzerindeki belirleyici etkisi incelenmiştir. Yapılan incelemeler neticesinde elde edilen ampirik bulgular; eğitim programlarındaki kapsayıcılık düzeyinin, bölgesel ölçekte sürdürülebilir bir barışın tesisiyle doğrudan korelasyon içerisinde olduğunu kanıtlamaktadır. Buna mukabil, statik ve dışlayıcı tarihsel anlatıların mevcut statü sorunlarını derinleştirdiği ve çözüm zeminini daralttığı gözlemlenmiştir. Sonuç olarak bu çalışma; Kıbrıs'ta kalıcı bir istikrarın ve hukuki statü dönüşümünün yalnızca masadaki siyasal müzakerelerle değil, eş zamanlı olarak eğitim temelli bir zihniyet dönüşümüyle mümkün olabileceğini bilimsel verilerle ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, Doğu Akdeniz'in değişen güvenliği bağlamında, hakkaniyetli ve kapsayıcı eğitim modellerinin uluslararası platformlarda desteklenmesi stratejik bir zorunluluk olarak önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Doğu Akdeniz, Kıbrıs, Egemenlik Paradigmaları, Kapsayıcı Eğitim, Statü Dönüşümü.

# Sosyal Bilgiler Dersinde Aktif Vatandaşlık ile Çevre Duyarlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Ortaokul Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma

**Rabia BÜLBÜL**
Öğrenci
rabiabullbull55@gmail.com
ORCID: 0009-0001-5624-6718

## Özet

Bu çalışma, Sosyal Bilgiler dersi alan ortaokul öğrencilerinin aktif vatandaşlık düzeyleri ile çevreye yönelik duyarlılıkları arasındaki bağlantıyı incelemek amacıyla hazırlanmış bir tez örneğidir. Günümüzde artan çevre sorunları, bireylerin sadece çevresel farkındalık düzeylerini değil, aynı zamanda toplumsal sorumluluk ve katılım düzeylerini de önemli hale getirmiştir. Bu bağlamda, aktif vatandaşlık kavramı, çevre duyarlılığı ile birlikte ele alınması gereken kritik bir kavram olarak değerlendirilmektedir. Araştırma, nicel araştırma yaklaşımı çerçevesinde ilişkisel tarama modeli esas alınarak tasarlanmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular, aktif vatandaşlık ile çevre duyarlılığı arasında olumlu ve anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** aktif vatandaşlık, çevre duyarlılığı, sosyal bilgiler, ortaokul öğrencileri, ilişkisel tarama modeli

# Neotaylorizmin Sağlık Yönetimine Yansımaları

**Uzman Serdar POLAT**
Hamidiye Tıp Fakültesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul, TÜRKİYE
turksosbilder@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9973-0959
**Uzman Dursun KANBUR**
İstanbul Aydın Üniversitesi
turksosbilder@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4374-5849

## Özet

Bu çalışma, neotaylorizmin sağlık yönetimi alanındaki yansımalarını çok boyutlu bir çerçevede incelemeyi ve bu yaklaşımın sağlık kurumları, sağlık çalışanları ve hasta bakım süreçleri üzerindeki etkilerini eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Literatür taramasına dayalı olarak hazırlanan bu çalışmada, neotaylorist uygulamaların sağlık kurumlarında hangi yönetimsel araçlar üzerinden görünürlük kazandığı ve bu dönüşümün olumlu ve sorunlu yönleri ele alınmaktadır. Bulgular; standardizasyon, performans yönetimi ve dijital izleme mekanizmalarının belirli koşullarda bakım kalitesini artırabileceğini, ancak aşırı ölçüm odaklı bir yönetim anlayışının profesyonel özerkliği daralttığını, çalışan refahını olumsuz etkilediğini ve bakımın insani boyutunu zayıflatabileceğini ortaya koymaktadır. Sağlık hizmetlerinde verimlilik ile etik sorumluluk, profesyonalizm ve kişi merkezli bakım arasında sürdürülebilir bir dengenin kurulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Neotaylorizm, sağlık yönetimi, performans yönetimi, profesyonel özerklik, dijitalleşme, hasta bakım kalitesi

# Sürdürülebilir Eğitim Yönetiminde Öğrenci Refahı: Pozitif Psikoloji Temelli Bir Derleme Çalışması

**Ayşe Melek AYAZ**
Öğrenci
melekayaz28@gmail.com
ORCID: 0009-0002-4525-3338
**Yaren BÖKE**
Öğrenci
yarenbke77@gmail.com
ORCID: 0009-0004-8520-3946
**Dr. Öğr. Üyesi Nurhan NAZ**
İstanbul Gelişim Üniversitesi
psikolognurhannaz@gmail.com
ORCID: 0009-0007-3517-6160

## Özet

Eğitim kurumlarının uzun vadeli sürdürülebilirliği, yalnızca akademik çıktılar ve kurumsal verimlilikle değil, aynı zamanda öğrencilerin psikolojik sağlığı ve genel refahıyla doğrudan ilişkilidir. Bu çalışma, sürdürülebilir eğitim yönetimi anlayışı çerçevesinde öğrenci refahını pozitif psikoloji perspektifinden ele almayı ve bu iki alan arasındaki kuramsal bağlantıları sistematik biçimde ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma, nitel bir derleme çalışması olarak tasarlanmış olup ulusal ve uluslararası alanyazında yer alan ilgili kuramsal ve görgül çalışmalar sistematik bir yaklaşımla incelenerek sentezlenmiştir. Bu doğrultuda pozitif psikolojinin temel kavramları olan iyi oluş, dayanıklılık, öz yeterlik, anlam ve aidiyet gibi yapılar ile sürdürülebilir eğitim yönetiminin temel ilkeleri olan katılım, kapsayıcılık, uzun vadeli planlama ve insan odaklı liderlik arasındaki ilişkiler derinlemesine ele alınmıştır. Derleme bulguları, öğrenci refahını destekleyen okul iklimi ve yönetim uygulamalarının aynı zamanda kurumsal sürdürülebilirliği güçlendirdiğini ortaya koymaktadır. Özellikle güçlü yönlere dayalı yaklaşımlar, psikolojik güvenlik ortamının oluşturulması ve öğrencilerin karar alma süreçlerine dahil edilmesi gibi uygulamaların hem bireysel iyi oluşu hem de kurumsal bağlılığı artırdığı görülmektedir. Sonuç olarak, eğitim yöneticilerinin sürdürülebilir bir okul kültürü inşa edebilmesi için pozitif psikoloji ilkelerini politika ve uygulama düzeyinde bütünleştirmesi gerektiği önerilmekte; bu yaklaşımın yalnızca öğrencilerin değil, tüm okul paydaşlarının refahına katkı sağlayacağı vurgulanmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** sürdürülebilir eğitim, öğrenci refahı, pozitif psikoloji

# Afet ve Kriz Durumlarında Eğitim Süreçlerinin Sürdürülebilirliği: Psikolojik Dayanıklılık, Kurumsal Uyum ve Afet Lojistiği Üzerine Bir Literatür Derlemesi

**Taha TÜRK**
Öğrenci
cbnalbantoglu@gelisim.edu.tr
ORCID: 0009-0003-5082-1376
**Yağmur AKIL**
Öğrenci
yagmur.akil36@gmail.com
ORCID: 0009-0002-8728-9689
**Dr. Öğr. Üyesi Can Burak NALBANTOĞLU**
İstanbul Gelişim Üniversitesi
cbnalbantoglu@gelisim.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0903-4085

## Özet

Afetler ve kriz durumları, eğitim sistemlerini fiziksel, psikolojik ve kurumsal düzeylerde derin biçimde sarsmakta; öğrenme süreçlerini sekteye uğratmakta ve toplumsal eşitsizlikleri derinleştirmektedir. Bu çalışmanın amacı, afet ve kriz koşullarında eğitimin sürekliliğini tehdit eden faktörleri ve bu tehditlere karşı geliştirilen çözüm yaklaşımlarını bütüncül bir perspektifle incelemektir. Çalışmada, 2000–2024 yılları arasında yayımlanmış ulusal ve uluslararası akademik literatür sistematik bir derleme yöntemiyle taranmış; psikolojik dayanıklılık, kurumsal uyum kapasitesi ve afet lojistiği olmak üzere üç temel eksen çerçevesinde analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, afet sonrası eğitim süreçlerinin sürdürülebilirliğinin yalnızca fiziksel altyapının yeniden tesisiyle değil, öğrenci ve öğretmenlerin travma bilgili destek sistemleriyle güçlendirilmesiyle doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Kurumsal uyum bağlamında, okul yönetimlerinin kriz protokollerine önceden hazırlıklı olması, esnek ders programları geliştirebilmesi ve toplum tabanlı ağlarla iş birliği kurabilmesi belirleyici etkenler arasında öne çıkmaktadır. Afet lojistiği açısından ise öğrenme materyallerinin dağıtımı, geçici eğitim mekânlarının kurulumu ve uzaktan eğitim altyapısına erişim, özellikle kaynak yetersizliği yaşayan bölgelerde kritik kırılma noktaları olarak tanımlanmıştır. Sonuç olarak bu derleme, afet kaynaklı eğitim kesintilerinin minimize edilmesi için çok katmanlı ve disiplinlerarası bir hazırlık çerçevesine olan ihtiyacı vurgulamakta; politika yapıcılara, eğitim yöneticilerine ve araştırmacılara yönelik bütünleşik bir afet-eğitim planlaması anlayışının geliştirilmesi gerektiğini savunmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Afet yönetimi, Eğitimin sürekliliği, Psikolojik dayanıklılık, Kurumsal uyum, Afet lojistiği

# Yapay Zekâ ve Eğitimde Psikolojik Sürdürülebilirlik: Öğrenci İyi Oluşu, Dijital Öğrenme ve Teknolojik Adaptasyon Üzerine Bir Literatür Derlemesi

**Dr. Öğr. Üyesi Can Burak NALBANTOĞLU**
İstanbul Gelişim Üniversitesi
cbnalbantoglu@gelisim.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0903-4085
**Esra Nur BALABAN**
Öğrenci
esranbalaban@gmail.com
ORCID: 0009-0001-8296-4959
**Cerennaz DÖNER**
Öğrenci
cerennazz.doner@gmail.com
ORCID: 0009-0003-0854-0829

## Özet

Yapay zekâ (YZ) destekli teknolojilerin eğitim ortamlarına hızla entegre olması, öğrencilerin akademik yaşantılarını köklü biçimde dönüştürmektedir. Bu derleme çalışması, söz konusu dönüşümün psikolojik sürdürülebilirlik boyutunu ele almakta; öğrenci iyi oluşu, dijital öğrenme deneyimleri ve teknolojik adaptasyon süreçleri üzerindeki etkileri mevcut literatür ışığında incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, betimsel nitelikte bir literatür derlemesidir. PubMed, APA PsycINFO, Google Scholar ve ULAKBİM veri tabanlarında 2000–2025 yılları arasında yayımlanmış çalışmalar taranmıştır. Taramada "yapay zekâ ve eğitim", "öğrenci iyi oluşu", "dijital öğrenme", "teknostres", "teknolojik adaptasyon" ve "psikolojik sürdürülebilirlik" anahtar kelimeleri ile İngilizce karşılıkları kullanılmıştır. Yalnızca hakemli dergilerde yayımlanmış araştırma makaleleri, derleme ve sistematik derlemeler dahil edilmiş; 35–45 çalışma analize alınmıştır. İncelenen araştırmalar üç tema çerçevesinde ele alınmıştır: YZ araçlarının öğrenci psikolojisi üzerindeki etkileri, dijital öğrenme ortamlarında teknostres ve adaptasyon süreçleri ile eğitimde psikolojik sürdürülebilirlik modelleri. Bulgular incelendiğinde, YZ tabanlı araçların öğrenme süreçlerini kişiselleştirme, anlık geri bildirim sağlama ve akademik verimliliği artırma gibi katkılarının belgelendiği görülmektedir. YZ okuryazarlığı ve öz düzenleyici öğrenme stratejilerinin her ikisinin de akademik performansı ve psikolojik iyi oluşu anlamlı biçimde yordadığı bulunmaktadır. Bununla birlikte, YZ kullanımının psikososyal maliyetleri de araştırma gündemine girmektedir. Sosyal desteğin yalnızlık ile YZ kullanımı arasında aracı işlev gördüğü saptanmış; öğrencilerin YZ'yi birincil destek kaynağı olarak algıladığı durumlarda yalnızlık duygusunun arttığı gözlemlenmiştir. Yapısal eşitlik modeli ile yürütülen çalışmalar ise YZ sohbet robotu kullanımının, sosyal destek, psikolojik iyi oluş ve aidiyet duygusu gibi değişkenler göz önünde bulundurulduğunda akademik başarı üzerinde olumsuz etkiye sahip olduğuna işaret etmektedir. Teknostres de önemli bir psikolojik yük oluşturmakta; artan ekran süresi, sosyal izolasyon ve dijital araçlara uyum güçlüğü çeşitli zihinsel sağlık sorunlarına zemin hazırlamaktadır. Tüm bu bulgular, eğitimde YZ entegrasyonunun insan psikolojisini, ilişkiselliği ve anlam dünyasını doğrudan ilgilendiren bir süreç olduğunu göstermektedir. Dijital öğrenme ortamlarında öğrenci iyi oluşunun merkeze alınması, teknostresin azaltılmasına yönelik kurumsal destek mekanizmalarının geliştirilmesi ve YZ'nin insan ilişkisinin ikamesi değil tamamlayıcısı olarak konumlandırılması kritik önem taşımaktadır. Bu derlemenin psikoloji ve eğitim bilimleri alanında disiplinlerarası bir tartışmaya katkı sunması hedeflenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Yapay zekâ, eğitimde sürdürülebilirlik, dijital öğrenme, psikolojik iyi oluş, teknolojik adaptasyon

# Yapay Zekâ Çağında Çalışanların Teknoloji Kaygısı ve Adaptasyon Psikolojisi: Yaşam Boyu Öğrenme Perspektifi

**Dr. Öğr. Üyesi Can Burak NALBANTOĞLU**
İstanbul Gelişim Üniversitesi
cbnalbantoglu@gelisim.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0903-4085

## Özet

Yapay zekâ teknolojilerinin iş dünyasına hızla entegre olduğu günümüzde, çalışanların bu dönüşüme verdiği psikolojik tepkiler ve uyum süreçleri giderek daha kritik bir araştırma alanı hâline gelmektedir. Bu çalışma, yapay zekâ odaklı teknolojik değişimin çalışanlarda yarattığı kaygı örüntülerini, bu kaygının bireysel ve örgütsel düzeydeki yansımalarını ve yaşam boyu öğrenme yaklaşımının bir uyum stratejisi olarak üstlendiği rolü bütüncül bir bakış açısıyla ele almayı amaçlamaktadır. Çalışmada sistematik literatür derlemesi yöntemi benimsenmiş; teknoloji kaygısı, yapay zekâ fobisi, iş yerinde dijital dönüşüm, uyum psikolojisi ve yaşam boyu öğrenme temalarını kapsayan ulusal ve uluslararası alanyazın incelenmiştir. İlgili veri tabanlarında yürütülen tarama sonucunda ulaşılan güncel ampirik çalışmalar, kuramsal çerçeveler ve meta-analitik bulgular bir araya getirilerek bütünleşik bir kavramsal yapı oluşturulmuştur. Literatür bulguları, otomasyon ve yapay zekâya ilişkin iş güvencesi kaygısının çalışan motivasyonu, örgütsel bağlılık ve performans üzerinde belirgin olumsuz etkiler doğurduğuna işaret etmektedir. Öte yandan büyüme zihniyeti, öz-yeterlilik algısı ve psikolojik dayanıklılık gibi bireysel değişkenlerin teknolojiyle ilgili kaygıya karşı önemli tampon işlevleri üstlendiği görülmektedir. Örgütsel açıdan değerlendirildiğinde ise yönetimsel destek, şeffaf iletişim ve yapılandırılmış yeniden beceri kazandırma programlarının çalışanların adaptasyon kapasitesini anlamlı biçimde artırdığı anlaşılmaktadır. Yaşam boyu öğrenme yaklaşımının yalnızca mesleki beceri geliştirmeye değil, aynı zamanda değişime yönelik olumlu tutum ve bilişsel esneklik kazanımına da katkı sağladığı görülmektedir. Çalışma, yapay zekâ çağında insan-teknoloji uyumunu desteklemeye yönelik örgütsel politika ve bireysel yetkinlik geliştirme stratejilerine ilişkin çeşitli öneriler sunmakta; bu alanda yürütülecek boylamsal ve kültürel karşılaştırmalı araştırmalara duyulan ihtiyacı da tartışmaya açmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Teknoloji kaygısı, Yapay zekâ ve işgücü, Adaptasyon psikolojisi, yaşam boyu öğrenme, dijital dönüşüm

# Gelenekten Geleceğe: Bir Çocuk Edebiyatı Kaynağı Olarak Mihr Ü Vefa Mesnevîsi ve Yapay Zekâyla Görselleştirme Önerisi

**Betül Sude BATMAN**
Öğrenci
betulsudebatman@gmail.com
ORCID: 0009-0005-2615-1573

**Özet**

Çocuk edebiyatı, edebiyat kullanımının "çocuğa görelik" ilkesine dayalı oluşturulmuş bir kavramdır. Günümüzde çocuk edebiyatının mesnevîlerden beslenilebildiği ve bunların çocuk dünyasına hitap edebilecek şekilde modernize edilebildiği görülmektedir. Çocukların, manevî donanımını güçlendirmek, tefekkür kabiliyetini oluşturmak ve estetik algılarını geliştirmek noktasında; mesnevîlerdeki didaktik hikayeler kaliteli bir edebiyatla buluştururken aynı zamanda hayatın temel değerlerinin keşfedilmesi için fırsat sunar. Bu çalışmada Ümmi İsâ'nın Mihr ü Vefa Mesnevîsi'nin gerek dilinin sadeliği gerek çocuk edebiyatına uygun merak uyandırıcı olay örgüsü olması hasebiyle bir örnek olarak alınmıştır. Kaynak taramasıyla diğer mesnevîlerin "çocuk edebiyatında" nasıl çalışıldığı incelenmiş ve günümüzde yükselişte olan yapay zekâ uygulamasıyla ortaya çıkan görsellerin bu bağlamda nasıl kullanılabileceği tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen verilerde, bu mesnevînin tarihi ve edebi metin olmanın yanı sıra değerler eğitiminde, kültürel aktarımda ve estetik olarak gelişimde çocuklar için nitelikler taşıdığını ve değerlendirme potansiyeline sahip olduğu ortaya konulmuştur. Aynı zamanda yapay zekâ ile oluşturulan görsellerin mesnevîlerin çocuk edebiyatı kaynağı olarak kullanılması durumunda görsellerin "çocuğa görelik" ilkesine uygun olduğu ve kullanılabileceği örneklerle sunulmuştur.

**Anahtar Sözcükler:** Çocuk Edebiyatı, Mesnevi, Ümmi İsa, Mihr Ü Vefâ, Yapay Zekâ

# Çocuk Edebiyatında Görsel–metin Uyumu: Kedi Çocuk Serisi Üzerine Bir İnceleme

**Betül ALAN**
Öğrenci
betulalan551@gmail.com
ORCID: 0009-0001-2526-3769

## Özet

Günümüzde çizgi romanlar; çocukların okuma motivasyonunu arttıran, hayal gücünü besleyen, görsel okuryazarlık becerilerini geliştiren ve anlamı derinleştirerek eleştirel düşünme süreçlerinde önemli rol oynayan edebi türlerin başında gelmektedir. Bu çalışmanın amacı, Dav Pilkey tarafından kaleme alınan beş kitaplık "Kedi Çocuk" (Cat Kid Comic Club) çizgi roman serisini görsel–metin ilişkisi bağlamında incelemektir. Çizgi roman formunda kurgulanan bu eser, anlatının yalnızca yazılı metin üzerinden değil, görsel unsurlar aracılığıyla da yapılandırıldığı çok katmanlı bir yapı sunmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi benimsenmiş, seriyi oluşturan beş kitap örneklem olarak ele alınmıştır. Çalışma kapsamında görsellerin ve metnin birbirini nasıl tamamladığına odaklanılmış, bu iki öğenin anlam oluşturma ve anlatıdaki görevleri çok yönlü olarak incelenmiştir. İnceleme sonucunda elde edilen bulgular, görsel ve metin arasındaki uyumun anlatının anlaşılırlığını belirleyen temel unsurlardan biri olduğunu göstermektedir. Görsellerin yalnızca destekleyici değil, anlatıyı yönlendiren ve kimi durumlarda metnin önüne geçen bir işlev üstlendiği belirlenmiştir. Özellikle metnin sınırlandığı bölümlerde anlamın görsel göstergeler aracılığıyla kurulması, çocuk okurun aktif yorumlayıcı rolünü güçlendirmektedir. Görsel–metin ilişkisinin çoğunlukla tamamlayıcı bir yapı sergilediği ancak yer yer bilinçli uyumsuzluklarla mizahi ve eleştirel bir anlatım oluşturulduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular görsel–metin bütünlüğünün çocukların hem görsel hem de dilsel okuryazarlık becerilerinin gelişiminde önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, çağdaş çocuk edebiyatında görsellerin ve metnin birbirini sadece tamamlayan değil, birlikte anlam üreten bütüncül bir yapı oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Kedi Çocuk serisi, çizgi roman türü bağlamında görsel–metin uyumunun anlatı yapısındaki belirleyici rolünü göstermesi açısından alan yazında dikkat çekici bir örnek sunmaktadır. Bu doğrultuda, eğitim ortamlarında çizgi romanların daha etkin kullanılması ve görsel–metin etkileşimini temel alan öğretim yaklaşımlarının geliştirilmesi önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Çocuk edebiyatı, çizgi roman, görsel-metin ilişkisi, görsel okuryazarlık, Kedi Çocuk.

# 4-8 Yaş Arası Çocukların Günlük Ekran Kullanım Süreleri ile Ebeveyn Tutumları ve Ebeveyn Dijital Medya Kullanım Alışkanlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

**Uzman Müleyke TOPCU**
İstanbul Gelişim Üniversitesi
muleyketopcu@gmail.com
ORCID: 0009-0007-9483-5824

## Özet

Dijital teknolojilerin günlük yaşamda yaygınlaşması, çocukların ekran kullanım sürelerinde önemli bir artışa yol açmıştır. Bu durum, özellikle erken çocukluk döneminde ebeveyn tutumlarının ve ebeveynlerin dijital medya kullanım alışkanlıklarının çocukların ekran davranışları üzerindeki etkisini önemli bir araştırma konusu haline getirmiştir. Bu çalışmanın amacı, 4-8 yaş arası çocukların günlük ekran kullanım süreleri ile ebeveyn tutumları ve ebeveyn dijital medya kullanım alışkanlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma, nicel araştırma yöntemi çerçevesinde ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın örneklemini İstanbul'da yaşayan ve 4-8 yaş arası çocuğa sahip 380 gönüllü ebeveyn oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Demografik Bilgi Formu, Anne-Baba Tutum Ölçekleri ve Genel Sosyal Medya Kullanım Düzeyi Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 25.0 programı ile analiz edilmiştir. Araştırma bulguları, ebeveynlerin dijital medya kullanım düzeylerinin çocukların ekran süreleri üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu göstermektedir. Ebeveynlerin ekran kullanım süreleri arttıkça çocukların ekran sürelerinin de arttığı belirlenmiştir. Ayrıca ebeveyn tutumlarının (istendik ve istenmeyen) çocukların ekran kullanım süreleri üzerinde anlamlı etkileri olduğu bulunmuştur. Demokratik tutumların çocukların ekran kullanımını daha dengeli hale getirdiği, otoriter ve izin verici tutumların ise ekran süresinin artışıyla ilişkili olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra ebeveynlerin yaş, eğitim ve gelir düzeyi gibi demografik değişkenlerinin dijital medya kullanım alışkanlıkları üzerinde etkili olduğu saptanmıştır. Elde edilen bulgular, çocukların ekran kullanım alışkanlıklarının yalnızca bireysel tercihlerle değil, ebeveyn davranışları ve aile içi etkileşimlerle şekillendiğini göstermektedir. Bu bağlamda ebeveynlerin dijital medya kullanımı konusunda farkındalıklarının artırılması ve sağlıklı ebeveynlik tutumlarının desteklenmesi, çocukların ekran kullanımının düzenlenmesinde önemli bir rol oynayabilir. Ayrıca erken çocukluk döneminde dijital dengeyi sağlamak adına aile temelli eğitim programlarının geliştirilmesi önerilmektedir. Araştırma sonuçları gelecekte yapılacak çalışmalara önemli katkılar sunmaktadır. Bu çalışma, erken çocuklukta dijital denge ile ilgili uygulamaya yönelik önerilere katkı sağlamakta ve araştırmacılara yol göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Dijital medya, ekran süresi, ebeveyn tutumları

# Alternatif Eğitim Modelinde Disiplin İktidarı ve Biyopolitikanın İncelenmesi Üzerine Nitel Bir Çalışma: Renkli Orman Okulu *

**Nezihe ÇENGEL**
Öğrenci
nezihecngl@hotmail.com
ORCID: 0009-0008-0212-1275
**Prof. Dr. Füsun KÖKALAN ÇIMRIN**
Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü
fusun.kokalan@deu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-1832-5781

## Özet

Bu çalışanın temel amacı, eğitim ve biyoiktidar arasındaki ilişkiyi alternatif eğitim modeli sunan Başka Bir Okul Mümkün Kooperatifi (BBOM), Renkli Orman Okulları üzerinden görünür kılmaktır. Bu bağlamda mevcut eğitim modelinde gözlemlenen disiplin iktidarı ve biyopolitikanın, Başka Bir Okul Mümkün Kooperatifi, Renkli Orman Okulları'nın sunmuş olduğu alternatif eğitim modelinde herhangi bir varlık gösterip/gösteremediği ele alınacaktır. Biyopolitikanın ve disiplin iktidarının üretmek istediği öznelerin, alternatif eğitim modelindeki yansımalarına bakılacaktır. Araştırmanın kapsamı, İzmir'de kurumsallaşmış olan Renkli Orman Okulu ile sınırlandırılmıştır. Çalışma, iki temel araştırma sorusuna yanıt vermek üzere planlanmıştır. "Velilerin, alternatif eğitim modeli sunan BBOM, Renkli Orman Okulları'nı tercih etmesinin disiplin iktidarı ve biyopolitik dayanaklar konusundaki farkındalıklarını görünür kılmak" ve "BBOM, Renkli Orman Okulları'nın sunmuş olduğu alternatif eğitim modeli ile yetiştirmiş olduğu öğrencilerin, yaygın olarak uygulanan eğitim modeline oranla biyopolitik bir özne olma potansiyellerini sorgulamak." Araştırma, esas olarak bu iki sorunu açıklığa kavuşturmak niyetindedir. Literatür incelendiğinde Renkli Orman Okullarını ya da diğer alternatif eğitim kurumlarını disiplin iktidarı, özne ve biyoiktidar bağlamında ele alan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Aştırmanın bu M. Foucaultcu perspektifi, çalışmanın özgünlüğünü ortaya koymaktadır. Çalışmada kuramsal olarak disiplin iktidarı, biyoiktidar ve alternatif eğitim modeli gibi konular tartışılacak olup, araştırmanın uygulamalı saha çalışması nitel metodolojiler üzerinden inşa edilmektedir. Bu bağlamda araştırmanın deseni, örnek olay olarak belirlenmiştir. Araştırma birimine dahil olan gruplar, okul kurucuları ve velilerden oluşmaktadır. Katılımcılardan derinlemesine görüşme ve katılımlı gözlem yolu ile bilgi toplanacaktır. Araştırmaya dahil olan katılımcılar konusunda veri doygunluğu kriteri benimsenmiştir. Ayrıca okula ait doküman ve belgeler de analiz sürecine dâhil edilecektir. Elde edilen veriler Maxqda yazılımı aracılığı ile içerik analizi tekniği ile çözümlenecektir.

**Anahtar Sözcükler:** Biyopolitika 1, Alternatif Eğitim 2, Özne Oluşumu 3, Disiplin İktidarı 4, Renkli Orman Okulları 5.

* Bu çalışma, Dokuz Eylül Üniversitesi, Bilimsel Araştırmalar Koordinasyon Birimi tarafından desteklenen SYL-2025-3906 nolu, "Alternatif Eğitim Modelinde Disiplin İktidarı ve Biyopolitikanın İncelenmesi Üzerine Nitel Bir Araştırma" isimli Yüksek Lisans Projesince desteklenmiş ve üretilmiştir.

# Aile İçi Çatışmaların Ortaya Çıkmasında Demografik Faktörlerin Rolü

**Öğr. Gör. Tarana ABDULLAYEVA**
Azerbaycan Devlet Pedaqoji Universitesi
teraneabdullayeva85@gmail.com
ORCID: 0009-0001-3808-4970

## Özet

Aile içi çatışmaların ortaya çıkışı ve gelişim dinamikleri, bireyler arası ilişkilerin yapısını şekillendiren çok boyutlu demografik değişkenlerle yakından ilişkilidir. Bu çalışma, yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik statü, aile yapısı ve siblinq (kardeş sırası) gibi temel demografik faktörlerin aile içi çatışmalar üzerindeki etkisini disiplinlerarası bir çerçevede sistematik olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, psikoloji, sosyoloji ve demografi alanlarının teorik yaklaşımlarını bütünleştiren kavramsal bir modele dayanmaktadır. Metodolojik olarak çalışma, sistematik edebiyat taraması, karşılaştırmalı analiz ve nitel içerik çözümlemesi teknikleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, demografik değişkenlerin aile içi rol dağılımı, iletişim kalıpları, beklenti yapıları ve çatışma çözüm stratejileri üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle kuşaklar arası değer farklılıkları, ekonomik kaynakların sınırlılığı ve geleneksel ile modern cinsiyet rolleri arasındaki uyumsuzluk, aile içi çatışmaların sıklığını ve yoğunluğunu artıran başlıca faktörler olarak öne çıkmaktadır. Bununla birlikte, Azerbaycan örneğinde gözlemlenen demografik eğilimler –özellikle evlilik oranlarındaki azalma ve boşanma oranlarındaki artış– aile kurumunun yapısal bir dönüşüm sürecinden geçtiğini göstermektedir. Ayrıca siblinq statüsünün bireylerin sosyal uyum düzeyi, rol beklentileri ve evlilik doyumu üzerinde anlamlı etkiler yarattığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak, aile içi çatışmaların önlenmesi ve etkin yönetimi için demografik özellikleri dikkate alan bütüncül ve çok düzeyli sosyal politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, gelecekteki araştırmaların ampirik verilerle desteklenen daha kapsamlı modeller geliştirmesi, alana önemli katkılar sağlayacaktır.

**Anahtar Sözcükler:** aile içi çatışma, demografik faktörler, sosyo-ekonomik durum, aile yapısı, rol dağılımı,

# Ters Yüz Öğrenme Modeli ile Dönüşen Özel Eğitim Alan Derslerinin Sürdürülebilir Eğitime Katkısı

**Dr. Öğr. Üyesi Hande DURMUŞOĞLU**
Yakın Doğu Üniversitesi
hande.durmusoglu@neu.edu.tr
ORCID: 0009-0008-9025-6259

**Özet**

21. Yüzyılda değişen dünya koşullarına uyum sağlayabilmek adına çağın ihtiyaçlarına cevap verebilen, nitelikli bireyler yetiştirebilmek öncelikli hale gelmiştir. Teknoloji alanında yaşanan hızlı değişimler, geleneksel eğitim sistemlerinin dönüşümünü de kaçınılmaz kılmaktadır. Ters yüz öğrenme, geleneksel öğretim döngüsünü tersine çevirerek, dijital ders içeriklerine (etkileşimli video, podcast, kısa sınav, infografikler, kavram haritaları) yer veren, öğretmenin rolünü dönüştüren, öğrencinin kendi hızında öğrenmesine olanak tanıyan, sınıf içi zamanın üst düzey bilişsel etkinlikler için kullanılmasına fırsat veren bir modeldir. Bununla birlikte ters yüz öğrenmenin ve sürdürülebilir eğitim materyallerinin birbirini besleyen bir döngü oluşturduğu söylenebilmektedir. Bu çalışmanın amacı, ters yüz öğrenme modeli ile yapılandırılan özel eğitim alan derslerinden birinin sürdürülebilir eğitime katkısını öğrenci deneyimleriyle ele alarak derinlemesine incelemektir. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni kullanılarak tasarlanmıştır. Araştırmanın amacı temel alınarak amaçlı örneklem belirlenmiş, özel eğitim alan derslerinden en az birini ters yüz öğrenme modeli ile almakta olan, gönüllü olarak çalışmaya katılmayı kabul eden ve özel eğitim öğretmenliği lisans programına kayıtlı olan on beş ikinci sınıf öğrencisi çalışma grubuna dahil edilmiştir. Veri toplama sürecinde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış, görüşmeler yüz yüze ve video konferans aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre tema ve alt temalar oluşturulmuştur. Sonuçlar, ters yüz öğrenme modeli ile yapılandırılan özel eğitim alan dersinin sürdürülebilir eğitime anlamlı katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Bu dönüşümün kalıcı ve sürdürülebilir olabilmesi için pedagojik, kurumsal ve teknolojik koşulların eş zamanlı olarak iyileştirilmesi kritik önem taşımaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Ters yüz öğrenme, sürdürülebilir eğitim, özel eğitim

# Tarih Eğitiminde Evrensel Bir Soruna Teknik Bir Çözüm: "zamanı Hacklemek" Atölyesi ve Tarihsel Bilincin İnşası

**Ruken SEVİNÇKAN ÇALIŞKAN**
Öğretmen
rukensevinckancaliskan@gmail.com
ORCID: 0009-0006-0989-0259

## Özet

Günümüzde tarih eğitimi, dünya genelinde genç kuşakların geçmişi "statik, tozlu ve uzak" bir kavram olarak algılaması nedeniyle evrensel bir motivasyon kaybı ve kronik bir ilgisizlik sorunuyla karşı karşıyadır. Tarihsel verilerin sadece kronolojik ezber düzeyinde kalması, öğrencilerin kendilerini tarihsel süreçlerin yaşayan bir parçası olarak konumlandırmalarını ve tarihsel süreklilik bilinci geliştirmelerini engellemektedir. Bu çalışmanın temel amacı, söz konusu evrensel pedagojik sorunu aşmak adına Özel Sanko Okulları bünyesinde geliştirilen ve öğrencileri "tarihin pasif alıcısı" konumundan çıkarıp "tarihsel bir kanıtın aktif üreticisi ve koruyucusu" haline getiren "Zamanı Hacklemek" başlıklı atölye modelini metodolojik ve kuramsal çerçevede incelemektir. Araştırmanın yöntemi, 2029 mezuniyet projeksiyonuyla kurgulanan profesyonel bir zaman kapsülü uygulaması üzerinden nitel bir yaklaşımı ve eylem araştırması desenini temel almaktadır. Bu süreçte tarihin sürdürülebilirliği ve somutlaştırılması kavramı; vakumlu saklama üniteleri, nem dengelleyici silika jeller ve sızdırmaz polimer muhafaza sistemleri gibi ileri teknik detaylarla disiplinlerarası bir zemine oturtulmuştur. Çalışmanın bulguları, gençlerin tarihe karşı mesafeli duruşunun, kendi bireysel yaşam pratiklerini evrensel tarihsel süreçlerle ve San World vizyonuyla birleştirdiklerinde anlamlı bir şekilde kırıldığını göstermektedir. Atölye sonunda katılımcı öğrencilerin; "şimdi"nin gelecekte bir "tarihsel veri" olacağı gerçeğini derinlemesine içselleştirdikleri, tarihsel empati becerilerinin en üst düzeye çıktığı ve tarihsel zamanı statik bir nokta değil, yaşayan ve müdahale edilebilen bir süreç olarak kavradıkları sonucuna varılmıştır. Bu çalışma, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin öngördüğü beceri temelli öğrenme çıktılarıyla tam uyumlu, teknoloji ve tarih disiplinlerini harmanlayan, dünya genelindeki tarih eğitimi krizine özgün ve sürdürülebilir bir model teşkil edebilecek yenilikçi bir pedagojik yaklaşım sunmaktadır

**Anahtar Sözcükler:** Tarihsel Sürdürülebilirlik, Zamanı Hacklemek, San World Uygulamaları, Aktif Kanıt İnşası, Disiplinlerarası Tarih Eğitimi, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli.

# Ergenlik Dönemindeki Lise Öğrencilerinde Sosyal Dışlanma ile Cep Telefonu Bağımlılığı Arasındaki İlişkide Duygu Düzenlemenin Aracı Rolü: Yapısal Eşitlik Modellemesi Çalışması

**Dr. Öğr. Üyesi Sevil MOMENİ SHABANI**
TC. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
s.shabani@iku.edu.tr
ORCID: 0000-0002-3069-8281
**Uzman Alime TOKGÖZ**
TC. ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
alime.tokgoz@st.uskudar.edu.tr
ORCID: 0009-0000-5804-4979

## Özet

Amaç Cep telefonu bağımlılığı, ergenler arasında giderek artan önemli bir sorun alanı olarak değerlendirilmektedir. Kişilerarası ve duygusal etmenler, bu sorunun ortaya çıkışında belirleyici rol oynamaktadır. Özellikle ergenlik döneminde önemli bir psikososyal stres kaynağı olan sosyal dışlanma, bireylerin uyumsuz başa çıkma stratejilerine yönelme olasılığını artırmakta; bunlardan biri de cep telefonunun aşırı kullanımıdır. Duygu düzenleme ise temel psikolojik süreçlerden biri olarak, bu ilişkinin açıklanmasında önemli bir mekanizma olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı, lise öğrencilerinde sosyal dışlanma ile cep telefonu bağımlılığı arasındaki ilişkide duygu düzenlemenin aracı rolünü yapısal eşitlik modellemesi yöntemiyle incelemektir. Gereç ve Yöntem Bu kesitsel çalışma, lise öğrencileri üzerinde çok aşamalı örnekleme yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Veriler; Seul Cep Telefonu Bağımlılığı Ölçeği, Mohammadi Duygu Düzenleme Ölçeği ve Ahmadi Sosyal Dışlanma Ölçeği gibi geçerli ve güvenilir standart ölçme araçları kullanılarak toplanmıştır. Yaş ve cinsiyet değişkenleri modelde kontrol değişkeni olarak ele alınmıştır. Yapı geçerliği doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile, güvenirlik ise Cronbach alfa katsayısı ve bileşik güvenirlik (CR) değerleriyle değerlendirilmiştir. Araştırmanın kavramsal modeli, AMOS yazılımı kullanılarak yapısal eşitlik modellemesi (YEM) ile test edilmiştir. Model uyumu; $\chi^2/df$, CFI, TLI ve RMSEA indeksleri aracılığıyla incelenmiş, dolaylı etkiler bootstrap yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bulgular Ölçüm modelinin kabul edilebilir düzeyde geçerlik ve güvenirliğe sahip olduğu, tüm faktör yüklerinin anlamlı bulunduğu saptanmıştır. Yapısal model de iyi uyum göstermiştir (CFI > 0.90, TLI > 0.90, RMSEA < 0.08). Sosyal dışlanmanın cep telefonu bağımlılığı ile pozitif ve anlamlı düzeyde ilişkili olduğu belirlenmiştir ($\beta = \ldots, p < 0.001$). Ayrıca sosyal dışlanma ile uyumlu duygu düzenleme arasında negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\beta = \ldots, p < 0.001$). Duygu düzenleme ile cep telefonu bağımlılığı arasında da anlamlı ilişki saptanmıştır ($\beta = \ldots, p < 0.001$). Bootstrap analiz sonuçları, duygu düzenlemenin sosyal dışlanma ile cep telefonu bağımlılığı arasındaki ilişkide anlamlı düzeyde kısmi aracı rol oynadığını göstermiştir. Yaş ve cinsiyet değişkenlerinin de cep telefonu bağımlılığı ile anlamlı ilişki gösterdiği belirlenmiştir. Sınırlılıklar Çalışmanın kesitsel deseni, nedensel çıkarımlarda bulunmayı sınırlamaktadır. Ayrıca öz-bildirim temelli veri toplama araçlarının kullanılması, yanıt yanlılığına yol açabilir. Örneklemin sosyoekonomik açıdan görece homojen olması nedeniyle bu değişkenlerin modele dâhil edilmemesi, bulguların genellenebilirliğini sınırlandırabilir.

Sonuç / Uygulamalar Duygu düzenleme, ergenlerde sosyal dışlanma ile cep telefonu bağımlılığı arasındaki ilişkide önemli bir aracı değişken olarak işlev görmektedir. Özellikle sosyal dışlanma riski taşıyan öğrencilerde, duygu düzenleme becerilerini geliştirmeye yönelik müdahaleler problemli cep telefonu kullanımının azaltılmasında etkili olabilir. Bu doğrultuda, okullarda yürütülecek ruh sağlığını

geliştirme programlarının duygusal becerilerin güçlendirilmesi ve sosyal etkileşimlerin desteklenmesine odaklanması önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Ergenlik, sosyal dışlanma, duygu düzenleme, cep telefonu bağımlılığı, yapısal eşitlik modellemesi.

# Yabancı Dillerin Öğretiminde Teknolojik Yeniliklerin Uygulanması ve Sanal Kaynaklar

**Rena RZAYEVA**
Öğrenci
renarzayeva1826@gmail.com
ORCID: 0009-0000-1175-6047

## Özet

Modern dünyada, sosyal ağlar insan ve dil gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. İnternet üzerinden yabancı dil öğrenmek en popüler hizmetlerden biridir. Bu hizmet, karşılıklı yarar sağlayan iş birliği yoluyla hem ücretli hem de ücretsiz olarak elde edilebilir. Örneğin, ana diliniz Azerbaycan dili iken, internetin diğer ucundaki muhatabınız ana dili İngilizce olabilir. İki dili birlikte iletişim kurarak ve öğrenerek, telaffuz becerileri gönüllü ve istemsiz olarak gelişir ve yabancı dil konuşmasına dair kalıcı bir hafıza oluşur. İnternet, aslında milyonlarca insan arasında bir iletişim dilidir. Mevcut fırsatların doğru ve kapsamlı kullanımı, bilgi edinme ve yabancı dil becerilerinizi geliştirme görevini hızla tamamlamanıza olanak tanır. Dünyadaki mevcut epidemiyolojik durum, çevrimiçi yabancı dil öğrenimi için giderek daha elverişli hale gelmektedir. "İzolasyon" ve "kendini izole etme" terimleri öz farkındalığımızda sağlam bir yer edinmiş olsa da, internet üzerinden bağımsız yabancı dil öğrenimine de ivme kazandırmaktadır. İnternet popülaritesinin zirvesindedir. Instagram, YouTube, Twitter, Facebook gibi sosyal ağlar aracılığıyla yabancı dil öğrenen geniş bir kitle var. Çevrimiçi İngilizce okulları da bu alanda geride kalmıyor. Gelişmiş öğretim teknolojilerini kullanan profesyonel öğretmenler, yabancı dil öğrenme materyallerini öğrencilere en kolay sindirilebilir biçimde daha kapsamlı bir şekilde aktarıyor. Yabancı dil öğrenme konusunda web siteleri, kurslar, portallar ve çevrimiçi okullar oluşturanlar çevrimiçi olarak aktif bir şekilde çalışıyor. Bu yaklaşımın çekiciliği açıkça ortada. Bu sitelere yapılan ziyaretler her yıl istikrarlı bir şekilde artıyor, beğeni sayısı da artıyor; bu da kitlenin dünyayı yabancı bir dil aracılığıyla keşfetmeye olan ilgisini gösteriyor. Çoğu insan için çevrimiçi okullarda yabancı dil öğrenmek genellikle sıkıcı bir iş değil, öğrenme sürecini kolaylaştıran bir zevktir.

Çevrimiçi iletişim kurmanın ek ve ilginç bir yolu da yabancı dilde çevrimiçi konuşma kulüplerine katılmaktır. Dil taşıyıcıları, web sitelerinde dil dünyasına ücretsiz erişim sunuyor ve çok çekici bir formatta zengin dil öğrenme materyalleri sağlıyor. En umut vadeden yaklaşım ise çeşitli konularda orijinal kitapları çevrimiçi okumaktır. Rahat dil öğrenimi için başarılı platformlar, kişinin yabancı dil bilgisi seviyesini belirlemek için testler yapmanıza olanak tanır. İlginç çevrimiçi metin dersleri, sesli dinleme ve video izleme, sözlü ve yazılı iletişimi geliştirmek için görevlerin başarılı bir şekilde tamamlanmasını sağlar. İnternet, yabancı dil öğrenimi için bağımsız, oyun tabanlı bir platform sunmaktadır. Web siteleri ve mobil uygulamalar, hem dilbilgisi hem de kelime bilgisi alıştırmalarını yaygın olarak kullanır ve başarılı dil öğrenimi okuma, dinleme ve konuşma pratiğine odaklanır. İnternet, çeşitli dilbilgisi ve konu odaklı kurslara erişim sağlar. İnternette bulunan çok sayıda yabancı dil kitabı ve makalesi, temellerini en etkili şekilde öğrenmenizi sağlar. Dünyanın dört bir yanından dilbilimcilerle çevrimiçi iletişim, dinamik olarak gelişen dünyamızda çalışmak için gerekli yüksek nitelikleri kazanmak ve konuşma becerilerini geliştirmek için inanılmaz fırsatlar sunar. Çevrimiçi eğitim, ana dili konuşanların zihniyetini, geleneklerini ve göreneklerini öğrenmenizi sağlar. Farklı ülkelerden ortaklar arasındaki etkileşim, çevrimiçi çevirmenler aracılığıyla iş hayatında başarıya ulaşmada ve iş hayatında ustalaşmada önemli bir rol oynar. Çevrimiçi çevirmenler uluslararası iletişimin ayrılmaz bir parçası haline gelmiş ve temel prensipleri kullanarak dil öğrenme fırsatı yaratmıştır. Sosyal ağlara çok yönlü erişim, büyük önemlerini belirlemekte ve yabancı dil öğrenimi

için paha biçilmez fırsatlar yaratmaktadır. Açıklanan olgular, internetin özel rolünü ve yabancı diller de dahil olmak üzere dilbilimin çeşitli yönlerine ilişkin insanların bilgisine yaptığı önemli katkıyı kesin olarak belirtmemizi sağlamaktadır. İnternet, yabancı dil öğretiminin kalitesini artırmak ve öğrenmeyi teşvik etmek için birçok fırsat yaratmaktadır. Eğitim sürecini organize etmede mükemmel bir yardımcıdır ve aynı zamanda konuşma becerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunabilir ve kelime bilgisi, dil bilgisi ve telaffuz üzerinde çalışmak için ek alıştırmalar sağlayabilir. Küresel ağın yardımıyla, öğrencilerin bağımsız çalışma becerilerini geliştirmek ve onları proje faaliyetlerine katılmaya teşvik etmek mümkündür.

**Anahtar Sözcükler:** 39 sanal kaynaklar, internet, yabancı dil

# Kapsayıcı Öğrenme Ortamlarının Sürdürülebilir Eğitim Bağlamında İncelenmesi

**Mahmut ÖĞ**
Öğretmen
mahmudi1914@gmail.com
ORCID: 0009-0005-8173-507X

**Özet**

Bu çalışmanın amacı, kapsayıcı öğrenme ortamlarının sürdürülebilir eğitim bağlamında nasıl yapılandırıldığını ve bu yapıların eğitim süreçlerine olan katkılarını incelemektir. Günümüzde eğitim sistemleri, farklı bireysel özelliklere sahip öğrencilerin öğrenme süreçlerine aktif katılımını sağlama sorumluluğu taşımaktadır. Bu bağlamda kapsayıcı eğitim anlayışı, yalnızca özel gereksinimli bireyleri değil, tüm öğrencilerin eşit ve etkin öğrenme fırsatlarına erişimini hedefleyen bütüncül bir yaklaşım olarak ele alınmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Ulusal ve uluslararası literatürde yer alan çalışmalar incelenerek kapsayıcı öğrenme ortamlarının temel bileşenleri belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, kapsayıcı öğrenme ortamlarının fiziksel düzenlemeler, öğretim stratejileri, öğretmen yeterlikleri ve öğrenme materyallerinin çeşitlendirilmesi gibi çok boyutlu unsurlar üzerine inşa edildiğini göstermektedir. Ayrıca bu ortamların, öğrenciler arasında etkileşimi artırdığı, öğrenme motivasyonunu desteklediği ve sürdürülebilir öğrenme alışkanlıklarının gelişimine katkı sağladığı belirlenmiştir. Çalışma sonucunda, kapsayıcı öğrenme ortamlarının sürdürülebilir eğitim hedeflerine ulaşmada kritik bir rol oynadığı ve eğitim politikalarının bu doğrultuda yeniden yapılandırılması gerektiği ortaya konulmuştur. Bu doğrultuda öğretmen eğitim programlarının güçlendirilmesi, öğrenme ortamlarının erişilebilir hale getirilmesi ve kapsayıcı materyal kullanımının yaygınlaştırılması önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Kapsayıcı Eğitim, Öğrenme Ortamları, Sürdürülebilir Eğitim, Eğitimde Erişilebilirlik, Öğretmen Yeterlikleri

# Sürdürülebilir Eğitim ve 21. Yüzyıl Becerilerinin Kapsayıcı Eğitim Perspektifinden Değerlendirilmesi

**Mahmut ÖĞ**
Öğretmen
mahmudi1914@gmail.com
ORCID: 0009-0005-8173-507X

**Özet**

Bu çalışmanın amacı, sürdürülebilir eğitim yaklaşımı ile 21. yüzyıl becerileri arasındaki ilişkiyi kapsayıcı eğitim perspektifi çerçevesinde değerlendirmektir. Günümüz eğitim sistemleri, bireylerin yalnızca akademik bilgiye sahip olmalarını değil, aynı zamanda eleştirel düşünme, problem çözme, iş birliği ve iletişim gibi üst düzey becerileri geliştirmelerini hedeflemektedir. Bu bağlamda sürdürülebilir eğitim, bireylerin değişen dünya koşullarına uyum sağlayabilmelerini destekleyen dinamik bir yapı sunmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Alan yazında yer alan güncel çalışmalar incelenerek sürdürülebilir eğitim ve 21. yüzyıl becerilerinin kapsayıcı eğitim ile olan ilişkisi analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, kapsayıcı eğitim uygulamalarının farklı öğrenme ihtiyaçlarına sahip bireylerin bu becerileri geliştirmesinde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Ayrıca kapsayıcı yaklaşımların, öğrenciler arasında eşit öğrenme fırsatları sunarak sosyal adalet ve eğitimde fırsat eşitliği ilkelerini desteklediği belirlenmiştir. Çalışma sonucunda, sürdürülebilir eğitim hedeflerine ulaşabilmek için kapsayıcı eğitim uygulamalarının yaygınlaştırılması gerektiği ve öğretim programlarının bu doğrultuda yeniden yapılandırılmasının önemli olduğu ortaya konulmuştur. Bu kapsamda eğitim politikalarının kapsayıcılık ve beceri temelli öğrenme ekseninde geliştirilmesi önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Sürdürülebilir Eğitim, 21. Yüzyıl Becerileri, Kapsayıcı Eğitim, Eğitimde Eşitlik, Beceri Temelli Öğrenme

# Sosyal Hizmet ve Psikoloji Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Disiplinlerarası Bir Yaklaşım *

**Havva Nur BEREK**
Öğrenci
Havva.brkk@hotmail.com
ORCID: 0009-0003-1904-2075

## Özet

Sosyal hizmet ve psikoloji, bireysel ve toplumsal refahın tesisi odağında birbirini bütünleyen iki temel disiplin olarak konumlanmaktadır. Günümüz dünyasında bireylerin deneyimlediği sorunların çok katmanlı yapısı, bu iki disiplinin teorik ve pratik düzlemde entegrasyonunu zorunlu kılmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, sosyal hizmet ve psikoloji arasındaki ilişkiyi kuramsal bir çerçevede analiz ederek disiplinlerarası etkileşimin niteliğini ortaya koymaktır. Literatür taraması yöntemiyle yapılandırılan bu çalışmada, her iki disiplinin temel kavramsal setleri, amaçları ve uygulama alanları karşılaştırmalı olarak irdelenmiştir. İnceleme sonucunda; sosyal hizmetin bireyi çevresi içindeki etkileşim dinamikleriyle (person-in-environment) merkeze aldığı, psikolojinin ise bireyin bilişsel, duygusal ve davranışsal süreçlerine odaklandığı tespit edilmiştir. Bu iki perspektifin sentezlenmesi, müracaatçı sorunlarının daha kapsamlı ve bütüncül (holistik) bir bakış açısıyla değerlendirilmesine zemin hazırlamaktadır. Özellikle ruh sağlığı, travma müdahaleleri, aile dinamikleri ve dezavantajlı gruplara yönelik hizmetlerde disiplinlerarası iş birliğinin kritik önemi artmaktadır. Sosyal hizmet ve psikoloji alanlarının eşgüdümlü çalışması, müdahale stratejilerinin etkinliğini artırmakta ve destek süreçlerinin optimizasyonuna katkı sağlamaktadır. Sonuç olarak, bu iki disiplin arasındaki ilişkinin güçlendirilmesi, mikro ve makro düzeyde daha nitelikli çıktıların elde edilmesine olanak tanımaktadır. Çalışma, disiplinlerarası yaklaşımın işlevselliğini vurgulayarak ilgili literatüre kuramsal bir perspektif sunmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Sosyal hizmet, psikoloji, disiplinlerarası yaklaşım, ruh sağlığı, sosyal destek

* Bu çalışma, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü'nde tamamlanan lisans bitirme tezinden üretilmiştir.

# The Role Of Parental Involvement in Enhancing Academıc Achievement in Elementary Schools

**Doç. Dr. Esad KUREJSEPİ**
University"Ukshin Hoti" Prizren
esad.kurejsepi@uni-prizren.com
ORCID: 0009-0004-0657-3210

**Abstract**

This paper provides a detailed examination and analysis of the role of parental involvement as one of the fundamental factors determining the academic achievement of elementary school students. Starting from the theoretical assumption that the family represents the primary and most important environment in which a child develops initial work habits, attitudes, and basic motivation for learning, the study seeks to identify specific mechanisms of parental influence. The focus of the research is on examining the correlation and impact of various forms of parental involvement, including direct assistance with learning, the quality of communication with the school, dominant parenting styles, as well as the influence of parents' socioeconomic status and educational level on students' academic achievement. The central research problem lies in the need to precisely identify those forms of parental involvement that have the greatest predictive value for children's academic success, beyond the generally accepted connection between family and school. Accordingly, the general objective of the study is to determine the existence, direction, and strength of the relationship between selected parental involvement variables and students' grade point average. The methodological framework of the study is based on the descriptive method, while a survey was used as the primary data collection technique. The research instrument consists of questionnaires administered to classroom teachers and parents, enabling the comparison of different perspectives and providing a representative insight into the examined phenomenon. The final section of the paper offers concrete recommendations for strengthening the parental role and improving the partnership between family and school, with the aim of creating a more supportive educational environment.

**Keywords:** Performance, Family–School Partnership, Education, performance, parenting styles.

# Hastanelerde Sosyal Hizmet Uygulamalarının Sağlık Yönetimi Açısından Önemi

**Mehmet Resul BAŞAR**
Öğrenci
resul.basar@sbu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8471-8233
**Serdar POLAT**
Öğrenci
serdar.polat@sbu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-9973-0959
**Eray Metin GÜLER** [1]
Öğrenci
eraymetin.guler@sbu.edu.tr
ORCID: 0009-0007-4726-3958
[1] Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Tıp Fakültesinde DOÇENT Kadrosundayım sağlık yönetim alanında Doktora öğrencisi

## Özet

Hastanelerde sosyal hizmet uygulamaları, hastaların yalnızca tıbbi gereksinimlerine değil; sosyal, ekonomik, psikolojik ve bakım sürekliliğiyle ilişkili ihtiyaçlarına da yanıt veren önemli bir destek alanıdır. Bu çalışmanın amacı, hastanelerde sosyal hizmet uygulamalarının sağlık yönetimi açısından önemini literatür temelinde değerlendirmektir. Çalışma, literatür temelli nitel bir değerlendirme olarak tasarlanmıştır. Bu kapsamda 2014–2024 yılları arasında yayımlanan ulusal ve uluslararası çalışmalar; "hastane sosyal hizmeti", "hasta deneyimi", "taburculuk planlaması", "bakım sürekliliği", "dezavantajlı gruplar" ve "sağlık hizmetlerine erişim" anahtar kavramları çerçevesinde incelenmiştir. Değerlendirme 6 ana tema üzerinden yapılandırılmıştır: hasta ve aile danışmanlığı, taburculuk planlaması, sosyal destek mekanizmalarına yönlendirme, dezavantajlı grupların hizmete erişimi, kronik hastalık yönetimi ve bakım sürekliliği. Literatür bulguları, hastane sosyal hizmet birimlerinin özellikle yaşlılar, engelliler, kronik hastalığı olan bireyler, yoksulluk riski taşıyan hastalar ve bakım desteği yetersiz olan gruplar için kritik rol üstlendiğini göstermektedir. Sağlık yönetimi açısından sosyal hizmet uygulamaları; hasta memnuniyetinin artırılması, gereksiz başvuruların azaltılması, taburculuk sonrası bakımın güçlendirilmesi ve kaynakların daha etkin kullanılmasıyla ilişkilidir. Sonuç olarak hastane sosyal hizmetleri, destekleyici bir hizmet alanı olmanın ötesinde, hasta odaklı bakımın ve sürdürülebilir sağlık yönetiminin stratejik bir bileşeni olarak değerlendirilmelidir.

**Anahtar Sözcükler:** Hastane Sosyal Hizmeti, Sağlık Yönetimi, Hasta Deneyimi, Taburculuk Planlaması, Bakım Sürekliliği

# Toplumsal Hafızanın Sürdürülebilirliğinde Edebî Metinlerin Rolü: 6 Şubat Depremleri Örneği *

**Funda ASLAN** [1]
Öğrenci
fundaaslan38@gmail.com
ORCID: 0000-0002-6599-0290
[1] Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi

## Özet

Edebi metinler, bireysel deneyimlerin kolektif düzeyde ele alınarak hafıza üretimine katkı sağlayan önemli kültürel temsil ve aktarım araçlarıdır. Çalışmanın konusu 6 Şubat depremleri sonrası kaleme alınan anlatı, şiir ve ağıt türlerinin hem sosyal acının ifadesi hem de geleceğe aktarımı yoluyla toplumsal hafızanın yeniden oluşumuna katkısını incelemektir. Bu minvalde deprem sonrası kaleme alınan edebî metinlerin sosyal acıyı nasıl temsil ettiği ve toplumsal hafızanın sürdürülebilirliğine nasıl katkı sağladığını ortaya koymak amaçlanmaktadır. Araştırmada 6 Şubat depremlerinin edebî metinlerde nasıl ele alındığı, bireysel acıların nasıl anlatıldığı ve toplumsal hafızaya nasıl aktarıldığı sorularına cevap aranmıştır. Nitel durum çalışmasına dayanan bu çalışmada amaçlı örnekleme tekniğiyle seçilen anlatı, şiir ve ağıt metinleri doküman analizi tekniğiyle incelenmiştir. Veriler tematik analiz yoluyla çözümlenerek tekrar eden duygu, imge ve anlatım biçimleri kodlanarak kategorilere ayrılmıştır. Analiz sonucunda metinlerde ifade edilen duygu ve düşünceler deprem öncesi, deprem esnası ve deprem sonrası süreçler göz önünde tutularak temalara ayrılmıştır. Metinlerde bireysel acıların toplumsal bir duygu hali olarak temsil edildiği ve sosyal acı kavramının bu duygunun anlamlandırılarak paylaşılmasını sağladığı söylenebilmektedir. Bu metinler yaşanan felaketin unutulmamasını sağlayarak toplumsal hafızanın yeniden şekillenmesini ve sürdürülebilmesini desteklemektedir. Böylece deprem sonrası kaleme alınan edebî metinler aracılığıyla sosyal acı görünür kılınmakta ve kuşaklar arası aktarım mümkün hâle gelebilmektedir. Afet öncesi gündelik yaşam özlemle hatırlanmakta, afet anında yaşanılanlar kıyamete benzetilerek aktarılmakta, afet sonrası gerçekleşen toplumsal dayanışmanın yaraları sarmasındaki önemi vurgulanarak gündelik yaşama yeniden adapte olma bu minvalde anlamlandırılmakta ve yeniden düzenlenmektedir. Bu doğrultuda edebî metinlerin toplum nezdinde önemli olayların anlatıldığı ve nesillere aktarılarak toplumsal hafızanın sürdürülebilirliğine katkı sağladığı söylenebilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** 6 Şubat Depremleri, Sosyal Acı, Sürdürülebilir Yeniden İnşa, Toplumsal Hafıza.

* Çalışma Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenen "SDK-2025-14996" numaralı proje kapsamında hazırlanmıştır.

# Interdisciplinary Incompatibility in Secondary Educatıon in Kosovo: An Analysis of Language and Communication, and Mathematics

**Doç. Dr. Ajka ALJILJI**
University of Prizren `Ukshin Hoti`
ajka.aljilji@uni-prizren.com
ORCID: 0009-0007-0644-8825

**Özet**

Education is a fundamental social activity that is subject to ongoing reforms aimed at improving teaching and expanding learning opportunities. Traditional teaching models have been replaced by approaches that put the student at the center of the educational process. This study analyses the applicability of the New Curriculum in Kosovo's education system, with an empha-sis on the cross-curricular links between the fields of Languages and Communication and Mathematics. The aim is to explore the impact of curricular changes on the didactic triangle the balan-ce among students, teachers, and teaching content. The research includes an analysis of relevant literature and a survey of teac-hers. The results indicate content overload, insufficient coordi-nation between subjects, and a need for improved coordination among teachers to enhance the quality of teaching. These findin-gs can serve as a basis for further research and improvement of educational planning.

**Anahtar Sözcükler:** curriculum, didactic triangle, cross-curricular connection, teaching content

# Kapsayıcı Eğitimde Öğretmen Yeterlilikleri: Psikolojik ve Pedagojik Hazırbulunuşluk

**Öğr. Gör. Turkan GURBANOVA**
ADPU
turkan.qurbanova@adpu.edu.az
ORCID: 0009-0009-2661-6667

## Özet

Modern eğitim sistemlerinin en temel hedeflerinden biri, her öğrencinin bireysel farklılıklarına, öğrenme hızına ve ihtiyaçlarına saygı duyulan bir ortam oluşturmaktır. Kapsayıcı eğitim, sadece özel gereksinimli bireylerin değil, aynı zamanda dil, kültür, yetenek ve sosyo-ekonomik açıdan çeşitlilik gösteren tüm öğrencilerin aynı çatı altında, dışlanmadan eğitim almasını öngörür. Bu sürecin başarısında kilit rol oynayan unsur ise öğretmendir. Öğretmenlerin kapsayıcı eğitimdeki etkinliği, yalnızca akademik bilgileriyle değil, aynı zamanda "psikolojik" ve "pedagojik" hazırbulunuşluk düzeyleriyle doğrudan ilişkilidir. Psikolojik hazırbulunuşluk, öğretmenin farklılıklara karşı tutumunu, empati yeteneğini ve mesleki özgüvenini kapsar. Kapsayıcı bir sınıf ortamında öğretmen, çeşitliliği bir engel değil, bir zenginlik olarak görmelidir. Eğer bir öğretmen, farklı gelişim gösteren çocukların başarılı olabileceğine dair güçlü bir inanca sahip değilse, en ileri teknolojik araçlar bile yetersiz kalacaktır. Psikolojik açıdan hazır olan bir öğretmen, sınıftaki her öğrenciyle duygusal bağ kurabilir, onların kaygılarını anlayabilir ve aidiyet duygusu aşılayabilir. Bu bağlamda, öğretmenin duygusal zekâsı ve sabrı, kapsayıcı eğitimin insani temelini oluşturur. Pedagojik hazırbulunuşluk ise bu psikolojik temelin üzerine inşa edilen profesyonel beceriler bütünüdür. Bu, öğretmenin müfredatı her öğrenciye uygun hale getirebilme, öğretim stratejilerini farklılaştırma ve uyarlanabilir öğrenme materyalleri kullanma yeteneğidir. Pedagojik yeterlilik; Evrensel Tasarım İlkeleri (UDL) doğrultusunda ders planlama, bireyselleştirilmiş eğitim programlarını (BEP) etkin uygulama ve yardımcı teknolojileri sınıfa entegre etme becerisini içerir. Özellikle günümüzde, süni zekâ tabanlı simülatörler ve adaptif algoritmalar gibi dijital araçların kullanımı, pedagojik hazırbulunuşluğun ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Sonuç olarak, kapsayıcı eğitimde öğretmen yeterliliği, statik bir durum değil, sürekli gelişim gerektiren dinamik bir süreçtir. Psikolojik olarak kabul edici ve pedagojik olarak donanımlı olan öğretmenler, öğrenme ortamını sadece fiziksel olarak değil, işlevsel olarak da "herkes için" erişilebilir kılar. Öğretmen eğitim programlarında bu iki boyutun dengeli bir şekilde yer alması, eğitimde fırsat eşitliğinin gerçek anlamda sağlanması adına hayati önem taşımaktadır. Geleceğin eğitim sisteminde, öğretmenin rolü yalnızca bilgi aktarmak değil, her bir bireyin potansiyelini keşfetmesine olanak tanıyan bir rehber olmaktır

**Anahtar Sözcükler:** kapsayıcı eğitim, öğretmen yeterlilikleri, psikolojik hazırbulunuşluk, pedagojik donanım, bireysel farklılıklar, fırsat eşitliği, eğitimde empati.

# Doğa Temelli Kariyer Farkındalığı Programının 5. Sınıf Öğrencilerinin Öz Farkındalık ve Dayanıklılık Becerilerine Yansımaları

**Ece YILMAZ**
Öğretmen
ece.yilmaz@sanko.k12.tr
ORCID: 0009-0003-5695-1411

## Özet

Bu çalışmada, ortaokul düzeyinde uygulanan doğa temelli kariyer farkındalığı programının öğrencilerin öz farkındalık ve dayanıklılık becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, özel bir okulda öğrenim gören toplam 97 beşinci sınıf öğrencisi ile yürütülmüştür. Dört hafta süren "Benim Kariyer Yolculuğum: Doğadan Güç Alan Yetkin ve Dayanıklı Öğrenenler" programı kapsamında mindfulness etkinlikleri, yaratıcı çizim çalışmaları, doğa temelli metafor etkinlikleri ve kariyer farkındalığı uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması yöntemiyle yapılandırılmıştır. Veri toplama sürecinde öğrenci yansıtma yazıları, yaratıcı ürünler, gözlem notları ve öğrenci geri bildirimlerinden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Uygulama sürecinde öğrencilerin güçlü yönlerini fark etmeye başladıkları, ilgi alanlarını daha bilinçli ifade ettikleri ve başarı kavramını yalnızca akademik performans üzerinden değerlendirmedikleri gözlemlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin kendilerini tanımlarken daha detaylı ve olumlu ifadeler kullandıkları belirlenmiştir. Sonuç olarak doğa temelli kariyer farkındalığı çalışmalarının öğrencilerin öz farkındalık, dayanıklılık ve içsel motivasyon gelişimlerini desteklediği düşünülmektedir

**Anahtar Sözcükler:** Kariyer farkındalığı, öz farkındalık, dayanıklılık, doğa temelli öğrenme, ortaokul öğrencileri

# Differentiated Instruction in Inclusive Primary Classrooms

**Öğr. Gör. Günel MEMMEDOVA** [1]
ADPU
gunelmemmedova2806@gmail.com
ORCID: 0000-0002-6248-9265

[1] State Pedagogical University, Faculty of Primary Education, Baku, Azerbaijan. Her research interests include primary education, teacher training, and educational technologies.

## Abstract

This study explores differentiated instruction as an effective pedagogical approach in inclusive primary school classrooms. Modern education recognizes that students differ in learning styles, abilities, interests, emotional development, and educational needs. Therefore, uniform teaching approaches are often insufficient for ensuring equal learning opportunities and active classroom participation for all learners. Differentiated instruction aims to address these differences by adapting teaching methods, learning activities, classroom tasks, and assessment strategies according to students' individual characteristics and developmental levels. The research investigates the impact of differentiated instruction on students' academic achievement, classroom engagement, learning motivation, and social inclusion in primary education. The study is based on case study analysis, teacher interviews, classroom observations, survey research, and comparative analysis conducted in inclusive educational settings. Particular attention is devoted to how teachers organize flexible learning environments that support both academically strong students and learners with additional educational needs. The findings demonstrate that differentiated instruction contributes significantly to educational equality and inclusive learning environments. Students participating in differentiated classrooms show higher levels of motivation, confidence, academic performance, and classroom interaction. Furthermore, individualized teaching strategies help reduce learning barriers and encourage cooperation, empathy, and respect among students with diverse backgrounds and abilities. The research also highlights the importance of teacher preparedness, professional development, and curriculum flexibility in the successful implementation of differentiated instruction practices. In conclusion, the study emphasizes that differentiated instruction plays a vital role in supporting inclusive education and promoting equal learning opportunities in primary schools. The broader application of individualized teaching methods can contribute positively to students' academic success, emotional well-being, and social adaptation.

**Keywords:** differentiated instruction, inclusive education, primary school, individual learning, educational equality, inclusive classrooms

# Rehabilitasyon Merkezi Yöneticilerinin Destek Eğitim Hizmetlerinde Yaşanan Sorunlarına İlişkin Deneyim ve Görüşleri: Zonguldak İli Örneği

**Şehnaz KARA**
Öğretmen
sehnazkara@icloud.com
ORCID: 0009-0003-9528-1780
**Dr. Öğr. Üyesi Birgül ULUTAŞ**
Bülent Ecevit Üniversitesi
birgul.ulutas@gmail.com
ORCID: 0000-0001-8615-9343

## Özet

Bu araştırmanın amacı, Zonguldak ilinde faaliyet gösteren özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde görev yapan yöneticilerin destek eğitim hizmetlerinin yürütülmesi sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin deneyim ve görüşlerini incelemektir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması desenine göre yürütülmüştür. Çalışma grubunu, amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenen ve Zonguldak ilinde görev yapan 9 rehabilitasyon merkezi yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış ve betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma bulgularına göre yöneticilerin en fazla sorun yaşadıkları alanların tanılama süreçleri, aile katılımı, personel yönetimi, finansal sürdürülebilirlik ve denetim süreçleri olduğu belirlenmiştir. Katılımcılar özellikle RAM süreçlerinde yaşanan gecikmelerin kurum işleyişini ve ailelerin hizmete erişimini olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir. Bunun yanında özel eğitim alanında nitelikli personel eksikliği, yüksek personel devri ve yoğun bürokratik iş yükü yöneticilerin öne çıkardığı temel sorunlar arasında yer almıştır. Araştırma sonuçları doğrultusunda rehabilitasyon merkezlerine yönelik mali desteklerin güncellenmesi, denetim süreçlerinin rehberlik temelli biçimde yeniden yapılandırılması, aile katılımını artırmaya yönelik uygulamaların yaygınlaştırılması ve yöneticilere yönelik mesleki destek mekanizmalarının güçlendirilmesi önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Özel eğitim, rehabilitasyon merkezi, yönetim sorunları, destek eğitim hizmetleri, kurum yöneticileri

# Classroom Impoliteness and Student Well-being: Implicatıons for Inclusive, Sustainable, and Transformative Education *

**Elızabeth ACHUONJEİ BAPACK**
Öğrenci
bapackelizabeth@gmail.com
ORCID: 0009-0000-3226-0411

**Abstract**

This qualitative study examines how teachers' face-threatening acts (FTAs) and other impolite behaviours in the classroom influence student engagement and well-being, with implications for inclusive, sustainable, and transformative education. Drawing on Brown and Levinson's (1987) politeness theory and Culpeper's (2011) impoliteness framework to analyze student experiences in multilingual secondary classrooms in Cameroon. Twelve students (six boys, six girls) kept daily reflective journals over one month, providing insight into how they perceive and respond to everyday classroom interactions. Findings show that impolite behaviours (e.g. ridicule, sarcasm, public criticism, exclusion) not only disrupt classroom participation in the moment but also generate lasting cognitive and emotional effects. Students often described losing focus, participating less, and even forgetting lesson content, while many coped by withdrawing, staying silent, or aligning with peers. These patterns suggest that everyday rude interactions act as a hidden barrier to inclusion, limiting learners' ability to participate fully. Over time, the accumulated stress undermines the sustainability of learning and student well-being. The study therefore calls for a transformation in classroom communication practices: moving from strict, authority-driven talk to more respectful, student-centred dialogue that fosters psychological safety and active participation. By centring student voice and experience, this study contributes to ongoing discussions on how everyday classroom communication practices shape educational equity and well-being in diverse linguistic and cultural settings.

**Keywords:** impoliteness, face-threatening acts, student well-being, inclusive education

* DERIVED FROM A THESIS

# Sosyal Medyanın Yeme Bozuklukları Üzerindeki Etkisi: Eğitimde Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Müdahale Yaklaşımları

**Uzman Fatma Eda AĞKÜN**
İstanbul Gelişim Üniversitesi
psk.edaagkun@gmail.com
ORCID: 0009-0006-5477-4556
**Ayça ÇİMEN**
Öğrenci
aiycacimen@gmail.com
ORCID: 0009-0007-7855-8740

## Özet

Bu çalışma, sosyal medya kullanımının bireylerde yeme bozukluklarının gelişimi üzerindeki etkisini incelemeyi ve eğitim sistemleri aracılığıyla uygulanabilecek kapsayıcı, sürdürülebilir ve dönüştürücü müdahale yaklaşımlarının önemini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Günümüzde özellikle ergenlik ve genç yetişkinlik dönemindeki bireyler, sosyal medya platformlarında idealize edilen beden imgelerine yoğun biçimde maruz kalmaktadır. Bu maruziyetin; sosyal karşılaştırma, öz nesneleştirme ve bedensel memnuniyetsizlik gibi psikososyal süreçler aracılığıyla yeme bozukluğu riskini artırdığı görülmektedir. Literatürde, sosyal medya kullanımının anoreksiya nervoza, bulimia nervoza ve tıkınırcasına yeme bozukluğu gibi rahatsızlıklarla anlamlı düzeyde ilişkili olduğu belirtilmektedir. Çalışmada, yeme bozukluklarına ilişkin risk faktörlerinin eğitim sistemleri aracılığıyla nasıl azaltılabileceğini değerlendirmek amacıyla nitel literatür taraması yöntemi kullanılmıştır. İncelenen araştırmalar doğrultusunda, bireylerin sosyal medyada karşılaştıkları içerikleri eleştirel biçimde değerlendirme becerilerini geliştirmeyi hedefleyen medya okuryazarlığı, dijital farkındalık ve psikolojik dayanıklılık temelli eğitim programlarının yeme bozukluğu riskini azaltmada önemli bir koruyucu rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Yeme bozuklukları, psikolojik dayanıklılık, sürdürülebilir müdahale

# Yapay Zekâ ile Bestelenen Öğrenme: Suno Destekli Öğrenme Stilleri Farkındalığı

**Özge Nur BİRCAN**
Öğretmen
ozgenurbircann@gmail.com
ORCID: 0009-0007-5045-8561
**Özge Nur BİRCAN**
Öğretmen
ozgenur.bircan@sanko.k12.tr
ORCID: 0009-0007-5045-8561

**Özet**

"Öğrenme Stilleri Farkındalık Programı", ilkokul öğrencilerinin bireysel öğrenme süreçlerini tanımalarını desteklemek, öğrenmeye yönelik öz farkındalıklarını geliştirmek ve kendilerine uygun öğrenme yöntemlerini keşfetmelerine rehberlik etmek amacıyla hazırlanmıştır. Program kapsamında görsel, işitsel ve kinestetik öğrenme stillerine yönelik yapılandırılmış etkinlikler, grup çalışmaları, hikâyeler, dikkat ve hafıza uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Süreç boyunca öğrencilerin öğrenme tercihlerini ifade etme becerilerinde gelişim gözlemlenmiş; derse aktif katılım, dikkatini sürdürme ve etkili çalışma yöntemlerini fark etme alanlarında olumlu değişimler elde edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin birbirlerinin öğrenme farklılıklarına karşı daha anlayışlı ve destekleyici tutum geliştirdikleri görülmüştür. Program sürecine veliler de dahil edilerek ev ortamında uygulanabilecek destekleyici öneriler paylaşılmıştır. Program bitiminde her sınıfa Suno uygulaması kullanılarak, program boyunca öğrendikleri kelimelerden "Öğrenme Stilleri Sınıf Şarkısı" oluşturuldu. Elde edilen bulgular, öğrenme stillerine yönelik farkındalık çalışmalarının öğrencilerin akademik süreçlerinin yanı sıra öz yönetim, iletişim ve sosyal becerilerini de desteklediğini göstermektedir. Sonuç olarak programın, öğrenci iyi oluşunu merkeze alan bütüncül rehberlik uygulamalarına katkı sağladığı düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** öğrenme stilleri, işitsel öğrenme, görsel öğrenme, kinestetik öğrenme, bireysel farklılıklar

# The Effectiveness of Technological Tools on Communication Success: Focusing on Motivation and Anxiety

**Dr. Sara GHANBARZADEH**
Istanbul Kultur University
gnbsara@gmail.com
ORCID: 0009-0007-2377-0023

**Abstract**

Human interaction has gained meaning and importance through communication, particularly through the ability to understand and be understood. Over time, individuals recognized the importance of effective communication, especially as communication methods developed, their quality improved, and challenges that may hinder successful interaction emerged. Among these methods, technological tools that provide immediate access have become increasingly effective in facilitating communication. Therefore, this study aims to investigate the effectiveness of technological tools in reducing communication challenges faced by learners. To conduct this study, 85 Intermediate (B1) level students will participate. Data will be collected through questionnaires and observations in classrooms to evaluate the effect of technological tools on the communication success of the students. A mixed-method research design will be conducted to analyze both quantitative and qualitative data. The study's findings are expected to demonstrate that the use of technological tools positively influences students' communication skills by reducing anxiety and increasing motivation during classroom interactions. Furthermore, the study may have contributed to the understanding of how technology-enhanced learning environments support effective communication in language learning contexts.

**Keywords:** interaction, technology, communication challenges, learning, communication success

# Kapsayıcı Okul Ortamları Bağlamında Depremden Etkilenen Ergenlerde Okul Aidiyeti ve Okul İyi Oluşu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

**Dr. Öğr. Üyesi Esra TEKE**
Malatya Turgut Özal Üniversitesi
esradogru1@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8436-2169

## Özet

Depremler, ergenlerin akademik, sosyal ve psikolojik yaşamlarını etkileyen önemli travmatik yaşam olayları arasında yer almaktadır. Deprem sonrası süreçte öğrencilerin yalnızca akademik gereksinimlerinin değil, aynı zamanda psikososyal ihtiyaçlarının da desteklenmesi önem taşımaktadır. Bu bağlamda okul, ergenler için güven, sosyal destek ve aidiyet duygusunun yeniden yapılandırıldığı önemli bir yaşam alanı hâline gelmektedir. Özellikle kapsayıcı eğitim anlayışı çerçevesinde öğrencilerin kendilerini okul ortamının değerli bir parçası olarak hissetmeleri, okul yaşamına uyum sağlamaları ve okul ruh sağlıklarının desteklenmesi açısından önemli görülmektedir. Alan yazında okul aidiyetinin çeşitli ruh sağlığı göstergeleriyle ilişkili olduğu belirtilmekle birlikte depremden etkilenen ergenlerde okul aidiyeti ile okul ruh sağlığı arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışma, depremden etkilenen ergenlerde okul aidiyeti ile okul iyi oluşu arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, ilişkisel tarama modelinde yürütülmüştür. Çalışma grubunu yaşları 14 ile 18 arasında değişen 211 ergen oluşturmaktadır (M = 15.51, SD = 1.19) Katılımcıların %76.8'i kadın, %23.2'si erkektir. Veriler Pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir. Bulgular, okul aidiyeti ile okul iyi oluş arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğunu göstermiştir. Elde edilen bulgular, deprem sonrası süreçte öğrencilerin okula aidiyet duygularının okul iyi oluşlarıyla ilişkili olabileceğini göstermektedir. Sonuçlar, kapsayıcı ve destekleyici okul ortamlarının depremden etkilenen ergenlerin okul ruh sağlığını desteklemede önemli bir rol oynayabileceğine işaret etmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Okul aidiyeti, okul iyi oluşu, ergenler, deprem, kapsayıcı eğitim

# Kapsayıcı Eğitim Perspektifinde Deprem Sonrası Süreçte Ergenlerde Bastırma ve Psikolojik Stres Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

**Dr. Öğr. Üyesi Esra TEKE**
Malatya Turgut Özal Üniversitesi
esradogru1@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8436-2169

## Özet

Travmatik yaşam olayları, ergenlerin psikolojik uyum ve duygu düzenleme süreçleri üzerinde önemli etkiler oluşturabilmektedir. Özellikle deprem sonrası süreçte yaşanan belirsizlik, kayıp, güvenlik kaygısı ve yaşam düzenindeki değişikliklerin ergenlerin psikolojik stres düzeylerini artırabileceği düşünülmektedir. Bu süreçte bazı ergenler, yaşadıkları olumsuz duygu ve düşüncelerle başa çıkabilmek amacıyla bastırma eğilimi gösterebilmektedir. Bastırma, bireyin olumsuz duygu ve yaşantılarını bilinçli ya da bilinçdışı biçimde geri planda tutma çabası olarak değerlendirilmektedir. Kısa vadede koruyucu bir işlev görebilmesine rağmen, uzun vadede psikolojik uyum süreçlerini olumsuz etkileyebilmektedir. Kapsayıcı eğitim anlayışı çerçevesinde, travmatik yaşantılardan etkilenen ergenlerin psikososyal gereksinimlerinin belirlenmesi ve desteklenmesi önem taşımaktadır. Bu nedenle deprem sonrası süreçte ergenlerin ruh sağlığıyla ilişkili psikolojik değişkenlerin incelenmesi önemli görülmektedir. Alan yazında travmatik yaşantılar ve psikolojik stres arasındaki ilişkiler sıklıkla ele alınmasına rağmen, depremden etkilenen ergenlerde psikolojik stres ile bastırma arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu çalışma, deprem sonrası süreçte ergenlerde psikolojik stres ile bastırma arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, ilişkisel tarama modelinde yürütülmüştür. Çalışma grubunu yaşları 13 ile 19 arasında değişen 268 ergen oluşturmaktadır (M = 15.82, SD = 1.26). Katılımcıların %75.7'si kadın, %24.3'ü erkektir. Veriler Pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir. Bulgular, psikolojik stres ile bastırma arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğunu göstermiştir. Elde edilen bulgular, deprem sonrası süreçte psikolojik stres düzeyi arttıkça ergenlerin duygularını bastırma eğilimlerinin de artabileceğini göstermektedir. Sonuçlar, kapsayıcı ve destekleyici okul ortamlarında ergenlerin psikososyal ihtiyaçlarının dikkate alınmasının önemine işaret etmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Psikolojik stres, bastırma, ergenler, deprem, kapsayıcı eğitim

# Beyond Leadershıp: Student Agency as A Catalyst For Sustaınable School Transformatıon

**Öğr. Gör. Sakine SİNCER**
Hacettepe Üniversitesi
sakinekocasincer@gmail.com
ORCID: 0000-0001-8929-3652

**Abstract**

Sustainable school development has become a central concern in contemporary educational research and policy. Existing literature has largely emphasized the roles of school leadership, organizational structures, and whole-school approaches in promoting sustainable change. While these perspectives have generated valuable insights, students are often positioned as recipients rather than active contributors to transformation processes. This study will argue that student agency represents a critical yet underexplored dimension of sustainable school development. Drawing on the literature on student agency, Education for Sustainable Development (ESD), and whole-school approaches, the study will examine how students can contribute to educational transformation through participation, decision-making, and collective action. It will contend that sustainable school transformation requires more than supportive leadership and institutional commitment. It also depends on students' capacity to shape and influence their learning environments. Building on this argument, the study will propose a conceptual framework that positions student agency as a key mechanism linking whole-school processes such as participation, collaboration, democratic practices, and shared responsibility to sustainable school transformation. By repositioning students from passive beneficiaries to active agents, the study will contribute to current debates on inclusivity, sustainability, and transformation in education.

**Keywords:** Student agency, sustainable school development, whole-school approach, school transformation, education for Sustainable Development (ESD), inclusive education

# Değersizlik Duygusunun Yeniden Yapılandırılması: Bireysel Psikoloji Perspektifinden Bir Olgu Sunumu

**Uzman Okan TİRİNG**
Marmara Üniversitesi (Doktora Öğrencisi)
okantiring4@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9253-8403
**Uzman Büşra AĞLAMAZ TİRİNG**
Bernini Psikoloji
busraaglamaz@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3683-9161

## Özet

Bu olgu sunumunun amacı, çocukluk döneminde yoğun fiziksel ve duygusal istismar yaşamış, yetişkinlik döneminde aldatılma, boşanma ve psikiyatrik yatış öyküsü bulunan bir kadın danışanın Bireysel Psikoloji süreci kapsamında değerlendirilmesini ve terapötik değişimin incelenmesini ortaya koymaktır. Olgu, 42 yaşında, boşanmış ve iki çocuk sahibi bir kadın danışandan oluşmaktadır. Danışan terapiye, uzun yıllardır devam eden değersizlik duygusu, kişilerarası güvensizlik, duygusal yorgunluk ve geçmiş yaşantılarının etkileri nedeniyle başvurmuştur. Çalışmada Alfred Adler'in Bireysel Psikoloji kuramı temel alınmış ve terapi süreci ilişki kurma, dinamikleri keşfetme, içgörü geliştirme ve yeniden uyum sağlama olmak üzere dört temel aşama doğrultusunda yapılandırılmıştır. Toplam 24 seans süren danışma sürecinde doğum sırası analizi, ilk anıların incelenmesi, yaşam tarzı değerlendirmesi, yorumlama, yüzleştirme, Sokratik sorgulama, cesaretlendirme, düğmeye basma, kendini yakalama ve "mış gibi yapma" gibi Adleryan tekniklerden yararlanılmıştır. Süreç sonunda danışanın çocukluk döneminden itibaren geliştirdiği "Ben değersizim" temel inancının işlevsiz bir yaşam tarzı örüntüsü olduğu yönünde farkındalık geliştirdiği, kişilerarası ilişkilerinde daha fazla güven oluşturduğu ve sosyal ilgi düzeyinde belirgin artış gösterdiği gözlenmiştir. Bulgular, Bireysel Psikoloji'nin çocukluk yaşantılarından kaynaklanan aşağılık duygularının yeniden yapılandırılmasında ve bireyin yaratıcı gücünü ortaya çıkarmasında etkili bir yaklaşım olduğunu göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Adleryan Psikoloji, Bireysel Psikoloji, Değersizlik Duygusu, Olgu Sunumu, Yaşam Tarzı Analizi

# Evlilik ve Aldatma Vakası: Bireysel Psikoloji Perspektifinden Bir Olgu Sunumu

**Uzman Okan TİRİNG**
Marmara Üniversitesi (Doktora Öğrencisi)
okantiring4@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9253-8403
**Uzman Büşra AĞLAMAZ TİRİNG**
Bernini Psikoloji
busraaglamaz@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3683-9161

## Özet

Bu olgu sunumunun amacı, evlilik doyumsuzluğu ve aldatma davranışı nedeniyle psikolojik yardım başvurusunda bulunan bir danışanın Bireysel Psikoloji yaklaşımı çerçevesinde değerlendirilmesi ve terapi sürecinin incelenmesidir. Olgu, 32 yaşında, evli ve evlilik ilişkisinde uzun süredir duygusal ve cinsel doyumsuzluk yaşadığını ifade eden bir erkek danışandan oluşmaktadır. Adleryan değerlendirme sürecinde danışanın tek çocuk olarak aşırı koruyucu ve şımartıcı ebeveyn tutumlarıyla yetiştiği, bu deneyimlerin yaşam stilini, öznel gerçekliğini ve kişilerarası ilişkilerini önemli ölçüde etkilediği belirlenmiştir. Danışanın evlilik sorunları karşısında sorumluluk almaktan kaçındığı, aldatma davranışını ise aşağılık duygularını telafi etmeye yönelik işlevsiz bir üstünlük çabası olarak kullandığı değerlendirilmiştir. Müdahale sürecinde Bireysel Psikoloji'nin ilişki kurma, dinamikleri keşfetme, içgörü geliştirme ve yeniden yönlendirme aşamalarını içeren toplam 19 seans yürütülmüştür. Terapi sürecinde erken dönem yaşantılar, yaşam stili, aile dinamikleri, aşağılık ve üstünlük eğilimleri ile sosyal ilgi düzeyi ele alınmıştır. Uygulanan teknikler arasında ilk anıların değerlendirilmesi, soru sorma, yorumlama, çorbaya tükürme, yüzleştirme, mış gibi yapma, düğmeye basma ve kendini yakalama yer almıştır. Süreç sonunda danışanın sorumluluk alma becerisinde artış, evlilik ilişkisine yönelik daha yapıcı tutumlar geliştirme ve aldatma davranışını sonlandırma yönünde önemli ilerlemeler gösterdiği gözlenmiştir. Bulgular, Bireysel Psikoloji'nin evlilik sorunları ve aldatma davranışlarının altında yatan yaşam stili örüntülerinin anlaşılması ve değiştirilmesinde etkili bir yaklaşım olabileceğini göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Adleryan Psikoloji, Bireysel Psikoloji, Aldatma, Evlilik Sorunları, Yaşam Stili

# Eğitim Yönetiminde Hukuk ve Hukuki Okuryazarlık: Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Eğitim Mevzuatına İlişkin Bilgi ve Farkındalıklarının İncelenmesi

**Doç. Dr. Hasan Yücel ERTEM**
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
hyertem@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9058-641X
**Yeliz AKDEMİR**
Öğretmen
yelizakdemir@hotmail.com
ORCID: 0000-0003-3002-4583

## Özet

Bu çalışma, öğretmen ve okul yöneticilerinin eğitim mevzuatına ilişkin hukuki okuryazarlık düzeylerini incelemeyi amaçlamaktadır. Ulusal alanyazın incelendiğinde, eğitim paydaşlarının yasal düzenlemeler karşısındaki bilgi ve farkındalık düzeylerini doğrudan ele alan kapsamlı bir çalışmanın henüz yürütülmediği görülmekte; bu durum alanyazında önemli bir boşluğa işaret etmektedir. Söz konusu eksiklik, disiplin süreçleri, özlük hakları ve güvenli okul ortamının sağlanması gibi kritik alanlarda ciddi yönetimsel ve hukuki sorunlara zemin hazırlayabilmektedir. Bu bağlamda araştırmanın temel problemi, eğitim paydaşlarının bilgi ve farkındalık düzeylerinin eğitim uygulamalarını ve yönetim süreçlerini nasıl etkilediğinin belirlenmesidir. Çalışmada karma araştırma yöntemi benimsenmiş olup nicel veriler anket aracılığıyla, nitel veriler ise yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanacaktır. Elde edilen veriler, hukuki okuryazarlık düzeylerini ortaya koymak ve eğitim yönetimi uygulamalarına yansımalarını değerlendirmek amacıyla birlikte analiz edilecektir. Araştırma bulgularının, öğretmen ve yöneticilerin mesleki gelişimine katkı sağlaması ve eğitim politikalarının daha etkin bir şekilde hayata geçirilmesine yönelik somut öneriler geliştirilmesine zemin hazırlaması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** hukuki okuryazarlık, eğitim mevzuatı, eğitim yönetimi, okul yöneticileri, öğretmenler

# Beyond Grammar: Pragmatic Competence in The Production of Requests Among Hausa and Igbo ESL Learners

**Sarah Kwari JOSHUA**
Öğrenci
sarahjoshua88@gmail.com
ORCID: 0009-0006-5093-4575
**Prof. Dr. Mehmet Ali YAVUZ**
Uluslararasi Kibris Universitesi
mayavuz@ciu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7121-5194

**Abstract**

Nigeria's multilingual landscape offers a rich context for the study of pragmatic variation; however, despite its linguistic diversity, research has not sufficiently explored how speakers of Hausa and Igbo differ in their use of speech acts. This study investigates requests strategies among undergraduate students in Nigeria, aiming to identify pragmatic similarities and differences among the two groups. Data were collected from 60 participants across three Nigerian universities using a written discourse completion task (WDCT). The responses were analysed within the framework of Blum-Kulka et al.'s (1989) Cross-Cultural Speech Acts Realization Patterns (CCSARP). Findings reveal a strong preference for direct request strategies, particularly mood derivable forms, across both language groups. These results highlight the influence of culturally grounded communication norms on learners' pragmatic choices in English. This study shows the impact of sociocultural on L2 pragmatic competence and recommends more pedagogical approaches to language learning that would incorporate pragmatic competence into English language teaching. Such approaches ensure sustainability in language education as they equip learners with context-specific communication skills. By going beyond just teaching grammar, the research helps bring about change in the paradigm of language education and encourages adopting a holistic approach in language education.

**Keywords:** Cross-Cultural Pragmatics, Pragmatic competence, L2 Pragmatics, Requests, Speech acts

# Yapay Zekâ Çağında Dijital Vatandaşlık Becerilerinin Ölçülmesi: Ortaokul Öğrencilerine Yönelik Senaryo Temelli Bir Ölçme Aracının Geliştirilmesi

**Uzman Yağmur ÖZKUR**
Özel SANKO Okulları
yagmur.baglama@sanko.k12.tr
ORCID: 0000-0001-8977-6646
**Ali GÜDÜL**
Öğretmen
ali.gudul@sanko.k12.tr
ORCID: 0009-0000-2663-2944

## Özet

Yapay zekâ uygulamalarının eğitim ortamlarında ve günlük yaşamda yaygınlaşması, öğrencilerin dijital ortamlarda karşılaştıkları bilgi ve içerikleri değerlendirme biçimlerini önemli ölçüde etkilemiştir. Özellikle yapay zekâ destekli içeriklerin artması; bilgi doğrulama, dijital etik, sorumlu teknoloji kullanımı ve dijital katılım gibi becerilerin önemini artırmıştır. Bu gelişmeler, öğrencilerin yapay zekâ çağındaki dijital vatandaşlık becerilerinin belirlenmesine yönelik güncel ve nitelikli ölçme araçlarına duyulan gereksinimi ortaya koymuştur. Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin yapay zekâ çağındaki dijital vatandaşlık becerilerini belirlemeye yönelik senaryo temelli bir başarı testi geliştirmektir. Araştırma, test geliştirme deseni kapsamında yürütülmüştür. Alanyazın incelemesi sonucunda oluşturulan kuramsal çerçeve doğrultusunda "Yapay Zekâ ve Bilgi Okuryazarlığı", "Dijital Etik ve Sorumluluk" ve "Dijital Katılım ve Vatandaşlık" olmak üzere üç boyut belirlenmiştir. Her boyut için beş gösterge tanımlanmış ve bu göstergeler temel alınarak kapsamı temsil eden bir belirtke tablosu hazırlanmıştır. Daha sonra öğrencilerin günlük yaşamlarında karşılaşabilecekleri durumlara dayalı, dört seçenekli çoktan seçmeli maddelerden oluşan otuz maddelik bir senaryo havuzu geliştirilmiştir. Hazırlanan maddeler alan uzmanları tarafından kapsam, anlaşılırlık ve hedef davranışı temsil etme açısından değerlendirilmiş; uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Ardından ön pilot uygulama gerçekleştirilmiş ve öğrencilerden madde anlaşılırlığına ilişkin geri bildirimler alınmıştır. Gerçekleştirilen pilot uygulama ile maddelerin anlaşılırlığı, öğrenci düzeyine uygunluğu ve uygulama sürecine ilişkin veriler elde edilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda ölçme aracına son şekli verilmiştir. Psikometrik analizler kapsamında madde analizleri ve güvenirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda maddeler yeniden gözden geçirilerek testin son biçimi oluşturulmuştur. Sonuç olarak, geliştirilen senaryo temelli başarı testinin ortaokul öğrencilerinin yapay zekâ çağındaki dijital vatandaşlık becerilerini belirlemede kullanılabilecek kapsam geçerliği sağlanmış, güncel ve işlevsel bir ölçme aracı olduğu değerlendirilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Dijital vatandaşlık, Yapay zekâ okuryazarlığı, Dijital etik, Senaryo temelli ölçme

# Türkiye'de Yükseköğretim Kurumlarının Performans Sıralaması: Entropi Ağırlıklandırmalı Topsıs Uygulaması

**Doç. Dr. Erdem ÖNCÜ**
Trakya Üniversitesi
erdemoncu@trakya.edu.tr
ORCID: 0000-0002-3506-5803
**Prof. Dr. Ali ERDOGAN**
Trakya Üniversitesi
ali.erdogan@trakya.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8403-5427
**Öğr. Gör. Burak DEMİR**
Akdeniz Karpaz Üniversitesi
burak.demir@akun.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5666-359X

## Özet

Eğitim ve öğretim, bireylerin toplumun ortak değerlerini benimsemelerini, bu değerlerle uyumlu bir biçimde toplumsal yaşama katılmalarını ve söz konusu değerlere katkıda bulunmalarını amaçlayan temel bir toplumsal süreçtir. Üniversiteler yalnızca eğitim veren kurumlar değil, aynı zamanda bulundukları bölgelerin ekonomik gelişimine katkı sağlayan önemli merkezlerdir. Öğrenci harcamaları, istihdam olanakları ve araştırma faaliyetleri sayesinde yerel ekonomiyi canlandırarak kalkınmayı desteklemektedir. OECD tarafında yapılan 2014 eğitim raporuna göre mezuniyet, artan istihdam edilebilirlik ve gelirle ilişkilidir. Üniversitelerde gerçekleştirilen faaliyetler bilgi üretimi, yenilikçilik ve nitelikli insan sermayesi yoluyla ekonomik kalkınmayı sağlamaktadır. Bu çalışmada Türkiye' de bütçe açısından en büyük 10 bütçeye sahip olan üniversiteler performansları açısından çok kriterli karar verme yöntemlerinden TOPSIS kullanılarak karşılaştırılmıştır. Çalışmada Entropi yöntemi ile kriterlerin ağırlıkları hesaplanmıştır. Entropi yöntemine göre en önemli faktörler sırasıyla gelen değişim öğrenci sayısı, sosyal sorumluluk projeleri ve Tübitak projeleri olduğu ortaya çıkmıştır. TOPSIS bulgularına göre Ege Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi 2022-2024 dönemi boyunca yüksek performanslarını koruyarak ilk sırayı paylaşmışlardır. Hacettepe Üniversitesi 2023 yılında performansında belirgin bir gerileme yaşamasına rağmen 2024 yılında önemli bir iyileşme göstererek ikinci sıraya yükselmiştir. Atatürk Üniversitesi ve Sağlık Bilimleri Üniversitesi yıllar içerisinde performans kaybı yaşamış ve 2024 yılında en düşük performans gösteren kurumlar arasında yer aldığı gözlenmiştir.

**Anahtar Sözcükler:** Üniversite, ÇKKV, TOPSIS

# Neoliberal Akılsallık ve Eğitim Hakkı: Vardiyakent Örneğinde Mesleki Eğitim Merkezleri [*]

**Dilan KUYURTAR**
Öğrenci
dilankuyurtar@gmail.com
ORCID: 0000-0003-0781-5010
**Doç. Dr. Mithat KORUMAZ**
Yıldız Teknik Üniversitesi
mithatkorumaz@gmail.com
ORCID: 0000-0003-1800-7633

## Özet

Bu çalışma, Türkiye'de eğitim politikasının dönüşümünde önemli bir kırılma noktasını oluşturan Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) uygulamalarını, neoliberal akılsallık çerçevesinde, çocuk işçiliği ve eğitim hakkı bağlamında ele almayı amaçlamaktadır. Araştırma, mesleki eğitimin piyasa dinamikleriyle entegrasyonunun, öğrencilerin öznellik inşası, sınıfsal habitusları ve toplumsal yeniden üretim mekanizmaları üzerindeki etkilerini incelemektedir. Çalışmanın ampirik zeminini, sanayinin merkezinde yer alan ve "Vardiyakent" olarak kavramsallaştırılan endüstriyel bir bölgedeki üç farklı okulda yürütülen nitel araştırma paradigmasını benimseyen, çoklu iç içe geçmiş durum çalışması oluşturmaktadır. Araştırmada metodolojik bir brikolaj (bricolage) yaklaşımı benimsenmiş olup, Maxwell'in etkileşimli araştırma tasarımı ilkeleri doğrultusunda derinlemesine görüşmeler, katılımcı gözlem ve doküman analizi teknikleri bir arada kullanılmıştır. Veri toplama sürecinde, MESEM programının uygulandığı okullardaki yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler, işverenler ve ebeveynlerden oluşan çok katmanlı bir aktör grubuyla yüz yüze mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Halihazırda nitel verilerin kodlama ve analiz süreçleri devam etmekle birlikte, ilk saha gözlemleri ve ön veriler; MESEM modelinin eğitim hakkını kamusal bir güvence olmaktan çıkarıp piyasa odaklı bir esneklik zeminine kaydırdığına ve çocuk işçiliğini kurumsallaştıran yapısal bir işlev üstlendiğine işaret etmektedir. Verilerin analizi tamamlandığında, Bourdieu'cü yeniden üretim mekanizmaları ile Foucault'cu öznellik teorileri ekseninde, mesleki eğitimin kapitalist emek süreçleriyle kurduğu eklemlenme biçimlerine dair kapsamlı bulgular sunulması ve eleştirel pedagojik literatüre katkı sağlanması hedeflenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Mesleki Eğitim Merkezi (MESEM), neoliberal akılsallık, eğitim hakkı, çocuk işçiliği, durum çalışması

[*] Bu çalışma Doç. Dr. Mithat Korumaz danışmanlığında yürütülen Dilan Kuyurtar'ın doktora tezinden üretilmiştir. Bu çalışma Yıldız Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından SDK-2025-7410 Nolu proje kapsamında desteklenmiştir.

# Dijitalleşen Okul Koridorları: Değerler Aktarımında Koridor Pedagojisi Modeli

**Özkan ÖZDOĞAN**
Öğretmen
ozkan.ozdogan@sanko.k12.tr
ORCID: 0009-0003-9638-5266

**Özet**

Bu çalışmada okulun yalnızca sınıf ortamlarından oluşmadığı, koridor, pano, dolap, sosyal alan ve geçiş bölgelerinin de pedagojik öğrenme ortamı olarak kullanılabileceği düşüncesinden hareketle geliştirilen "Koridor Pedagojisi" modeli ele alınmıştır. Araştırmanın amacı, okulun fiziksel alanlarının değerler eğitimi kapsamında aktif öğrenme alanlarına dönüştürülmesinin öğrenci katılımı, okul aidiyeti ve davranış gelişimi üzerindeki etkilerini incelemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışma ortaokul düzeyindeki öğrencilerle yürütülmüştür. Uygulama sürecinde dürüstlük, hoşgörü, iyilik ve sorumluluk gibi değerler tematik biçimde ele alınmış; QR kod sergileri, oyunlaştırılmış dolap etkinlikleri, açık mikrofon röportajları, pano çalışmaları, yaka kartları, öğrenci etkileşim alanları ve tematik kitaplık köşeleri oluşturulmuştur. Veriler gözlem, öğrenci görüşleri, etkinlik çıktıları ve süreç değerlendirmeleri yoluyla elde edilmiştir. Araştırma bulguları, okulun fiziksel alanlarının pedagojik amaçlarla kullanılmasının öğrencilerin değerler eğitimine yönelik farkındalıklarını artırdığını, öğrenme süreçlerini sınıf dışına taşıdığını ve okul kültürünü güçlendirdiğini göstermektedir. Ayrıca öğrencilerin etkinliklere gönüllü katılım gösterdiği, okul aidiyetinin arttığı ve değerlerin gündelik yaşam içerisinde daha görünür hale geldiği gözlemlenmiştir. Sonuç olarak Koridor Pedagojisi modeli; öğrenmeyi mekânla bütünleştiren, öğrenciyi merkeze alan ve değerler eğitimini sürdürülebilir hale getiren yenilikçi bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Değerler Eğitimi, Okul Kültürü, Koridor Pedagojisi, Oyunlaştırma, Öğrenci Katılımı

# İşitme Yetersizliği Olan Çocuklarda Etkileşimli Kitap Okuma ve Ebeveyn Katılımı *

**Öğr. Gör. Beyhan Özge YERSEL**
Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO Çocuk Gelişimi Programı
b.ozge2626@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4736-1391
**Prof. Dr. Ender DURUALP**
Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü
endora2212@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-6645-6815

## Özet

İşitme yetersizliği olan çocuklar, işitsel uyaranlardan yeterince yararlanamadıkları için dil gelişimi başta olmak üzere pek çok gelişim alanında güçlükler yaşayabilmektedir. Çocukların gelişimsel gecikmelerinin önlenmesi amacıyla erken müdahale programlarından yararlanılmaktadır. Bu programlardan biri olan etkileşimli kitap okuma, çocukların dil ve iletişim becerilerini destekleyen etkili uygulamalar arasında kabul edilmektedir. Alanyazında etkileşimli kitap okumanın tipik gelişim gösteren çocukların gelişimi üzerinde olumlu etkileri olduğu belirtilmektedir. Etkileşimli kitap okuma programlarında ebeveynlerin aktif katılımı önemli bir bileşen olarak görülmektedir. Bu nedenle ebeveynlerin etkileşimli kitap okuma teknikleri konusunda bilgilendirilmeleri ve desteklenmeleri gerekmektedir. Bu çalışmada işitme yetersizliği olan çocuklarla yürütülen etkileşimli kitap okuma uygulamalarında ebeveynlerin kullanabileceği stratejiler incelenmek amaçlanmıştır. Araştırma geleneksel derleme modelinde yürütülmüştür. Alanyazındaki bulgular doğrultusunda; işitme yetersizliği olan çocukların ebeveynlerine çocuğun liderliğini izleme, resim ve sözcükleri işaret etme, taklit ve jestlerden yararlanma, hikâyeyi günlük yaşamla ilişkilendirme ve tekrar okuma gibi uygulamalar önerildiği saptanmıştır. Sonuç olarak, ebeveynlerin etkileşimli kitap okuma sürecine aktif katılımının işitme yetersizliği olan çocukların dil gelişimini destekleyebileceği düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** işitme yetersizliği, etkileşimli kitap okuma, ebeveyn katılımı

* Bu çalışma, birinci yazarın doktora tezinin literatür kısmının bir bölümünü içermektedir.

# Pyp Sergi Sürecinde Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla Öğrenme: İlkokul Öğrencilerinin Araştırma, İletişim ve Farkındalık Becerileri Üzerine Bir Değerlendirme *

**Hande BAĞLAR** [1]
Öğretmen
hande.yuncu@sanko.k12.tr
ORCID: 0009-0005-2369-0643
[1] Hande Bağlar, Gaziantep'te Özel Sanko Okulları'nda İngilizce öğretmeni

## Özet

Bu çalışma, İlk Yıllar Programı (PYP) kapsamında yürütülen sergi sürecinde Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının (SKA) ilkokul öğrencilerinin öğrenme deneyimlerine nasıl yansıdığını incelemektedir. Araştırma, bir özel okulda öğrenim gören 4. sınıf öğrencileriyle yaklaşık beş ay boyunca yürütülen PYP sergi sürecine dayanmaktadır. Süreç boyunca öğrenciler, mentor öğretmenler rehberliğinde küçük gruplar hâlinde çalışarak farklı sürdürülebilir kalkınma amaçları üzerine araştırmalar gerçekleştirmiş, bilgi toplamış, iş birliği içinde ürünler geliştirmiş ve eylem planları oluşturmuştur. Çalışmaların sonunda öğrenciler hazırladıkları poster, sunum ve projeleri sergi ortamında paylaşmışlardır. Araştırmacının mentorluğunu yaptığı grup, SDG 14 (Life Below Water) teması kapsamında çalışmalar yürütmüş; öğrenciler tüm araştırma, poster ve sunum süreçlerini İngilizce olarak gerçekleştirmiştir. Ayrıca farkındalık oluşturmak amacıyla okulun yüzme havuzunda gerçekleştirilen su altı pankart etkinliği gibi eylem odaklı uygulamalar hayata geçirilmiştir. Süreç boyunca yapılan gözlemler, öğrencilerin araştırma, iletişim, iş birliği ve sunum becerilerini aktif biçimde kullandıklarını; sürdürülebilirlik konularına ilişkin farkındalık geliştirdiklerini, gerçek yaşam problemleriyle bağlantı kurabildiklerini ve İngilizceyi anlamlı bir iletişim aracı olarak kullanabildiklerini göstermiştir. Özellikle öğrencilerin araştırma bulgularını İngilizce olarak sunmaları, hedef dili yalnızca akademik bir ders konusu olarak değil, gerçek yaşamla ilişkilendirilen bir iletişim aracı olarak deneyimlemelerine olanak sağlamıştır. Süreç sonunda öğrencilerin sürdürülebilirlik konularına yönelik duyarlılık geliştirdikleri, çevresel sorunlara ilişkin çözüm önerileri üretebildikleri ve bireysel sorumluluk bilinci sergiledikleri gözlemlenmiştir. Ayrıca gerçekleştirilen eylem odaklı çalışmalar, öğrenmenin sınıf ortamının ötesine taşınmasına katkı sağlamış ve öğrencilerin aktif katılımını desteklemiştir. Bulgular, sürdürülebilir kalkınma amaçlarının İngilizce öğretimiyle bütünleştirilmesinin öğrenci merkezli, disiplinler arası ve dönüştürücü öğrenme deneyimlerinin oluşturulmasında etkili bir yaklaşım olduğunu ortaya koymaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, PYP, Sürdürülebilirlik Eğitimi, Öğrenci Merkezli Öğrenme, İngilizce Öğretimi

* Bu çalışma, PYP Sergi Süreci kapsamında 2025 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirilen uygulama deneyimine dayanmaktadır.

# Kapsayıcı Eğitim Ortamında Turist Rehberi Adaylarının Kültürlerarası Yetkinliklerinin Geliştirilmesi

**Doç. Dr. Nadiia SENCHYLO-TATLILIOĞLU**
Atatürk Üniversitesi
ifyc22@ukr.net
ORCID: 0000-0001-9196-7118
**Prof. Dr. Kasım TATLILIOĞLU**
Bingöl Üniversitesi
kasimtatlilioglu@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5964-4343

## Özet

Bu çalışmanın amacı, turist rehberi adaylarının kültürlerarası yetkinliklerinin geliştirilmesine yönelik uygulama odaklı bir modelin denenmesidir. Kültürlerarası yetkinlik, kapsayıcı eğitimin ayrılmaz bir bileşeni olarak değerlendirilmektedir. Yüksek öğretimde yaşanan güncel dönüşüm, geleneksel bilgi aktarımından yetkinlik temelli ve uygulama odaklı öğrenmeye geçişi öngörmektedir. Bu durum, özellikle turist rehberliği alanında öğrenim gören öğrencilerin yetiştirilmesinde özel bir önem taşımaktadır. Günümüz turizm rehberliği uygulamaları, rehberlerin kültürel farklılıklara saygı göstermelerini, önyargı ve stereotiplerden kaçınmalarını, farklı kültürlerden bireylerle etkili iletişim kurabilmelerini ve grup içerisindeki tüm katılımcılar için rahat ve kapsayıcı bir ortam sağlayabilmelerini gerektirmektedir. Bu nedenle kültürlerarası yetkinliğin geliştirilmesi, kapsayıcı eğitim paradigmasının temel hedeflerinden biri hâline gelmiştir. Hedeflerin gerçekleşmesi alan uzmanlarının yeterlilik düzeyine bağlıdır. Araştırma kapsamında öğrencilerin kültürlerarası yetkinliklerini geliştirmeye yönelik uygulama odaklı bir model denenmiştir. Model, yabancı dil derslerinde, ana dili hedef dil olan öğretim elemanının katılımıyla yürütülen kalabalık öğrenci gruplarında uygulanmıştır. Öğrenciler, rehber rolünü üstlenerek yerel turistik mekânlar hakkında yabancı dilde sunumlar ve videolar hazırlamaktadır. Hazırlanan videolar, öğrencilerin isteğine bağlı olarak sosyal medya platformlarında paylaşılmaktadır. Sürecin sonunda gerçekleştirilen anonim grup anketi, öğrencilerin öz değerlendirme ve akran değerlendirmesi yapmalarını teşvik etmektedir. Sonuç olarak, bu uygulama modeli dijital kaynakların kullanımını eğitim sürecine entegre etmekte, kültürel farklılıklara saygıyı geliştirmekte, tüm grup üyeleri için kapsayıcı bir iletişim ortamı oluşturma becerisini desteklemekte, turist rehberi adaylarının kültürlerarası yetkinliklerinin geliştirilmesine katkı sağlamakta ve kapsayıcı eğitim ile sürdürülebilir turizmin temel ilkeleriyle uyum göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Kültürlerarası yetkinlik, turist rehberliği, uygulama odaklı öğrenme, kapsayıcı eğitim ortamı, dijital kaynaklar

# The Hidden Dimension of Family Business Succession: The Role of Mentoring and Coaching in Leadership Identity Development

**Dr. Selma KALKAVAN**
Independent researcher
selma@kalkavan.net
ORCID: 0000-0003-3252-0345

**Abstract**

Family business succession is often approached as a process involving the transfer of ownership, managerial responsibility, and decision-making authority from one generation to the next. Despite carefully designed governance structures and succession arrangements, many family businesses continue to encounter challenges during the transition process. One reason is that succession extends beyond the transfer of roles and responsibilities. It is also a process of identity and mindset transformation experienced simultaneously by both the founder and the successor. While successors are expected to move from a family-member identity toward a leadership identity, founders face the challenge of transitioning from their long-established role as primary decision-makers to a new role centered on guidance, support, and development. The success of succession therefore depends not only on structural preparation but also on how effectively both parties navigate this transformation. The purpose of this conceptual study is to examine the role of mentoring and coaching in supporting leadership identity development during family business succession. Although mentoring and coaching have been widely discussed in the leadership development literature, relatively little attention has been given to how these approaches jointly contribute to identity and mindset transformation in succession contexts. Rather than focusing solely on successor preparation, this study conceptualizes succession as a dual developmental process involving the growth and transformation of both the founder and the successor. Within this perspective, mentoring is viewed as a developmental mechanism through which founders transfer accumulated experience, knowledge, organizational values, and relational networks to the next generation. Coaching, in contrast, is considered a process that supports successors in developing self-awareness, making sense of their emerging leadership role, challenging existing assumptions, and cultivating an authentic leadership approach. While mentoring facilitates learning from experience, coaching creates opportunities for individuals to construct their own leadership identity and internalize their new role. In this sense, the two approaches are viewed as complementary mechanisms that support different dimensions of leadership development. The study argues that successful succession depends on more than governance mechanisms and succession plans, it also requires the systematic support of leadership identity development and mindset transformation. Based on this premise, a conceptual model is proposed to explain how mentoring and coaching can contribute to leadership continuity across generations in family businesses.

**Keywords:** Family business, succession, leadership development, mentoring, coaching.

# İlköğretim Kademesindeki Ergenlerde Empati Yeteneği ile Sınav Kaygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi *

**Sevil KÖMÜRCÜOĞLU**
Öğretmen
sevilkomurcuoglu777@gmail.com
ORCID: 0009-0003-2101-6706
**Dr. Öğr. Üyesi Fatma TURAN**
Üsküdar Üniversitesi
fatma.turan@uskudar.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9982-4792

## Özet

Bu çalışmanın amacı, ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinde empati düzeyi ile sınav kaygısı arasındaki ilişkiyi çok boyutlu biçimde incelemektir. Sınav odaklı eğitim ortamları, özellikle ergenlik dönemindeki öğrenciler üzerinde akademik başarı, sosyal değerlendirilme ve gelecek beklentileriyle ilişkili yoğun bir baskı oluşturabilmektedir. Bu süreçte empati, öğrencilerin hem kendi duygusal tepkilerini hem de çevrelerindeki kişilerin beklenti ve duygularını algılama biçimlerini etkileyebilecek önemli bir sosyo-duygusal özellik olarak değerlendirilmektedir. Araştırma, nicel araştırma yaklaşımı kapsamında ilişkisel tarama modeliyle yürütülmüştür. Çalışmanın örneklemini, bir devlet ortaokulunda öğrenim gören ve Liselere Geçiş Sistemi (LGS) sınavına hazırlanan 332 sekizinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Veriler, Pozitif ve Negatif Yönelimli Bilişsel, Duygusal ve Somatik Empati Ölçeği Çocuk ve Ergen Sürümü ile Çok Boyutlu Sınav Kaygısı Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde Pearson korelasyon analizi, bağımsız örneklemler t-testi, çoklu doğrusal regresyon analizi ve cinsiyetin düzenleyici rolünü incelemek amacıyla moderasyon analizi uygulanmıştır. Bulgular, empati toplam puanı ile sınav kaygısı arasında pozitif yönlü, düşük düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğunu göstermiştir. Empati alt boyutları birlikte değerlendirildiğinde, sınav kaygısını anlamlı biçimde yordayan tek değişkenin duyuşsal empati olduğu belirlenmiştir. Ayrıca kız öğrencilerin hem empati hem de sınav kaygısı düzeylerinin erkek öğrencilere kıyasla anlamlı düzeyde yüksek olduğu, ancak cinsiyetin empati ile sınav kaygısı arasındaki ilişkide düzenleyici bir rol oynamadığı saptanmıştır. Bu sonuçlar, sınav kaygısının yalnızca bilişsel ya da akademik değişkenlerle açıklanamayacağını; öğrencilerin sosyal-duygusal duyarlılıklarının da değerlendirme süreçlerinde dikkate alınması gerektiğini göstermektedir. Bu nedenle araştırma, ergen öğrencilerin sınav sürecindeki psikolojik gereksinimlerinin bütüncül biçimde değerlendirilmesine katkı sunmaktadır. Bulgular, okul temelli psikolojik danışma ve rehberlik çalışmalarında empati, duygu düzenleme ve sınav kaygısının birlikte ele alınmasının önemine işaret etmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Ergenler, empati, sınav kaygısı, 8. sınıf öğrencileri, duygu düzenleme

* Bu bildiri 2. Yazar danışmanlığında 1. yazar tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

# Taşın Dili: Dinî Motiflerle Mekân Okuryazarlığı Uygulaması

**Ömer Faruk YAĞCI**
Öğretmen
omerfaruk.yagci@sanko.k12.tr
ORCID: 0009-0006-0486-5820

**Özet**

Bu çalışma, 5. sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi "Mimarimizde Dinî Motifler" ünitesi kapsamında öğrencilerin dinî mimari unsurları tanıma, anlamlandırma ve kültürel mirasla ilişkilendirme becerilerini geliştirmeye yönelik sınıf içi bir uygulamayı konu edinmektedir. Araştırmanın amacı, mihrap, minber, kubbe, minare, şadırvan, hat sanatı, çini ve geometrik motifler gibi dinî mimari unsurların öğrenciler tarafından yalnızca yapı elemanları olarak değil; değer, estetik, inanç ve toplumsal hafıza taşıyan kültürel göstergeler olarak okunmasını sağlamaktır. Çalışma, nitel ağırlıklı eylem araştırması deseninde planlanmıştır. Uygulama sürecinde öğrenciler "Gör-Anla-Yorumla" modeliyle dinî mimari unsurları görsel, işlevsel ve anlamsal katmanlarda inceleyecek; grup çalışmaları yoluyla mekân okuma kartları hazırlayacak ve ürünlerini sınıf içi mini sergi aracılığıyla paylaşacaktır. Araştırmada veri toplama aracı olarak ön bilgi formu, mekân okuma kartları, öğrenci ürünleri, son değerlendirme formu ve öğretmen gözlem notları kullanılacaktır. Elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla değerlendirilecektir. Çalışmanın, öğrencilerin dinî mimari unsurlara yönelik farkındalıklarını artırması, kültürel mirası değerler eğitimiyle ilişkilendirmelerine katkı sağlaması ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde mekân okuryazarlığına dayalı uygulanabilir bir öğretim modeli sunması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Din eğitimi, mekân okuryazarlığı, dinî motifler, kültürel miras, değerler eğitimi

# "Smailagić Meho'nun Evliliği" Destanı

**Doç. Dr. Fahrija NİSİC**
PRISTINE UNIVERSITESI, HASAN PRISTINA
fahrija.leskovci@uni-pr.edu
ORCID: 0009-0002-9244-9691

**Özet**

"Smailagić Meho'nun Evliliği" destanı, Boşnak sözlü epik geleneğinin en tanınmış eserlerinden biridir. Eser, halk kahramanlık türkülerini aktarmasıyla tanınan Avdo Međedović tarafından derlenmiştir. Destanın giriş bölümünde, Müslüman soyluların kahramanlık dünyası ve onur ile cesaretin en önemli değerler olduğu dönemin ruhu tasvir edilir. Başkahraman olan Smailagić Meho, ünlü kahraman Smail Ağa'nın oğlu olup genç, cesur ve soylu bir savaşçının ideal örneğini temsil eder. Olay örgüsü, Meho'nun güzel Fatima'ya talip olmak amacıyla Bosna'ya gitmek için yaptığı hazırlıklarla başlar. Bu yolculuk sırasında birçok engel, mücadele ve sınavla karşılaşır. Her bir engel, onun kararlılığını, gücünü ve kahramanlığını ortaya koyar. Meho, ne tehlikeler karşısında ne de düşmanlarının önünde geri adım atar; bu da onun cesaretini ve sağlam karakterini doğrular. Destanda aile değerleri de önemli bir yer tutar. Annesinin öğütleri ve babasının ilgisi esere özel bir duygusal derinlik kazandırır. Özellikle şövalyece savaşların tasvirleri ve geleneklere gösterilen saygı dikkat çekicidir. Destanın dili canlı, benzetmeler ve halk söyleyişleri bakımından zengindir; bu da esere özgünlük ve canlılık kazandırır. Eserde gurur, inanç ve geleneklere duyulan derin bağlılık hissedilir. Meho, davranışlarıyla kahramanlığın yalnızca savaşmak değil, aynı zamanda onur ve dürüstlük sahibi olmak anlamına geldiğini gösterir. Destan; cesaret, aşk ve aile ile vatana bağlılığın birleşimini yansıtır. Meho karakteri aracılığıyla Boşnak halkının ahlaki gücü ve şövalyelik anlayışı yüceltilir. Ayrıca birlik ve karşılıklı saygının önemi de vurgulanır. Sonuç olarak, "Smailagić Meho'nun Evliliği" destanı, yüreğinin gücünü ve aklının keskinliğini birleştiren bir kahramanı yüceltir. Bu halk destanı, Boşnak geleneğinin ve kültürünün ruhunu ve kimliğini korumaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Destan, kahramanlık, onur, gelenek, aşk, aile, Smailagić Meho, halk şiiri.

# Sosyal Destek ile Yaşam Doyumu Arasında Jomo ve Öznel Zindeliğin Aracı Rolü

**Nilüfer AL**
Öğrenci
nilufer0111@gmail.com
ORCID: 0009-0008-3390-1821
**Fatima Naz KAYABAŞI**
Öğrenci
naz.kayabasi@std.yildiz.edu.tr
ORCID: 0009-0000-8304-0996
**Elif Nazlı ALTI**
Öğrenci
elifnazlialti@ogr.iuc.edu.tr
ORCID: 0009-0004-1698-7687
**Doç. Dr. Yusuf AKYIL**
Milli Eğitim Bakanlığı
yusufakyil430@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9482-1429
**Uzman Beste ERDİNÇ**
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi
besteerdinc00@gmail.com
ORCID: 0009-0006-4795-1593

## Özet

Bireylerin yaşam doyumlarını belirlemede önemli faktörlerden biri algılanan sosyal destektir. Bu ilişkide hangi psikolojik mekanizmaların rol oynadığını anlamak amacıyla mevcut araştırmada sosyal destek ile yaşam doyumu arasındaki Gelişmeleri kaçırmanın keyfi (Joy of Missing Out; JoMO) ve öznel zindeliğin aracı rolü incelenmektedir. Araştırmaya 118'i (%26.8) erkek ve 322'si (%73.2) kadın olmak üzere toplam 440 yetişkin birey katılmıştır. Araştırmada incelenen değişkenleri ölçmek için Algılanan Sosyal Destek Ölçeği Kısa Formu, Gelişmeleri Kaçırma Keyfi (JoMO) Ölçeği, Öznel Zindelik Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Yapısal eşitlik modellemesi ile yürütülen analiz bulgularına göre sosyal destek ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide JoMO ve öznel zindeliğin paralel ve tam aracı rol üstlendiği ortaya çıkmıştır. Bu durumda sosyal desteğin yaşam doyumunu JoMO ve öznel zindelik üzerinden dolaylı olarak yordadığı anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle bireylerin daha fazla sosyal destek algılamaları JoMO ve öznel zindelik düzeylerini güçlendirerek yaşama ilişkin daha fazla tatmin duymalarını sağlayabilir. Bu bağlamda bireylerin sosyal destek kaynaklarını güçlendirmeye ve öznel zindeliklerini artırmaya yönelik psikoeğitim ve müdahale programlarının geliştirilmesi önerilebilir.

**Anahtar Sözcükler:** Algılanan sosyal destek, yaşam doyumu, gelişmeleri kaçırma keyfi, öznel zindelik, aracılık.

# Can Sıkıntısıyla Psikolojik Sağlamlık Arasında Doomscrolling ve Sosyal Medya Bağımlılığının Aracı Rolü

**Elif Nazlı ALTI**
Öğrenci
elifnazlialti@ogr.iuc.edu.tr
ORCID: 0009-0004-1698-7687
**Nilüfer AL**
Öğrenci
nilufer0111@gmail.com
ORCID: 0009-0008-3390-1821
**Fatima Naz KAYABAŞI**
Öğrenci
naz.kayabasi@std.yildiz.edu.tr
ORCID: 0009-0000-8304-0996
**Doç. Dr. Yusuf AKYIL**
Milli Eğitim Bakanlığı
yusufakyil430@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9482-1429
**Uzman Beste ERDİNÇ**
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi
besteerdinc00@gmail.com
ORCID: 0009-0006-4795-1593

## Özet

Bireylerin yaşamı anlamsız ve monoton algılamalarına ilişkili bir duygusal deneyim olarak can sıkıntısı yaşayan bireyler, olumsuz duygulardan kaçınmak amacıyla sosyal medya platformlarında daha fazla zaman geçirebilmekte ve özellikle olumsuz içeriklerin sürekli tüketilmesini ifade eden felaket haberlerini kaydırma (doomscrolling) davranışına yönelebilmektedir. Bu durum zamanla sosyal medya bağımlılığını artırarak bireylerin psikolojik sağlamlık düzeylerini olumsuz etkileyebilmektedir. Dolayısıyla mevcut araştırmanın amacı, can sıkıntısı ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkide doomscrolling ve sosyal medya bağımlılığının aracı rolünü incelemektir. Bu amaçla araştırmaya 121'i (%26.4) erkek ve 338'i (%73.6) kadın olmak üzere toplamda 459 adet yetişkin birey katılmıştır. Verilerin analizi için betimsel istatistikleri, normal dağılım durumları, güvenirlik katsayıları, korelasyon analizi ve sonrasında ise yapısal eşitlik modellemesi uygulanmıştır. Analizlerden elde edilen sonuçlara göre can sıkıntısı ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkide doomscrolling ve sosyal medya bağımlılığının paralel ve tam aracı rol üstlendiği ortaya çıkmıştır. Bu durumda can sıkıntısının psikolojik sağlamlığı doomscrolling ve sosyal medya bağımlılığı üzerinden dolaylı olarak yordadığı anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle bireyler can sıkıntısı ile sosyal medya kullanımı yoluyla başa çıkama eğilimi gösterebilirler. Dolayısıyla sağlıksız sosyal medya kullanımı alışkanlıkları geliştirerek psikolojik sağlamlıklarını yitirebilirler. Bu bağlamda bireylerin can sıkıntısıyla başa çıkma becerilerini artırmaya yönelik beceriler kazandırılması ve özellikle can sıkıntısı yaşan bireylere yönelik olarak sosyal medya kullanımı ve doomscrolling davranışını önlemek adına dijital farkındalık kazandırmak amacıyla psikolojik müdahalelerin geliştirilmesi önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Can sıkıntısı, psikolojik sağlamlık, felaket haberlerini kaydırma, sosyal medya bağımlılığı, aracılık

# Yeni Yüzyılda Bağımlılık Paradoksu ve Sürdürülebilir Dönüşüm: Bir Literatür Derlemesi

**Uzman Emine AKBUDAK**
Bağımsız Araştırmacı
akbudakemine@icloud.com
ORCID: 0009-0007-4000-7257

## Özet

Yirmi birinci yüzyıl, bağımlılık olgusunu hem kavramsal hem de epidemiyolojik bağlamda yeniden şekillendiren bir paradigma değişimine sahne olmuştur. Bu dönüşümün en belirgin boyutu, modernitenin sunduğu imkânların aynı zamanda eşine rastlanmamış riskler üretmesi gerçeğinde somutlaşmaktadır: İnsanları birbirine bağlamak amacıyla tasarlanan dijital platformlar ölçülebilir bir izolasyon dinamiği yaratmakta; bilgiye erişimin demokratikleştiği araçlar öz denetimi aşındırmakta ve refahın arttığı toplumlarda bağımlılıktan kaynaklanan hastalık yükü ağırlaşmaya devam etmektedir. Literatürde "bağımlılık paradoksu" olarak kavramsallaştırılan bu tablo, sorunun yalnızca bireysel patoloji ekseninde ele alınamayacağını göstermektedir. Bu doğrultuda çalışma; söz konusu paradoksun yeni yüzyıldaki dinamiklerini ve sürdürülebilir toplumsal dönüşümün ön koşullarını nörobilimsel, psikososyal ve politika perspektiflerini kapsayan bütünleşik bir incelemeyle ele almayı amaçlamaktadır. Çalışmanın kavramsal mimarisi dört temel eksen etrafında örgütlenmiştir. Birinci eksende, bağımlılığın ahlaki bir zafiyet modelinden "beyin hastalığı modeline" (BDMA) evrilen tarihsel ve klinik dönüşümü ele alınmış; nörodevresel mekanizmaların klinik pratik ile politika tasarımına etkileri, modele yöneltilen güncel ampirik eleştiriler eşliğinde tartışılmıştır. İkinci eksende, dijital çağın ürettiği paradoksal dinamikler incelenmiş; internet, akıllı telefon ve sosyal medya kullanım bozukluklarının, bireysel kırılganlıkları hedef alan platform tasarımlarıyla nasıl iç içe geçtiği ortaya konmuştur. Üçüncü eksende, bütüncül iyileşme ve kimlik inşası tartışılmış; Sosyal Kimlik Temelli İyileşme Modeli (SIMOR) ve travma sonrası büyüme (PTG) kavramları ışığında, kalıcı iyileşmenin yalnızca nörobiyolojik bir onarım değil, aynı zamanda anlam, kimlik ve toplumsal bağ bağlamında gerçekleşen bir dönüşüm süreci olduğu vurgulanmıştır. Dördüncü eksende ise sağlığın sosyal belirleyicileri (SDoH) merkeze alınarak; klinik müdahalelerin yapısal ve çok sektörlü sosyal politikalarla desteklenmediği sürece özellikle küresel çaptaki demografik ve epidemiyolojik dönüşümler göz önüne alındığında sürdürülebilir bir etki yaratamayacağı değerlendirilmiştir. Araştırmanın temel bulguları, bağımlılığın tek boyutlu bir sorun veya izole bir nörobiyolojik patoloji olarak anlaşılamayacağını; nörobiyolojik, psikolojik ve yapısal unsurları eş zamanlı kapsayan bütünleşik bir halk sağlığı planlamasına ihtiyaç duyulduğunu teyit etmektedir. Sürdürülebilir dönüşüm, bireyin nöronal devrelerinin onarılmasıyla değil; iyileşen öznenin kendi yaşamında ve toplum içinde yeniden anlam inşa edebilmesiyle mümkün ve ölçülebilir olacaktır.

**Anahtar Sözcükler:** Bağımlılık paradoksu, beyin hastalığı modeli, dijital bağımlılık, bütüncül iyileşme, sosyal kimlik temelli iyileşme, sürdürülebilir dönüşüm

# Kapsayıcı Eğitimde Okul, Aile ve Toplum İşbirliği Üzerine Bir Değerlendirme

**Doç. Dr. Nadiia SENCHYLO-TATLILIOĞLU**
Atatürk Üniversitesi
ifyc22@ukr.net
ORCID: 0000-0001-9196-7118
**Prof. Dr. Kasım TATLILIOĞLU**
Bingöl Üniversitesi
kasimtatlilioglu@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5964-4343

## Özet

Bu çalışmanın amacı, kapsayıcı eğitim bağlamında okul, aile ve toplum arasındaki ilişkinin niteliğini kuramsal ve uygulamalı açıdan incelemektir. Kapsayıcı eğitimin özelliklerinden biri ebeveynler ve toplum arasındaki işbirliğidir. Kapsayıcı eğitim, farklı gelişim özelliklerine, sosyo-ekonomik koşullara, kültürel geçmişlere ve öğrenme gereksinimlerine sahip tüm öğrencilerin eğitim süreçlerine eşit, etkin ve anlamlı katılımını hedefler. Bu süreç yalnızca okul duvarlarıyla sınırlı kalmaz. Okul, aile ve toplumun güçlü iş birliği ile her öğrencinin potansiyelini gerçekleştirdiği bütüncül bir ekosistem gerektirir. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesinde ailelerin aktif katılımı ve toplumun destekleyici rolü büyük önem taşımaktadır. Literatür bulgularına göre, okul-aile-toplum iş birliği öğrencilerin akademik başarılarını, sosyal uyumlarını ve psikolojik iyi oluşlarını artırmaktadır. Ayrıca, öğretmenlerin kapsayıcı tutumları, ailelerin karar alma süreçlerine katılımı ve yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşlarının desteği kapsayıcı eğitim uygulamalarının hedefe ulaşmasında belirleyici bir etkiye sahiptir. İletişim eksikliği, önyargılar, kaynak yetersizliği ve paydaşlar arasındaki uyum ve işbirliği sorunları önemli engellerdir. Araştırmada literatür taraması yöntemi kullanılmıştır. Sonuç olarak, kapsayıcı eğitimin sürdürülebilirliği için okul, aile ve toplum arasında çok yönlü, bütüncül, sürekli, esnek ve katılımcı bir iş birliği modeline ihtiyaç vardır.

**Anahtar Sözcükler:** Kapsayıcı eğitim, toplum katılımı, okul ve aile işbirliği, eğitimde eşitlik

# Eğitimde Kapsayıcılık Perspektifinden Bağımlılık Anlayışının Döngüsü

**Uzman Ahsen EMİNOĞLU**
ahsen_eminoglu@hotmail.com
ORCID: 0009-0002-5370-7344

## Özet

Bu araştırma, literatürde çoğunlukla tek yönlü bir nedensellik ilişkisi çerçevesinde ele alınan sosyal dışlanma ve bağımlılık olgularını, kapsayıcı eğitim perspektifi üzerinden yeniden kavramsallaştırmayı amaçlamaktadır. Alan yazınındaki geleneksel yaklaşımlar dışlanmanın bağımlılığa zemin hazırladığını kabul etmekle birlikte, bağımlılık davranışının bireyi giderek daha fazla yalnızlaştırarak sosyal ötekileştirmeyi nasıl yeniden ürettiğine yeterince odaklanmamaktadır. Birbirini sürekli besleyen ve kronikleşen bu döngüsel dinamiğin anlaşılabilmesi amacıyla çalışmada, literatürü sentezleyen kavramsal derleme yöntemi benimsenmiş; farklı disiplinlerin kesişimindeki kuramsal yaklaşımlar bütüncül bir çerçevede çözümlenmiştir. Gerçekleştirilen kuramsal analizler, kapsayıcı eğitim uygulamalarının yalnızca dezavantajlı gruplara yönelik teknik bir pedagojik uyarlama olmadığını göstermektedir. Bulgular, kapsayıcılık ilkelerinin tüm öğrencilerin aidiyet, özsaygı ve öz yeterlilik algılarını güçlendirerek dışlanmanın yarattığı psikolojik tahribatı onaran koruyucu bir faktör işlevi gördüğünü işaret etmektedir. Bununla birlikte, döngünün yapısal olarak kırılabilmesi için yalnızca dışlanmaya maruz kalan bireye odaklanmanın yetersiz kalacağı; dışlama davranışı sergileyen bireylerin de sürece dahil edilmesinin zorunlu olduğu saptanmıştır. Çözümlemeler, bu öğrencilerin davranışlarının arka planında yatan empati eksikliği, kaygılı bağlanma örüntüleri ve farklı olanı tehdit olarak algılama eğilimlerinin yapılandırılmış pedagojik müdahalelerle dönüştürülmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Öte yandan, bu çok katmanlı sorunun çözümünün salt okul içi müfredat stratejileriyle sınırlandırılamayacağı anlaşılmaktadır. Çocuğun içinde bulunduğu ekosistemin tüm aktörlerini kapsayan; aile, okul ve yerel toplumu eş zamanlı olarak sürece dahil eden ekolojik (çoklu sistem) yaklaşımların eğitim sistemine entegre edilmesi gerekmektedir. Rehberlik servislerinin, akran destek sistemlerinin ve ebeveyn katılımının eşgüdümlü olarak çalıştığı bu modelin yasal düzenlemelerle desteklenmesi büyük önem taşımaktadır. Sonuç olarak, kapsayıcılığın teorik bir politika hedefi olmanın ötesine geçerek bireysel farklılıkların kurumsal bir zenginlik olarak kabul edildiği bir okul iklimine dönüşmesi, bağımlılık döngüsünün yapısal düzeyde kırılmasında en kritik aşama olarak değerlendirilmektedir. Çalışma, öne sürülen bu teorik argümanların görgül karşılığını incelemek üzere, kapsayıcı eğitim ortamlarının bağımlılık üzerindeki önleyici etkisini doğrudan sınayan boylamsal araştırmalara duyulan ihtiyacı vurgulamaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Kapsayıcı eğitim, bağımlılık döngüsü, sosyal dışlanma, çoklu sistem yaklaşımı.

# İlkokul Öğrencilerinde Öz Şefkat ile Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide Algılanan Stresin Aracı Rolü

**Uzman Sevda KISRIK**
Marmara Üniversitesi
kisriksevda@gmail.com
ORCID: 0009-0005-2255-6944
**Uzman Enes EVCİ**
Marmara Üniversitesi
evcienes96@gmail.com
ORCID: 0009-0000-3538-7450
**Prof. Dr. Durmuş ÜMMET**
Marmara Üniversitesi
dummet@marmara.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8318-9026

## Özet

Bu araştırma ilkokul öğrencilerinde pozitif öz şefkat ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide algılanan stresin aracı rolünü incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli benimsenmiştir. Çalışma grubu, 2025-2026 eğitim öğretim yılında ilkokula devam eden 288 öğrenciden oluşmaktadır. Veri toplama araçları olarak Çocuklar İçin Öz Şefkat Ölçeği'nin pozitif öz şefkat alt boyutu, 7-11 Yaş Arası Çocuklar İçin Algılanan Stres Ölçeği ve Çocuklar İçin Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Veriler yapısal eşitlik modellemesi ve bootstrap yöntemiyle analiz edilmiştir. Korelasyon analizleri sonucunda pozitif öz şefkat ile algılanan stres arasında negatif yönde, algılanan stres ile yaşam doyumu arasında negatif yönde ve pozitif öz şefkat ile yaşam doyumu arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Aracılık analizi bulgularına göre pozitif öz şefkatin yaşam doyumunu hem doğrudan hem de algılanan stres aracılığıyla dolaylı olarak yordadığı belirlenmiş ve kısmi aracılık modeli desteklenmiştir. Bootstrap güven aralığının sıfırı içermemesi algılanan stresin aracı rolünün istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgular, pozitif öz şefkatin ilkokul çocuklarında yaşam doyumunu artırmada önemli bir koruyucu faktör olduğuna ve bu etkinin kısmen algılanan stresi azaltma yoluyla gerçekleştiğine işaret etmektedir. Sonuçlar okul psikolojik danışmanlık uygulamalarında öz şefkat temelli müdahale programlarının geliştirilmesine katkı sağlayabilir.

**Anahtar Sözcükler:** öz şefkat, yaşam doyumu, stres, ilkokul, aracılık analizi

# A Hybrid Ahp-dea Model For Analyzing Mathematics I Achievement

**Doç. Dr. Esma KASEMİ**
University "Ukshin Hoti" Prizren, Faculty of Education and Faculty of Computer Science, Prizren, Kosovo
esma.canhasi.kasemi@uni-prizren.com
ORCID: 0000-0001-6885-6057

## Abstract

This study aims to examine the factors affecting student achievement in Mathematics I through a multi-criteria decision-making approach. The research will combine the Analytic Hierarchy Process (AHP) and Data Envelopment Analysis (DEA). In the AHP stage, the relative importance of four main criteria—academic readiness, learning engagement, motivational factors, and instructional support—will be determined through expert judgments, together with their subcriteria. In the DEA stage, class sections will be treated as decision-making units, and their relative efficiency will be evaluated based on period performance score and final exam score as output variables. This approach is expected to capture both process-oriented and outcome-oriented aspects of student achievement. The study is intended to provide a more comprehensive framework for understanding the factors influencing performance in Mathematics I and to support evidence-based decision-making in mathematics education.

**Keywords:** Analytic Hierarchy Process; Data Envelopment Analysis; Student Achievement; Mathematics Education; Multi-Criteria Decision-Making

# Aileden Ayrımlaşma ve Benlik Algısının Üniversite Yaşamına Uyum Sürecindeki Rolü *

**Esra Sumru YÜCE**
Öğrenci
esrasumruyuce@gmail.com
ORCID: 0009-0001-6651-9409
**Doç. Dr. Gürcan ŞEKER**
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
gurcanseker@ohu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-6633-7859

## Özet

Bu çalışma, yükseköğretime yeni başlayan öğrencilerin üniversite yaşamına uyum süreçlerinde benlik algısı ve aileden ayrımlaşma düzeylerinin rolünü incelemek amacıyla yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören toplam 433 birinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların %78'i kadın (337), %22'si ise erkek (96) öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın verilerinin toplanması amacıyla 'Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği, Benlik Kuramı Ölçeği ve Benliğin Ayrımlaşması Ölçeği' kullanılmıştır. Veri toplama aşamasının tamamlanmasının ardından elde edilen veriler SPSS 24.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sürecinde öncelikle verilerin normallik dağılımları çarpıklık ve basıklık değerleri incelenerek test edilmiştir. Ardından değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi, gruplar arası farklılıkları incelemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi ve değişkenlerin üniversite yaşamına uyumu yordama düzeyini belirlemek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Korelasyon analizi bulguları; üniversite yaşamına uyum ile benlik algısı ($r = .37$, $p < .01$) ve üniversite yaşamına uyum ile benliğin ayrımlaşması ($r = .24$, $p < .01$) arasında ise pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre; benlik algısı ve benliğin ayrımlaşması değişkenleri üniversite öğrencilerinde üniversite yaşamına uyuma ilişkin varyansın %15'ini açıklamaktadır ($R2 = .15$). Standartlaştırılmamış regresyon katsayılarına ilişkin sonuçlara göre, benlik algısı ($B = .33$, $t = 6,67$) ve benliğin ayrımlaşması ($B = .12$, $t = 2.05$) üniversite yaşamına uyumun pozitif yönde anlamlı yordayıcısıdır. Standartlaştırılmış regresyon katsayılarına ($\beta$) ilişkin veriler ise; benlik algısının ($\beta = .33$) üniversite yaşamına uyum puanlarında benliğin ayrımlaşmasına ($\beta = .10$) göre daha önemli bir yordayıcı değişken olduğunu ortaya koymaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Üniversite yaşamına uyum, aileden ayrımlaşma, benlik algısı

* Bu çalışma 'TUBİTAK 2209-A- Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı' kapsamında kabul alan ve danışmanlığını Doç. Dr. Gürcan ŞEKER' in, yürütücülüğünü Esra Sumru YÜCE'nin yapmış olduğu projeden üretilmiştir.

# Dijital Kıskançlık Mı, Dijital Uzaklık Mı? İlişki Doyumuna Giden Yolda Sosyal Medyanın Rolü

**Doç. Dr. Evren ERZEN**
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
evrenerzen@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9726-2688
**Eda Selin ŞAHİN**
Öğrenci
edaselinsahin@hotmail.com
ORCID: 0009-0006-8623-9646
**Fatmanur AYDEMİR**
Öğrenci
fatmanuraydemir2704@gmail.com
ORCID: 0009-0005-7446-1904

## Özet

Dijital iletişim teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla birlikte sosyal medya kullanım örüntüleri romantik ilişkilerde çeşitli değişimlere yol açabilmektedir. Bu çalışma, sosyal medya bağımlılığının ilişki doyumu üzerindeki etkisinde partner sosyotelizmi ile sosyal medya kıskançlığının seri aracı rolünü incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, mevcut bir romantik ilişkisi bulunan 18-65 yaş aralığındaki ($\bar{x}$ = 32,7, SS=9,05) 384 yetişkinden oluşmaktadır. Katılımcıların 198'i erkek (%51,6), 186'sı kadın (%48,4) olup örneklem kolayda örnekleme yöntemiyle oluşturulmuştur. Veri toplama sürecinde Kişisel Bilgi Formu, Romantik İlişkilerde Sosyal Medya Kıskançlığı Ölçeği, Bergen Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği, Partner Sosyotelizmi Ölçeği ve Romantik İlişki Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Veriler Hayes'in PROCESS Makrosu (Model 6) aracılığıyla analiz edilmiş, dolaylı etkilerin anlamlılığı 5000 bootstrap örneklemesi ile test edilmiştir. Bulgular, sosyal medya bağımlılığının ilişki doyumunu anlamlı ve olumsuz yönde yordadığını göstermiştir (B = −.48, SE = .06, p <.001, %95 GA [−.61; −.35]). İlk modelde sosyal medya kıskançlığının kısıtlayıcı-kontrolcü tutum (KKT) boyutu incelenmiştir. Sonuçlar, sosyal medya bağımlılığının KKT'yi anlamlı biçimde yordadığını (B = .55, SE = .05, p <.001), KKT'nin ise hem partner sosyotelizmini (B = .27, SE = .06, p <.001) hem de ilişki doyumunu (B = −.31, SE = .07, p <.001) etkilediğini göstermiştir. Toplam dolaylı etki anlamlı bulunmuş (B = −.25, %95 GA [−.35; −.16]) ve hem tekil hem de seri aracılık yolları doğrulanmıştır. İkinci modelde şüpheci-gözetleyici tutum (SVGT), üçüncü modelde ise sosyal medya alanına saygı ve güven (SMSG) boyutları incelenmiştir. Her iki modelde de sosyal medya bağımlılığının ilgili alt boyutları anlamlı biçimde yordadığı, alt boyutların ilişki doyumunu olumsuz etkilediği ve toplam dolaylı etkinin anlamlı olduğu belirlenmiştir (SVGT: B = −.22, %95 GA [−.32; −.12]; SMSG: B = −.22, %95 GA [−.33; −.13]). Ayrıca tüm modellerde doğrudan etkinin, aracı değişkenlerin modele dahil edildiği üç farklı analizde de doğrudan etkilerin anlamlılığını koruması (B = −.23, B = −.26 ve B = −.26; tüm p <.001) kısmi aracılığa işaret etmektedir. Sonuç olarak, sosyal medya bağımlılığının ilişki doyumu üzerindeki etkisinde sosyal medya kıskançlığının tüm alt boyutları ve partner sosyotelizmi anlamlı seri aracı roller üstlenmektedir. En güçlü dolaylı etkinin KKT boyutunda elde edilmesi, sosyal medya kaynaklı kontrol ve kısıtlama eğilimlerinin ilişki doyumu üzerindeki olumsuz etkilerde merkezi bir rol oynayabileceğini düşündürmektedir. Çalışmadan elde edilen bulgular, ilgili literatür kapsamında yorumlanmış; kuram ve uygulama alanına katkı sağlayabilecek öneriler geliştirilmiştir.

**Anahtar Sözcükler:** Sosyal Medya Bağımlılığı, Sosyal Medya Kıskançlığı, Partner Sosyotelizmi, İlişki Doyumu

# Ergenlerde Okulda Öznel İyi Oluş Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması *

**Ünal BOZAN**
Öğretmen
uboz2172@gmail.com
ORCID: 0009-0007-6645-5533
**Dr. Öğr. Üyesi Abdullah MANAP**
Batman Üniversitesi
abdullahmanap@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5531-5745

## Özet

Bu çalışma, Okulda Öznel İyi Oluş Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması yoluyla, ergen öğrencilerin okul yaşamındaki duygusal refahını değerlendirmek için kültürel açıdan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı sunmayı amaçlamıştır. İlk olarak ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasını yapmak amacıyla ölçeği geliştiren araştırmacılardan gerekli izinler alınmıştır. Kapsam geçerliliği yapılarak Türkçe çevirisi gerçekleştirilmiştir. Daha sonra araştırmayı yürütmek amacıyla Batman Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 13.03.2024 tarih ve 2024/02-16 sayı ile etik izin alınmıştır. Çalışmada araştırmacılar tarafından oluşturulan "Kişisel Bilgi Formu" ve Loderer ve diğ. (2016) tarafından geliştirilen daha sonra Stockinger ve diğ. (2023) tarafından uyarlama çalışması yapılan "Okulda Öznel İyi Oluş Ölçeği (OÖİÖ)" kullanılmıştır. Öncelikle, araştırmacılara ek olarak üç dil uzmanı İngilizce'den Türkçe'ye çevirisini gerçekleştirdikten sonra farklı üç uzman da Türkçe'den İngilizce'ye çevirmiştir. Son hali verilen 6 maddelik ölçek orijinalindeki gibi 5'li likert tipi (Hiç doğru değil, Doğru değil, Kararsızım, Doğru, Tamamen Doğru) seçenekleri ile tasarlanmıştır. Türk kültürüne uygunluğu açısından psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanından da üç farklı uzmanın görüşüne sunulmuş olup uzman görüşleri alındıktan sonra 6 maddelik form öğrencilere uygulanmıştır. Ölçek maddelerinin Türkçe çeviri prosedürleri yapıldıktan sonra veriler Batman ilindeki liselerde öğrenim gören öğrencilerden araştırmacı tarafından yüz yüze toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Batman ilinin çeşitli liselerinde öğrenim gören %53,1'inin kız (N=186), %46,9'unun erkek (N=164) olmak üzere toplam 350 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin %18,6'sı 9. sınıf (N=65), %39,7'si 10. sınıf (N=139), %28,9'u 11. sınıf (N=101) ve %12,9'unun 12. sınıfa (N=45) devam ettikleri tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre; tüm maddelerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1.5 ve +1.5 arasında olduğu, açıklanan toplam varyansın %73,77 (KMO=.918) olduğu, faktör yüklerinin .782 ve .891 arasında değer aldığı, DFA sonucuna göre OÖİÖ'ye ait modelin tüm uyum indekslerinin (X2/sd=3.24; p=.001; RMR=.035; GFI=.973; AGFI=.936; NFI=.981; CFI=.987; RMSEA=.080) iyi veya kabul edilebilir uyum değerlerine sahip olduğu, iç tutarlılık katsayısının .928 olduğu, ilk üç ve son üç madde arasındaki korelasyon katsayısının (N:350, p=.000, r=.856) yüksek düzeyde ilişkili ve anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bildiri, Ekim 2024'te Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tarafından kabul edilen yüksek lisans tezinde kullanılan Okulda Öznel İyi Oluş Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesine ilişkin bulgulardan üretilmiştir.

**Anahtar Sözcükler:** Okulda öznel iyi oluş, öznel iyi oluş, ergenlik, ölçek uyarlama, psikometri

* Bu bildiri, Ekim 2024'te Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tarafından kabul edilen yüksek lisans tezinde kullanılan Okulda Öznel İyi Oluş Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesine ilişkin bulgulardan üretilmiştir.

# Deneyimsel Kaçınma ve Kırılgan Mutluluk İlişkisinde Duygusal Yetkinliğin Aracı Rolü

**Nursenem SARI**
Öğrenci
nursenemsarii@gmail.com
ORCID: 0009-0006-4934-5941
**Mustafa YILMAZ**
Öğretmen
mustafayilmaz.uzm@gmail.com
ORCID: 0000-0003-1437-2430
**Uzman Tevfik Sertaç ÇELİKÇEKEN**
MEB
sertaccelikceken@gmail.com
ORCID: 0000-0002-0733-1510
**Ozan ÇETİNER**
Öğretmen
ozancetiner84@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8016-2514
**Uzman Efendi YAVAŞOĞLU**
MEB
yavasogluefendi@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9242-1352
**Abdulsamet CAN**
Öğretmen
smtcan70@gmail.com
ORCID: 0009-0006-0353-3226
**Uzman Şeyma ARSLAN**
MEB
pd.seymarslan@gmail.com
ORCID: 0009-0003-2405-1929

## Özet

Bireylerin olumsuz duygu, düşünce ve yaşantılarından kaçınma eğilimi olarak tanımlanan deneyimsel kaçınma, mutluluklarını şekillendiren önemli bir süreçtir. Deneyimsel kaçınmanın artması, bireylerin mutluluklarını dışsal koşullara daha bağımlı ve kırılgan bir şekilde deneyimlemelerine yol açabilmektedir. Buna karşın, bireyin duygularını tanıma, anlama, ifade etme ve düzenleme becerilerini kapsayan duygusal yetkinlik bireylerin mutluluğunu belirlemede rol oynayabilir. Bu araştırmanın amacı, deneyimsel kaçınma ile kırılgan mutluluk arasındaki ilişkide duygusal yetkinliğin aracı rolünü incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu 18-58 yaş aralığında bulunan 759 yetişkin oluşturmaktadır. Katılımcıların yaş ortaması 22,94 (SD = 6,13) tür. Katılımcıların %79,4'ü kadın (n = 603), %20,6'sı erkekten (n = 156) oluşmaktadır. İlgili kavramları ölçmek için Kırılgan Mutluluk Ölçeği, Duygusal Yetkinlik Ölçeği ve Kısa Deneyimsel Kaçınma Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizi için betimsel istatistikler, normallik dağılımları, güvenirlik katsayıları ve korelasyon analizi yapılmıştır. Sonrasında Yapısal Eşitlik Modellemesi ile aracılık analizi incelenmiştir. Analiz sonucunda deneyimsel kaçınma ile kırılgan mutluluk arasında duygusal yetkinliğin kısmi aracılık rolü tespit edilmiştir. Farklı bir ifade ile deneyimsel kaçınma kırılgan mutluluğu doğrudan ve duygusal yetkinlik aracılığıyla dolaylı olarak yordamaktadır. Başka bir ifadeyle, bireylerin olumsuz duygu ve düşüncelerden kaçınma eğilimleri arttıkça mutlulukları daha kırılgan bir yapıya dönüşmekte; buna

karşılık duygusal yetkinlik düzeylerinin yüksek olması mutluluğun daha kalıcı bir yapıda olmasını destekleyebilir. Elde edilen bulgular, duygusal yetkinliğin bireylerin psikolojik iyi oluşlarını destekleyen önemli bir koruyucu faktör olduğunu göstermektedir. Bu kapsamda yetişkinlerin duygusal farkındalık, duygu düzenleme ve duygu ifade etme becerilerini geliştirmeye yönelik psikoeğitim ve müdahale programlarının yaygınlaştırılması önerilmektedir. Ayrıca deneyimsel kaçınmayı azaltmaya yönelik kabul ve farkındalık temelli uygulamaların bireylerin daha istikrarlı ve sürdürülebilir bir mutluluk deneyimi yaşamalarına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Deneyimsel kaçınma, kırılgan mutluluk, duygusal yetkinlik, aracılık

# Sosyal Medya Kullanımı ile Beden Utancı Arasındaki İlişkide Sosyal Karşılaştırmaya Dayalı Benlik Değerlendirmesinin Aracı Rolü

**Nisa SAĞLAM**
Öğrenci
psk.dan.nisasaglam@gmail.com
ORCID: 0009-0009-1924-6012
**Doç. Dr. Ahmet SAPANCI**
Düzce Üniversitesi
ahmetsapanci@duzce.edu.tr
ORCID: 0000-0003-4688-6890

## Özet

Bu araştırmanın amacı, sosyal medya kullanımı ile beden utancı arasındaki ilişkide sosyal karşılaştırmaya dayalı benlik değerlendirmesinin aracı rolünü incelemektir. İlişkisel tarama modelinde ve kesitsel desende yürütülen araştırmanın katılımcılarını, uygun örnekleme yöntemiyle ulaşılan 373 yetişkin oluşturmuştur. Katılımcıların yaşları 18 ile 61 arasında değişmekte olup yaş ortalaması 32.61'dir (SS = 9.87). Katılımcıların %62.2'si kadın, %37.8'i erkektir. Araştırma verileri Kişisel Bilgi Formu, Sosyal Medya Kullanımı Ölçeği, Sosyal Karşılaştırma Ölçeği ve Nesneleştirilmiş Beden Bilinci Ölçeği'nin beden utancı alt boyutu kullanılarak çevrim içi ortamda toplanmıştır. Verilerin analizinde betimleyici istatistikler, Pearson korelasyon analizi ve PROCESS Macro Model 4 kullanılarak 5.000 yeniden örneklemeye dayalı bootstrap aracılık analizi uygulanmıştır. Bulgular, sosyal medya kullanımı ile beden utancı arasında pozitif yönde düşük düzeyli bir ilişki bulunduğunu göstermiştir ($r = .11$, $p = .028$). Sosyal medya kullanımı ile sosyal karşılaştırmaya dayalı olumlu benlik değerlendirmesi arasında negatif yönde düşük düzeyli ($r = -.15$, $p = .003$), olumlu benlik değerlendirmesi ile beden utancı arasında ise negatif yönde orta düzeyli bir ilişki belirlenmiştir ($r = -.40$, $p < .001$). Aracılık analizi sonucunda sosyal medya kullanımının, sosyal karşılaştırmaya dayalı olumlu benlik değerlendirmesindeki azalma aracılığıyla beden utancıyla pozitif yönde dolaylı olarak ilişkili olduğu bulunmuştur ($B = 0.0745$, BootSE = 0.0274, %95 bootstrap GA [0.0253, 0.1329]). Aracı değişken modele dâhil edildiğinde sosyal medya kullanımı ile beden utancı arasındaki doğrudan yol anlamlı değildir ($B = 0.0660$, $p = .268$). Bulgular, sosyal medya kullanımı ile beden utancı arasındaki ilişkinin açıklanmasında karşılaştırmalı benlik değerlendirmesinin olası bilişsel süreçlerden biri olabileceğine işaret etmektedir. Araştırmanın kesitsel yapısı nedeniyle sonuçlar nedensel bir ilişki olarak yorumlanmamalıdır.

**Anahtar Sözcükler:** sosyal medya kullanımı, beden utancı, sosyal karşılaştırma, benlik değerlendirmesi, aracılık analizi

# Bağlanma Stilleri ile Çocuk Sahibi Olma Motivasyonu Arasındaki İlişkide Obsesif Düşüncelerin Aracı Rolü

**Zehra DİNÇ**
Öğrenci
zzehrdinc@gmail.com
ORCID: 0009-0005-1235-7239
**Doç. Dr. Ahmet SAPANCI**
Düzce Üniversitesi
ahmetsapanci@duzce.edu.tr
ORCID: 0000-0003-4688-6890

## Özet

Bu araştırmanın amacı, kaygılı ve kaçınan bağlanma boyutları ile olumlu ve olumsuz çocuk sahibi olma motivasyonları arasındaki ilişkilerde obsesif inanışların aracı rolünü incelemektir. Kesitsel ve ilişkisel tarama modelinde yürütülen araştırmanın çalışma grubunu, kartopu örnekleme yöntemiyle ulaşılan ve çocuk sahibi olmayan 307 yetişkin oluşturmuştur. Katılımcıların 211'i (%68.7) kadın, 96'sı (%31.3) erkektir. Araştırma verileri Kişisel Bilgi Formu, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Çocuk Sahibi Olma Motivasyonları Ölçeği ve Obsesif İnanışlar Ölçeği-44 kullanılarak çevrim içi ortamda toplanmıştır. Verilerin analizinde Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi ve PROCESS Macro Model 4 kullanılmış; dolaylı etkilerin anlamlılığı 5.000 bootstrap örneklemi ve %95 güven aralıkları üzerinden değerlendirilmiştir. Korelasyon analizi sonuçlarına göre kaygılı bağlanmanın olumlu ve olumsuz çocuk sahibi olma motivasyonları ve obsesif inanışlarla pozitif yönde anlamlı ilişkiler gösterdiği belirlenmiştir. Kaçınan bağlanmanın olumlu ve olumsuz çocuk sahibi olma motivasyonlarıyla ilişkileri anlamlı bulunmazken, obsesif inanışlarla pozitif yönde anlamlı bir ilişki gösterdiği saptanmıştır. Obsesif inanışların hem olumlu hem de olumsuz çocuk sahibi olma motivasyonlarıyla pozitif yönde anlamlı ilişkili olduğu görülmüştür. Aracılık analizi sonuçlarında test edilen dört modelin tamamında obsesif inanışlar üzerinden dolaylı etkiler anlamlı bulunmuş ve tamamen standartlaştırılmış dolaylı etkilerin $\beta = .0869$ ile $\beta = .1096$ arasında değiştiği belirlenmiştir. Kaygılı bağlanmanın olumlu çocuk sahibi olma motivasyonu üzerindeki doğrudan etkisi anlamlı bulunmazken, obsesif inanışlar üzerinden dolaylı etkisi anlamlı bulunmuştur. Kaygılı bağlanmanın olumsuz çocuk sahibi olma motivasyonu üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkilerinin aynı yönde ve anlamlı olduğu ve tamamlayıcı aracılık örüntüsü gösterdiği belirlenmiştir. Kaçınan bağlanmanın olumlu ve olumsuz çocuk sahibi olma motivasyonları üzerindeki toplam ve doğrudan etkileri anlamlı bulunmazken, obsesif inanışlar üzerinden dolaylı etkileri anlamlı bulunmuştur. Sonuç olarak bulgular, obsesif inanışların kaygılı ve kaçınan bağlanma boyutları ile çocuk sahibi olma motivasyonları arasındaki ilişkilerin açıklanmasına katkı sağlayan bilişsel bir değişken olabileceğini göstermektedir. Bulgular, çocuk sahibi olma motivasyonlarının değerlendirilmesinde bağlanma örüntülerinin yanı sıra sorumluluk, tehdit, kesinlik ve kontrol gereksinimiyle ilişkili bilişsel inanışların dikkate alınmasının yararlı olabileceğini düşündürmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** yetişkin bağlanması, kaygılı bağlanma, kaçınan bağlanma, çocuk sahibi olma motivasyonu, obsesif inanışlar

# Matematik Kaygısı ile Mental İyi Oluş Arasındaki İlişkide Duygusal Yetkinliğin Aracı Rolü

**İlayda Şeyma OLUŞAN AYDIN**
Öğrenci
ilaydaolusanaydin@gmail.com
ORCID: 0000-0002-1791-906X
**Prof. Dr. Durmuş ÜMMET**
Marmara Üniversitesi
dummet@marmara.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8318-9026
**Mustafa Murat KELLECİ**
Öğretmen
matematikci79@gmail.com
ORCID: 0009-0001-7290-7969
**Aysun KONYA**
Öğretmen
pd_aysun@hotmail.com
ORCID: 0009-0002-9838-178X

## Özet

Bireylerin matematiksel süreçlere yönelik geliştirdikleri kaygı, genel psikolojik sağlıkları ve iyi oluş halleri üzerinde önemli bir belirleyici olabilmektedir. Bireylerin duygusal anlamda yetkin olması bu süreçte koruyucu bir iç kaynak sağlarken, medeni durum gibi demografik unsurlar da yapısal süreçlerde farklılaşmalara yol açabilmektedir. Buradan hareketle mevcut araştırmada matematik kaygısı ile mental iyi oluş arasındaki ilişkide duygusal yetkinliğin aracı rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Dolayısıyla kavramlar arası ilişkiler Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM) kullanılarak incelenmiştir. Araştırmaya 501'i kadın (%80.2) ve 124'ü erkek (%19.8) olmak üzere toplam 625 birey gönüllü olarak katılım sağlamıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 22.48'dir. Araştırmada incelenen değişkenler Matematik Kaygısı Ölçeği, Duygusal Yetkinlik Ölçeği ve Mental İyi Oluş Ölçeği kullanılarak değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, matematik kaygısının duygusal yetkinliği negatif yönde, duygusal yetkinliğin ise mental iyi oluşu pozitif yönde anlamlı biçimde yordadığı belirlenmiştir. Doğrudan ve dolaylı yönelimler incelendiğinde, matematik kaygısının mental iyi oluş yapısını doğrudan negatif yönde yordamasının yanı sıra, duygusal yetkinlik aracılığıyla da dolaylı bir yordama gücüne sahip olduğu görülmüş; böylece duygusal yetkinliğin bu ilişkide kısmi aracılık rolü üstlendiği saptanmıştır. Bu sonuca göre, matematik kaygısının mental iyi oluş üzerindeki olumsuz yansımalarını hafifletmede bireylerin duygusal kapasitelerini ve öz düzenleme becerilerini kullanabilmeleri oldukça önemlidir. Bu durum, akademik kaygılar ile psikolojik sağlık arasındaki dengede duygusal mekanizmaların koruyucu katkısına vurgu yapmaktadır. Bu sonuca dayanarak, eğitim ve danışmanlık süreçlerinde matematik kaygısıyla baş etmeye ve mental iyi oluşu desteklemeye yönelik yapılacak olan müdahalelerde, bireylerin duygusal yetkinlik becerilerine odaklanan psiko-eğitim programlarının geliştirilip akademik ve bireysel düzeyde uygulanması önerilebilir.

**Anahtar Sözcükler:** Matematik kaygısı, duygusal yetkinlik, mental iyi oluş, aracılık modeli, yapısal eşitlik modellemesi

# Problemli Chatgpt Kullanımının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

**Arş. Gör. Gökçen DALKILINÇ**
İstanbul Medipol Üniversitesi
gokcen.dalkilinc@medipol.edu.tr
ORCID: 0009-0002-1780-2563
**Doç. Dr. Begüm SATICI**
Yıldız Teknik Üniversitesi
begum.satici@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0003-2161-782X

## Özet

Üretken yapay zekâ araçlarının günlük yaşamdaki kullanımının hızla yaygınlaşması, bu teknolojilerin problemli kullanımına eşlik eden faktörlerin belirlenmesini önemli kılmaktadır. Özellikle de yaygın yapay zekâ araçlarından biri olan ChatGPT'nin aşırı ve kontrolsüz kullanımının teknolojik bir gelişmeden faydalanmaktan öte bireyin sosyal, duygusal ve bilişsel süreçleriyle ilişkili olabilir. Bu nedenle, problemli ChatGPT kullanımının anlaşılabilmesi için bireylerin sosyal ihtiyaçlarının ve geleceğe ilişkin bilişsel değerlendirmelerinin birlikte ele alınması gerektiği düşünülmektedir. Bu kapsamda mevcut araştırmanın amacı, yaş ve cinsiyet değişkenleri kontrol edildiğinde yalnızlık ve karanlık gelecek değişkenlerinin problemli ChatGPT kullanımının açıklanmasına sağladığı katkıyı incelemektir. İlişkisel tarama modelinde yürütülen araştırmanın çalışma grubunu 153 yetişkin katılımcı oluşturmaktadır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, Pearson korelasyon analizi ve hiyerarşik çoklu regresyon analizinden yararlanılmıştır. Üç adımda gerçekleştirilen regresyon analizinin ilk adımında yaş ve cinsiyet, ikinci adımında yalnızlık, üçüncü adımında ise karanlık gelecek değişkeni modele dahil edilmiştir. Bulgular, problemli ChatGPT kullanımının yalnızlık ($r = .21$, $p = .009$) ve karanlık gelecek ($r = .27$, $p = .001$) değişkenleriyle pozitif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkide olduğunu göstermektedir. Yaş ve cinsiyetten oluşan ilk model varyansın %4.2'sini açıklarken, yalnızlık modele eklendiğinde bu oran %7.8, karanlık gelecek değişkeni eklendiğinde ise %11 olmuştur. Son adımda, karanlık gelecek değişkeni ile problemli ChatGPT kullanımı arasındaki ilişki anlamlılığını korurken, yalnızlık ile problemli ChatGPT kullanımı arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı çıkmamıştır. Bu durum, problemli ChatGPT kullanımının yalnızlık ve bireyin geleceğe yönelik algısıyla birlikte değerlendirilmesinin önemini ortaya koymaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Problemli ChatGPT kullanımı, yapay zekâ, yalnızlık, karanlık gelecek

# Matematik Öğretmeni Adaylarının Ders Planlarında Matematiksel İlişkilendirme Türlerine Yer Verme Eğilimleri

**Arş. Gör. Dr. Ebru ERGÜL**
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
ebru.ergul@selcuk.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0298-7035

## Özet

Matematik öğretiminde ilişkilendirme, gerçek hayat, farklı disiplinler, konu ve kavram-içi bağlantılar yoluyla tüm öğrencilere erişim sağlayan kapsayıcı pedagojilerin yapı taşıdır. Öğretmen adaylarının matematiksel ilişkilendirmeyi ders planlarına yansıtma biçimleri ise kapsayıcı uygulamalara hazırlık düzeylerini yansıtmaktadır. Bu doğrultuda araştırmada matematik öğretmen adaylarının ders planlarında matematiksel ilişkilendirme türlerine yer verme eğilimlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, 2025–2026 akademik yılında nitel yöntemin durum çalışması deseninde yürütülmüş ve katılımcıları 41 matematik öğretmeni adayından oluşmuştur. Veri toplama aracı olarak adayların geliştirdiği ders planları kullanılmıştır. Adaylara yedi haftalık bilgilendirme programının ardından Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Matematik Dersi Öğretim Programı (5–8. sınıflar) kapsamında en az bir ilişkilendirme türü içeren ders planı oluşturmaları için 15 gün süre tanınmıştır. Toplanan ders planları, Monroe ve Mikovch'in matematiksel ilişkilendirme kategorileri (gerçek hayat, farklı disiplinler, matematiksel konu ve kavramların kendi aralarında) çerçevesinde betimsel içerik analiziyle incelenmiştir. Öğretmen adaylarının ders planlarında en sık biçimde matematiğin kendi konu ve kavramlarıyla gerçek hayat ilişkilendirmesinin birlikte kullanıldığı tasarımların yer aldığı görülmüştür (n=18). Bunu yalnızca gerçek hayat ilişkilendirmesi (n=9), yalnızca farklı disiplinlerle ilişkilendirme (n=5) ve yalnızca matematiksel konu ve kavramları kendi içinde ilişkilendirme (n=4) izlemiştir. Tüm türleri bir arada barındıran (n=3) ve gerçek hayat-farklı disiplinler bileşimini içeren (n=2) tasarımlar daha sınırlı kalmıştır. Ders planları ağırlıklı olarak 6. sınıf düzeyinde (n=12) hazırlanmış ve 7. sınıf (n=11), 8. sınıf (n=10) ve 5. sınıf (n=8) düzeylerinde de dağılım göstermiştir. Tema düzeyinde Sayılar ve Nicelikler-2 (n=12) ağırlık kazanmıştır. Sayılar ve Nicelikler (n=22), Geometrik Nicelikler ve (n=10), İşlemlerle Cebirsel Düşünme ve Değişimler (n=3) ve Veriden Olasılığa (n=3) temaları da yer almıştır. Matematiksel kavramlar açısından oran-orantı (n=5) ile kesirlerin farklı karşılaştırılması ve gösterimleri (n=5) öne çıkmıştır. Geometrik cisimler ve özellikleri, olasılık, kesirlerde dört işlem, çember ve daire gibi kavramlar bunları izlemiştir. Bu bulgular kapsayıcı eğitim perspektifiyle değerlendirildiğinde, matematiğin konu ve kavramlarının kendi içinde ve gerçek hayatla ilişkilendirilmesinin birlikte kullanımı çoklu erişim noktaları ve temsiller sağlayan kapsayıcı pedagoji anlayışıyla örtüşmektedir. Yine de ders planlarının 6. sınıf ve "Sayılar ve Nicelikler" teması etrafında yoğunlaşması, farklı sınıf düzeylerinde ve konu alanlarında kapsayıcı tasarım deneyimlerinin henüz yeterince çeşitlenmediğini göstermektedir. Bu durum, öğretmen yetiştirme programlarında ilişkilendirme becerisinin kapsayıcı eğitim ilkeleriyle bütünleştirilmiş çeşitli senaryolarla desteklenen bir yapıya kavuşturulması gerektiğine işaret etmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** ders planı, matematiksel ilişkilendirme, öğretmen adayı

# Sosyal Medya Kullanıcılarında İkincil Travmatik Stres ve Kalabalık Yalnızlığın Tükenmişlik Üzerindeki Yordayıcı Rolü

**Dr. Öğr. Üyesi Nurdan DOĞRU ÇABUKER**
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
nurdan.cabuker@omu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-7976-8829
**Mustafa Tuğrul AYGÜN**
Öğretmen
mustafatugrulaygun@omu.edu.tr
ORCID: 0009-0008-7282-0434

## Özet

Dijital teknolojilerin günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası hâline gelmesiyle birlikte sosyal medya platformları bireylerin bilgi edinme, iletişim kurma ve toplumsal olayları takip etme süreçlerinde merkezi bir konuma ulaşmıştır. Ancak sosyal medyanın yoğun kullanımı, kullanıcıları savaş, doğal afet, şiddet, istismar ve ölüm gibi travmatik içeriklere sürekli olarak maruz bırakabilmektedir. Travmatik olaylara doğrudan maruz kalmaksızın bu içeriklerin tekrar tekrar izlenmesi veya takip edilmesi, bireylerde ikincil travmatik stres belirtilerinin gelişmesine neden olabilmektedir. Diğer yandan sosyal medya, bireylerin çok sayıda çevrimiçi bağlantıya sahip olmalarına rağmen kendilerini sosyal olarak yalıtılmış hissetmelerine yol açabilmekte ve bu durum kalabalık yalnızlık olarak kavramsallaştırılmaktadır. Araştırmada, sosyal medya kullanıcılarında ikincil travmatik stres ve kalabalık yalnızlığın tükenmişlik üzerindeki yordayıcı rolünü incelemek amaçlanmaktadır. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinde yürütülerek, çalışma grubunu aktif sosyal medya kullanan yetişkin bireyler oluşturmaktadır. Veriler; kişisel bilgi formu, İkincil Travmatik Stres Ölçeği, Kalabalık Yalnızlık Ölçeği ve Tükenmişlik Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde betimsel istatistikler, Pearson Korelasyon Analizi ve Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Pearson korelasyon analizi sonuçlarına göre tükenmişlik ile kalabalık yalnızlığı arasında orta düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .528$, $p < .001$). Tükenmişlik ile ikincil travmatik stres arasında orta düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r = .644$, $p < .001$). Ayrıca kalabalık yalnızlığı ile ikincil travmatik stres arasında orta düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r = .568$, $p < .001$). Kalabalık yalnızlığı ve ikincil travmatik stresin tükenmişlik üzerindeki yordayıcı rolünü belirlemek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre oluşturulan regresyon modelinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir.($F(2, 499) = 207.476$, $p < .001$). Modelin açıklayıcılık düzeyini gösteren $R^2$ değeri. 454, düzeltilmiş $R^2$ değeri ise. 452'dir. Buna göre kalabalık yalnızlığı ve ikincil travmatik stres değişkenleri birlikte tükenmişlik puanlarındaki toplam varyansın yaklaşık %45.4'ünü açıklamaktadır. Sonuç olarak, sosyal medya kullanıcılarında ikincil travmatik stres ve kalabalık yalnızlık tükenmişliğin anlamlı ve pozitif yordayıcıları olduğunu göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** İkincil travmatik stres, kalabalık yalnızlık, tükenmişlik

# 20. Yüzyıl Türk Müziği Teorisinde 'Doğru Ses' Yaklaşımının Foucault ve Kuhn Çerçevesinde Epistemik Tartışması

**Aylin ERDEM**
Öğrenci
ayliinn.erdem@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5404-4146
**Dr. Rıdvan AK**
Giresun Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı
ridvan.akgir@giresun.edu.tr
ORCID: 0000-0000-0000-0000

## Özet

Osmanlı'nın son döneminde muhtelif modernleşme hareketleriyle birlikte pozitivist bir çizgiye yaklaşan Türk müziği teorisi, 20. yüzyılda gitgide belirginleşen "doğru ses" arayışı/söylemini gündeme getirmiştir. Edvarlarda görülen seyir ve bağlam temelli makam anlayışı "doğru ses"i formüle etmezken Geç Osmanlı ve erken Cumhuriyet dönemindeki standardizasyon çalışmaları, sesi teknik bir sorun alanı olarak ele almıştır. Fakat tarihsel bağlama bakıldığında bu yaklaşımın teknik ve akustik bir sorundan kaynaklanmadığı, aksine modern epistemenin bu problemi icat ettiği görülmektedir. İlgili konuya ilişkin müzikolojik ve tarihsel bağlamda çeşitli açılardan ele alınan fazla çalışma olsa dahi, sürecin Michel Foucault'cu episteme ve söylem kavramları ile Thomas Kuhn'cu paradigma ve paradigma değişimi kavramları ele alınarak çerçevelendirilmesi, Türk müziği teorisindeki bu dönüşüme farklı perspektiften yaklaşmayı olanaklı kılacaktır. Foucault'ya göre, her epistemik rejim belirli şeyleri söylenebilir kılar. Dolayısıyla 20. yüzyıl Türkiye'sindeki modern müzik teorisinin, "doğru ses"i bir problem olarak kuran yeni bir bilgi rejimi yaratıp geleneğin içinden değil, söylenebilir olanı belirleyen modern epistemeden türediği söylenebilir. Aynı şekilde Thomas Kuhn'un Bilimsel Devrimlerin Yapısı'nda açıkladığı paradigma değişimi de Türk müziği teorisinde sesin tanımlanma biçimindeki dönüşümü açıklama ve anlamaya olanak tanır: esnek, bağlamsal perde paradigması yerini ölçülebilir ve standardize edilmiş bir frekans paradigmasına bırakmıştır. Bu bağlamda Türk müziği teorisinin modernleşme aşamasındaki en önemli adımları, Rauf Yekta, Suphi Ezgi ve Arel-Ezgi'nin ses malzemesini ölçülebilir, sınıflandırılabilir ve doğrulanabilir kılan önermeleridir. Bu noktada dikkat çekici olan, sesin teorik düzlemde ele alınması değil, onun bilgi nesnesine dönüştürülmüş görünümüdür. Böylelikle "doğru ses" kendini, modernleşme sürecinin oluşturduğu yeni bilgi rejiminin bir ürünü olarak gösterir. Buradan hareketle araştırmanın amacı, 20. yüzyıl Türk müziği teorisinde "doğru ses" söyleminin niçin ve nasıl ortaya çıktığını anlamaya çalışmak, bu söylemin üretildiği epistemik koşulları göstermek ve Yekta–Arel-Ezgi hattının çalışmalarını epistemik inşa pratiği olarak yeniden konumlandırmaktır. Böylelikle "doğru ses", modern bilgi rejiminin belirlediği söylenebilirlik koşullarının sonucu olarak ele alınacaktır.

**Anahtar Sözcükler:** Türk Müziği Teorisi, Doğru Ses, Modernleşme, Epistemik Dönüşüm, Paradigma Değişimi.

# Evli Bireylerin Güvenli Bağlanma, Affetme, Evlilik Doyumu ve İlişkiyi Sürdürme Stratejileri Açısından Farklı Alt Grupları: Bir Gizli Profil Analizi

**Dr. Öğr. Üyesi Metin ÇELİK**
Siirt Üniversitesi
metincelik@siirt.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5739-1522

## Özet

Bu araştırmanın amacı, evli bireylerde güvenli bağlanma, affetme, evlilik doyumu ve ilişkiyi sürdürme stratejilerinden sosyal ağlar ile açıklık boyutlarına göre ortaya çıkan gizil profilleri belirlemektir. Araştırma ilişkisel tarama modelinde yürütülmüştür. Araştırma, %50'si kadın (n = 170) ve %50'si erkekten (n = 170) oluşan toplam 340 evli birey ile yürütülmüştür. Katılımcıların %31.5'i iki çocuk, %28.8'i bir çocuk, %23.2'si üç ve üzeri çocuk sahibiyken, %16.5'inin çocuğu bulunmamaktadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak Bağlanma Stilleri Ölçeği Kısa Formu, Affetme Kararı Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve İlişkileri Sürdürme Stratejileri Ölçeği (sosyal ağlar ve açıklık alt boyutları) kullanılmıştır. Araştırmanın verileri SPSS 27 ve Mplus 8.3 programları kullanılarak analiz edilmiştir. Veri analizine başlamadan önce eksik veri ve uç değerler incelenmiştir. Çok değişkenli uç değerlerin tespiti amacıyla Mahalanobis uzaklıkları hesaplanmıştır. Verilerin normal dağılım varsayımı çarpıklık ve basıklık değerleri üzerinden değerlendirilmiştir. Daha sonra değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir. Katılımcıların sınıflandırılması amacıyla Gizli Profil Analizi (LPA) gerçekleştirilmiştir. Model seçiminde Akaike Bilgi Kriteri (AIC), Bayesyen Bilgi Kriteri (BIC), düzeltilmiş BIC (SABIC) ve entropi değerleri ile birlikte Lo–Mendell–Rubin (LMR; adjusted LMR) ve Bootstrap Likelihood Ratio Test (BLRT) sonuçları değerlendirilmiştir. Ayrıca sınıf büyüklüklerinin yeterliliği dikkate alınmıştır. Bununla birlikte bulguların görsel olarak sunulmasını desteklemek amacıyla değişkenlere ait z-skorları hesaplanmıştır. Çalışmanın değişkenleri arasındaki ilişkilerin korelasyon katsayıları r = .181 ile r = .732 arasında değişmektedir. Gizil Profil Analizi sonuçları, bilgi ölçütleri (AIC = 10785.31, BIC = 10869.55, SABIC = 10799.76), sınıflandırma doğruluğu (Entropy = .909), Lo–Mendell–Rubin testi ($p < .05$), Bootstrap Olasılık Oranı Testi (BLRT, $p < .001$) ve sınıf büyüklükleri (%71.2, %23.5 ve %5.3) birlikte değerlendirildiğinde üç profilli çözümün en uygun model olduğunu göstermiştir. Bu profiller, değişkenlerin düzeyleri ve birbirleriyle oluşturdukları örüntüler temel alınarak sırasıyla Yüksek İlişkisel İşlevsellik Profili, Sınırlı İlişkisel İşlevsellik Profili ve Orta Düzey İlişkisel İşlevsellik Profili olarak adlandırılmıştır. Elde edilen sonuçların, evli bireylerin ilişki dinamiklerinin anlaşılmasına ve farklı profillere yönelik önleyici ve destekleyici psikoeğitsel müdahalelerin planlanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Güvenli bağlanma, affetme, evlilik doyumu, açıklık, sosyal ağlar

# Beyaz Yakalı Çalışanların Psikolojik İhtiyaçları: Dinamik Bir İşyeri Motivasyon Modeli *

**Eyüp DEMİR**
Öğretmen
eyuppdemirr@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6874-3482
**Doç. Dr. Seher Merve ERUS**
Yıldız Teknik Üniversitesi
smerve@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5308-3872

## Özet

Bu çalışma, Türkiye'de farklı sektörlerde görev yapan beyaz yakalı çalışanların işyerindeki psikolojik ihtiyaçlarını nasıl tanımladıklarını, deneyimlediklerini ve bu ihtiyaçları nasıl karşıladıklarını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, Giorgi'nin betimsel fenomenoloji yöntemi ve Colaizzi'nin analiz adımları esas alınarak fenomenolojik bir desen benimsenmiştir. Veri toplama sürecinde 10 beyaz yakalı çalışanla (5 kadın, 5 erkek; yaş aralığı 26-47) yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş; elde edilen veriler MAXQDA yazılımı aracılığıyla analiz edilmiştir. Analiz sonucunda beş ana tema ortaya çıkmıştır: iş güvencesi ve istikrar, iş-yaşam dengesi ve esenlik, kişilerarası destek ve aidiyet, takdir ve özsaygı ile özerklik ve kendini gerçekleştirme. Bulgular, katılımcıların alt düzey ihtiyaçlar tam olarak karşılanmadan da anlam ve büyüme arayışına girebildiğini göstermiş; bu durum, ihtiyaçların doğrusal ve sıralı bir hiyerarşi içinde değil, örtüşen ve bağlama duyarlı katmanlar biçiminde işlediğine işaret etmiştir. Bu bulgulardan hareketle çalışma, Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisini Öz Belirleme Kuramı'nın özerklik, yeterlik ve ilişkili olma ihtiyaçlarıyla bütünleştiren Dinamik İşyeri İhtiyaçlar Hiyerarşisi adlı kavramsal bir çerçeve önermektedir. Söz konusu çerçeve, örgütler için hem tanısal hem de geliştirici bir araç niteliği taşımakta; güvenlik, tanınma, özerklik ve anlam gibi unsurları aynı anda ele alan insan kaynakları politikalarının ve liderlik pratiklerinin tasarlanmasına yol göstermektedir. Çalışma, Türk beyaz yakalı bağlamından elde edilen yaşanmış deneyimlere dayanarak iki temel motivasyon kuramını işyeri ortamında uzlaştıran bütünleştirici bir perspektif sunması bakımından özgün bir katkı sağlamaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Beyaz yakalı çalışanlar, psikolojik ihtiyaçlar, öz belirleme kuramı, fenomenoloji, işyeri motivasyonu

* Bu bildiri birinci yazarın doktora tezinden üretilmiştir. Araştırma World Association for Positive and Transcultural Psychotherapy (WAPP) tarafından desteklenmiştir.

# İşyerinde Ruh Sağlığı İlk Yardımı: Pozitif Psikoterapi Temelli Bir Grup Müdahalesinin Ön Bulguları *

**Eyüp DEMİR**
Öğretmen
eyuppdemirr@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6874-3482
**Doç. Dr. Seher Merve ERUS**
Yıldız Teknik Üniversitesi
smerve@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5308-3872

## Özet

Bu çalışma, beyaz yakalı çalışanlarda iş-aile çatışmasını yönetme öz-yeterliği, benlik saygısı ve karşılıklı sosyal destek üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla Pozitif Psikoterapi (PPT) ile Ruh Sağlığı İlk Yardımı (RSİY) çerçevelerini bütünleştiren 10 oturumluk bir grup müdahalesi geliştirmeyi ve ön düzeyde sınamayı amaçlamaktadır. Tek kollu, randomize olmayan ön test-son test-izleme deseninde yürütülen pilot çalışmaya 11 beyaz yakalı çalışan katılmıştır. Program tamamlama oranı %86,6 olarak gerçekleşmiş, kabul edilebilirlik puanları tüm boyutlarda yüksek bulunmuştur. Friedman testi ve Wilcoxon işaretli sıralar testi sonuçları, iş-aile çatışmasını yönetme öz-yeterliği, benlik saygısı ile sosyal destek alma ve verme değişkenlerinin tümünde büyük etki büyüklükleriyle (r = .77-.89) istatistiksel olarak anlamlı iyileşmeler yaşandığını ve bu kazanımların dört haftalık izleme döneminde büyük ölçüde korunduğunu ortaya koymuştur. Keşifsel moderasyon analizi ise iş-aile çatışmasını yönetme öz-yeterliğinin, müdahaleyle ilişkili benlik saygısı kazanımlarını anlamlı biçimde moderatör ettiğini göstermiştir. Bu bulgu, öz-yeterlik düzeyi yüksek katılımcıların müdahaleden daha fazla yararlandığına ve iki değişken arasında kuramsal olarak tutarlı bir güçlendirici ilişkinin varlığına işaret etmektedir. Elde edilen sonuçlar, PPT temelli RSİY programının Türkiye bağlamında kültürel açıdan duyarlı ve uygulanabilir bir işyeri ruh sağlığı modeli olduğuna dair ön kanıt sunmakta ve randomize kontrollü çalışmalarla sınanmasını desteklemektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Ruh sağlığı ilk yardımı, pozitif psikoterapi, iş-aile çatışması, benlik saygısı, işyeri müdahalesi

* Bu bildiri birinci yazarın doktora tezinden üretilmiştir. Araştırma World Association for Positive and Transcultural Psychotherapy (WAPP) tarafından desteklenmiştir.

# Klasik Türk Edebiyatında İntihalin Türkçe Terminolojisi Üzerine

**Öğr. Gör. Dr. Serpil MUTLU KIRLI**
Anadolu Üniversitesi
serpilmutlu50@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9830-2047

## Özet

Aslen Arapça kökenli olup bir kimsenin başkasına ait bir şiir veya sözü kendisine nispet etmesi, anlamına gelen "intihal" günümüzde, bir kişinin bir başkasının sözünün, şiirinin, resminin, bestesinin vb. her türlü eserinin bir kısmını veya tamamını benimsemesi, kendine ait olmayan bir eseri, sözü, manayı kendininmiş gibi göstermesi şeklinde tanımlanabilir. Tarihi çok eski dönemlere kadar uzanan söz uğruluğu meselesi, hemen her edebî gelenekte ve edebiyat döneminde karşılaşılması muhtemel bir olgudur. "İntihal" kelimesinin klâsik Türk şiirinde bir terim olarak kullanılışı görece geç bir döneme rastlar; mevcut kaynaklara göre bu kullanım ilk defa XVIII. yüzyılda görülmektedir. Başlangıçta daha çok "şiir hırsızlığı" veya "söz hırsızlığı" anlamında kullanılan "intihal", zamanla anlam genişlemesine uğramış ve günümüzde yalnızca edebiyat alanıyla sınırlı kalmayarak güzel sanatların tümünde başkasına ait bir eseri yahut telifi kendisine aitmiş gibi gösterme; akademik bağlamda ise başkalarına ait fikir, görüş ve tespitleri kaynak göstermeksizin sahiplenme gibi durumları da kapsayan daha geniş bir anlam alanına kavuşmuştur. Klasik Türk edebiyatının başlangıcından sonuna kadar uzanan süreçte intihal meselesi hem tezkire yazarlarının hem de şairlerin dikkatini çeken ve tartışılan konular arasında yer almıştır. Arap edebiyatında "serikât-i şiʿriyye" başlığı altında ele alınan intihal meselesiyle birlikte, başkasına ait söz ve manaların sahiplenilmesini ifade etmek üzere Arapça ve Farsça kökenli pek çok terim de kullanılmıştır. Klasik Türk edebiyatı geleneğinde de bu kavramların önemli bir kısmı benimsenmiş ve şiirde görülen benzerlikleri, etkilenmeleri veya doğrudan alıntıları açıklamak için söz konusu terminolojiden yararlanılmıştır. Ancak bu bildirinin asıl konusu, intihal meselesini ifade etmek üzere kullanılan Türkçe terim ve ifadelerin tespit edilmesi ve değerlendirilmesidir. Bu çerçevede klasik Türk edebiyatı metinlerinde yer alan, başkasına ait söz veya manaların sahiplenilmesini anlatan Türkçe kelime, deyim ve söyleyişlerin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Klasik edebiyatın yaşandığı dönemin tanıkları sayılabilecek tezkire yazarları ile bu edebiyatı meydana getiren şairlerin, edebî metinleri içerisinde intihal olgusunu ifade etmek üzere kullandıkları Türkçe kelime ve deyimler, bu bildirinin konusunu oluşturmaktadır. Klasik kaynaklarda aşırmak, benimsemek, benimdir diye okumak, çalmak, çarpmak, el uzatmak, el sunmak, götürmek, sahip çıkmak, sarkmak, soymak, yürütmek, uğurlamak, yağmalamak, yansılamak gibi pek çok kelime ve deyim intihali ifade eden bağlamda kullanılmıştır. Bu durum, klasik edebiyatın terminolojik yapısında yerli unsurların önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Divan şiiri, intihal, Türkçe terminoloji, söz hırsızlığı.

# Lise Öğrencilerinde Bilişsel Esneklik ile Psikolojik Dayanıklılık İlişkisinde Sosyal ve Duygusal Öğrenmenin Aracı Rolü

**Dr. Cihan KILIÇ**
Yıldız Teknik Üniversitesi
cihankilic88@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4618-8857
**Melike BİTNEL SATİLOĞLU**
Öğrenci
melikebitnel@hotmail.com
ORCID: 0009-0009-9045-3081
**Prof. Dr. Ömer Faruk ŞİMŞEK**
İstanbul Rumeli Üniversitesi
simsekof@gmail.com
ORCID: 0000-0002-6113-7057

## Özet

Bu araştırmada, lise öğrencilerinde bilişsel esneklik düzeyi ile psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkisel durum ve sosyal duygusal öğrenmenin aracılık rolü incelenmiştir. Araştırma betimsel tarama modeli ve ilişkisel desende yürütülmüştür. Araştırmanın evreni Kocaeli ilinde öğrenim gören lise öğrencileri, örneklemi ise farklı okul türlerinden tabakalı örnekleme yöntemi belirlenmiş olan 562 öğrencidir. Araştırmanın bulgularında, bilişsel esneklik alt boyutları ile psikolojik sağlamlık alt boyutları arasında pozitif yönlü düşük ve orta düzeyli anlamlı korelasyonlar; sosyal ve duygusal öğrenme ile psikolojik dayanıklılık arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı korelasyonlar bulunmuştur. Araştırmada kurulan yapısal modele göre; bilişsel esnekliğin alternatifler boyutunun sosyal ve duygusal öğrenmeyi pozitif yönde ve anlamlı düzeyde yordadığı ($\beta = .70$, $t = 14.59$, $p < .05$), kontrol boyutunun ise sosyal ve duygusal öğrenmeyi pozitif yönde ve düşük düzeyde yordadığı ($\beta = .08$, $t = 2.19$, $p < .05$) görülmüştür. Ayrıca sosyal ve duygusal öğrenmenin psikolojik dayanıklılığı pozitif yönde ve güçlü düzeyde yordadığı belirlenmiştir ($\beta = .74$, $t = 14.90$, $p < .05$). Araştırmanın sonuçlarına göre; lise öğrencilerinde sosyal ve duygusal öğrenme becerilerinin bilişsel esneklik ile birlikte gelişimi, psikolojik dayanıklılığın güçlü yordayıcısı olarak belirlenmiştir. Bulunan sonuçlar alan yazına benzerlik göstermekle birlikte, alan yazındaki sonuçlarla tartışılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Psikolojik dayanıklılık, bilişsel esneklik, sosyal ve duygusal öğrenme, lise öğrencileri.

# Doğu Akdeniz Enerji Kaynaklarının Türkiye'nin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Siyasetindeki Yeri ve Önemi *

**Dr. Mehmet Fatih DOĞAN**
İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi
dmehmetfatih44@gmail.com
ORCID: 0009-0001-0348-0877

## Özet

Doğu Akdeniz Enerji Kaynaklarının Türkiye'nin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Siyasetindeki Yeri ve Önemi adlı bu çalışma, Doğu Akdeniz'de keşfedilen enerji rezervlerinin Türkiye'nin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti politikası üzerindeki etkisini neorealist perspektif ile analiz etmektedir. Çalışmanın konusu, uluslararası sistemin anarşik yapısı içerisinde enerji güvenliği ve jeopolitik rekabetin, Türkiye'nin Kıbrıs stratejisini nasıl dönüştürdüğünü kapsamlı bir şekilde incelemektir. Araştırmanın temel amacı, Türkiye'nin 1974 sonrasından 2000'li yılların başına kadar savunduğu federasyon temelli çözüm modelinin; enerji keşifleri, deniz yetki alanları tartışmaları ve Annan Planı sonrası yaşanan diplomatik güven bunalımıyla birlikte neden yerini iki devletli çözüm vizyonuna bıraktığını ortaya koymaktır. Çalışmada yöntem olarak nitel araştırma tekniklerinden betimsel analiz, içerik analizi ve söylem analizi kullanılmıştır. Bu kapsamda resmî belgeler, uluslararası raporlar ve liderlerin beyanatları sistematik bir biçimde analiz edilerek politika değişiminin tarihsel ve söylemsel temelleri saptanmıştır. Çalışmanın bulguları, uluslararası sistemin merkezi bir otoriteden yoksun yapısının ve devletlerin güvenliklerini kendi imkânlarıyla sağlama (self-help) zorunluluğunun, Türkiye'yi enerji güvenliğini ulusal güvenliğin ayrılmaz bir parçası olarak görmeye yönelttiğini göstermektedir. Enerji kaynaklarının keşfi, Kıbrıs adasını bölgesel güç mücadelesinin merkezinde kritik bir stratejik aktöre dönüştürmüştür. Bu süreçte hayata geçirilen Mavi Vatan ve Yavru Vatan doktrinleri, Türkiye'nin deniz yetki alanlarının korunması ve jeopolitik üstünlük tesisi için temel bir yol haritası ve savunma ekseni işlevi görmüştür. Sonuç olarak, federasyon modelinin Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki stratejik hareket alanını kısıtlayacağı saptanırken; egemen ve bağımsız bir KKTC'ye dayanan iki devletli çözümün, değişen jeopolitik koşullar ve enerji arz güvenliği ile en uyumlu seçenek olduğu savunulmaktadır. Türkiye'nin bu paradigmatik dönüşümü, sistemik zorunluluklar ve rasyonel çıkar arayışının bir neticesi olarak değerlendirilmektedir. Bu stratejik tercih, Türkiye'ye Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) iddialarında ve kıta sahanlığı tartışmalarında federasyona oranla çok daha geniş bir manevra alanı ve güçlü bir hukukî zemin sağlamaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Doğu Akdeniz, hidrokarbon, güvenlik, kıbrıs

* Çalışma, doktora tezinden üretilmiştir.

# İkinci Körfez Savaşı'nda Türk Dış Politikasının Analizi *

**Dr. Mehmet Fatih DOĞAN**
İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi
dmehmetfatih44@gmail.com
ORCID: 0009-0001-0348-0877

## Özet

İkinci Körfez Savaşı'nda Türk Dış Politikasının Analizi adlı çalışma, İkinci Körfez Savaşı sürecinde Türk dış politikasını uluslararası ilişkiler teorileri penceresinden analiz etmektedir. Çalışmanın konusu, Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) Irak'a yönelik askeri müdahalesini ve bu süreçte Türkiye'nin geliştirdiği siyasal, diplomatik ve askeri refleksleri kuramsal bir düzlemde incelemektir. Araştırmanın temel amacı, savaş döneminde uygulanan Türk dış politikasının hangi etmenler doğrultusunda şekillendiğini saptamak ve savaşın Türkiye üzerindeki stratejik sonuçlarını tespit etmektir. Çalışmada yöntem olarak bilimsel tümevarım metodu kullanılmıştır. Konu; Realizm, Liberalizm ve Marksizm teorilerinin varsayımları üzerinden irdelenerek, dış politikanın bilimsel bir temelde tahlil edilmesi hedeflenmiştir. Çalışmanın bulguları, ABD'nin savaşa girmesindeki birincil nedenlerin; enerji kaynaklarını denetim altında tutmak, tek kutuplu dünya düzenindeki hegemonyasını sürdürmek ve müttefiki İsrail'in güvenliğini sağlamak olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye ise başlangıçta krizin diplomasi ve iş birliği yoluyla çözülmesini savunurken (Liberal yaklaşım), savaşın kesinleşmesiyle birlikte jeopolitik zorunluluklar gereği ulusal güvenliği önceleyen bir tutuma (Realist yaklaşım) yönelmiştir. Bu süreçte yaşanan 1 Mart tezkeresi krizi, Türk-Amerikan müttefiklik ilişkilerinde derin bir sarsıntıya yol açmış ve Türkiye'nin Irak'ın kuzeyinde oluşabilecek siyasi boşluğa müdahale imkânını kısıtlamıştır. Sonuç olarak, İkinci Körfez Savaşı'nın Irak'ta yarattığı otorite boşluğunun, Türkiye için terör tehdidini (PKK/YPG) ve bölgesel istikrarsızlığı körüklediği saptanmıştır. Tezin hipotezi doğrultusunda; uluslararası ilişkilerde devletlerin ulusal güçleri ölçüsünde hareket ettiği ve belirleyici unsurun ulusal çıkarlar olduğu sonucuna varılmıştır. Türkiye'nin ise stratejik konumunun bir gereği olarak dış politikasını "beka" ve "ulusal güvenlik" ekseninde şekillendirdiği; savaşın ise bölge coğrafyasında uzun vadeli bir kaos, siyasi bölünme riski ve yüksek maliyetli bir tahribat bıraktığı değerlendirilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Körfez, güvenlik, ırak, realizm, tezkere,

* Bildiri yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

# Erken Çocukluk Döneminde Sportif Yatkınlığın Belirlenmesi: 5-6 Yaş Çocuklara Yönelik Çok Boyutlu Bir Değerlendirme Modeli *

**Mehmet Ali KARAKUŞ** [1]
Öğretmen
mehmetali.karakus@sanko.k12.tr
ORCID: 0009-0007-7256-9203
[1] Özel Sanko Okullarında Beden Eğitimi öğretmeni

## Özet

Erken çocukluk dönemi, temel motor becerilerin geliştiği ve çocukların ilgi ile yeteneklerinin şekillenmeye başladığı kritik bir gelişim evresidir. Bu dönemde çocukların fiziksel yeterliliklerinin ve sportif potansiyellerinin belirlenmesi, uygun spor branşlarına yönlendirilmesi açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, okul öncesi eğitim kurumunda uygulanan ve 5-6 yaş grubu çocukların sportif yatkınlıklarının belirlenmesini amaçlayan çok boyutlu değerlendirme sistemini tanıtmaktır. Uygulama, her eğitim-öğretim yılının başında anasınıfı 6 yaş grubu öğrencilerine uygulanmaktadır. Yaklaşık iki ders saati süren değerlendirme sürecinde öğrenciler; koordinasyon, sürat, esneklik, kuvvet, denge ve patlayıcı güç gibi temel motor beceriler açısından değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra basketbol, voleybol, yüzme, masa tenisi, jimnastik ve kort tenisi branşlarına yönelik temel performans göstergeleri de ölçülmektedir. Değerlendirme sonuçları standart puanlama sistemi aracılığıyla analiz edilmekte ve öğrencilerin güçlü yönleri ile gelişime açık alanları belirlenmektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda her öğrenci için bireysel sportif profil oluşturulmakta ve öğrencilerin beceri özellikleri ile spor branşlarının gerektirdiği performans özellikleri eşleştirilmektedir. Böylece çocukların erken yaşta uygun spor branşlarına yönlendirilmesi, fiziksel gelişimlerinin desteklenmesi ve spora yönelik olumlu tutum geliştirmeleri amaçlanmaktadır. Sonuç olarak bu değerlendirme sistemi, okul öncesi dönemde sportif yatkınlıkların sistematik biçimde belirlenmesine katkı sağlayan, sürdürülebilir ve uygulanabilir bir model sunmaktadır. Modelin, eğitim kurumlarında erken yaşta spor yönlendirmesine yönelik karar verme süreçlerini destekleyebileceği ve çocukların bireysel potansiyellerinin daha etkili biçimde ortaya çıkarılmasına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** okul öncesi eğitim, sportif yatkınlık, motor gelişim, yetenek belirleme, spor branşlarına yönlendirme

* Bu bildiri, okul öncesi dönemde sportif yatkınlığın belirlenmesine yönelik olarak kurum bünyesinde sürdürülen değerlendirme uygulamalarından elde edilen deneyimler doğrultusunda hazırlanmıştır.

# Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin OECD Yapay Zekâ Okuryazarlığı Çerçevesi Açısından İncelenmesi

**Elif BARUTÇU**
Öğrenci
elifba38@gmail.com
ORCID: 0009-0004-8996-4945
**Doç. Dr. Şener ŞENTÜRK**
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
sener.senturk@omu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0672-7820

## Özet

Bu araştırmanın amacı, OECD ve Avrupa Komisyonu tarafından geliştirilen Yapay Zekâ Okuryazarlığı Çerçevesinde (AILit) yer alan 19 yapay zekâ okuryazarlığı yeterliğinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) Öğretim Programları Ortak Metni'ndeki karşılıklarını belirlemek ve modelin yapay zekâ okuryazarlığı açısından güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerini ortaya koymaktır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı kapsamında doküman incelemesi yöntemiyle yürütülmüştür. Veri kaynaklarını OECD–Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanan yapay zekâ okuryazarlığı çerçevesi ile Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni oluşturmuştur. Verilerin analizinde yönlendirilmiş içerik analizi kullanılmış; OECD çerçevesindeki 19 alt yeterlik önceden belirlenmiş analiz kategorileri olarak kabul edilmiştir. Yapay zekâ okuryazarlığı yeterlikleri, TYMM'nin kavramsal beceriler, fiziksel beceriler, eğilimler, alan becerileri, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, erdem-değer-eylem çerçevesi ile sistem düşüncesi ve okuryazarlık becerileri olmak üzere yedi bileşeniyle karşılaştırılmıştır. Bulgular, 133 karar hücresinin %51,1'inde dolaylı veya kısmi eşleşme, %48,9'unda ise herhangi bir işlevsel karşılık bulunmadığını göstermiştir. Tam ve açık eşleşme düzeyinde herhangi bir bulguya rastlanmamıştır. Bununla birlikte OECD çerçevesindeki 19 yeterliğin tamamı TYMM'nin en az bir bileşeninde karşılık bulmuştur. En yüksek eşleşme oranı Sistem Düşüncesi ve Okuryazarlık Becerilerinde, en düşük oran ise Fiziksel Beceriler bileşeninde belirlenmiştir. Sonuç olarak TYMM, yapay zekâ okuryazarlığı için gerekli olan eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme, etik farkındalık ve sistem düşüncesi gibi beceriler açısından güçlü bir temel sunmaktadır. Ancak yapay zekâya özgü kavramlar, algoritmik önyargı, veri mahremiyeti, üretken yapay zekâ ve yapay zekâ sistemlerinin çalışma mekanizmalarına ilişkin içeriklerin daha görünür ve sistematik biçimde programa entegre edilmesi gerekmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Yapay zekâ okuryazarlığı, OECD, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli.

# Olumlu Çocukluk Çağı Deneyimleri, Teknoloji Bağımlılıkları ve İyi Oluş: Bir Pilot Çalışma

**Aybike MURAL**
Öğrenci
aybikemurall@gmail.com
ORCID: 0009-0000-7355-1768
**Ayşe RUH OĞUZ**
Öğrenci
ayseruhoguz05@gmail.com
ORCID: 0009-0004-7516-1789
**Belin Nisa SABIR**
Öğrenci
belinnisa0@gmail.com
ORCID: 0009-0007-5745-4379
**Prof. Dr. Seydi Ahmet SATICI**
Yakın Doğu Üniversitesi
ssatici@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2871-8589
**Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ**
Yakın Doğu Üniversitesi
mehmetengin.deniz@neu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7930-3121

## Özet

Bu araştırmanın amacı, olumlu çocukluk çağı deneyimlerinin iyi oluş üzerindeki etkisinde akıllı telefon bağımlılığı, çevrim içi alışveriş bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı ve internet oyun bağımlılığının aracı rollerini incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu 18–55 yaş aralığında bulunan 167 yetişkin birey oluşturmaktadır (Yaş ortalaması = 34.38, SS = 9.96). Katılımcıların %74,9'u kadın, %25,1'i erkektir. Araştırma bulguları, olumlu çocukluk çağı deneyimlerinin iyi oluş ile pozitif yönde anlamlı ilişkili olduğunu; çevrim içi alışveriş bağımlılığı ve sosyal medya bağımlılığı ile ise negatif yönde anlamlı ilişkiler gösterdiğini ortaya koymuştur. Ayrıca iyi oluşun tüm bağımlılık değişkenleriyle negatif yönde ilişkili olduğu belirlenmiştir. Aracılık analizi sonuçları, çevrim içi alışveriş bağımlılığı ve sosyal medya bağımlılığının olumlu çocukluk çağı deneyimleri ile iyi oluş arasındaki ilişkide anlamlı aracı role sahip olduğunu göstermiştir. Buna karşın akıllı telefon bağımlılığı ve internet oyun bağımlılığının aracı etkilerinin anlamlı olmadığı saptanmıştır. Elde edilen bulgular, olumlu çocukluk çağı deneyimlerinin bireylerin psikolojik işlevselliğini desteklediğini ve bazı davranışsal bağımlılık eğilimlerini azaltarak iyi oluş üzerinde koruyucu bir rol oynadığını göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Olumlu çocukluk çağı deneyimleri, iyi oluş, sosyal medya bağımlılığı, çevrim içi alışveriş bağımlılığı, davranışsal bağımlılıklar

# An Action Research on Integrating Gamification and Individualized Learning in 6th Grade English Teaching

**Merve Gül BEKAR**
Öğrenci
mervegul_bekar22@trabzon.edu.tr
ORCID: 0009-0002-0513-9506
**Dr. Öğr. Üyesi Bilal KARACA**
Trabzon Üniversitesi
bilalkaraca@trabzon.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2303-7071

## Özet

In contemporary English language teaching, individualized learning approaches have gained increasing importance, emphasizing the adaptation of instructional processes according to students' individual interests, needs, and learning preferences. Alongside this shift, the integration of digital technologies as a key component of 21st-century skills has encouraged the implementation of gamification as a contemporary instructional strategy aimed at enhancing student motivation and engagement. Although previous studies have extensively examined individualized learning and gamification separately in English language teaching, research investigating their integrated use and its influence on learners' experiences remains limited. Therefore, the present study aims to explore how the integration of gamification and individualized learning shapes the English learning process of a sixth-grade learner. This qualitative action research was employed and conducted with one purposively selected participant. During the six-week implementation process, gamified English learning activities were designed and adapted based on the learner's individual needs, interests, and preferences. The data were collected through classroom observations, the teacher-researcher's reflective journals written after each lesson, and the learner's verbal feedback, and analyzed through thematic analysis. The findings revealed that the integration of gamification within an individualized learning framework positively supported the student's motivation, active participation, and overall learning experience. In particular, visual supports, competition-based digital activities, real-life contextualization, and movement-based practices contributed to more meaningful and engaging vocabulary learning. However, the findings also indicated that excessive emphasis on game elements might lead the learner to perceive gamified activities primarily as entertainment rather than instructional tools. Therefore, the study suggests that gamification should be integrated into individualized learning environments in a balanced and purpose-driven manner by maintaining harmony between traditional and contemporary teaching practices. The present study is expected to contribute to the existing literature by providing insights into the integration of individualized learning and gamification in English language teaching.

**Anahtar Sözcükler:** Individualized learning, gamification, action research, English Language Teaching

# Elif Şafak'ın 'kayıp Ağaçlar Adası' Romanında Kıbrıs Kültürü, Bölünmüşlük ve Mekânsal Hafıza

**Özlem ARSLAN**
Öğrenci
ozlem.arslan@neu.edu.tr
ORCID: 0009-0006-2640-5577
**Prof. Dr. Mustafa YENİASIR**
Yakın Doğu Üniversitesi
mustafa.yeniasir@neu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9196-1805

**Özet**

Kıbrıs adası, Akdeniz'in kalbinde yer alan, yüzyıllar boyunca farklı medeniyetlerin, dillerin ve kültürlerin birlikte yaşadığı çok zengin bir coğrafyadır. Ancak bu çok kültürlü ve zengin yapı, yakın tarihte yaşanan siyasi gerilimler ve toplumsal çatışmalar nedeniyle önemli bir kırılmaya uğramıştır. Özellikle adanın fiziki olarak ikiye bölünmesi gerek Türk gerekse Rum toplumunda derin göç hikâyelerine, kayıplara ve nesiller boyu sürecek toplumsal travmalara yol açmıştır. Yakın geçmişte yaşanan bu olayların bireysel ve kolektif bellekteki yansımaları ise en etkili biçimde edebiyat aracılığıyla korunmuş ve günümüze kadar taşınmıştır. Edebî toplumu var eden kültürü gelecek kuşaklara aktararak milli şuurun gelişimine katkıda bulunurlar. Özellikle tarih biliminin bırakmış olduğu eksikleri sanatsal bir üslupla kaleme alarak genç kuşakların eğitimine dolaysıyla millet bilincinin gelişimine yardımcı olmaktadırlar. Çağdaş Türk edebiyatının en önemli kalemlerinden Elif Şafak, yazdığı eserlerle (Pinhan, Şehrin Aynaları, Mahrem, Araf vs.) roman sanatına önemli katkılar sağlamıştır. Onun eserleri, Türk edebiyatını aynı süreçte etki halesine alan postmodernist anlayışın yöntemlerinden de beslenerek modernite ile gelenek arasında bir köprü işlevi görmektedir. Tasavvufa dair derin akademik bilgisini de zaman zaman romanlarına aktaran Şafak, yine bir diğer akademik ilgi alanı olan çokkültürlülüğü oldukça yoğun bir şekilde edebî metinlerinde irdelemektedir. Bildiride, Elif Şafak'ın "Kayıp Ağaçlar Adası" adlı romanı üzerinden Kıbrıs kültürü, adanın bölünmüşlüğünün toplumsal etkileri ve mekânsal hafızanın kurgulanış biçimlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın evrenini, Elif Şafak'ın kaleme aldığı Kayıp Ağaçlar Adası adlı roman oluşturmaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi uygulanacak ve verileri toplamak amacıyla doküman analizi kullanılacaktır. Bu çalışmada, Elif Şafak'ın Kayıp Ağaçlar Adası adlı romanı; Kıbrıs kültürünün temsili, adanın bölünmüşlüğünün yarattığı toplumsal ve bireysel travmalar ile mekânsal hafızanın inşası bağlamında ele alınacaktır. Çalışmanın verileri romandan hareketle oluşturulacak; betimsel analiz yöntemiyle kültürel unsurlar, bölünmüşlük olgusunun anlatıdaki yansımaları ve mekânların hafıza taşıyıcısı olarak üstlendikleri roller incelenecektir.

**Anahtar Sözcükler:** Kıbrıs Adası, Kültür, Toplum, Ortak Yaşam

# Öğretmen Eğitiminde Kalite Algısının Dönüşümü: Öğrenci Değerlendiriciler Üzerine Nitel Bir İnceleme

**İpek Su TÜRKMEN**
Öğrenci
ipeksutrkmen@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-1124-0048
**Dr. Öğr. Üyesi Atilla ÖZDEMİR**
Süleyman Demirel Üniversitesi
atillaozdemir@sdu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-4775-4435

## Özet

Eğitim fakültelerinde kalite güvence sistemlerinin başarısı; şeffaflık, sürekli iyileştirme ve iç paydaşların sürece aktif katılımına dayanmaktadır. Bu felsefenin merkezinde yer alan öğrencilerin, programların değerlendirilmesi aşamasında "değerlendirici" statüsüyle karar alma mekanizmalarına dahil edilmesi, nitelikli öğretmen yetiştirme hedefleri açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, Öğretmenlik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (EPDAD) süreçlerinde aktif olarak görev alan öğrenci değerlendiricilerin kalite güvence sistemine ilişkin öznel deneyimlerini, algılarını ve bu sürecin kendi mesleki kimliklerine yansımalarını derinlemesine incelemektir. Literatürde akreditasyon süreçleri genellikle öğretim elemanları veya standart öğrencilerin memnuniyetleri üzerinden ele alınırken, süreci sahada bizzat deneyimleyen öğrenci değerlendiricilerin rol algıları büyük ölçüde incelenmemiş bir boşluk olarak durmaktadır. Söz konusu boşluğu doldurmayı hedefleyen bu araştırma, nitel araştırma yaklaşımlarından fenomenoloji (olgubilim) deseni ile yürütülmektedir. Çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılarak belirlenen; EPDAD öğrenci değerlendirici eğitimini başarıyla tamamlamış ve en az bir saha ziyaretinde aktif görev almış öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Araştırma verileri; hazırbulunuşluk, ekip içi dinamikler ve temsiliyet, kurumsal kaliteye bakış ile kişisel ve mesleki gelişime yansımalar temalarını kapsayan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilecek bulguların, akreditasyon sürecinin uygulayıcıları olan öğrenci değerlendiricilerin gözünden kalite güvence sisteminin işleyişine ayna tutması beklenmektedir. Çalışmanın, öğrencilerin kalite anlayışlarındaki dönüşümü ortaya koyarak yükseköğretimde katılımcı kalite süreçlerinin iyileştirilmesine ve gelecekteki akreditasyon politikalarının daha kapsayıcı şekilde planlanmasına katkı sağlaması öngörülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Akreditasyon, Kalite Güvence Sistemi, Öğrenci Değerlendirici, Öğretmen Yetiştirme, Fenomenoloji

# Sosyal Dışlanmanın Üniversite Yaşamındaki İzleri: Üniversiteye Aidiyet ve Akademik Tükenmişliğin Psikolojik İyi Oluş Üzerindeki Seri Aracılık Rolü

**Doç. Dr. Tuğba TÜRK KURTÇA**
Trakya Üniversitesi
tugbaturkk@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-4361-3769
**Uzman Muhammed Can DOĞRU**
Yıldız Teknik Üniversitesi
candogru3@gmail.com
ORCID: 0000-0003-0357-2023

## Özet

Sosyal dışlanma, üniversite yaşamında öğrencilerin hem akademik işleyişini hem de psikolojik uyumunu olumsuz yönde etkileyebilen yaygın bir deneyimdir. Üniversite döneminde sosyal ilişkiler, öğrencinin kuruma aidiyet geliştirmesi ve akademik sürece etkin katılımı açısından kritik bir rol oynamaktadır. Bu nedenle sosyal dışlanmanın yalnızca anlık bir sosyal sorun değil, öğrencinin üniversiteye uyum sürecini çok boyutlu olarak etkileyebilen bir risk faktörü olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda üniversiteye aidiyet, öğrencinin kendini üniversitenin bir parçası olarak hissetmesini temsil ederken; bu duygudaki azalmaların akademik isteklilik ve dayanıklılığı zayıflatabileceği; bunun da akademik tükenmişlik ile ilişkili olabileceği öne sürülmektedir. Akademik tükenmişlik ise öğrencinin öğrenme sürecine yönelik enerji kaybı ve duygusal yıpranma yaşamasını ifade etmektedir. Bu süreçlerin birlikte, öğrencilerin genel psikolojik iyi oluş düzeyi ile ilişkili olabileceği değerlendirilmektedir. Bu çalışma, sosyal dışlanma ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkide üniversiteye aidiyet ve akademik tükenmişliğin seri aracılık rolünü incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma kesitsel desenle yürütülmüş olup 18–29 yaş aralığındaki 689 üniversite öğrencisinden veri toplanmıştır. Veriler öz-bildirim ölçekleri aracılığıyla elde edilmiş ve SPSS PROCESS makrosu (Model 6) kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgular, sosyal dışlanmanın psikolojik iyi oluş ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğunu göstermiştir. Seri aracılık analizi, sosyal dışlanmanın üniversiteye aidiyet duygusunun azalmasıyla ilişkili olduğunu, aidiyetteki azalmanın akademik tükenmişlikte artışla ve akademik tükenmişlikteki artışın ise psikolojik iyi oluşta düşüşle ilişkili olduğunu göstermiştir. Ayrıca doğrudan etkinin de anlamlı olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak, bulgular sosyal dışlanmanın üniversite öğrencilerinin uyum sürecini tek bir alanla sınırlı olmayan, aşamalı bir örüntü üzerinden etkilediğini göstermektedir. Bu doğrultuda üniversitelerde öğrencilerin aidiyet duygusunu güçlendirmeye yönelik kapsayıcı kampüs iklimi uygulamaları, akademik destek mekanizmaları ve sosyal entegrasyonu artırıcı programların hem akademik tükenmişliği azaltmada hem de psikolojik iyi oluşu desteklemede önemli olabileceği düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** sosyal dışlanma, üniversiteye aidiyet, akademik tükenmişlik, psikolojik iyi oluş, üniversite öğrencileri

# Türkiye'de Aile İşlevselliği ve Okul Öncesi Çocukların Psikolojik İyi Oluşu: Dijital Cihaz Kullanım Sıklığı Göstergelerine Dayalı Kesitsel Bir Araştırma

**Dr. Öğr. Üyesi Münire AYDİLEK ÇİFTÇİ**
Necmettin Erbakan Üniversitesi
munire.aydilekciftci@erbakan.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8109-9158
**Dr. Öğr. Üyesi Osman BASİT**
Necmettin Erbakan Üniversitesi
osmanbasit@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9025-3703
**Dr. Öğr. Üyesi Rumeysa HOŞOĞLU**
Necmettin Erbakan Üniversitesi
rhosoglukama@erbakan.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3033-2965

## Özet

Aile işlevselliği, erken çocukluk döneminde psikolojik iyi oluşu şekillendiren temel ilişkisel bağlamlardan biri olarak kabul edilmektedir. Bununla birlikte, dijital cihaz kullanımı da günlük aile yaşamının önemli bir parçası hâline gelmiştir. Ancak, çocukların dijital cihaz kullanımına ilişkin basit sıklık göstergeleri ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiye yönelik bulgular tutarsızlık göstermektedir. Bu araştırmada, Türkiye'de okul öncesi dönemdeki çocukların psikolojik iyi oluşlarının aile işlevselliği ve dijital cihaz kullanım sıklığı göstergeleri ile ilişkisi incelenmiştir. Kesitsel-ilişkisel desende yürütülen araştırmaya, 5–6 yaş aralığında çocuğa sahip 231 ebeveyn katılmıştır. Veriler, Aile Değerlendirme Ölçeği, Çocuklar İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ve ebeveynler tarafından bildirilen çocukların ev ortamındaki bilgisayar, tablet ve akıllı telefon kullanım sıklığı göstergeleri aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, doğrulayıcı faktör analizleri, Pearson korelasyon katsayıları ve önerilen ilişkileri incelemek amacıyla açımlayıcı yapısal eşitlik modeli kullanılmıştır. Bulgular, aile işlevselliğinin çocukların psikolojik iyi oluşu ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğunu göstermiştir. Buna göre, aile işlevselliğindeki bozulmanın çocukların psikolojik iyi oluş düzeylerinde azalma ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık, bilgisayar, tablet ve akıllı telefon kullanım sıklığı göstergelerinin ne aile işlevselliği ne de psikolojik iyi oluş ile anlamlı bir ilişki gösterdiği bulunmuştur. Ayrıca dijital cihaz kullanım sıklığı göstergelerinin sınırlı değişkenlik sergilediği ve yapısal modelde düşük düzeyde açıklayıcı güce sahip olduğu görülmüştür. Sonuçlar, okul öncesi dönemdeki çocukların psikolojik iyi oluşunu anlamaya yönelik çalışmalarda aile işlevselliğinin, dijital cihaz kullanım sıklığı göstergelerine kıyasla daha açıklayıcı bir ilişkisel bağlam sunabileceğini göstermektedir. Gelecekteki araştırmalarda, çocukların dijital deneyimlerinin niteliği, amacı ve bağlamı ile daha geniş aile süreçlerinin birlikte ele alınması; ayrıca boylamsal ve çoklu bilgi kaynağına dayalı araştırma desenlerinin kullanılması önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Aile işlevselliği, psikolojik iyi oluş, okul öncesi çocuklar, gelişim psikolojisi, dijital cihaz kullanımı

# Genç Yetişkinlerde Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantıları ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkide Duygusal Öz-farkındalık ve Evlilik Kaygısının Seri Aracılık Rolü

**Dilek TOPUZ**
Öğrenci
dilek.topuz@std.yildiz.edu.tr
ORCID: 0009-0008-2422-8786
**Dr. Öğr. Üyesi Hacer YILDIRIM KURTULUŞ**
Yıldız Teknik Üniversitesi
haceryildirim91@gmail.com
ORCID: 0000-0002-0880-1318

## Özet

Bu araştırmada; genç yetişkinlerin çocukluk çağı olumsuz yaşantıları, duygusal öz farkındalıkları, evlilik kaygıları ve psikolojik iyi oluşları arasındaki yordayıcı ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, söz konusu ilişkide duygusal öz farkındalık ve evlilik kaygısının seri aracı rolü test edilmiştir. Bu amaçla değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek için nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini belirlemek amacıyla uygun örnekleme yöntemi tercih edilmiş ve yaşları 18-29 arasında değişen 404 genç yetişkine ulaşılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 256 kadın (%63,4) ve 148 erkek (%36,6) katılımcıdan oluşmaktadır. Katılımcıların medeni durumlarına bakıldığında; 226'sının (%55,9) bekar, 105'inin (%26,0) sevgili/flört, 59'unun (%14,6) evli, 11'inin (%2,7) nişanlı/sözlü ve 3'ünün (%0,7) boşanmış/dul olduğu görülmektedir. Romantik ilişki deneyimleri incelendiğinde ise, genç yetişkinlerin 315'i (%78,0) daha önce bir romantik ilişki deneyimi olduğunu belirtirken, 89'u (%22,0) herhangi bir romantik ilişki deneyimi yaşamadığını ifade etmiştir. Verilerin analizinde Pearson Çarpımı-Moment Korelasyon Analizi ve Regresyon Temelli Bootstrapping ile Seri Çoklu Aracı Değişken Analizi (PROCESS Makrosu Model 6) yapılmıştır. Araştırma sonucunda, çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının genç yetişkinlerin duygusal öz farkındalıklarını, evlilik kaygılarını ve psikolojik iyi oluşlarını anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür. Araştırmanın bir başka sonucu ise genç yetişkinlerin çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkide duygusal öz farkındalık ve evlilik kaygısının sıralı/seri aracı rolünün istatistiksel olarak anlamlı olduğu yönündedir. Çocukluk dönemi olumsuz yaşantıları bireylerin yetişkinlik dönemindeki duygusal süreçleri ve yakın ilişki dinamikleri üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Bu bağlamda genç yetişkinlerin duygusal öz farkındalıklarının güçlendirilmesi ve evlilik kaygılarının azaltılmasıyla; erken dönem olumsuz yaşantılarının, yaşam boyu sürecek düşük psikolojik iyi oluş gibi olumsuz sonuçlara yol açmasının önüne geçilebilir.

**Anahtar Sözcükler:** Genç Yetişkin, Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantıları, Duygusal Öz Farkındalık, Evlilik Kaygısı, Psikolojik İyi Oluş.

# Damgalanmış Kimlikten Toplumsal Kabul Sürecine: "I Swear" Filminin Goffman'ın Damgalama Kuramı Açısından Değerlendirilmesi

**Uzman Dilek CANSEVER**
MEB, Psikolojik Danışman
dilekim_pdr@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-3111-4495
**Dr. Gülden GÖKÇEN**
MEB, Psikolojik Danışman
guldengokcenpdr@gmail.com
ORCID: 0000-0003-1783-9446

## Özet

Toplum tarafından "normal" kabul edilen özelliklerden farklılık gösteren bireyler, yalnızca sahip oldukları sağlık durumu nedeniyle değil, bu duruma yüklenen toplumsal anlamlar nedeniyle de damgalanma ve dışlanma yaşayabilmektedir. Özellikle Tourette sendromu gibi nörogelişimsel farklılıklara sahip bireyler, okul yaşamında ve sosyal çevrede önyargı, ayrımcılık ve etiketlenmeyle karşılaşabilmektedir. Bu bağlamda sinema, damgalama süreçlerinin görünür kılınması ve toplumsal farkındalığın artırılması açısından önemli bir eğitim ve araştırma aracı olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı, "I Swear" filminde Tourette sendromu olan bireyin yaşadığı damgalanma deneyimlerini Erving Goffman'ın Damgalanma Kuramı çerçevesinde incelemektir. Araştırmada, filmde yer alan ana karakterin yaşadığı damga türü, kimlik çatışması, görünürlük ekseni, sosyal gruplar, kimlik yönetim stratejileri ve benlik sunumu kavramları doğrultusunda değerlendirilmiştir. Böylece filmin, damgalanma sürecinin bireysel ve toplumsal boyutlarını nasıl yansıttığı ele alınmıştır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi temelinde yürütülmüştür. Veri kaynağını "I Swear" filmi oluşturmaktadır. Film, amaçlı örnekleme yaklaşımıyla seçilmiş; içerdiği sahneler Goffman'ın kuramsal kavramları esas alınarak tematik analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Kodlama sürecinde kuramın temel kavramları önceden belirlenmiş temalar olarak kullanılmış ve sahneler bu temalar doğrultusunda sistematik biçimde ortaya konmuştur. Araştırmanın bulguları, filmde Tourette sendromunun yalnızca nörogelişimsel bir bozukluk olarak sunulmadığını; bireyin yaşadığı güçlüklerin önemli ölçüde toplumsal önyargılar, yanlış atıflar ve damgalayıcı tutumlardan kaynaklandığını göstermektedir. Film boyunca karakterin istemsiz tikleri nedeniyle "saygısız", "kontrolsüz" ve "problemli" olarak etiketlendiği; bu etiketlemelerin sosyal dışlanmaya, benlik algısının olumsuz yönde etkilenmesine ve damga yönetimi stratejilerinin geliştirilmesine yol açtığı görülmektedir. Sonuç olarak film, Tourette sendromunun kendisinden çok, bu duruma yönelik toplumsal önyargıların ve damgalayıcı tutumların bireyin eğitim, çalışma ve sosyal yaşam deneyimlerini belirgin biçimde etkileyebileceğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda mevcut çalışma; eğitim ortamlarında öğretmen, öğrenci ve ailelerin nörogelişimsel bozukluklar kapsamında farkındalıklarının artırılmasına yönelik psikoeğitsel grup çalışmalarının önemine dikkat çekmektedir. Sonuç olarak, filmin özellikle eğitim ve ruh sağlığı profesyonelleri için eğitsel bir kaynak olabileceği düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Tourette Sendromu, Goffman Kuramı, Film Analizi, Döküman İncelemesi

# Türkiye'de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Dijital Okuryazarlık Araştırmalarının Eğilimleri: Betimsel Analiz

**Rabia ORMANCI**
Öğrenci
rabiaaormancii@gmail.com
ORCID: 0009-0002-1204-2913
**Dr. Öğr. Üyesi Belma BARAK**
Bartın Üniversitesi
belmabarak@bartin.edu.tr
ORCID: 0000-0003-2275-7736

## Özet

Dijital okuryazarlık son yıllarda sosyal bilgiler eğitimi kapsamında önem kazanan becerilerden biri olmasına rağmen bu alandaki çalışmaların genel eğilimlerini ortaya koyan araştırmalar sınırlıdır. Bu kapsamda araştırmanın amacı Türkiye'de sosyal bilgiler eğitimi alanında dijital okuryazarlık üzerine yayımlanan lisansüstü tez ve makalelerin araştırma eğilimlerini ortaya koymaktır. Araştırma kapsamında belirlenen ölçütler doğrultusunda 19 tez ve 12 makale olmak üzere toplam 31 çalışma incelenmiştir. Veriler literatür taraması yoluyla toplanmış olup çalışma nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman incelemesi yöntemiyle yürütülmüştür. Araştırmada Türkiye'de 2019-2026 yılları arasında sosyal bilgiler eğitimi alanında dijital okuryazarlık konusunda yayımlanan tez ve makaleler incelenmiştir. Elde edilen veriler betimsel içerik analizi yoluyla çözümlenmiş ve çalışmalar yayın yılı, araştırma yöntemi, araştırma deseni, örneklem grubu, örneklem büyüklüğü, veri toplama araçları ve analiz yöntemleri açısından değerlendirilmiştir. Araştırma bulgularına göre sosyal bilgiler eğitiminde dijital okuryazarlık üzerine yapılan çalışmaların büyük ölçüde nicel araştırma yaklaşımına dayandığı belirlenmiştir. Araştırmaların yayın yılları incelendiğinde 2024 yılında yoğunlaşıldığı, araştırma deseni olarak en fazla tarama deseninin tercih edildiği tespit edilmiştir. Veri toplama araçları açısından ölçeklerin en sık kullanılan araç olduğu belirlenmiştir. Örneklem grupları incelendiğinde öğretmen adaylarının ön plana çıktığı, öğretmen ve öğrencilere yönelik çalışmaların ise daha sınırlı kaldığı belirlenmiştir. Örnekleme yöntemi olarak en sık kolay ulaşılabilir durum örneklemesinin tercih edildiği saptanmıştır. İncelenen değişkenler açısından ise tezlerde en çok dijital okuryazarlık düzeyine odaklanıldığı, makalelerde ise algı, yeterlik, düzey ve beceri gibi değişkenlerin öne çıktığı tespit edilmiştir. Analiz yöntemleri incelendiğinde ise hem tezlerde hem makalelerde en çok t-testi ve ANOVA gibi nicel analiz tekniklerinin kullanıldığı, nitel analizlerin ise daha sınırlı düzeyde kaldığı belirlenmiştir. Sonuç olarak sosyal bilgiler eğitimi alanında dijital okuryazarlık çalışmalarının nicel araştırma kapsamında yoğunlaştığı, nitel ve karma yöntemler araştırmalarının sınırlı düzeyde yer aldığı tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarının sosyal bilgiler eğitimi alanında dijital okuryazarlık çalışmalarının mevcut durumunu ortaya koyarak gelecekte gerçekleştirilecek çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Dijital Okuryazarlık, Sosyal Bilgiler Eğitimi, İçerik Analizi

# Merak ve Duygu Laboratuvarı: Lego Spike Prime Entegrasyon ve Narrative (öyküsel) Terapisi ile İlkokula Yeni Başlayan Öğrencilerinin Sosyal-duygusal Öğrenme (sel) ve Stem Becerilerini Destekleme *

**Dr. Emin KURTULUŞ**
Milli Eğitim Bakanlığı
eminkurtulus1@gmail.com
ORCID: 0000-0002-6346-0114
**Uzman Ahmet CABA**
Milli Eğitim Bakanlığı
ahmetcaba@windowslive.com
ORCID: 0009-0003-3361-8499
**Doç. Dr. Hacer Yıldırım KURTULUŞ**
Yıldız Teknik Üniversitesi
haceryildirim91@gmail.com
ORCID: 0000-0002-0880-1318
**Doç. Dr. Yakup AYAYDIN**
Milli Eğitim Bakanlığı
yakup.ayaydin@marmara.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5710-4626

## Özet

Projenin temel amacı, apartman ortamında yaşayan ve doğayla sınırlı teması olan 1. sınıf öğrencilerinde sıklıkla görülen düşük problem çözme becerileri ve gelişmemiş ince motor becerileri sorununu ele almaktır. Bu hedefe, STEM (LEGO SPIKE Temel) ve Öyküsel Terapi Tabanlı Sosyal-Duygusal Öğrenme (SEL) entegrasyonuyla ulaşılmaktadır. Uygulamalı LEGO etkinlikleri, ince motor gelişimini güçlendirmek için özel olarak tasarlanmıştır; Mühendislik Tasarım Süreci (EDP), öğrencilerin sistematik problem çözme becerilerini geliştirmelerini destekler. "Hata Ayıklama" süreci, duygusal öz düzenleme için merkezi bir metafor görevi görmektedir. Proje, İstanbul'da doğal ortamlara sınırlı erişimi olan okullardan seçilen yaklaşık 40 öğrenciyi (6-7 yaş) kapsamaktadır. Program temel bilimsel becerileri geliştirirken, LEGO malzemelerinin dokunsal yapısı ince motor gelişimine doğrudan destek sağlar. Müfredat, tozlaşma, yaşam döngüleri ve hava koşulları gibi doğal sistemleri modelleyerek azalan çevresel uyarımı telafi eder. Proje, dört adımlı günlük bir öğrenme döngüsünü takip eder: Tetikleyici (STEM Görevi) 'Duygusal Deneyim 'Dışsallaştırma (Anlatı Çemberi) 'Yeniden Yazma (Geliştirme). Beklenen sonuçlar arasında ince motor becerilerinde ölçülebilir iyileşme, güçlendirilmiş sistematik problem çözme becerileri ve özellikle azim ve neden-sonuç ilişkilerini tanıma becerisi olmak üzere gelişmiş duygusal yeterlilikler yer alır. Projenin ayrıca çocukların bilime karşı merakını ve olumlu tutumlarını artırması, temel bilimsel süreç becerilerinin (gözlem, tahmin, basit veri kaydı) gelişimini desteklemesi ve duygu tanıma, basit öz düzenleme, azim ve akran işbirliği gibi temel SEL yeterliliklerini güçlendirmesi beklenmektedir. Öğretmenler, STEM ve anlatı temelli SEL'in nasıl entegre edilebileceğine dair yaşa uygun, oyun temelli bir modeli gözlemleyecek ve kendi sınıflarında benzer uygulamaları hayata geçirebileceklerdir. Değerlendirme, çocuk dostu ön ve son testler, öğretmen ve danışman gözlem formları ve çizimler, günlükler, hikayeler ve STEM eserleri gibi çocuk ürünlerinin analizi yoluyla gerçekleştirilecektir.

**Anahtar Sözcükler:** Merak ve Duygu, STEM, Lego, Narrative (Öyküsel), Tübitak 4004

* Bu bildiri özeti, TÜBİTAK 4004 Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları Programı kapsamında desteklenen 225B988 numaralı projeden üretilmiştir

# Bellek ve Kayıp Yoluyla Kimliğin Anlatısal Olarak Yeniden İnşası: "coco" Filmine Narrative (öyküsel) Terapi Açısından Bir Bakış

**Dr. Emin KURTULUŞ**
Milli Eğitim Bakanlığı
eminkurtulus1@gmail.com
ORCID: 0000-0002-6346-0114

## Özet

Bu makale, 2017 yapımı animasyon filmi Coco'yu Öyküsel Terapi çerçevesinde analiz ederek, kimliğin hafıza, hikâye anlatımı ve kuşaklararası ilişkiler yoluyla nasıl değişebildiğini ve yeniden şekillendiğini ele almaktadır. Öyküsel Terapi, bireylerin baskın yaşam öyküleri aracılığıyla anlam inşa ettiklerini ve bu öykülerin tercih edilen kimlikleri ve psikolojik refahı desteklemek üzere yeniden anlamlandırarak yazılabileceğini öne sürmektedir.

Coco'da Miguel'in yolculuğu, aile anlatılarının ve kültürel hafızanın kimlik oluşumunu nasıl etkilediğini göstermektedir. Film, hafızayı hem ilişkisel hem de kültürel bir süreç olarak tasvir eder; hatırlanmak veya unutulmak, kişinin varlığını ve benlik duygusunu doğrudan etkiler. "Ölüler Diyarı" metaforik olarak anlatısal kopukluğu temsil ederken, hatırlama onarıcı ve yeniden yazma pratiği olarak işlev görür.

Miguel'in aile geçmişiyle olan etkileşimi, alternatif ve daha önce susturulmuş anlatıların baskın kısıtlamalara nasıl meydan okuyabileceğini ve yeni kimlik pozisyonları için nasıl alan açabileceğini göstermektedir. Öyküsel Terapi perspektifinden bakıldığında, film, bireylerin anlam ve aidiyeti yeniden inşa etmek için önemli figürlerle yeniden bağlantı kurmalarını sağlayan "yeniden hatırlama" uygulamalarının önemini vurgulamaktadır.

Genel olarak, Coco'nun, hafıza, ilişkisel yeniden bağlantı ve aile öykülerinin yeniden yazılması yoluyla kimlik yeniden inşasını sağlayan terapötik bir süreç olarak yeniden üyelik ve yeniden yazma konuşmalarını anlamak için zengin bir anlatısal örnek sunduğu savunulmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Narrative (Öyküsel) Terapi, Yeniden üyelik, Kimliğin yeniden inşası, Coco Filmi

# Ölçme-değerlendirme Uygulamaları Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

**Elif BARUTÇU**
Öğrenci
elifba38@gmail.com
ORCID: 0009-0004-8996-4945
**Dr. Öğr. Üyesi Fadıl ŞİRAZ**
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
fadil.siraz@omu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5478-7529

## Özet

Bu araştırmada öğretmenlerin ölçme-değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüşlerinin; ölçme-değerlendirmenin amacı, tercih edildiği zamanlar, kullanılan araçlar ve değerlendirilen öğrenme ürünleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Betimsel nitelikte yürütülen araştırmanın çalışma grubunu farklı branşlarda görev yapan 36 öğretmen oluşturmuştur. Veriler, kapalı ve açık uçlu sorular içeren bir anket ile yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Kapalı uçlu maddeler frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri kullanılarak analiz edilmiş; açık uçlu sorular ise içerik analiziyle çözümlenmiştir. Bulgular, öğretmenlerin ölçme-değerlendirmeyi en çok dönem sonunda (Ort.=4,42) ve ders sonunda (Ort.=4,22) tercih ettiklerini göstermiştir. En fazla tercih edilen ölçme-değerlendirme araçlarının grup çalışması (Ort.=3,81), ödev ve projeler (Ort.=3,72) ile sınavlar (Ort.=3,58) olduğu belirlenmiştir. Öğretmen görüşlerine göre ölçme-değerlendirme öncelikle öğrencilerin kazanımlara ulaşma durumunu, öğrenme düzeyini ve akademik başarısını belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Öğretimi düzenleme ve geliştirme, öğrenciye geri bildirim verme, eksik öğrenmeleri belirleme ve bireysel destek sağlama da öne çıkan amaçlar arasında yer almıştır. Ölçme zamanının seçiminde öğrencilerin hazırbulunuşluk ve ön bilgilerini belirleme, öğrenme sürecini izleme ve ders ya da ünite sonundaki öğrenme sonuçlarını değerlendirme gerekçeleri etkili olmuştur. Öğretmenlerin bilgi, kavram ve olguların değerlendirilmesinde daha çok sınavları ve yazılı yoklamaları; uygulama ve psikomotor becerilerde performans görevleri, projeler ve gözlem formlarını; problem çözme ve üst düzey düşünme becerilerinde ise açık uçlu soruları, performans görevlerini ve projeleri tercih ettikleri görülmüştür. Sonuç olarak öğretmenlerin ölçme-değerlendirmeyi yalnızca not vermeye yönelik bir uygulama olarak değil, öğrenmeyi izleyen, öğrenci gelişimini destekleyen ve öğretimi geliştiren bütüncül bir süreç olarak ele aldıkları belirlenmiştir.

**Anahtar Sözcükler:** ölçme ve değerlendirme, öğretmen görüşleri, ölçme araçları, içerik analizi

# Yetişkinlerde Öz Eleştirel Ruminasyon ile Mental İyi Oluş Arasındaki İlişkide Sosyal Görünüş Kaygısı ve Yaşam Doyumunun Paralel Aracılık Rolü

**Simge ÇEVİREN**
Öğrenci
simge.ceviren@std.yildiz.tr
ORCID: 0009-0001-5263-3630
**Doç. Dr. Hacer YILDIRIM KURTULUŞ**
Yıldız Teknik Üniversitesi
haceryildirim91@gmail.com
ORCID: 0000-0002-0880-1318

## Özet

Bu çalışmada yetişkinlerin öz eleştirel ruminasyon, sosyal görünüş kaygısı, yaşam doyumu ve mental iyi oluş düzeyleri arasındaki yordayıcı ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda sosyal görünüş kaygısı ve yaşam doyumunun bu ilişkideki paralel çoklu aracı rolü incelenmiştir. Bu amaçla araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma örneklemini 18-65 yaş arası 472 yetişkin oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu seçilirken uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubu 278 kadın (%58,9) ve 194 erkek (%41,1) katılımcıdan oluşmaktadır. Katılımcıların yaş aralığına bakıldığında; 227'si (%48,1) 18-25 yaş arası, 150'si (%31,8) 26-35 yaş arası, 50'si (%10,6) 36-44 yaş arası, 45'i (%9,5) 45 yaş ve üzeri olduğu görülmektedir. Katılımcılar sosyoekonomik düzeylerini; 14'ü (%3,0) çok düşük, 62'si (%13,1) düşük, 338'i (%71,6) orta, 55'i (%11,7) yüksek, 3'ü (%0,6) çok yüksek olarak belirtmişlerdir. Verilerin analizinde Pearson Çarpımı-Moment Korelasyon Analizi ve Regresyon Temelli Bootstrapping ile Paralel Çoklu Aracı Değişken Analizi (PROCESS Makrosu Model 4) yapılmıştır. Araştırma sonucunda öz eleştirel ruminasyonun yetişkinlerin sosyal görünüş kaygısını pozitif yönde, yaşam doyumunu ve mental iyi oluşunu negatif yönde anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür. Araştırmanın bir diğer sonucu ise yetişkinlerin öz eleştirel ruminasyonları ile mental iyi oluşları arasındaki ilişkide sosyal görünüş kaygısı ve yaşam doyumunun aracı rolünün anlamlı olduğunu göstermiştir. Yetişkinlikteki öz eleştirel ruminasyon, genel ruh sağlığı ve mental iyi oluşun önemli bir belirleyicisidir. Bu bağlamda bireylerin öz eleştirel düşünce kalıplarını yapılandırmaya yönelik gerçekleştirilecek psikolojik ve bilişsel müdahalelerle kişilerin mental iyi oluş düzeyleri güçlendirilebilir.

**Anahtar Sözcükler:** Yetişkin, Öz Eleştirel Ruminasyon, Sosyal Görünüş Kaygısı, Yaşam Doyumu, Mental İyi Oluş

# Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sınıf Dışı Eğitim Deneyimlerinin Ekopedagojik Yaklaşım Çerçevesinde İncelenmesi

**Uzman Şeyma TAŞ**
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
seymatass@gmail.com
ORCID: 0009-0005-3776-7103
**Doç. Dr. Şener ŞENTÜRK**
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
sener.senturk@omu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0672-7820

## Özet

Erken çocukluk dönemi, çocukların çevreyi, doğayı ve canlıları deneyimleyerek anlamlandırmaya başladıkları; yaşamın ilk yıllarında edinilen deneyimlerin sonraki öğrenmelerine yön verdiği bir gelişim dönemidir. Bu dönemde çocukların doğayla doğrudan etkileşim kurmalarına olanak sağlayan sınıf dışı eğitim uygulamaları, çevreyi gözlemlemelerine, insan dışı canlılarla etkileşim kurmalarına ve doğaya ilişkin deneyimlerini zenginleştirmelerine fırsat sunmaktadır. Bu deneyimlerin ekopedagojik yaklaşımla ele alınması ise doğanın yalnızca öğrenmenin gerçekleştiği bir ortam değil, tüm canlıların birlikte var olduğu ortak bir yaşam alanı olarak anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda araştırmanın amacı, okul öncesi dönem çocuklarının sınıf dışı eğitim deneyimlerini ekopedagojik yaklaşım çerçevesinde inceleyerek doğayla kurdukları ilişkinin yaşantısal özünü ortaya koymaktır. Araştırma, ortak bir deneyimi paylaşan bireylerin yaşantılarının özünü anlamaya odaklanan nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji yaklaşımı doğrultusunda yürütülmüştür. Çalışma grubunu ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenen 60–72 aylık 16 okul öncesi çocuğu oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında çocuklar 60 dakika süren sınıf dışı eğitim etkinliğine katılmıştır. Veriler; yapılandırılmış gözlemler, pedagojik dokümantasyon kayıtları, etkinlik sürecinde elde edilen görsel veriler ve kapanış çemberinde çocukların deneyimlerini yansıtan ifadeler aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler refleksif tematik analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Analiz sonucunda çocukların deneyimlerinin ortak yaşam alanı olarak doğa, ekolojik etik ve sorumluluk, insan-merkezcilikten uzaklaşma ve insan dışı canlıların özne olarak konumlandırılması olmak üzere dört tema altında toplandığı belirlenmiştir. Bulgular, okul öncesi dönem çocuklarının doğayı yalnızca fiziksel bir çevre olarak değil, farklı canlı türleriyle paylaşılan ilişkisel bir yaşam alanı olarak anlamlandırdıklarını göstermektedir. Ayrıca çocukların canlıların yaşam haklarına saygı gösterme, zarar vermekten kaçınma, yaşam alanlarını koruma ve diğer canlıların ihtiyaçlarını gözetme yönünde davranışlar sergiledikleri belirlenmiştir.

**Anahtar Sözcükler:** Ekopedagoji, sınıf dışı eğitim, okul öncesi eğitim, fenomenoloji, refleksif tematik analiz.

# Üniversite Öğrencilerinde Öfke Ruminasyonunun Psikolojik Sağlamlık ve Bilinçli Farkındalığa Karşı Korku ve Direnç Açısından İncelenmesi

**Mehmet KAYNAK**
Öğrenci
mehmet.kaynak@std.yildiz.edu.tr
ORCID: 0009-0000-2199-7573
**Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ**
Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7930-3121

## Özet

Bu araştırma, üniversite öğremcilerinde öfke ruminasyonun psikolojik sağlamlık ve bilinçli fakındalığa karşı korku ve dirence göre yordanıp yordanmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya 407 lisans öğrencisi (226 kız ve 181 erkek) katılmıştır. Araştırmada "Kişisel Bilgi Formu", "Öfkeye İlişkin Derin Düşünme Ölçeği (ÖİDDÖ)", "Bilinçli Farkındalığa Karşı Korku ve Direnç Ölçeği (BFKKDÖ)" ve "Psikolojik Sağlamlığı Değerlendirme Ölçeği (PSDÖ)" kullanılmıştır. Verilerin analizinde korelasyon, t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve çoklu doğrusal regresyon kullanılmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre öfe ruminasyonu ile bilinçli farkındalığa karşı korku ve direnç arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Diğer taraftan öfke ruminasyonu ile psikolojik sağlamlık arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Buna dayanarak yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre psikolojik sağlamlığın ve bilinçli farkındalığa karşı korku ve direncin üniversite öğrencilerinde öfke ruminasyonunu anlamlı olarak yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ortaya çıkan regresyon modelinin öfke ruminasyonuna ait toplam varyansın %22'sini açıkladığı bulunmuştur. Araştırmanın bulguları literatür ve araştırmalar ışığında tartışılmış, öneriler sunulmuştur.

**Anahtar Sözcükler:** Öfke ruminasyonu, psikolojik sağlamlık, bilinçli farkındalık

# Dijital Tüketim Kültüründe Kompulsif Satın Alma Davranışı: Sürdürülebilir Tüketim Eğitimi Perspektifinden Bir Literatür Derlemesi

**Uzman İlayda Zeynep ŞENER**
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
pskzeynepsener@gmail.com
ORCID: 0009-0000-5710-0588

## Özet

Dijital teknolojilerin yaygınlaşmasıyla birlikte sosyal medya platformları, çevrimiçi alışveriş uygulamaları ve kişiselleştirilmiş dijital pazarlama stratejileri bireylerin tüketim davranışlarını önemli ölçüde dönüştürmüştür. Sosyal medya ortamlarında bireylerin sürekli olarak başkalarının yaşamlarına, deneyimlerine ve tüketime ilişkin içeriklere maruz kalmaları sosyal karşılaştırma süreçlerini yoğunlaştırmakta, olumsuz duyguların artmasına ve bu duyguların tüketim yoluyla düzenlenmeye çalışılmasına zemin hazırlayabilmektedir. Bu durumun önemli sonuçlarından biri, kontrol edilmesi güç ve yineleyici satın alma davranışlarıyla karakterize edilen kompulsif satın alma davranışıdır. Bu çalışmanın amacı, dijital tüketim kültürü bağlamında kompulsif satın alma davranışını sosyal medya bağımlılığı, algılanan stres ve gelişmeleri kaçırma korkusu (FoMO) değişkenleri çerçevesinde incelemek ve sürdürülebilir tüketim eğitiminin bu davranışın önlenmesindeki olası katkılarını tartışmaktır. Çalışma, sistematik olmayan ancak yapılandırılmış bir literatür taramasına dayalı kavramsal bir derleme olarak gerçekleştirilmiştir. Güncel ulusal ve uluslararası araştırmalar ile sürdürülebilir tüketim ve eğitim alanındaki temel politika belgeleri bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmiştir. Literatür bulguları, sosyal medya bağımlılığı, algılanan stres ve FoMO'nun birbirini güçlendirerek bireylerin psikolojik kırılganlıklarını artırabildiğini ve bunun kompulsif satın alma davranışını destekleyebildiğini göstermektedir. Buna karşılık sürdürülebilir tüketim eğitimi, dijital okuryazarlık, eleştirel düşünme, öz düzenleme becerileri ve bilinçli tüketim alışkanlıklarının geliştirilmesi yoluyla bu risklerin azaltılmasına katkı sağlayabilecek önemli bir önleyici yaklaşım olarak değerlendirilmektedir. Sonuç olarak kompulsif satın alma davranışının yalnızca klinik psikoloji kapsamında değil, eğitim ve sürdürülebilirlik perspektifleri doğrultusunda disiplinlerarası bir yaklaşımla ele alınmasının koruyucu uygulamaların geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Kompulsif satın alma davranışı, sosyal medya bağımlılığı, FoMO, sürdürülebilir tüketim eğitimi, dijital tüketim

# Türkiye'de Özel Eğitim İhtiyacı Olan Mülteci Çocuklar: Sistematik Bir Derleme

**Seda ÇOPUR**
Öğrenci
256153021@std.hku.edu.tr
ORCID: 0009-0002-5777-9062
**Dr. Öğr. Üyesi Esra AKGÜL**
Hasan Kalyoncu Üniversitesi
esra.akgul@hku.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8155-4181

## Özet

Suriye iç savaşı sebebiyle Türkiye'ye sığınmış olan ve geçici koruma statüsünde bulunan 2 milyondan fazla Suriyelinin yaklaşık olarak yarısı eğitim hakkı sözleşmelerle güvence altına alınmış eğitim çağındaki çocuklardan oluşturmaktadır. Bu nüfus içinde yer alan özel gereksinimli mülteci çocukların eğitsel tanılama süreçleri resmi olarak Türk vatandaşlarıyla aynı aşamalardan oluşsa da dil/kültür bariyerleri, uygun ölçme araçlarının eksikliği ve travmalar nedeniyle hatalı tanılama riskleri taşımaktadır. Bu araştırma, Türkiye'de geçici koruma statüsünde bulunan özel gereksinimli çocuk tanısı almış mülteci çocukların eğitime erişimleri, eğitsel tanılama süreçleri ve eğitim ortamlarında karşılaştıkları engelleri sistematik bir biçimde incelemeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden sistematik derleme modelinin kullanıldığı bu çalışmada, PRISMA rehberi temel alınmıştır. Veri toplama süreci Nisan 2026 ve Mayıs 2026 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Taramada DergiPark, ERIC, YÖK Tez ve Web of science, Scopus veri tabanlarında 2016-2024 yılları arasında yayımlanan toplam 56 çalışmaya ulaşılmış, belirlenen dahil etme ve hariç tutma kriterleri uygulandığında nihai olarak 8 makaleye ulaşılmıştır. Araştırma bulguları, özel gereksinimli mülteci çocukların hem mülteci hem de özel gereksinimli olma durumuyla "çifte dezavantaj" yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde (RAM) yürütülen tanılama süreçlerinde dil ve kültür farklılıkları ile kültüre duyarlı olmayan ölçme araçlarının kullanımı, eksik veya hatalı tanılama riskini beraberinde getirmektedir. Eğitim ortamlarında ise öğretmenlerin dil bariyeri nedeniyle iletişim güçlüğü çektikleri, öğrencilerin travma, yoksulluk ve uyum sorunları yaşadıkları ve sıklıkla akran reddine maruz kaldıkları saptanmıştır. Bu doğrultuda; tanılama süreçlerinde kültüre uygun ölçme-değerlendirme araçlarının geliştirilmesi, RAM'larda tercüman desteği sağlanması, öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimlerin artırılması ve akran ötekileştirmesini önlemek adına okul öncesinden itibaren çok kültürlü eğitimi destekleyen projelerin hayata geçirilmesi önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Mülteci çocuklar, Kapsayıcı Eğitim, Özel gereksinimli çocuklar, Erken Çocukluk Eğitimi

# 60-72 Ay Çocuğu Olan Ailelerin Evde Erken Okuryazarlık Becerileri Açısından Görüşlerinin İncelenmesi

**Seda ÇOPUR**
Öğrenci
256153021@std.hku.edu.tr
ORCID: 0009-0002-5777-9062
**Dr. Öğr. Üyesi Mihriban ÖZCAN**
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
mihriban.ozcan@hku.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6109-0132

## Özet

Erken çocukluk döneminde kazanılan erken okuryazarlık becerileri, çocukların ileriki yıllarda göstereceği akademik başarıyı, okuma anlama ve sosyal becerileri güçlü bir şekilde öngören gelişimsel bir temel oluşturmaktadır. Bu süreçte çocuğun dil ve yazı farkındalığını destekleyen ilk sosyal çevre olan ev okuryazarlığı ortamı, ebeveynlerin tutumları ve sundukları nitelikli uyarıcılar bakımından kritik bir öneme sahiptir. Bu araştırmanın amacı, 60-72 ay aralığında okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğu olan ailelerin evde erken okuryazarlık becerileri konusundaki görüşlerini, farkındalıklarını ve ev ortamındaki uygulamalı deneyimlerini derinlemesine incelemektir. Araştırmada, ebeveynlerin öznel yaşantılarını ve ev okuryazarlığı kavramına yükledikleri anlamları ortaya koyabilmek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Gaziantep ili Şahinbey ilçesinde ikamet eden, 60-72 aylık olup okul öncesi eğitim kurumuna devam eden ve araştırmaya gönüllü katılmayı kabul eden çocukların ebeveynleri arasından gönüllülük esasıyla seçilen toplam 8 ebeveyn oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu form iki aşamalı bir yapıdan oluşmaktadır. Birinci aşamasında demografik bilgilerini içeren kişisel bilgi formu, ikinci aşamasında ise 'Ebeveynlerin ev içi uygulamalarını ve bu süreçlerini derinlemesine inceleyen 9 açık uçlu soruya yer verilmiştir. Katılımcıların yazılı onamları alınarak gerçekleştirilen yüz yüze görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmış ve kelimesi kelimesine yazıya dökülerek analize hazır hale getirilmiştir. Araştırmanın veri toplama süreci devam etmekte olup; elde edilecek bulgular, ebeveynlerin erken okuryazarlık süreçlerine yönelik farkındalıklarını ortaya koymanın yanı sıra bu alanda geliştirilecek müdahale programlarına da katkı sunmayı hedeflemektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Erken Okuryazarlık, Ev Okuryazarlığı Ortamı, Okul Öncesi Dönem.

# Lise Öğrencilerinin Edebiyat Eserlerindeki Yalnızlık Kavramını Algılamalarına Dair Nitel Bir Çalışma

**Prof. Dr. Durmuş ÜMMET**
Marmara University
dummet@marmara.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8318-9026
**Zerrin SEVER**
Öğretmen
zerrinsever@hotmail.com
ORCID: 0009-0001-3221-6039

**Özet**

Edebi eserler bir yandan estetik özellikler içerdiği kadar bir yandan da insanların duygularını harekete geçiren olgulardır. Herhangi bir edebi eserin insanda birçok duyguyu aktive ettiği bilinmektedir ki bu eserlerden biri de şiirdir. Edebî eserler yalnızca estetik beğeniyi geliştiren metinler değil, aynı zamanda bireylerin kendi duygu dünyalarını anlamlandırmalarına katkı sağlayan psikolojik araçlar olarak da değerlendirilebilir. Bu araştırmanın amacı lise öğrencilerinin edebi eserlerde (şiirlerde) geçen yalnızlık kavramını nasıl algıladıklarını ortaya koymaktır. Araştırmanın amacı çerçevesinde araştırma deseni Fenomenoloji (Olgubilim) olarak belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara'da bir devlet Anadolu Lisesinde öğrenim gören 12 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin 6'sı kız, 6'sı erkek, 8'i 10.sınıf, 4'ü 11. Sınıf öğrencisidir. Öğrencilere, Ümit Yaşar Oğuzcan'ın Yalnızlığa Sone, Özdemir Asaf'ın Yalnızlık Durumları I ve Sunay Akın'ın Yalnızlık şiirleri dinletilmiştir. Ardından öğrencilere önceden hazırlanan ve 13 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme soruları sorulmuş ve alınan cevaplar tematik analiz yapılarak değerlendirilmiştir. Tematik analiz sonucunda lise öğrencilerinin şiirlerde ele alınan yalnızlık kavramına ilişkin algılarının beş ana tema altında toplandığı görülmektedir. Bu temalar; (1) yalnızlığın duygusal bir deneyim olarak algılanması, (2) yalnızlığın yaşamın kaçınılmaz bir parçası olarak görülmesi, (3) şiirsel imgelerin yalnızlığı somutlaştırması, (4) yalnızlığın bireysel farkındalık ve içsel yolculukla ilişkilendirilmesi ve (5) modern yaşamda yalnızlığın yeniden anlamlandırılması şeklinde belirlenmiştir. Elde edilen bulgular çerçevesinde çeşitli öneriler getirilmiştir.

**Anahtar Sözcükler:** Edebi eser, şiir, yalnızlık, Lise öğrencileri

# Gelişmiş Farklı Ülkelerdeki Denetim Sistemlerinin Türkiye Eğitim Denetim Sistemi ile Karşılaştırılması

**Berna ÜNAL**
Öğrenci
bernayildirimunal@gmail.com
ORCID: 0000-0002-1539-5899
**Yeşim SEVEN**
Öğrenci
yesiimseven@gmail.com
ORCID: 0009-0002-1315-2786
**Doç. Dr. Sevda KATITAŞ**
Yıldız Teknik Üniversitesi
sevda.katitas@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3512-6677

## Özet

Eğitim denetimi, eğitim sistemlerinin niteliğinin geliştirilmesi, öğretmenlerin mesleki gelişiminin desteklenmesi ve okul etkililiğinin artırılmasında önemli bir role sahiptir. Bununla birlikte eğitim denetiminin yapısı ve işleyişi, ülkelerin yönetim anlayışları ve eğitim politikalarına bağlı olarak farklılaşmaktadır. Bu çalışmanın amacı, İngiltere, Japonya ve Finlandiya'nın eğitim denetim sistemlerini Türkiye eğitim denetim sistemi ile karşılaştırmalı bir bakış açısıyla incelemek ve Türkiye açısından çıkarımlar ortaya koymaktır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı kapsamında doküman incelemesi yöntemiyle yürütülmüştür. Bu doğrultuda ilgili ülkelerin eğitim denetimi sistemlerine ilişkin resmî dokümanlar, uluslararası raporlar, bilimsel çalışmalar ve kurumsal kaynaklar analiz edilmiştir. Bulgular, İngiltere'de eğitim denetiminin bağımsız bir denetim kurumu olan OFSTED tarafından hesap verebilirlik ve standartlar ekseninde kalite odaklı yürütüldüğünü, Japonya'da rehberlik, sürekli mesleki gelişim ve yerel yönetim odaklı bir yaklaşımın benimsendiğini, Finlandiya'da ise güven, öğretmen özerkliği ve öz değerlendirme temelli bir sistemin öne çıktığını göstermiştir. Buna karşılık Türkiye'de eğitim denetiminin ağırlıklı olarak mevzuata uygunluk, kontrol, inceleme ve durum tespitine dayalı bir yapıda yürütüldüğü; öğretmenlerin mesleki gelişimini destekleyen rehberlik ve okul gelişimine yönelik işlevlerinin ise sınırlı kaldığı belirlenmiştir. Sonuç olarak, karşılaştırmalı bulgular Türkiye'de eğitim denetiminin rehberlik, öğretmen gelişimi ve okul temelli öz değerlendirme boyutlarını güçlendirecek biçimde yeniden yapılandırılmasının eğitim sisteminin niteliğine katkı sağlayabileceğini ortaya koymuştur.

**Anahtar Sözcükler:** Eğitim denetimi, karşılaştırmalı eğitim, öğretmen gelişimi

# The Relationship Between Internet Addiction And Interpersonal Sensitivity: The Moderating Role Of Gender

**Doç. Dr. Emine GÖÇET TEKİN**
Sakarya Üniversitesi
egocet@sakarya.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5655-1635
**Doç. Dr. İbrahim TAŞ**
Sakarya Üniversitesi
ibrahimtas@sakarya.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5752-2753
**Arş. Gör. Ayşe Bahar DUYAR AKÇA**
Sakarya Üniversitesi
ayseduyar@sakarya.edu.tr
ORCID: 0000-0003-2708-2977

## Özet

This study aimed to investigate the moderating role of gender in the relationship between interpersonal sensitivity and internet addiction. Given the increasing concerns about internet addiction and its psychological predictors, the study sought to explore whether gender influences the strength of this relationship. A correlational research design was employed, and data were collected from 315 university students (55.9% female, 44.1% male) aged 19–33. The Interpersonal Sensitivity Scale and Young's Internet Addiction Test - Short Form were used as measurement tools. Moderation analysis was conducted using Hayes' PROCESS Macro (Model 1), with a nonparametric bootstrap approach for statistical validation. The results showed a moderate positive correlation between interpersonal sensitivity and internet addiction ($r = .360$, $p < .01$). The moderation analysis revealed that gender significantly influenced this relationship ($b = 0.4569$, 95% CI [.102; .812], $p < .05$). The effect of interpersonal sensitivity on internet addiction was significant for both males ($b = .865$, $p < .001$) and females ($b = .408$, $p < .001$), but was stronger among males. These findings suggest that individuals with higher interpersonal sensitivity are more prone to internet addiction, with males being more affected than females. This highlights the need for gender-sensitive interventions in addressing internet addiction, particularly among individuals with heightened interpersonal sensitivity.

**Anahtar Sözcükler:** Internet addiction, interpersonal sensitivity, gender, moderation

# Ebeveynler Müşteriye Dönüştüğünde: Özel Okullarda Öğretmen Özerkliği ve Göstermelik Hesap Verebilirlik

**Gülsün Birtaç GÜVENTEPE**
Öğrenci
gulsun.guventepe@gmail.com
ORCID: 0000-0001-7424-7485
**Doç. Dr. Sevda KATITAŞ**
Yıldız Teknik Üniversitesi
sevda.katitas@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3512-6677

## Özet

Neoliberal eğitim politikalarının etkisiyle özel okullarda velilerin giderek "müşteri" olarak konumlandırılması, öğretmen özerkliği ile hesap verebilirlik anlayışını yeniden şekillendiren önemli bir dönüşüm yaratmıştır. Bu çalışma, özel okullarda görev yapan öğretmenlerin deneyimlerinden hareketle veli baskısının öğretmen özerkliği ve göstermelik hesap verebilirlik üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı kapsamında fenomenoloji deseniyle yürütülmüştür. Çalışmaya farklı özel okullarda, farklı branşlarda ve okul kademelerinde görev yapan 15 öğretmen katılmıştır. Katılımcılar kartopu örnekleme yöntemiyle belirlenmiş, veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Veriler, Colaizzi'nin yedi aşamalı fenomenolojik analiz yöntemi doğrultusunda çözümlenmiştir. Analiz sonucunda öğretmen özerkliği algısı, göstermelik hesap verebilirlik algısı, veli baskısının öğretmenlerin karar alma süreçleri ve sınıf içi uygulamalarına etkisi, veli beklenti ve taleplerinin hesap verebilirlik uygulamalarını şekillendirmedeki rolü ve veli baskısının öğretmenlerin mesleki yaşantılarına etkileri olmak üzere beş tema belirlenmiştir. Bulgular, özel okullarda veli baskısının öğretmenlerin öğretim yöntemleri, sınıf yönetimi ve ölçme-değerlendirme süreçlerine doğrudan müdahale ederek öğretmen özerkliğini sınırlandırdığını göstermiştir. Ayrıca hesap verebilirlik uygulamalarının pedagojik gelişimi destekleyen bir mekanizma olmaktan uzaklaşarak kurum imajını koruma, veli memnuniyetini sürdürme ve öğrenci devamlılığını sağlama amacıyla yürütülen göstermelik ve performans odaklı uygulamalara dönüştüğü belirlenmiştir. Bu süreçte öğretmenlerin yoğun veli beklentileri karşısında duygusal tükenmişlik, mesleki değersizlik algısı ve iş doyumunda azalma yaşadıkları görülmüştür. Sonuç olarak araştırma, müşteri memnuniyeti odaklı yönetim anlayışının öğretmen özerkliğini aşındırırken hesap verebilirlik uygulamalarını pedagojik gelişimden uzaklaştırarak performatif bir niteliğe dönüştürdüğünü ortaya koymuştur. Bu doğrultuda araştırmada öğretmen özerkliğini destekleyen, mesleki yargıyı güçlendiren ve pedagojik gelişimi merkeze alan okul politikalarının geliştirilmesi önerilmiştir.

**Anahtar Sözcükler:** Göstermelik hesap verebilirlik, öğretmen özerkliği, özel okul

# Yükseköğretimde Kapsayıcı Liderlik

**Dr. Cem AKIN**
Milli Eğitim Bakanlığı
cemakin27@gmail.com
ORCID: 0000-0001-7321-7516

**Özet**

Kapsayıcı eğitim, ayrımcılığı reddederek çeşitliliği bir zenginlik olarak kabul eder. Bir eğitim yaklaşımı olarak bütün öğrencilerin aynı okul ve sınıfta ve eşit şartlarda öğrenmelerine vurgu yapar. Kapsayıcı liderlik ise çalışanların yaş, cinsiyet, dini inanç, eğitim veya sosyo-ekonomik durum gibi bireysel özelliklerine bakılmaksızın kabul edilerek değer görmesi ve teşvik edilmesi esasına dayanan çağdaş bir liderlik kuramıdır. Kapsayıcı liderler, fırsat ve imkân eşitliğini sağlayarak farklı bakış açılarını, kurumların yönetiminde itici bir güç olarak kullanmaktadır. Yükseköğretim, kuruluşu, felsefesi, yaygınlığı ve yasal temelleriyle ülkeden ülkeye farklı özellikler sergileyen önemli bir eğitim kademesidir. Bu kapsamda yükseköğretim kurumu yöneticilerinin, mevcut insan kaynaklarını etkili bir şekilde yönetmesi ve akademik hedeflere ulaşılmasında kapsayıcı liderlik büyük avantajlar sağlamaktadır. Çalışmanın konusu, yükseköğretimde kapsayıcı liderlik yaklaşımının incelenmesidir. Bunu yaparken, kapsayıcı eğitim ve kapsayıcı liderlik kavramlarını, yükseköğretim kurumlarındaki kapsayıcı liderlik uygulamalarını kuramsal bir bakış açısıyla analiz ederek çeşitli önerilerde bulunmayı amaçlamaktadır. Çalışma nitel yöntemlerden doküman analizi yöntemi kullanılarak yürütülecek, yerli ve yabancı literatürdeki çeşitli kuramsal ve uygulamalı araştırmalar ile bunların sonuçları analiz edilerek, kapsayıcı liderliğin yükseköğretimdeki konumu ortaya konulacaktır.

**Anahtar Sözcükler:** Kapsayıcı eğitim, kapsayıcı liderlik, yükseköğretim.

# Üniversite Öğrencilerinin Öz Şefkat ve Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Karma Yöntemle İncelenmesi

**Öğr. Gör. Zeynep ÇİFTCİ**
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
zeynep.ciftci@erzincan.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0971-8508

**Özet**

Üniversite yılları, bireylerin akademik, sosyal ve kişisel gelişimleri açısından önemli değişimlerin yaşandığı ve psikolojik iyi oluşlarını etkileyen çeşitli faktörlerle karşı karşıya kaldıkları kritik bir yaşam dönemidir. Bu süreçte bireyin kendisine karşı anlayışlı, yargılayıcı olmayan ve destekleyici bir tutum sergilemesini ifade eden öz şefkatin, mutluluk düzeyi ile yakından ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte, öz şefkat ve mutluluk arasındaki ilişkinin öğrencilerin yaşantıları ve deneyimleri bağlamında nasıl şekillendiğini ortaya koyan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu araştırmanın temel amacı, üniversite öğrencilerinin öz şefkat ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek ve nicel araştırma bulgularını öğrencilerin deneyimlerine dayalı nitel verilerle destekleyerek daha kapsamlı biçimde açıklamaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada karma yöntem araştırma desenlerinden açıklayıcı sıralı desen kullanılmıştır. Araştırmanın ilk aşamasında, üniversite öğrencilerine Öz Şefkat Ölçeği Kısa Formu ile Mutluluk Ölçeği uygulanmış ve elde edilen nicel veriler uygun istatistiksel analiz yöntemleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Nicel bulguların daha derinlemesine açıklanabilmesi amacıyla araştırmanın ikinci aşamasında, nicel sonuçlar doğrultusunda amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenen katılımcılarla yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden elde edilen nitel veriler tematik analiz yöntemiyle çözümlenecek ve ortaya çıkan temalar nicel bulgularla birlikte değerlendirilerek öz şefkat ve mutluluk arasındaki ilişkinin bütüncül bir bakış açısıyla yorumlanması sağlanacaktır. Araştırmadan elde edilecek bulguların, üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşunu desteklemeye yönelik psikolojik danışma uygulamalarının geliştirilmesine, öz şefkat temelli psikoeğitim ve müdahale programlarının planlanmasına, ayrıca öz şefkat ve mutluluk arasındaki ilişkinin nicel ve nitel boyutlarıyla daha kapsamlı biçimde anlaşılmasına katkı sağlayarak ilgili alanyazını zenginleştireceği öngörülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** öz şefkat, mutluluk, üniversite öğrencileri

# Yapay Zekâ Destekli Uygulamaların Yabancı Dil Kaygısını Azaltmadaki Rolü

**Uzman Eda GÖL**
Mercidabık ortaokulu
edagl_84@hotmail.com
ORCID: 0009-0004-6818-1415

**Özet**

Yabancı dil kaygısı, öğrencilerin hedef dili kullanma isteğini, iletişim becerilerini ve akademik başarılarını olumsuz etkileyen önemli duyuşsal değişkenlerden biridir. Teknolojide yaşanan hızlı gelişmelerle birlikte yapay zekâ destekli uygulamalar, yabancı dil öğretiminde öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına uygun öğrenme deneyimleri sunarak dil öğrenme sürecini destekleyen yenilikçi araçlar hâline gelmiştir. Bu çalışmanın amacı, yapay zekâ tabanlı uygulamaların yabancı dil kaygısını azaltmadaki rolünü incelemek ve bu teknolojilerin dil öğretimine sağlayabileceği katkıları değerlendirmektir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda alanyazın taraması yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, yapay zekâ destekli dil öğrenme araçları ile yabancı dil kaygısı arasındaki ilişkiyi ele alan güncel ulusal ve uluslararası çalışmalar incelenmiştir. İnceleme sonucunda, yapay zekâ uygulamalarının öğrencilere anında geri bildirim sunduğu, kişiselleştirilmiş öğrenme ortamları oluşturduğu ve hata yapma korkusunu azaltarak öğrencilerin dili daha özgüvenli kullanmalarına katkı sağladığı belirlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin kendi öğrenme hızlarına uygun şekilde çalışabilmeleri ve yargılanma kaygısı yaşamadan konuşma pratiği yapabilmeleri sayesinde yabancı dil kaygısının azalmasına olumlu katkılar sunduğu görülmüştür. Sonuç olarak, yapay zekâ teknolojilerinin uygun pedagojik yaklaşımlarla bütünleştirilmesinin yabancı dil öğretiminde öğrencilerin kaygı düzeylerini azaltabileceği, motivasyonlarını artırabileceği ve daha etkili öğrenme ortamlarının oluşturulmasına katkı sağlayabileceği değerlendirilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Yapay zekâ, yabancı dil kaygısı, yabancı dil öğretimi, eğitim teknolojileri, kişiselleştirilmiş öğrenme.

# Yapay Zekâ Destekli Mesleki Gelişim Sürecinde Öğretmen Failliğinin Yeniden Yapılandırılması

**Tuğçe GÜRKAN**
Öğrenci
tucegrkn@gmail.com
ORCID: 0009-0002-4456-2550
**Doç. Dr. Sevda KATITAŞ**
Yıldız Teknik Üniversitesi
sevda.katitas@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3512-6677

## Özet

Yapay zekâ destekli uygulamaların öğretmenlerin mesleki öğrenme süreçlerinde giderek yaygınlaşması, bu teknolojilerin öğretmenlerin mesleki karar verme süreçlerini ve öğretmen failliğini nasıl etkilediği sorusunu gündeme getirmiştir. Bu çalışma, öğretmenlerin yapay zekâ destekli mesleki gelişim uygulamalarını nasıl deneyimlediklerini ve bu süreçte öğretmen failliğinin nasıl yeniden yapılandığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmada öğretmenlerin yapay zekâ araçlarını nasıl anlamlandırdıkları, bu araçları mesleki uygulamalarına nasıl entegre ettikleri ve kullanımın mesleki karar verme süreçleri ile sınıf içi uygulamalarına nasıl yansıdığı incelenmiştir. Araştırma, fenomenoloji araştırma deseniyle yürütülmüştür. Araştırmada farklı okul kademelerinde görev yapan 10 öğretmenden yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla veri toplanmıştır. Veriler tematik analiz yöntemiyle çözümlenmiş ve analiz sonucunda bilgi tüketicisinden bilgi üreticisine dönüşüm, yapay zekâ tarafından üretilen içeriğin pedagojik uyarlanması, karar verme süreçlerinde faillik, pedagojik failliğin göstergesi olarak yapay zekâ kullanımı ve yapay zekâ çıktılarının değerlendirilmesinde mesleki muhakeme olmak üzere beş tema belirlenmiştir. Bulgular öğretmenlerin yapay zekâyı pasif biçimde kullanan bireyler olmadıklarını aksine onu mesleki muhakemelerini destekleyen bir iş birliği ortağı olarak gördüklerini ancak pedagojik karar verme süreçlerinde nihai otoriteyi koruduklarını göstermiştir. Ayrıca öğretmenlerin yapay zekâ çıktılarını sınıfın bağlamına ve öğrencilerin gereksinimlerine göre yeniden düzenledikleri, doğruluk, güvenirlik ve etik açıdan eleştirel biçimde değerlendirdikleri belirlenmiştir. Sonuç olarak araştırma, yapay zekânın öğretmen failliğini zayıflatan bir unsur olmadığını, bilinçli, eleştirel ve pedagojik amaçlarla kullanıldığında öğretmenlerin mesleki muhakeme, karar verme ve öğretim uygulamalarını destekleyerek öğretmen failliğini yeniden yapılandıran önemli bir mesleki gelişim aracı olduğunu ortaya koymuştur.

**Anahtar Sözcükler:** Öğretmen failliği, yapay zekâ, mesleki gelişim

# Sosyo-teknik Bağlamda Yapay Zekâ Kıskacı: Sınıf Öğretmenleri Üzerine Nitel Bir Araştırma

**Mert CAN**
Öğretmen
m.can3717@gmail.com
ORCID: 0009-0001-3451-3387
**Doç. Dr. Gökçe ÖZDEMİR**
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
gozdemir382@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2608-6004
**Doç. Dr. Mevlüt KARA**
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
mevlutkara85@gmail.com
ORCID: 0000-0002-6381-5288

## Özet

Yapay zekâ teknolojilerinin eğitim ekosistemine dâhil olması, okullardaki dijital dönüşümü salt donanım tedarikinin ötesine taşıyarak çok boyutlu sosyo-teknik bir evreye dönüştürmüştür. Bu araştırma, eğitim örgütlerinde yapay zekâ (YZ) entegrasyonu sürecinde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı yapısal ve yönetsel engelleri, Sosyo-Teknik Sistem Kuramı çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma yaklaşımıyla yürütülen bu çalışmanın katılımcılarını, maksimum çeşitlilik yöntemiyle belirlenen 30 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler, kuramın eğitim örgütleri için tanımladığı dört temel altsistem (işgören, yapı, teknoloji ve görev) ekseninde kuramsal tematik analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırma bulguları, entegrasyon sürecinin bu dört boyutta çeşitli kısıtlar barındırdığını ve öğretmenleri yapısal bir çıkmazın içine ittiğini ortaya koymaktadır. Analizler; işgören ve görev boyutlarında öğretmenlerin yüksek entelektüel merak taşıdıklarını ve YZ'yi idari angaryaları devrederek kendi pedagojik rollerini güçlendirecek bir asistan olarak konumlandırdıklarını; ancak yapı ve teknoloji boyutlarındaki resmi etik/yönerge boşluğunun sahada bir kurumsal sahipsizlik hissi yaratarak bu potansiyeli eylemsizliğe ittiğini göstermektedir. Öğretmenlerin YZ'ye yönelik bu yüksek merakı ve bilinçsiz kullanım eğilimleri ile sistemin donanımsal ve yönetsel yetersizlikleri arasındaki yapısal uyumsuzluk, okullarda YZ entegrasyonunun salt bireysel teknoloji kabulüyle açıklanamayacağına işaret etmektedir. Araştırmanın sonucunda, yaşanan bu çıkmazın aşılabilmesi için okulun alt sistemleri arasında ortak optimizasyonu merkeze alan bütüncül bir yönetişim yaklaşımına ihtiyaç duyulduğu vurgulanmakta ve politika yapıcılara bu doğrultuda öneriler sunulmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Eğitim yönetimi, yapay zekâ entegrasyonu, sosyo-teknik sistemler, sınıf öğretmenleri, nitel araştırma yaklaşımı.

# Sınıfın Görünmeyen Sahnesi: Öğretmenlikte Rol, Duygu ve Samimiyet

**Eylül POLAT**
Öğretmen
eylulpolat9527@gmail.com
ORCID: 0009-0000-7809-8333
**Prof. Dr. Sevilay ŞAHİN**
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
svlyshn@gmail.com
ORCID: 0000-0002-7140-821X

## Özet

Öğretmenlik mesleği, salt bilgi aktarımına dayalı bilişsel bir süreç olmanın ötesinde; öğrencilerle güven ilişkisi kurmayı, sınıfın duygusal iklimini yönetmeyi, veliler ve okul idaresiyle profesyonel iletişimi sürdürmeyi gerektiren yoğun bir duygusal emek alanıdır. Mesleğin bu doğasından hareketle tasarlanan araştırmanın amacı; öğretmenlerin sergiledikleri duygusal emek stratejilerini çeşitli değişkenler bağlamında bütüncül olarak incelemek ve nicel bulgularda saptanan istatistiksel farklılıkların arka planındaki dinamikleri nitel verilerle derinlemesine açıklamaktır. Araştırmada karma yöntemlerden açımlayıcı sıralı desen benimsenmiştir. Nicel aşamada, Gaziantep ilinde görev yapan 210 öğretmenden "Duygusal Emek Ölçeği" aracılığıyla toplanan veriler SPSS ile analiz edilmiş; nitel aşamada ise istatistiksel farkların doğasını çözümleyebilmek amacıyla ölçüt örneklemesiyle belirlenen 25 öğretmenle yürütülen yarı yapılandırılmış görüşmeler kuramsal tematik analiz yaklaşımıyla ele alınmıştır. Nicel analiz sonuçları, özel okul öğretmenlerinin yüzeysel rol yapma düzeylerinin devlet okullarındaki meslektaşlarına kıyasla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu göstermektedir. Mesleki kıdem bağlamında incelendiğinde ise, mesleğinin ilk yıllarındaki (1-10 yıl) öğretmenlerin derinlemesine rol yapma çabalarının 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlere göre belirgin biçimde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Elde edilen bu farklılıklar nitel verilerle bütünleştirildiğinde; özel okullardaki yüksek yüzeysel rolün kurumsal imaj ve veli memnuniyeti baskısından kaynaklandığı, mesleğinin ilk yıllarındaki öğretmenlerin derinlemesine rol çabasının ise mesleki idealizm ve empatiyle şekillendiği tespit edilmiştir. Nitel bulgular ayrıca, kıdemli öğretmenlerdeki durumun mesleki bir duyarsızlaşmadan ziyade, yılların tecrübesiyle kazanılan "kontrollü doğallık" ve seçici duygu yönetimi stratejilerine dayandığını ortaya koymuştur. Bu araştırmanın sonuçları, duygusal emeğin yalnızca psikolojik bir tepki değil; okul bağlamı ve mesleki evrimle şekillenen sosyolojik bir fenomen olduğunu ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda; özel okullardaki beklentilerin pedagojik sınırlar gözetilerek dengelenmesi ve mesleki kıdemi düşük olan öğretmenlerin duygusal emek süreçlerini desteklemek amacıyla kurumsal mentörlük sistemlerinin oluşturulması önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Duygusal emek, yüzeysel rol yapma, derinlemesine rol yapma, karma yöntem araştırması.

# Stake Durum Çalışması Modeli ile 7. Sınıf Türkçe Öğretim Programının Eleştirel Düşünme Becerisi Açısından Değerlendirilmesi

**Okutman Dalya MEYDANOĞULLARI**
Yakın Doğu Üniversitesi
dalya.meydanogullari@neu.edu.tr
ORCID: 0009-0009-9534-5637

## Özet

Bu araştırmanın temel amacı, 7. sınıf Türkçe öğretim programındaki kazanımların eleştirel düşünme becerisini destekleme düzeyini Robert Stake'in Durum Çalışması Modeli çerçevesinde bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirmektir. Nitel araştırma yaklaşımının benimsendiği bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Programda yer alan kazanımlar, "Eleştirel Düşünme Beceri Düzeyini Değerlendirme Formu" üzerinden içerik analizi yöntemiyle sistematik biçimde çözümlenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular, programın özellikle medya metinlerini değerlendirme, metni çözümleme ve dinlediğini eleştirme gibi kazanımlarda yüksek bir performans sergileyerek "yeterli" düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanımların öğrencileri şüphecilik geliştirme, farklı bakış açılarını değerlendirme ve bilgi kaynaklarını sorgulama gibi üst düzey bilişsel süreçlere yönlendirdiği belirlenmiştir. Buna karşın, strateji geliştirme, sınıflandırma ve karşılaştırma odaklı bazı kazanımların daha çok yöntemsel düzeyde kaldığı ve eleştirel düşünmenin derinlemesine gelişimini desteklemede "yetersiz" olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak, 7. sınıf Türkçe öğretim programı eleştirel düşünmeyi teşvik eden önemli bir potansiyele sahip olmakla birlikte, bu becerilerin program geneline dengeli biçimde dağıtılmadığı ve özellikle üst düzey düşünme becerilerinin sistematik olarak güçlendirilmesine ihtiyaç duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** 7. Sınıf Türkçe Öğretim Programı, Eleştirel Düşünme, Robert Stake, Program Değerlendirme, Durum Çalışması

# Akran Nezaketi Üzerine Kavramsal Bir Çalışma: Tanım, Boyutlar ve Temel Bileşenler

**Uzman Eser KARAL**
Milli Eğitim Bakanlığı
karaleser@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-8532-106X
**Dr. Ersin ÖZKAN**
Milli Eğitim Bakanlığı
ozkanersin@ankara.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2404-1849
**Dr. Öğr. Üyesi Özgür Seyfi DENLİ**
Kapadokya Üniversitesi
ozgur.denli@kapadokya.edu.tr
ORCID: 0000-0003-0351-9599
**Dr. Gülizar YILDIZ**
Milli Eğitim Bakanlığı
gulizar86@hotmail.com
ORCID: 0000-0001-9126-3591

## Özet

Bu araştırmanın amacı, ergenlerin akran nezaketi kavramını nasıl anlamlandırdıklarını incelemek ve akran nezaketinin temel bileşenlerini ortaya koymaktır. Araştırma nitel araştırma yaklaşımıyla yürütülmüş olup çalışma grubunu Şırnak ilindeki liselerde öğrenim gören 243 öğrenci oluşturmuştur. Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen Akran Nezaketi Nitel Görüşme Formu aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi ile çözümlenmiştir. Ayrıca temaların tekrar örüntülerini incelemek amacıyla run-length analizi kullanılmıştır. Bulgular, öğrencilerin akran nezaketini norm temelli, prososyal davranış temelli, iletişim temelli, duyuşsal temelli ve olumsuz davranışların yokluğu üzerinden tanımladıklarını göstermiştir. Katılımcılar akran nezaketini en sık saygı, yardım etme, destek olma, kibar iletişim, samimiyet, empati ve incitmeme gibi kavramlarla ilişkilendirmiştir. Bulgular ayrıca sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin akran nezaketini daha çok prososyal ve ilişkisel boyutlar üzerinden kavramsallaştırdıklarını göstermiştir. Cinsiyet açısından kız öğrencilerin duyuşsal ve iletişimsel yönleri, erkek öğrencilerin ise normatif ve zarar vermemeye dayalı yönleri daha fazla vurguladıkları belirlenmiştir. Sonuç olarak akran nezaketinin ergenler tarafından çok boyutlu, ilişkisel ve gelişimsel bir yapı olarak algılandığı ve okul temelli önleyici çalışmalar ile ölçme aracı geliştirme süreçleri için önemli bir kavramsal çerçeve sunduğu söylenebilir.

**Anahtar Sözcükler:** Akran, nezaket, ergenlik, pozitif psikoloji, nitel araştırma

# Sağlık Kurumlarında Örgütsel Yabancılaşma ve Mobbing İlişkisi

**Uzman Duygu GÜLER**
SERBEST ARAŞTIRMACI
duygunsel@gmail.com
ORCID: 0009-0007-4726-3958
**Serdar POLAT**
Öğrenci
serdar.polat@sbu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-9973-0959
**Mehmet Resul BAŞAR**
Öğrenci
resul.basar@sbu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8471-8233
**Eray Metin GÜLER**
Öğrenci
eraymetinguler@gmail.com
ORCID: 0009-0007-4726-3958

## Özet

Sağlık kurumları; yoğun iş yükü, vardiyalı çalışma sistemi, hiyerarşik örgütlenme, hasta güvenliği sorumluluğu ve yüksek düzeyde duygusal emek gerektiren çalışma koşulları nedeniyle örgütsel sorunların sık gözlendiği yapılardır. Bu çalışmanın amacı, sağlık kurumlarında örgütsel yabancılaşma ve mobbing ilişkisinin literatür temelinde incelenmesi ve bu ilişkinin çalışan refahı, örgütsel bağlılık, iş doyumu, çalışan sessizliği ve hizmet kalitesi üzerindeki olası etkilerinin değerlendirilmesidir. Çalışma, anlatı derlemesi tasarımında planlanmıştır. Bu kapsamda 2014–2024 yılları arasında yayımlanan ulusal ve uluslararası literatür; "mobbing", "örgütsel yabancılaşma", "sağlık çalışanları", "örgütsel bağlılık", "tükenmişlik", "çalışan sessizliği" ve "işten ayrılma niyeti" anahtar kavramlarıyla taranmış; konu ile doğrudan ilişkili toplam 42 çalışma değerlendirme kapsamına alınmıştır. İnceleme çerçevesi 5 ana boyut ve 15 alt tema üzerinden yapılandırılmıştır. Ana boyutlar; psikolojik iyi oluş, örgütsel bağlılık, çalışan sessizliği, iş performansı ve hizmet kalitesi olarak belirlenmiştir. Literatür bulguları, mobbingin sağlık çalışanlarında tükenmişlik, motivasyon kaybı, iş doyumunda azalma ve örgütsel bağlılıkta zayıflama ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Örgütsel yabancılaşma ise çalışanın yaptığı işe anlam yükleyememesi, karar süreçlerinden uzaklaşması, kuruma karşı duygusal mesafe geliştirmesi ve mesleki aidiyet duygusunun azalmasıyla karakterizedir. Bu iki kavramın birlikte ele alınması, sağlık kurumlarında insan kaynakları yönetimi ve kurumsal risk yönetimi açısından önem taşımaktadır. Sonuç olarak mobbing ve örgütsel yabancılaşma, yalnızca bireysel çalışan sorunu değil; hasta güvenliği, ekip iletişimi, hizmet kalitesi ve kurumsal sürdürülebilirlik üzerinde etkili olan stratejik bir sağlık yönetimi problemidir.

**Anahtar Sözcükler:** mobbing, örgütsel yabancılaşma, sağlık çalışanları, örgütsel bağlılık, sağlık yönetimi

# Sağlık Yönetimi Perspektifinden Üniversite Hastanelerinde Araştırma, Eğitim ve Hizmet Dengesi

**Doç. Dr. Eray Metin GÜLER**
Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi ABD
eraymetinguler@gmail.com
ORCID: 0009-0007-4726-3958
**Serdar POLAT**
Öğrenci
serdar.polat@sbu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-9973-0959
**Mehmet Resul BAŞAR**
Öğrenci
resul.basar@sbu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8471-8233

## Özet

Üniversite hastaneleri; üçüncü basamak sağlık hizmeti sunumu, tıp ve sağlık bilimleri eğitimi ile bilimsel araştırma faaliyetlerini aynı örgütsel yapı içinde yürüten, çok işlevli ve stratejik sağlık kuruluşlarıdır. Bu çalışmanın amacı, üniversite hastanelerinde araştırma, eğitim ve hizmet sunumu arasındaki kurumsal dengenin sağlık yönetimi perspektifinden değerlendirilmesidir. Çalışma, doküman temelli nitel araştırma tasarımında planlanmıştır. Bu kapsamda 2020–2024 yıllarını kapsayan 5 yıllık döneme ait stratejik planlar, idare faaliyet raporları, performans programları, kalite göstergeleri, araştırma altyapısı belgeleri ve ilgili mevzuat metinlerinden oluşan toplam 30 doküman değerlendirme kapsamına alınmıştır. Analiz çerçevesi; hizmet sunumu, eğitim kapasitesi, araştırma altyapısı, insan kaynağı, finansal sürdürülebilirlik ve kalite yönetimi olmak üzere 6 ana tema ve 18 alt gösterge üzerinden yapılandırılmıştır. Dokümanlar içerik analizi yaklaşımıyla incelenmiş; göstergeler kurumsal öncelik, ölçülebilirlik ve yönetimsel izlenebilirlik açısından sınıflandırılmıştır. Değerlendirme sonucunda, üniversite hastanelerinde hizmet sunumu göstergelerinin kurumsal raporlarda daha görünür olduğu; buna karşılık eğitim kalitesi, araştırma üretkenliği ve akademik kapasiteye ilişkin göstergelerin daha sınırlı ve parçalı biçimde raporlandığı görülmüştür. Artan hasta hizmeti yükünün akademik üretkenlik, araştırma zamanı ve eğitim faaliyetleri üzerinde baskı oluşturabildiği; finansal sürdürülebilirlik ve insan kaynağı planlamasının bu dengenin korunmasında belirleyici olduğu değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, üniversite hastanelerinin performansı yalnızca hasta hizmeti çıktılarıyla değil; eğitim niteliği, araştırma kapasitesi, bilimsel üretkenlik ve kurumsal sürdürülebilirlik göstergelerini birlikte içeren bütüncül bir sağlık yönetimi modeliyle izlenmelidir.

**Anahtar Sözcükler:** üniversite hastanesi, sağlık yönetimi, araştırma, tıp eğitimi, kurumsal performans

# Yetişkin Bireylerde Çocukluk Çağı İhmal Yaşantıları ile Algılanan Ebeveyn Kabul-red Düzeyinin İncelenmesi

**Dr. Öğr. Üyesi Özlem ÖZDEN TUNCA**
Fenerbahçe Üniversitesi
ozlem.ozden@fbu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5006-1018
**Hatice Kübra SAYAR**
Öğrenci
kubrasayar04@outlook.com
ORCID: 0009-0008-8741-1625
**Sıla PARLAK**
Öğrenci
slaparlak@icloud.com
ORCID: 0009-0003-8848-3376

## Özet

Bu araştırmada, yetişkin bireylerin çocukluk çağı ihmal yaşantıları ile algılanan ebeveyn kabul-red düzeyi arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma Türkiye'de yaşayan 18–65 yaş arası 296 gönüllü yetişkin bireyle ilişkisel tarama modeli doğrultusunda yürütülmüştür. Araştırmanın verileri çevrim içi anket yoluyla toplanmış; Demografik Bilgi Formu, Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeği ve Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği Kısa Formu kullanılmıştır. Toplanan veriler, SPSS 32 istatistik yazılımı kullanılarak; betimleyici istatistikler, Cronbach Alfa güvenirlik analizi, Spearman korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda çocukluk çağında yaşanan ihmalin etkisinin yalnızca çocukluk dönemiyle sınırlı kalmadığı, bireyin yetişkinlik döneminde de etkilerini sürdürdüğü görülmüştür. Ayrıca çocukluk döneminde yaşanan ihmalin, bireyin yetişkinlik döneminde ebeveynleriyle kurduğu ilişkiye yönelik değerlendirmelerini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bunlara ilaveten çocukluk çağı ihmal yaşantılarının cinsiyete göre farklılık gösterdiği bulunmuştur. Elde edilen bulgular, çocukluk çağında yaşanan ihmalin bireyin ebeveyn algısı üzerindeki uzun vadeli etkilerine dikkat çekmektedir. Çocukluk çağı ihmal yaşantılarının yetişkinlik dönemindeki ebeveyn kabul-red algısıyla anlamlı bir ilişkisi olduğu görülmüştür. Araştırmanın, çocukluk çağı ihmal yaşantılarının yetişkinlik dönemindeki yansımalarının daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** ACE, Çocukluk Çağı İhmali, Ebeveyn Kabul-Red, PARQ, Yetişkin Bireyler.

# Nöroçeşitlilik ve Geleceğin İş Gücü Dönüşümü: Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerin Dijital Ekonomiye Bütünleşmesi İçin Müfredat ve Politika Yaklaşımları

**Aylin DİNLER**
Öğrenci
aylindinler47@gmail.com
ORCID: 0009-0003-0172-5767

**Özet**

Bu çalışma, nöroçeşitlilik çerçevesinde Otizm Spektrum Bozukluğu olan bireylerin dijital ekonomiye sürdürülebilir bütünleşmesini destekleyecek eğitimsel ve kurumsal bir model önermeyi hedeflemektedir. Yapay zekânın, büyük veri analitiği ve siber güvenlik gibi alanlarda artan iş gücü ihtiyacı, örüntü tanıma, detaylara odaklanma ve sistematik düşünme gibi bilişsel becerileri öne çıkmaktadır. Bu doğrultuda, Otizm Spektrum Bozukluğu olan bireylerin sahip olabileceği bilişsel özelliklerin dijital iş gücü alanında önemli fırsatlar sunabileceği incelenmektedir. Araştırmada sistematik kavramsal sentez ve belge analizi yöntemleri kullanılmıştır. Veri kaynaklarını uluslararası eğitim ve iş gücü raporları, nöroçeşitli istihdam modelleri uygulayan teknoloji şirketlerinin kurumsal raporları ile son on yılda yayınlanmış akademik çalışmalar meydana getirmektedir. Analiz süreci; dijital ekonominin gerektirdiği beceriler ile OSB'li bireylerin bilişsel profillerinin eşitlenmesi, mevcut özel eğitim yaklaşımlarındaki eğitimsel bariyerlerin belirlenmesi ve bu bulgular çerçevesinde yeni bir modelin geliştirilmesi olmak üzere üç aşamada yürütülmüştür. Çalışma sonucunda "Mikro-Yeterliliklere Dayalı Nöro-Kapsayıcı Dijital Müfredat" modeli önerilmiştir. Özetle, özel eğitim müfredatlarının dijital çağın gereksimimlerine uygun olarak tekrar düzenlenmesinin, OSB'li bireylerin iş dünyasına uygunluğunu artıracağı ve kapsayıcı ekonomik gelişmeye katkı sunabileceği amaçlanmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Otizm Spektrum Bozukluğu, Dijital Ekonomi, Kapsayıcı Eğitim, Geleceğin İş Gücü

# 9. Sınıf Fizik Dersi "kuvvet ve Hareket" Ünitesine Ait Öğrenme Çıktılarının Öğrenci Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi

**Kübra SARMAK**
Öğrenci
kubrasarmak.03@gmail.com
ORCID: 0009-0008-1234-1730

**Özet**

Bu araştırmanın amacı, 9. sınıf fizik dersi "Kuvvet ve Hareket" ünitesine ait öğrenme çıktılarının öğrenci görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenen 9. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma bulguları, öğrencilerin öğrenme çıktılarının büyük bir bölümüne ulaştıklarını, ancak özellikle kavramsal ve işlemsel bilgi boyutlarında çeşitli güçlükler yaşadıklarını göstermektedir. Öğrencilerin formülleri kullanma, matematiksel işlemleri gerçekleştirme ve geometrik ilişkileri problem çözme sürecine aktarma konusunda zorlandıkları belirlenmiştir. Buna karşın öğretmenin anlatım biçimi, örnek soru çözümleri, deneyler ve uygulamalı etkinliklerin öğrenme sürecini desteklediği; buna karşılık yapılandırılmamış grup çalışmaları ile ders kitabındaki bazı içerik ve etkinliklerin yetersiz bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin fizik bilgisini günlük yaşam ve gelecekteki meslek alanlarıyla ilişkilendirebildikleri, bu durumun derse yönelik motivasyonlarını artırdığı belirlenmiştir. Öğrencilerin öğrenme sürecinde soru çözme, tekrar yapma ve kodlama gibi stratejileri tercih ettikleri; simülasyon ve görsel uygulamalarla desteklenen dijital öğrenme ortamlarını ise kavramsal öğrenmeyi destekleyen etkili araçlar olarak değerlendirdikleri görülmüştür. Sonuç olarak, fizik öğretiminde uygulama temelli, öğrenci merkezli, teknoloji destekli ve günlük yaşam ile kariyer farkındalığını bütünleştiren öğretim süreçlerinin öğrenme çıktılarının daha etkili ve kalıcı biçimde kazandırılmasına katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Fizik eğitimi, kuvvet ve hareket, öğrenme çıktıları, öğrenci görüşleri, teknoloji destekli öğrenme.

# Mesem Öğrencilerinin Deneyimleri: Güvenlik Hakkı ve İhmalin Önlenmesi

**Fatma HACIOĞLU**
Öğrenci
psk.dan.fatmahacioglu@gmail.com
ORCID: 0009-0008-7775-1087

**Özet**

MESEM sistemi hakkındaki literatürdeki çalışmalar genellikle koordinatör deneyimleriyle ve sistemin içeriğiyle sınırlıdır. Mevcut çalışmalar büyük ölçüde nicel sonuçlara odaklanmış, öğrencilerin deneyimlerinin yetersiz anlaşılmasına yol açmıştır. Bu çalışmanın amacı, Mesleki Eğitim Merkezi'nde eğitim gören öğrencilerin deneyimlerini keşfetmektir. Araştırmanın modelini, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik araştırma oluşturmaktadır. Araştırma verileri iki aylık bir süreçte toplanmıştır. Araştırmaya 2025 – 2026 eğitim- öğretim yılında Mesleki Eğitim Merkezi'nde eğitim gören dört öğrenci (üç erkek ve bir kadın) katılmıştır. Araştırmada veri toplama tekniği olarak nitel araştırmalarda kullanılan görüşme tekniği kullanılmıştır. Veri toplamak amacıyla 'Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu' kullanılmıştır. Araştırma verileri içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Bu görüşmelerde öğrenciler MESEM'de eğitim görmenin avantajlarından, dezavantajlarından, çalışma ortamlarından ve gelecek planlarından bahsetmişlerdir. Araştırma sonucunda, Mesleki Eğitim Merkezi'nde eğitim gören öğrencilerin iş yerlerinde güvenlik sorunlarıyla karşılaştıkları ve sistematik bir ihmal döngüsü içerisinde oldukları görülmüştür. Öğrenciler yaralanmaları ve hak ihlallerini birer yaşam gerçeği olarak normalleştirmeye başlamışlardır. Bununla birlikte, devlet tarafından sağlanan maddi desteğin ustalara aktarılması ve öğrencilerin maaş kartlarına el konulması, sistemin yapısal bir denetim zafiyeti içerisinde olduğunu göstermektedir. Koordinatör öğretmenlerin denetimlerinin formalite düzeyinde kalması, bu ihlallerin "görünmez" kılınmasına ve sömürünün kurumsallaşmasına zemin hazırlamaktadır. Sonuç olarak; yapılan görüşmelerde MESEM modelinin bir mesleki gelişim alanı olmaktan ziyade öğrencilerin yaşam enerjisini sömüren, onları gelecekten koparan ve toplumsal hayattan izole eden bir yapıya dönüştüğü görülmüştür. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun mezuniyet sonrası mesleği terk etme arzusu ve sistemi tamamen reddetme eğilimi, "ihmalin önlenmesi" adına acil ve köklü yapısal reformlara ihtiyaç duyulduğunu açıkça göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** MESEM, ihmal, mesleki eğitim, iş sağlığı ve güvenliği.

# Romantik İlişkilerde Manipülasyonun İlişki Süresi ve İlişki Durumuyla İlişkisi

**Fatma HACIOĞLU**
Öğrenci
fatmahacioglu127@gmail.com
ORCID: 0009-0008-7775-1087
**Büşra Gül ÇETİN**
Öğrenci
busragulcetin2@gmail.com
ORCID: 0009-0004-8793-4531
**İlhan BULDİ**
Öğrenci
ilhanbuldi@gmail.com
ORCID: 0009-0002-7307-5305
**Fatoş YILDIRIM**
Öğrenci
fts.yldrm366@gmail.com
ORCID: 0009-0009-0314-1267
**Ahmet ŞAHİN**
Öğrenci
ahmet.mt03@gmail.com
ORCID: 0009-0001-8526-2848

## Özet

Araştırmada romantik ilişki içerisinde sevgili olan bireyler, nişanlı olan bireyler, evli olan bireyler ve 10 yıldan fazla yani uzun süreli evli olan bireylerin ilişki içerisinde oldukları süre boyunca herhangi bir manipülasyona maruz kalıp kalmadıklarını ve bireylerin ilişki içerisinde oldukları süreçte manipülasyona uğrama ya da manipülasyona uğratmanın ilişki süresiyle ilişkisi incelenmiştir. Bu araştırmada romantik ilişkilerdeki manipülasyonların, yaşanan ilişkinin süresi ve durumunu, cinsiyet ve yaş ile ilişkisini ortaya koymak ve bu etkinin kısa süreli veya uzun süreli romantik ilişkilere nasıl aksettiğini anlamak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda nicel araştırmaya uygun desenlerden tarama deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Kilis 7 Aralık Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören ve ilişkisi olan sevgili, nişanlı, evli veya uzun süreli evli 71'i kadın 62'si erkek toplam 133 kişi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak İlişkilerde Manipülasyon Ölçeği kullanılmıştır. Veri analizinde One-way ANOVA ve t-testi kullanılmıştır. Bu araştırmada, bireylerin manipülasyona uğrama ve uğratma durumlarına ilişkin farklı değişkenler (cinsiyet, yaş, ilişki süresi ve ilişki durumu) açısından anlamlı farklılık olup olmadığını tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda bireylerin manipülasyona uğrama ve uğratma düzeylerinin kişinin cinsiyeti (kadın ve erkek), yaşı, ilişkisinin süresi (0-2, 2-5, 5-10 ve 10 yıl ve üzeri) ve ilişki durumları (sevgili, nişanlı, evli) gibi demografik özelliklerden bağımsız olarak benzer olduğu ortaya konulmuştur.

**Anahtar Sözcükler:** Romantik İlişki, Manipülasyon, İlişki Süresi.

# İlkokul 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metin Sonu Etkinliklerinin Erdem-değer-eylem Çerçevesinde İncelenmesi

**Emine BEKTAŞ**
Öğrenci
bektasemine36@gmail.com
ORCID: 0009-0005-8036-4203

## Özet

Bu araştırmanın amacı, 2024 yılında kademeli olarak yürürlüğe giren Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) doğrultusunda hazırlanan ilkokul 2. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metin sonu etkinliklerini, modelin temel yapı taşlarından biri olan "Erdem-Değer-Eylem" (EDE) çerçevesi kapsamında incelemektir. Nitel araştırma yaklaşımıyla yürütülen bu çalışmada doküman incelemesi yöntemi benimsenmiştir. Araştırmanın inceleme nesnesini, 2025-2026 eğitim-öğretim yılında ilkokul 2. sınıflarda okutulan MEB yayınlarına ait iki Türkçe ders kitabı ve bu kitaplarda yer alan toplam 40 metnin sonundaki etkinlikler oluşturmaktadır. Araştırmada dışarıdan yapay bir veri toplama aracı kullanmak yerine, TYMM kılavuzunda ilan edilen 20 temel değer ve bu değerlere ait somut eylem bileşenleri doğrudan analitik birer kodlama cetveli olarak kabul edilmiş; elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, incelenen metin sonu etkinliklerinde en yoğun işlenen değerlerin "Vatanseverlik", "Sevgi" ve "Çalışkanlık" olduğu saptanmıştır. Özellikle ikinci temada vatanseverlik değerinin, üçüncü temada ise duyarlılık, temizlik ve estetik gibi çevre dostu yaşantı alanına hitap eden değerlerin ağırlık kazandığı görülmüştür. Buna karşı, ders kitabındaki metin sonu etkinliklerinde "Dürüstlük" ve "Mahremiyet" değerlerine yönelik herhangi bir kodlamaya veya somut eylem bileşenine rastlanmamış, bu değerlerin frekansı sıfır olarak belirlenmiştir. Ayrıca bazı değerlerin açık biçimde ifade edilmek yerine örtük olarak eylem bileşenleri aracılığıyla öğrencilere kazandırılmaya çalışıldığı görülmüştür. Tema dağılımları incelendiğinde değerlerin temalara göre farklı yoğunluklarda ele alındığı ve bazı temalarda belirli değerlerin ön plana çıktığı belirlenmiştir. Sonuç olarak, incelenen ders kitaplarının genel anlamda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin öngördüğü bütünleşik yapı ve değer odaklı pedagojik anlayışla büyük ölçüde uyum sağladığı, ancak bazı değerlerin etkinliklere yansıtılması noktasında sınırlılıklar barındırdığı görülmüştür. Gelecekteki ders kitabı hazırlama süreçlerinde, uzman görüşlerinden yararlanılarak tüm kök değerlerin ve eylem bileşenlerinin etkinliklere daha sistemli, dengeli ve bütüncül bir şekilde yansıtılması önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Türkçe Ders Kitabı, Erdem-Değer-Eylem, Metin Sonu Etkinlikleri

# Kumar Bozukluğundan Etkilenen Aile Üyeleri: Psikososyal Zararlar ve Destek Gereksinimleri

**Dr. Beyza ŞANAL GÜNGÖR**
Hacettepe Üniversitesi
beyzasanaal@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8016-9660

## Özet

Kumar bozukluğu, kontrolün zayıflaması ve olumsuz sonuçlara rağmen kumar davranışının sürdürülmesiyle bireyin psikolojik, sosyal ve ekonomik yaşamını etkileyen bir davranışsal bağımlılıktır. Bununla birlikte kumarla ilişkili zararlar yalnızca kumar oynayan kişiyle sınırlı kalmamakta; aile üyeleri de sürecin doğrudan ve dolaylı sonuçlarıyla karşı karşıya kalabilmektedir. Bu çalışmanın amacı, kumar bozukluğundan etkilenen aile üyelerinin yaşadığı psikososyal zararları ve destek gereksinimlerini güncel alan yazını doğrultusunda değerlendirmektir. Bu derleme çalışmasında kumar bozukluğu, kumarla ilişkili zararlar ve etkilenen aile üyelerine odaklanan güncel araştırmalar birlikte incelenmiş; araştırma bulguları psikolojik ve duygusal etkiler, finansal zararlar, aile ve çift ilişkilerindeki güçlükler, çocuklara yansıyan sonuçlar ve destek gereksinimleri çerçevesinde değerlendirilmiştir. Alan yazını, aile üyelerinin yaşadığı zararların ekonomik kayıpların ötesine geçtiğini göstermektedir. Kumar davranışının ve borçların gizlenmesi, maddi sorunların geç fark edilmesi ve aile kaynaklarının kumar için kullanılması eşler arasındaki güveni zedeleyebilmekte; çatışma, iletişim güçlükleri ve ilişkisel uzaklaşmaya eşlik edebilmektedir. Etkilenen aile üyelerinde kaygı, öfke, utanç, belirsizlik ve psikolojik yük bildirilirken, ebeveyn kumarına maruz kalan çocuklarda psikolojik, ilişkisel ve finansal iyi oluş alanlarında olumsuz sonuçlar görülmektedir. Aile üyelerinin destek arayışlarının yalnızca kumar oynayan kişinin davranışını değiştirmeye yönelik olmadığı da dikkat çekmektedir. Aile üyeleri, kendi duygusal yükleriyle baş etme, aile içindeki sorunları yönetme ve uygun destek seçeneklerine ulaşma konusunda da yardım gereksinimi bildirmektedir. Sonuç olarak, kumar bozukluğunun yalnızca bireysel belirtiler üzerinden değerlendirilmesi aile içinde ortaya çıkan zararların bir bölümünün gözden kaçmasına neden olabilir. Bağımlılık alanındaki değerlendirme ve müdahale süreçlerinde etkilenen aile üyelerinin yaşadığı psikososyal zararların ve kendilerine özgü destek gereksinimlerinin ayrıca ele alınmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Kumar bozukluğu, davranışsal bağımlılık, aile üyeleri, kumarla ilişkili zarar, psikososyal destek

# Problemli Dijital Kullanım ve Siber Saldırganlık: Bağımlılık ve Adli Psikoloji Kesişiminde Bir Derleme

**Dr. Beyza ŞANAL GÜNGÖR**
Hacettepe Üniversitesi
beyzasanaal@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8016-9660

## Özet

Dijital araçların gündelik yaşamda giderek daha fazla yer tutması, yoğun kullanım ile kişinin işlevselliğini olumsuz etkileyen problemli kullanım örüntülerinin birbirinden ayrılmasını önemli hale getirmiştir. Özellikle olumsuz duygulardan, gündelik sorunlardan veya kişilerarası güçlüklerden uzaklaşmak amacıyla dijital ortamlara yönelme, bazı bireylerde kullanımı sınırlandırmada güçlük ve olumsuz sonuçlara rağmen kullanımı sürdürme ile ilişkili olabilmektedir. Bununla birlikte problemli dijital kullanım ile çevrim içi saldırgan davranışlar arasında doğrudan bir nedensellik kurmak, bu ilişkide rol oynayabilecek psikolojik süreçlerin gözden kaçmasına neden olabilir. Bu çalışmanın amacı, problemli dijital kullanım ile siber saldırganlık arasındaki ilişkiyi bağımlılık ve adli psikoloji perspektiflerinin kesişiminde değerlendirmektir. Bu derleme çalışmasında problemli dijital kullanım, kaçış amaçlı kullanım, davranışsal kontrol, çevrim içi ketlenmenin azalması, ahlaki çözülme ve siber saldırganlık konularındaki güncel kuramsal ve ampirik çalışmalar incelenmiş; öne çıkan bulgular psikolojik süreçler temelinde birlikte değerlendirilmiştir. Alan yazını, kaçış ve rahatlama amacıyla dijital ortamlara yönelmenin problemli kullanım örüntüleriyle ilişkili olabildiğini göstermektedir. Siber saldırganlık açısından ise çevrim içi ortamda kişinin davranışlarını yüz yüze etkileşime kıyasla daha az sınırlaması dikkat çeken süreçlerden biridir. Anonimlik, görünmezlik ve eş zamansız iletişim, kişinin davranışının sonuçlarından psikolojik olarak uzaklaşmasını kolaylaştırabilmektedir. Bunun yanında, verilen zararı küçümseme, sorumluluğu başkasına yükleme ve mağduru suçlama gibi ahlaki çözülme mekanizmalarının çevrim içi saldırgan davranışların anlaşılmasında önemli olduğu görülmektedir. Sonuç olarak, problemli dijital kullanımın tek başına siber saldırganlık veya adli risk göstergesi olarak değerlendirilmesi uygun görünmemektedir. Kullanımın amacı ve kontrol edilebilirliği ile çevrim içi ketlenme, ahlaki çözülme ve bireysel risk etmenlerinin birlikte ele alınması daha açıklayıcı bir değerlendirme çerçevesi sunabilir. Bağımlılık ve adli psikoloji alanlarının bu ortak zeminde buluşturulmasının, dijital ortamdaki saldırgan davranışların anlaşılması ve önleyici çalışmaların geliştirilmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Problemli dijital kullanım, siber saldırganlık, bağımlılık süreçleri, ahlaki çözülme, adli psikoloji

# Üniversite Yapay Zekâ Araştırma Merkezlerinde Performans Değerlendirmesi: Bir Çerçeve Önerisi

**Dr. Fethi ASLAN**
Elazığ İl Özel İdaresi İç Denetim Birimi
fethi.aslan@outlook.com
ORCID: 0000-0002-5567-9706

**Özet**

Araştırma merkezleri, üniversitelerin araştırma kapasitesini artırmak, disiplinler arası iş birliğini geliştirmek ve bilimsel bilgi üretimini desteklemek amacıyla oluşturulan önemli akademik yapılardır. Bu merkezlerin sürdürülebilir biçimde faaliyet göstermesi ve amaçlarına ulaşabilmesi, performanslarının düzenli olarak izlenmesi ve değerlendirilmesine bağlıdır. Ancak araştırma merkezlerinin katkılarını değerlendirmeye yönelik bir performans değerlendirme çerçevesi bulunmamaktadır. Bu eksiklik, araştırma merkezlerinin güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesini, kaynakların etkin kullanımını ve stratejik karar alma süreçlerini güçleştirmektedir. Özellikle son yıllarda üniversitelerde hızla yaygınlaşan yapay zekâ araştırma merkezlerinin etkinliğinin değerlendirilmesi, bu gereksinimi önemini daha da arttırmıştır. Bu çalışma, Türkiye'deki üniversitelerin yapay zekâ araştırma merkezlerinin performansını izlemeye yönelik ölçülebilir göstergeler geliştirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, üniversitelerin yapay zekâ araştırma merkezi yönetmeliklerinde yer alan faaliyetler içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Faaliyetler, yönetmelikte bulunma sıklıklarına göre belirlenen temalar çerçevesinde sınıflandırılmıştır. Belirlenen tematik kategoriler temel alınarak ölçülebilir, karşılaştırılabilir ve izlenebilir performans göstergeleri belirlenmiştir. Bulgular, merkezlerin özellikle toplumsal fayda ve yaygınlaştırma ile araştırma-geliştirme ve proje geliştirme alanlarına yoğunlaşmayı amaçladıklarını göstermektedir. Buna karşılık disiplinler arası çalışmalar ve danışmanlık hizmetleri, daha sınırlı düzeyde yer verilen faaliyet alanlarıdır. Önerilen performans değerlendirme çerçevesi, yapay zekâ araştırma merkezlerinin faaliyetlerinin sistematik, karşılaştırılabilir ve veri temelli biçimde izlenmesine olanak sağlayarak stratejik karar alma süreçlerine ve yükseköğretim politikalarının geliştirilmesine katkı sunması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Yapay zekâ yönetimi, araştırma merkezleri, performans, kavramsal matris,

# 6 Şubat Maraş Depremini Yaşayan Bir Öğretmenin Travma Sonrası Deneyimleri: Seri Derinlemesine Görüşmelere Dayalı Bir Tek Durum Çalışması

**Dr. Gülden GÖKÇEN**
MEB
guldengokcenpdr@gmail.com
ORCID: 0000-0003-1783-9446

## Özet

6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremler, yalnızca bireylerin fiziksel yaşamlarını değil, psikolojik, sosyal ve mesleki işlevselliklerini de derinden etkileyen kitlesel travmatik olaylar arasında yer almaktadır. Depremden etkilenen öğretmenler, kendi travmatik yaşantılarıyla baş etmeye çalışırken aynı zamanda öğrencilerine psikososyal destek sunma sorumluluğunu da üstlenmişlerdir. Bu araştırmanın amacı, 6 Şubat depremini yaşayan bir öğretmenin travma sonrası deneyimlerini psikolojik, bedensel, mesleki ve sosyal boyutlarıyla incelemek; öğretmen kimliğinin bu süreçteki rolünü, sosyal destek deneyimlerini, yaşamı yeniden anlamlandırma biçimini ve iyileşme sürecini ortaya koymaktır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı kapsamında tek durum çalışması deseninde yürütülmüştür. Araştırmanın katılımcısını depremi doğrudan yaşamış ve afet sonrasında öğretmenlik görevini sürdüren bir öğretmen oluşturmaktadır. Veriler, aynı katılımcıyla bir ay içerisinde gerçekleştirilen yedi yüz yüze yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme aracılığıyla toplanmıştır. Görüşmeler yaklaşık 30 dakika sürmüş, toplam 33 açık uçlu sorudan oluşan görüşme rehberi kullanılmıştır. Elde edilen veriler Braun ve Clarke'ın refleksif tematik analiz yaklaşımı doğrultusunda analiz edilmiştir. Analizler sonucunda katılımcının deneyimleri; güvenli dünyanın yıkılışı, travmanın psikolojik ve bedensel izleri, öğretmen kimliği ve rol çatışması, sosyal destek ve dönüşen ilişkiler, yaşamı yeniden anlamlandırma ile psikolojik yeniden yapılanma olmak üzere altı temel tema altında toplanmıştır. Bulgular, depremin yalnızca güven duygusunu değil, bireyin yaşam algısını, mesleki kimliğini ve kişilerarası ilişkilerini de etkilediğini göstermektedir. Özellikle öğretmen kimliğinin hem öğrencilerine karşı güçlü kalmayı sağlayan koruyucu bir kaynak hem de kendi duygularını bastırmasına neden olan bir sürece yönelttiği gözlemlenmiştir. Ayrıca sosyal destek, profesyonel yardım ve terapi sürecinin iyileşmeyi destekleyen temel unsurlar olduğu görülmüştür. Araştırma, afet sonrası öğretmenlerin çok katmanlı rollerini ve seri derinlemesine görüşmelerin travmatik yaşantıları ortaya koymadaki önemini vurgulamaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** 6 Şubat Depremi, Öğretmen, Travma, Nitel Araştırma

# Türkiye'de Mesleki Eğitime Yönelim Eğilimler, Belirleyeciler ve Öneriler

**Doç. Dr. Gürcan ŞEKER**
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
gurcanseker@ohu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-6633-7859
**Arş. Gör. Rahiye BARUTÇU**
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
barutcurahiye@gmail.com
ORCID: 0009-0008-1197-0826

## Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin mesleki ve teknik eğitim (MTE) kurumlarına (MTAL ve MESEM) yönelim eğilimlerini, bu kararları şekillendiren çok boyutlu dinamikleri ve OECD ülkeleriyle olan yapısal farkları karşılaştırmalı bir bakış açısı ile incelemektedir. Bu kapsamda, ergenlerin mesleki eğitim veren okulları tercih eğilimlerinde biyolojik, sosyolojik, psikolojik, ekonomik ve politik etmenlerin karmaşık bir etkileşimi sonucunda ortaya çıktığını vurgulamak ve bu süreci Bronfenbrenner'ın Ekolojik Sistemler Kuramı çerçevesinde ele alarak; mikro (bireysel yetenekler), mezo (aile ve okul), ekzo (yerel işgücü piyasası) ve makro (ulusal politikalar ve ekonomik krizler) düzeydeki sosyoekonomik ve sistemsel belirleyiciler üzerinden değerlendirmenin daha işlevsel olabileceği düşünülmektedir. OECD (2025) verilerine göre, 2013 yılında tüm ortaöğretim öğrencileri içinde meslek lisesi (MTAL) öğrencilerinin payı %45 gibi oldukça güçlü bir seviyedeyken, bu oran takip eden on yıl içinde sürekli bir düşüş göstererek 2023/2024 döneminde %35'e kadar gerilemiştir. Aynı raporda yer alan verilere göre ise, OECD ülkeleri ortalamasında mesleki eğitime katılım oranının %43 ile %44 bandında stabil kaldığı, Türkiye'de yaşanan bu %10'luk keskin düşüşün küresel bir trendden ziyade, ülkeye özgü iç dinamiklerden ve eğitim sistemine ilişkin politikalarından kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Meslek liselerine yönelimdeki bu düşüşün aksine, Mesleki Eğitim Merkezlerine (MESEM), yönelimde son yıllarda oldukça önemli bir artış yaşandığı görülmektedir. Bu artış da Mesleki Eğitim Merkezlerin örgün ve zorunlu eğitim kapsamına alınarak (fark derslerinin verilmesi ile) lise diploması hakkı vermesi, öğrencilerin haftada bir gün okulda teorik eğitim, dört veya beş gün ise işletmelerde fiili mesleki eğitim vermesi ve asgari ücretin yarısına kadar ekonomik destekler sağlaması etkili olan faktörlerdendir. Mesleki Eğitim Merkezlerine yönelimdeki bu yüksek artışın aksine ne eğitimde ne de istihdamda olan 18-24 yaş aralığındaki gençlere ait NEET verileri Türkiye'deki oranın %31,3 olduğu gösterirken, OECD ülkelerinin ortalamasına ait verinin %14,1 olduğunu göstermektedir. Elde edilen veriler son yıllarda Mesleki Eğitim Merkezlerini tercih eğilimindeki bu önemli artışın istihdam süreçlerine yansımadığı ve bu durumun dikkate alınarak MESEM sisteminin revize edilmesi ve istihdam süreçlerine yansıyacak iyileştirmelerin yapılmasının önemli bir gereklilik olduğu politika yapıcılara bir öneri olarak sunulmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Mesleki eğitim, meslek liseleri, mesleki eğitim merkezleri

# Akademik Kaygının Bedenselleştirilmesi: Öğrencilerde Açıklanamayan Fiziksel Semptomların Eğitimsel Tetikleyicileri Üzerine Bir Derleme

**Uzman Yiğit Kerem TUNÇ**
Bağımsız Araştırmacı
keremtuncc@icloud.com
ORCID: 0009-0007-7805-7997

## Özet

Mevcut eğitim paradigmalarındaki yoğun rekabet ve sınava dayalı kurgu, öğrencilerin üzerinde süreğen bir psikolojik yük oluşturmaktadır. Bu ağır baskı, yalnızca ruhsal sağlığı tehdit etmekle kalmayıp, çoğu vakada ihmal edilen bedensel şikayetlere de kapı aralamaktadır. Bu bağlamda hazırlanan derleme çalışmasının ana amacı; akademik yaşantıdan kaynaklanan kaygı ve stresin bedenselleştirilme (somatizasyon) dinamiklerini incelemek ve organik bir patolojiye dayanmayan fiziksel belirtilerin ardındaki eğitsel tetikleyicileri aydınlatmaktır. Anlatısal tarama yöntemiyle yapılandırılan bu araştırmada; ebeveynlerin aşırı beklentileri, bitmeyen başarı talepleri, akran zorbalığı ve uyum bozucu mükemmeliyetçiliğin zihin-beden bütünlüğü üzerindeki yıkıcı etkileri irdelenmiştir. Literatürdeki mevcut bulgular, öğrencilerin sıklıkla tecrübe ettiği uyku bozuklukları, gastrointestinal sorunlar ve baş ağrılarının salt tıbbi bir rahatsızlık olarak değerlendirilemeyeceğine işaret etmektedir. Esasında bu fiziksel yansımalar, bilişsel düzeyde baş edilemeyen ağır stresin HPA ekseni ve otonom sinir sistemi kanalıyla bedensel bir dışavurumudur. Sürece zamanında ve doğru müdahale edilmediği takdirde, bu psikosomatik döngü genellikle okul reddi ve devasa bir akademik tükenmişlik ile nihayetlenmektedir. Söz konusu sorunun çözümünde, yalnızca fiziksel belirtileri ortadan kaldırmayı hedefleyen medikal yaklaşımlar yetersiz kalmaktadır. Sürdürülebilir bir iyileşme için okullardaki performans odaklı katı yapının yumuşatılması; duygu düzenleme ve bilinçli farkındalık (mindfulness) gibi önleyici ruh sağlığı pratiklerinin eğitim süreçlerine aktif olarak entegre edilmesi gerekmektedir. Ek olarak, sorunun tespit ve çözüm aşamasında DCPR gibi bütüncül tanı ölçütlerinin kullanıldığı, ruh sağlığı uzmanları (klinisyenler) ile eğitimcileri bir araya getiren çok disiplinli bir yaklaşımın benimsenmesi büyük önem arz etmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** somatizasyon, akademik kaygı, sınav kaygısı, okul ruh sağlığı, tıbbi olarak açıklanamayan belirtiler

# Examining The Relationship Between Attachment Styles And Attachment To God Among University Students

**Mahmutcan PARLAK** [1]
Öğrenci
Mahmutcan.parlak61@gmail.com
ORCID: 0009-0009-5008-615X
**Prof. Dr. Seher BALCI ÇELİK**
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
seherbalcicelik@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9506-6528

## Abstract

The purpose of this study is to investigate the effects of university students' early childhood attachment patterns with their primary caregivers (mother/father) on their attachment styles to Allah in adulthood, within the framework of John Bowlby's "Internal Working Models" (IWM) theory. Designed according to the correlational research and cross-sectional designs among quantitative research methods, the sample of the study consists of 221 students studying at Ondokuz Mayıs University (OMU) and selected through convenience sampling method. The data obtained from the participants were analyzed using statistical techniques of t-test, ANOVA, correlation, and multiple linear regression. According to the analysis results, interpersonal attachment styles are significant predictors of spiritual attachment sub-dimensions (closeness and God model, positive model of the self, separation protest). Multiple linear regression analysis revealed that interpersonal attachment schemas explain 91.5% of the variance in students' perception of God as close and protective (Closeness and God Model), 74.3% of the variance in spiritual self-worth perception (Positive Model of the Self), and 50% of the variance in their reactional responses during spiritual distance (Separation Protest). Anxious attachment style emerged as the strongest and most significant predictor of all spiritual dimensions. In the context of the "Compensation Hypothesis" in the psychology of religion, this finding indicates that individuals who cannot establish secure bonds in their interpersonal relationships and suffer from loneliness try to achieve a psychological balance by turning to the transcendent figure (Allah) in the vertical dimension. In terms of family dynamics, it was found that students whose mothers were actively working during infancy (0-2 years old) had a higher "Avoidant Attachment" schema in adulthood. Furthermore, it was determined that the secure attachment capacities of students who perceived their fathers as democratic were significantly higher compared to those with neglectful fathers. As the frequency of performing religious practices increased, it was observed that students perceived God as significantly closer and had higher spiritual self-worth scores. In conclusion, for university youth, religion and belief in Allah function as a fundamental psychosocial assurance mechanism through which attachment needs that are damaged in the interpersonal world are met.

**Keywords:** Attachment Theory, Attachment to Allah, Compensation Hypothesis, University Students, Spiritual Counseling.

[1] Dönem Projesinden üretilmiştir.

# Dehb Belirtileri Gösteren Çocuklarda Okul Dışlanması ve Okula Aidiyet: Kapsayıcı Eğitim Perspektifinden Bir Değerlendirme

**Uzman Ceyda KUŞ**
Ceyda Kuş Psikoloji Kliniği
Ceydakus64@icloud.com
ORCID: 0009-0004-7160-5880

## Özet

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB), çocukluk döneminde başlayan ve akademik, sosyal ve duygusal işlevsellik üzerinde önemli etkiler yaratabilen nörogelişimsel bir bozukluktur. DEHB belirtileri gösteren çocuklar; dikkat sorunları, dürtüsellik ve davranış düzenleme güçlükleri nedeniyle okul ortamında akran ilişkileri, sınıf içi katılım ve sosyal uyum açısından çeşitli risklerle karşı karşıya kalabilmektedir. Bu risklerin başında akran reddi, sosyal dışlanma ve okul topluluğuna ait hissedememe gelmektedir. Günümüzde kapsayıcı eğitim anlayışı yalnızca öğrencilerin fiziksel olarak eğitim ortamlarında bulunmalarını değil, aynı zamanda kendilerini değerli, kabul edilmiş ve aidiyet hisseden bireyler olarak deneyimlemelerini de gerekli görmektedir. Alanyazında okul aidiyetinin çocukların akademik motivasyonu, psikolojik iyi oluşu, okul uyumu ve sosyal-duygusal gelişimi açısından önemli bir koruyucu faktör olduğu vurgulanmaktadır. Buna karşın DEHB belirtileri gösteren çocukların, davranışsal özellikleri nedeniyle akran ilişkilerinde daha fazla güçlük yaşadıkları ve dışlanma deneyimlerine daha sık maruz kaldıkları bildirilmektedir. Okul ortamında yaşanan dışlanma deneyimleri, öğrencilerin okula yönelik olumlu tutumlarını zayıflatabilmekte, eğitim süreçlerine katılımlarını azaltabilmekte ve psikolojik uyumlarını olumsuz etkileyebilmektedir. Bu durum, kapsayıcı eğitim uygulamalarının yalnızca akademik destekle sınırlı kalmaması, öğrencilerin sosyal katılımını ve aidiyet duygusunu güçlendirecek uygulamaları da içermesi gerektiğini göstermektedir. Bu kapsamda çalışmada, DEHB belirtileri gösteren çocuklarda okul dışlanması ve okula aidiyet kavramları kapsayıcı eğitim perspektifinden ele alınmış ve ilgili literatür tartışılmıştır. Elde edilen değerlendirmeler doğrultusunda, akran kabulünü destekleyen, sosyal katılımı artıran ve aidiyet duygusunu güçlendiren okul temelli uygulamaların kapsayıcı eğitim hedeflerine ulaşmada önemli bir rol oynayabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** DEHB, kapsayıcı eğitim, okul aidiyeti, sosyal dışlanma, çocuk psikolojisi.

# Kapsayıcı Eğitim Perspektifinden Obsesif Kompulsif Bozukluğu Olan Öğrencilerin Akademik ve Psikososyal Gereksinimlerinin İncelenmesi

**Uzman Nursena BIYIK**
Bağımsız
nursenabiyik@gmail.com
ORCID: 0009-0006-7804-8989

## Özet

Obsesif kompulsif bozukluk (OKB), çocuk ve ergenlik döneminde başlayabilen, akademik başarıyı, sosyal ilişkileri ve duygusal iyilik hâlini önemli ölçüde etkileyen nöropsikiyatrik bir bozukluktur. Öğrencilerde görülen obsesyon ve kompulsiyonlar yalnızca bireysel ruh sağlığını değil, eğitim sürecine katılımı, öğrenme yaşantılarını ve okul işlevselliğini de olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu nedenle OKB'nin yalnızca klinik açıdan değil, eğitim hakkı ve kapsayıcı eğitim ilkeleri çerçevesinde de değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı, okul çağındaki OKB tanılı öğrencilerin akademik ve psikososyal gereksinimlerini kapsayıcı eğitim perspektifinden incelemek ve okul temelli destek uygulamalarına ilişkin güncel literatürü bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirmektir. Araştırma, geleneksel (narrative) derleme deseninde yürütülmüştür. Literatür taraması Haziran–Temmuz 2026 tarihleri arasında Google Scholar, PubMed ve DergiPark Akademik veri tabanlarında gerçekleştirilmiştir. Taramada 2006–2026 yılları arasında yayımlanan Türkçe ve İngilizce araştırma makaleleri temel alınmış; konunun kuramsal ve yasal çerçevesini desteklemek amacıyla ilgili ulusal ve uluslararası kurumsal raporlar ile mevzuat belgelerinden de yararlanılmıştır. Okul öncesinden üniversite düzeyine kadar okul çağındaki öğrencileri kapsayan çalışmalar değerlendirmeye alınmıştır. İncelenen çalışmalar, OKB'nin yalnızca klinik belirtilerle sınırlı kalmadığını; akademik performans, okul devamı, sosyal katılım, akran ilişkileri, duygusal iyilik hâli ve yaşam kalitesi üzerinde de önemli güçlükler oluşturduğunu göstermektedir. Ayrıca öğretmenler, okul psikolojik danışmanları, aileler ve akranların iş birliğiyle yürütülen okul temelli destek uygulamalarının öğrencilerin eğitim sürecine katılımını ve kapsayıcı eğitim ortamlarından yararlanmasını güçlendirebileceği görülmektedir. Sonuç olarak OKB'nin yalnızca bireysel bir ruh sağlığı sorunu olarak değil, öğrencinin eğitim hakkını ve okul yaşamına tam katılımını etkileyen bir durum olarak ele alınması; bu doğrultuda okul temelli, çok paydaşlı ve kapsayıcı destek sistemlerinin güçlendirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Obsesif kompulsif bozukluk, kapsayıcı eğitim, okul temelli destek, akademik işlevsellik

# Ortaöğretim Kademesindeki Matematik Eğitimine İlişkin Matematik Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

**Uzman Nermin BARDAK**
Anafartalar Lisesi
nermin.bardak@hotmail.com
ORCID: 0009-0002-1084-3813

## Özet

Bu araştırma, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Dairesine bağlı eğitim kurumlarında yürütülen matematik eğitimini, matematik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda bütüncül bir yaklaşımla değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada matematik öğretim programının yapısı ve uygulanabilirliği, ders kitaplarının içerik ve pedagojik niteliği, okulların fiziki ve teknolojik altyapısı, öğretmen yeterlikleri, mesleki gelişime yönelik kurumsal destek, hizmet içi eğitimler ve denetim uygulamaları birlikte ele alınmıştır. Araştırma nitel araştırma yaklaşımı kapsamında durum çalışması deseninde yürütülmüştür. Veriler KKTC'nin Lefkoşa, Girne, Mağusa ve İskele ilçelerindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan 15 matematik öğretmeniyle gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Bulgular, matematik öğretim programının yoğun yapısı, öğrenci düzeyine yeterince uygun olmaması ve konular arasındaki ardışıklık sorunlarının öğretim sürecini güçleştirdiğini ortaya koymuştur. Ders kitaplarının içerik kapsamı, konu anlatımlarının açıklığı, örnek ve etkinlik sayısı, öğrenci düzeyine uygunluk ve pedagojik etkinlikler bakımından yetersiz kaldığı; bu durumun ek materyal ve yardımcı kaynak gereksinimini artırdığı belirlenmiştir. Ayrıca kalabalık sınıflar, fiziki altyapı eksiklikleri, internet erişim sorunları ve teknolojik donanımdaki farklılıkların matematik öğretiminin etkililiğini sınırlandırdığı görülmüştür. Öğretmen görüşleri, matematik öğretmenlerinin mesleki yeterliklerinin alan bilgisi, pedagojik beceriler, teknoloji kullanımı, iletişim ve mesleki deneyim bakımından farklılaştığını göstermiştir. Okul yönetimlerinin genel olarak destekleyici bir okul iklimi sunduğu belirtilmekle birlikte, mesleki gelişimin sistematik ve sürdürülebilir biçimde desteklenmesinde çeşitli sınırlılıklar bulunduğu saptanmıştır. Hizmet içi eğitimlerin nicelik ve nitelik bakımından yetersiz olduğu, çoğunlukla teorik içeriklere dayandığı ve öğretmen gereksinimleri ile sınıf içi uygulamalarla yeterince örtüşmediği belirlenmiştir. Denetim süreçlerinin ise süreklilik, branşa özgü alan uzmanlığı, rehberlik ve somut geri bildirim boyutlarında yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak araştırma, KKTC ortaöğretim matematik eğitiminde öğretmenlerin karşılaştığı sorunların yalnızca sınıf içi uygulamalardan kaynaklanmadığını; öğretim programı, ders materyalleri, fiziki ve teknolojik koşullar, mesleki gelişim olanakları, hizmet içi eğitim ve denetim mekanizmaları gibi birbiriyle ilişkili sistem bileşenleri çerçevesinde şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, matematik eğitiminin niteliğinin artırılması için öğretmen gereksinimlerini esas alan, uygulama temelli, bütüncül ve sürdürülebilir iyileştirmelere ihtiyaç duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** KKTC Eğitim Sistemi, Ortaöğretim, Matematik Eğitimi, Matematik Öğretmenleri, Mesleki Gelişim.

# Çalışan Çiftlerde İş-aile Çatışmasının Eşe Kendini Açma Üzerindeki Etkisinde Duygusal Ruminasyonun Aracı ve Psikolojik Esnekliğin Düzenleyici Rolü: Bir Diyadik İnceleme

**Osman Kağan KAYHAN**
Öğretmen
osmankagankayhan@gmail.com
ORCID: 0000-0003-1860-6775
**Prof. Dr. İzzet PARMAKSIZ**
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
izzetparmaksiz@ohu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-2468-6134

## Özet

Bu araştırmanın amacı, çalışan evli çiftlerde iş-aile çatışmasının eşe kendini açma üzerindeki etkisinde işsel ruminasyon ve psikolojik esnekliğin rolünü diyadik bir bakış açısıyla incelemektir. Günümüzde iş ve aile yaşamı arasındaki sınırların giderek geçirgen hale gelmesi, çalışan bireylerin iş kaynaklı stres ve talepleri aile yaşamlarına taşımalarına neden olabilmektedir. İş-aile çatışmasının bireysel ve ilişkisel sonuçlarının anlaşılması, çift ilişkilerinin korunması ve geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Araştırma, evli ve aktif olarak çalışan çiftlerden oluşan bir örneklem üzerinde yürütülmektedir. Veri toplama sürecinde katılımcılara İş-Aile Çatışması Ölçeği, İşsel Ruminasyon Ölçeği, Eşe Kendini Açma Ölçeği ve Kabul ve Eylem Formu-II uygulanmaktadır. Psikolojik esneklik, Kabul ve Eylem Formu-II aracılığıyla değerlendirilmektedir. Çalışmada bireylerin iş-aile çatışması düzeylerinin hem kendi eşe kendini açma davranışları üzerindeki etkileri (aktör etkileri) hem de eşlerinin eşe kendini açma düzeyleri üzerindeki etkileri (partner etkileri) incelenecektir. Ayrıca işsel ruminasyonun ve psikolojik esnekliğin söz konusu ilişkilerdeki açıklayıcı rolleri değerlendirilecektir. Verilerin analizinde diyadik veri analizine uygun istatistiksel yöntemlerden yararlanılması planlanmaktadır.

Araştırmanın, iş-aile çatışmasının çift ilişkileri üzerindeki etkilerinin anlaşılmasına katkı sağlaması, iş yaşamından kaynaklanan bilişsel süreçlerin ve psikolojik esnekliğin çiftler arası iletişim üzerindeki rolünü ortaya koyması beklenmektedir. Elde edilecek bulguların, çalışan çiftlere yönelik koruyucu ve önleyici psikolojik danışma müdahalelerinin geliştirilmesine katkı sunacağı düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** İş-aile çatışması, işsel ruminasyon, psikolojik esneklik, eşe kendini açma, diyadik analiz.

# Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Açısından Öğretmenlik Uygulaması Örtük Programının İncelenmesi: Erken Çocukluk Öğretmen Eğitimi Örneği *

**Esra DEĞİRMENCİ UZUN**
Öğrenci
esradegirmenciuzun@gmail.com
ORCID: 0000-0003-2697-7779
**Prof. Dr. Bünyamin YURDAKUL**
EGE ÜNİVERSİTESİ
bunyamin.yurdakul@ege.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8401-7202

## Özet

Bu araştırmada, hizmet öncesi öğretmen eğitimi program çalışmalarına katkıda bulunabilecek bulgulara ulaşmak için öğretmenlik uygulaması dersinin örtük programı, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından incelenmiştir. Nitel araştırma desenlerinden bütüncül tek durum deseniyle yürütülen araştırmada, dersin öğretim programı ve uygulama süreçleri durum, bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı ise analiz birimi olarak alınmıştır. Veriler, görüşme, gözlem ve doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Bu doğrultuda beş uygulama öğretim üyesi, onların öğretmenlik uygulaması gruplarından gönüllülük ilkesiyle belirlenen 12 öğretmen adayı ve sekiz uygulama öğretmeninden oluşan toplam 25 birincil program paydaşıyla bireysel görüşmeler yapılmıştır. Veri çeşitlemesi için öğretmen adaylarının uygulama okullarındaki öğretmenlik deneyimleri 10 hafta boyunca yarı yapılandırılmış gözlem formu kullanılarak gözlenmiş; gözlenen öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarına ait ders planları ve öğretim materyalleri yanında Bologna bilgi paketinde paylaşılan yazılı lisans programı ve kapsamındaki derslerin öğretim programları doküman analizi formu yardımıyla çözümlenmiştir. Nitel veri setinin içerik analiziyle ulaşılan bulgular, birincil program paydaşlarının toplumsal cinsiyet eşitliğini rol ve beklentiler, eşitlik, denge ve birey olma kavramlarıyla betimlediklerini göstermiştir. Toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında dersin örtük programını etkileyen gelişimsel, kültürel ve kurumsal faktörler nedeniyle öğretmen adaylarının özellikle duyuşsal ve kapsayıcı beceriler edinmeleri; bu kapsamda dil kullanımı ve gözlem becerilerinin geliştirilmesi gerektiği bulgulanmıştır. Buna karşın bulgular, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından dersin örtük programına olumlu yansıyan öğretmen adayı kazanımlarının da bulunduğunu; bunların farkındalık ve benimseme gibi duyuşsal özelikler yanında eşitliğe dayalı öğrenme fırsatları yaratma ve dönüştürücü uygulamalar yapma gibi kapsayıcı beceriler olduğunu göstermiştir. Toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında program uygulamalarının örtük programını okul-çevre etkileşimi, materyaller, etkinlikler, iletişim ve etkileşim ve sınıf yönetimi kapsamındaki girişimlerin şekillendirdiği, ancak ihmal edilen program anlatılarında kaçırılan fırsatların bulunduğu da ortaya çıkmıştır. Son olarak bulgular, programa ders eklemenin ötesinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin programın tüm unsurlarına sızdırılması gerektiğine işaret etmiştir. Araştırmanın sonuçları, toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyen ya da eşitsizliği sürdüren iletilerin erken çocukluk eğitiminde çoğunlukla örtük program aracılığıyla aktarıldığını kanıtlamıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Öğretmenlik uygulaması, örtük program, toplumsal cinsiyet eşitliği

* Bu araştırma, Esra DEĞİRMENCİ UZUN tarafından Prof. Dr. Bünyamin YURDAKUL danışmanlığında yürütülen "Öğretmenlik Uygulaması Örtük Programının Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Açısından İncelenmesi: Erken Çocukluk Öğretmen Eğitimi Örneği" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

# Çalışan Yetişkinlerde İş Tükenmişliğinin Uyku Kalitesi ile İlişkisinin İncelenmesi

**Çiğdem KESKİN**
Öğretmen
keskinck.3455@gmail.com
ORCID: 0009-0008-8835-8459
**Doç. Dr. Seher Merve ERUS**
Yıldız Teknik Üniversitesi
smerve@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5308-3872

## Özet

Bu araştırmanın amacı, çalışan yetişkinlerde iş tükenmişliği ile uyku kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi ve iş tükenmişliğinin uyku kalitesini yordama düzeyinin belirlenmesidir. Araştırma ilişkisel modelle yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini farklı sektörlerde çalışan 400 yetişkin oluşturmuştur. Veriler, katılımcıların sosyodemografik özelliklerini içeren Kişisel Bilgi Formu, Maslach Tükenmişlik Envanteri ve Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde betimleyici istatistikler, Pearson korelasyon analizi ve basit doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırma bulguları, iş tükenmişliği ile uyku kalitesi arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğunu göstermiştir. Ayrıca iş tükenmişliğinin uyku kalitesinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, iş tükenmişliğinin uyku kalitesinin olumsuz yönde yordadığını göstermektedir. Sonuç olarak, çalışan yetişkinlerde iş tükenmişliğini azaltmaya yönelik bireysel ve kurumsal uygulamaların uyku kalitesinin iyileştirilmesine katkı sağlayabileceği değerlendirilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** İş tükenmişliği, uyku kalitesi, çalışan yetişkinler, Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi, regresyon.

# Hassas Gruplara Dahil Çocuklarla Sosyal Hizmetin Yürütülmesinde Yabancı Ülke Uygulamaları ve Deneyimleri

**Öğr. Gör. Terane VALİYEVA**
Bakü Avrasya Üniversitesi
tvaliyeva8@gmail.com
ORCID: 0009-0000-5333-4440

## Özet

Bu çalışma, hassas gruplara dâhil olan çocuklarla sosyal hizmetlerin örgütlenmesinde yabancı ülke deneyimlerini incelemeyi ve bu deneyimlerden hareketle Azerbaycan'da sosyal hizmet sisteminin geliştirilmesine yönelik çıkarımlarda bulunmayı amaçlamaktadır. Günümüzde fiziksel, zihinsel veya psikolojik engelleri bulunan, ebeveyn bakımından yoksun kalan, yoksulluk, sosyal dışlanma ve şiddet gibi risklerle karşı karşıya olan çocukların korunması ve toplumsal yaşama etkin katılımının sağlanması, sosyal politika alanının öncelikli konularından biridir. Araştırmada karşılaştırmalı analiz yöntemi kullanılarak Türkiye, Amerika Birleşik Devletleri, İsveç, Japonya ve çeşitli Avrupa ülkelerinde uygulanan sosyal hizmet modelleri değerlendirilmiştir. İnceleme sonucunda kapsayıcı eğitim uygulamaları, bireyselleştirilmiş sosyal hizmetler, psikolojik destek mekanizmaları, rehabilitasyon programları ve aile odaklı hizmet modellerinin çocukların sosyal uyumu, eğitim fırsatlarına erişimi ve yaşam kalitesinin artırılmasında önemli rol oynadığı belirlenmiştir. Özellikle kamu kurumları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve eğitim kurumları arasındaki kurumsal iş birliğinin sosyal hizmetlerin etkinliğini artırdığı görülmektedir. Ayrıca sosyal hizmet uzmanlarının mesleki yeterliliklerinin güçlendirilmesi, erken müdahale programlarının yaygınlaştırılması ve çocuk hakları temelli yaklaşımların benimsenmesi başarılı uygulamaların ortak özellikleri arasında yer almaktadır. Çalışmanın bulguları, Azerbaycan'da hassas gruplara yönelik sosyal hizmet sisteminin uluslararası iyi uygulamalar doğrultusunda geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda kapsayıcı eğitim politikalarının yaygınlaştırılması, disiplinler arası koordinasyonun güçlendirilmesi, psikososyal destek hizmetlerinin genişletilmesi ve bireyselleştirilmiş hizmet modellerinin uygulanması, çocukların toplumsal bütünleşmesini destekleyecek temel politika alanları olarak değerlendirilmektedir

**Anahtar Sözcükler:** hassas gruplar, çocuklar, sosyal hizmet, kapsayıcı eğitim, sosyal

# Okul Öncesi Dönemde Çocuk Hakları Temelli Bir Öğretim Programı Modeli

**Dr. Öğr. Üyesi Feyza YALMAN ÇETİNKAYA**
Karabük Üniversitesi
feyzaylmn@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8787-6624
**Prof. Dr. Şehnaz YAYLA**
Karabük Üniversitesi
sehnazc@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9313-7353

## Özet

Erken çocukluk dönemi, çocuk haklarına ilişkin farkındalığın temellerinin atıldığı kritik gelişim dönemlerinden biridir. Bu dönemde çocuk haklarının yalnızca kuramsal bilgi düzeyinde ele alınması yeterli olmamakta; çocukların günlük yaşam deneyimleri içerisinde haklarını fark etmelerini, ifade etmelerini ve kullanmalarını destekleyen öğretim süreçlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmanın amacı, okul öncesi döneme yönelik çocuk hakları temelli bir öğretim programı modeli geliştirmektir. Program modeli oluşturulurken çocuk hakları, okul öncesi eğitim programı, gelişimsel özellikler ve hak temelli yaklaşım çerçevesinde ilgili literatür incelenmiş; çocukların gelişim düzeyleri dikkate alınarak çeşitli tema, etkinlik ve aile katılımı uygulamalarına yer verilmiştir. Hazırlanan program; oyun, drama, hikâye, sanat ve günlük yaşam deneyimlerini temel alan bütüncül bir yapıda düzenlenmiştir. Program kapsamında çocukların katılım hakkı, ifade özgürlüğü, mahremiyet, korunma, sağlık, oyun ve dinlenme hakkı gibi farklı çocuk haklarına yönelik içeriklere yer verilmiş; çocukların aktif katılımını destekleyen etkinlikler planlanmıştır. Ayrıca aile mektupları ve ev temelli çalışmalar aracılığıyla okul-aile iş birliğinin desteklenmesi amaçlanmıştır. Geliştirilen öğretim programı modeli; çocuk merkezli, sürdürülebilir ve günlük yaşamla ilişkilendirilen bir öğrenme anlayışı çerçevesinde, okul öncesi dönemde çocuk haklarının ele alınmasına yönelik örnek bir model sunmaktadır. Çalışmanın, okul öncesi eğitimde hak temelli öğretim süreçlerinin geliştirilmesine ve öğretim materyallerinin çeşitlendirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** çocuk hakları, okul öncesi dönem, öğretim programı modeli, hak temelli yaklaşım

# Okul Öncesi Eğitimde Fiziksel Aktiviteyi Destekleyen ve Sınırlandıran Etmenler: Öğretmen Görüşleri, Uygulamaları ve Gereksinimleri

**Dr. Öğr. Üyesi Feyza YALMAN ÇETİNKAYA**
Karabük Üniversitesi
feyzaylmn@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8787-6624
**Doç. Dr. Asya ÇETİN**
Karabük Üniversitesi
cetin.asya@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2756-5322
**Habibe Buse ELVAN**
Öğrenci
buse.elvn@icloud.com
ORCID: 0009-0008-3317-9090

## Özet

Erken çocukluk dönemi, yaşam boyu sürdürülecek fiziksel aktivite alışkanlıklarının kazanıldığı kritik gelişim dönemlerinden biridir. Bu süreçte okul öncesi öğretmenleri, çocukların hareket gereksinimlerini destekleyen öğrenme ortamlarının oluşturulması ve fiziksel aktiviteye katılımlarının teşvik edilmesinde önemli bir role sahiptir. Bununla birlikte öğretmenlerin fiziksel aktiviteye ilişkin uygulamaları, karşılaştıkları güçlükler ve bu alandaki gereksinimleri, fiziksel aktivitenin eğitim programlarına etkili biçimde yansıtılmasını doğrudan etkilemektedir. Bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin çocukların fiziksel aktiviteye katılımını desteklemeye yönelik görüşlerini, sınıf içi uygulamalarını, karşılaştıkları engelleri ve mesleki gereksinimlerini belirlemektir. Araştırma nicel ve nitel verilerin birlikte kullanılacağı betimsel bir araştırma olarak planlanmıştır. Çalışmanın katılımcılarını okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler oluşturacaktır. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilecek olan "Öğretmen Görüş, Uygulama ve Gereksinim Belirleme Formu" aracılığıyla toplanacaktır. Veri toplama formunda öğretmenlerin fiziksel aktiviteye ilişkin görüşleri, sınıf içi uygulamaları, fiziksel aktiviteyi destekleyen ve sınırlandıran etmenlere yönelik değerlendirmeleri ile bu alandaki eğitim ve materyal gereksinimlerini belirlemeye yönelik kapalı uçlu maddelerin yanı sıra açık uçlu sorulara da yer verilecektir. Araştırmadan elde edilecek bulguların okul öncesi eğitim ortamlarında fiziksel aktivitenin desteklenmesine yönelik öğretmen ihtiyaçlarının belirlenmesine, okul uygulamalarının geliştirilmesine ve hizmet içi eğitim programlarının planlanmasına katkı sağlaması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** okul öncesi eğitim, fiziksel aktivite, okul öncesi öğretmeni, öğretmen görüşleri

# Çok Duyulu Erişim: Duyu Kayıplı Bireyler İçin Müzelerde Deneyim Alanları *

**Dr. Öğr. Üyesi Gülcihan YAZÇAYIR**
Bursa Uludağ Üniversitesi
gyazcayir@uludag.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5094-1237
**Berre CESUR**
Öğrenci
berreilaydacesur@gmail.com
ORCID: 0009-0007-5198-3296

## Özet

Bu çalışmanın temel amacı, kültürel mirasa erişimini kolaylaştırmak amacıyla Bursa Merinos Vakıf Kültürü Müzesi bünyesinde geliştirilen "Çok Duyulu Deneyim Alanı" modelinin duyu kayıplı (görme ve işitme yetersizliği olan) öğrencilerin kullanıcı deneyimlerini incelemektir. Proje kapsamında müze eserlerinin dokunsal replikalarının üretilmesi, Braille bilgilendirme sistemlerinin kurulması, sesli betimleme ve Türk İşaret Dili (TİD) destekli dijital rehber altyapısının oluşturulması ve özel gereksinimli bireylerin müze içerisinde bağımsız deneyim kazanmalarını destekleyen sürdürülebilir bir sistem önerisinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Çalışmanın çıkış noktasını, müzelerin görsel odaklı geleneksel sergileme düzenlerinden kaynaklanan erişim engellerinin ortadan kaldırılması oluşturmaktadır. Araştırma, Evrensel Tasarım İlkeleri ve Kapsayıcı Eğitim yaklaşımlarına dayalı olarak eylem araştırması deseniyle yürütülmektedir. Süreç kapsamında görme yetersizliği ve işitme yetersizliği olan öğrenciler ile birlikte Bursa Merinos Müzesi'nde uygulamalar gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada öğrenciler Bursa Merinos Müzesi'nin erişilebilirlik düzenlemeleri yapılmadan önceki mevcut sergileme alanlarını ziyaret etmiş, ziyaret sonrasında yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla müze deneyimlerine ilişkin görüşleri alınmıştır. Erişilebilir düzenlemeleri yapıldıktan sonra ikinci ziyaret olarak aynı öğrenci grubu yeniden müzeye götürülmüş ve bu kez çok duyulu erişim düzenlemeleriyle zenginleştirilmiş müze ortamını deneyimlemiştir. İkinci ziyaret sonrasında gerçekleştirilen görüşmeler yoluyla öğrencilerin erişilebilirlik düzenlemelerine ilişkin değerlendirmeleri, deneyimleri ve önerileri toplanmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler, süreç odaklı gözlem notları, saha notları ve araştırmacı günlükleri aracılığıyla elde edilmekte olup tematik analiz yöntemiyle çözümlenmektedir. Devam eden araştırmanın ilk gözlemleri, erişilebilirlik düzenlemelerinin öğrencilerin müzede bilgiye erişimlerini, eserlerle etkileşimlerini ve müze deneyimlerine yönelik katılımlarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Çalışmanın özgün değeri, müze eğitimini yalnızca görsel bir etkinlik olmaktan çıkararak işitsel, dokunsal ve dijital etkileşimli unsurlarını bir araya getiren çok duyulu erişim "karma bir duyusal dönüşüm" modeline dönüştürmesinden kaynaklanmaktadır. Araştırmanın tamamlanmasıyla birlikte elde edilecek bulguların, kültürel miras mekanlarının tüm bireyler için bağımsız erişilebilir hale getirilmesine katkı sağlaması ve geliştirilen modelin Türkiye'deki diğer müzelere örnek teşkil etmesi beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Kapsayıcı Müzecilik, Çok Duyulu Erişilebilirlik, Duyu Kaybı, Eylem Araştırması, Sürdürülebilirlik.

* *Bu çalışma Bursa Uludağ Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri "Çok Duyulu Erişim: Duyu Kayıplı Bireyler İçin Müzelerde Deneyim Alanları" başlıklı ID: 2879 numaralı Hızlı Destek Projesi kapsamında desteklenmiştir.

# Inflatıon and Household Well-being in the Countries of The West African Economic and Monetary Union(waemu)

**Doç. Dr. Mehdi SERAJ**
Near East University
mehdi.seraj@neu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4746-6970
**Nfialy Murielle Candice Elvira KOUADİO**
Öğrenci
20245074@std.neu.edu.tr
ORCID: 0000-0000-0000-0000
**Prof. Dr. Huseyin OZDESER**
Near East University
huseyin.ozdeser@neu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5385-8949

## Özet

The main idea of this study is to analyze the effect of inflation on household well-being in the countries of the West African Economic and Monetary Union (WAEMU), with the NARDL (Nonlinear Autoregressive Distributed Delay) model and the mean pool estimator (PMG). The study period is from 2000 to 2021 and aims to show how inflation, in interaction with other socio-economic variables such as education, political stability and urbanization, affects the well-being of households in this region. The econometric analysis reveals that in the short term, positive inflation has a negative and significant effect on household welfare, as measured by the Human Development Index (HDI). However, in the long term, controlling inflation as well as socio-economic factors such as urbanization and education seem to contribute positively to improving well-being. These results suggest that inflation-control policies, as well as improving socio-economic conditions, are essential to reduce the economic pressure on households in WAEU countries.

**Anahtar Sözcükler:** Inflation, household well-being, Human Development Index, NARDL, PMG, West African Economic and Monetary Union.

# Psikolojik Danışmanlarınve Psikologların Nöroçeşitliliğe İlişkin Metaforik Algıları

**Prof. Dr. Nilgün CANEL**
Marmara Üniversitesi
nilgun.canel@marmara.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1235-1716
**Arş. Gör. Ece YAĞCI AKGÜNDÜZ**
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
eceyagci8@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2765-1773
**Arş. Gör. Betül KAT ŞEN**
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
betul.kat@izu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3358-3217

## Özet

Nöroçeşitlilik, otizm spektrum bozukluğu, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu ile özgül öğrenme güçlüğü gibi nörogelişimsel farklılıkları insan beyninin doğal bir çeşitliliği olarak ele alan güncel bir kavramsal çerçevedir. Ruh sağlığı alanında çalışan profesyonellerin bu kavrama ilişkin örtük algıları, değerlendirme, yönlendirme ve müdahale tercihlerini etkileme potansiyeli taşımaktadır. Metaforlar, soyut olguların nasıl kavramsallaştırıldığını görünür kılan bilişsel yapılar olarak bu örtük algılara erişim için elverişli bir yol sunar. Bu çalışmanın amacı, rehberlik ve psikolojik danışma ile psikoloji lisans bölümlerinden mezun olan profesyonellerin nöroçeşitliliğe ilişkin algılarını, ürettikleri metaforlar aracılığıyla ortaya koymaktır. Nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseninin benimsendiği bu araştırmada veriler çevrim içi formlar aracılığıyla toplanmıştır. Forma yanıt veren 33 katılımcının yaş ortalaması 31,5'tir. Yanıtlar, metafor analizi aşamaları izlenerek çözümlenmiş; somut bir kaynak alan ve gerekçe içermeyenler Metafor Belirleme Yöntemi ölçütleri doğrultusunda ayıklanmıştır. Sonuçta 29 geçerli metafora ulaşılmıştır. Kategorilerin güvenirliği için ikinci kodlayıcıyla kör kodlama ve uzlaşı süreci yürütülmektedir. Ulaşılan bulgulara göre 29 yanıtta 27 farklı metafor üretilmiş; doğa, bitki ve renk imgeleri belirgin biçimde öne çıkmıştır. Katılımcıların büyük bölümü nöroçeşitliliği eksiklik yerine farklılık diliyle betimlemektedir: farklılıkların bir araya gelerek değerli bir bütün oluşturduğu, beynin farklı çalışma ve öğrenme biçimlerini, bireyin gelişiminin içinde bulunduğu çevrenin onun ihtiyaçlarına uygun olmasına bağlı olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca bireysel farklılıkların tek başına bir sorun olmadığı, asıl zorluğun farklılıklara toplumun verdiği tepkilerden kaynaklandığı belirtilmektedir. Az sayıdaki yanıtta ise nöroçeşitliliğin karmaşa ya da biyolojik bir hata olarak ele alındığı ve tıbbi modele yakın bir bakış açısı benimsendiği görülmektedir. Öte yandan, bazı katılımcılar nöroçesitliliğin bireyin çeşitli güçlükler yaşamasına neden olabileceğini belirtirken, bazıları ise nöroçesitliliğin bireyleri değerli kılan ve güçlü yönleri ortaya çıkaran bir özellik olduğunu vurgulamaktadır. Ulaşılan bulgular; nörogelişimsel farklılıklara yaklaşımda tıbbi modele bir alternatif olarak literatürde giderek daha sıklıkla çalışılan nöroçeşitlilik paradigmasına uyumlu bir örüntü izlemektedir.

**Anahtar Sözcükler:** nöroçeşitlilik paradigmasına uyumlu bir örüntü izlemektedir. Anahtar Sözcükler: Nöroçeşitlilik, metafor analizi, psikolojik danışma, nitel araştırma

# Sınıfta Kapsayıcılık: Pozitif Sınıf Kültürünün Bileşenleri:

**Öğr. Gör. İffet AKSOY**
Çanakkale Dijital Eğitim Enstitüsü Uzaktan Eğitim Merkezi
iffetaksoy9710@gmail.com
ORCID: 0009-0006-2590-7241
**Onur Ömer DÜZGÜN**
Öğretmen
honouromer@gmail.com
ORCID: 0009-0001-8005-3027

## Özet

Pozitif sınıf kültürü, öğrencilerin akademik başarılarının yanı sıra aidiyet duygusu, psikolojik güven, sosyal-duygusal gelişim ve öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinde temel belirleyicilerden biri olarak kabul edilmektedir. Buna karşın alanyazında sınıf kültürünü oluşturan temel bileşenlerin bütüncül bir bakış açısıyla ele alındığı sentez çalışmalarının sınırlı olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, pozitif sınıf kültürünü oluşturan temel bileşenleri güncel alanyazın doğrultusunda belirlemek, kavramsal eğilimleri ortaya koymak ve bu bileşenler arasındaki ilişkileri açıklayan bütünleşik bir çerçeve önermektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden sistematik doküman analizi deseni benimsenmiştir. İnceleme kapsamında veri tabanlarında yayımlanan akademik çalışmalar belirlenen ölçütler doğrultusunda taranmış; dâhil etme ve dışlama kriterlerini karşılayan araştırmalar içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Analiz sürecinde çalışmaların tanımları, kuramsal yaklaşımları, araştırma bulguları ve önerileri kodlanarak ortak temalar oluşturulmuştur. Ön incelemeler doğrultusunda pozitif sınıf kültürünün; güvene dayalı öğretmen-öğrenci ilişkileri, aidiyet duygusu, yüksek fakat destekleyici öğretmen beklentileri, açık iletişim, etkili geri bildirim, ortak sınıf değerleri, öğrenci katılımı, iş birliği, sosyal-duygusal öğrenme uygulamaları ve sürdürülebilir sınıf rutinleri olmak üzere çok boyutlu bir yapı üzerine inşa edildiği görülmektedir. Çalışma sonunda elde edilen temalar doğrultusunda pozitif sınıf kültürünün temel bileşenlerini açıklayan bütünleşik bir kavramsal model önerilmektedir. Araştırmanın, öğretmen eğitimleri, sınıf yönetimi uygulamaları ve gelecekte yürütülecek ampirik araştırmalar için kuramsal bir çerçeve sunarak alanyazına katkı sağlaması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** sınıf kültürü, sınıf iklimi, sınıf yönetimi

# Psikolojik Danışman Adayları Tarafından Yürütülen Kariyer Rehberliği Programının Lise Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Düzeylerine Etkisi

**Dr. Öğr. Üyesi Sena GÜME**
İstanbul Medipol Üniversitesi
sena.gume@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2696-0304

## Özet

Meslek seçimi, lise yıllarındaki öğrencilerin en kritik gelişimsel görevlerinden biridir. Bireyin, kariyer gelişim görevlerini yaşına ve gelişim dönemine uygun biçimde yerine getirebilme kapasitesi olarak tanımlanan mesleki olgunluk düzeyi, bu sürecin sağlıklı bir şekilde ilerlemesiyle doğrudan ilişkilidir. Bu çalışmanın amacı, psikolojik danışman adaylarının ders kapsamında uzman süpervizyonu eşliğinde yürüttükleri dört oturumluk yapılandırılmış kariyer rehberliği programının lise öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyleri üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırmada, tek gruplu ön test-son test ön-deneysel araştırma deseni kullanılmıştır. Çalışma grubu, uygun örnekleme yöntemiyle belirlenen farklı lise türlerinde ve sınıf düzeylerinde öğrenim gören 110 öğrenciden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak demografik bilgi formu ve Mesleki Olgunluk Ölçeği kullanılmıştır. Program, kendini tanıma, mesleki ilgi, değer ve yeteneklerin fark edilmesi ile farklı mesleklerin tanınmasına yönelik yapılandırılmış etkinliklerden oluşmaktadır. Program, lisans 3. sınıf psikolojik danışman adayları tarafından dört hafta boyunca haftada bir oturum şeklinde uygulanmış; uygulama bütünlüğü ve süreç kalitesi, uzman süpervizyonu kapsamında oturum formları ve kayıtları üzerinden izlenmiştir. Bağımlı Örneklem t-Testi sonuçlarına göre, katılımcıların ön test puanları ($M = 137.47$, $SD = 20.97$) ile son test puanları ($M = 150.79$, $SD = 16.80$) arasında son test lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($t(109) = -8.19$, $p < .001$). Cohen's d (.78), orta-büyük düzeyde bir etki büyüklüğüne işaret etmektedir. Bireysel ön test-son test karşılaştırmalarına göre, katılımcıların %78.2'sinin son test puanı ön test puanından daha yüksek bulunmuştur. Betimsel bulgular, en yüksek son test ortalamasının Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinde ($M = 155.80$), en yüksek ortalama puan artışının ise 10. ve 12. sınıf öğrencilerinde gözlendiğini göstermektedir. Çalışmanın kontrol grubu içermeyen tek gruplu deseni, gözlenen değişimin doğrudan programa mı yoksa olgunlaşma, tekrar test etkisi veya zamanla gerçekleşen doğal gelişime mi bağlı olduğunun ayırt edilmesini sınırlandırmakta, izlem ölçümünün bulunmaması ise etkinin kalıcılığına ilişkin bilgi sunulmasını engellemektedir. Buna karşın bu çalışmanın, uzman süpervizyonu eşliğinde yürütülen yapılandırılmış kariyer rehberliği programlarının hem lise öğrencilerinin kariyer gelişimini destekleme hem de psikolojik danışman adaylarına yapılandırılmış uygulama deneyimi sunma açısından yararlı bir eğitim modeli olduğu söylenebilir. Gelecek çalışmalarda kontrol gruplu ve izlem ölçümlü desenlerin kullanılması önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** kariyer rehberliği, mesleki olgunluk, lise öğrencileri, tek gruplu ön test-son test ön-deneysel desen

# Mikro Bir Toplum, Makro Bir Etki: Ailenin Teknolojiyle Dönüşümü, Kuramsal Açıklama ve Türkiye'den Vakıa Kutuları Ekseninde Yansımalar

**Zehra TÜRKMEN**
Öğrenci
zehraturkmen@gmail.com
ORCID: 0009-0001-7037-3027

## Özet

Aile, toplumsal yaşamın en temel kurumlarından biri olup teknolojik gelişmeler karşısında sürekli yeniden şekillenen dinamik bir yapıya sahiptir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de teknolojik dönüşümün aile yapısı, aile içi iletişim, roller ve değer aktarımı üzerindeki etkilerini tarihsel bir perspektifle incelemektir. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş; literatür taraması temelinde geliştirilen kuramsal çerçeve, Türkiye'nin farklı dönemlerini yansıtan vakıa kutuları ile desteklenmiştir. Çalışmada elektriğin hanelere girişi, televizyonun yaygınlaşması, bilgisayar ve internet kullanımı, akıllı telefonlar ve sosyal medya, pandemi sürecindeki dijitalleşme ile dijital alışveriş alışkanlıkları olmak üzere teknolojik dönüşümün altı temel kırılma noktası ele alınmıştır. Her dönem; Ekolojik Sistem Kuramı, Sosyal Öğrenme Kuramı, Aile Sistemleri Kuramı, Bağlanma Kuramı ve Sembolik Etkileşimcilik gibi kuramsal yaklaşımlar çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bulgular, teknolojinin aile yaşamını yalnızca olumsuz ya da olumlu yönde değiştirmediğini; iletişim biçimleri, ebeveyn-çocuk ilişkileri, mahremiyet, rol paylaşımı ve değer aktarımı üzerinde hem fırsatlar hem de riskler oluşturduğunu göstermektedir. Özellikle dijitalleşme süreciyle birlikte aile üyeleri arasındaki fiziksel yakınlığın her zaman duygusal yakınlığı garanti etmediği, buna karşın teknolojinin bilinçli kullanımıyla kuşaklar arası etkileşim, eğitim ve bakım süreçlerinin desteklenebildiği görülmektedir. Sonuç olarak çalışma, teknoloji ile aile arasındaki ilişkinin tek boyutlu bir bozulma ya da gelişme süreci olarak değil; uyum, direnç, dönüşüm ve yeniden yapılanmanın iç içe geçtiği çok katmanlı bir toplumsal süreç olarak değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Aile, teknoloji, dijital dönüşüm, aile içi iletişim, Türkiye.

# Yeni Yüzyılın Eğitim Vizyonu: Sürdürülebilirlik, Kapsayıcılık ve Dönüştürücü Öğrenme

**Doç. Dr. Hamdi KORKMAN**
Afyon Kocatepe Üniversitesi
hkorkma73@hotmail.com
ORCID: 0000-0001-6025-9696
**Doç. Dr. Ahmet SAPANCI**
Düzce Üniversitesi
asapanci@duzce.edu.tr
ORCID: 0000-0003-4688-6890

## Özet

21. yüzyılın ikinci çeyreğine yaklaşılırken eğitim sistemleri; dijitalleşme, küreselleşme, iklim krizi, göç hareketleri ve toplumsal eşitsizlikler gibi çok boyutlu değişim süreçlerinin etkisi altında yeniden şekillenmektedir. Bu bağlamda sürdürülebilirlik, kapsayıcılık ve dönüşüm kavramları eğitim politikalarının ve uygulamalarının temel bileşenleri hâline gelmiştir. Sürdürülebilir eğitim, bireylerin yalnızca akademik bilgi edinmelerini değil; aynı zamanda çevresel sorumluluk, sosyal adalet ve ekonomik bilinç geliştirmelerini amaçlamaktadır. Kapsayıcı eğitim yaklaşımı ise cinsiyet, sosyoekonomik durum, kültürel köken, engellilik durumu ve diğer bireysel farklılıklardan bağımsız olarak tüm öğrencilerin eşit öğrenme fırsatlarına erişimini desteklemektedir. Eğitimde dönüşüm ise dijital teknolojilerin entegrasyonu, öğrenci merkezli öğrenme yaklaşımları, yaşam boyu öğrenme becerileri ve yenilikçi öğretim yöntemleri aracılığıyla eğitim sistemlerinin değişen toplumsal ihtiyaçlara uyum sağlamasını ifade etmektedir. Bu çalışma, yeni yüzyılda eğitimde sürdürülebilirlik, kapsayıcılık ve dönüşüm kavramlarının kuramsal temellerini ve güncel uygulamalarını incelemektedir. Çalışmada, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları kapsamında nitelikli eğitim hedefinin önemi vurgulanmakta, eğitimde fırsat eşitliği, dijital erişim, sosyal kapsayıcılık ve teknolojik dönüşüm süreçleri ele alınmaktadır. Ayrıca yapay zekâ, öğrenme analitiği ve dijital öğrenme ortamlarının eğitim sistemlerine etkileri değerlendirilmekte; öğretmenlerin değişen rolleri ve eğitim liderliğinin dönüşümdeki önemi tartışılmaktadır. İnceleme sonucunda, sürdürülebilir ve kapsayıcı eğitim sistemlerinin oluşturulabilmesi için teknolojik yeniliklerin pedagojik ilkelerle bütünleştirilmesi, dezavantajlı grupların eğitim süreçlerine etkin katılımının sağlanması ve eğitim politikalarının uzun vadeli sürdürülebilirlik perspektifiyle geliştirilmesi gerektiği ortaya konulmuştur. Bu doğrultuda eğitimde dönüşümün yalnızca teknolojik değil, aynı zamanda sosyal, kültürel ve etik boyutları kapsayan bütüncül bir yaklaşım gerektirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Sürdürülebilir eğitim, kapsayıcı eğitim, eğitimde dönüşüm, dijitalleşme, eğitim politikaları, yaşam boyu öğrenme

# Korkunun Ötesinde: Gerçeklik Terapisi ve Hipnozu Bütünleştiren Hypenoose Modelinin Özgül Fobi Belirtileri Üzerindeki Etkisi

**Doç. Dr. Ahmet ERDEM**
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversites
drahmeterdem@gmail.com
ORCID: 0000-0002-7151-4100

**Özet**

Bu çalışma, gerçeklik terapisi ve hipnozu bütünleştiren özgün bir psikolojik yardım modeli olan HypeNoose'un özgül fobi müdahalesindeki etkinliğini araştırmayı amaçlamaktadır. Özgül fobi, bireyin belirli bir nesne veya durumdan orantısız düzeyde korku ve kaygı duymasıyla karakterize edilen yaygın bir anksiyete bozukluğudur. Günlük yaşam işlevselliğini ciddi ölçüde etkileyen bu bozuklukta, kısa süreli ve bütünleşik müdahale modellerine olan ihtiyaç giderek artmaktadır. HypeNoose modeli; Glasser'ın gerçeklik terapisi ilkelerini hipnotik yönlendirme teknikleriyle sentezleyen, bireyin iç kontrol odağını güçlendirirken fobi nesnesine ilişkin bilişsel ve fizyolojik tepkilerini yeniden yapılandırmayı hedefleyen bütünleşik bir yaklaşımdır. Çalışmada tek gruplu ön test-son test deneysel desen benimsenmiş; farklı fobi türlerine sahip 10 yetişkin katılımcıya HypeNoose müdahalesi uygulanmıştır. Katılımcıların fobi düzeyleri Korku Termometresi ve DSM-5 Özgül Fobi Şiddet Ölçeği ile değerlendirilmiştir. Bulgular, müdahale sonrasında katılımcıların subjektif korku puanlarında ve DSM-5 Özgül Fobi Şiddet Ölçeği toplam puanlarında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde azalma olduğunu ortaya koymaktadır. Kaçınma davranışı, fizyolojik kaygı belirtileri ve günlük yaşam işlevselliği üzerinde de olumlu etkiler gözlemlenmiştir. Elde edilen sonuçlar, HypeNoose'un özgül fobi müdahalesinde umut verici, kısa süreli ve bütünleşik bir yöntem olarak değerlendirilebileceğine işaret etmektedir. Çalışmanın sınırlılıkları ve ilerideki araştırmalara yönelik öneriler tartışılmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** özgül fobi, HypeNoose, gerçeklik terapisi, hipnoz, ön test-son test

# Öğretmenlerin Teknostres Düzeyleri ile Mesleki Yabancılaşmaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

**Özden ABLAK**
Öğrenci
ozdenablk05@gmail.com
ORCID: 0009-0003-6016-770X
**Prof. Dr. Aydın BALYER**
Yıldız Teknik Üniversitesi
balyer@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4157-1155

## Özet

Eğitim ortamlarında dijital teknolojilerin yaygınlaşması, öğretmenlerin öğretim süreçlerini desteklerken aynı zamanda teknoloji kaynaklı yeni stres faktörleriyle karşı karşıya kalmalarına neden olmaktadır. Alanyazında teknostresin tükenmişlik, iş doyumu ve örgütsel bağlılık gibi değişkenlerle ilişkisi sıklıkla incelenmesine karşın, öğretmenlerde teknostres ile mesleki yabancılaşma arasındaki ilişkinin doğrudan ele alındığı çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin teknostres düzeyleri ile mesleki yabancılaşmaları arasındaki ilişkiyi belirlemek ve teknostresin mesleki yabancılaşmayı yordama gücünü ortaya koymaktır. Araştırma nicel araştırma yaklaşımı kapsamında ilişkisel tarama modeliyle yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini, 2025–2026 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Beşiktaş ve Kağıthane ilçelerinde bulunan devlet ve özel okullarda görev yapan 427 öğretmen oluşturmaktadır. Veriler Kişisel Bilgi Formu, Teknostres Ölçeği ve Mesleki Yabancılaşma Ölçeği aracılığıyla toplanmış; analizlerde betimsel istatistikler, bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Pearson korelasyon analizi ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Bulgular, öğretmenlerin teknostres düzeylerinin bazı demografik ve mesleki değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterdiğini, mesleki yabancılaşmanın ise belirli değişkenler açısından farklılaştığını ortaya koymuştur. Ayrıca teknostres ile mesleki yabancılaşma arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Regresyon analizi sonuçları, teknostresin mesleki yabancılaşmanın anlamlı bir yordayıcısı olduğunu ve teknostresin bazı alt boyutlarının mesleki yabancılaşmayı anlamlı düzeyde açıkladığını göstermiştir. Araştırma bulguları, öğretmenlerin dijitalleşme sürecinde yaşadıkları teknoloji kaynaklı stresin mesleklerine yönelik tutumlarını olumsuz etkileyebileceğini göstermekte; öğretmenlere yönelik teknik destek, dijital yeterlik eğitimleri ve okul temelli destek mekanizmalarının güçlendirilmesinin önemine işaret etmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Öğretmen, teknostres, mesleki yabancılaşma, dijitalleşme, eğitim teknolojileri.

# Yaşam Boyu Öğrenmede Kişisel ve Mesleki Yetkinlik Algısı: Bir Öz Değerlendirme Çalışması

**Doç. Dr. Özlem KARAKIŞ**
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
karakis_o@ibu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8934-3912
**Doç. Dr. Zeynep DEMİRTAŞ**
Sakarya Üniversitesi
zeynept@sakarya.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0403-7199

## Özet

Bu araştırmada, öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme sürecinde sahip olunması gereken kişisel ve mesleki yetkinliklere ilişkin görüşleri ile kendilerini bu yetkinlikler açısından nasıl değerlendirdiklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseniyle yürütülmüş; çalışma grubunu Batı Karadeniz Bölgesi'ndeki bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde öğrenim gören 30 dördüncü sınıf öğretmen adayı oluşturmuştur. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen ve uzman görüşleri doğrultusunda son şekli verilen iki açık uçlu sorudan oluşan veri toplama formu aracılığıyla toplanmış, içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Bulgulara göre öğretmen adayları, yaşam boyu öğrenme sürecinde bireyin sahip olması gereken kişisel yetkinlikleri en çok öğrenmeye yönelik motivasyon ve merak, eleştirel düşünme, sorgulama ve araştırmacılık, duyuşsal ve ahlaki kişilik özellikleri ile özyönetim ve iletişim becerileri kapsamında değerlendirmiştir. Mesleki yetkinlikler açısından ise alan bilgisi ve mesleki donanım, sürekli mesleki gelişim ve günceli takip, pedagojik beceriler ve sınıf yönetimi ile mesleki etik ve öğrenci merkezlilik ön plana çıkmıştır. Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu kendilerini yaşam boyu öğrenme yetkinlikleri bakımından yeterli olarak değerlendirirken, bir kısmı kendisini kısmen yeterli ya da yetersiz olarak ifade etmiş, bazı katılımcılar ise yaşam boyu öğrenmeye ilişkin genel kavramsal değerlendirmelerde bulunmuştur. Araştırma bulguları doğrultusunda, öğretmen yetiştirme programlarında özyönetim, eleştirel düşünme ve sürekli mesleki gelişimi destekleyen öğrenme yaşantılarının sistematik biçimde güçlendirilmesi, öz değerlendirmelerin performansa dayalı ölçme araçlarıyla desteklenmesi ve benzer araştırmaların farklı üniversitelerde daha geniş örneklemler üzerinde yürütülmesi önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Mesleki yetkinlikler, olgubilim, öğretmen adayları, yaşam boyu öğrenme, yaşam boyu öğrenme yetkinlikleri

# Bir Ortaokul Yedinci Sınıf Şubesindeki Öğrencilerin Yazma Deneyimlerinin Öğrencilerin ve Türkçe Öğretmeninin Görüşlerine Göre İncelenmesi

**Arş. Gör. Rüveyda Nur GARİP**
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
ruveyda.garip@ahievran.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4986-768X

**Özet**

Bu araştırmada bir ortaokul yedinci sınıf şubesindeki öğrencilerin yazma deneyimlerini öğrenci ve Türkçe öğretmeni görüşleri doğrultusunda incelemek amaçlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden bütüncül tek durum çalışması deseniyle yürütülmüştür. Çalışma grubunu Kırşehir ilinin bir ilçesindeki devlet ortaokulunda öğrenim gören 23 yedinci sınıf öğrencisi ile bu öğrencilerin Türkçe öğretmeni oluşturmuştur. Veriler, öğrenciler ve öğretmen için ayrı ayrı hazırlanan açık uçlu, birden fazla seçeneğin işaretlenebildiği çoklu seçmeli ve "diğer" seçeneğinin olduğu çoklu yanıtlı yarı kapalı uçlu soruları içeren yazılı görüş formları aracılığıyla toplanmıştır. Kapalı uçlu maddeler betimsel analizle, açık uçlu maddeler içerik analiziyle çözümlenmiştir. Araştırmada öğrencilerin çoğunun yazmayı sevdiği; yazmayı duygu ve düşüncelerini ifade etme, rahatlama, yazma becerisini geliştirme ve hatıralarını kalıcı hâle getirme aracı olarak değerlendirdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin son yazma deneyimlerinde okul ve ödev temelli yazmaların daha fazla öne çıktığı, bununla birlikte serbest ve kişisel yazmaların da önemli bir yer tuttuğu görülmüştür. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun yazma konusunun öğretmen tarafından belirlenmesini tercih ettiği; bu tercihte konu bulmakta kararsız kalma ve öğretmen yönlendirmesiyle daha rahat hissetmenin etkili olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin en fazla bilgilendirici metinlerde zorlandıkları, olay örgüsü kurma ve hayal gücünü kullanma imkânı sağlayan öyküleyici metinlerde ise daha rahat yazdıkları belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin yazma etkinliklerinin daha görsel, eğlenceli, çeşitli ve oyunlaştırılmış olmasını istedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Yazma, yazma deneyimi, yazma tutumu, Türkçe eğitimi

# Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde İlkokuma Yazma Öğretimine Yönelik Dijital Araçların Sürdürülebilir Öğrenme Bağlamında Değerlendirilmesi

**Öğr. Gör. İffet AKSOY**
Çanakkale Dijital Eğitim Enstitüsü Uzaktan Eğitim Merkezi
iffetaksoy9710@gmail.com
ORCID: 0009-0006-2590-7241
**Özge PEKER TASASIZ**
Öğretmen
ozgepekertasasiz@gmail.com
ORCID: 0009-0001-9100-4378

## Özet

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, öğrencilerin temel okuryazarlık becerilerinin yanı sıra dijital okuryazarlık, eleştirel düşünme, problem çözme ve yaşam boyu öğrenme yeterliklerini geliştirmeyi hedefleyen beceri temelli bir eğitim anlayışını benimsemektedir. Bu yaklaşım, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları kapsamında yer alan Amaç 4: Nitelikli Eğitim ile örtüşmekte; öğrenme süreçlerinin erişilebilir, kapsayıcı ve sürdürülebilir biçimde yapılandırılmasını öngörmektedir. İlkokuma yazma öğretimi ise öğrencilerin yalnızca okuma ve yazma becerilerini kazandıkları bir süreç değil, aynı zamanda öğrenmeyi öğrenme, bilgiye erişme ve dijital öğrenme kültürünün temellerini oluşturdukları kritik bir gelişim dönemidir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli doğrultusunda ilkokuma yazma öğretiminde kullanılabilecek dijital araçları sürdürülebilir öğrenme yaklaşımı çerçevesinde değerlendirmek ve bu araçların öğretim programında öngörülen becerileri destekleme potansiyelini ortaya koymaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. İncelenen dijital araçlar; Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kazanımlarına uyum, ilkokuma yazma öğretimine uygunluk, sürdürülebilir öğrenmeyi destekleme, dijital okuryazarlık becerilerine katkı, etkileşim düzeyi, erişilebilirlik ve ölçme-değerlendirme süreçlerini destekleme ölçütlerinden oluşan analitik bir değerlendirme matrisi doğrultusunda incelenmektedir. Böylece dijital araçların yalnızca teknolojik özellikleri değil, pedagojik işlevleri ve öğretim programıyla uyumları bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilmektedir. Çalışmanın, ilkokuma yazma öğretiminde kullanılabilecek dijital araçların değerlendirilmesine yönelik sistematik bir çerçeve sunması, öğretmenlerin dijital araç seçiminde pedagojik ölçütlere dayalı karar vermelerine katkı sağlaması ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin beceri temelli yaklaşımı ile sürdürülebilir öğrenme anlayışının sınıf içi uygulamalarına yönelik önerilerin geliştirilmesine temel oluşturması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, okuryazarlık becerileri, eleştirel düşünme, yaşam boyu öğrenme yeterlikleri, ilkokuma yazma öğretimi.

# Psikolojik Danışmanlarda Psikolojik Esneklik ile Tükenmişlik Arasındaki İlişkide Bilinçli Farkındalıklı Öz Bakımın Aracı Rolü

**Uzman Gözde BEYAZGÜL**
İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa
gozdebeyazgul@ogr.iuc.edu.tr
ORCID: 0009-0003-8294-3642
**Uzman Betül MAMATOĞLU**
İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa
mamatoglubetul@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2571-2122

## Özet

Ruh sağlığı çalışanları, iş yaşamlarında karşılaştıkları yoğun duygusal yük, sürekli insan ilişkileri içinde bulunma zorunluluğu ve yüksek düzeyde empatik duyarlılık gerektiren (örn; travmatik yaşantılar, aile içi problemler, davranış sorunları, yas süreçleri ve kriz durumları vb.) çalışma koşulları nedeniyle çeşitli mesleki sorunlarla (örn; etik ikilemler, tükenmişlik vb.) karşılaşabilmektedir. Bu durum, ruh sağlığı profesyonellerinin yalnızca kişisel yaşamlarını değil, aynı zamanda mesleki işlevselliklerini ve performanslarını da olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Buradan hareketle bu araştırmanın amacı: Türkiye'de görev yapan psikolojik danışmanlarda psikolojik esnekliğin tükenmişlik üzerindeki etkisinde bilinçli farkındalık temelli öz bakımın aracı rolünün incelenmesidir. Bu doğrultuda değişkenler arasındaki doğrudan ve dolaylı etkiler yapısal eşitlik modellemesi kapsamında değerlendirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'nin çeşitli illerinde kamu ve özel kurumlarda aktif çalışan 373 (%70.3 kadın, %29.7 erkek) psikolojik danışman oluşturmaktadır. Veriler çevrim içi anket yoluyla toplanmış olup, veri toplama araçları olarak Psikolojik Danışman Tükenmişlik Envanteri, Bilinçli Farkındalıklı Öz Bakım Ölçeği ve Psikolojik Esneklik Ölçeği kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla öncelikle IBM SPSS 25 programı ile ile korelasyon analizi ve betimsel istatistiki analizler yapılmış; ardından AMOS 22 programı aracılığıyla yapısal eşitlik modellemesi (YEM) analizi uygulanmış. Aracılık etkisinin anlamlılığını güçlendirmek amacıyla da bootstrapping yöntemine başvurulmuştur. Elde edilen bulguda, psikolojik esneklik ile psikolojik danışmanların tükenmişliği arasındaki ilişkide bilinçli farkındalıklı öz bakım davranışlarının kısmi aracı rol üstlendiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, psikolojik danışmanların tükenmişlik sürecinde psikolojik esnekliklerini güçlendirmeye yönelik müdahale programlarının, bilinçli farkındalıklı öz bakım davranışlarını da kapsayacak şekilde tasarlanmasının önemine işaret etmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Psikolojik danışman, tükenmişlik, psikolojik danışman tükenmişliği, psikolojik esneklik, bilinçli farkındalıklı öz bakım

# Kapsayıcı Eğitim ve Öğretmen Eğitimi Kesişimindeki Araştırmaların Hibrit Bibliyometrik Analizi (2015–2026)

**Dr. Öğr. Üyesi Elmaziye TEMİZ**
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
elmaziyetemiz@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6346-6746
**Gülşah YAVUZ**
Öğretmen
gulsahyavuz2018@gmail.com
ORCID: 0009-0004-2111-8128

## Özet

Kapsayıcı eğitimin etkili biçimde uygulanabilmesi, öğretmenlerin bireysel farklılıklara duyarlı öğretim süreçleri planlayabilmelerini gerektirmektedir. Kapsayıcı eğitimin temel bileşenlerinden biri olan öğretmen eğitimi, eğitim araştırmalarında incelenen başlıca konular arasında yer almaktadır. Bu çalışma, kapsayıcı eğitim ile öğretmen eğitimi alanındaki yayınları hibrit bibliyometrik analiz yaklaşımıyla inceleyerek yayın eğilimlerini, tematik yapıyı ve alanın zaman içindeki gelişimini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmanın veri setini, Web of Science Core Collection'da yer alan ve 2015–2026 yılları arasında yayımlanan 462 çalışma oluşturmaktadır. Veriler R tabanlı Bibliometrix paketi ve Biblioshiny arayüzü kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada performans analizi, atıf analizi, ülke ve iş birliği ağları, ortak anahtar sözcük analizi, kavramsal yapı, tematik harita ve tematik gelişim analizlerinden yararlanılmış; ayrıca en fazla atıf alan çalışmalar belirlenerek tematik analiz kapsamında incelenmiştir. Bulgular, araştırma alanında son on yılda artış eğilimi olduğunu ve yıllık büyüme oranının %9,04 olduğunu göstermektedir. En fazla yayın International Journal of Inclusive Education dergisinde yer almıştır. Bilimsel üretimde Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya ve Güney Afrika öne çıkarken Türkiye de üretken ülkeler arasında yer almaktadır. Yerel atıf analizinde Sharma, Walton ve Savolainen en fazla atıf alan araştırmacılar arasında yer almaktadır. Araştırma sonuçları, literatürün (i) kapsayıcı eğitim sistemi ve uygulama çerçevesi, (ii) öğretmen tutumları ve öz-yeterlik algıları, (iii) öğrenci grupları ve öğrenme süreçleri, (iv) kapsayıcılık politikaları ve öğretmen yetiştirme ile (v) öğretmen mesleki bilgisi olmak üzere beş tematik yapı etrafında şekillendiğini göstermektedir. Tematik gelişim analizi ise araştırmaların zaman içinde engellilik ve politika odaklı tartışmalardan öğretmen yeterlikleri, kapsayıcı pedagoji, mesleki öğrenme, iş birliği ve eğitimde hakkaniyet temalarına doğru yöneldiğini ortaya koymaktadır. En fazla atıf alan çalışmaların tematik analizi, öğretmen öz-yeterliğinin kapsayıcı öğretmen eğitimi literatüründe öne çıkan temalardan biri olduğunu göstermektedir. Ayrıca öğretmen yetiştirme programlarının kapsayıcı pedagoji açısından yeterli donanımı sağlamadığı, politika ile sınıf içi uygulamalar arasında belirgin bir boşluk bulunduğu ve sürekli mesleki gelişim uygulamalarının bu boşluğun giderilmesine yönelik başlıca öneriler arasında yer aldığı belirlenmiştir. Sonuç olarak çalışma, kapsayıcı eğitim ile öğretmen eğitimi literatürünün gelişimini ve tematik yönelimlerini ortaya koymakta; elde edilen bulguların gelecekte yürütülecek araştırmalara ve öğretmen yetiştirme politikalarına katkı sağlaması umulmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Kapsayıcı eğitim, öğretmen eğitimi, öğretmen yeterlikleri, hibrit bibliyometrik analiz, tematik analiz

# Genç Yetişkinlerde Dijital Stres ve Psikolojik İyi Oluş İlişkisinde Sosyal Bağlılığın Aracı Rolü

**Uzman Sevda KISRIK**
Marmara Üniversitesi
kisriksevda@gmail.com
ORCID: 0009-0005-2255-6944
**Rabia Hatun KELEŞ**
Öğrenci
rabiakeles870@gmail.com
ORCID: 0009-0008-5375-286X
**Dr. Öğr. Üyesi Kerem ÇETİNKAYA**
Milli Savunma Üniversitesi
keremcet01@gmail.com
ORCID: 0000-0002-0612-3541
**Dr. Hüseyin Berken BİNAY**
Yıldız Teknik Üniversitesi
huseyinberkenbinay@gmail.com
ORCID: 0000-0002-0520-2723

## Özet

Bu çalışma, genç yetişkinlerde dijital stres ve psikolojik iyi oluş ilişkisinde sosyal bağlılığın aracı rolünü incelemeyi amaçlamaktadır. Sosyal medya ve mobil iletişim teknolojilerinin günlük yaşamda giderek merkezi bir konum kazanması, bireylerde sürekli çevrimiçi olma baskısı, bildirim yükü ve onaylanma kaygısı gibi yeni stres kaynaklarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda araştırmada, dijital stresin sosyal bağlılık aracılığıyla psikolojik iyi oluşu ne ölçüde yordadığı test edilmektedir. Araştırmanın örneklemini 327 genç yetişkin oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde Çok Boyutlu Dijital Stres Ölçeği, Sosyal Bağlılık Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği kullanılmıştır. Yapılan güvenirlik analizleri, kullanılan ölçeklerin yüksek iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermiştir. Gerçekleştirilen regresyon temelli aracılık analizinde, dijital stresin sosyal bağlılığı, sosyal bağlılığın da psikolojik iyi oluşu anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir. Bootstrap yöntemiyle test edilen dolaylı etkinin güven aralığının sıfırı kapsamadığı görülmüş, buna karşın dijital stresin psikolojik iyi oluş üzerindeki doğrudan etkisinin anlamlı olmadığı saptanmıştır. Bu bulgu, dijital stresin psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisinin doğrudan değil sosyal bağlılık aracılığıyla dolaylı bir şekilde gerçekleştiğine işaret etmektedir. Elde edilen sonuçlar, genç yetişkinlerin dijital stres kaynaklı olumsuz psikolojik sonuçlarla baş etmesinde sosyal bağlılığın önemli bir koruyucu mekanizma olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışmanın dijital çağda genç yetişkinlerin psikolojik sağlığını korumaya yönelik sosyal bağlılığı güçlendirici müdahale programlarına katkı sağlaması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** dijital stres, sosyal bağlılık, psikolojik iyi oluş, aracılık analizi

# Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâya Yönelik Tutumları ile Dijital Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

**Tuncay YILMAZ**
Öğretmen
tuncaymeb08@gmail.com
ORCID: 0009-0009-7189-6557
**Prof. Dr. Hakan AKDAĞ**
Mersin Üniversitesi
hanakakdag@mersin.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7892-7733
**Prof. Dr. Serkan SAY**
Mersin Üniversitesi
serkansay@mersin.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0917-8660

## Özet

Yapay zekâ teknolojilerinin eğitim alanına hızla entegre olması, geleceğin öğretmenlerinin bu teknolojilere yönelik tutumlarını ve dijital yetkinliklerini önemli bir araştırma konusu hâline getirmiştir. Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının yapay zekâya yönelik tutumları ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek ve bu değişkenlerin çeşitli demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemektir. Araştırmada nicel araştırma yaklaşımlarından ilişkisel tarama modeli benimsenmiştir. Çalışma grubunu, bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde farklı anabilim dallarında öğrenim gören ve uygun örnekleme yöntemiyle belirlenen öğretmen adayları oluşturmuştur. Veriler, Alan, Zengin ve Keçeci tarafından geliştirilen Yapay Zekâya Yönelik Tutum Ölçeği ile, Güneş ve Bahçivan tarafından Türkçeye uyarlanan Dijital Okuryazarlık Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler; betimsel istatistikler, bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Pearson korelasyon analizi ve basit doğrusal regresyon analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının yapay zekâya yönelik tutumlarının ve dijital okuryazarlık düzeylerinin orta düzeyin üzerinde olduğunu göstermiştir. Yapay zekâya yönelik tutum ile dijital okuryazarlık arasında pozitif yönde, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiş; dijital okuryazarlık düzeyinin yapay zekâya yönelik tutumun anlamlı bir yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca değişkenlerin cinsiyet, sınıf düzeyi ve teknolojiyi kullanma sıklığı gibi bazı demografik özelliklere göre anlamlı biçimde farklılaştığı görülmüştür. Araştırma sonucunda, dijital okuryazarlığı yüksek olan öğretmen adaylarının yapay zekâ teknolojilerine daha olumlu yaklaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda, öğretmen yetiştirme programlarında dijital okuryazarlık ve yapay zekâ temelli uygulamalara yönelik derslerin ve etkinliklerin artırılması, öğretmen adaylarının çağın gerektirdiği dijital yetkinliklerle donatılması önerilmektedir. Bulguların, dijital dönüşüm sürecinde nitelikli öğretmen yetiştirme politikalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Öğretmen adayı, yapay zekâya yönelik tutum, dijital okuryazarlık

# Öğretmen Adaylarının Mesleki Kaygıları ile Mesleki Dayanıklılık İnançları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

**Öğr. Gör. Gürkan TEMİZ**
Mersin Üniversitesi
gurkantemiz@mersin.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8704-8474
**Prof. Dr. Hakan AKDAĞ**
Mersin Üniversitesi
hanakakdag@mersin.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7892-7733
**Doç. Dr. Serkan SAY**
Mersin Üniversitesi
serkansay@mersin.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0917-8660

## Özet

Öğretmenlik mesleğinin giderek artan beklentileri ve zorlu çalışma koşulları, öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin kaygılarını ve bu kaygılarla baş edebilmelerini sağlayan mesleki dayanıklılık inançlarını önemli bir araştırma konusu hâline getirmiştir. Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının mesleki kaygıları ile mesleki dayanıklılık inançları arasındaki ilişkiyi incelemek ve bu değişkenlerin çeşitli demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemektir. Araştırmada nicel araştırma yaklaşımlarından ilişkisel tarama modeli benimsenmiştir. Çalışma grubunu, bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde farklı anabilim dallarında öğrenim gören ve uygun örnekleme yöntemiyle belirlenen öğretmen adayları oluşturmuştur. Veriler, Cabı ve Yalçınalp tarafından geliştirilen Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği ile Tagay ve Demir tarafından geliştirilen Mesleki Dayanıklılık İnancı Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler; betimsel istatistikler, bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Pearson korelasyon analizi ve basit doğrusal regresyon analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin orta düzeyde, mesleki dayanıklılık inançlarının ise orta düzeyin üzerinde olduğunu göstermiştir. Mesleki kaygı ile mesleki dayanıklılık inancı arasında negatif yönde, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiş; mesleki dayanıklılık inancının mesleki kaygının anlamlı bir yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca değişkenlerin cinsiyet, sınıf düzeyi ve mesleği isteyerek seçme durumu gibi bazı demografik özelliklere göre anlamlı biçimde farklılaştığı görülmüştür. Araştırma sonucunda, mesleki dayanıklılık inancı yüksek olan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik daha düşük düzeyde kaygı yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda, öğretmen yetiştirme programlarında mesleki dayanıklılığı güçlendirecek rehberlik, uygulama ve destek çalışmalarının artırılması, böylece öğretmen adaylarının mesleğe daha hazır ve donanımlı biçimde yetişmelerinin sağlanması önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Öğretmen adayı, mesleki kaygı, mesleki dayanıklılık inancı

# Sınıf Öğretmeni Adaylarının Oyun ve Fiziksel Etkinlikler Dersine Yönelik Tutumları ile Beden Eğitimi ve Oyun Dersi Öğretimine Yönelik Öz Güvenleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

**Hasan JİRA**
Öğrenci
jira_hasan@hotmail.com
ORCID: 0009-0001-6910-9667
**Prof. Dr. Hakan AKDAĞ**
Mersin Üniversitesi
hanakakdag@mersin.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7892-7733
**Doç. Dr. Serkan SAY**
Mersin Üniversitesi
serkansay@mersin.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0917-8660

## Özet

Sınıf öğretmenleri, ilkokul kademesinde Oyun ve Fiziksel Etkinlikler dersini yürüten temel uygulayıcılar olduğundan, geleceğin sınıf öğretmenlerinin bu derse yönelik tutumları ile dersi öğretme konusundaki öz güvenleri, nitelikli beden eğitimi uygulamaları açısından belirleyici bir öneme sahiptir. Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmeni adaylarının Oyun ve Fiziksel Etkinlikler dersine yönelik tutumları ile beden eğitimi ve oyun dersi öğretimine yönelik öz güvenleri arasındaki ilişkiyi incelemek ve bu değişkenlerin çeşitli demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemektir. Araştırmada nicel araştırma yaklaşımlarından ilişkisel tarama modeli benimsenmiştir. Çalışma grubunu, bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği programında öğrenim gören ve uygun örnekleme yöntemiyle belirlenen öğretmen adayları oluşturmuştur. Veriler, Hazar ve Tekkurşun Demir tarafından geliştirilen Oyun ve Fiziksel Etkinlikler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği ile Spittle, Watt ve Spittle tarafından geliştirilip Türkçeye uyarlanan Beden Eğitimi ve Oyun Dersi Öğretiminde Öz Güven Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler; betimsel istatistikler, bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Pearson korelasyon analizi ve basit doğrusal regresyon analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırma bulguları, sınıf öğretmeni adaylarının derse yönelik tutumlarının ve öğretime yönelik öz güvenlerinin orta düzeyin üzerinde olduğunu göstermiştir. Derse yönelik tutum ile öğretime yönelik öz güven arasında pozitif yönde, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiş; öz güvenin derse yönelik tutumun anlamlı bir yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca değişkenlerin cinsiyet, sınıf düzeyi ve düzenli spor yapma durumu gibi bazı demografik özelliklere göre anlamlı biçimde farklılaştığı görülmüştür. Araştırma sonucunda, dersi öğretme konusunda öz güveni yüksek olan öğretmen adaylarının derse yönelik daha olumlu tutum sergilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda, sınıf öğretmenliği lisans programlarında uygulamalı beden eğitimi ve oyun öğretimi derslerinin güçlendirilmesi, öğretmen adaylarının alana yönelik öz güvenlerinin geliştirilmesi önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Sınıf öğretmeni adayı, oyun ve fiziksel etkinlikler dersi, öğretime yönelik öz güven

# Tymm Hayat Bilgisi Dersi (1. 2. 3. Sınıf) Öğretim Programının Çevre Eğitimi Açısından İncelenmesi

**Doç. Dr. Nida TEMİZ POLAT**
Başkent Üniversitesi
ntemiz@baskent.edu.tr
ORCID: 0000-0003-4081-0115
**Arş. Gör. Canan BİLGİN**
Başkent Üniversitesi
cananbilgin@baskent.edu.tr
ORCID: 0009-0000-1609-2702

## Özet

İnsan kaynaklı çevre sorunlarının giderek çeşitlenmesi, eğitimin yalnızca çevresel bilgi kazandıran değil, bireylerde çevreye yönelik duyarlılık, sorumluluk, sürdürülebilir yaşam davranışları ve eyleme geçme yeterliği geliştiren bir yapıda ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Çevre eğitimi, sürdürülebilirliğin çevresel boyutunu destekleyen temel eğitim alanlarından biri olarak bilişsel, duyuşsal/sosyo-duygusal, davranışsal ve katılıma dayalı öğrenme süreçlerini birlikte içermektedir. İlkokulun ilk üç sınıfında okutulan Hayat Bilgisi dersi; öğrencinin kendisini, yakın çevresini, toplumsal yaşamı ve doğayı bütüncül biçimde anlamlandırmasına dayanan disiplinler arası yapısı ve günlük yaşamla doğrudan ilişkili öğrenme çıktıları nedeniyle çevre eğitiminin erken yaşlarda nasıl yapılandırıldığını incelemek için önemli bir program alanıdır. Bu araştırmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan 1, 2 ve 3. sınıf Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programını, başta öğrenme çıktıları olmak üzere çevre eğitimine ve sürdürülebilir yaşam anlayışına katkısı açısından incelemektir. Nitel araştırma yaklaşımıyla yürütülecek çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılacaktır. Araştırmanın veri kaynağını TYMM 2024 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı; analiz birimlerini ise öğrenme çıktıları, süreç bileşenleri, programlar arası bileşenler, değerler, beceriler ve öğrenme-öğretme yaşantılarına ilişkin açıklamalar oluşturacaktır. Programdaki ilgili ifadeler çevresel bilgi ve farkındalık, duyuşsal/sosyo-duygusal yönelim, çevreye yönelik davranış ile katılım ve eylem yeterliği boyutlarında içerik analizine tabi tutulacaktır. Çalışmanın, programın çevre eğitimi bakımından güçlü ve geliştirmeye açık yönlerini görünür kılarak sürdürülebilirlik odaklı program geliştirme çalışmalarına ve bilgi aktarımından çevresel sorumluluk ile eyleme yönelen eğitimsel dönüşüme katkı sunması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Hayat Bilgisi Dersi, TYMM Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı, Çevre Eğitimi, Sürdürülebilirlik

# Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Eğitimde Hıv+ Tanılı Çocuklara Yönelik Bilgi ve Algıları

**Sude Naz GÜRKAN**
Öğrenci
sudenazgurkan@gmail.com
ORCID: 0000-0003-3250-5479
**Doç. Dr. Gülçin GÜVEN**
Marmara Üniversitesi
gulcinm@marmara.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9638-025X

## Özet

Bu araştırmanın temel amacı, okul öncesi öğretmen adaylarının eğitim ortamlarında HIV+ tanılı çocukların bütünleştirilmesine yönelik bilgi düzeylerini betimlemek; bu çocuklarla aynı sınıf ortamında çalışmaya dair algılarını, mesleki kaygılarını ve kriz anlarındaki çözüm öngörülerini derinlemesine incelemektir. Kapsayıcı eğitimin en hassas evresi olan erken çocukluk döneminde, HIV+ tanılı çocukların hakları, Geliştiren Bakım modeli ve klinik gelişimsel özellikleri kapsamında bütünleştirilmesi yasal ve insani bir zorunluluktur. Ancak okul öncesi kademesinde bu konuyu doğrudan ele alan uygulamalı çalışmalar literatürde oldukça sınırlıdır. Bu boşluğu doldurmayı hedefleyen araştırma, nicel ve nitel yöntemlerin güçlü yönlerini birleştiren karma yöntem desenlerinden eş zamanlı yakınsayan desen ile tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle belirlenen, 7'si devlet ve 7'si özel üniversitelerin Okul Öncesi Öğretmenliği lisans programlarında öğrenim gören toplam 14 son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Veriler, tümü araştırmacılar tarafından geliştirilen ve uzman görüşü sonrası son hali oluşturulan Kişisel Bilgi Formu, HIV Bilgi ve Algı Testi (HBAT) ve eş zamanlı olarak telefonla gerçekleştirilecek ses kayıtlı Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu aracılığıyla toplanmaktadır. Görüşmelerde öğretmen adaylarına bulaş yolları, hijyen standartları, yaralanma krizleri, veli iletişimi ve gizlilik gibi durumları içeren pedagojik senaryolar yöneltilmektedir. Toplanacak verilerin analiz planlaması çerçevesinde; nicel verilerin analizinde frekans ve yüzde gibi betimsel istatistikler kullanılacak; ses kayıtlarından elde edilecek nitel veriler ise transkript edilerek içerik analizine tabi tutulacaktır. Kodlama sürecinin güvenirliği iki bağımsız araştırmacı tarafından yürütülecek ve ilgili formül kullanılarak hesaplanacaktır. Çalışma henüz veri toplama aşamasındadır. Araştırmadan elde edilecek bulgularla, öğretmen adaylarının teorik bilgi düzeyleri ile mesleki kriz öngörülerinin bütüncül bir şekilde sentezlenmesi hedeflenmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın, eğitim fakültelerinin okul öncesi öğretmenliği müfredatında yer alan sağlık eğitimi ders içeriklerinin ve süreçte ihtiyaç duyulan kurumsal destek mekanizmalarının kanıta dayalı olarak yapılandırılmasına doğrudan katkı sunması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Okul öncesi eğitim, HIV+ tanılı çocuklar, kapsayıcı eğitim, geliştiren bakım, karma yöntem.

# Mcmaster Aile İşlevselliği Modeline Güncel Bir Bakış: Değerlendirme, Uygulama ve Araştırmadaki Yeni Yönelimler

**Arş. Gör. Ali Berke KÖRÜN**
Yıldız Teknik Üniversitesi
berke.korun@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8603-1155
**Prof. Dr. Seydi Ahmet SATICI**
Yıldız Teknik Üniversitesi
ahmet.satici@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2871-8589

## Özet

McMaster Aile İşlevselliği Modeli, aileyi bir sistem olarak ele alan ve aile işlevselliğini problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü ve genel işlevler boyutları üzerinden değerlendiren kapsamlı bir yaklaşımdır. Bu çalışmanın amacı, modelin güncel araştırma ve uygulamalardaki kullanım alanlarını incelemek; aile işlevselliğinin değerlendirilmesine sağladığı katkıları, uygulamadaki güçlü yönlerini ve günümüz aile yapıları karşısındaki sınırlılıklarını tartışmaktır. Çalışma, McMaster Aile İşlevselliği Modeli ve bu modele dayalı değerlendirme araçları hakkında yayımlanan güncel çalışmaların kavramsal olarak incelendiği bir derleme niteliğindedir. İnceleme kapsamında modelin aile ve çift danışmanlığı, çocuk ve ergen ruh sağlığı, kronik hastalıklar, bakım süreçleri, travma ve afet sonrası aile yaşantıları ile kültürlerarası araştırmalardaki kullanımları ele alınmıştır. Yapılan değerlendirme, modelin aile işlevselliğini çok boyutlu ve sistemik bir çerçevede açıklaması, araştırma ile klinik uygulama arasında ortak bir değerlendirme dili oluşturması ve farklı sorun alanlarına uyarlanabilmesi bakımından güncelliğini koruduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, değerlendirmelerin çoğunlukla kesitsel araştırmalara ve öz bildirim araçlarına dayanması; değişen aile biçimleri, dijital etkileşimler ve kültürel farklılıkların modelde yeterince temsil edilmemesi önemli sınırlılıklar olarak belirlenmiştir. Gelecekte modelin boylamsal araştırmalar, çoklu bilgi kaynakları, kişi merkezli analizler, dijital değerlendirme yöntemleri ve kültüre duyarlı uygulamalarla desteklenmesinin aile işlevselliğinin daha kapsamlı biçimde anlaşılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Sonuç olarak McMaster Aile İşlevselliği Modeli, çağdaş ailelerin ihtiyaçları doğrultusunda yeniden ele alındığında hem araştırma hem de psikolojik danışma uygulamaları açısından işlevsel bir kuramsal çerçeve sunmayı sürdürmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** McMaster, Aile İşlevselliği, Güncel Araştırma

# Olson Döngüsel Aile İşlevselliği Modeline Güncel Bir Bakış: Değerlendirme, Uygulama ve Araştırmadaki Yeni Yönelimler

**Arş. Gör. Ali Berke KÖRÜN**
Yıldız Teknik Üniversitesi
berke.korun@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8603-1155
**Prof. Dr. Seydi Ahmet SATICI**
Yıldız Teknik Üniversitesi
ahmet.satici@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2871-8589

## Özet

Olson Döngüsel Aile İşlevselliği Modeli, aile ve çift sistemlerinin işleyişini temel olarak bağlılık, esneklik ve iletişim boyutları üzerinden açıklayan sistemik bir yaklaşımdır. Bu çalışmanın amacı, modelin güncel araştırma ve uygulamalardaki kullanım alanlarını incelemek; aile işlevselliğinin değerlendirilmesine sağladığı katkıları, güçlü yönlerini ve değişen aile yapıları karşısındaki sınırlılıklarını tartışmaktır. Çalışma, Olson Döngüsel Modeli ve bu modele dayalı değerlendirme araçları hakkında yayımlanan güncel çalışmaların kavramsal olarak incelendiği bir derleme niteliğindedir. İnceleme kapsamında modelin aile ve çift danışmanlığı, evlilik ilişkileri, ebeveynlik süreçleri, çocuk ve ergen ruh sağlığı, kronik hastalıklar, travma ve kriz yaşantıları ile kültürlerarası araştırmalardaki kullanım biçimleri ele alınmıştır. Yapılan değerlendirme, modelin aile sistemlerini dengeli ve dengesiz işleyiş biçimleri üzerinden sınıflandırması, aile yapısındaki değişimlere odaklanması ve değerlendirme sonuçlarını müdahale hedefleriyle ilişkilendirmesi bakımından güncelliğini koruduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, aile işlevselliğinin belirli boyutlara indirgenmesi, değerlendirmelerin çoğunlukla öz bildirim araçlarına dayanması ve bağlılık ile esnekliğin kültürel bağlama göre farklı anlamlar taşıyabilmesi modelin başlıca sınırlılıkları arasındadır. Dijital iletişim biçimleri, farklı aile yapılanmaları ve yaşam döngüsü geçişlerinin model kapsamında daha fazla incelenmesi gerektiği düşünülmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda boylamsal desenlerden, çoklu bilgi kaynaklarından, kişi merkezli analizlerden ve kültüre duyarlı değerlendirme yaklaşımlarından yararlanılması önerilmektedir. Sonuç olarak Olson Döngüsel Aile İşlevselliği Modeli, çağdaş ailelerin değişen ilişkisel örüntülerine uyarlanarak kullanıldığında aile ve çift sistemlerinin değerlendirilmesi ve müdahalelerin planlanması açısından işlevsel bir kuramsal çerçeve sunmayı sürdürmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Circumplex, Aile İşlevselliği, Güncel Araştırma

# Dezavantajlı Bölgelerde Görev Yapan Okul Yöneticilerinin Deneyimlerine İlişkin Fenomenolojik Bir İnceleme *

**Rabia İNCİ**
Öğrenci
rabiainci25@gmail.com
ORCID: 0009-0002-6841-7219
**Doç. Dr. Emre ER**
Yıldız Teknik Üniversitesi
emreerytu@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9084-6768

## Özet

Dezavantajlı bölgelerde görev yapan okul yöneticileri, yalnızca idari işleyişi sağlamakla kalmayıp aynı zamanda toplumsal eşitsizliklerin okul iklimine etkilerini en aza indirecek stratejiler geliştirmek ve öğrenci, öğretmen ile veli iş birliğini güçlendirmek durumundadır. Özellikle bu bölgelerde eğitim süreçleri; düşük gelir düzeyi, yetersiz fiziksel altyapı, öğretmen sirkülasyonu ve ailelerin eğitim seviyesinin düşüklüğü gibi faktörlerden olumsuz etkilenmektedir. Söz konusu sosyo ekonomik bağlamın öğrenci başarısına etkilerini sınırlandırılması önemli ölçüde okul müdürlerinin rol ve sorumlulukları olarak görülebilir. Bu bağlamda dezavantajlı bölgelerde görev yapan okul yöneticilerinin deneyimlerini, bu deneyimlerin okul yönetimi, liderlik anlayışı, öğretmen ve öğrencilerle ilişkilerini, kaynak eksiklikleri karşısında geliştirdikleri stratejileri ve ihtiyaçlarını derinlemesine anlamak bu çalışmanın temel amacıdır. Araştırma, bireylerin bir olgunun deneyimlerine ve bu deneyimlere yükledikleri anlamların ortaya konmasını amaçlayan fenomenolojik desen çerçevesinde yürütülmüştür. Araştırma kapsamında ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerinde dezavantajlı bölgelerdeki eğitim kurumlarında okul yönetimine dair çeşitli bakış açılarını ve konuya ilişkin olguları derinlemesine ortaya koyabilmek amacıyla maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. 2025-2026 eğitim öğretim yıllarında İstanbul ilinin Esenyurt ilçesinde görev yapan 14 okul yöneticisi bu araştırmaya gönüllü katılmışlardır. Bu doğrultuda, dezavantajlı bölgelerde görev yapan okul yöneticileriyle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilerek veri toplama süreci tamamlanmıştır. Elde edilen verilerin betimsel ve yorumlayıcı analiz teknikleri kullanılarak çözümlenmesi süreci hâlen devam etmektedir. Yapılacak analizlerin sonucunda dezavantajlı bölgelerde görev yapan okul yöneticilerinin sahip oldukları deneyimleri, karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara karşı geliştirdikleri çözüm önerilerinin ayrıntılı bir biçimde ortaya konması hedeflenmektedir. Bu doğrultuda araştırmadan elde edilecek bulguların dezavantajlı bölgelerin okul yönetimi uygulamalarına katkı sunmasının yanı sıra, bu alanda gerçekleştirilecek gelecek çalışmalara da yol gösterici bir kaynak teşkil etmesi öngörülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Okul yöneticisi, dezavantajlı bölge, fenomenoloji, eğitim yönetimi

* Bu bildiri, yazarın yürütmekte olduğu yüksek lisans tez çalışması kapsamında hazırlanmıştır.

# İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalığının Eğitim Kurumlarında Güvenlik Kültürünün Geliştirilmesine Etkisi: Sürdürülebilir Eğitim Perspektifi

**Dr. Öğr. Üyesi Vedat CANER**
İstanbul Beykent Üniversitesi
vedatcaner@beykent.edu.tr
ORCID: 0000-0002-3275-358X

**Özet**

İş sağlığı ve güvenliği (İSG), eğitim kurumlarında yalnızca çalışanların korunmasını amaçlayan yasal bir yükümlülük değil, aynı zamanda güvenli ve sürdürülebilir öğrenme ortamlarının oluşturulmasının temel unsurlarından biridir. Bu çalışmanın amacı, eğitim kurumlarında yürütülen İSG eğitimlerinin ve kurumsal uygulamaların güvenlik kültürünün geliştirilmesine katkısını sürdürülebilir eğitim yaklaşımı çerçevesinde değerlendirmektir. Araştırma, konuya ilişkin güncel ulusal ve uluslararası çalışmaların doküman incelemesi yöntemiyle ele alındığı nitel bir derleme olarak tasarlanmıştır. İncelenen çalışmalarda; güvenlik eğitiminin sürekliliği, yönetsel bağlılık, çalışan ve öğrenci katılımı, risk iletişimi, ramak kala olayların bildirilmesi ve uygulamalı eğitim yöntemleri temel değerlendirme başlıkları olarak belirlenmiştir. Bulgular, düzenli ve katılımcı İSG eğitimlerinin bireylerin tehlikeleri tanıma, riskleri değerlendirme ve güvenli davranış geliştirme düzeylerini artırdığını göstermektedir. Bununla birlikte, yalnızca mevzuata uyum amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü ve dönemsel eğitimlerin kalıcı davranış değişikliği oluşturmakta yetersiz kaldığı görülmektedir. Etkili bir güvenlik kültürü için okul yönetiminin sürece aktif katılımı, çalışanların karar mekanizmalarına dahil edilmesi, öğrencilere yaş düzeyine uygun güvenlik eğitimi verilmesi ve dijital ya da uygulamalı öğrenme araçlarının kullanılması önem taşımaktadır. Sonuç olarak İSG'nin eğitim kurumlarının kalite ve sürdürülebilirlik politikalarıyla bütünleştirilmesi; güvenli öğrenme ortamlarının geliştirilmesine, kazaların önlenmesine ve geleceğin çalışanlarında erken dönemde güvenlik bilinci oluşturulmasına katkı sağlayacaktır.

**Anahtar Sözcükler:** İş sağlığı ve güvenliği, güvenlik kültürü, sürdürülebilir eğitim, risk farkındalığı, eğitim kurumları

# Psikolojik Danışman ve Psikologların Nöroçeşitliliğe İlişkin Algıları ve Mesleki İhtiyaçları Üzerine Nitel Bir İnceleme *

**Arş. Gör. Ece YAĞCI AKGÜNDÜZ**
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
eceyagci8@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2765-1773
**Prof. Dr. Nilgün CANEL**
Marmara Üniversitesi
nilgun.canel@marmara.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1235-1716

## Özet

Nöroçeşitlilik, nörolojik ve bilişsel farklılıkların giderilmesi gereken eksiklikler yerine insan çeşitliliğinin doğal bir parçası olarak ele alınmasını öneren bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımın ruh sağlığı hizmetlerine yansıması, sahada çalışan meslek elemanlarının kavrama yükledikleri anlamla ve mevcut donanımlarıyla yakından ilişkilidir. Bu araştırmanın amacı, psikolojik danışman ve psikologların nöroçeşitlilik kavramını nasıl anlamlandırdıklarını, bu bakışın mesleki uygulamalarına ne biçimde yansıdığını, kendilerini hangi alanlarda yeterli gördüklerini ve ne tür mesleki desteklere gereksinim duyduklarını ortaya koymaktır. Araştırma nitel desende yürütülmüştür. Amaçlı örnekleme ile ulaşılan ve farklı çalışma ortamlarında görev yapan psikolojik danışman ve psikologlardan, çevrimiçi açık uçlu soru formu aracılığıyla veri toplanmıştır. Veriler tematik analizle çözümlenmiş; iki araştırmacı verileri birbirinden bağımsız olarak kodlamış, görüş ayrılıkları tartışılarak uzlaşıyla giderilmiştir. Katılımcı teyidi, ayrıntılı betimleme ve kod defteri tutma gibi uygulamalarla sürecin geçerliği ve güvenirliği desteklenmiştir. Analiz sonucunda araştırma sorularına karşılık gelen dört tema ile bunlara bağlı kategori ve kodlar elde edilmiştir. Bulgular, kavramın alanda çalışanlar tarafından tek ve üzerinde uzlaşılmış bir çerçeveyle karşılanmadığını; katılımcıların bir bölümünün doğal farklılık vurgusuyla, bir bölümünün ise tanı ve bozukluk diliyle konuya yaklaştığını göstermektedir. Benzer ikili örüntü uygulama anlatılarında da izlenmekte, onaylayıcı yönelim geleneksel mesleki rollerle ve sahadaki kısıtlarla iç içe yürümektedir. Katılımcılar kendilerini ilişki kurma ve aile ile okul paydaşlarıyla çalışma alanlarında güçlü görürken, belirli gruplarla doğrudan çalışmada sınırlılıklarını açıkça dile getirmişlerdir. En sık belirtilen gereksinim süpervizyon olmuştur; bunu mezuniyet sonrası eğitim, uygulamaya dönük materyal ve değerlendirme araçları ile sistemsel koşullara ilişkin destek izlemiştir. Elde edilen bulguların, alana yönelik ölçme araçlarının ve mesleki gelişim içeriklerinin geliştirilmesine kaynaklık etmesi beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Nöroçeşitlilik, psikolojik danışman, psikolog, mesleki ihtiyaç, nitel araştırma

* * Bu bildiri, birinci yazar Ece YAĞCI AKGÜNDÜZ'ün ikinci yazar Prof. Dr. Nilgün CANEL danışmanlığında, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütmekte olduğu doktora tezinden üretilmiştir.

# Ergenlerin Ahlaki Kayıtsızlık Düzeylerinin Algılanan Sosyal Destek, Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Psikolojik Dayanıklılık Açısından İncelenmesi *

**Ayşe Nur BEDİR**
Öğrenci
aysenurbedir97@gmail.com
ORCID: 0009-0008-5468-3640
**Prof. Dr. Fulya TÜRK**
Yıldız Teknik Üniversitesi
fulya.turk@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1896-8418

## Özet

Bu araştırmanın amacı ergenlerin ahlaki kayıtsızlık düzeylerinin algılanan sosyal destek, duygu düzenleme güçlüğü ve psikolojik dayanıklılık açısından incelenmesidir. Araştırma kapsamında ayrıca ergenlerin ahlaki kayıtsızlık düzeylerinin cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, anne-baba birlikteliği, anne ve baba eğitim durumu, kardeş sayısı ve doğum sırası değişkenleri açısından farklılaşıp farklılaşmadığı da incelenmiştir. Nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 396 kadın, 202 erkek olmak üzere toplam 598 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak "Kişisel Bilgi Formu", "Ahlaki Kayıtsızlık Ölçeği", "Algılanan Sosyal Destek Ölçeği-R"," Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği-Kısa Form"," Ergen Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde tek yönlü varyans analizi(ANOVA), korelasyon analizi, bağımsız örneklem t-testi, çoklu doğrusal regresyon analizleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgular incelendiğinde, ahlaki kayıtsızlık ile yaş, sınıf düzeyi, anne-baba birlikteliği, anne ve baba eğitim durumu, kardeş sayısı ve doğum sırası açısından da anlamlı ilişki bulunmamıştır. Ahlaki kayıtsızlık ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Erkeklerin ahlaki kayıtsızlık düzeyi kadınlardan anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Ergenlerin ahlaki kayıtsızlık düzeyleri ile algılanan sosyal destek ve psikolojik dayanıklılık arasında negatif yönlü, zayıf ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ahlaki kayıtsızlık ile duygu düzenleme güçlüğü arasında ise pozitif yönlü, zayıf ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yapılan regresyon analizi sonucunda ergenlerin ahlaki kayıtsızlık düzeyini algılanan sosyal destek, duygu düzenleme güçlüğü ve psikolojik dayanıklılık değişkenleri toplam %12.3 yordamaktadır. Psikolojik dayanıklılık değişkeninin ahlaki kayıtsızlığın anlamlı bir yordayıcısı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Ahlaki kayıtsızlık, algılanan sosyal destek, duygu düzenleme güçlüğü, psikolojik dayanıklılık

* Bu çalışma "Ergenlerin Ahlaki Kayıtsızlık Düzeylerinin Algılanan Sosyal Destek, Duygu Düzenleme Güçlüğü Ve Psikolojik Dayanıklılık Açısından İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

# Kırsal Alanda Yaşayan Ailelerin Okul Öncesi Eğitime İlişkin Görüşleri, İzlenimler ve Düşünceler

**Zerrin KARAKUZU-YORULMAZ** [1]
Öğretmen
zerrinkarakuzu@hotmail.com
ORCID: 0009-0001-4547-6921
**Dr. Osman İNAN**
Bağımsız Araştırmacı
osmaninan.2025@gmail.com
ORCID: 0000-0001-7306-5516
[1] *sorumlu yazar

## Özet

Okul öncesi eğitim, çocukların hızlı beyin gelişimini desteklemekte ve sosyalleşmelerini sağlamaktadır. 0-6 yaş arası çocukları kapsayan bu erken dönem, öğrenme alışkanlıklarının ve karakterin temelini oluşturmaktadır. Bu dönem, çocukları önceleri ilköğretime hazırlarken, sonraları ileriki yıllarda alacakları bütün yaşlardaki öğrenme süreçlerine katkı sağlamaktadır. Okul öncesi eğitimin edinilmesi ihtiyacı ve yaygınlaştırılması önemi son yıllarda daha fazla anlaşılmıştır. Ancak, kırsal kesimde halen okul öncesi eğitimin öneminin anlaşıldığı ve yaygınlaştırılabildiği söylenememektedir. Kırsal kesimde okul öncesi eğitim faaliyetlerinin, kentlerdekiyle kıyaslandığında daha geride durumda olduğu bilinmektedir. Okul öncesi eğitime ihtiyacı olan çocuklar, kırsalın geçmişten gelen sosyo-ekonomik sorunlarından dolayı eksiklikler yaşamaktadır. Kırsal kesimdeki bu dezavantajlar, kamu altyapısının eksikliği; öğretmenlerin kırsalda karşılaştıkları konaklama, ek yaşam maliyetleri, ulaşım gibi sorunları; öğretim materyalleri eksiklikleri vb. çok çeşitli şekillerde sayılabilmektedir. Kırsal kesimde, okul öncesi eğitimin yaygınlaşamamasının bir diğer nedeni kırsaldaki ailelerin okul öncesi eğitime ilişkin bilgilerinin eksikliği, bu alandaki bilgilendirme eksiklikleri ile diğer ilgisizlikler olabilmektedir. Bu olumsuz durumun bertaraf edilmesi için; kırsal kesimde yaşayan ailelerin iyi bir akademik bilgi elde edebileceği bilinciyle çocuklarını okul öncesi eğitime göndermeleri sağlanmalıdır. Bu durum, kırsal alanlardaki okul öncesi eğitime kamu ilgisinin artırılması, okul öncesi öğretmenlerinin kırsal kesimdeki dezavantajlarının düzeltilmesi, kırsal kesimdeki diğer eğitim eksikliklerinin giderilmesi ile desteklenmelidir. Kırsal kesimde yerinde ve geliştirilmiş bir okul öncesi eğitim ile, çocuklar, gelecekteki akademik hayatlarında ve hayat boyu öğrenmelerinde daha başarılı olabilirler. Bu bildiride, kırsal kesimdeki eğitim sorunları, okul öncesi çocukların eğitim ihtiyacı, kırsal kesimde yaşayan ailelerin okul öncesi eğitime ilişkin görüşleri ve kırsalda okul öncesi eğitimin artırılması için yapılabilecek çalışmalar incelenmiştir. Araştırmada, alandaki bilimsel literatür incelenerek ikincil kaynaklardan yararlanılmış ve güncel durumda kırsalda okul öncesi eğitim için yapılan çalışmalar araştırılmıştır. Sonuçta, kırsalda okul öncesi eğitimin sorunlarının çözümü için öneriler paylaşılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Okul öncesi eğitim, kırsalda okul öncesi eğitim, kırsalda eğitim, kırsal kalkınma

# Mahrum Edilmiş Yas ile İlgili Çalışmaların Bibliyometrik Analizi

**Arş. Gör. Rahiye BARUTCU**
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
barutcurahiye@gmail.com
ORCID: 0009-0008-1197-0826
**Prof. Dr. Selahattin AVŞAROĞLU**
Necmettin Erbakan Üniversitesi
avsaroglu@erbakan.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0953-2922

## Özet

Bu araştırma, mahrum edilmiş yas (disenfranchised grief) olgusuna ilişkin bilimsel yayınların bibliyometrik yöntemler kullanılarak incelenmesini amaçlamaktadır. Mahrum edilmiş yas, bireyin yaşadığı kaybın toplum tarafından yeterince tanınmaması ya da meşru kabul edilmemesi sonucunda yas sürecinin görünmezleşmesini ifade eden önemli bir kavramdır. Son yıllarda psikoloji ve psikolojik danışma başta olmak üzere farklı disiplinlerde bu konuya yönelik ilginin arttığı görülmektedir. Bu doğrultuda araştırmada, mahrum edilmiş yas alanındaki yayınların bilimsel üretim özellikleri ve araştırma eğilimleri bibliyometrik göstergeler aracılığıyla değerlendirilmiştir. Araştırmanın verileri Web of Science Core Collection veri tabanından elde edilmiştir. "Disenfranchised grief" anahtar sözcüğü kullanılarak gerçekleştirilen tarama sonucunda 407 kayda ulaşılmıştır. Araştırma kapsamında yalnızca İngilizce dilinde yayımlanmış makale ve derleme türündeki çalışmalar analize dâhil edilirken; kitap bölümleri, editöryal materyaller, toplantı özetleri, kitap incelemeleri, mektuplar ve İngilizce dışındaki yayınlar analiz dışında bırakılmıştır. Belirlenen dâhil edilme ve dışlanma ölçütleri doğrultusunda toplam 360 yayın değerlendirmeye alınmıştır. Verilerin analizinde Web of Science Analyze Results, Citation Report ve VOSviewer yazılımından yararlanılmıştır. Araştırma kapsamında yayınların yıllara göre dağılımı, en fazla yayın yapan yazarlar, öne çıkan dergiler, araştırmaların gerçekleştirildiği ülkeler ve çalışma alanları belirlenmiştir. Bunun yanı sıra anahtar kelime analizi, ortak atıf, atıf ve ülkeler arası iş birliği analizleri gerçekleştirilerek alanın kavramsal yapısı, bilgi ağı ve bilimsel gelişim eğilimleri görsel haritalar aracılığıyla ortaya konmuştur. Araştırmanın, mahrum edilmiş yas alanının mevcut durumunu bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirmesi ve gelecekte yürütülecek araştırmalara yol göstermesi açısından alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Mahrum Edilmiş Yas, Yas, Bibliyometri

# Ebeveynlerde Damgalanma Kaygısı ve Destek Süreci *

**Uzman Çiğdem KARABAL**
Üsküdar Üniversitesi
zeynepkarabal@gmail.com
ORCID: 0009-0004-2385-388X

## Özet

Ergenlik döneminde ortaya çıkan uyum sorunları ve ruhsal zorlanma belirtilerinin ebeveynler tarafından suçluluk, narsistlik zedelenme ve toplumsal etiketlenme korkusuyla reddedilmesi, kuramsal olarak "bilişsel kaçınma ve psikolojik direnç" olarak tanımlanmakta ve çocukların ihtiyaç duyduğu destek süreçlerini geciktirebilmektedir. Tasarlanan bu araştırmanın temel amacı; aile işlevselliğini desteklemek, ebeveynlerin psikolojik esnekliklerini artırmak, suçluluk duygusunu ebeveynlik rolünden ayrıştırmak ve ailenin profesyonel ruh sağlığı destek hizmetlerine yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirmektir. Bu amaç doğrultusunda çalışma, yapılandırılmış bir psiko-eğitim ve farkındalık müdahalesi olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örneklem yöntemiyle belirlenecek olup; çocuklarında davranışsal veya duygusal zorlanma belirtileri gözlemlenen ancak henüz profesyonel bir destek sürecine başlamamış ailelerden oluşacaktır. Araştırma kapsamında, gönüllülük esasıyla katılım gösteren ailelere uygulanacak yapılandırılmış "Güven ve Farkındalık Modülü" temel müdahale aracını oluştururken; ebeveynlerin damgalanma algı düzeyleri, aile içi uyum ve esneklik düzeyleri ile izlem sürecindeki profesyonel hizmet arama eğilimleri araştırmanın temel değişkenleri olarak incelenecektir. Veri toplama sürecinde "Aile İçi Uyum ve Esneklik Ölçeği (FACES IV)" kullanılacak olup, modül bitiminde ailelerin gelişimini ve tutum değişimlerini gözlemlemek amacıyla izlem değerlendirmeleri gerçekleştirilecektir. Araştırmanın beklenen bulguları arasında, programa katılan ebeveynlerin damgalanma algılarında düşüş ve aile esnekliğinde artış öngörülmektedir. Nihai sonuç olarak, programı tamamlayan ailelerin ruh sağlığı uzmanlarıyla işbirliği yapma motivasyonlarının artırılması ve çocuklarının ihtiyaç duyduğu destek sürecine katılımlarının kolaylaştırılması hedeflenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Ergenlik, Psikolojik Destek, Ebeveyn Tutumları, Damgalanma, Aile İlişkileri.

* Bu henüz çalışılmamış bir projedir.

# Otantik Öğrenme Yaklaşımının Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Başarısına, Çevre Tutumlarına ve Geri Dönüşüm Duyarlılıklarına Etkisinin Araştırılması *

**Derya SÜLÜN OKYAY**
Öğrenci
deryasulun0@gmail.com
ORCID: 0009-0009-3519-0696
**Doç. Dr. Emre YILDIZ**
Atatürk Üniversitesi
emre.yildiz@atauni.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6396-9183

## Özet

Bu araştırmada, otantik öğrenme yaklaşımına dayalı etkinliklerin 5. sınıf öğrencilerinin Fen Bilimleri dersi "Sürdürülebilir Yaşam ve Geri Dönüşüm" ünitesindeki akademik başarılarına, çevre tutumlarına ve geri dönüşüm duyarlılıklarına etkisi incelenmiştir. Ayrıca öğrencilerin ünitede yaşadıkları öğrenme güçlükleri belirlenmiş ve gerçek yaşam problemlerine çözüm üretme becerileri değerlendirilmiştir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden öntest-sontest kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılarak yürütülmüştür. Çalışma grubunu, 2024–2025 eğitim-öğretim yılında Erzurum ilinde bulunan iki devlet okulunda öğrenim gören toplam 100 beşinci sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Uygun örnekleme yöntemiyle belirlenen şubelerden biri deney, diğeri kontrol grubu olarak atanmıştır. Deney grubunda otantik öğrenme yaklaşımına dayalı etkinlikler uygulanmış, kontrol grubunda ise geleneksel öğretim yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma verileri Akademik Başarı Testi, Çevresel Tutum Ölçeği ve Ortaokul Öğrencileri İçin Geri Dönüşüm Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen veriler bağımlı ve bağımsız örneklemler t-testi ile frekans analizleri kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda otantik öğrenme yaklaşımına dayalı etkinliklerin öğrencilerin akademik başarılarını artırdığı, çevre tutumlarını olumlu yönde geliştirdiği ve geri dönüşüm duyarlılıklarını desteklediği belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin gerçek yaşam problemlerini analiz etme ve çözüm üretme becerilerinde gelişme gözlenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda otantik öğrenme yaklaşımının Fen Bilimleri öğretiminde etkili bir öğretim yaklaşımı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Otantik öğrenme, sürdürülebilir yaşam, geri dönüşüm, çevre tutumu, akademik başarı

* Bu araştırma 16318 ID'li Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri tarafından desteklenmiştir. Bu araştırma aynı isimli yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

# Human-Centered AI Design Principles for Literature Education

**Dr. Öğr. Üyesi Hülya KÜÇÜKOĞLU**
Yozgat Bozok Üniversitesi
hulyaku@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5421-9858

## Abstract

The growing presence of generative artificial intelligence (GenAI) is reshaping literature education, creating new possibilities for literary inquiry while raising important questions about interpretation, authorship, and the role of human judgment. Although recent studies have highlighted the instructional benefits of AI-assisted reading and writing, much of the discussion has focused on technological capabilities rather than the pedagogical principles needed to integrate these tools meaningfully into literature classrooms. This conceptual study argues that the future of literature education depends not on increasing the use of AI, but on establishing human-centered design principles that preserve the interpretive, dialogic, and reflective nature of literary learning. Drawing on contemporary research in AI in education, literary pedagogy, critical literacy, and human-centered learning, the study proposes a set of interconnected design principles to guide the responsible use of GenAI in literature education. These principles position AI as a cognitive and pedagogical resource that supports inquiry, contextual exploration, and creative engagement without replacing close reading, independent interpretation, ethical reasoning, or meaningful classroom dialogue. Rather than viewing AI as either a threat or a solution, the framework advocates a balanced partnership in which technology enhances, but never substitutes for, human interpretation. To illustrate the practical relevance of the proposed principles, examples from Shakespeare teaching are used to demonstrate how AI-supported activities can encourage critical discussion, textual analysis, and reflective learning while maintaining students' interpretive agency. The study contributes to the emerging scholarship on AI in the humanities by offering a pedagogically grounded perspective that shifts the conversation from technology integration to purposeful educational design. It also provides practical guidance for literature educators seeking to integrate AI in ways that strengthen, rather than diminish, the human experience of reading literature.

**Keywords:** Generative artificial intelligence; literature education; human-centered learning; literary pedagogy; instructional design; Shakespeare.

# Türkiye ve Dünya'dan İnternet Tabanlı Çevrimiçi Psikolojik Danışma Program Örnekleri *

**Dr. Hüseyin Berken BİNAY**
MEB
huseyinberkenbinay@gmail.com
ORCID: 0000-0002-0520-2723
**Uzman Cihan YILDIRIM**
MEB
chnyldrm21@gmail.com
ORCID: 0000-0000-0000-0000
**Senem ADIGÜZEL**
Öğretmen
acatsenem@hotmail.com
ORCID: 0000-0000-0000-0000

## Özet

Dijital teknolojilerde yaşanan hızlı gelişmeler, ruh sağlığı hizmetlerinin sunumunda önemli değişimlere yol açmış ve internet tabanlı çevrimiçi psikolojik danışma programlarının kullanımını giderek yaygınlaştırmıştır. Özellikle internet tabanlı bilişsel davranışçı terapi (iCBT) uygulamaları; ruh sağlığı hizmetlerine erişimi kolaylaştırması, zaman ve mekân sınırlılığını ortadan kaldırması, maliyet etkinliği sağlaması ve damgalanmayı azaltması nedeniyle son yıllarda önemli bir gelişim göstermiştir. Bu çalışmada Türkiye ve dünyada geliştirilen internet tabanlı çevrimiçi psikolojik danışma programlarının kuramsal temelleri, hedef grupları, müdahale içerikleri, uygulama özellikleri ve etkililikleri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi desenine göre yürütülmüş; Web of Science, Scopus, PsycINFO, PubMed, ERIC, TR Dizin ve Google Scholar veri tabanlarında yer alan ulusal ve uluslararası çalışmalar sistematik olarak değerlendirilmiştir. İnceleme kapsamında MoodGYM, BRAVE Online, SPARX, THIS WAY UP, SilverCloud, Deprexis, Beating the Blues, FearFighter, MindSpot, myCompass, Interapy, CATCH-IT, e-Couch, SHADE, iFightDepression Tool, Space from Anxiety ve Space from Depression gibi internet tabanlı psikolojik danışma programları ele alınmıştır. Türkiye'de ise Ömer Özer tarafından geliştirilen Kendi Kendine Yardım Temelli Çevrimiçi Psikososyal Destek Platformu, Zeynep Karataş'ın dijital psikolojik danışma ve çevrimiçi psikolojik destek alanındaki çalışmaları ile Binay ve Yüksel-Şahin (2026) tarafından geliştirilen TooPARLA uluslararası örneklerle karşılaştırılmıştır. İnceleme sonucunda programların büyük çoğunluğunun bilişsel davranışçı terapi temelli olduğu, genellikle 6–10 oturumdan oluştuğu ve rehberli uygulamaların rehbersiz uygulamalara göre daha yüksek kullanıcı bağlılığı ve etkililik sağladığı belirlenmiştir. Ayrıca internet tabanlı psikolojik danışma programlarının kaygı, depresyon, algılanan stres ve psikolojik iyi oluş üzerinde anlamlı iyileşmeler sağladığı; özellikle ergen ve genç yetişkin örneklemlerinde yüz yüze psikolojik danışma hizmetlerini tamamlayıcı ve etkili bir alternatif sunduğu görülmüştür. Türkiye'de geliştirilen internet tabanlı psikolojik danışma programlarının sayısının son yıllarda artış gösterdiği, ancak uluslararası literatürle karşılaştırıldığında program çeşitliliği ve randomize kontrollü etkililik çalışmalarının henüz sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Sonuç olarak internet tabanlı psikolojik danışma programlarının gelecekte ruh sağlığı hizmetlerinin önemli bir bileşeni olacağı değerlendirilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** İnternet tabanlı psikolojik danışma, çevrimiçi psikolojik danışma, ergen, kaygı, stres.

* Türkiye ve Dünya'dan İnternet Tabanlı Çevrimiçi Psikolojik Danışma Program Örnekleri

# Tarihin En Yorgun Ebeveyn Kuşağı *

**Özlem KOŞAL**
Öğrenci
ozlemozsoy83@gmail.com
ORCID: 0009-0003-2669-0265

## Özet

Geleneksel ebeveynlik modellerinden modern duygu odaklı yaklaşımlara geçiş, günümüz aile yapısında hem psikolojik hem de toplumsal açıdan derin bir kırılma yaratmıştır. Bu nitel çalışmanın amacı, Milenyum kuşağı ebeveynlerinin kendi çocukluk yaralarını sarma çabaları ile yükselen bilişsel efor ve yalnızlaşma arasındaki derin paradoksu incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu, çocuk yetiştirme sürecinde geleneksel baskıcı modelleri reddederek empati ve duygu regülasyonunu merkeze alan Milenyum kuşağı ebeveynleri oluşturmaktadır. Veriler, ebeveynlik tutumları ve kuşaklararası transfer olguları çerçevesinde tematik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Araştırma bulguları; ekonomik krizler, yüksek bakım maliyetleri ve geleneksel destek ağlarının çöküşü gibi sosyo-ekonomik baskılara rağmen ebeveynlerin çocuklarına yüksek düzeyde duygusal yatırım yaptığını göstermektedir. Ebeveynliğin sadece fiziki bakım sağlamaktan çıkıp; güvenli bağlanma, duygu düzenleme ve nesiller arası travmaları onarma sorumluluğuna dönüşmesi, bu kuşağı ciddi bir bilişsel yük ve tükenmişlik ile karşı karşıya getirmektedir. Çalışmanın sonucunda, korku yerine anlaşılma ile büyütülen yeni neslin toplumsal geleceğe etkileri tartışmaya açılmıştır. Travmasız çocuk yetiştirme idealinin psikolojik olarak daha dirençli bireyler mi yaratacağı, yoksa sınır tanımayan kitlesel bir kırılganlığa mı yol açacağı değerlendirilmiş; ebeveyn tükenmişliğini önlemeye yönelik psikososyal destek mekanizmalarının geliştirilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Milenyum ebeveynliği, Nesiller arası travma, Duygu regülasyonu, Bilişsel yük, Kırılganlık

* Üsküdar üniversitesi Aile danışmanlığı yüksek lisans projesi

# Çok Kültürlü Psikolojik Danışma Bağlamında Geleneksel Ritüellerin Türkçe Konuşan Danışanlara Psikolojik İyi Oluş Açısından Etkisi

**Doç. Dr. Erhan YEŞİLYURT**
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
erhan_yesilyurt@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-9537-7040
**Feyza ÜNLÜ**
Öğrenci
unlufeyza48@gmail.com
ORCID: 0009-0005-5676-5045

## Özet

Küreselleşme ve kültürel çeşitliliğin artması, ruh sağlığı hizmetlerinde çok kültürlü psikolojik danışma yaklaşımlarının gerekliliğini ön plana çıkarmıştır. Geleneksel Batı merkezli terapi kuramlarının, farklı kültürel arka planlara sahip danışanların öznel ihtiyaçlarını karşılamada zaman zaman yetersiz kalabildiği görülmektedir. Bu doğrultuda, danışanların kendi kültürlerine ilişkin geleneksel ritüellerin birer psikolojik sağlamlık ve baş etme mekanizması olarak ele alınması büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, çok kültürlü psikolojik danışma bağlamında geleneksel ritüellerin Türkçe konuşan bireylerin psikolojik iyi oluşlarına etkisini kavramsal bir çerçevede incelemektir. Literatür taraması temelinde yürütülen bu çalışmada; yas ritüelleri, yaşam dönemlerindeki geçiş törenleri ve inanç temelli pratiklerin bireyler üzerindeki sağaltıcı işlevleri değerlendirilmiştir. Bulgular, anlamlı kültürel ritüellerin belirsizliği azalttığını, toplumsal destek ve aidiyet hissini pekiştirdiğini, böylece stres düzeylerini düşürerek psikolojik iyi oluşu doğrudan desteklediğini göstermektedir. Psikolojik danışmanların "kültürel tevazu" ilkesiyle hareket ederek bu pratikleri terapi sürecine entegre etmelerinin, süreci güçlendirdiği görülmektedir. Sonuç olarak, ritüellerin kalıplaşması ve danışanın öznel anlam dünyası gözetilerek terapiye dâhil edilmesi, çok kültürlü psikolojik danışmanın etkililiğini artırmada kritik bir role sahiptir. Bu çalışmanın, ruh sağlığı alanında çalışan uzmanlara kültürel dinamikleri terapi odasına taşıma konusunda vizyon sunması hedeflenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Çok kültürlü psikolojik danışma, geleneksel ritüeller, psikolojik iyi oluş, baş etme mekanizmaları

# Heterogeneity in Teachers' Self-efficacy: Research Trends in Latent Profile Analysis *

**Dr. Sakine SINCER**
Hacettepe University, Turkiye
sakinesincer@hacettepe.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8929-3652

**Dr. F. Sehkar FAYDA-KINIK**
Istanbul Technical University, Turkiye
kinik@itu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-6563-4504

**Dr. Aylin KIRISCI-SARIKAYA**
Izmir Democracy University, Turkiye
aylin.kirisci@idu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-7443-8433

**Abstract**

This scoping review aims to map empirical research using latent profile analysis (LPA) to examine heterogeneity in in-service teachers' self-efficacy. Following the PRISMA Extension for Scoping Reviews (PRISMA-ScR), the studies were retrieved from Web of Science Core Collection and Scopus. Of 493 records obtained at the preliminary stage, 28 LPA studies met the eligibility criteria. The included studies were analyzed in terms of publication year, country, educational level, sample size, operationalization of self-efficacy, number of profiles, and substantive profile characteristics. The findings showed that research on teacher self-efficacy profiles has expanded mainly in recent years, with most studies published in 2025 and 2026. The eligible studies were conducted in secondary or primary-secondary school contexts, while early childhood and primary education were less represented. Self-efficacy was operationalized either as the direct basis of the profile solution or as part of mixed profiles with motivational, attitudinal, readiness-related, well-being, or practice-oriented indicators. Profile solutions ranged from two to six profiles, with four-profile and three-profile solutions being the most common. Overall, the review suggests that teacher self-efficacy is increasingly studied as part of broader professional configurations rather than as an isolated belief. This points to the need for more studies across different educational levels and regions, stronger longitudinal evidence, and clearer validation of profile solutions across contexts.

**Keywords:** Teacher self-efficacy, latent profile analysis, person-centered research, teacher profiles

* This study was funded by the Scientific Research Projects Coordination Unit of Izmir Democracy University under the Rapid Support Project dated 22.01.2026 with grant number HIZDEP-EGT/2503.

# Çalışan Annelerde İş-aile Çatışması, Psikolojik Sağlamlık ve Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki: Bir Literatür Derlemesi

**Sena AVCILAR ESEN**
Öğrenci
senaavcilar@gmail.com
ORCID: 0009-0000-9900-2812
**Doç. Dr. Begüm SATICI**
Yıldız Teknik Üniversitesi
begum.satici@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0003-2161-782X

## Özet

Çalışan anneler, iş ve aile yaşamına ilişkin sorumlulukları eş zamanlı olarak yerine getirmeye çalışırken farklı rol talepleri arasında çatışma yaşayabilmekte ve bu durum bireysel ve aile yaşamına ilişkin çeşitli sonuçları beraberinde getirebilmektedir. Bu süreçte psikolojik sağlamlık, karşılaşılan güçlüklerle baş etmeyi ve değişen koşullara uyum sağlamayı destekleyen önemli bir kişisel kaynak olarak öne çıkarken, evlilik doyumu aile yaşamının niteliğini yansıtan önemli göstergelerden biri olarak değerlendirilmektedir. Bu derleme çalışmasının amacı, çalışan annelerde iş-aile çatışması, psikolojik sağlamlık ve evlilik doyumu arasındaki ilişkileri mevcut kuramsal açıklamalar ve ampirik araştırmalar doğrultusunda incelemek ve söz konusu değişkenler arasındaki bu etkileşimi bütüncül bir çerçevede değerlendirmektir. Bu kapsamda Web of Science, Scopus, TR Dizin ve Google Scholar veri tabanlarında çalışan anneler, iş-aile çatışması, psikolojik sağlamlık ve evlilik doyumuna ilişkin Türkçe ve İngilizce anahtar sözcükler kullanılarak ulusal ve uluslararası literatür taranmış; ulaşılan kuramsal ve ampirik çalışmalar araştırmanın temel değişkenleri arasındaki ilişkiler açısından değerlendirilmiştir. Mevcut literatür, iş ve aile rollerinden kaynaklanan çatışmanın çalışan annelerin bireysel ve ilişkisel yaşantıları açısından olumsuz sonuçlarla ilişkili olduğunu ve artan iş-aile çatışmasının evlilik ilişkisinin niteliğini ve evlilik doyumunu olumsuz etkileyebildiğini göstermektedir. Psikolojik sağlamlık ise stresli yaşam koşullarına uyum sağlama ve güçlüklerle etkili biçimde baş etme süreçlerini destekleyerek iş-aile çatışmasının olumsuz sonuçları karşısında koruyucu bir kişisel kaynak olarak öne çıkmaktadır. Bununla birlikte, çalışan anneler özelinde iş-aile çatışması, psikolojik sağlamlık ve evlilik doyumunu birlikte ele alan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Sonuç olarak, çalışan annelerin iş ve aile yaşamları arasındaki etkileşimin anlaşılmasında risk faktörlerinin yanı sıra koruyucu kişisel kaynakların da dikkate alınmasının önemli olduğu ve bu üç değişken arasındaki ilişkilerin birlikte ele alındığı ampirik araştırmalara ihtiyaç bulunduğu değerlendirilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** çalışan anne, iş-aile çatışması, psikolojik sağlamlık, evlilik doyumu, literatür derlemesi.

# Integrating Mental Health into Education for Sustainable Development

**Sarah WOLDEAMANUEL**
Öğrenci
20244693std@neu.edu.tr
ORCID: 0009-0004-8455-6758
**Doç. Dr. Gizem ÖNERİ UZUN**
Near East University
gizem.oneri.uzun@neu.edu.tr
ORCID: 0009-0004-8455-6758

## Abstract

Introduction: The purpose of this article is to draw attention to the importance of integrating mental health education in school-based systems for sustainable development. Although, mental health is increasingly recognized as a critical component of sustainable development, yet it remains underrepresented in many educational systems. Integrating mental health into Education for Sustainable Development (ESD) equips learners with the knowledge, skills, values, and attitudes needed to promote personal well-being, social inclusion, and sustainable communities. This presentation explores the intersection between mental health education and the Sustainable Development Goals (SDGs), particularly SDG 3 (Good Health and Well-being) and SDG 4 (Quality Education). Methodology: A critical review of various researches work under related topics were evaluated. Specifically, those highlighting the role of schools, higher education institutions, educators, policymakers, and communities in fostering mental health literacy, resilience, emotional intelligence, and inclusive learning environments. Furthermore, challenges such as stigma, inadequate teacher preparation were examined. Conclusion and recommendation: Integrating mental health into ESD not only enhance educational outcomes but also contributes to healthier, more resilient, and sustainable societies capable of addressing present and future global challenges. Including curriculum integration, teacher capacity building, school-based mental health programs, such as counseling centers and multi-sector collaboration, are proposed to strengthen mental well-being within educational settings.

**Keywords:** Mental health education, Education for Sustainable Development (ESD), Mental health literacy, Sustainable Development Goals (SDGs), Resilience

# Sustainable Teacher Motivation: From Burnout to Professional Buoyancy

**Dr. Emel KULAKSIZ**
National Defence University
kulaksizemel@gmail.com
ORCID: 0000-0003-1877-7283

**Özet**

Research on teacher motivation has largely focused on how motivation can be increased, while the ways it is maintained, or gradually lost, over time have received comparatively little attention. The present conceptual study reframes teacher motivation not as a one-time target for intervention, but as a dynamic psychological resource that requires ongoing maintenance throughout a teacher's career. Drawing on Self-Determination Theory, the Job Demands-Resources Model, and Conservation of Resources Theory, the study proposes a three-tiered model of sustainable motivation, comprising a micro level involving daily classroom experiences and moments of self-efficacy, a meso level involving institutional support and collegial collaboration, and a macro level involving educational policy and the broader social status of the profession. Unlike existing accounts of resilience and academic buoyancy, which primarily describe recovery from setbacks at the individual level, professional buoyancy is defined here as a relational outcome that emerges specifically from the ongoing interaction among these three levels, rather than as an individual trait alone. The study's main contribution lies in specifying how this cross-level interaction, rather than any single level in isolation, accounts for the shift from motivational depletion to sustained engagement. The literature synthesis draws on empirical and conceptual sources retrieved from Scopus, Web of Science, and ERIC using combinations of the terms teacher motivation, sustainability, self-efficacy, institutional support, and educational policy, mapped onto the three proposed levels; foundational theoretical works are included regardless of publication date, while sources on empirical applications are drawn mainly, though not exclusively, from the past decade. The proposed model is intended to inform future empirical work, including scale development and testing of cross-level interaction effects. The findings offer practical implications for teacher education policy and institutional support mechanisms, with potential relevance to other education-adjacent, high-demand professions.

**Anahtar Sözcükler:** teacher motivation, sustainability, professional buoyancy, self-determination theory, burnout

# 0-12 Yaş Arası Çocuğu Bulunan Çalışanlarda Aile-yaşam Dengesinin İş Tatmini Üzerindeki Açıklayıcı Gücü

**Emine İsra BURAN**
Öğrenci
israburan3@gmail.com
ORCID: 0009-0000-7724-989X

## Özet

Bu araştırmanın amacı, 0-12 yaş grubunda çocuğu bulunan çalışan ebeveynlerin iş-aile yaşam dengesi ile iş tatmini arasındaki ilişkiyi incelemek ve iş-aile yaşam dengesinin iş tatmini üzerindeki açıklayıcı gücünü belirlemektir. Ayrıca araştırmada iş tatmininin; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, kurum türü, gelir düzeyi ve haftalık çalışma süresi gibi sosyo-demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeline uygun olarak tasarlanmıştır. Çalışmanın örneklemini İstanbul ili Ataşehir ilçesinde yaşayan ve 0-12 yaş aralığında çocuğu bulunan 130 çalışan ebeveyn (106 kadın, 24 erkek) oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak demografik bilgi formu, İş-Aile Yaşam Dengesi Ölçeği ve Minnesota İş Tatmini Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimleyici istatistikler, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Pearson korelasyon ve basit doğrusal regresyon analizleri uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre, çalışan ebeveynlerin iş-aile yaşam dengesi düzeyleri ile genel iş tatmini düzeyleri arasında negatif yönlü, istatistiksel açıdan ileri düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Regresyon analizi sonuçları, iş-aile yaşam dengesinin iş tatminindeki toplam varyansın %11'ini anlamlı bir şekilde yordadığını göstermektedir. Katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, kurum türü, gelir düzeyi ve haftalık çalışma süresi gibi sosyo-demografik değişkenlerine göre iş tatmini ve iş-aile yaşam dengesi düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Araştırma sonucunda, ebeveynlerin iş-aile yaşam dengesi düzeyleri ile iş tatminleri arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar, ilgili literatür ışığında ve kültürel bağlama duyarlı bir yaklaşımla tartışılmış; bu doğrultuda kurumlara yönelik aile-dostu politikalar ve esnek mesai modelleri geliştirilmesi önerilmiştir.

**Anahtar Sözcükler:** İş tatmini, iş-aile yaşam dengesi, çalışan ebeveynler, sınır teorisi, aile danışmanlığı

# Kadınlarda Siber Flört Şiddeti Farkındalığına Yönelik Yaratıcı Drama Sürecinin Müdahale Haritalama Modeliyle Tasarlanması *

**Dr. Ebru ÇANAKÇI UĞUR**
Millî Eğitim Bakanlığı
ebrucanakcii@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6955-0340
**Dr. Öğr. Üyesi Gökhan KARAOSMANOĞLU**
Ankara Üniversitesi
gkaraosmanoglu@ankara.edu.tr
ORCID: 0000-0002-6612-4669

## Özet

Siber flört şiddeti, kadınların sıklıkla karşılaştığı ve olumsuz etkileri giderek artan çok boyutlu bir sorundur. Bu şiddet türüyle mücadelede geleneksel didaktik bilgi aktarımı sınırlı kalmakta; bunun yerine kadınların risk algısını ve iç görüsünü geliştirecek yaşantısal farkındalık çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmanın amacı, kadınlarda siber flört şiddetine yönelik farkındalık kazandırmayı hedefleyen bir yaratıcı drama sürecinin, teori ve kanıta dayalı bir program geliştirme çerçevesi sunan Müdahale Haritalama Modeli (MHM) temel alınarak nasıl tasarlanabileceğini ortaya koymaktır. MHM'nin altı adımı, bu çalışmada yaratıcı drama oturumlarının sistematik bir zeminde kurgulanmasına rehberlik etmiştir. Tasarım sürecinde aşamalar sırasıyla şu şekilde işletilmiştir: (1) İhtiyaç değerlendirmesi aşamasında siber flört şiddetinin bağlamı ve kadınlardan oluşan hedef kitlenin dinamikleri analiz edilmiştir. (2) Program sonuçları ve hedefleri aşamasında katılımcı kadınların dijital sınır ihlallerini tanıma ve risk algılarını yapılandırmalarına yönelik matrisler oluşturulmuştur. (3) Program tasarımı aşamasında bu hedeflere uygun olarak yaratıcı dramanın teknikleri, teorik yöntem olarak seçilmiştir. (4) Program üretimi aşamasında ise ısınma, canlandırma ve değerlendirme aşamalarını içeren oturum protokolleri geliştirilmiştir. (5) Uygulama planlaması aşamasında programın sahada uygulanabilirliğini sağlamak adına atölye yürütücüleri için uygulama adımları kurgulanmıştır. Son olarak (6) değerlendirme planlaması aşamasında kadın katılımcıların tutumlarındaki değişimi ölçecek nicel araçlar ile nitel araçlar belirlenmiştir. Bu çalışma, kadınlar özelinde siber flört şiddeti olgusunun ele alınmasında MHM'nin sistematik yapısı ile yaratıcı dramanın dönüştürücü gücünün entegre edildiği bir model önerisi sunarak alan yazına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Siber flört şiddeti, yaratıcı drama, müdahale haritalama modeli, farkındalık çalışması, program tasarımı.

* Bu çalışma, Çağdaş Drama Derneği yaratıcı drama liderliği eğitimi kapsamında birinci yazar tarafından ikinci yazar danışmanlığında hazırlanan bitirme projesinden üretilmiştir.

# Kadınlara Yönelik Siber Flört Şiddeti Farkındalık Atölyelerinde Kullanılan Yaratıcı Drama Tekniklerinin Yapılandırılması: Altı Oturumluk Bir Atölye Programı Çerçevesi *

**Dr. Ebru ÇANAKÇI UĞUR**
Millî Eğitim Bakanlığı
ebrucanakcii@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6955-0340
**Dr. Öğr. Üyesi Gökhan KARAOSMANOĞLU**
Ankara Üniversitesi
gkaraosmanoglu@ankara.edu.tr
ORCID: 0000-0002-6612-4669

## Özet

Kadınların sıklıkla karşılaştığı şiddet türlerinden birisi siber flört şiddetidir. Bu çalışma, kadınlara yönelik siber flört şiddeti farkındalığı kazandırmayı amaçlayan altı oturumluk yaratıcı drama atölye programı çerçevesini sunmaktadır. Atölye programı, bir psikolojik danışma ve rehberlik alan uzmanı ile bir yaratıcı drama alan uzmanının disiplinler arası iş birliğiyle yapılandırılmıştır. Program ısınma, canlandırma, değerlendirme aşamalarını içeren yaratıcı drama teknikleriyle tasarlanmıştır. Programda siber flört şiddeti farkındalığına odaklanılarak her tekniğin dramatik ve psikolojik işlevleri titizlikle belirlenmiştir. Programın omurgasını oluşturan Rol Oynama Tekniği ve Doğaçlama Tekniği, altı oturumun tamamında kullanılacaktır. Bu teknikler, eylemin önceden planlanmış metne bağlı kalmadan anlık etkileşimler ve dramatik çatışmalarla şimdi ve burada deneyimlenmesini sağlayacaktır (dramatik işlev). Bu sayede katılımcıların beklenen doğru cevabı düşünme süresini kısıtlanarak şiddete verilen doğal tepkilerin güvenli kurgusal alanda açığa çıkması sağlanacaktır (psikolojik işlev). Sürece yayılan diğer teknikler, atölye hedeflerine özgü yapılandırılmıştır. Liderin Role Girmesi Tekniği, kurgusal gerçeği anında kurarak ve grubun inandırıcılığını artırarak (dramatik işlev) konuyu kişisel tehdit değil, çözülmesi gereken objektif vaka olarak ele aldırarak katılımcıların psikolojik güvenliğini sağlayacaktır (psikolojik işlev). Atlı Karınca Tekniği, sahnede izleyen ve oynayan geçişini hızlandırıp atölyenin ritmini yüksek tutarak (dramatik işlev) çemberdeki hızlı döngü sayesinde aynı şiddet durumuna verilen alternatif başa çıkma stratejilerinin kısa sürede gözlemlenmesini sağlayacaktır (psikolojik işlev). Sıcak Sandalye Tekniği ve Özel Mülkiyet Tekniği, karakter motivasyonlarını anlık inşa ederek dramatik gerilimi kurgusal olarak ele alınmasını (dramatik işlev) ve mağdur profiliyle yargılamadan iletişim kurulmasını; doğrudan şiddet konuşulmadan nesneler aracılığıyla farkındalığın gelişmesini sağlayacaktır (psikolojik işlev). Donuk İmge Tekniği, duyguları kelimeler kullanılmadan bedensel ve okunabilir forma dönüştürerek (dramatik işlev); duyguları sözel ifade etmenin güçlüğünden kurtarıp beden aracılığıyla güvenle dışa vurma imkânı verecektir (psikolojik işlev). Gerçek An Tekniği ve Uzman Rolü Tekniği, katılımcıları dışarıdan izleyen seyirci olmaktan çıkarıp ana karakterin kaderini belirleyecek bir ana sokarak (dramatik işlev); şiddet mağdurlarının bilişsel çelişkilerini görmelerini sağlayıp sınır çizmeyi motive edecek ve katılımcıların hak savunuculuğunu deneyimlemesini sağlayacaktır (psikolojik işlev). Bu atölye çerçevesi; yapılandırılan yaratıcı drama tekniklerinin spesifik dramatik ve psikolojik işlevleri aracılığıyla ele alınmıştır. Sonuç olarak, sürece entegre edilen yaratıcı drama tekniklerinin, katılımcıları pasif birer izleyici olmaktan çıkararak atölye programının siber flört şiddetine yönelik farkındalık inşa etme potansiyeline katkı sunacağı söylenebilir.

**Anahtar Sözcükler:** Siber flört şiddeti, yaratıcı drama, yaratıcı drama teknikleri, atölye programı.

[*] Bu çalışma, Çağdaş Drama Derneği yaratıcı drama liderliği eğitimi kapsamında birinci yazar tarafından ikinci yazar danışmanlığında hazırlanan bitirme projesinden üretilmiştir.

# Eğitimde Oryantiring Temelli Öğrenme

**Doç. Dr. Oya ERENOĞLU**
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
o_turkdonmez@comu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1235-3009

## Özet

Oryantiring, bireylerin harita okuryazarlığı, yön bulma, problem çözme ve karar verme becerilerini geliştiren yapısının yanı sıra deneyimsel ve yer temelli öğrenmeyi destekleyen etkili bir öğretim yaklaşımıdır. Ancak eğitim alanındaki uygulamalar incelendiğinde oryantiringin çoğunlukla belirli dersler veya etkinliklerle sınırlandırıldığı, farklı disiplinlerdeki uygulamalardan elde edilen ortak pedagojik kazanımların bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilmediği görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, farklı disiplinlerde gerçekleştirilen oryantiring uygulamalarını karşılaştırmalı olarak inceleyerek eğitimde kullanılabilecek disiplinlerarası bir oryantiring temelli öğrenme modeline ilişkin temel bileşenleri ortaya koymaktır. Araştırmada farklı yaş grupları ve öğrenme ortamlarında gerçekleştirilen oryantiring uygulamaları nitel araştırma yaklaşımı kapsamında doküman incelemesi ve uygulama deneyimlerinin karşılaştırmalı analizi yoluyla değerlendirilmiştir. Analiz sürecinde uygulamaların amaçları, öğrenme ortamları, etkinlik tasarımları, kullanılan materyaller, hedeflenen beceriler ve öğrenme çıktıları ortak ölçütler doğrultusunda incelenmiştir. Elde edilen bulgular, disiplin farklılıklarına rağmen tüm uygulamaların mekânsal düşünme, harita okuryazarlığı, problem çözme, eleştirel düşünme, karar verme, iş birliği, iletişim ve çevresel farkındalık gibi ortak öğrenme kazanımlarını desteklediğini göstermektedir. Ayrıca oryantiring temelli etkinliklerin katılımcıların öğrenme motivasyonunu artırdığı, gerçek yaşamla öğrenme arasında bağ kurmalarını kolaylaştırdığı ve disiplinlerarası bilgi aktarımını güçlendirdiği belirlenmiştir. Bulgular doğrultusunda önerilen disiplinlerarası oryantiring temelli öğrenme modeli, özgün öğrenme ortamı, görev temelli keşif, mekânsal problem çözme, iş birlikli öğrenme ve yansıtıcı değerlendirme bileşenlerinden oluşmaktadır. Sonuç olarak, oryantiringin yalnızca sportif bir etkinlik değil, farklı eğitim kademelerinde ve farklı disiplinlerde uygulanabilen, kapsayıcı ve sürdürülebilir öğrenme ortamlarının oluşturulmasına katkı sağlayan yenilikçi bir öğretim yaklaşımı olduğu değerlendirilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Oryantiring, disiplinlerarası öğrenme, deneyimsel öğrenme, mekansal düşünme, sürdürülebilir eğitim.

# Beliren Yetişkinlerde Aile İletişimi ile Psikolojik Uyum Arasındaki İlişkide Olumsuz Değerlendirilme Korkusunun Aracı Rolü

**Dr. Emin KURTULUŞ**
Milli Eğitim Bakanlığı
eminkurtulus1@gmail.com
ORCID: 0000-0002-6346-0114

## Özet

Bu çalışmada beliren yetişkinlerde aile iletişimi, olumsuz değerlendirilme korkusu ve psikolojik uyum arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda olumsuz değerlendirilme korkusunun aile iletişimi ile psikolojik uyum arasındaki ilişkideki aracı rolü araştırılmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 18-29 yaş aralığında bulunan 204 beliren yetişkin oluşturmaktadır. Katılımcıların 110'u (%53,9) kadın, 94'ü (%46,1) erkek olup yaş ortalaması 21,95 (SS = 3,46) olarak belirlenmiştir. Çalışma grubunun belirlenmesinde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizinde Pearson Çarpımı-Moment Korelasyon Analizi ile regresyon temelli Bootstrapping yöntemi kullanılarak Hayes (2022) tarafından geliştirilen PROCESS Makrosu Model 4 kapsamında basit aracılık analizi gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda aile iletişiminin olumsuz değerlendirilme korkusunu negatif yönde, psikolojik uyumu ise pozitif yönde anlamlı olarak yordadığı belirlenmiştir. Ayrıca olumsuz değerlendirilme korkusunun aile iletişimi ile psikolojik uyum arasındaki ilişkide anlamlı bir aracı role sahip olduğu bulunmuştur. Bulgular, aile içi iletişimin beliren yetişkinlerin psikolojik uyumunu doğrudan desteklediğini ve bu ilişkinin kısmen olumsuz değerlendirilme korkusunun azalması yoluyla açıklanabileceğini göstermektedir. Bu doğrultuda aile iletişimini güçlendirmeye ve olumsuz değerlendirilme korkusunu azaltmaya yönelik psikoeğitsel ve önleyici müdahalelerin beliren yetişkinlerin psikolojik uyumlarının geliştirilmesine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Beliren yetişkinlik, aile iletişimi, psikolojik uyum, olumsuz değerlendirilme korkusu, aracılık analizi.

# Dijital Çağda Neden Yalnız Hissediyoruz? Dijital Duygu Düzenleme ile Yalnızlık İlişkisinde Psikolojik Sıkıntı ve Öz Kontrolün Tam Aracı Rolü

**Uzman Sena AÇIKGÖZ**
Yıldız Teknik Üniversitesi
sena.acikgoz96@gmail.com
ORCID: 0000-0002-4731-1362
**Uzman Sibel MARAL**
Yıldız Teknik Üniversitesi
sibel.maral@std.yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8021-9229
**Hatice ÖZBAŞ**
Öğretmen
pdhaticeozbas@gmail.com
ORCID: 0009-0000-0955-5385
**Deniz ÇAKMAK**
Öğretmen
egdirdeniz@gmail.com
ORCID: 0009-0003-4959-4049
**Ebrar KOPUZ CERİT**
Öğretmen
ebrarkpzcrt@gmail.com
ORCID: 0009-0003-5897-2734
**Prof. Dr. Fulya TÜRK**
Yıldız Teknik Üniversitesi
fulya.turk@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1896-8418

## Özet

Dijitalleşmenin hız kazandığı günümüz çağında bireyler, içsel sıkıntılarıyla başa çıkmak ve duygularını yönetmek için sıklıkla dijital araçlara yönelmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, dijital duygu düzenleme stratejilerinin yalnızlık üzerindeki yordayıcı rolünü incelemek; bu süreçte psikolojik sıkıntı ve öz kontrolün tam aracı rollerini yapısal eşitlik modellemesi (YEM) aracılığıyla test etmektir. Araştırmanın çalışma grubunu, yaş ortalaması 32.70 (SS = 9.36) olan, 273'ü kadın (%74.40) ve 94'ü erkek (%25.60) olmak üzere toplam 367 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında test edilen ölçüm ve yapısal modellerin uyum iyiliği indekslerinin kabul edilebilir ve mükemmel düzeyler arasında yer aldığı saptanmıştır. Yapısal eşitlik modeli sonuçları; dijital duygu düzenlemenin yalnızlık ile olan ilişkisinde psikolojik sıkıntı ve öz kontrolün tam aracı rol üstlendiğini ampirik olarak ortaya koymuştur. Elde edilen bulgular, dijital ortamda gerçekleştirilen duygu düzenleme çabalarının bireylerin öz kontrol kapasitelerini ve psikolojik sıkıntı düzeylerini etkileyerek yalnızlık deneyimlerini dolaylı yoldan şekillendirdiğine işaret etmektedir. Araştırma sonuçları, dijital çağda yalnızlık olgusunun altında yatan psikolojik mekanizmalar bağlamında tartışılarak alan yazına ve uygulamalara yönelik öneriler sunulmuştur.

**Anahtar Sözcükler:** Dijital duygu düzenleme, yalnızlık, psikolojik sıkıntı, öz kontrol

# Emdr Standart Protokol ile Yas Sürecinin İşlenmesi: Kardeş Kaybına İlişkin Bir Olgu Sunumu

**Semih ÜLKER**
Öğretmen
semihulker17@gmail.com
ORCID: 0009-0000-8941-5939

## Özet

Yas, sevilen birinin kaybının ardından yaşanan doğal bir uyum sürecidir. Ancak ölümün ani ve travmatik olduğu durumlarda, kayıpla ilgili anılar, yoğun duygusal tepkiler ve işlevsel olmayan düşünceler bu süreci zorlaştırabilmektedir. Bu çalışmada, kardeşini üç yıl önce trafik kazasında kaybeden bir danışanla yürütülen EMDR (Göz Hareketleriyle Duyarsızlaştırma ve Yeniden İşleme) süreci tek olgu sunumu olarak ele alınmıştır. Danışanın başvuru sürecinde kayba ilişkin yaşantıları, o dönemki belirtileri, kaybı anlamlandırma biçimi ve gündelik işlevselliği değerlendirilmiş; vaka formülasyonu Adaptif Bilgi İşleme Modeli'ne dayandırılmıştır. Seanslar boyunca kardeşinin ölümüne ilişkin rahatsız edici anılar, bu sürece eşlik eden duygusal tepkiler, işlevsel olmayan düşünceler ve güncel tetikleyiciler üzerinde çalışılmış; müdahale EMDR'nin sekiz fazlı standart protokolüne uygun şekilde yürütülmüştür. Sürece ilişkin klinik gözlemler ve danışanın öznel bildirimleri, kayıpla ilişkili belirtilerin şiddetinde azalma olduğunu göstermiştir; danışanın kayıp anısına yönelik duygusal tepkilerinde azalma, düşüncelerini daha uyumlu değerlendirme becerisinde ve günlük yaşamını sürdürme kapasitesinde artış gözlenmiştir. Bu olgu sunumu, EMDR standart protokolünün ani ve travmatik kayıpların ardından süregelen yas belirtilerinin ele alınmasında kullanılabilecek yapılandırılmış bir yaklaşım olduğunu göstermekle birlikte, tek olguya dayalı bulguların genellenemeyeceği ve konunun daha geniş örneklemlerle incelenmesi gerektiği düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** EMDR, Travmatik Yas, Adaptif Bilgi İşleme Modeli, Olgu Sunumu

# Kabul ve Kararlılık Terapisi ile Sanat Terapisi Temelli Grupla Psikolojik Danışma Programı: Yaşamda Anlam, Amaç ve Otantikliğe Yönelik Bir Çalışma Protokolü

**Arş. Gör. Uzay ERGÜN**
İstanbul Medipol Üniversitesi
uzayergun@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2053-6852
**Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ**
Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7930-3121

## Özet

Kabul ve Kararlılık Terapisi, bireylerde psikolojik esnekliği geliştirmeyi hedefleyen bağlamsal, bilişsel ve davranışçı bir yaklaşımdır. Bu doğrultuda bireylerde kabul, şimdiki an ile temas, değerlerle temas, değer odaklı davranışlarda kararlılık, bağlamsal benlik ve bilişsel ayrışma süreçleri üzerinde durmaktadır. Sanat terapisi ise bireylerin duygu, düşünce ve yaşantılarını yaratıcı yollarla keşfedip ifade ederek yeniden anlamlandırmalarına olanak sağlayan deneyimsel bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir. Literatürde sanat terapisi uygulamalarının çoğunlukla psikodinamik çerçevede kullanıldığı görülmektedir. Bilişsel-davranışçı temel doğrultusunda sanat uygulamalarının ise sınırlı sayıda kaldığı dikkat çekmektedir. Bununla birlikte sanatın terapötik işlevinin sadece psikodinamik çerçeve ile sınırlı olmadığı, farklı psikoterapilerin amaçları doğrultusunda da kullanılabileceği düşünülmektedir. Kabul ve Kararlılık Terapisinde geliştirilmesi hedeflenen psikolojik esneklik çerçevesi ile sanatın doğasının büyük ölçüde uyum sağladığı; sanatın doğrudan şimdiki an ile temas, kabul ve bilişsel ayrışma gibi süreçlerde gelişime katkı sağlayabileceği öngörülmektedir. Kabul ve Kararlılık Terapisinin anlam, amaç ve değer odaklı yapısının, sanat terapisinin ise uygulamada yaratıcı ve deneyimsel özelliklerinin yaşamda anlam, amaç ve otantiklik değişkenlerinin gelişimine önemli katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda geliştirilen program, Kabul ve Kararlılık Terapisinin altı temel süreci ile sanat terapisinin uygulamalarını bütünleştirmektedir. Haftada bir oturum olacak şekilde, toplam 10 oturumdan oluşan bir grupla psikolojik danışma programı tasarlanmıştır. Oluşturulan protokolün, ön test-son test-izleme ölçümlerine dayalı yarı deneysel desen kullanılarak sınanması planlanmaktadır. Kabul ve Kararlılık Terapisi ile sanat terapisini bir araya getiren müdahale programlarının literatürde oldukça kısıtlı olduğu görülmektedir. Türkiye'de ise ulaşılabilen literatürde bu nitelikte bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu sebeple geliştirilen protokolün hem bu boşluğun giderilmesine hem de katılımcılarda anlam, amaç ve otantikliğin geliştirilmesine bir müdahale seçeneği oluşturarak katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** kabul ve kararlılık terapisi, sanat terapisi, yaşamda anlam ve amaç, otantiklik, grupla psikolojik danışma

# Evlilikte Doyum, Aile Huzuru, Evlilikte Empati ve Çocuk Sahibi Olma Motivasyonlarının Çeşitli Demografik Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi

**Tuğba MUT**
Öğrenci
muttugba@outlook.com
ORCID: 0009-0000-3340-7008
**Ceyda ERDOĞAN**
Öğrenci
ceydaerdoganibu@gmail.com
ORCID: 0009-0000-8694-8078
**Merve İNCESU**
Öğrenci
merveincesu00@gmail.com
ORCID: 0009-0002-5895-9858
**Asude GÜRBÜZ**
Öğrenci
asudegurbuuz@gmail.com
ORCID: 0009-0003-0947-1642
**Doç. Dr. Hasan KÜTÜK**
Yıldız Teknik Üniversitesi
hasan.kutuk@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8288-4107

## Özet

Bu çalışmada evlilikte doyum, aile huzuru, evlilikte empati ve çocuk sahibi olma motivasyonları evli bireylerin cinsiyetleri, evlilikte kalma süreleri, çocuk sayıları ve eğitim durumlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışmada kolayda örnekleme yöntemiyle 316 evli bireyden veri toplanmıştır. Bu bireylerin yaşları 24 ve 63 arasında değişkenlik göstermektedir (M=36,33; SD=8,72). Çalışmaya katılan bireylerin 257'si kadın (%81,3) ve 59'u erkektir (%18,7). Araştırmada veri toplama aracı olarak Evlilikte Doyum Ölçeği, Evlilikte Empati Ölçeği, Aile Huzuru Ölçeği ve Çocuk Sahibi Olma Motivasyonları Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen bulgularda eğitim düzeyi ve evlilikte geçilen yılın bahsedilen değişkenler için anlamlı fark yaratmadığı ortaya konmuştur. Cinsiyetin evlilikte empati, evlilik doyumu, aile huzuru ve negatif çocuk sahibi olma motivasyonları üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı belirlenirken, erkek katılımcıların pozitif çocuk sahibi olma motivasyonları kadın katılımcılardan anlamlı şekilde yüksektir ($t(314) = -2.257$, $p < .05$). Çocuk sayısı değişkenine göre incelendiğinde, 3 çocuğa sahip olan bireylerin pozitif motivasyon puanları, hiç çocuğu olmayanlara ve 2 çocuğu olanlara kıyasla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir ($F(4, 311) = 4.267$, $p = .002$). Öte yandan, katılımcıların empati, huzur, evlilik doyumu ve negatif motivasyon düzeylerinin çocuk sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** çocuk sahibi olma motivasyonları, aile huzuru, evlilikte empati, evlilik doyumu

# İlkokul Öğrencilerinde Sürdürülebilirlik Bilincinin Geliştirilmesinde Girişimcilik Tabanlı Eğitim Etkinliklerinin Rolü *

**Güler KIZILAY**
Öğrenci
yldrm_1991@hotail.com
ORCID: 0000-0001-6480-3273
**Doç. Dr. Mustafa EROL**
Yıldız Teknik Üniversitesi
mstf66.erol@gmail.com
ORCID: 0000-0002-1675-7070

## Özet

Bu araştırmanın amacı, ilkokul 4.sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında geliştirilen girişimcilik tabanlı eğitim etkinliklerinin, öğrencilerin sürdürülebilirlik bilinci üzerindeki etkisini incelemektir. Bu doğrultuda öğrencilerin çevresel farkındalık, toplumsal sorumluluk, bilinçli tüketim, problem çözme gibi sürdürülebilirlikle ilişkili becerilerinin gelişim düzeyi değerlendirilecektir. Ayrıca, girişimcilik temelli etkinliklerin öğrencilerin üretkenlik, karar verme ve katılımcı birey olma gibi sosyal becerilerine katkı sağlayıp sağlamadığı da araştırmanın odak noktalarından biridir. Bu araştırma, girişimcilik tabanlı eğitim etkinliklerinin ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin sürdürülebilirlik bilinci üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlaması bakımından önemlidir. Ayrıca çalışma, öğretmenlere uygulamaya yönelik örnek etkinlikler sunması, alanyazına bilimsel katkı sağlaması ve sürdürülebilirlik eğitiminin geliştirilmesine destek olması açısından önem taşımaktadır. Günümüzde çevresel, ekonomik ve toplumsal sorunların artması, bireylerde sürdürülebilirlik bilincinin erken yaşlardan itibaren geliştirilmesini gerekli kılmaktadır. İlkokul düzeyinde sürdürülebilirlik konularına yer verilmesine rağmen, öğrencilerin bu bilinci günlük yaşamlarına yansıtabilecek becerileri kazanmalarını destekleyen uygulamalı öğretim etkinliklerinin sınırlı olduğu görülmektedir. Girişimcilik tabanlı eğitim etkinlikleri; problem çözme, üretkenlik, karar verme ve sorumluluk alma gibi becerilerin geliştirilmesine katkı sağlayabilecek önemli bir öğretim yaklaşımıdır. Ancak bu etkinliklerin ilkokul 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında öğrencilerin sürdürülebilirlik bilinci üzerindeki etkisini ortaya koyan deneysel araştırmaların sınırlı olması önemli bir problem olarak görülmektedir. Bu araştırma, söz konusu boşluğu gidermeyi ve girişimcilik tabanlı eğitim etkinliklerinin öğrencilerin sürdürülebilirlik bilinci üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu araştırmada, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinde sürdürülebilirlik bilincinin geliştirilmesinde girişimcilik tabanlı eğitim etkinliklerinin etkisini belirlemek amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden ön test–son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılacaktır. Araştırmada deney ve kontrol grupları oluşturulacak, deney grubuna 8 hafta boyunca girişimcilik tabanlı eğitim etkinlikleri uygulanırken, kontrol grubunda Millî Eğitim Bakanlığı Türkiye Maarif Modeli doğrultusunda Sosyal Bilgiler dersi işlenecektir. Uygulama öncesinde ve sonrasında her iki gruba da ön test ve son test uygulanacak, elde edilen veriler istatistiksel yöntemlerle analiz edilerek uygulamanın etkililiği değerlendirilecektir. Araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul ilinde bir devlet ilkokulunda öğrenim görmekte olan 4. sınıf düzeyindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Katılımcılar, kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir.

**Anahtar Sözcükler:** Sürdürülebilirlik, Girişimcilik, Sosyal Bilgiler, İlkokul, Eğitim Etkinlikleri

* Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü "İlkokul Öğrencilerinde Sürdürülebilirlik Bilincinin Geliştirilmesinde Girişimcilik Tabanlı Eğitim Etkinliklerinin Rolü" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

# Romantik İlişkide Sınır Koyma Güçlüğü ve Kontrol Davranışlarıyla Başvuran Bir Olgunun Bdt ve Act Eksenli Paralel Formülasyonu: Bir Vaka Sunumu

**Dr. Öğr. Üyesi Aykut KUL**
Gaziantep Üniversitesi
aykutkul@gantep.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2851-2222

## Özet

Bu çalışma, on bir yıldır sürdürdüğü romantik ilişkisinde örselenmiş özsaygı, sınır koyma güçlüğü ve partnere yönelik kontrol davranışları nedeniyle bir üniversite psikolojik danışma merkezine başvuran 23 yaşındaki bir kadın danışanın sekiz seanslık terapi sürecini, bilişsel davranışçı terapi (BDT) eksenli bir vaka formülasyonu çerçevesinde sunmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın özgün katkısı, klasik BDT formülasyonu ile Kabul ve Kararlılık Terapisi (ACT) formülasyonunun paralel biçimde yürütülmesi ve süreç-temelli bir bütünleşme örneği sunmasıdır. Danışanın gelişimsel öyküsünde babanın uzun süreli fiziksel yokluğu, yüksek çatışmalı ebeveyn ilişki modeli ve tek partnerle erken bağlanma deneyimi öne çıkmaktadır. BDT formülasyonunda sevilmezlik ve yetersizlik temalı iki temel inanç ile aşırı uyum, kontrol davranışları ve aşırı sorumluluk üstlenme biçiminde telafi edici stratejiler saptanmıştır. İlk üç seansta ABC modeli, düşünce kaydı ve davranışsal deney gibi klasik BDT teknikleri kullanılmış; ancak danışanın bilişsel yeniden yapılandırmaya sınırlı yanıt vermesi ve deneyimsel-metaforik müdahalelere yüksek açıklık göstermesi üzerine dördüncü seanstan itibaren ACT'in kabul, bilişsel ayrışma, değer netliği ve değer-odaklı eylem süreçlerine geçilmiştir. Süreç boyunca danışanda hayır deme repertuarının düşük tehditli bağlamlardan yüksek tehditli ilişkisel bağlamlara genellenmesi, kontrol davranışlarında azalma, duygusal reaktivitede düşüş ve daha önce bastırılan duyguların fark edilmesi biçiminde kazanımlar gözlemlenmiştir. Ayrıca danışan, yıllardır bilişsel füzyon halinde sürdürdüğü ilişki anlatısını değer-temelli bir perspektiften sorgulamaya başlamıştır. Vaka, tedavi modelinin danışanın bilişsel stiline ve değişim süreçlerine göre uyarlanmasının klinik değerini ve BDT ile ACT'in bütünleşik kullanımının sunum düzeyindeki katkısını örneklemektedir. Çalışma, tek olgu üzerinden yürütülen niteliksel bir vaka sunumu niteliğinde olduğundan bulgular genellenebilirlik açısından bu sınırlılık çerçevesinde değerlendirilmelidir.

**Anahtar Sözcükler:** vaka sunumu, bilişsel davranışçı terapi, kabul ve kararlılık terapisi, vaka formülasyonu, psikolojik esneklik

# İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Algıladıkları Aile İlişkilerinin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi *

**Merih GÜROL**
Öğretmen
merihyener@gmail.com
ORCID: 0009-0006-9964-5336
**Prof. Dr. Bekir BULUÇ**
Gazi Üniversitesi
buluc@gazi.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8160-5260

## Özet

İnsan var olduğu sürece gelişim süreçlerinde temel yapı taşı olan aile ve aile içi ilişkiler önemini koruyacaktır. Aile ortamında kurulan ilişkilerin niteliği, bireyin duygusal, sosyal ve davranış gelişimini doğrudan etkilemektedir. Bu durum çocukluk döneminden itibaren yaşama yön veren unsurlardandır. Bu bağlamda aile ilişkilerinin niteliğinin incelenmesi, bireysel ve toplumsal gelişim açısından önemli bir gerekliliktir. Bu sebeple araştırmanın amacı; ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin algıladıkları aile ilişkilerinin demografik değişkenlere göre incelenmesidir. Algılanan aile ilişkileri "destekleyici aile ilişkileri" ve "engelleyici aile ilişkileri" olarak iki alt boyutta incelenmiştir. Demografik özellikler ise cinsiyet, kardeş sayısı, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, kendine ait çalışma odasının bulunma durumu ve okul öncesi eğitim alma durumu değişkenleri açısından analiz edilmiştir. Araştırma verileri "Çocuklar İçin Aile İlişkileri" ölçeği ve Kişisel Bilgiler formu ile toplanmıştır. Araştırmanın örneklemini Ankara ilinin merkez ilçelerinde öğrenim gören 282 ilkokul dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Analiz sonuçları SPSS 22.00 programıyla elde edilmiştir. Verilerin analizinde ölçek alt boyutlarının normal dağılım durumu incelenmiştir. Normallik analizi sonucunda engelleyici aile ilişkileri alt boyutunun normal dağılım gösterdiği, destekleyici aile ilişkileri alt boyutunun ise normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Bu doğrultuda engelleyici aile ilişkileri alt boyutuna ilişkin analizlerde bağımsız örneklemler t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA), destekleyici aile ilişkileri alt boyutuna ilişkin analizlerde ise Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis H testleri kullanılmıştır. Araştırma bulguları, öğrencilerin algıladıkları engelleyici aile ilişkilerinin incelenen demografik değişkenlere göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığını göstermektedir. Destekleyici aile ilişkilerinin ise kardeş sayısı ve kendine ait çalışma odasının bulunma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği; cinsiyet, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu ve okul öncesi eğitim alma durumuna göre ise anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Bu araştırma Bekir BULUÇ danışmanlığında yürütülen "İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Aile İlişkileri Ve Öz Yönetim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu yüksek lisans tez çalışmasında kullanılan verilerden üretilmiştir.

**Anahtar Sözcükler:** Eğitim, İlkokul, Aile İlişkileri

* Bu araştırma Bekir BULUÇ danışmanlığında yürütülen "İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Aile İlişkileri Ve Öz Yönetim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu yüksek lisans tez çalışmasında kullanılan verilerden üretilmiştir.

# Akademik Zaman Yönetimi, Akademik Disiplin ve Akademik Erteleme Ölçeklerinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

**Prof. Dr. Alim KAYA**
İstanbul Kültür Üniversitesi
a.kaya@iku.edu.tr
ORCID: 0009-0006-6560-1562

## Özet

Amaç: Bu araştırmanın amacı, yapay zekâ destekli eğitsel rehberlik platformu PDRAsistan projesi kapsamında "akademik başarı süreç değişkenleri" arasında yer alan Akademik Zaman Yönetimi, Akademik Disiplin ve Akademik Erteleme davranışlarını ölçmeye yönelik ölçekler geliştirmek ve psikometrik niteliklerini incelemektir. Yöntem: Ölçek geliştirme sürecinde öncelikle literatür incelenmiş, kavramsal model oluşturulmuş ve mevcut ölçekler değerlendirilmiştir. Ardından madde havuzları, ayrı ayrı 10 kişilik uzman gruplarının değerlendirmesine sunulmuştur. Uzman görüşleri ve geribildirimler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak deneme formları oluşturulmuş, lise öğrencilerine uygulanmış ve gerekli analizler gerçekleştirilmiştir. Bulgular: On maddeden oluşan Akademik Disiplin Ölçeği 80 lise öğrencisine uygulanmış ve verilerin açımlayıcı faktör analizine uygun olduğu belirlenmiştir (KMO=0.88, $\chi^2$=400.51, sd=45, p<0.001). Faktör analizinde ölçeğin tek boyutlu olduğu; faktör özdeğerinin 5.266, açıkladığı varyansın %47,99 ve Cronbach alfa katsayısının 0.90 olduğu belirlenmiştir. Maddelerin faktör yükleri 0.42-0.81, madde-test korelasyonları 0.40-0.82 arasında değişmiştir. Maddelerin alt ve üst %25'lik gruplar arasındaki ayırt edicilikleri 0.001 düzeyinde anlamlı bulunmuş; test-tekrar test güvenirlik katsayısı 0.79 (n=69) olarak hesaplanmıştır. On iki maddelik Akademik Erteleme Ölçeği'nin deneme formu 135 lise öğrencisine uygulanmış ve verilerin açımlayıcı faktör analizine uygun olduğu belirlenmiştir (KMO=0.92, $\chi^2$=1150.647, sd=66, p<0.001). Faktör analizi sonucunda ölçeğin tek boyutlu olduğu; tek faktörün özdeğerinin 7.264, açıkladığı varyansın %60.53 ve Cronbach alfa katsayısının 0.94 olduğu saptanmıştır. Maddelerin faktör yükleri 0.58-0.87, madde-toplam korelasyonları ise 0.52-0.81 arasında değişmiştir. Maddelerin alt ve üst %25'lik gruplar arasındaki ayırt edicilikleri 0.001 düzeyinde anlamlı bulunmuş; test-tekrar test güvenirlik katsayısı 0.82 (n=69) olarak hesaplanmıştır. On iki maddelik Akademik Zaman Yönetimi Ölçeği 215 lise öğrencisine uygulanmış ve verilerin faktör analizine uygun olduğu belirlenmiştir (KMO=0.92, $\chi^2$=1106.271, sd=66, p<.001). Açımlayıcı faktör analizinde ölçeğin tek boyutlu olduğu; faktör özdeğerinin 5.767, açıkladığı varyansın %48.06 ve Cronbach alfa katsayısının 0.90 olduğu belirlenmiştir. Maddelerin faktör yükleri 0.54-0.75, madde-test korelasyonları 0.52-0.71 arasında değişmiştir. Maddelerin alt ve üst %25'lik gruplar arasındaki ayırt edicilikleri 0.001 düzeyinde anlamlı bulunmuş; test-tekrar test güvenirlik katsayısı 0.88 (n=117) olarak hesaplanmıştır. Sonuç: Ölçeklerin geçerlik ve güvenirlik çalışmalarında tatmin edici sonuçlara ulaşılmış; büyük örneklemlerde doğrulayıcı faktör analizi yapılması önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Akademik Zaman Yönetimi, Akademik Erteleme, Akademik Disiplin

# Psikolojik Sermayenin Sessiz İstifa Üzerindeki Etkisine Yönelik Okul Yöneticilerinin Görüşleri *

**Fatma BASKIN**
Öğretmen
ftmbskn.fb@gmail.com
ORCID: 0009-0007-6662-0359
**Doç. Dr. Sevda KATITAŞ**
Yıldız Teknik Üniversitesi
sevda.katitas@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3512-6677

## Özet

Bu araştırmanın amacı, kamu okullarında görevli okul yöneticilerinin görüşlerine göre, psikolojik sermayenin sessiz istifa üzerindeki etkisini belirlemektir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli ve nedensel karşılaştırma deseniyle yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini, 2025-2026 eğitim-öğretim yılında İstanbul'da Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise kurumlarında görevli, kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenen toplam 693 okul yöneticisi oluşturmuştur. Araştırma verileri, Kişisel Bilgi Formu, Pozitif Psikolojik Sermaye Ölçeği ve Öğretmenlere İlişkin Sessiz İstifa Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Ölçeklerin yapı geçerliği doğrulayıcı faktör analiziyle yönetici örnekleminde yeniden sınanmıştır. Elde edilen veriler SPSS, AMOS ve JASP paket programları kullanılarak betimsel istatistikler, korelasyon analizi, basit doğrusal regresyon analizi, bağımsız örneklemler t-testi ve tek yönlü varyans analizi (normallik ve varyans homojenliği varsayımlarının sağlandığı durumlarda), Mann–Whitney U ve Kruskal–Wallis H testleri (normallik ve varyans homojenliği varsayımlarının sağlanmadığı durumlarda) ile çözümlenmiştir. Ölçeklerin güvenirliği Cronbach Alfa ve McDonald Omega katsayılarıyla sınanmıştır. Bulgular, okul yöneticilerinin psikolojik sermaye düzeylerinin yüksek, sessiz istifa düzeylerinin ise düşük olduğunu göstermiştir. Psikolojik sermaye cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermezken, sessiz istifa davranışlarında kadın yöneticilerin puanları erkek yöneticilerden anlamlı biçimde yüksek bulunmuştur. Yaş ve yöneticilik kıdemi arttıkça psikolojik sermayenin güçlendiği; buna karşılık sessiz istifa davranışlarının gerek genç yaş gruplarında gerekse göreve yeni başlayan yöneticilerde anlamlı biçimde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Psikolojik sermaye ile sessiz istifa arasında orta düzeyde, negatif yönde ve anlamlı bir ilişki saptanmış, psikolojik sermayenin sessiz istifanın anlamlı ve negatif yönlü bir yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Bulgular doğrultusunda, göreve yeni başlayan yöneticilere mentorluk desteği sunulması, kadın yöneticiler için esnek çalışma uygulamalarının geliştirilmesi, okul düzeyinde iş yükünün adil dağıtılması ve örgütsel adalet algısının güçlendirilmesi önerilmektedir. Ayrıca, gelecekte yapılacak araştırmalarda boylamsal araştırma desenlerinin kullanılması ve tükenmişlik, iş stresi gibi olası aracılık mekanizmalarının psikolojik sermaye ile sessiz istifa arasındaki ilişkide incelenmesi önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Psikolojik Sermaye, Sessiz İstifa, Okul Yöneticileri

* Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü "Psikolojik Sermayenin Sessiz İstifa Üzerindeki Etkisine Yönelik Okul Yöneticilerinin Görüşleri" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

# Türkiye'de Olasılık Öğretimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Doküman Analizi ve Güncel Eğilimler

**Dr. Öğr. Üyesi Kenan KONUR**
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
kkonur@cumhuriyet.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8708-9009

## Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de olasılık öğretimi alanında gerçekleştirilen lisansüstü tez çalışmalarını inceleyerek araştırmaların yöntemsel özelliklerini, tematik eğilimlerini ve alandaki güncel yönelimleri bütüncül bir bakış açısıyla ortaya koymaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi (belgesel tarama) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın veri kaynağını, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanında olasılık öğretimi anahtar kelimesi ile taranan ve tam metin erişimine açık olan, 2003-2025 yılları arasında hazırlanmış 22 lisansüstü tez oluşturmaktadır. İncelenen tezler; yayın yılı, tez türü, araştırma yöntemi ve deseni, çalışma grubu özellikleri, veri toplama araçları ve öğretim sürecinde merkeze alınan yenilikçi yaklaşımlar gibi önceden belirlenmiş kriterlere göre sistematik bir biçimde analiz edilmiştir. Bulgular, incelenen 22 tezin 19'unun yüksek lisans, 3'ünün doktora düzeyinde olduğunu; 2003-2016 döneminde nicel ve yarı deneysel desenlerin baskın olduğunu, 2018 sonrasında ise karma yöntem ile nitel durum çalışması/öğretim deneyi desenlerinin belirgin biçimde arttığını göstermiştir. Öğretim sürecinde merkeze alınan yenilikçi yaklaşımların yıllar içinde bilgisayar destekli öğretim yazılımlarından (2005-2013), argümantasyon temelli etkinliklere ve oyunlaştırma uygulamalarına (2018-2023), güncel dönemde ise Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (TPAB) bağlamında dinamik yazılım entegrasyonu ve ölçek geliştirme çalışmalarına (2024-2025) doğru evrildiği belirlenmiştir. Çalışma gruplarının ortaokul öğrencilerinden öğretmen adaylarına ve görev yapan matematik öğretmenlerine kadar çeşitlendiği; veri toplama araçlarının başarı testi ve tutum ölçeği ağırlıklı nicel araçlardan, klinik görüşme, video kaydı ve ders gözlemi gibi nitel araçlara doğru genişlediği görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin olasılık kavram yanılgılarına ve sezgisel düşünme süreçlerine yönelik gerçekleştirilen öğretimsel müdahalelerin (sezgisel yanılgı temelli öğretim yazılımları, çoklu ortam sinyal ilkesi, dinamik istatistik yazılımları vb.) büyük çoğunlukla öğrencilerin akademik başarılarını ve sezgisel düşünme düzeylerini olumlu yönde etkilediği sentezlenmiştir. Bu bulguların, olasılık öğretimindeki yapısal dönüşümü somut biçimde ortaya koyarak matematik öğretmeni yetiştirme programlarına, alan araştırmacılarına ve gelecekte yapılacak çalışmalara -özellikle doktora düzeyinde ve belirli sınıf kademelerinde gözlenen araştırma boşluklarına- yol gösterici nitelikte olması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Olasılık öğretimi, matematik eğitimi, doküman analizi, lisansüstü tezler

# Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Bağlamında Matematik Eğitiminin Geleceğine Yönelik Kavramsal Bir Değerlendirme

**Dr. Öğr. Üyesi Kenan KONUR**
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
kkonur@cumhuriyet.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8708-9009

## Özet

Yeni uygulamaya konulan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde geliştirilen Ortaokul Matematik Dersi Öğretim Programı, Türk eğitim sisteminde beceri temelli, bütüncül ve değer odaklı bir dönüşümü hedeflemektedir. Bu çalışmanın amacı, söz konusu programın matematik eğitimine getirdiği yaklaşım değişikliklerini ve yapısal dönüşümleri kavramsal düzeyde incelemektir. Modelin sahada uygulanabilirliğine ve matematik öğretmeni yetiştirme programlarına yansımalarına dair teorik bir perspektif ortaya koymaktır. Kavramsal bir değerlendirme niteliğindeki bu teorik çalışmada, programın temelini oluşturan kavramsal beceriler (temel, bütünleşik ve üst düzey düşünme becerileri), matematik alan becerileri (matematiksel muhakeme, problem çözme, temsil, veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme, araç ve teknoloji kullanımı) ile bu becerilerin öncüsü olan eğilimler, literatürdeki çağdaş matematik eğitimi yaklaşımları bağlamında tartışılmıştır. Ayrıca programlar arası bileşenler olan sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler ve okuryazarlık becerilerinin matematik öğrenme-öğretme sürecine nasıl bütünleştirildiği; disiplinler arası ve beceriler arası ilişkilendirme, öğrenme çıktıları, süreç odaklı ölçme-değerlendirme ve farklılaştırma (zenginleştirme-destekleme) uygulamaları ele alınmıştır. Çalışmada, programın öğrencilerin işlemsel bilgiden ziyade kavramsal anlamlandırma, matematiksel akıl yürütme ve problem çözme becerilerini nasıl şekillendireceği teorik temellerle tartışılmıştır. Yeni müfredatın felsefi altyapısının öğretmen adaylarına aktarılması noktasında eğitim fakültelerinde atılabilecek stratejik adımlara ve programın sürdürülebilirliğine yönelik eleştirel bir bakış açısı sunulmuştur. Bu çalışmanın, yeni müfredatın matematik eğitimi boyutunu anlamlandırmaya çalışan alan araştırmacılarına, program geliştiricilere ve uygulamacılara teorik bir yol haritası sunması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, matematik öğretim programı, kavramsal beceriler, matematik alan becerileri, kavramsal değerlendirme

# Göçmen Öğrencilerde Yapay Zekâ Tabanlı AI Prof. Dux ile Yürütülen Türkçe Etkinliklerinin Dil Kaygısı ve Akademik Uyum Üzerindeki Etkisi

**Doç. Dr. İpek MAAŞOĞLU**
Yakın Doğu Üniversitesi
ipek.maasoglu@neu.edu.tr
ORCID: 0009-0003-4115-0486
**Prof. Dr. Aşkın KİRAZ**
Yakın Doğu Üniversitesi
askin.kiraz@neu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2350-8291
**Prof. Dr. Fadi AL-TURJMAN**
Yakın Doğu Üniversitesi
fadi.alturjman@neu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6375-4123
**Prof. Dr. Tamer ŞANLIDAĞ**
Yakın Doğu Üniversitesi
tamer.sanlidag@neu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-6015-8032

## Özet

Bu çalışmanın amacı, temel eğitim seviyesinde öğrenim gören göçmen öğrencilerde yapay zekâ tabanlı dil etkinliklerinin Türkçe konuşma dil kaygısı ve akademik uyum üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırma ana dili İngilizce, Urduca, Arapça, Farsça, Türkmence ve Rusça olan öğrencilerin yoğunlukta bulunduğu devlete bağlı bir eğitim kurumunda yürütülen pilot bir uygulamaya dayanmaktadır. Araştırmanın yapay zekâ tabanlı kavramsal çerçevesi, üniversite okul iş birliği kapsamında oluşturulmuştur. Uygulama sürecinde AI Prof. Dux adlı sesli hologram tabanlı yapay zekâ sistemi, göçmen öğrencilerle birebir etkileşim kurmuş ve Türkçe konuşma etkinliklerinde destekleyici bir araç olarak kullanılmıştır. Nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanıldığı karma yöntemli bu araştırmada yakınsayan paralel desen benimsenmiştir. Araştırma, yaşları altı ile 12 arasında değişen, deney grubunda 12 ve kontrol grubunda 10 göçmen temel eğitim öğrencisiyle yürütülmüştür. Nicel olarak Türkçe dil yeterlik testleri ve dil kaygısı ölçme araçlarının kullanıldığı çalışma, süreç boyunca öğretmen ve velilerin gözlemlerini ve görüşlerini bildirdiği araştırmacılar tarafından geliştirilen nitel-nicel veri toplama araçlarıyla desteklenmiştir. Bu minvalde öncelikle kontrol deney gruplu ön test son test uygulamasının yürütüldüğü aşama olan ilk aşamada ön testler kullanılmıştır. Ardından sekiz haftalık yapay zekâ tabanlı dil etkinlikleri yürütülmüş ve süreçte yapılandırılmış gözlem ve görüş formları uygulanmıştır. Nihai aşamada çalışma yine kontrol deney gruplu son test uygulaması ile sona erdirilmiştir. Nicel veriler uygun parametrik olmayan istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiş, öğretmen ve veli görüşlerinin alındığı nitel veriler ise tematik analiz yoluyla değerlendirilmiştir. Bulgular, yapay zekâ destekli dil etkinliklerinin öğrencilerin Türkçe konuşma kaygılarının azalmasına ve sınıf içi katılımlarının artmasına rehberlik ettiğini göstermektedir. Sistem, yargılayıcı olmayan geri bildirimleriyle öğrencilerin Türkçe konuşmaya daha istekli katılım göstermelerine destek vermiştir. Araştırmanın, göçmen öğrencilerin dil temelli akademik uyumunun güçlendirilmesine yönelik eğitim uygulamalarına ve bu alandaki çalışmalara katkı sunacağı düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Akademik uyum, göçmen öğrenciler, sesli hologram, Türkçe konuşma kaygısı, yapay zekâ destekli öğrenme

# Gül Yağı Destekli Somatik Farkındalık ve Öz-şefkat Yoluyla Aile İçi Rezonansın İnşası: 9-12 Yaş Çocuğu Olan Ebeveynler *

**Azra SARAÇ YAZICI**
Öğrenci
azrasaracc@gmail.com
ORCID: 0009-0002-9577-6663

## Özet

Bu araştırmanın konusunu, ön ergenlik döneminde 9-12 yaş çocuğu olan ebeveynlerin yaşadığı ilişkisel uyumsuzluk ile bu sürece eşlik eden fiziksel kilitlenme ve iletişimsel kopukluk oluşturmaktadır. Bu araştırmanın temel amacı, modern yaşamın getirdiği sürekli uyarılmışlık ve yoğun stresin, ebeveynlerin otonom sinir sistemleri üzerindeki etkilerini, bu süreçte çocuklarıyla kurdukları bağı ve onlarla olan ilişkilerini nasıl etkilediğini incelemektir. Modernizmin getirdiği sosyal hızlanma ve yoğun kaygı, ebeveynlerin otonom sinir sistemlerini sürekli uyarılmış modda tutarak çocuklarıyla kurdukları sağlıklı ilişkiyi ve karşılıklı uyumlanmayı etkileyebilmektedir. Bu bağlamda çalışma, literatürdeki bilişsel ağırlıklı ebeveyn eğitim modellerine karşı hem somatik hem de duyusal bir müdahale modeli kazandırmayı hedeflemektedir. Araştırma, nicel ve nitel veri toplama yöntemlerinin bir arada kullanıldığı açıklayıcı sıralı karma desen ile kurgulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, çocuklarıyla iletişim krizleri yaşayan ve amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen 40 gönüllü ebeveyn (20 deney, 20 kontrol) oluşturmaktadır. Deney grubundaki katılımcıların 8 haftalık "Gül Yağı Destekli Somatik Farkındalık Programı"na dahil edilmesi planlanmaktadır. Müdahale aracı olarak, otonom sinir sistemini yavaşlattığı ve parasempatik aktivasyonu desteklediği düşünülen saf Rosa Damascena (gül) uçucu yağının inhalasyon ve transdermal yolla uygulanması öngörülmektedir. Araştırmada nicel verilerin; Ebeveyn Öz-Şefkat Ölçeği, Ebeveynlikte Bilinçli Farkındalık Ölçeği ve FACES IV (Aile İçi Uyum ve Esneklik) Ölçeği ile toplanması hedeflenmektedir. Araştırmanın nicel verilerinin analizinde ANCOVA veya Tekrarlı Ölçümler ANOVA; nitel verilerin analizinde ise yarı yapılandırılmış görüşmeler üzerinden Refleksif Tematik Analiz yaklaşımının kullanılması planlanmaktadır. Program sonucunda, ebeveynlerin koku çapasını kullanarak biyolojik bir duraklama becerisi kazanması, öz-şefkat ve benliğin farklılaşması kapasitelerinin artması ve çocuklarıyla yeniden şefkatli bir eş-regülasyon kurmaları beklenmektedir. Bu dönüşümün, ön ergenlik dönemindeki potansiyel aile içi çatışmaları daha ortaya çıkmadan sönümleyen önleyici bir ruh sağlığı müdahalesi olması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Öz-Şefkat, Rezonans, Polivagal Teori, Somatik Farkındalık, Ebeveynlik

* Bu bildiride araştırmanın kuramsal çerçevesi, müdahale programının içeriği ve yöntemsel kurgusu tartışılacak; veri toplama süreci henüz başlamadığından bulgulara yer verilmeyecektir.

# Kapsayıcı Yükseköğretimi Yaşam Boyu Yeniden Düşünmek: Yaş Dostu Üniversiteler, Kuşaklararası Öğrenme ve Sürdürülebilirlik

**Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem DEMİR ÇELEBİ**
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
cigdem.celebi@izu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0886-9750

## Özet

Dünya nüfusunun hızla yaşlanması, eğitim sistemlerinin kapsayıcılık anlayışını yaşam seyri perspektifinden yeniden değerlendirmesini gerekli kılmaktadır. Kapsayıcı eğitim tartışmaları geleneksel olarak çocuklar ve gençler ile engellilik, sosyoekonomik dezavantaj, göç ve toplumsal cinsiyet gibi eşitsizlik alanlarına odaklanırken, yaş temelinde ortaya çıkan eğitimsel dışlanma görece sınırlı ilgi görmektedir. Oysa yaşam süresinin uzaması, çalışma yaşamındaki dönüşümler, dijitalleşme ve yetişkinlerin değişen öğrenme gereksinimleri, yükseköğretimin belirli bir yaş dönemine özgü bir kurum olarak ele alınmasını giderek daha fazla tartışmaya açmaktadır. Bu çalışmanın amacı, kapsayıcı ve sürdürülebilir yükseköğretimi yaş perspektifinden tartışmak ve Yaş Dostu Üniversite (Age-Friendly University [AFU]) yaklaşımının bu dönüşüm açısından sunduğu olanakları incelemektir. Kavramsal bir inceleme olarak yapılandırılan çalışmada Yaş Dostu Üniversite Küresel Ağı'nın on ilkesi; yaşam boyu öğrenme, yaşçılıkla mücadele, kuşaklararası öğrenme, dijital kapsayıcılık, üniversite-toplum ilişkisi ve sürdürülebilirlik bağlamında ele alınmıştır. İnceleme sonucunda yaş dostu üniversitenin yalnızca ileri yaştaki bireylere eğitim programları sunan bir model olmadığı; üniversitenin öğrenci kavramını yaşam seyri boyunca genişleten, farklı kuşakları ortak öğrenme ortamlarında buluşturan, yaşlanmayı araştırma ve öğretim gündemine taşıyan ve üniversite kaynaklarını toplumun farklı yaş gruplarına açan kurumsal bir dönüşüm yaklaşımı olduğu görülmektedir. Türkiye'nin hızla yaşlanan demografik yapısı dikkate alındığında, yükseköğretim kurumlarının yaş çeşitliliğini kapsayıcılık politikalarının bir parçası hâline getirmesi ve yaş dostu üniversite yaklaşımının Türkiye bağlamında tartışmaya açılması önem taşımaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Yaş dostu üniversite, kapsayıcı yükseköğretim, yaşam boyu öğrenme, kuşaklararası öğrenme, sürdürülebilirlik

# Kapsayıcı Eğitimin Bedensel Boyutu: Sinir Sistemine Duyarlı Okullar İçin Bir Çerçeve

**Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem DEMİR ÇELEBİ**
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
cigdem.celebi@izu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0886-9750

## Özet

Kapsayıcı eğitim, geleneksel olarak engellilik, sosyoekonomik eşitsizlik, göç, dil, kültür, cinsiyet ve öğrenme farklılıkları üzerinden tartışılmaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin eğitim ortamlarına katılımını belirleyen önemli ancak görece az ele alınmış bir boyut, öğrenmenin gerçekleştiği fizyolojik ve duygusal koşullardır. Öğrencinin sınıfta fiziksel olarak bulunması, öğrenmeye bilişsel ve duygusal olarak erişebildiği anlamına gelmemektedir. Kronik stres, travmatik yaşantılar, belirsizlik, duyusal yük, sosyal tehdit algısı ve ilişkisel güvensizlik; dikkat, çalışma belleği, öz-düzenleme ve öğrenmeye katılım üzerinde etkili olabilmektedir. Bu çalışma, sinir sistemine duyarlı okul kavramını kapsayıcı eğitimin bedensel ve ilişkisel boyutunu görünür kılan bütüncül bir okul yaklaşımı olarak tartışmayı amaçlamaktadır. Sinir sistemine duyarlı okul; öğrencinin davranışını yalnızca disiplin ya da motivasyon ekseninde değerlendirmek yerine davranışın stres, uyarılma, güvenlik, ilişki ve düzenleme süreçleriyle bağlantısını dikkate alan; güvenli ve öngörülebilir ilişkiler, düzenleyici fiziksel ortamlar, hareket ve dinlenme olanakları, öğrencinin bedensel farkındalığı, öğretmenlerin öz-düzenleme kapasitesi ve okul-aile-toplum iş birliğini destekleyen bir okul ekosistemi olarak kavramsallaştırılmıştır. Çalışmada stres nörobiyolojisi, travma bilgili eğitim, öz-düzenleme ve eş-düzenleme, okul aidiyeti ve kapsayıcı eğitim literatürü bir araya getirilerek sinir sistemine duyarlı okullar için beş boyutlu bir çerçeve önerilmektedir: (1) güvenli ve öngörülebilir okul iklimi, (2) ilişkisel güven ve eş-düzenleme, (3) düzenleyici fiziksel ve duyusal çevre, (4) sinir sistemine duyarlı öğretim ve değerlendirme ve (5) çalışan iyi oluşu ve kurumsal sürdürülebilirlik. Bu yaklaşımın özellikle afet, göç, yoksulluk ve diğer kronik stres kaynaklarının etkilediği eğitim bağlamlarında kapsayıcı eğitimin geliştirilmesine katkı sağlayabileceği ileri sürülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Kapsayıcı eğitim, sinir sistemine duyarlı okul, sürdürülebilir eğitim

# Travma Araştırmalarında Dissosiyatif Bozuklukların Değerlendirilmesi: Klinik Önemi ve Güncel Yaklaşımlar

**Dr. Ahmet Fatih TUNÇAY**
Adana Denetimli Serbestlik Müdürlüğü
fatihtuncay5@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-6981-9394
**Dr. Yunus İÇER**
Isparta Gençlik Ve Spor İl Müdürlüğü
yunusicer@icloud.com
ORCID: 0000-0002-7566-9126

## Özet

Dissosiyatif bozukluklar tanısal açıdan karmaşık bir örüntü sergileyen ve alanında yeterli bilgi birikim ve donanıma sahip olmayan ruh sağlığı uzmanları tarafından değerlendirilme yapıldığında gözden kaçan yahut diğer ruhsal bozukluklar ile sıklıkla karıştırılan bir psikopatolojik tablodur. Dissosiyatif bozuklukların etiyolojik açıklamaları içerisinde birden çok faktörün rol oynuyor olmasına karşın en önemli etken ajan olarak ruhsal travmanın etkili olduğu alanyazında sıkça bildirilmektedir. Özellikle kronik çocukluk çağı travmaları ile kompleks travma maruziyeti dissosiyatif bozuklukların görülme sıklığını arttırmaktadır. Literatürde yer alan bu bilgilere istinaden dissosiyatif bozuklukların travma çalışmaları içerisinde değerlendirilmesi gereken temel bir boyut olarak ele alınma gerekliliği açıktır. Ayrıca dissosiyatif bozukluklar mesleki ve sosyal hayat başta olmak üzere kişinin gündelik yaşamı üzerinde işlev kayıplarına yol açan, travmatik hadiselerin ortadan kalkmasına karşın kişiler üzerinde semptomatik belirtilerin devamlılığına neden olan ve iyileştirme faaliyetleri içerisinde ele alınması gereken temel bir psikopatolojik hastalıktır. Bu çalışma Türkçe literatürde yer alan travma araştırmalarında dissosiyatif bozukluklara bağımsız bir klinik kategori olarak değerlendirilmesini inceleyerek güncel alanyazında dissosiyatif belirtilerin travma değerlendirme süreçlerindeki yerini ve travma araştırmalarında dissosiyatif bozuklukların değerlendirilmesinin önemini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Ön değerlendirmeler, travma araştırmalarında travma sonrası stres belirtilerinin yaygın biçimde incelendiğini, buna karşın dissosiyatif belirtilerin ve dissosiyatif bozuklukların daha sınırlı düzeyde değerlendirildiğini göstermektedir. Ayrıca, travmanın klinik sonuçlarını değerlendirmede kullanılan standart tarama protokollerinde dissosiyatif belirtilerin sistematik biçimde ele alınmadığı değerlendirilmektedir. Travmanın ruhsal etkilerinin bütüncül olarak anlaşılabilmesi için dissosiyatif belirtilerin travma araştırmalarına daha kapsamlı biçimde dâhil edilmesi gerekmektedir. Bu incelemenin, travma değerlendirme süreçlerinde dissosiyatif belirtilerin klinik önemine dikkat çekerek gelecekte yürütülecek araştırmalara ve uygulamalara katkı sağlaması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Travma, Dissosiyasyon, Dissosiyatif bozukluklar, Travma araştırmaları.

# Çocukluk Çağında Deneyimlenen Olumsuz Yaşantılar ve Yeni Bir Şehre Geçiş Sürecinde Üniversite Hayatına Uyum: Kavramsal Bir Çerçeve ve Araştırma Önerisi

**Dr. Yunus İÇER**
Isparta Gençlik Ve Spor İl Müdürlüğü
yunusicer@icloud.com
ORCID: 0000-0002-7566-9126
**Dr. Ahmet Fatih TUNÇAY**
Adana Denetimli Serbestlik Müdürlüğü
fatihtuncay5@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-6981-9394

## Özet

Üniversiteye geçiş süreci, özellikle yeni bir şehre taşınan öğrenciler açısından akademik, sosyal ve duygusal gelişim için kritik bir dönemi temsil eder. Çocukluk çağında deneyimlenen olumsuz yaşantılar, istismar, ihmal ve ev içi olumsuz yaşam olaylarına maruziyet, üniversite öğrencileri arasında daha kötü ruh sağlığı ve akademik sonuçlarla güçlü şekilde ilişkilendirilmiştir. Boylamsal ve kesitsel araştırmalar, olumsuz çocukluk çağı yaşantılarının eş zamanlı stres faktörlerinden bağımsız olarak üniversite yıllarında ölçülebilir etkiler göstermeye devam ettiğini ortaya koymakta ve meta-analitik bulgular, çocukluk çağı travmatik yaşam olaylarına maruziyet ile gelişimsel aşamalar boyunca akademik başarısızlık arasında tutarlı ilişkiler olduğunu doğrulamaktadır. Ancak çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının üniversiteye geçiş sürecindeki uyumla olan bağlantısını açıklayan mekanizmalar özellikle aynı anda yabancı bir şehre taşınmak zorunda kalan öğrenciler arasında Avrupa kıtasında yürütülen araştırma örnekleri dışında yeterince anlaşılmamıştır. Bu çalışma, öğrenim görmek için yeni bir şehre taşınan birinci sınıf öğrencileri arasında olumsuz çocukluk çağı yaşantıları ile üniversiteye uyum (akademik, sosyal, kişisel-duygusal ve kurumsal bağlanma alanları) arasındaki ilişkiyi inceleyen kavramsal bir model önermektedir. Önceki çalışmalar, öz saygı ve sosyal entegrasyonun olumsuz çocukluk çağı yaşantıları ile üniversiteye uyum arasındaki ilişkiye aracılık ettiğini öne sürmüştür. Alanyazındaki bilgiler ışığında daha yüksek olumsuz çocukluk çağı yaşantılarına maruziyetin daha kötü akademik entegrasyon ile ilişkili olacağı ve bu ilişkinin özellikle eş zamanlı yer değiştirme stresi yaşayan öğrenciler için daha belirgin olacağı varsayılmaktadır. Bu çalışmada ağırlıklı olarak Avrupa kıtasında yürütülen araştırmalar incelenmiş; çocukluk çağı travmasına maruz kalma ile üniversiteye uyum arasındaki ilişkinin Türkiye örneklemi bağlamında ele alınmasının önemi vurgulanmıştır. Ayrıca, araştırmanın üniversiteye yeni başlayan öğrenciler için travmaya duyarlı kurumsal uygulamaların geliştirilmesine ışık tutması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Çocukluk çağı travmaları, Üniversiteye uyum, Akademik entegrasyon, Sosyal ilişkiler.

# Çift ve Aile Terapisinde Bütünleştirici Yaklaşımlar: Teorik Sentez ve Türk Kültürel Aile Dinamikleri Açısından Bir Değerlendirme

**Doç. Dr. Suat KILIÇARSLAN**
Niğde Ömer Halisdemir Universitesi
suatkilicarslan01@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2907-8480

## Özet

Aile psikolojik danışmanlığı yaklaşımları, bireysel semptomların aile bağlamı ve döngüsel nedensellik çerçevesinde ele alınması gerektiğine yönelik önemli keşfi ile 20. yüzyılın ortalarında gelişmeye başlamıştır. İlk dönemlerde öne çıkan Yapısal, Stratejik, Bowenian ve Yaşantısal gibi geleneksel ekoller, aile süreçlerini kendi kuramsal bakış açıları dahilinde açıklamışlardır. Ancak günümüzün karmaşıklaşan sosyo-psikolojik dinamikleri, biyopsikososyal sorunları ve çok katmanlı aile yapıları, tek bir kurama dayalı geleneksel modellerin klinik uygulama esnekliğini sınırlandırmıştır. Bu durum, farklı kuramsal geleneklerin güçlü yönlerini metodolojik bir omurga üzerinde bir araya getiren bütünleştirici (integratif) paradigmaların gelişimini zorunlu kılmıştır. Bu açıdan bakıldığın bu çalışmanın temel amacı; eklektik ve bütünleştirici aile psikolojik danışmanlığı yaklaşımlarının kavramsal temellerini analiz etmek, öne çıkan klinik modelleri incelemek ve bu modellerin Türkiye'deki toplulukçu değerlere dayalı aile dinamiklerine, "ilişkisel benlik" yapısına ve uygulama alanına uyarlanabilirliğini ampirik ve teorik düzeyde tartışmaktır. İnceleme kapsamında; İntegratif Problem Merkezli Meta Çerçeveler Terapisi (IPCM), İçsel Aile Sistemleri (IFS), Bütünleştirici Davranışçı Çift Terapisi (IBCT), Medikal Aile Terapisi (MedFT) ve Psikoeğitsel Aile Müdahaleleri değerlendirilmiştir. Bütünleştirici aile psikolojik danışmanlığı modeller; davranışsal, yapısal, duygusal, transjenerasyonel ve biyolojik kısıtlılıkları hiyerarşik bir omurgada ele alma imkânı sağlamaktadır. Yapılan inceleme sonucunda; Batı kökenli bu modellerin Türkiye sahasında başarılı olabilmesi için bireylerin içinde büyümüş olduğu kök ailelerin sürece esnek bir şekilde entegrasyonu, bazı aileler açısından mahremiyet engellerini aşmak adına terapiye önce davranışsal/psikoeğitsel düzeyden başlanması, somatize olan belirtilere biyopsikososyal yaklaşılması ve müdahalelerin yerel değerlerle yeniden çerçevelenmesi gerektiği düşünülmektedir. Sonuç olarak, integratif paradigmalar kültürel süzgeçten geçirildiğinde Türk aile yapısı için kanıta dayalı, esnek ve son derece etkili bir uygulama zemini sunmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Aile Terapisi, Bütünleştirici Yaklaşımlar, Türk Aile Yapısı, İlişkisel Benlik, Kültürel Uyarlama

# Dinleme Eğitiminde Söz Varlığı Farkındalığı Geliştirme: Türkçe Öğretmeni Adaylarının Sergi Temelli Yansıtıcı Uygulama Deneyimleri

**Dr. Öğr. Üyesi Oya ÖZGAT TATAN**
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
oya.ozgat@gop.edu.tr
ORCID: 0000-0002-3493-1765

## Özet

Söz varlığı, dilsel anlamların yanı sıra kültürel ve toplumsal birikimin aktarılmasını sağlayan çok katmanlı bir yapı olup dinleme eğitimi içerisinde önemli bir öğrenme alanı oluşturmaktadır. Bu araştırmada, Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme eğitiminde söz varlığı öğretimine yönelik sergi temelli proje sürecini nasıl deneyimledikleri ve anlamlandırdıkları incelenmiştir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı kapsamında durum çalışması deseninde yürütülmüş ve yansıtıcı uygulama yaklaşımı temelinde yapılandırılmıştır. Çalışma grubunu, 2025-2026 eğitim-öğretim yılında Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Lisans Programında Dinleme Eğitimi dersini alan 24 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Uygulama sürecinde öğretmen adayları, 5. ve 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki dinleme metinlerinden söz varlığı unsurları belirlemiş; seçtikleri söz varlıklarını etimolojik, kültürel ve bağlamsal açıdan araştırarak dijital ve somut materyaller geliştirmiş ve hazırladıkları ürünleri "Söz Varlıkları ve Kültürler Arası Yolculuk" başlıklı sergide yaklaşık 400 ortaokul öğrencisinin katılımıyla gerçek hedef kitleye sunmuştur. Veriler, proje sonrasında hazırlanan yansıtıcı raporlar aracılığıyla toplanmış ve tümevarımsal tematik analizle çözümlenmiştir. Bulgular, öğretmen adaylarının söz varlığı seçimlerinde pedagojik, anlamsal, kültürel ve bireysel ölçütleri birlikte dikkate aldıklarını; araştırma sürecinde farklı kaynaklara ulaşma, bilgileri karşılaştırma ve dilin kültürel ve tarihsel boyutlarını keşfetme yönünde deneyim kazandıklarını göstermiştir. Materyal tasarım sürecinde görsel temsil ve mesaj tasarımı ile dijital ve yaratıcı üretim becerileri öne çıkmıştır. Sürecin dinleme eğitimi açısından öğretmen adaylarının dinlemeyi etkin bir anlamlandırma süreci olarak değerlendirmelerine, söz varlığının kültürel aktarım işlevini fark etmelerine ve dinleme sonrası söz varlığı öğretimini destekleyen etkileşimli uygulamalar geliştirmelerine katkı sağladığı görülmüştür. Ayrıca proje deneyiminin pedagojik bilgi, dijital uygulama yeterliği ve öğretmenlik rolünün yeniden anlamlandırılması boyutlarında mesleki kazanımlar sağladığı belirlenmiştir. Bulgular, sergi temelli uygulamanın söz varlığı öğretimi, dinleme eğitimi, materyal tasarımı ve mesleki gelişimi araştırma, üretim, uygulama ve yansıtma süreçleriyle bütünleştiren bir öğrenme deneyimi sunduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda öğretmen yetiştirme süreçlerinde uygulama temelli, öğrenen merkezli ve dijital araçlarla desteklenen proje çalışmalarına daha fazla yer verilmesi; benzer uygulamaların farklı çalışma gruplarında yürütülmesi ve geliştirilen materyallerin öğrenci öğrenmeleri üzerindeki etkisinin incelenmesi önerilmektedir. Sonuç olarak sergi temelli söz varlığı öğretiminin, Türkçe öğretmeni adaylarının pedagojik, dijital, kültürel ve mesleki gelişimlerini birlikte destekleyen bütüncül bir öğrenme deneyimi sunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** dinleme eğitimi, öğretmen adayları, sergi temelli öğrenme, söz varlığı, yansıtıcı uygulama

# Dijital İyi Oluş Ölçeği (Digital Flourishing Scale) Ergen Formunun Türkçeye Uyarlanması *

**Ezgi Güney UYGUN KARAKUŞ**
Öğrenci
ezgiguneyuygun97@gmail.com
ORCID: 0009-0004-2551-3205
**Doç. Dr. Seher Merve ERUS**
Yıldız Teknik Üniversitesi
smerve@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5308-3872

## Özet

Teknolojinin günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası hâline gelmesiyle birlikte, dijital ortamların bireylerin psikososyal gelişimi ve iyi oluşu üzerindeki rolü giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bununla birlikte, teknoloji kullanımına ilişkin araştırmalar çoğunlukla problemli kullanım, bağımlılık ve çeşitli olumsuz psikososyal sonuçlara odaklanırken, teknolojinin bireylerin iyi oluşuna katkı sağlayan yönlerini ele alan çalışmalar görece sınırlı kalmaktadır. Oysa dijital teknolojilerin etkilerini yalnızca riskler ve olumsuz sonuçlar üzerinden değerlendirmek, bireylerin dijital ortamlardaki olumlu deneyimlerinin gözden kaçmasına neden olabilmektedir. Bu noktada dijital iyi oluş (digital flourishing), bireylerin dijital ortamlar ve sosyal etkileşimler aracılığıyla yaşadıkları olumlu deneyim, davranış ve algıları ifade etmektedir. Özellikle dijital teknolojilerle yoğun biçimde etkileşim hâlinde olan ergenlerin bu ortamlardaki deneyimlerini pozitif bir çerçeveden değerlendirebilmek için geçerli ve güvenilir ölçme araçlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, Dijital İyi Oluş Ölçeği Ergen Formu'nu (Digital Flourishing Scale) Türkçeye uyarlamak ve ölçeğin psikometrik özelliklerini incelemektir. Uyarlama sürecinde öncelikle ölçeğin dilsel eşdeğerliği incelenmiş, ardından farklı bir örneklem üzerinde yapı geçerliği ve güvenirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin dilsel eşdeğerlik çalışması, Türkçenin yanı sıra yeterli düzeyde İngilizce bilgisine sahip 41 ergen ile yürütülmüş; üç hafta arayla uygulanan Türkçe ve İngilizce formlardan elde edilen puanlar arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki ($r = .79$) bulunmuştur. Yapı geçerliği çalışması ise yaşları 14 ile 17 arasında değişen toplam 483 ergen üzerinde gerçekleştirilmiştir ($M = 15.57$, $SD = 0.95$). Ölçeğin özgün faktör yapısının Türk kültüründeki geçerliğini sınamak amacıyla gerçekleştirilen Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonucunda, özgün beş faktörlü yapının doğrulandığı, standartlaştırılmış faktör yüklerinin .50 ile .81 arasında değiştiği ve modelin yeterli uyum indekslerine sahip olduğu belirlenmiştir ($\chi^2/sd = 2.30$, CFI = .92, GFI = .92, TLI = .90, RMSEA = .05, SRMR = .06). Ölçeğin güvenirliğini değerlendirmek amacıyla hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ölçeğin geneli için .78, alt boyutlar için ise .73 ile .78 arasında bulunmuştur. Elde edilen bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Dijital İyi Oluş Ölçeği Ergen Formu'nun Türkçe versiyonunun ergenlerin dijital iyi oluş düzeylerini değerlendirmede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin, ergenlerin teknolojiyle ilişkilerini yalnızca risk ve problem odaklı değil, olumlu dijital deneyimler açısından da ele alacak araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Dijital iyi oluş, ergenler, ölçek uyarlama

* Bu çalışma, Ezgi Güney Uygun Karakuş'un Doç. Dr. Seher Merve Erus danışmanlığında yürütmekte olduğu doktora tezinden üretilmiştir.

# Sürdürülebilir Bir Gelecek İçin Öğretmen Yeterliklerinin Dönüşümü: Uluslararası Politika Belgelerinin İncelenmesi

**Prof. Dr. Murat İNCE**
Yıldız Teknik Üniversitesi
muratince@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0003-0557-0419

## Özet

Problem Durumu Teknolojik, toplumsal ve çevresel dönüşümler, eğitim sistemlerinin amaçlarını ve işleyişini yeniden şekillendirirken öğretmenlerden beklenen mesleki yeterliklerin de yeniden ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Dijitalleşme ve yapay zekâdaki gelişmeler, sürdürülebilir kalkınma hedefleri, toplumsal ve kültürel çeşitlilik ile değişen öğrenme gereksinimleri, öğretmenlik mesleğini alan bilgisi ve pedagojik yeterliklerle sınırlı geleneksel yapının ötesine taşımaktadır. Bu doğrultuda uluslararası kuruluşlar, öğretmenlerin değişen rollerini ve sahip olmaları gereken yeterlikleri yeniden tanımlayan çeşitli politika ve yeterlik çerçeveleri geliştirmektedir. Sürdürülebilir ve kapsayıcı eğitim sistemlerinin oluşturulabilmesi açısından bu belgelerde ortaya konulan yeni öğretmen yeterliklerinin bütüncül biçimde incelenmesi önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı, uluslararası eğitim politika belgelerinde sürdürülebilir bir gelecek bağlamında öğretmenlerden beklenen yeterliklerin nasıl ele alındığını ve öğretmen yeterliklerinde öngörülen dönüşümü incelemektir. Araştırma Yöntemi Araştırma, doküman incelemesine dayalı olarak yürütülmüştür. Araştırmanın veri kaynaklarını UNESCO, OECD ve Avrupa Birliği kurumları tarafından yayımlanan; öğretmen yeterlikleri, öğretmenlik mesleğinin geleceği, dijital dönüşüm, yapay zekâ, kapsayıcılık ve sürdürülebilir eğitime yönelik güncel politika belgeleri ve yeterlik çerçeveleri oluşturmaktadır. Dokümanların belirlenmesinde uluslararası düzeyde politika yönlendirici nitelikte olması ve öğretmenlerin değişen rol ve yeterliklerine doğrudan ya da dolaylı biçimde yer vermesi ölçütleri esas alınmıştır. Belirlenen dokümanlar öğretmenlerden beklenen yeterlikler ve öğretmenlik mesleğinin dönüşümüne yönelik öne çıkan politika yönelimleri açısından incelenmiş ve elde edilen bulgular bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilmiştir. Beklenen / Geçici Sonuçlar İncelenen politika belgeleri, öğretmen yeterliklerinin alan bilgisi ve pedagojik yeterlikler temelli geleneksel çerçeveden daha bütüncül ve dinamik bir yapıya doğru dönüştüğünü göstermektedir. Bu dönüşümde dijital ve yapay zekâ yeterlikleri, kapsayıcı pedagojik uygulamalar, sürdürülebilirlik bilinci, etik sorumluluk, iş birliği, değişime uyum ve sürekli mesleki öğrenme öne çıkan yeterlik alanlarıdır. Bunun yanında öğretmenin yalnızca bilgiyi aktaran bir uzman olarak değil; öğrenme süreçlerini tasarlayan, öğrencilerin farklı gereksinimlerine yanıt veren, teknolojiyi pedagojik ve etik ilkeler doğrultusunda kullanan ve değişim süreçlerinde etkin rol üstlenen bir profesyonel olarak yeniden konumlandırıldığı görülmektedir. Bulgular, sürdürülebilir bir gelecek için öğretmen yeterliklerinin durağan bir yeterlikler bütünü olarak değil, toplumsal ve teknolojik değişimlere bağlı olarak sürekli gelişen bir yapı şeklinde ele alınması gerektiğine işaret etmektedir. Bu doğrultuda öğretmen yetiştirme ve sürekli mesleki gelişim politikalarının söz konusu yeni yeterlik alanlarını bütüncül biçimde destekleyecek şekilde yeniden yapılandırılmasının önem taşıdığı değerlendirilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Öğretmen Yeterlikleri, Sürdürülebilir Eğitim, Öğretmen Eğitimi, Eğitimde Dönüşüm, Uluslararası Eğitim Politikaları

# Yetişkinlerde Belirsizliğe Tahammülsüzlüğün Öz-anlayış, Psikolojik Katılık, Endişe ile İlgili Olumlu İnançlar ve Başa Çıkma Öz-yeterliği Açısından İncelenmesi

**Senanur OCAK**
Öğrenci
senanurocakk@gmail.com
ORCID: 0009-0003-2492-9471
**Prof. Dr. Fulya TÜRK**
Yıldız Teknik Üniversitesi
fulyaturk80@gmail.com
ORCID: 0000-0003-1896-8418

## Özet

Bu araştırmanın amacı, yetişkinlerde belirsizliğe tahammülsüzlüğün öz-anlayış, psikolojik katılık/deneyimsel kaçınma, endişeyle ilgili olumlu inançlar ve başa çıkma öz-yeterliği tarafından yordanıp yordanmadığını incelemektir. Nicel araştırma yöntemiyle yürütülen çalışmanın örneklemini 18 yaş ve üzeri gönüllü yetişkin katılımcılar oluşturmaktadır. Araştırmaya başlangıçta 439 katılımcı dahil edilmiş, cevaplar dikkat kontrol soruları ve veri kalitesi ölçütleri açısından değerlendirilmiş; uygunluk ölçütleri sonrasında analizler 404 katılımcıdan elde edilen veriler üzerinden yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Demografik Bilgi Formu", "Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği Kısa Formu" (BTÖ-12), "Kısa Öz-Anlayış Ölçeği", "Kabul ve Eylem Formu-II" (KEF-II), "Endişe ile İlgili Olumlu İnançlar Ölçeği" (EOİO) ve "Başa Çıkma Öz-Yeterliği Ölçeği" kullanılmıştır. Psikolojik katılık/deneyimsel kaçınma değişkeni "Kabul ve Eylem Formu-II" (KEF-II) ile değerlendirilmiş olup, ölçekten alınan yüksek puanlar psikolojik katılık/deneyimsel kaçınma düzeyinin yüksekliğine işaret etmektedir. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, Pearson korelasyon analizi, çoklu doğrusal regresyon analizi ve demografik değişkenlere yönelik grup karşılaştırmaları kullanılmıştır. Korelasyon analizi sonucunda belirsizliğe tahammülsüzlüğün öz-anlayış, $r(402) = -.611$, $p < .001$, ve başa çıkma öz-yeterliği, $r(402) = -.458$, $p < .001$, ile negatif yönde; psikolojik katılık/deneyimsel kaçınma, $r(402) = .678$, $p < .001$, ve endişeyle ilgili olumlu inançlar, $r(402) = .575$, $p < .001$, ile pozitif yönde anlamlı ilişkiler gösterdiği bulunmuştur. Çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda kurulan modelin anlamlı olduğu görülmüştür, $F(4, 399) = 140.81$, $p < .001$. Model, belirsizliğe tahammülsüzlük toplam puanındaki varyansın %58.5'ini açıklamıştır, $R^2 = .585$. Psikolojik katılık/deneyimsel kaçınma, $\beta = .386$, $p < .001$; endişeyle ilgili olumlu inançlar, $\beta = .338$, $p < .001$; ve öz-anlayış, $\beta = -.221$, $p < .001$, belirsizliğe tahammülsüzlüğün anlamlı yordayıcıları olarak bulunmuştur. Başa çıkma öz-yeterliği ise modelde anlamlı bir yordayıcı olarak bulunmamıştır, $\beta = .012$, $p = .796$. Bulgular, psikolojik katılık/deneyimsel kaçınma ve endişeyle ilgili olumlu inançların belirsizliğe tahammülsüzlüğü artırıcı yönde; öz-anlayışın ise azaltıcı yönde rol oynayabileceğini göstermektedir. Araştırmanın bulguları ilgili alanyazın doğrultusunda tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

**Anahtar Sözcükler:** Belirsizliğe tahammülsüzlük, öz-anlayış, psikolojik esneklik, endişe ile ilgili olumlu inançlar, başa çıkma öz-yeterliği.

# Relıability in Academıc Research: Theoretical Foundations and Practical Approaches

**Doç. Dr. Elchin SULEYMANOV**
National Observatory on Labour Market and Social Protection Affairs
elsuleymanov@beu.edu.az
ORCID: 0000-0002-6075-2744
**Dr. Öğr. Üyesi Sevda HUSEYNOVA**
Baku Engineering University
shuseynova@beu.edu.az
ORCID: 0000-0002-5526-0147

## Abstract

This paper systematically analyzes the theoretical foundations and practical applications of the concept of reliability in academic research. It explains the theoretical framework of reliability in detail and examines its various types, such as internal consistency, test-retest and inter-rater. It is noted that each type of reliability allows us to assess different aspects of measurement instruments and together determine the overall level of reliability of the research. In addition, the interaction of reliability with validity is emphasized, and it is noted that these two concepts together ensure the accuracy of scientific results. The study also analyzes in detail ways to increase reliability, including conducting pilot studies, using standardized measurement instruments, maintaining a stable data collection process and applying appropriate statistical methods as it acts as one of the main components that determine the scientific value of academic research, and its proper application increases the reproducibility and practical significance of scientific results. The article also emphasizes that although the use of digital technologies and big data in the modern era creates new opportunities for ensuring reliability, it also creates additional methodological difficulties and risks.

**Keywords:** Reliability, academic research, internal consistency, measurement tools, methodology

# Yapay Zekâ ve Dijitalleşmenin Azerbaycan Girişimcilik Ekosistemine Etkisi: İnovasyon, Rekabetçilik ve Sürdürülebilirlik

**Öğr. Gör. Tahira SALAYEVA**
Bakü Mühendislik Üniversitesi
tasalayeva@beu.edu.az
ORCID: 0000-9000-7532-5414
**Öğr. Gör. Farzana SAMADZADA**
Baku Engineering University
fsamadzade@beu.edu.az
ORCID: 0000-0001-6810-8323
**Doç. Dr. Elchin SULEYMANOV**
National Observatory on Labour Market and Social Protection Affairs
elchin.b.suleymanov@social.gov.az
ORCID: 0000-0002-6075-2744

## Özet

Yapay zekâ ve dijitalleşme, günümüz ekonomilerinde yapısal dönüşümün temel itici güçleri arasında yer almakta; üretim süreçlerini, iş modellerini ve rekabet dinamiklerini önemli ölçüde yeniden şekillendirmektedir. Genel amaçlı teknolojiler olarak değerlendirilen bu unsurların etkisi, yalnızca firmaların operasyonel verimliliğiyle sınırlı kalmayıp girişimcilik ortamlarına ve inovasyon sistemlerine de uzanmaktadır. Bu bağlamda startup ekosistemleri, yapay zekâ ve dijital teknolojilerin ekonomik büyüme ile teknolojik gelişmeye katkı sağladığı önemli platformlar olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışma, yapay zekâ ve dijitalleşmenin startup ekosistemlerinin gelişimini nasıl şekillendirdiğini sistemik bir perspektiften incelemektedir. Çalışmada startup ekosistemleri; teknolojinin kurumlar, beşeri sermaye ve finansal yapılarla karşılıklı etkileşim içerisinde bulunduğu karmaşık sistemler olarak ele alınmaktadır. İnovasyon ve girişimcilik literatüründen yararlanılarak, yapay zekâ ve dijitalleşmenin ekosistem performansı üzerindeki etkileri ortaya konulmaktadır. Çalışma kapsamında dört temel etki mekanizması belirlenmiştir. İlk olarak, yapay zekâ veri odaklı karar alma süreçlerini destekleyerek ve ürün geliştirme süreçlerini hızlandırarak inovasyon kapasitesini artırmaktadır. İkinci olarak, dijitalleşme, pazara giriş engellerini azaltmakta ve küresel pazarlara erişimi kolaylaştırarak startupların ölçeklenme olanaklarını genişletmektedir. Üçüncü olarak, finansal teknolojiler (fintech) ve yapay zekâ tabanlı analitik uygulamalar, startupların finansmana erişimini ve yatırım süreçlerinin etkinliğini geliştirmektedir. Dördüncü olarak ise kurumsal kalite, bu teknolojilerin etkin ve sürdürülebilir biçimde benimsenmesinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Bulgular, yapay zekâ ve dijitalleşmeden elde edilen kazanımların yalnızca teknolojik kapasiteye değil; aynı zamanda dijital altyapı, nitelikli insan kaynağı ve kurumsal destek mekanizmaları gibi tamamlayıcı unsurlara da bağlı olduğunu göstermektedir. Azerbaycan gibi gelişmekte olan ekonomiler açısından, dijital kapasitenin güçlendirilmesine yönelik hedeflenmiş politikaların ve yatırımların uygulanması, startup'ların ekonomik çeşitlenmeye ve sürdürülebilir büyümeye daha etkin katkı sunmasını sağlayabilir.

**Anahtar Sözcükler:** Yapay Zekâ; Veri Analitiği; Startup Ekosistemleri; Dijitalleşme; Azerbaycan

# Yükseköğretimde Akademik Başarının Öğrenci Savunuculuğu Üzerindeki Etkisi: Net Tavsiye Skoru (NPS) Temelli Bir Analiz

**Öğr. Gör. Farzana SAMADZADE**
Bakü Mühendislik Üniversitesi
fsamadzade@beu.edu.az
ORCID: 0000-0001-6810-8323
**Öğr. Gör. Tahira SALAYEVA**
Bakü Mühendislik Üniversitesi
tasalayeva@beu.edu.az
ORCID: 0000-9000-7532-5414
**Doç. Dr. Elchin SULEYMANOV**
National Observatory on Labour Market and Social Protection Affairs
elchin.b.suleymanov@social.gov.az
ORCID: 0000-0002-6075-2744

## Özet

Bu çalışma, Net Tavsiye Skoru (Net Promoter Score-NPS) çerçevesi kapsamında akademik başarı, sınıf düzeyi, akademik bölüm ve öğrenci savunuculuğu arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Araştırmada yakınsak paralel karma yöntem (convergent parallel mixed-methods) araştırma deseni kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini Azerbaycan Bakü Mühendislik Üniversitesi İktisat ve Yönetim Fakültesinde öğrenim gören 160 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Nicel veriler ki-kare bağımsızlık testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile analiz edilirken, nitel veriler öğrencilerin açık uçlu yanıtlarında tekrar eden temaları belirlemek amacıyla tümevarımsal tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları, genel not ortalaması (GPA) ile Net Tavsiye Skoru arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunduğunu göstermektedir. Ayrıca öğrenim görülen sınıf düzeyinin öğrencilerin tavsiye etme eğilimlerini anlamlı biçimde etkilediği, buna karşılık akademik bölümler arasında anlamlı bir farklılığın bulunmadığı belirlenmiştir. Kurumsal Net Tavsiye Skoru (NPS)+11,25 olarak hesaplanmıştır. Nitel analiz sonuçları, öğrencilerin üniversitenin akademik niteliğini temel güçlü yön olarak değerlendirdiklerini; kampüsün şehir merkezine uzaklığı ve ulaşım sorunlarını ise en önemli memnuniyetsizlik nedenleri olarak gördüklerini ortaya koymuştur. Araştırma, Batı dışındaki yükseköğretim kurumlarında öğrenci sadakati literatürüne önemli katkılar sunmakta ve üniversite yöneticileri için öğrenci bağlılığını artırmaya yönelik uygulanabilir politika önerileri geliştirmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Net Tavsiye Skoru (NPS), öğrenci savunuculuğu, akademik başarı, öğrenci sadakati, yükseköğretim.

# Eco-esg And Fınancıal Fragılıty Nexus: Evıdence From Method Of Moments Quantıle Regressıon

**Allah DAD**
Öğrenci
20245322@std.neu.edu.tr
ORCID: 0009-0008-8649-8781
**Dr. Öğr. Üyesi Mumtaz ALI**
NEAR EAST UNIVERSITY
mumtaz.ali@neu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1758-0809

**Abstract**

This study examines Economic (ECO), Environmental (ENV), Social (SOC), and Governance (GOV) factors separately and as a combined ECO-ESG index and their relationship with Financial Fragility (FF) in the United States, China, Germany, Japan, and India from 2011 to 2023. The core estimates rely on the Method of Moments Quantile Regression (MMQR) to capture heterogeneity across the fragility distribution. Feasible Generalized Least Squares (FGLS) corrects for cross-sectional dependence, while Generalized Method of Moments (GMM) addresses potential endogeneity. ECO factors remain consistently insignificant while ENV performance exhibits a negative relationship with fragility that grows stronger at upper quantiles. On the other hand, GOV is positively and significantly related to fragility, suggesting deeper financial development and more transparent risk disclosure. Moreover, the negative coefficient of SOC in quantile regressions decreases after accounting for cross-sectional dependence. Furthermore, ECO-ESG index shows a positive relationship with fragility, indicating that the index is largely driven by the GOV factors. Improving environmental quality can contribute to reducing financial fragility, particularly during periods of financial instability. In contrast, the positive relationship between governance and financial fragility suggests that relying solely on ESG indicators may obscure important differences across individual dimensions. This highlights the need for factor-specific monitoring alongside complementary measures that strengthen overall financial resilience.

**Keywords:** Financial Fragility, Economic, Environmental, Social, Governance

# Sosyal Medya Bağımlılığı ve Sosyal Onay İhtiyacı Arasındaki İlişkide Sahte Benlik'in Rolü

**Doç. Dr. Yunus ALTUNDAĞ**
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
yunusaltundag@ibu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-2748-8862
**Ceren TOKEL**
Öğrenci
crntokel@gmail.com
ORCID: 0009-0009-1603-214X

## Özet

Dünyanın giderek dijitalleştiği bu dönemde sosyal medya kullanımı da günlük yaşam içerisinde önemli bir rol oynamaktadır. Ülkemizde de sosyal medya kullanım oranı günden güne artmaktadır. Bu artışla birlikte sosyal medya platformlarında fazla zaman geçirmek, kullanımı kontrol etmekte zorlanmak gibi etkenler de sosyal medya bağımlılığını ortaya çıkarmaktadır. Bireylerin onay ihtiyacı, beğenilme arzusu ve dijital ortamda farklı bir kişiliğe bürünme davranışı göstermesi gibi faktörlerin de bu bağımlılığı etkileyebileceği öngörülmektedir. Mevcut araştırmanın amacı yetişkinlerin sosyal medya bağımlılığı ve sosyal onay ihtiyacı arasındaki ilişkiyi incelemek ve bu ilişkide sahte benliğin aracı rolünü ortaya koymaktır. Bu doğrultuda online ortamda 315(kadın= 250, erkek= 65) kişiden veri toplanmıştır. Araştırma verileri, Bergen Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği, Sosyal Medyada Benlik Sunumu Ölçeği ve Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ile toplanarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde betimsel istatistik yöntemleri, bağımsız örneklemler için t- testi ve tek yönlü varyans analizi (Anova) kullanılmıştır. Araştırmada sahte benlik değişkeninin aracılık rolünün test edilmesinde Hayes tarafından geliştirilen PROCESS Makro eklentisinin Model 4 analizi kullanılmıştır ve aracı etkiler 5000 örneklemli bootsrapping yöntemiyle test edilmiştir. Elde edilen veriler ışığında sosyal medya bağımlılığı ile sosyal onay ihtiyacı arasında orta düzeyde, pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (r = .45) Sosyal onay ihtiyacı arttıkça sosyal medya bağımlılığı da artmaktadır. Yapılan aracılık analizi sonucunda, sosyal onay ihtiyacının sosyal medya bağımlılığı üzerindeki doğrudan etkisinin anlamlı olduğu (B = .0897, p <.001) ve sahte benlik üzerinden gerçekleşen dolaylı etkinin de anlamlı olduğu belirlenmiştir (B = .0512, SE=,0125 LLCI=,0269 ULCI= ,0757). Dolayısıyla sosyal onay ihtiyacı ile sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkide sahte benliğin kısmi aracı rolü olduğu bulunmuştur. Sonuç olarak, sosyal onay ihtiyacının sosyal medya bağımlılığı üzerindeki etkisinin yalnızca doğrudan değil, aynı zamanda bireylerin sahte benlik sunumları aracılığıyla da gerçekleştiği söylenebilir. Bu bulgular, sosyal medya bağımlılığının anlaşılmasında sahte benlik ve sosyal onay ihtiyacının birlikte ele alınmasının önemini ortaya koymakta ve önleyici müdahale programlarının geliştirilmesine katkı sağlayabilecek niteliktedir.

**Anahtar Sözcükler:** Sosyal medya bağımlılığı, benlik sunumu, sosyal onay ihtiyacı, sahte benlik.

# Suça Sürüklenen Çocukluk: "Beasts Of No Nation" Filminin Bronfenbrenner'in Ppct Modeliyle Analizi

**Uzman Gözde BEYAZGÜL**
İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa
gozdebeyazgul@ogr.iuc.edu.tr
ORCID: 0009-0003-8294-3642
**Doç. Dr. S. Armağan KÖSEOĞLU**
İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa
armagany@iuc.edu.tr
ORCID: 0000-0001-7794-9650

## Özet

Çocuk suçluluğu, bireysel özelliklerle açıklanamayacak kadar karmaşık; aile, okul, akran ilişkileri, sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel koşullar ve toplumsal yapıların etkileşimiyle şekillenen çok boyutlu bir olgudur. Bu nedenle çocukların suç davranışı, bireysel bir sapma olarak değil, gelişimsel ve çevresel faktörlerin etkileşimi içinde değerlendirilmektedir. Silahlı çatışma ve savaş ortamları bu etkileşimin en uç şekilde kendini gösterdiği yerlerdir. Bu araştırmada, çocukların silahlı çatışma ortamında suça sürüklenme sürecinin Bronfenbrenner'in Biyoekolojik Kuramı'nın Süreç-Kişi-Bağlam-Zaman (PPCT) modeli çerçevesinde incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın veri kaynağı, iç savaş nedeniyle ailesini kaybeden Agu adlı çocuğun, çocuk askere dönüşme sürecini konu alan "Beasts of No Nation" (2015) filmidir. Çalışma, nitel araştırma desenlerinden yönlendirilmiş içerik analizi yöntemiyle yürütülmüş ve film görsel bir dokuman olarak ele alınmıştır. Veri Analizinde, PPCT modelinin dört bileşenine ilişkin kategoriler doğrultusunda, sekiz sahne olarak ve sahneler kronolojik sırayla çözümlenmiştir. Bulgular, savaşın aileyi ani biçimde ortadan kaldırmasıyla birlikte, Agu'yu koruyan yakın etkileşimlerin yerini, suça yönelten, şiddeti öğreten ve pekiştiren patolojik ilişkilerin aldığını göstermektedir. Bu süreçte çocuğun bireysel özellikleri, gelişimsel kaynakları, içinde bulunduğu çevresel sistemler ve zamansal boyut birlikte dönüşmektedir. Tekrarlayan şiddet döngüsü ve istismar bu dönüşümü kalıcı hâle getirmektedir. Araştırma suçluluğun, bireysel bir sapma ya da tek yönlü bir mağduriyetten ziyade yakın (mikro) etkileşim, bireysel özellikler ve çevresel sistemlerin çöküşü (makro) ve zaman içinde gelişimsel sonuç olarak ortaya çıktığını göstermektedir. Bulgular, PPCT modeline dayalı, savaş ve şiddetin yol açtığı makrosistem çöküşü üzerinden literatüre özgün bir katkı sunmaktadır. Suça sürüklenmede koruyucu aile ilişkilerinin güçlendirilmesi ve bütüncül rehabilitasyon yaklaşımlarının önemine işaret etmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Suça sürüklenen çocuk, yönlendirilmiş içerik analizi, Bronfenbrenner, Biyoekolojik Gelişim Modeli, PPCT

# Financial Stability in the Era of Climate And Transitional Risks: Evidence From Mmqr Analysis

**Dr. Öğr. Üyesi Mumtaz ALİ**
Near East University
mumtaz.ali@neu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-6404-5748
**Prof. Dr. Turgut TURSOY**
Near East University
turgut.tursoy@neu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-6404-5748

**Abstract**

The need to deal with climate change is not only a desideratum of environmental sustainability; it will also secure global financial stability against rising environmental risks. Hence, this research investigates the effect of climate risk (CRK) and transitional risk (TRK) on financial stability (FS), while taking inflation risk (INFRK), political stability (PS), level of financial development (FD), and size of economy (GDP) on panel data of 17 technologically advanced and emerging nations from 2004 to 2022. We employed the newly developed Method of Moment Quantile Regression (MMQR) to assess the heterogenous effects and Feasible Generalized Least Squares (FGLS) to check the robustness. The outcomes of MMQR show the negative and significant effect of climate and transitional risk on the financial stability throughout the quantile 0.10 to 0.90. Whereas, PS, FD, and FDP have a significant positive effect on FS. Moreover, causality outcomes affirmed the bidirectional direction among CRK, TRK, and PS. Additionally, Feasible Generalized Least Squares (FGLS) and contour plots affirmed the robustness of MMQR outcomes. The findings of this research provide the direction to the investors, governments, and policymakers to invest, prepare financial regulations, and develop financial policies to combat the climate change risk.

**Keywords:** Transition risk, Climate change risk, Environmental sustainability, Financial stability.

# Yetersizlikten Kaçınma Çabası ile Akademik Erteleme Arasındaki İlişkide Kendine Yönelik Şefkat Korkusu ve Öz Kontrolün Seri Aracılık Rolü

**Dr. Zeynep PEKİN**
Yeditepe Üniversitesi
zeyneppekin3@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9976-1218
**Onur ORUÇHAN**
Öğrenci
onuroruchanofc@gmail.com
ORCID: 0009-0005-3253-9080

## Özet

Bu araştırmanın amacı, yetersizlikten kaçınma çabası ile akademik erteleme arasındaki ilişkide kendine yönelik şefkat korkusu ve öz kontrolün seri aracılık rolünü incelemektir. Araştırma verileri uygun örnekleme yöntemi kullanılarak çevrim içi ortamda toplanmıştır. Araştırmaya 205 kadın ve 119 erkek olmak üzere toplam 324 katılımcı dahil edilmiştir. Verilerin toplanmasında Akademik Erteleme Ölçeği, Çok Boyutlu Kısa Öz Kontrol Ölçeği, Şefkat Korkusu Ölçeği ve Yetersizlikten Kaçınma Çabası Ölçeği kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki doğrudan ve dolaylı ilişkiler, Hayes PROCESS Macro Model 6 kullanılarak seri aracılık analizi ile test edilmiştir. Araştırma bulguları, yetersizlikten kaçınma çabasının akademik erteleme üzerindeki toplam etkisinin pozitif ve anlamlı olduğunu göstermiştir (B = .093, p < .001). Yetersizlikten kaçınma çabasının kendine yönelik şefkat korkusunu pozitif (B = .517, p < .001), öz kontrolü ise negatif yönde (B = −.074, p < .01) anlamlı olarak yordadığı belirlenmiştir. Kendine yönelik şefkat korkusu öz kontrolü negatif yönde anlamlı olarak yordarken (B = −.089, p .05). Öz kontrolün akademik ertelemeyi negatif yönde ve anlamlı olarak yordadığı görülmüştür (B = −.698, p .05). Bootstrap sonuçlarına göre toplam dolaylı etki anlamlıdır (B = .068, %95 C.I. [.030, .106]). Spesifik dolaylı etkiler incelendiğinde, kendine yönelik şefkat korkusunun tek başına aracılık etkisi anlamlı değilken (B = −.016, %95 C.I. [−.042, .007]), öz kontrolün aracılık etkisi (B = .052, %95 C.I. [.020, .086]) ve kendine yönelik şefkat korkusu ile öz kontrolün seri aracılık etkisi (B = .032, %95 C.I. [.010, .054]) anlamlı bulunmuştur. Sonuçlar, yetersizlikten kaçınma çabasının akademik erteleme ile ilişkisinde özellikle öz kontrolün önemli bir aracı mekanizma olduğunu ve kendine yönelik şefkat korkusunun bu ilişkide öz kontrol üzerinden işlev gördüğünü göstermektedir. Bu araştırmanın akademik ertelemeyi azaltmaya yönelik gerçekleştirilecek müdahalelerde öz kontrolün ve kendine yönelik şefkat korkusunun birlikte ele alınmasının önemini ortaya koyarak alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Akademik erteleme, yetersizlikten kaçınma çabası, şefkat korkusu, öz kontrol

# The Effect of a Positive Psychotherapy-based Group Intervention on Overthinking

**Dr. Zeynep PEKİN**
Yeditepe Üniversitesi
zeyneppekin3@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9976-1218
**Dr. Öğr. Üyesi Pınar Aylin KAYA**
yeditepe üniversitesi
aylin.yirtici@yeditepe.edu.tr
ORCID: 0000-0003-2215-2761

## Abstract

The aim of this study was to examine the effect of a Positive Psychotherapy-based group intervention program on individuals' levels of overthinking. The study employed a pretest-posttest control group experimental design. The study group consisted of 22 participants, with 11 participants in the experimental group and 11 in the control group. While the experimental group participated in an eight-week group intervention program developed based on the core concepts and techniques of Positive Psychotherapy, no intervention was provided to the control group. The intervention program incorporated key techniques and practices of Positive Psychotherapy, including the Balance Model, the use of stories and metaphors, positive interpretation, and psychovampire and psychoserum activities. The research data were collected via the Overthinking Scale. Considering the sample size, nonparametric statistical methods, namely the Mann–Whitney U test and the Wilcoxon Signed-Rank Test, were used to analyze the data. Prior to the intervention, no statistically significant difference was found between the experimental and control groups in terms of overthinking scores ($U = 51.50$, $p > .05$). A comparison of the experimental group's pretest and posttest scores revealed a statistically significant decrease in overthinking following the intervention ($Z = -2.253$, $p = .024$). In contrast, no statistically significant difference was found between the pretest and posttest scores of the control group ($Z = -.493$, $p = .622$). Furthermore, a comparison of the pretest-posttest change scores between the experimental and control groups indicated a statistically significant difference between the groups ($U = 29.50$, $Z = -2.059$, $p = .039$). The findings suggest that the eight-week Positive Psychotherapy-based group intervention was effective in reducing overthinking. In this regard, Positive Psychotherapy techniques that focus on balance across different areas of life, individuals' existing resources, and their coping capacities may provide a useful intervention framework for addressing overthinking.

**Keywords:** Overthinking, Positive Psychotherapy, group counseling, group intervention,

# Okul Müdürlerinin Dağıtımcı Liderlik Davranışlarının Öğretmenlerin Mesleki Öğrenmeleri Üzerindeki Etkisi*

**Eda GEÇER**
Öğrenci
gecerr.eda@gmail.com
ORCID: 0009-0000-9868-2860

**Doç. Dr. Sevda KATITAŞ**
Yıldız Teknik Üniversitesi
sevda.katitas@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3512-6677

## Özet

Bu araştırmanın amacı, öğretmen görüşlerine göre okul müdürlerinin dağıtımcı liderlik davranışlarının öğretmenlerin mesleki öğrenmeleri üzerindeki etkisini belirlemektir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli ve nedensel karşılaştırma deseniyle yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini, 2025–2026 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapan ve kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenen toplam 412 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma verileri Dağıtımcı Liderlik Ölçeği ve Öğretmen Mesleki Öğrenme Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS, AMOS ve JASP paket programları kullanılarak betimsel istatistikler, korelasyon analizi, basit doğrusal regresyon analizi, bağımsız örneklemler t-testi ve tek yönlü varyans analizi (normallik ve varyans homojenliğinin sağlandığı durumlarda), Welch t-testi ve Welch ANOVA testi (varyans homojenliğinin sağlanmadığı durumlarda) ile çözümlenmiştir. Ölçeklerin güvenirliği Cronbach Alfa ve McDonald Omega katsayılarıyla sınanmıştır. Araştırmada okul müdürlerinin dağıtımcı liderlik davranışları ve öğretmenlerin mesleki öğrenme düzeyleri öğretmen algılarına göre yüksek çıkmıştır. Dağıtımcı liderlik algısının cinsiyet, branş ve okul düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği, buna karşın okul türü ve kıdeme göre anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir. Mesleki öğrenme düzeyinin ise cinsiyet ve okul türüne göre anlamlı biçimde farklılaştığı; branş, kıdem ve okul düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Dağıtımcı liderlik ile öğretmenlerin mesleki öğrenmeleri arasında orta düzeyde, pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki saptanmış, okul müdürlerinin dağıtımcı liderlik davranışlarının öğretmenlerin mesleki öğrenmelerini anlamlı şekilde yordadığı görülmüştür. Bulgular doğrultusunda, okul müdürlerinin öğretmenlerin karar alma süreçlerine katılımını artırmaları, liderlik sorumluluklarını paylaşmaları ve iş birliğine dayalı bir yönetim anlayışını güçlendirmeleri önerilmektedir. Ayrıca, öğretmenlerin mesleki öğrenmelerini desteklemek amacıyla okul temelli mesleki öğrenme topluluklarının oluşturulması, ortak planlama, yansıtıcı uygulama ve bilgi paylaşımına dayalı mesleki öğrenme süreçlerinin yaygınlaştırılması önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Dağıtımcı Liderlik, Öğretmen Mesleki Öğrenmesi, Okul Müdürleri, Öğretmenler

*Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü “Okul Müdürlerinin Dağıtımcı Liderlik Davranışlarının Öğretmenlerin Mesleki Öğrenmeleri Üzerindeki Etkisi “adlı Yüksek Lisans Tezinden Üretilmiştir.

# The Medıatıng Role Of Self-compassıon In The Relatıonshıp Between Cognıtıve Flexıbılıty And Doomscrollıng

**Hilal YAŞAR**
Öğrenci
hilal.yasar@std.yeditepe.edu.tr
ORCID: 0009-0007-9558-3454
**Öğr. Gör. Zeynep PEKİN**
Yeditepe Üniversitesi
zeyneppekin3@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9976-1218

**Abstract**

The aim of this study is to investigate whether self-compassion mediates the association between cognitive flexibility and doomscrolling. The data were collected online via Google Forms based on voluntary participation using the convenience sampling method. The sample consisted of 322 adults, aged between 18 and 56, comprising 236 females (73.3%) and 86 males (26.7%). Data were collected using a Demographic Information Form prepared by the researchers, the Cognitive Flexibility Scale, the Doomscrolling Scale, and the Short Form of the Self- Compassion Scale. Mediation was tested using PROCESS Model 4 with 5,000 bootstrap samples. The results indicated that cognitive flexibility positively and significantly predicted self-compassion (B = 0.368, β = 0.458, p < .001), while self-compassion negatively and significantly predicted doomscrolling when cognitive flexibility was controlled (B = −0.139, β = −0.149, p = .017). The total effect of cognitive flexibility on doomscrolling was negative and statistically significant (B = −0.097, β = −0.129, p = .020). However, when self-compassion was included in the model as a mediator, the direct effect of cognitive flexibility on doomscrolling was no longer statistically significant (B = −0.046, β = −0.061, p = .326). Bootstrap analysis showed that the indirect effect of cognitive flexibility on doomscrolling through self-compassion was statistically significant (B = −0.051, BootSE = 0.022, 95% BootCI [−0.098, −0.009]), as the confidence interval did not include zero. In conclusion, the findings suggest that self-compassion fully mediates the relationship between cognitive flexibility and doomscrolling, indicating that higher cognitive flexibility is associated with lower levels of doomscrolling through higher levels of self-compassion. Thus, interventions aimed at reducing maladaptive digital behaviors such as doomscrolling may benefit from addressing self-compassion alongside cognitive flexibility.

**Keywords:** Self- Compassion, Cognitive Flexibility, Doomscrolling

# Kampüsün Görünmeyen Haritası: Görme Engelli Öğrencilerin Yükseköğretim Deneyimlerine Dair Bir Q Metodu Araştırması

**Arş. Gör. Merve ŞAHİNLER**
İstanbul Ticaret Üniversitesi
msahin@ticaret.edu.tr
ORCID: 0000-0002-6808-2618

## Özet

Bu çalışma, görme engelli üniversite öğrencilerinin yükseköğretim deneyimlerini fiziksel, sosyal ve akademik boyutlarda inceleyerek bu deneyimlere ilişkin öznel bakış açılarını Q metodolojisi aracılığıyla ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma, nitel ağırlıklı keşfedici bir desende yürütülmüş; farklı yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören sekiz görme engelli öğrenci kartopu örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Katılımcılarla gerçekleştirilen birebir görüşmelerde, kendilerine sesli olarak sunulan 30 ifadelik Q örneklem seti "kesinlikle katılıyorum" ile "kesinlikle katılmıyorum" arasında değişen bir skalada sıralatılmıştır. Elde edilen veriler R programlama dilinde qmethod paketi kullanılarak temel bileşenler analizi ile çözümlenmiş, faktör yapılarının yorumlanabilirliğini artırmak amacıyla varimax rotasyonu uygulanmıştır. Sekiz katılımcının sıralamaları üzerinden toplam varyansın %54,3'ünü açıklayan iki faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Varimax rotasyonu sonucunda ortaya çıkan birinci faktör "Destekleyici Sosyal ve Akademik Etkileşim" olarak adlandırılmış; bu boyut, arkadaş desteği ve öğretim elemanı yakınlığının öğrencilerin sosyal ve akademik yaşamını olumlu yönde desteklediği bir bakış açısını yansıtmıştır. İkinci faktör ise "Kurumsal Destek ve Sosyal Destek Algısında Ayrışan Görüşler" olarak adlandırılmış ve bipolar bir yapı sergilemiştir; katılımcılar kampüs erişilebilirliğine ilişkin ortak ve olumlu bir görüş paylaşırken, sosyal destek ve danışmanlık hizmetlerine yönelik beklentiler açısından birbirinden farklılaşan öncelikler ortaya koymuştur. Bulgular, görme engelli öğrencilerin yükseköğretim deneyimlerinin tek bir örüntüyle açıklanamayacağını, öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerinin çeşitlilik gösterdiğini ve bu çeşitliliğin kurumsal politikalarda dikkate alınması gerektiğini göstermiştir. Çalışmanın, yükseköğretim kurumlarında kapsayıcı uygulamaların geliştirilmesine ve engelli öğrenci destek hizmetlerinin öğrenci çeşitliliğine duyarlı biçimde zenginleştirilmesine kanıt temelli bir katkı sunması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Görme engelli öğrenciler, yükseköğretim, kapsayıcı eğitim, Q metodolojisi.

# Şefkat Korkusuna Sahip Bireylerin Çeşitli Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi *

**Mine ÖZ ELPEZE**
Öğrenci
mine.elpeze@std.yildiz.edu.tr
ORCID: 0009-0005-1686-2742
**Doç. Dr. Seher Merve ERUS**
Teknik Üniversitesi
merve@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5308-3872

## Özet

Bu araştırmada, şefkat korkusunun cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, medeni durum, bireyin yetiştiği aile türü, çocuk sahibi olma hali, çalışma durumu ve algılanan ekonomik düzey değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır. Araştırmaya 30-45 yaş aralığındaki 441 (293 kadın ve 148 erkek) gönüllü yetişkin katılmıştır. Veri toplama aracı olarak 'Demografik Bilgi Formu' ve 'Şefkat Korkusu Ölçeği' kullanılmıştır. Şefkat korkusunun alt boyutları olan başkalarına şefkat gösterme korkusu, başkalarından gelen şefkate karşılık verme korkusu ve kendine şefkat ve anlayış gösterme korkusu ayrı ayrı ele alınmıştır. Şefkat korkusunun üç alt boyutu cinsiyet ve çocuk sahibi olma değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılık gösterip göstermediği bağımsız gruplar t-testi ile; yaş, eğitim düzeyi, medeni durum, büyüdüğü aile türü, çalışma durumu, ekonomik düzey ve algılanan öz şefkat düzeyi değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi (ANOVA veya Welch ANOVA) ile analiz edilmiştir. Bulgulara göre başkasına şefkat gösterme korkusu cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, medeni durum, 15 yaşına kadar büyüdüğü aile türü, çocuk sahibi olma durumu, çalışma durumu ve algılanan ekonomik düzey değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılık göstermemektedir. Başkalarından gelen şefkate karşılık verme korkusu incelendiğinde ise yaş, eğitim düzeyi ve algılanan ekonomik düzey değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekle birlikte; cinsiyet, medeni durum, 15 yaşına kadar büyüdüğü aile türü, çocuk sahibi olma durumu ve çalışma durumu değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılık göstermemektedir. Kendine şefkat ve anlayış gösterme korkusu alt boyutu ise medeni durum ve algılanan ekonomik düzey değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılık göstermekte; yaş, 15 yaşına kadar büyüdüğü aile türü, çocuk sahibi olma durumu ve çalışma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Şefkat korkusu, başkalarına şefkat gösterme korkusu, başkalarından gelen şefkate karşılık verme korkusu, kendine şefkat ve anlayış gösterme korkusu

* Bu çalışma Doç. Dr. Seher Merve Erus'un tez danışmanlığında Mine Öz Elpeze'nin yüksek lisans tezinin bir kısmından üretilmiştir.

# Depremler Sonrası Psikolojik Sağlamlık ve Tssb: Yaş Neden Önemlidir?

**Dr. Öğr. Üyesi Burcu DOK**
Okan Üniversitesi
burcudok1@gmail.com
ORCID: 0000-0001-8920-6192
**Öğr. Gör. Funda BOZKURT**
Bahçeşehir Üniversitesi
funda.bozkurt@ou.bau.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5203-3064

**Özet**

Amaç: Bu çalışma, psikolojik sağlamlığın depresyon ve anksiyete ile travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) belirtileri arasındaki ilişkilerde aracı rol oynayıp oynamadığını ve bu koruyucu yolun, Türkiye'de 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremlerinden etkilenen bireylerde yaşa göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemiştir.

Yöntem: Araştırmaya, depremlerden etkilenen 14–62 yaş aralığında 238 birey katılmıştır. Depresyon ve anksiyete, psikolojik sağlamlık ve TSSB belirtileri sırasıyla Depresyon Anksiyete Stres Ölçeği-21 (DASS-21), Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ve Travma Sonrası Stres Tanı Ölçeği kullanılarak değerlendirilmiştir. Aracılık ve düzenlenmiş aracılık analizleri, 5.000 bootstrap yeniden örneklemesi kullanılarak Hayes'in PROCESS makrosu ile gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Psikolojik sağlamlığın hem depresyon hem de anksiyete ile TSSB belirtileri arasındaki ilişkilerde anlamlı bir aracı rol oynadığı bulunmuştur. Ayrıca yaş, psikolojik sağlamlık ile TSSB belirtileri arasındaki ilişkiyi anlamlı düzeyde düzenlemiştir; buna göre psikolojik sağlamlığın TSSB ile olan koruyucu ilişkisi yaş arttıkça güçlenmiştir. Johnson–Neyman analizleri, koşullu dolaylı etkilerin depresyon modelinde yaklaşık 24, anksiyete modelinde ise yaklaşık 23 yaştan itibaren istatistiksel olarak anlamlı hale geldiğini göstermiştir.

Sonuç: Psikolojik sağlamlık, büyük ölçekli bir afet sonrasında duygusal sıkıntı ile travma sonrası stres arasındaki ilişkiyi açıklayan yaşa duyarlı koruyucu bir yol olarak işlev görebilir. İleri yaşlarda gözlenen daha güçlü koruyucu ilişki, afet sonrası ruh sağlığı müdahalelerinde psikolojik sağlamlığı desteklemeye yönelik yaklaşımlar geliştirilirken gelişimsel farklılıkların dikkate alınmasının önemini ortaya koymaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** psychological resilience, PTSD, age differences emotional symptoms, earthquake trauma

# Algoritmik Toplumda Aileyi Korumak; Aile, Çocuk ve Eğitim Bağlamında Fırsatlar, Riskler ve Etik Gereklilikler *

**Dr. Çisem UZUN**
Üsküdar Üniversitesi
cisem.uzun@uskudar.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2830-4925

## Özet

Yapay zekâ (YZ) ve algoritmik sistemlerin gündelik yaşamda yaygınlaşması, aile yapısını, ebeveynlik pratiklerini, çocuk gelişimini ve eğitim süreçlerini dönüştürmektedir. Sosyal medya algoritmalarının ebeveynlik davranışlarını yönlendirmesinden YZ destekli eğitim ve psikososyal destek uygulamalarına, akıllı sistemlerden çocuklara ilişkin verilerin işlenmesine uzanan bu dönüşüm, aileyi algoritmalarla sürekli etkileşim içinde olan dinamik bir yapıya dönüştürmektedir. Bu bağlamda "algoritmik ebeveynlik", ebeveynlik kararlarının dijital platformlar ve veri temelli öneriler aracılığıyla biçimlenmesini açıklayan önemli bir kavramsal çerçeve sunmaktadır. Çalışma, YZ ve algoritmik sistemlerin aile, ebeveynlik, çocuk gelişimi ve eğitim üzerindeki etkilerini inceleyen nitel tematik bir alan yazın derlemesidir. Kitap bölümünün oluşturulmasında kullanılan akademik çalışmalar, kurumsal raporlar ve politika belgeleri tematik olarak incelenmiştir. Analiz; algoritmik ebeveynlik, çocuk gelişimi, YZ destekli eğitim ve psikososyal destek, etik ve veri mahremiyeti, algoritmik önyargı ve toplumsal cinsiyet ile YZ okuryazarlığı ve dijital ebeveynlik temaları üzerinden yürütülmüştür. Ayrıca Türkiye bağlamındaki aile politikaları ve YZ okuryazarlığına yönelik yaklaşımlar değerlendirilmiştir. İnceleme, YZ'nin aile ve çocuk yaşamında kişiselleştirilmiş öğrenme, özel eğitim desteği, gelişimsel rehberlik ve duygusal-sosyal öğrenme açısından önemli fırsatlar sunduğunu göstermektedir. Bununla birlikte algoritmik içerik yönlendirmeleri; dikkat süreçleri, sosyal karşılaştırma ve dijital bağımlılık açısından riskler oluşturabilmektedir. YZ destekli izleme sistemlerinin çocuk özerkliğini sınırlandırma; çocuklara ilişkin hassas verilerin toplanması ve işlenmesinin ise mahremiyet ve veri güvenliği sorunları yaratma potansiyeli bulunmaktadır. Ayrıca algoritmik önyargıların ve toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin yeniden üretilebilmesi önemli etik riskler arasında öne çıkmaktadır. Eğitim ve psikososyal destek alanında kişiselleştirme ve erişilebilirlik olanaklarının, insan etkileşiminin azalması ve dijital eşitsizlik riskleriyle birlikte değerlendirilmesi gerektiği görülmektedir. YZ'nin aile ve çocuk yaşamındaki etkileri yalnızca teknolojik değil; psikososyal, eğitsel ve etik boyutları olan çok katmanlı bir dönüşüm olarak ele alınmalıdır. YZ'nin koşulsuz biçimde benimsenmesi ya da bütünüyle reddedilmesi yerine, insan merkezli ve çocuk haklarını temel alan bir kullanım yaklaşımına ihtiyaç vardır. Bu süreçte ebeveynlik sorumluluğunun ve nihai karar verme yetkisinin insanda kalması temel bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir. Ebeveyn ve çocuklara yönelik YZ ve algoritma okuryazarlığı eğitimlerinin yaygınlaştırılması; aile içinde veri etiği, mahremiyet ve eleştirel teknoloji kullanımının desteklenmesi önerilmektedir. YZ destekli eğitim ve psikososyal uygulamalarda çocuk merkezli tasarım, şeffaflık, hesap verebilirlik, adalet ve veri minimizasyonu ilkelerinin benimsenmesi; eğitim kurumları, kamu kuruluşları ve teknoloji geliştiricileri arasında iş birliğinin güçlendirilmesi önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Algoritmik ebeveynlik, yapay zekâ okuryazarlığı

* Bu çalışma "Yapay zekâ, Doğal Aile" kitabında kitap bölümü olarak ele alınmıştır.

# Nörodijital Empati: Yapay Zekâ Destekli Aile Danışmanlığında Beyin, Duygu, Bağlantı *

**Muna TALİP** [1]
Öğrenci
munatalip@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5976-6121
[1] Nörobilim Doktora Öğrencisi

## Özet

Dijital teknolojilerin yaygınlaşması, aile içi dikkat, iletişim ve duygusal etkileşim örüntülerini dönüştürmektedir. Aynı fiziksel ortamda bulunan aile bireylerinin dijital uyaranlara yönelmesi, ilişkisel yakınlık ve duygusal eşzamanlılık açısından yeni riskler doğurmaktadır. Teknoloji kullanımının kişilerarası etkileşimi kesintiye uğratması olarak tanımlanan technoference, bu dönüşümün önemli göstergelerinden biridir. Bu çalışmada, nörobilim, yapay zekâ ve aile danışmanlığını bütünleştiren nörodijital empati yaklaşımının potansiyel kullanım alanları ve etik sınırlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma, yapay zekâ, nörobilim, dijital etkileşim, empati ve aile danışmanlığı alanlarındaki akademik çalışmaların nitel tematik derlemesine dayanmaktadır. Alan yazın; dijital dikkat ve duygu düzenleme, empati ve nörobiyolojik süreçler, aile içi senkronizasyon, yapay zekâ destekli çok-modlu analiz, dijital fenotipleme ve etik boyutlar çerçevesinde incelenmiştir. Bulgular, dijital dikkat dağınıklığı ve teknoloji müdahalesinin aile içi duygusal eşzamanlılık ve kişilerarası düzenleme süreçlerini olumsuz etkileyebildiğine işaret etmektedir. Yapay zekâ destekli çok-modlu analizlerin yüz ifadeleri, ses özellikleri, sözel içerik ve etkileşim örüntülerini birlikte değerlendirerek empatik kopuş ve duygusal yükselme göstergelerinin fark edilmesini destekleyebileceği görülmektedir. Dijital fenotipleme ve veri temelli geri bildirimlerin ise aile üyelerinin etkileşim örüntülerine ilişkin farkındalıklarını artırma ve danışman müdahalelerini destekleme potansiyeli bulunmaktadır. Bununla birlikte kültürel önyargı, yanlış sınıflandırma, mahremiyet, veri güvenliği ve bilgilendirilmiş onam temel etik riskler olarak öne çıkmaktadır. Nörodijital empati, yapay zekânın terapisti ikame etmesini değil, aile içi ilişkisel süreçlerin ve empatik kırılmaların görünür kılınmasını amaçlayan insan merkezli bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir. Yapay zekânın klinik karar verici değil, danışmanın değerlendirme ve müdahale süreçlerini destekleyen bir araç olarak konumlandırılması önerilmektedir. Uygulamalarda insan merkezli tasarım, kültürel duyarlılık, veri minimizasyonu, şeffaflık ve bilgilendirilmiş onam ilkeleri gözetilmeli; yaklaşımın geçerliliği ve klinik yararlılığı ampirik çalışmalarla sınanması önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Nörodijital empati, aile danışmanlığı

* Çalışma, "Yapay Zekâ, Doğal Aile" kitabında, kitap bölümü olarak ele alınmıştır.

# Kişilerarası Nesneleştirme Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

**Uzman Hümeyra SARAÇ**
Yıldız Teknik Üniversitesi
humeyra.sarac@std.yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9205-7658
**Arş. Gör. Büşra YİĞİT**
İstanbul Ticaret Üniversitesi
byigit@ticaret.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1179-0127
**Prof. Dr. Begüm SATICI**
Yıldız Teknik Üniversitesi
begum.satici@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0003-2161-782X

## Özet

Bu araştırma, bireylerin başkalarını bir araç ya da nesne olarak algılama eğilimlerini ölçen Kişilerarası Nesneleştirme Ölçeği'nin Türk kültürüne uyarlanmasını ve psikometrik niteliklerinin incelenmesini amaçlamaktadır. Araştırmanın çalışma grubu, 237'si (%67.1) kadın ve 116'sı (%32.9) erkek olmak üzere yaşları 18 ile 39 arasında değişen (yaş ortalaması = 22.44) toplam 353 bireyden oluşmaktadır. Çalışmada, 8 maddeden oluşan 7'li derecelendirme tipindeki aracın orijinal tek faktörlü yapısı Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile sınanmıştır. Elde edilen bulgular, ölçeğin tek boyutlu yapısının hem kadın hem de erkek gruplarında yeterli uyum değerlerine sahip olduğunu göstermiştir. Cinsiyet değişkenine dayalı olarak yürütülen çoklu grup analizlerinde ise aracın yapısal, metrik ve skaler düzeylerde ölçme değişmezliğini sağladığı tespit edilmiştir. Madde düzeyindeki özelliklerin detaylı incelemesi Madde Tepki Kuramı (MTK) tabanlı Kademeli Tepki Modeli ile gerçekleştirilmiş; madde ayırt edicilik parametrelerinin orta ile çok yüksek seviyeler arasında dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Güvenirlik bulguları, madde-toplam korelasyonlarının beklenen referans aralıklarını karşıladığını ve iç tutarlılığın yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Gerçekleştirilen analizler sonucunda iç tutarlılık katsayıları; Cronbach alfa için $\alpha = .833$ (%95 GA [.804, .858]), McDonald omega için $\omega = .829$ (%95 GA [.802, .856]) ve Guttman lambda için $\lambda 6 = .850$ (%95 GA [.818, .881]) olarak hesaplanmıştır. Ölçüt bağıntılı geçerlik kapsamında yapılan incelemelerde; kişilerarası nesneleştirme düzeyinin psikopati, makyavelizm ve narsisizmden oluşan Karanlık Üçlü özellikleri, psikolojik ayrıcalık, negatif duygulanım ve pozitif duygulanım ile pozitif yönde; Beş Faktör Kişilik modeli boyutlarından uyumluluk ve sorumluluk ile negatif yönde anlamlı ilişkiler taşıdığı saptanmıştır. Elde edilen tüm bu bulgular ışığında, Kişilerarası Nesneleştirme Ölçeği Türkçe formunun kadın ve erkek grupları arasında karşılaştırma yapılmasına olanak sağlayan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Kişilerarası nesneleştirme, ölçme değişmezliği, madde tepki kuramı, karanlık üçlü, psikolojik ayrıcalık

# Dijital Terapist: Bilişsel Davranışçı Terapi Temelli Mobil Uygulamaların Etkililiğine Dair Sistematik Bir Derleme

**Arş. Gör. Büşra YİĞİT**
İstanbul Ticaret Üniversitesi
byigit@ticaret.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1179-0127
**Arş. Gör. Gökçen DALKILINÇ**
Medipol Üniversitesi
gokcen.dalkilinc@medipol.edu.tr
ORCID: 0009-0002-1780-2563
**Uzman Hümeyra SARAÇ**
Yıldız Teknik Üniversitesi
humeyra.sarac@std.yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9205-7658
**Prof. Dr. Begüm SATICI**
Yıldız Teknik Üniversitesi
begum.satici@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0003-2161-782X

## Özet

Son yıllarda akıllı telefon kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte bilişsel davranışçı terapi (BDT) temelli mobil uygulamalar, depresyon, anksiyete, stres, uyku sorunları ve psikolojik iyi oluş gibi ruh sağlığı sonuçlarına yönelik erişilebilir ve düşük maliyetli müdahale araçları olarak öne çıkmıştır. Bu çalışmada, BDT temelli mobil uygulamaların söz konusu ruh sağlığı sonuçları üzerindeki etkililiğine ilişkin literatür sistematik biçimde derlenmiş ve incelenen uygulamalar kullanım biçimlerine göre iki grupta ele alınmıştır: terapist desteği olmaksızın bağımsız biçimde kullanılan kendine yardım (self-help) uygulamaları ve yüz yüze terapi seanslarına ek olarak ödev takibi, öz-izleme ve ilerleme kaydı amacıyla kullanılan destekleyici uygulamalar. Çalışma, PRISMA yönergeleri doğrultusunda yürütülmüş; literatür taraması Web of Science ve Scopus veri tabanlarında ilgili anahtar kelime kombinasyonları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Önceden belirlenen dahil etme ve dışlama kriterlerine uygun randomize kontrollü çalışmalar araştırmaya dahil edilmiş; örneklem özellikleri, araştırma deseni, uygulama içerikleri, müdahale süresi, terapist desteği düzeyi, kullanılan BDT bileşenleri (bilişsel yeniden yapılandırma, davranışsal aktivasyon, maruz bırakma, düşünce kaydı, problem çözme, öz-izleme) ve değerlendirilen ruh sağlığı sonuçları sistematik biçimde çıkarılmış ve betimsel olarak sentezlenmiştir. Bulgular, kendine yardım uygulamalarının özellikle anksiyete ve stres belirtilerinin azaltılmasında; seanslara ek olarak kullanılan ödev takip uygulamalarının ise tedaviye bağlılık, davranışsal aktivasyon ve depresif belirtilerin izlenmesinde öne çıktığını göstermiştir. Uyku sorunları ve psikolojik iyi oluş üzerindeki etkilerin ise her iki uygulama türünde de sınırlı sayıda çalışmayla ele alındığı belirlenmiştir. Bu derleme, BDT temelli mobil uygulamaların hangi kullanım biçiminin hangi ruh sağlığı sonucunda daha fazla kanıt sunduğunu ortaya koyarak, dijital ruh sağlığı müdahalelerinin geliştirilmesine kanıt temelli bir çerçeve sunmakta ve gelecekte yürütülecek mobil psikolojik müdahale araştırmalarına yol göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Bilişsel davranışçı terapi, mobil uygulama, kendine yardım, ödev takibi, ruh sağlığı, sistematik derleme.

# Multicultural Identity And Diversıty Discourse In American Children's Literature (based On The Book "American Children's Literature" By Shahin Khalilli And Saadat Aliyeva)

**Doç. Dr. Sevda HUSEYNOVA**
Baku Engineering University
shuseynova@beu.edu.az
ORCID: 0000-0002-5526-0147

**Abstract**

This article examines the discourse of multicultural identity and diversity in American children's literature based on Shahin Khalilli and Saadat Aliyeva's "American Children's Literature." The study shows that American children's literature is a multi-level cultural system formed as a result of the interaction of different ethnic, linguistic, and cultural traditions. The article argues that multiculturalism is expressed not only at the level of the subject but also through narrative structures, linguistic features, and genre diversity. In this sense, the mirror-window idea is especially meaningful, as it allows children to both see themselves in stories and learn about people whose experiences are different from their own. At the same time, the experience of migration and the problem of dual hybrid identity are considered key factors reflecting the realities of a multicultural society. The article also examines the narrative strategies used in the presentation of multicultural identity and the role of language as a carrier of cultural memory. In addition, the study analyzes the importance of diversity discourse in the context of education and social values, the reassessment of the concept of otherness, and the deconstruction of stereotypes. The formation of transcultural identity in the context of globalization and its impact on children's literature are also in the spotlight. As a result, it is determined that American children's literature not only reflects cultural diversity but also plays an important role in the formation of inclusive values, empathy, and cultural dialogue.

**Keywords:** Multicultural identity, American children's literature, diversity discourse, otherness, transcultural identity

# Almanya'da Kültürel Oryantasyon Ölçeği'nin (AKO) Geliştirilmesi: Bir Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

**Arş. Gör. Emre KARABUDAK**
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
emre.karabudak@erzincan.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8948-3867
**Prof. Dr. Mücahit KAĞAN**
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
mkagan@erzincan.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1983-5748
**Doç. Dr. Mustafa KÖROĞLU**
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
----@gmail.com
ORCID: 0000-0000-0000-0000

## Özet

Bu çalışmanın amacı, Almanya'da yaşayan üçüncü kuşak Türk kökenli yetişkinlerin kültürlenme örüntülerini değerlendirmeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olan Almanya'da Kültürel Oryantasyon Ölçeği'nin (AKO) psikometrik özelliklerini incelemektir. Berry'nin kültürlenme modeli temel alınarak geliştirilen ölçek, Köken Kültürü, Ev Sahibi Kültürü, Kültürel Aktarım ve Kültürel Sentez olmak üzere dört alt boyuttan ve 24 maddeden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini Almanya'da yaşayan Türk kökenli 641 katılımcı oluşturmuş; veri seti, açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) için rastgele iki bağımsız alt örnekleme (sırasıyla n=320 ve n=321) ayrılmıştır. AFA sonuçları, veri setinin faktör analizine son derece uygun olduğunu (KMO=.967, Bartlett $\chi^2$=7535.05, p<.001) ve dört faktörlü yapının toplam varyansın %65,5'ini açıkladığını göstermiştir. DFA bulguları, önerilen dört faktörlü modelin veriyle oldukça iyi düzeyde uyum gösterdiğini ortaya koymuştur ($\chi^2$/sd=1.11, CFI=.996, TLI=.996, RMSEA=.019). Bu model, alternatif bir iki faktörlü model ile karşılaştırılmış ve dört faktörlü yapının istatistiksel olarak anlamlı biçimde üstün olduğu belirlenmiştir ($\Delta\chi^2$(5)=1142.15, p<.001). Ölçeğin iç tutarlılık güvenirlik katsayıları alt boyutlarda .916 ile .960, toplam ölçekte ise .952 olarak bulunmuştur. Yakınsak geçerlik kapsamında AKO'nun, algılanan sosyal destek (MSPSS; r=.836) ve benlik saygısı (İBSÖ; r=.703) ile pozitif yönde, anlamlı ve güçlü ilişkiler sergilediği görülmüştür. Elde edilen bulgular, AKO'nun Almanya'daki üçüncü kuşak Türk diasporasının kültürlenme örüntülerini değerlendirmede kullanılabilecek, güçlü psikometrik özelliklere sahip bir araç olduğunu göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Kültürlenme, ölçek geliştirme, Türk diasporası, kültürel oryantasyon

# X ve Y Kuşağı Ebeveynlerinin Çocuk Eğitiminde Geleneksel ve Dijital Uygulamaları Kullanma Tercihleri

**Lütfiye ŞİŞMAN**
Öğrenci
251300160@ogrenci.karatay.edu.tr
ORCID: 0009-0008-1588-4546
**Dr. Öğr. Üyesi Emine ARSLAN KILIÇOĞLU**
Kto Karatay Üniversitesi
emine.arslan@karatay.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8319-2404

## Özet

Günümüzde teknolojik gelişmelerle birlikte çocuk yetiştirme süreçlerinde ebeveynlerin tercih ettikleri eğitim uygulamaları ve çocuk yetiştirme yaklaşımlarında değişimler meydana gelmektedir. X ve Y kuşaklarına mensup ebeveynlerin çocuk eğitimine yönelik tercihleri, sahip oldukları deneyimler ve teknolojik gelişmelere ilişkin yaklaşımları doğrultusunda farklılık gösterebilmektedir. Bu çalışma, X ve Y kuşağı ebeveynlerinin çocuk eğitiminde tercih ettikleri geleneksel ve dijital uygulamaları çocuk gelişimi açısından incelemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışma, konuya ilişkin ulusal ve uluslararası literatürün tematik olarak incelenmesine dayalı bir derleme niteliğindedir. Bu kapsamda kitap okuma, yüz yüze etkileşim, fiziksel oyun, aile içi sorumluluk paylaşımı ve günlük yaşam temelli öğrenme gibi geleneksel uygulamalar ile mobil eğitim araçları, etkileşimli oyunlar, video içerikleri ve çevrim içi öğrenme ortamları gibi dijital uygulamalar ele alınmıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda, X kuşağı ebeveynlerinin çocuk yetiştirme süreçlerinde çoğunlukla düzen, sınır koyma ve somut materyallere dayalı geleneksel yöntemlere öncelik verdiği belirlenmiştir. Bununla birlikte, Y kuşağı ebeveynlerinin dijital araçları ve etkileşimli oyunları eğitimin doğal bir parçası olarak görmeye daha yatkın olduğu; ancak yoğun bilgi akışının getirdiği mükemmeliyetçilik baskısı ve çok sayıda eğitsel uygulama, uzman görüşü ve içerik uyaranı arasında seçim yapma gibi unsurlarla karşı karşıya kaldığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, her iki kuşağın da çocukların gelişim düzeylerinin desteklenmesinde yüz yüze etkileşim, duygusal eşlik ve ebeveyn rehberliğinin önemini koruduğu anlaşılmaktadır. Sonuç olarak, geleneksel ve dijital uygulamaların birbirinin alternatifi olarak değerlendirilmemesi; çocuğun yaşı, gelişimsel özellikleri, yetiştirilme kültürü ve bireysel gereksinimleri doğrultusunda dengeli ve bilinçli biçimde yönetilmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, ebeveynlerin ebeveynlik uygulamalarında çocuk odaklı iyileştirmeler yapmaları önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Çocuk eğitimi, ebeveynlik uygulamaları, X kuşağı, Y kuşağı, dijital uygulamalar

# Göç Psikolojisi: Göçmenlerin Travmaları ve Travmanın Dönüşümü Üzerine Bir Değerlendirme

**Nilay GARİPBAŞ**
Öğrenci
nilaygaripbas@gmail.com
ORCID: 0000-0002-7181-8841
**Prof. Dr. Erdinç ÖZTÜRK**
Cerrahpaşa Üniversitesi Adli Tıp Adli Bilimler Enstitüsü
erdincerdinc@hotmail.com
ORCID: 0000-0003-1553-2619

## Özet

Gün geçtikçe küreselleşen dünyada çok katmanlı ve multidisipliner bir olgu olarak öne çıkan; öncesi sırası ve sonrasıyla göç süreci güncel ve önemli bir konudur. Göç olgusunun yalnızca travmatik bir mağduriyetin değil aynı zamanda travmanın dönüştürücü gücünü güncel müdahalelerin analiziyle değerlendirerek katkı sağlamayı amaçlayan çalışmada göçmenlerin yaşadığı psikososyal travmalar, bu travmaların kuşaklararası aktarım mekanizmaları, süreç içerisinde ortaya çıkan olumsuz klinik tablolar ile travma sonrası büyüme ve psikolojik dayanıklılık gibi dönüştürücü/gelişimsel dinamikler bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmektedir. Araştırma, göç ve ruh sağlığı literatüründeki güncel ve ampirik araştırmaların yanı sıra kuramsal yaklaşımların derlenmesine dayanmaktadır. Göç olgusu; toplumsal dissosiyasyon, kronik çocukluk çağı travmaları ve kitlesel şiddet gibi psikotoplumsal nedenleri açısından incelenmiştir. Ek olarak; kuşaklararası travma transferinde aile içi iletişim tarzları ("sessizlik komplosu", "açık iletişim", "modüle edilmiş açıklama" ve "filtrelenmemiş konuşma") ve klinik müdahale yöntemleri (EMDR, BDT, Öyküsel Maruz Bırakma, önleme çalışmaları ve dijital sağlık uygulamaları) değerlendirilmiştir. Farkındalık müdahaleleri önerilmiştir. Göçmenlerin yalnızlık, yabancılaşma, damgalanma, ayrımcılık, somatizasyon, depresyon, anksiyete ve TSSB gibi güçlükleri yaygın biçimde deneyimlediği; özellikle çocukluk ve erken ergenlikte göç edenlerde psikoz riskinin yükseldiği saptanmıştır. Şartların göç öncesi dönemden daha olumsuz olduğu durumlarda patolojik dissosiyasyonun baskınlaşarak "Fosilleşimsel Göç" ve çözümlenemeyen yas süreçlerinin doğduğu belirtilmiştir. Kuşaklararası Aktarım; savaş ve sürgün gibi ağır travmaların, epigenetik, psikodinamik ve aile içi iletişim yollarıyla ikinci ve üçüncü kuşaklara (ikincil/vekaleten travma olarak) aktarıldığı; bu durumun sonraki nesillerde kaygı, OKB ve ailevi psikolojik sağlamlıkta düşüşle seyrettiği belirlenmiştir. Travmanın Dönüşümü ve Büyüme; Göç edilen yeni ortamın daha olumlu şartlar sunması halinde sürecin bir "Gelişimsel Göç"e dönüşebildiği ve "psikojen pompa etkisi" yaratarak bireylerin otantik bir farkındalıkla topluma kalıcı psikotoplumsal miraslar bırakabildiği gösterilmiştir. Entegrasyon, çokkültürlülük, sosyal destek ve psikolojik akrabalık algısının travma sonrası büyümeyi ve dayanıklılığı beslediği tespit edilmiştir. Göçmen ruh sağlığını korumak ve geliştirmek için tek tip yaklaşımlar yerine bireysel, ailesel ve toplumsal düzeyleri hedefleyen çok sistemli, önleyici ve adli/klinik değerlendirme standartlarına sahip müdahale protokolleri geliştirilmelidir. Göçmenlerin sadece travma taşıyıcısı değil, aynı zamanda baş etme ve dayanıklılık mirasının devredicisi olduğu unutulmamalı; sürdürülebilir, kolay erişilebilir, yüz yüze ve/veya dijital imkânlarla desteklenmiş psikososyal entegrasyon politikaları bir an önce hayata geçirilmelidir.

**Anahtar Sözcükler:** Göç Psikolojisi, Göç Travması, Kuşaklararası Travma Aktarımı, Dissoanaliz, Travma Sonrası Büyüme, Psikososyal Entegrasyon

# Duygusal Kırılganlık: Bir Literatür İncelemesi *

**Ramazan Mert ÖGE**
Öğrenci
mert.oge@std.yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-1669-6466
**Prof. Dr. Seydi Ahmet SATICI**
Yıldız Teknik Üniversitesi
ahmet.satici@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2871-8589

## Özet

Son yıllarda ruh sağlığı alanında bireylerin stres verici yaşam olaylarına ve kişilerarası olumsuz yaşantılara verdikleri tepkilerin tanımlanmasında duygusal kırılganlık kavramının kullanımı önem kazanmaktadır. duygusal kırılganlık; bireyin eleştirilme ve reddedilme, ilişkilerin bozulması kişilerarası çatışmalar ve kaçınma davranışları ile ilişkili durumlarda duygusal olarak ne derece hassas ve incinebilir olduğunu ifade eden çok boyutlu bir psikolojik yapı olarak ele alınmaktadır. bu yapı kişilerarası olayların birey üzerinde oluşturduğu duygusal etkinin şiddetini ve bireyin bu olaylardan ne ölçüde incindiğini açıklamaya odaklanmaktadır. Duygusal kırılganlık aynı zamanda bireyin psikolojik uyumunu etkileyen birçok koruyucu ve risk faktörüyle yakından ilişkilidir. Özellikle psikolojik sağlamlık, bilişsel esneklik, duygu düzenleme ve iyi oluşun koruyucu süreçler; psikolojik kırılganlık, duygu düzenleme güçlükleri, depresif belirtiler, ruminasyon, anksiyete ve stres süreçlerinin ise risk süreçleri kapsamında değerlendirilmesi, duygusal kırılganlığın kuramsal çerçevesinin daha kapsamlı biçimde açıklanmasına katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, duygusal kırılganlık kavramının kuramsal temellerini incelemek, ilişkili psikolojik yapılarla olan kavramsal bağlantılarını ortaya koymak ve güncel alan yazınını bütüncül bir çerçevede değerlendirmektir. Literatür taramasına dayanan bu çalışmada ulusal ve uluslararası alan yazınında yer alan kuramsal ve ampirik çalışmalar incelenmiş; duygusal kırılganlığın kavramsal çerçevesi, kuramsal dayanakları ve ilişkili psikolojik yapılarla ortak ve ayırt edici yönleri değerlendirilmiştir. Araştırma, duygusal kırılganlığın ilişkili psikolojik yapılarla birlikte değerlendirilmesinin, kavramın kuramsal çerçevesinin daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır. Bu doğrultuda, gerçekleştirilecek görgül ve özellikle boylamsal araştırmaların, duygusal kırılganlığın gelişimsel süreçlerini ve ruh sağlığı üzerindeki etkilerini açıklamada alan yazına önemli katkılar sunacağı değerlendirilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Duygusal Kırılganlık, kişilerarası ilişkiler, literatür incelemesi

* Bu çalışma; birinci yazarın, ikinci yazarın danışmanlığında yürüttüğü doktora tezinden üretilmiştir.

# Deprem Sonrası Yaşamı Yeniden Anlamlandırma: Ergenlerin Deneyimleri Üzerine Bir Durum Çalışması

**Dr. Ahmet TOPLU**
MEB
ahmettoplu4633@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9490-1533

## Özet

Bu araştırmanın amacı, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezi depremlerini deneyimleyen ergenlerin deprem sonrası yaşamı yeniden anlamlandırma süreçlerini ve bu süreçteki deneyimlerini ortaya koymaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması (case study) kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını 2025-2026 eğitim öğretim yılında Kahramanmaraş ilinin Merkez ilçesinde öğrenim gören 28 ergen öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak ‘’Kişisel Bilgi Formu’’ ve ‘’Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu’’ kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yoluyla incelenerek kodlara, temalara ve alt temalara ayrılmıştır. Bu doğrultuda 4 tema ve 20 alt temaya ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bu temalar; depremin anlamlandırılması, depremin etkileri, geleceğin planlanması ve travmayla baş etmedir. Yapılan analizler sonucunda, ergenlerin deprem sonrası yaşamı yeniden anlamlandırmasının bu dört temel tema etrafında şekillendiği görülmüştür. Depremin ergenlerde korku, kayıp ve üzüntü gibi olumsuz yaşantılara yol açmasının yanı sıra, sosyal destek, baş etme, farkındalık geliştirme, güçlenme ve geleceğe yönelik hedefler oluşturma gibi olumlu süreçleri de beraberinde getirdiği görülmüştür. Bu bağlamda ergenlerin deprem sonrası yaşamı yeniden anlamlandırmalarının yalnızca yaşanan travmanın etkileriyle sınırlı olmadığı; travmatik deneyim, baş etme, gelecek yönelimi ve yeniden anlamlandırma süreçlerinin birbirini etkilediği çok boyutlu bir süreç olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca afet sonrası eğitim ortamlarında ergenlerin yalnızca akademik gereksinimlerine değil, psikososyal uyumlarını, sosyal destek kaynaklarını ve geleceğe ilişkin umutlarını güçlendirmeye yönelik çalışmalara da yer verilmesi önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Deprem, ergenler, yaşamı anlamlandırma, baş etme, durum çalışması.

# Z Kuşağı Bireylerin Evlilik Algısı ile Bağlanma Stillerinin İncelenmesi

**Uzman Nurhan EŞİYOK**
Üsküdar Üniversitesi
nurhanesiyokk@gmail.com
ORCID: 0009-0001-6273-7855

**Özet**

Bu araştırmanın amacı, Z kuşağı bireylerin evlilik algıları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelemek ve bağlanma stillerinin evlilik algısını yordama düzeyini belirlemektir. Araştırma, ilişkisel tarama modelinde yürütülen kesitsel nicel bir araştırmadır. Araştırmanın örneklemini, Türkiye'de yaşayan, 1997–2008 yılları arasında doğmuş ve kolayda örnekleme yöntemiyle ulaşılan toplam 311 Z kuşağı bireyi oluşturmaktadır. Veriler çevrim içi ortamda Demografik Bilgi Formu, Evlilik Tutum Ölçeği ve Bağlanma Stilleri Ölçeği Kısa Formu kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, Cronbach alfa katsayısı, Pearson korelasyon analizi ve basit doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırma bulguları, Z kuşağı bireylerin evlilik algıları ile bağlanma stilleri arasında pozitif yönlü, orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğunu göstermiştir ($r = .432$, $p < .001$). Alt boyutlar incelendiğinde evlilik algısı ile güvenli bağlanma arasında pozitif yönlü ve orta düzeyde ($r = .498$, $p < .01$), kaygılı bağlanma arasında pozitif yönlü ve zayıf düzeyde ($r = .284$, $p < .01$), kaçınan bağlanma arasında ise pozitif yönlü ve anlamlı ($r = .318$, $p < .01$) ilişkiler belirlenmiştir. Regresyon analizi sonucunda bağlanma stillerinin evlilik algısını pozitif yönde ve anlamlı düzeyde yordadığı ($\beta = .432$, $p < .001$) ve evlilik algısındaki toplam varyansın %18,7'sini açıkladığı belirlenmiştir ($R^2 = .187$). Elde edilen bulgular, Z kuşağı bireylerin evlilik algıları ile bağlanma örüntüleri arasında anlamlı ilişkiler bulunduğunu ve bağlanma stillerinin evlilik algısının anlamlı bir yordayıcısı olduğunu göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Z kuşağı, evlilik algısı, bağlanma stilleri, aile danışmanlığı

# Ailede Sınırlar, Çocukta Özdenetim: Ergenlerde Şiddet Eğilimini Azaltmaya Yönelik Ebeveyn Psikoeğitim Programı

**Meryem USTA**
Öğrenci
mrymusta.mu@gmail.com
ORCID: 0009-0001-3574-9703

## Özet

Bu araştırma, 12-16 yaş aralığındaki ergenlerde şiddet eğilimiyle ilişkili davranışsal risklerin azaltılmasına yönelik olarak ebeveynlerin psikolojik farkındalık, sınır koyma, duygu düzenleme, şiddetsiz disiplin ve onarıcı iletişim becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Ergenlerde gözlemlenen şiddet ve saldırganlık eğilimi yalnızca bireysel özellikler üzerinden değil; aile içi sınırların belirsizliği, sert veya tutarsız disiplin, düşük duygusal temas, yetersiz ebeveyn izlemi ve dijital ile akran riskleriyle ilişkili bütüncül bir süreç olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmada şiddet, fiziksel saldırının yanı sıra sözel tehdit, eşyaya zarar verme, yıldırma, dijital ortamda aşağılama ve problemleri güç kullanarak çözme gibi davranışsal riskleri kapsayan geniş bir çerçevede ele alınmaktadır. Saldırganlık ise, fiziksel ve sözel saldırganlık, öfke ve düşmanlık eğilimlerini ifade eden ve Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği ile ölçülen bir özellik olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda, ebeveynlere yönelik sekiz haftalık "DURAK-SINIR" psikoeğitim programı geliştirilmiştir. Programda bağlanma temelli dinleme, sınır ve ceza arasındaki fark, kriz anında duraklama, özdenetimi destekleme, dijital sınırlar ve kriz sonrası onarıcı iletişim becerileri ele alınmaktadır. Araştırma, deney ve bekleme listesi kontrol gruplu yarı deneysel ön-test, son-test ve üç aylık izlem deseninde yürütülecektir. Deney ve bekleme listesi kontrol gruplarına katılımcıların atanma yöntemi, araştırma uygulamasının başlangıcında belirlenecektir. Katılımcılar, gönüllülük ve uygunluk ölçütlerine göre çalışmaya dahil edilecek ve her biri 30 kişiden oluşan deney ve bekleme listesi kontrol gruplarına atanacaktır. Araştırmanın örneklemini, 12-16 yaş aralığında çocuğu bulunan 60 ebeveyn oluşturacak ve katılımcılar 30'ar kişilik deney ve kontrol gruplarına ayrılacaktır. Ergenlerin saldırganlık düzeyleri, ebeveynlerin bildirimleri doğrultusunda Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği ile değerlendirilecektir. Veri toplama sürecinde demografik bilgi formu, Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği, Güçler ve Güçlükler Anketi, Aile Sınır ve Özdenetim Bilgi-Beceri Testi, Evde Çatışma ve Onarım Günlüğü ile yarı yapılandırılmış ebeveyn görüşmeleri kullanılacaktır. Ön-test, son-test ve üç aylık izlem ölçümlerinden elde edilen nicel veriler, grup ve zaman etkileri ile grup-zaman etkileşiminin değerlendirilmesi amacıyla karma tasarımlı tekrarlı ölçümler ANOVA yöntemiyle analiz edilecektir. Bu çalışmanın, ebeveynlerin aile içi sınır koyma ve özdenetimi destekleme becerilerinin geliştirilmesine yönelik uygulanabilir ve ölçülebilir bir psikoeğitim modeli sunması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Ergenlik, şiddet eğilimi, ebeveyn psikoeğitimi, aile sınırları, özdenetim

# Aile Kırılganlığı: Kavramsal Bir Çerçeve ve Psikolojik Süreçler Açısından Alanyazın İncelemesi

**Uzman Gamze CECO**
Yıldız Teknik Üniversitesi
gamzececo@gmail.com
ORCID: 0000-0002-6292-3535
**Prof. Dr. Seydi Ahmet SATICI**
Yıldız Teknik Üniversitesi
ahmet.satici@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2871-8589

## Özet

Aile, üyelerinin bireysel gelişimini ve ruh sağlığını doğrudan etkileyen temel bir sistem olarak değerlendirilmektedir. Son yıllarda aile psikolojisi alanında giderek daha fazla ilgi gören "aile kırılganlığı" kavramı; ailenin stres, kriz ve zorlu yaşam koşulları karşısındaki duyarlılık düzeyini ifade etmekte ve aile işlevselliğini tehdit eden önemli bir risk faktörü olarak ele alınmaktadır. Bu çalışmada aile kırılganlığının kuramsal temelleri sistem kuramı ve aile stres modelleri çerçevesinde incelenmekte; kavramın aile uyumu, aile bütünlüğü ve aile yaşam doyumu gibi psikolojik süreçlerle ilişkisi alanyazın bulguları ışığında tartışılmaktadır. Yapılan araştırmalar, aile kırılganlığının yalnızca dış stres etkenlerine değil; iletişim örüntüleri, bağlanma stilleri ve aile içi dinamikler gibi içsel süreçlere de bağlı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, kırılganlığın statik bir özellik değil, ailenin zorlayıcı koşullar karşısında geliştirdiği uyum ve baş etme kapasitesiyle şekillenen dinamik bir süreç olarak ele alınması gerektiğine işaret etmektedir. Türk aile yapısı ve kültürel bağlamı açısından değerlendirildiğinde, genişletilmiş aile ilişkileri, toplulukçu değerler ve aile içi rol dağılımlarının kırılganlığın deneyimlenme biçimini farklılaştırabileceği, bu nedenle konunun psikoeğitim, aile danışmanlığı ve koruyucu ruh sağlığı hizmetleri alanında daha sistematik biçimde ele alınması gerektiği anlaşılmaktadır. Alanyazındaki mevcut çalışmaların büyük ölçüde batı toplumlarına dayalı kuramsal modeller üzerinden yürütüldüğü, Türk kültürüne özgü aile dinamiklerini merkeze alan kapsamlı çalışmaların ise sınırlı kaldığı görülmektedir. Bu çalışma, kültüre duyarlı kuramsal çerçevelerin geliştirilmesi, aile kırılganlığını erken dönemde belirlemeye yönelik değerlendirme araçlarının yaygınlaştırılması ve koruyucu-önleyici nitelikte müdahale programlarının oluşturulmasına yönelik önerilerle sonuçlandırılmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** aile kırılganlığı, aile psikolojisi

# Yalnızlık Literatüründe Yeni Bir Kavram: Varoluşsal Yalnızlık

**Uzman Büşra KOÇYİĞİT**
Milli Eğitim Bakanlığı
bkocyigit11@gmail.com
ORCID: 0000-0002-1310-6256
**Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ**
Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7930-3121

## Özet

Son yıllarda, varoluşsal yalnızlık, yalnızlık üzerine yazılmış literatürde giderek daha fazla ilgi görmeye başlamıştır. Sosyal ya da duygusal yalnızlıktan farklı olarak, varoluşsal yalnızlık, hem dünyadan hem de diğer insanlardan derin bir öznel kopukluk hissini ifade eder. Varoluşsal yalnızlık, dünyada temelde yalnız olma, başkalarıyla tam bir bağ kuramama ve yaşam, ölüm ve varoluşun en derin boyutları bağlamında derin bir izolasyon hissi yaşama gibi öznel deneyimleri ifade eder. Bu deneyim, bireyler başkalarıyla çevrili olsalar bile ortaya çıkabilir. Sosyal ve duygusal yalnızlık genellikle anlamlı sosyal ilişkilerin ve kişilerarası bağların eksikliğinden kaynaklandığı şeklinde anlaşılırken, varoluşsal yalnızlık ise insanlık durumunun doğasında var olan daha temel bir kopukluk hissini yansıtır ve sıklıkla yaşamda anlam ve amaç eksikliği algısıyla birlikte görülür. Bu temel kopukluk hissi, bireyin yakın arkadaşları, aile üyeleri veya diğer kişilerle olan ilişkilerinden bağımsız olarak yaşanır. Başka bir deyişle, başkalarının varlığı ya da yakın kişilerarası ilişkilerin bulunması, varoluşsal yalnızlık deneyimini ortadan kaldırmaz. Varoluşsal yalnızlık üzerine yapılan araştırmalar, bu kavramı kavramsallaştırmak ve doğasını incelemek için ağırlıklı olarak nitel yöntemlere dayanmıştır. Nitel bir çalışmada katılımcılar, varoluşsal yalnızlığı dünyadan ve diğer insanlardan derin bir kopukluk hissi, derinden yaşanan bir yalnızlık biçimi, yanlış anlaşıldığı hissi ve yaşamda anlam ve amaç eksikliği olarak tanımlamışlardır; bu tanım, deneyimin hem bilişsel hem de duygusal yönlerini yansıtmaktadır. Benzer şekilde, ergenlerle yapılan nitel araştırmalara göre, varoluşsal yalnızlık, bireyin boşluk hissi, kaybolmuşluk hissi ve kapana kısılmışlık hissini ifade eder. Buna karşılık, varoluşsal yalnızlığın olumlu yönlerini vurgulayan araştırmacılar, bu tür bir yalnızlığın bireylere kimliklerini oluşturma ve yaratıcılıklarını geliştirme fırsatı sunabileceğini savunmuşlardır. Daha önceki araştırmalar, varoluşsal yalnızlığın kaygı, depresif belirtiler ve diğer olumsuz psikolojik sonuçlarla pozitif bir ilişki içinde olduğunu, buna karşılık yaşamda anlam ve yaşam doyumu gibi olumlu psikolojik kavramlarla ise negatif bir ilişki içinde olduğunu ortaya koymuştur.

**Anahtar Sözcükler:** Varoluşsal Yalnızlık, Sosyal Yalnızlık, Duygusal Yalnızlık, Yaşamda Anlam, İyi Oluş

# Çocuk Dostu Şehirleri Psikolojik Bir Kaynak Olarak Yeniden Düşünmek: Çocuk ve Ergenlerde Psikolojik Sağlamlığa İlişkin Kavramsal Bir Çerçeve *

**Uzman Muhammet Can DOĞRU**
Yıldız Teknik Üniversitesi
candogru3@gmail.com
ORCID: 0000-0003-0357-2023
**Prof. Dr. Ali ERYILMAZ**
Yıldız Teknik Üniversitesi
aeryilmz@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0001-9301-5946

## Özet

Çocuk dostu şehir yaklaşımı, çocukların kent yaşamına katılımını, güvenli ve erişilebilir çevrelere ulaşımını, oyun ve sosyal etkileşim olanaklarını ve karar alma süreçlerinde görünür olmalarını destekleyen çok boyutlu bir yaklaşım olarak özellikle mimarlık, şehir planlama ve kentsel tasarım alanlarında ele alınmaktadır. Bununla birlikte, çocuk dostu kentsel çevrelerin çocuk ve ergenlerin psikolojik sağlamlığı üzerindeki olası rolü psikoloji ve ruh sağlığı literatüründe görece sınırlı biçimde incelenmiştir. Bu çalışmanın amacı, çocuk dostu şehirleri çocuk ve ergenlerin psikolojik sağlamlığını destekleyebilecek bir çevresel kaynak olarak yeniden kavramsallaştırmak ve bu ilişkiyi psikolojik sağlamlığın koruyucu faktörleri perspektifinden açıklayan bütüncül bir kavramsal çerçeve önermektir. Bu doğrultuda ilgili literatür, çocuk dostu şehirler, çocuk ve ergen ruh sağlığı, kentsel çevre ve psikolojik sağlamlık literatürlerinin kesişiminde bütünleştirici bir yaklaşımla ele alınmıştır. Çocuk dostu şehirler yalnızca çocukların fiziksel gereksinimlerine yanıt veren kentsel çevreler olarak değil, çocukların sosyal, duygusal ve psikolojik gelişimini destekleyebilecek ekolojik kaynaklar olarak değerlendirilmiştir. Psikolojik sağlamlığın koruyucu faktörler yaklaşımı temelinde, çocuğun içinde bulunduğu çevrenin sunduğu güvenlik, sosyal destek, aidiyet, katılım, erişilebilirlik ve sosyal etkileşim olanaklarının dışsal koruyucu kaynaklar oluşturabileceği; bu kaynakların ise çocukların yeterlik, özerklik, sosyal bağlantı, prososyal yönelim ve amaçlara yönelik çaba gibi bireysel ve ilişkisel kaynaklarını güçlendirebileceği ileri sürülmüştür. Bu çerçevede, çocuğun gündelik yaşamını oluşturan yakın ilişkileri ile daha geniş kentsel çevrenin birbirini tamamlayan koruyucu bağlamlar oluşturabileceği düşünülmektedir. Sonuç olarak çalışma, çocuk dostu şehirlerin yalnızca fiziksel ve sosyal açıdan nitelikli yaşam alanları olarak değil, aynı zamanda çocuk ve ergen ruh sağlığını destekleyen ekolojik koruyucu çevreler olarak değerlendirilmesini önermektedir. Önerilen çerçeve, çocuk dostu kent politikaları ile çocuk ve ergen ruh sağlığı araştırmalarını bir araya getirerek kentsel çevrenin psikolojik sağlamlıktaki rolünün daha bütüncül biçimde incelenmesine yönelik yeni araştırma olanakları sunmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Çocuk dostu şehirler, psikolojik sağlamlık, koruyucu faktörler, çocuk ve ergen ruh sağlığı, ekolojik yaklaşım

* Bu bildiri, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Doktora Programı kapsamında yürütülen "Çocuk Dostu Şehirler ve Ruh Sağlığı: Ortaokul Öğrencilerinde Psikolojik Sağlamlığa Yönelik Bir Model Önerisi" başlıklı doktora tez çalışmasından üretilmiştir.

# Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutumun Çocukluk Çağı Psikolojik İstismarı, Bilişsel Duygu Düzenleme ve Öz Şefkat Bakımından Yordanması *

**Dr. Öğr. Üyesi Ceren BEKTAŞ AYDIN**
Yıldız Teknik Üniversitesi
cerenbektas1991@hotmail.com
ORCID: 0000-0003-0567-7945
**Esma Nur KAPUSUZ**
Öğrenci
esmanurkapusuz11@gmail.com
ORCID: 0009-0007-5461-1906
**Yağmur KARAKUŞ**
Öğrenci
yagmurkarakus1802@gmail.com
ORCID: 0009-0001-6020-3040
**Gülsu BAYRAK**
Öğrenci
bpdugulsubayrak@gmail.com
ORCID: 0009-0005-8188-8332
**Ece KÜLÜĞ**
Öğrenci
ece.kulug@gmail.com
ORCID: 0009-0005-3042-3930

## Özet

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinde yakın partner şiddetine yönelik tutumun(YPŞT) çocukluk çağı psikolojik istismarı(ÇÇPİ), bilişsel duygu düzenleme ve öz şefkat tarafından ne düzeyde yordandığını belirlemektir. Araştırma kapsamında toplam 326 kişiden veri toplanmıştır. Veriler, kolayda örnekleme ve kartopu örnekleme yöntemleri aracılığıyla elde edilmiştir. Katılımcıların 243'ü (%74) kadın, 83'ü (%26) erkektir. Yaş ortalaması 21 olarak bulunmuştur (SS = 2.07). Veri toplama aracı olarak Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, Psikolojik İstismar Ölçeği, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği ve Öz Anlayış Ölçeği kullanılmıştır. Veri analiz yöntemi olarak, Pearson korelasyon ve çoklu hiyerarşik regresyon analizleri kullanılmıştır. YPŞT ile bilişsel duygu düzenleme stratejileri, ÇÇPİ ve öz şefkat değişkenleri arasındaki ilişkiler incelendiğinde, yıkım(Y) ($r = .23$, $p < .01$) ve diğerlerini suçlama(DS) ($r = .22$, $p < .01$) stratejilerinin YPŞT ile pozitif yönde anlamlı ilişki gösterdiği görülmüştür. Kendini suçlama(KS) ($r = .11$, $p < .05$) ve ÇÇPİ ($r = .13$, $p < .05$) da YPŞT ile pozitif yönde anlamlı ilişkili bulunmuştur. Plana tekrar odaklanma(PTO) stratejisi ise YPŞİ ile negatif yönde anlamlı ilişki sergilemiştir ($r = -.13$, $p < .05$). Kabul etme, düşünceye odaklanma, pozitif tekrar odaklanma, pozitif yeniden değerlendirme, bakış açısına yerleştirme ve öz şefkat toplam puanı ile YPŞT arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bunun için söz konusu değişkenlerin regresyon analizine dahil edilmemesine karar verilmiştir. Yakın partner şiddetine yönelik tutumu yordayan değişkenleri belirlemek amacıyla üç adımlı hiyerarşik regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. ÇÇPİ'nin tek başına YPŞT'u anlamlı biçimde yordadığı görülmüştür ($\beta = .127$, $t = 2.304$, $p < .05$). Bu model varyansın %1.6'sını açıklamaktadır ($R^2adj = .013$, $\Delta R^2 = .016$, Fdeğişimi = 5.308, $p < .05$). İkinci adımda KS, Y ve DS stratejilerinin modele eklenmesiyle birlikte açıklanan varyans istatistiksel olarak anlamlı düzeyde artmıştır ($\Delta R^2 = .058$, Fdeğişimi = 6.733, $p < .001$). Bu adımda Y ($\beta = .154$, $t = 2.154$, $p < .05$) ve DS ($\beta = .133$, $t = 2.132$, p .05). Sonuçlar ilgili literatür ışığında tartışılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Yakın partner şiddetine yönelik tutum, çocukluk çağı psikolojik istismarı, öz şefkat, bilişsel duygu düzenleme

* Bu araştırma 2209-A programı kapsamında TÜBİTAK tarafından desteklenmiştir. Destekleri için TÜBİTAK'a teşekkürlerimizi sunarız.

# Hedefe Yönelik Planlama Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

**Hilal Asena ÖZDEMİR**
Öğrenci
hilalasenaozdemir@posta.mu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5300-0026

**Özet**

Bu çalışmanın amacı, Hedefe Yönelik Planlama Ölçeği'nin (Bieleke ve Lucas, 2021) Türkçe'ye uyarlanmasına yönelik geçerlik ve güvenirlik çalışmalarını yapmaktır. Öncelikle araştırmada pilot uygulama gerçekleştirilerek anlaşılmadığı tespit edilen maddeler düzenlenmiştir. Araştırma grubunu çeşitli üniversitelerde öğrenimine devam eden seçilen 233 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Ölçeğin faktör yapısını incelemek için 149'u kadın (%77,6) ve 43'ü erkek (22,4) olmak üzere toplam 192 üniversite öğrencisinden veri toplanmıştır. Test-tekrar test güvenirlik çalışması için 37 üniversite öğrencisi; ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerliğini araştırmak için yaşları 149'u kadın (%77,6) ve 43'ü erkek (22,4) olmak üzere toplam 192 üniversite öğrencisi çalışma grubunu oluşturmaktadır. Verilerin analizinde, betimsel istatistikler, korelasyonlar, iç tutarlık katsayısı (Cronbach's alpha), Mc Donald' omega, testi yarılama, alt üst grup, test-tekrar varyans analizi ve faktör analizi kullanılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin orijinal modelinde olduğu dört faktörlü 8 maddeden oluşan bir yapı elde edilmiştir. Ölçüt bağıntılı geçerlik analizi incelendiğinde; Hedefe Yönelik Planlama Ölçeği (HYPÖ) ile Bilişsel Esneklik arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki görülürken, Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ölçeğin güvenirlik analizi incelendiğinde; iç tutarlık katsayısı .85, Mc Donald' omega .89, testi yarılama .85, test-tekrar varyans analizi .89, alt üst gruplar arası farkın yedi ve sekizinci madde haricinde anlamlı olduğu bulgusu elde edilmiştir. Hedefe Yönelik Planlama Ölçeği'nin (HYPÖ) uyarlama çalışması için gerçekleştirilen analizlerin bulguları doğrultusunda, HYPÖ' nün geçerlik ve güvenirlik katsayılarının yeterli düzeyde olduğu sonucuna varılabilir.

**Anahtar Sözcükler:** Hedefe yönelik planlama, geçerlik, güvenirlik.

# Hastanelerde Kapsayıcı Eğitim Kültürünün Gelişmesi: Sağlık Çalışanlarının Eğitim Gereksinimleri Üzerine Kavramsal Bir Çerçeve

**Dr. Öğr. Üyesi Özgür ÖZMEN**
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi
ozgur.ozmen@nisantasi.edu.tr
ORCID: 0009-0001-5244-6106
**Prof. Dr. Nur Yeliz GÜLCAN**
Akdeniz Karpaz Üniversitesi
nuryeliz@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3578-1594

## Özet

Bu çalışma, hastane ortamında kapsayıcı bir eğitim kültürünün nasıl geliştirilebileceğini ve sağlık çalışanlarının çeşitli eğitim gereksinimlerinin bu kültür içinde nasıl sistematik biçimde karşılanabileceğini kavramsal düzeyde ele almaktadır. Sağlık sektörü; mesleki çeşitlilik, hiyerarşik örgütsel yapı, yüksek iş yükü ve sürekli gelişen teknolojik gereksinimler nedeniyle eğitim süreçleri açısından özgün koşullar sunmaktadır. Kapsayıcı eğitim anlayışı, bu koşullar içinde bireysel farklılıklara (yaş, deneyim, eğitim düzeyi, dil, kültürel arka plan) duyarlı, erişilebilir ve hedef odaklı öğrenme süreçlerini ifade etmektedir. Çalışma üç temel soruyu yanıtlamayı hedeflemektedir: Hastanelerde kapsayıcı eğitim kültürünün temel bileşenleri nelerdir? Farklı meslek gruplarının eğitim gereksinimleri sistematik biçimde nasıl belirlenebilir? Kurumsal düzeyde kapsayıcı bir eğitim sistemi nasıl tasarlanabilir? Literatür sentezine dayalı kavramsal çerçeve yaklaşımının benimsendiği çalışmada CIPP ve TNA modelleri ile örgütsel öğrenme kuramından yararlanılarak bütünleşik bir model önerilmektedir. Bulgular; kapsayıcı eğitim kültürünün yönetimsel taahhüt, hedef odaklı içerik tasarımı ve çoklu sunum yöntemlerinin birlikte işlemesiyle geliştirilebileceğine işaret etmektedir. Bulgular, İstanbul'da faaliyet gösteren Avrasya Hastaneleri uygulamalarıyla ilişkilendirilerek örneklendirilmektedir. Çalışma, hastane yöneticileri ve eğitim koordinatörleri için uygulamaya dönük öneriler sunmakta ve sağlık eğitimi alanındaki politika tartışmalarına kavramsal katkı sağlamaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Kapsayıcı eğitim, sağlık çalışanları, eğitim ihtiyaç analizi, hastane yönetimi, örgütsel öğrenme.

# A Comparative Eye-tracking Study on the Visual Attention and Feedback Quality of Primary School Teacher Candidates

**Sena ÇOĞAN**
Öğretmen
cogansena@gmail.com
ORCID: 0009-0003-5705-785X
**Prof. Dr. Kürşat ÇAĞILTAY**
TED Üniversitesi
kursat.cagiltay@tedu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1973-7056

**Abstract**

Providing high-quality feedback is widely recognized as a key pedagogical skill for teachers, yet the complex cognitive processes that underlie the evaluation of student work are often not well understood within the field of education. To address this, the present study compared the visual attention patterns and feedback strategies of seven primary school teacher candidates across all four undergraduate year levels of their training. Using a convergent parallel mixed-methods research design, the study examined how these candidates evaluated an authentic, real-world first-grade Life Studies assignment. Data were meticulously collected through the systematic manual analysis of wearable eye-tracking video recordings and Retrospective Think-Aloud (RTA) interviews conducted immediately following each evaluation session. The study thoroughly examined the differences in error detection patterns, overall evaluation time, and pedagogical reasoning across the different year levels, with particular attention given to the development of the candidates' professional vision. Ultimately, the findings contribute valuable insights to teacher education programs by revealing how evaluative attention and feedback quality dynamically develop across the undergraduate years, while also highlighting the persistent pedagogical tension candidates face when deciding exactly how much of a student's mistakes to actively correct.

**Keywords:** Eye-tracking, teacher candidates, professional vision, feedback quality, mixed-methods

# Visual Attention To Pedagogically Relevant And Irrelevant Areas In Mathematics Textbooks: An Eye-Tracking Study

**Eda Nur COŞKUN**
Öğretmen
enur.coskun@tedu.edu.tr
ORCID: 009-0008-5347- 6244
**Prof. Dr. Kürşat ÇAĞILTAY**
TED Üniversitesi
kursat.cagiltay@tedu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1973-7056

**Abstract**

When it comes to education, every material or tool used becomes important. The reason for this is that these materials are elements that directly affect the student and the learning process. One of these materials is the textbook, which plays a critical role in the classroom implementation of the curriculum. Despite the widespread use of digital learning materials, textbooks affect the learning process not only in terms of content, but also in terms of visual design. Not only the articles on the page, but also the texts, images, examples, titles, and the layout of the activities on the page determine which areas the learners direct their attention to. In this context, the Cognitive Theory of Learning in Multiple Environments reveals that visual elements that are not directly related to learning goals can negatively affect the learning process. In this direction, the aim of the research is to examine the visual attention patterns of experienced classroom teachers and fourth-grade classroom teacher candidates for pedagogically related and unrelated areas within the scope of the Maarif Model third-grade mathematics textbook through eye tracking technology. The research was conducted within the framework of a quantitative comparative research design and was supported by qualitative interviews. The study group included a total of six participants: four experienced classroom teachers from different schools and two classroom teacher candidates. The participants were selected using criterion sampling, a purposeful sampling method. Teaching texts, activities, instructions are pedagogically related areas; decorative visuals and visual elements that are not directly related to teaching goals are designated as pedagogically unrelated areas and defined as Areas of Interest (AOI). In this context, during the eye-tracking process, participants' fixation durations, fixation counts, and attentional disruptions were recorded. Additionally, semi-structured interviews were conducted with the participants following the application. The preliminary findings of the research show that both teachers and teacher candidates direct their attention mainly to pedagogically related areas. However, it has been found that teacher candidates have longer fixation times compared to teachers, especially in pedagogically related areas, and they study these areas for longer.

**Keywords:** Eye tracking, visual attention, textbook design, instructional materials, classroom teacher candidates.

# Exploring Mathematical Problem-solving Through Eye Tracking: Evidence From Ales Logic Questions

**Ece ARI**
Öğrenci
beeceari@gmail.com
ORCID: 0009-0007-0249-6109
**Prof. Dr. Kürşat ÇAĞILTAY**
TED Üniversitesi
kursat.cagiltay@tedu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1973-7056

**Abstract**

This study investigated the visual attention and cognitive processes of university students while they solved ALES mathematics logic questions by integrating eye-tracking data with retrospective verbal reports. Mathematical problem solving requires learners to coordinate multiple representations and identify task-relevant information; however, less is known about how visual attention is allocated during complex, logic-based problems in standardized testing contexts. Eight university students solved three mathematics logic questions selected from the 2021 ALES while their eye movements were recorded using a Tobii Pro Fusion eye-tracking device. Participants solved the problems on paper while viewing them on a computer screen and subsequently reviewed their eye-tracking recordings and explained their reasoning through retrospective verbal reports. Eye-tracking data were analyzed using fixation duration and fixation count across predefined Areas of Interest (AOIs), while the retrospective verbal data were analyzed qualitatively to identify problem-solving strategies and cognitive processes. The study showed that visual attention differed based on the representational demands of the given questions, especially toward task-relevant areas such as tables, rules, target visuals, and example visuals. The retrospective reports disclosed that the participants had different problem-solving strategies, which included rule-based reasoning, trial and error, visualization, and example-based reasoning. The study also revealed instances of metacognitive monitoring and strategy revision. The integration of the two data sources indicated partial congruence between students' visual attention patterns and their reported reasoning processes. Overall, the findings demonstrate that eye-tracking and retrospective verbal reports provide additional information surrounding mathematical problem solving and offer a more comprehensive understanding of the process learners utilize to allocate their attention, coordinate representations, and apply strategies during tasks involving complex reasoning.

**Keywords:** Eye tracking, mathematical problem solving, visual attention, retrospective verbal reports, ALES

# Yetişkinlerde Beyin Çürümesinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

**Arş. Gör. Sena KILIÇ**
ORDU ÜNİVERSİTESİ
senakilic53@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5757-2152
**Doç. Dr. Fatih KOCA**
TRABZON ÜNİVERSİTESİ
fkoca@trabzon.edu.tr
ORCID: 0000-0002-3754-7283

**Özet**

Bu araştırmanın amacı 18 yaş ve üzeri yetişkin bireylerde beyin çürümesinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Bu doğrultuda araştırmanın örneklem grubu 18 yaş ve üzeri 205 yetişkin bireyden oluşmaktadır. Araştırmada veriler, katılımcıların beyin çürümesi düzeylerini ölçmek amacıyla Batmaz vd. tarafından geliştirilen "Brain Rot (Beyin Çürümesi) Ölçeği" ve araştırmacılar tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada veriler, bağımsız örneklemler t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre katılımcıların beyin çürümesi düzeyleri cinsiyete, günlük ekran kullanım süresine ve dijital medya kullanım amacına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Aynı zamanda araştırmada uyku öncesi ekran kullanımı olup olmamasına göre bağımsız örneklemler t- testi için varyansların eşitliği koşulunun sağlanmadığı görülmüş ve bundan dolayı eşit olmayan varyanslar için raporlanan sonuçlar dikkate alınmıştır. Bu doğrultuda elde edilen bulguya göre katılımcıların beyin çürümesi düzeyleri uyku öncesi ekran kullanımı olan ve olmayan grup arasında anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre uyku öncesi ekran kullanımı olan bireylerin beyin çürümesi düzeyleri uyku öncesi ekran kullanımı olmayan bireylerden anlamlı şekilde yüksektir. Çalışmada elde edilen bulgularından yola çıkılarak sonuçlar tartışılmış ve araştırmacılara çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

**Anahtar Sözcükler:** beyin çürümesi, dijital, uyku

# Çocuk ve Ergenlerde Gelişimsel ve Psikososyal Kırılganlıkların Erken Belirlenmesi: Aile Farkındalığı Temelli Ekolojik Erken Müdahale Modeli

**Sefa METİN**
Öğrenci
sefa.metin@st.uskudar.edu.tr
ORCID: 0009-0000-0934-0675

## Özet

Bu çalışma, çocukluk ve ergenlik döneminde şiddet eğilimi, akran ve siber zorbalık, problemli dijital kullanım, davranışsal bağımlılık eğilimleri, duygusal yalıtılmışlık ve aile içi iletişim güçlükleri gibi gelişimsel ve psikososyal kırılganlıkların belirgin sorun örüntülerine dönüşmeden önce fark edilmesi gereksiniminden hareket etmektedir. Araştırmanın amacı, ebeveynlerin erken risk göstergelerini tanıma, psikolojik kabul ve profesyonel yardım arama kapasitelerini güçlendiren; çocuğu aile, okul, akran ve sosyal çevreyle karşılıklı etkileşim içinde değerlendiren aile farkındalığı temelli ekolojik bir erken müdahale modeli geliştirmek ve etkililiğini incelemektir. Çalışma, karma yöntemli, kontrol gruplu yarı deneysel ve uzunlamasına bir desenle planlanmıştır. Başlangıç örneklemini, 6–16 yaş arası bir indeks çocuğu/ergeni bulunan 400 aile–çocuk çifti oluşturacaktır; 200 çift deney, 200 çift kontrol grubuna alınacaktır. Dört ölçüm zamanını kapsayan 24–36 aylık izlem süreci için %25 katılımcı kaybı öngörülmekte ve son izlemde yaklaşık 300 aile–çocuk çiftinin değerlendirmede kalması beklenmektedir. Müdahalenin etkisi ön test, ara test, son test ve izlem ölçümleriyle değerlendirilecektir. Birincil sonuç değişkenleri ebeveyn erken risk farkındalığı ve çocuk/ergenlerde problemli dijital kullanım; ikincil sonuç değişkenleri psikolojik kabul, profesyonel yardım arama eğilimi, aile içi iletişim ve zorbalık/mağduriyet göstergeleridir. Nicel değerlendirmelerde Ebeveyn Psikolojik Farkındalık Ölçeği, Aile İçi İletişim Ölçeği, Problemli Dijital Kullanım/Dijital Bağımlılık Ölçeği, Akran Zorbalığı ve Mağduriyet Ölçeği ile Ebeveyn Kabul ve Yardım Arama Davranışı Formundan; nitel değerlendirmelerde yarı yapılandırılmış görüşmeler, odak grup görüşmeleri, aile farkındalık günlükleri ve okul gözlem verilerinden yararlanılacaktır. Sekiz modüllük müdahale; gelişimsel gereksinimler ve aile farkındalığı, bağlanma ve duygu düzenleme, ebeveynlik tutumları, dijital yaşam ve davranışsal bağımlılık riskleri, akran ilişkileri ve zorbalık, değer aktarımı, kültürel-bölgesel farklılıklar, erken risk göstergeleri, psikolojik kabul ve profesyonel yönlendirme bileşenlerini kapsamaktadır. Nicel verilerin grup-zaman etkileşimini inceleyen tekrarlı ölçüm modelleriyle, nitel verilerin tematik analizle çözümlenmesi ve bulguların karma yöntem yaklaşımıyla bütünleştirilmesi planlanmaktadır. Müdahale ve yönlendirme yapısının eğitim, sağlık, sosyal hizmet ve bağımlılıkla mücadele alanlarındaki mevcut hizmet mekanizmalarıyla uyumlu biçimde geliştirilmesi hedeflenmektedir. Çalışmanın, erken fark etme ve koruyucu müdahale yaklaşımını güçlendiren, kültürel bağlama duyarlı, sürdürülebilir ve ölçeklenebilir bir koruyucu ruh sağlığı modeli geliştirilmesine katkı sunması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Aile Farkındalığı, Ekolojik Sistem, Erken Müdahale, Gelişimsel ve Psikososyal Kırılganlıklar, Koruyucu Ruh Sağlığı

# Gastronomi Pazarlamasında Instagram Görsel İçeriklerinin Satın Alma Tercihleri Üzerine Etkisi

**Zeynep YILMAZ**
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Gastronomi Anabilim Dalı
zeynepylmz2606@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9829-960X
**Doç. Dr. Zehra Dilistan Shipman**
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Gastronomi Anabilim Dalı
dilistan.shipman@nisantası.edu.tr
ORCID: 0000-0001-9829-960X

## Özet

Bu araştırmanın amacı, gastronomi pazarlaması kapsamında Instagram'da paylaşılan görsel içeriklerin tüketicilerin satın alma niyeti üzerindeki etkisini incelemektir. Sosyal medya platformlarının pazarlama iletişimindeki öneminin artmasıyla birlikte görsel içeriklerin tüketici davranışlarını nasıl etkilediğinin belirlenmesi hem akademik hem de sektörel açıdan önem taşımaktadır. Araştırmada görsel çekicilik, bilgi kalitesi ve güvenilirlik, etkileşim ve katılım ile sosyal etki olmak üzere dört temel boyutun satın alma niyeti üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir. Çalışma nicel araştırma yöntemiyle tasarlanmış olup veriler, alanyazından uyarlanan 21 maddelik beşli Likert ölçeği kullanılarak çevrim içi anket yoluyla 255 katılımcıdan elde edilmiştir. Elde edilen veriler güvenirlik analizi, açımlayıcı faktör analizi, korelasyon, çoklu doğrusal regresyon ve fark testleri ile analiz edilmiştir. Bulgular, ölçeğin yüksek geçerlik ve güvenirlik değerlerine sahip olduğunu göstermektedir. Regresyon analizi sonucunda modelin satın alma niyetindeki varyansın %66,4'ünü açıkladığı belirlenmiş; sosyal etki ile etkileşim ve katılım boyutlarının satın alma niyetini anlamlı ve pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir. Buna karşın görsel çekicilik ile bilgi kalitesi ve güvenilirlik boyutlarının bağımsız etkileri istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Sonuç olarak gastronomi pazarlamasında Instagram görsellerinin tüketicilerin satın alma niyeti üzerinde etkili olduğu, ancak bu etkinin görsel estetikten çok sosyal etkileşim ve kullanıcı katılımı aracılığıyla şekillendiği değerlendirilmiştir.

**Anahtar Sözcükler:** Gastronomi pazarlaması, Instagram, sosyal medya, satın alma niyeti, tüketici davranışı

# Pozitif Psikoterapi Temelli Trust-phal Psikoeğitim Programının İlkokul Öğrencilerinde Çatışma Çözme Becerisi, Akran Zorbalığı ve Prososyal Davranışlar Üzerindeki Etkisi: Karma Yöntemli Bir Çalışma

**Rukiye AYDIN**
Öğrenci
rukiye.aydin@std.yildiz.edu.tr
ORCID: 0009-0009-0982-8545
**Prof. Dr. Ali ERYILMAZ**
Yıldız Teknik Üniversitesi
erali76@hotmail.com
ORCID: 0000-0001-9301-5946

## Özet

Çatışma çözme, ilkokul öğrencilerinin sağlıklı kişilerarası ilişkiler kurabilmeleri ve olumlu bir okul ikliminin oluşturulabilmesi açısından temel becerilerden biridir. Artan akran zorbalığı davranışları ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından vurgulanan nezaket kavramı, çatışma çözme becerilerinin önemini daha belirgin hâle getirmektedir. Bununla birlikte, literatürde ilkokul düzeyinde çatışma çözme becerilerini akran zorbalığı ve prososyal davranışlarla birlikte ele alan yapılandırılmış ve bütüncül müdahale programlarının sınırlı olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, Pozitif Psikoterapi temelli Trust-Phal yöntemine dayalı psikoeğitim programının ilkokul öğrencilerinin çatışma çözme becerileri, akran zorbalığı ve prososyal davranışları üzerindeki etkisini incelemektir. Güvenirlik, nezaket, dürüstlük, başarı ve sadakat yeteneklerine dayanan Trust-Phal yönteminin, öğrencilerin saldırgan tepkiler yerine karşılıklı güven, nezaket ve yapıcı iletişime dayalı çözümler geliştirmelerini desteklemesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda araştırma karma yöntemle desenlenmiştir. Araştırmanın nicel aşamasında öntest- son test deney kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Çalışma grubunu İstanbul'da özel bir ilkokulda öğrenim gören 18 dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin dokuzu deney, dokuzu kontrol grubunda yer almaktadır. Deney grubuna dokuz hafta süren Pozitif Psikoterapi temelli psikoeğitim programı uygulanırken kontrol grubuna herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır. Veri toplama araçları olarak Çatışma Çözme Becerileri Ölçeği, Akran Zorbalığı-Çocuk Formu ve Çocuk Prososyallik Ölçeği kullanılmıştır. Nicel veriler IBM SPSS Statistics 26 programı ile analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılım varsayımlerını karşılaması nedeniyle analizlerde bağımsız örneklemler t-testi ve bağımlı örneklemler t-testi kullanılmıştır. Nitel veriler yarı yapılandırılmış öğrenci görüşmeleri aracılığıyla toplanmış olup içerik analiziyle değerlendirilecektir. Araştırmanın nitel veri analizi ve izleme testi aşamaları devam etmektedir. Araştırma bulgularına incelendiğinde, uygulama öncesinde deney ve kontrol gruplarının incelenen değişkenler açısından anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>.05$). Deney grubunun öntest ve sontest puanları karşılaştırıldığında, öğrencilerin çatışma çözme becerilerinde anlamlı bir artış ($p=.002$), zorbalık düzeylerinde anlamlı bir azalma ($p=.049$) olduğu belirlenmiştir. Kurban olma ve prososyal davranış puanlarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>.05$). Deney ve kontrol gruplarının sontest puanları karşılaştırıldığında, deney grubunun çatışma çözme becerilerinin kontrol grubundan anlamlı düzeyde yüksek ($p=.001$), zorbalık düzeylerinin ise anlamlı düzeyde düşük olduğu ($p=.010$) saptanmıştır. Kurban olma ve prososyal davranış açısından gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>.05$). Bulgular, Pozitif Psikoterapi temelli psikoeğitim programının ilkokul öğrencilerinin çatışma çözme becerilerinin geliştirilmesinde ve zorbalık davranışlarının azaltılmasında etkili olabileceğine işaret etmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Çatışma çözme, akran zorbalığı, prososyal davranış, pozitif psikoterapi, trust-phal yöntemi

# Okul Yöneticilerinin Değişim ve Dönüşüm Liderliği Düzeylerinin Öğretmenlerin 21. Yüzyıl Becerileri Temelli Öğretim Uygulamalarına Etkisi

**Esmanur ERÇAKIR**
Öğrenci
20253650@std.neu.edu.tr
ORCID: 0009-0007-3829-7718
**Doç. Dr. Fatma KÖPRÜLÜ**
Yakın Doğu Üniversitesi
Fatma.koprulu@neu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7233-4224

## Özet

Toplumsal ve teknolojik gelişmeler, eğitim sistemlerinde değişim ve dönüşüm süreçlerini hızlandırmakta; bu süreçte okul yöneticilerinin liderlik yaklaşımları, öğretmenlerin pedagojik tercihleri ve çağdaş öğretim uygulamaları üzerinde önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle 21. yüzyıl becerilerinin eğitim ortamlarına etkili biçimde aktarılmasında yenilikçi, katılımcı ve dönüşümcü liderlik anlayışları önem kazanmaktadır. Okul yöneticilerinin değişime açık bir kurum kültürü oluşturması, öğretmenlerin yenilikçi öğretim uygulamalarını benimsemelerini destekleyen temel unsurlardan biri olarak değerlendirilmektedir.

Araştırmada nitel araştırma yöntemi ve fenomenoloji (olgubilim) deseni benimsenmiştir. Çalışma grubu, farklı okul türleri, branşlar ve kademelerde görev yapan, en az beş yıllık mesleki deneyime sahip öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşmeler ve doküman incelemesi yoluyla elde edilmiş; içerik analizi yöntemiyle kodlama, tema oluşturma, yorumlama ve raporlama aşamalarından geçirilmiştir.

Araştırma bulguları, okul yöneticilerinin vizyon paylaşımı, katılımcı yönetim ve değişime açıklık davranışlarının öğretmenlerin yenilikçi öğretim uygulamalarını desteklediğini göstermektedir. Dönüşümcü liderliğin ilham verme, entelektüel teşvik ve bireysel destek boyutlarının öğretmenlerin mesleki istekliliklerini artırdığı ve sınıf içi uygulamalara olumlu yansıdığı belirlenmiştir. Ayrıca eleştirel düşünme, iş birlikçi öğrenme ve teknoloji kullanımının yönetici desteğinin güçlü olduğu okullarda daha belirgin biçimde benimsendiği görülmüştür.

Sonuç olarak, yenilikçi ve dönüşümcü liderlik anlayışının 21. yüzyıl becerilerine dayalı öğretim süreçlerini güçlendirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın temel amacı, okul yöneticilerinin değişim ve dönüşüm liderliği düzeylerinin öğretmenlerin 21. yüzyıl becerileri temelli öğretim uygulamalarına etkisini ortaya koymaktır.

**Anahtar Sözcükler:** Değişim Liderliği, Dönüşümcü Liderlik, 21. Yüzyıl Becerileri, Öğretim Uygulamaları, Okul Yöneticileri, Nitel Araştırma

# Yaşantısal Grup Sürecinin Psikolojik Danışman Adaylarının İletişim Becerileri, Öz-şefkat ve Psikolojik İyi Oluşlarına Etkisi

**Öğr. Gör. Seval APAYDIN**
Akdeniz Üniversitesi
sevalapaydin@akdeniz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5684-1541

## Özet

Psikolojik danışman adaylarının mesleki ve kişisel gelişimlerinde kuramsal bilgi ve becerilerin yanı sıra iletişim becerileri, öz-şefkat ve psikolojik iyi oluş gibi kişisel ve kişilerarası kaynakların da önemli olduğu düşünülmektedir. Yaşantısal grup süreçleri, adayların bu alanlarda kendilerini geliştirmeleri ve doğrudan deneyim kazanmaları için önemli fırsatlar sunabilir. Bu çalışmanın amacı, yaşantısal grup sürecine katılımın psikolojik danışmanlık ve rehberlik (PDR) öğrencilerinin iletişim becerileri, öz-şefkat ve psikolojik iyi oluş düzeyleri üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırmaya Türkiye'de bir devlet üniversitesinde öğrenim görmekte olan 51 son sınıf PDR öğrencisi katılmıştır. Deney grubunda 10 hafta süren etkileşim grubuna katılan 19 kadın ve 6 erkek öğrenci; kontrol grubunda ise grup sürecine katılmayan 16 kadın ve 10 erkek öğrenci yer almıştır. Araştırmada ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Veriler, İletişim Becerileri Ölçeği, Öz-Şefkat Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Analiz öncesinde deney ve kontrol gruplarının başlangıç düzeyleri bağımsız örneklemler t-testleri ile karşılaştırılmıştır. Gruplar arasında ön test puanları açısından iletişim becerileri [$t(49) = -0.79$, $p = .436$], öz-şefkat [$t(49) = -1.07$, $p = .291$] ve psikolojik iyi oluş [$t(49) = 0.47$, $p = .642$] bakımından anlamlı farklılık bulunmamıştır. Değişkenlerdeki zaman içindeki değişimi ve gruplar arasındaki farklılaşmayı incelemek amacıyla 2 × 2 (deney ve kontrol × ön test-son test) karma desenli ANOVA gerçekleştirilmiştir. Bulgular, iletişim becerileri [$F(1,49) = 11.17$, $p = .002$, $\eta p^2 = .186$] ve öz-şefkat [$F(1,49) = 11.69$, $p = .001$, $\eta p^2 = .193$] açısından deney grubu lehine anlamlı grup × zaman etkileşimleri olduğunu göstermiştir. Her iki değişkende de etki büyüklükleri dikkate değer düzeydedir. Buna karşılık, psikolojik iyi oluş açısından anlamlı bir grup × zaman etkileşimi bulunmamıştır [$F(1,49) = 0.30$, $p = .589$, $\eta p^2 = .006$]. Sonuçlar, grup sürecine katılımın iletişim becerileri ve öz-şefkat gelişimine katkı sağladığını, ancak psikolojik iyi oluşta anlamlı bir değişim oluşturmadığını göstermektedir. Bu çalışma, PDR eğitiminde yaşantısal grup süreçlerinin iletişim becerileri ve öz-şefkat üzerindeki rolüne ilişkin katkı sunmakta ve psikolojik danışman eğitiminde bu tür uygulamaların önemine dikkat çekmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Psikolojik danışman adayları, yaşantısal grup süreci, iletişim becerileri, öz-şefkat, psikolojik iyi oluş.

# Yetişkinlerde Beyin Çürümesi ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

**Arş. Gör. Sena KILIÇ**
ORDU ÜNİVERSİTESİ
senakilic53@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5757-2152
**Doç. Dr. Fatih KOCA**
TRABZON ÜNİVERSİTESİ
fkoca@trabzon.edu.tr
ORCID: 0000-0002-3754-7283

**Özet**

Bu araştırmanın amacı 18 yaş ve üzeri yetişkin bireylerde beyin çürümesi ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Aynı zamanda beyin çürümesinin psikolojik iyi oluşun anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın nihai örneklem grubunu 18 yaş ve üzeri 202 yetişkin birey oluşturmaktadır. Araştırmada veriler, katılımcıların beyin çürümesi düzeylerini ölçmek amacıyla Batmaz vd. tarafından geliştirilen Brain Rot (Beyin Çürümesi) Ölçeği, psikolojik iyi oluş düzeylerini ölçmek amacıyla Telef tarafından Türkçe'ye uyarlaması gerçekleştirilen "Psikolojik İyi Oluş Ölçeği" ve araştırmacılar tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada verilerin analizi Pearson korelasyon analizi ve basit doğrusal regresyon analizi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre katılımcıların beyin çürümesi düzeyleri ve psikolojik iyi oluşları arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bir diğer bulguda beyin çürümesinin psikolojik iyi oluşun istatistiksel olarak anlamlı bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular literatür ışığında tartışılmış ve araştırmacılara çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

**Anahtar Sözcükler:** Beyin çürümesi, psikolojik iyi oluş, dijitalleşme

# Azerbaycan'da E-ticaret ve Dijital Dönüşüm: Gelişim Eğilimleri, Sorunlar ve Politika Perspektifleri

**Doç. Dr. Elçin SÜLEYMANOV**
National Observatory on Labour Market and Social Protection Affairs
elsuleymanov@beu.edu.az
ORCID: 0000-0002-6075-2744
**Öğr. Gör. Khayala IBRAHİMOVA**
Baku Engineering University
xhasimova@beu.edu.az
ORCID: 0000-0003-4348-313X
**Prof. Dr. Farhad RAHMANOV**
Azerbaijan State University of Economics
f.rahmanov@unec.edu.az
ORCID: 0000-0003-2911-8179

## Özet

Bu çalışmanın amacı, Azerbaycan'da e-ticaretin gelişim eğilimlerini dijital dönüşüm perspektifinden incelemek ve bu sürecin önündeki temel sorunları ve politika gereksinimlerini değerlendirmektir. Çalışmada Azerbaycan'ın resmi istatistikleri ile uluslararası kuruluşların dijital ekonomi ve e-ticarete ilişkin güncel değerlendirmelerinden yararlanılmıştır. Bulgular, Azerbaycan'da elektronik ticaretin son yıllarda hızlı bir büyüme eğilimine girdiğini göstermektedir. 2025 yılında global elektronik ticaret satışlarının 30 trilyon ABD dolarına ulaşması ve yıllık %4,4 oranında artış göstermesi, dijital ticaretin stratejik önemini ortaya koymaktadır. Azerbaycan'da ise %89 düzeyindeki internet kullanım oranı, 12,2 milyon mobil bağlantı, 99,1 milyar manat tutarındaki nakitsiz kart ödemeleri ve 67,6 milyar manatlık perakende ticaret cirosu, elektronik ticaretin gelişimi için önemli bir altyapı ve pazar potansiyeli oluşturmaktadır. Bununla birlikte, e-ticaretin toplam perakende ticaret içerisindeki payının hâlen sınırlı olması, Azerbaycan'ın dijital ticaret alanında önemli bir büyüme potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Küresel ölçekte de e-ticaret ve dijital ticaret, ekonomik faaliyetlerin en hızlı dönüşen alanları arasında yer almakta; UNCTAD, dijitalleşmenin yeni iş modelleri, pazar erişimi ve küçük işletmelerin bölgesel ve küresel değer zincirlerine katılımı açısından önemli fırsatlar yarattığını vurgulamaktadır. Azerbaycan açısından ise dijital ödeme sistemlerinin geliştirilmesi, KOBİ'lerin dijital dönüşüm kapasitesinin artırılması, nitelikli insan kaynağının geliştirilmesi, siber güvenliğin güçlendirilmesi ve işletmelerin uluslararası dijital pazarlara erişiminin kolaylaştırılması temel politika alanları olarak öne çıkmaktadır. UNCTAD'ın e-ticaret politikası çerçevesinde altyapı, ödeme sistemleri, lojistik, hukuki düzenlemeler, dijital beceriler ve finansmana erişim birbiriyle bağlantılı temel politika alanları olarak değerlendirilmektedir. Çalışma sonucunda, Azerbaycan'da e-ticaretin yalnızca çevrim içi satışların artırılması bağlamında değil, dijital dönüşümün, ekonomik çeşitlendirmenin ve uluslararası ticarete entegrasyonun stratejik bir unsuru olarak ele alınması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** E-ticaret, dijital dönüşüm, dijital ekonomi, dijital ödeme, dijital girişimcilik, siber güvenlik.

# Doğa Temelli Öğrenme Ortamlarının Kapsayıcı Eğitime Katkısı: Okul Psikolojik Danışmanlığı Perspektifinden Bir Değerlendirme

**Cansu ÇAKIR**
Öğretmen
psk.dan.cansucakir@gmail.com
ORCID: 0009-0000-5732-7053

## Özet

Kapsayıcı eğitim uygulamaları genellikle öğrencilerin eğitime erişimini ve akademik gereksinimlerinin karşılanmasıyla sınırlandırılmaktadır. Oysa kapsayıcı eğitim, farklı özelliklere sahip tüm öğrencilerin eğitime erişimini sağlamakla sınırlı kalmayıp tüm öğrencilerin sosyal duygusal ve bilişsel ihtiyaçlarının dikkate alındığı ve bu doğrultuda öğrencilerin kendilerini güvende hissettiği, psikolojik iyi oluşlarının desteklendiği ve aktif katılım gösterebildikleri öğrenme ortamlarının oluşturulmasını da kapsamaktadır. Günümüzde artan iklim krizi, psikososyal gereksinimler ve öğrencilerin doğadan uzaklaşması bu ortamların sürdürülebilir bir perspektifle yeniden değerlendirilmesini öne sürmektedir. Doğal oyun ortamları, açık hava alanları ve yeşil okul bahçeleri gibi doğa temelli öğrenme ortamları öğrencilerin aidiyet duygusunu, sosyal etkileşimini, doğa bağını ve çevresel farkındalığını geliştiren yenilikçi bir yaklaşım sunmaktadır. Buna karşın, Türkiye'deki literatürde doğa temelli öğrenme ortamları ile kapsayıcı eğitimin okul psikolojik danışmanlığı hizmetleriyle ilişkisini inceleyen çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, doğa temelli öğrenme ortamlarının kapsayıcı eğitim süreçlerine katkılarını ekopsikoloji ve okul psikolojik danışmanlığı çerçevesinde değerlendirmektir. Ulusal ve uluslararası literatürün incelendiği bu derleme çalışmasında, doğa temelli öğrenme uygulamalarının öğrencilerin psikolojik dayanıklılık, duygu düzenleme, öz farkındalık, empati, iş birliği ve okul aidiyeti gibi sosyal-duygusal gelişim alanlarını destekleme potansiyeli tartışılmıştır. Yapılan incelemeler, okul psikolojik danışmanları tarafından yürütülecek psikoeğitim, grup rehberliği ve sosyal-duygusal öğrenme etkinliklerinin doğa temelli ortamlara entegre edilmesinin, kapsayıcı eğitim ortamlarını güçlendireceğini göstermektedir. Ek olarak öğrencilerin doğayla bağ kurma, sürdürülebilir yaşam farkındalığı ve çevresel sorumluluk gibi becerilerin desteklenmesi, kapsayıcı eğitimin sürdürülebilirlik boyutunun güçlendirilmesine katkı sunabilir. Sonuç olarak doğa temelli öğrenme ortamlarının yalnızca fiziksel eğitim alanları olarak değil, okul psikolojik danışmanlığı uygulamalarını destekleyen ve öğrencilerin psikolojik, sosyal ve çevresel farkındalık gelişimlerini birlikte ele alan bütüncül kapsayıcı öğrenme ortamları olarak değerlendirilmesi önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Kapsayıcı eğitim, ekopsikoloji, doğa temelli öğrenme, psikolojik iyi oluş

# Ergenlerde Dijital Bağımlılık, İyi Oluş, Öz Düzenleme ve Sosyal Kaygı: İlişkisel Bir İnceleme

**Aslıhan BAYRAK**
Öğrenci
aslihan.bayrak@std.yildiz.edu.tr
ORCID: 0009-0008-7874-5893
**Doç. Dr. Hasan KÜTÜK**
Yıldız Teknik Üniversitesi
hasan.kutuk@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8288-4107

## Özet

Bu çalışmanın amacı ergenlerde dijital bağımlılığı temel değişken olarak ele alarak iyi oluş, öz düzenleme ve sosyal kaygı arasındaki ilişkileri ve dijital bağımlılık puanlarının bazı demografik değişkenlere göre (cinsiyet, sed, sınıf düzeyi) farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Çalışma ilişkisel tarama modelinde yürütülmüş olup çalışmaya öğrenimine devam eden 500 ergen (215 kadın, 285 erkek) katılmıştır. Çalışma verileri değişkenleri değerlendiren ölçme araçlarıyla elde edilmiş ve veriler yüz yüze toplanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler korelasyon analizi yapılarak incelenmiş, demografik değişkenlere yönelik farklılıklar ise bağımsız örneklemler t-testi ve tek yönlü varyans analizi ile değerlendirilmiştir. Fark analizleri sonuçlarına göre; kadınların dijital bağımlılık puanlarının erkeklerin puanlarına göre daha yüksek olduğu [t (498) = 2.726, p < .05], sınıf düzeyi (F (3,496) = 0.458 p= .712) ve sed değişkenlerinin (F (3,496) = 0.328, p = .805) dijital bağımlılık puanları ile anlamlı şekilde farklılaşmadığı bulunmuştur. Korelasyon analizlerine göre ise dijital bağımlılık; öz düzenleme (r = -.233, p < .001) ve öznel iyi oluş (r = -.104, p < .05) ile negatif, sosyal kaygı (r = .172, p < .001) ile de pozitif yönde anlamlı bir şekilde ilişkilidir. Ayrıca öz düzenleme ve sosyal kaygı arasında negatif (r = -.192, p < .001) , öz düzenleme ve iyi oluş arasında pozitif (r = .387, p < .001) , sosyal kaygı ve öznel iyi oluş arasında negatif yönde (r = -.192, p < .001) anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Bulgular ergenlerde dijital bağımlılığın öz düzenleme, sosyal kaygı ve öznel iyi oluşla anlamlı bir şekilde ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar ergenlerde dijital bağımlılığın anlaşılmasında farklı değişkenlerin birlikte ele alınmasının önemine işaret etmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Dijital bağımlılık, iyi oluş, öz düzenleme, sosyal kaygı

# Edebiyatın Kadınları: Nermin Yıldırım'ın Rüyalar Anlatılmaz Romanında Kadın Kimliği *

**Enes CANBOLAT**
Öğrenci
gyildirim@firat.edu.tr
ORCID: 0000-0000-0000-0000
**Öğr. Gör. Gökşen YILDIRIM**
Fırat Üniversitesi
gyildirim@firat.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8651-8489

## Özet

Modern Türk edebiyatında kadın, Tanzimat'tan bu yana kurgunun bileşenlerinden biri olarak yazın dünyasında kendisine yer bulabilmiştir ancak kadının kimliği her zaman için devrin resmî ideolojisi ile uygunluk içerisinde kurgulanmıştır. Ataerkil edebiyat kanonu içerisinde kadının yazar ve kurgusal özne olarak yer alışı bu açıdan sorunlu olmuş, kadının varlığı araçsallaştırılmıştır. Modern Türk edebiyatında geçmişten günümüze kadının edebî temsili, kurban ve ölümcül kadın imgesi arasında gidip gelmiş kadının idealizasyonuyla da erkeğin kadın üzerindeki hakimiyeti perçinlenmiştir. Yer yer aksi örnekler bulunsa da konu ile ilgili genel eğilim, bu yöndedir. Kadının edebî metindeki konumu, toplumsal cinsiyet rollerine bağlı olarak ikincildir. 1980 sonrası Türk edebiyatında ise kadın, kendi sesinin farkına varmış ve "kendi"ni içerden bir bakışla inşa etme gayretine girişmiştir. Ancak yazma işi, bugün bile cinsiyet üzerinden kategorize edilmekte ve kadının yazar olarak edebiyat içerisine dahli, ancak "kadın yazar/şair" vurgusuyla mümkün olmaktadır. Söz-yazı dikotomisinde eril hiyerarşi, kadını gerçek bir yazar olarak kabul etmediği gibi metnin merkezine kadını alma konusunda da hâlâ isteksizdir. Nermin Yıldırım (1980), roman türünde kaleme aldığı eserleri ile son dönem Türk edebiyatının üretken yazarları arasındadır. İlk romanını (Unutma Beni Apartmanı) 2011 yılında yayımlayan ve genellikle bellek, hafıza, göçebelik, kadın ve aile konularında yazan Yıldırım'ı diğer yazarlardan ayıran en önemli özelliği, romanlarının tümünün merkezinde kadınların yer almasıdır. Romanların hepsinde okurun duyduğu ses, kadına aittir. Böylece kadının kendi sesiyle anlattığı hikâyesi, onu tarihin/tarih yazımının bir parçası hâline getirir ve eril iktidarı sarsar. Ancak buna rağmen onun yazarlığında kadınlık, hiyerarşik bir üstünlükle kurgulanmaz; kadınlar "içeri" alınırken erkekler "dışarı"da bırakılmaz. Yazarın ikinci kitabı olan ve 2012 yılında yayımlanan Rüyalar Anlatılmaz, kadın kimliğini aile bağlamı içerisine yerleştirdiği Pilar, Perihan ve Müesser adındaki karakterlerle üç hat üzerinden kurgular. Yazar, bu kurguda kadınlığa dair homojen bir kimlik önerisinde bulunmaz. Romanda bu kadınlarla birlikte kadınlığa ilişkin ayrı özellikler öne çıkarılarak ideal kadın miti parçalanır. Romanda yazar, "anlatılmaz" denileni aktararak geçmişin travmatik yükünden kurtulur ve kadın için yeni bir oluşun imkânını hatırlatır. Bu çalışma, Nermin Yıldırım'ın Rüyalar Anlatılmaz romanında homojen bir kadın kimliği sunmadığı iddiasından hareketle ilgili romanda temsil edilen çoğulcu kadın kimliklerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Kadın ile yazı arasındaki mesafede yazarın bir kadın olarak yazma edimini ne şekilde değerlendirdiğini tespit etmek ve Nermin Yıldırım'ın kanon içerisindeki yerini belirlemeye çalışmak da bu çalışmanın hedefleri arasındadır.

**Anahtar Sözcükler:** Nermin Yıldırım, Rüyalar Anlatılmaz, kadınlık, aile, kadın kimliği

* Bu çalışma, TÜBİTAK 2209-A- Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme programı tarafından desteklenen aynı isimli proje (proje no: 1919B012532543) kapsamında üretilmiştir.

# Dijital Oyun Uygulamalarının Öğrencilerin Bilişsel ve Duyuşsal Gelişmelerine Etkileri *

**Doç. Dr. Emre YILDIZ**
Atatürk Üniversitesi
emre.yildiz@atauni.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6396-9183
**Emre ERDEM**
Öğretmen
emreerdem2508@gmail.com
ORCID: 0009-0002-5019-2322

## Özet

Fen bilimleri dersinde soyut ve öğrenciler açısından anlaşılması güç kavramların öğretiminde öğrencilerin aktif katılımını, motivasyonunu ve öğrenme sürecine yönelik olumlu tutumlarını destekleyen yenilikçi öğretim yaklaşımlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Dijital oyun tabanlı öğrenme (DOTÖ), etkileşim, anlık geri bildirim ve aktif katılım olanakları sunması bakımından fen öğretiminde önemli bir alternatif oluşturmaktadır. Bu nedenle DOTÖ'nün geleneksel öğretim uygulamalarıyla karşılaştırmalı olarak incelenmesi önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı, 6. sınıf öğrencilerine "Güneş Sistemi ve Tutulmalar" konusunun öğretiminde kullanılan DOTÖ ve Programa Dayalı Öğretim (PDÖ) uygulamalarının öğrencilerin akademik başarıları, bilgi kalıcılıkları, fen öğrenmeye yönelik motivasyonları ve fen bilimleri dersine yönelik tutumları üzerindeki etkilerini karşılaştırmalı olarak belirlemek ve öğrencilerin DOTÖ uygulamasına ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırmada iç içe karma desen kullanılmıştır. Çalışma grubunu 6. sınıfta öğrenim gören toplam 95 öğrenci oluşturmuştur. Öğrenciler rastgele atama yoluyla iki DOTÖ ve iki kontrol grubuna ayrılmıştır. Nicel veriler araştırmacı tarafından geliştirilen Akademik Başarı Testi, Fen Öğrenimine Yönelik Motivasyon Ölçeği, Fen Bilgisi Dersi Tutum Ölçeği ve yarı yapılandırılmış görüşme ile toplanmıştır. Uygulama sonrasında sekiz hafta sonra bilgi kalıcılığı testi uygulanmıştır. Nitel veriler ise öğrenci günlükleri ve görüşmeler aracılığıyla elde edilmiştir. Nicel verilerin analizinde bağımlı gruplar t-testi ve tek yönlü ANOVA, nitel verilerin analizinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Bulgular, her iki öğretim yaklaşımının da akademik başarıyı ve fen bilimleri dersine yönelik tutumları anlamlı düzeyde artırdığını göstermiştir. DOTÖ gruplarında akademik başarı, motivasyon, motivasyonun çeşitli alt boyutlarında ve tutumda daha belirgin artışlar görülmüştür. Gruplar arası karşılaştırmada akademik başarı açısından DOTÖ lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna karşılık, bilgi kalıcılığı açısından gruplar arasında anlamlı farklılık belirlenmemiştir. Motivasyon ve tutum değişkenleri açısından da DOTÖ lehine anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Nitel bulgular öğrencilerin DOTÖ uygulamalarını eğlenceli, motive edici ve öğrenmeyi destekleyici bulduklarını; ancak bazı öğrencilerin oyunların belirli bölümlerini zorlayıcı bulduğunu göstermiştir. Sonuç olarak DOTÖ, özellikle akademik başarı, motivasyon ve fen bilimlerine yönelik tutumların geliştirilmesinde etkili bir öğretim yaklaşımı olarak öne çıkmıştır. Her iki yaklaşımın da öğrenme sürecini desteklediği görülmüştür. Bu doğrultuda DOTÖ uygulamalarının fen bilimleri derslerine pedagojik hedeflerle uyumlu biçimde entegre edilmesi, öğretmenlere dijital oyunların seçimi ve tasarımına yönelik hizmet içi eğitimler verilmesi ve uygulamaların düzenli olarak değerlendirilmesi önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** dijital oyun, eğitsel oyun, fen bilimleri, Güneş Sistemi ve Tutulmalar, başarı, akılda kalıcılık, motivasyon, tutum

* Bu araştırma 10529 ID'li Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri tarafından desteklenmiştir. Bu araştırma aynı isimli yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

# Evimizin Hikâyesi: Ergen ve Ebeveynlere Yönelik Narratif ve Rol Temelli Grup Müdahale Programının Geliştirilmesi

**Dilek AKAY ÖZEL**
Öğrenci
dilek15akayozel@st.uskudar.edu.tr
ORCID: 0009-0008-3816-8227

## Özet

Ergenlik dönemi, bireyin kimlik geliştirme, özerklik kazanma ve aileden psikolojik ayrışma görevleriyle karşı karşıya kaldığı kritik bir gelişim evresidir. Bu süreçte ebeveynler ve ergenler çoğu zaman aynı olayları birbirinden farklı biçimlerde anlamlandırmakta; bu algı uyumsuzluğu ilişkisel uzaklaşmaya, karşılıklı anlaşılma duygusunun zayıflamasına ve ergen ruh sağlığı açısından önemli risk etmenlerine yol açabilmektedir. Buna karşın, ergen ve ebeveynleri aynı süreçte buluşturan, anlatısal ve deneyimsel yöntemleri bütünleştiren yapılandırılmış grup müdahalelerine ilişkin çalışmalar sınırlıdır. Bu araştırmanın amacı, 14-17 yaş arası ergenler ve ebeveynlerin birbirlerinin yaşantılarını daha iyi anlamalarını, perspektif alma becerilerini geliştirmelerini ve aile içi karşılıklı tanıklığı desteklemeyi hedefleyen narratif ve rol temelli bir grup müdahale programı geliştirmek ve etkililiğini değerlendirmektir. Programın kuramsal temelini White ve Epston'ın narratif terapi yaklaşımı oluşturmakta; Moreno'nun rol değiştirme tekniği ile aile sistemleri ve bağlanma kuramından yararlanılarak yapılandırılmaktadır. Araştırma, karma yöntemli yarı deneysel desenle planlanmış olup örneklemi ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 14-17 yaş arası ergenler ile en az bir ebeveynden oluşan toplam 16-20 aile (8-10 deney, 8-10 kontrol grubu) oluşturacaktır. Altı oturumdan oluşan programda katılımcılar üç aşamada ilerlemektedir: birinci aşamada ebeveynler ve ergenler paralel gruplarda sembolik nesne çalışmaları ve masal tamamlama etkinlikleriyle kendi aile anlatılarını keşfetmekte; ikinci aşamada rol değiştirme tekniği aracılığıyla birbirlerinin hikâyelerine tanıklık etmekte; üçüncü aşamada ise gelecekten mektup, ortak hikâye oluşturma ve aile müzesi sergisi etkinlikleriyle alternatif aile anlatıları geliştirmektedir. Nicel veriler Aile İletişim Kalıpları Ölçeği, Ebeveyn-Ergen İlişki Niteliği Ölçeği ve Kişilerarası Tepkisellik İndeksi Perspektif Alma Alt Boyutu ile; nitel veriler ise aile masalları, sembolik nesneler, aile cümleleri ve mektuplar üzerinden refleksif tematik analiz yöntemiyle değerlendirilecektir. Program sonunda aile üyelerinin perspektif alma becerilerinde, aile ilişki niteliğinde ve iletişim kalıplarında iyileşme; aile anlatılarında daha iş birlikçi ve umut odaklı alternatif anlatıların gelişmesi beklenmektedir. Çalışmanın, okul temelli koruyucu ruh sağlığı hizmetlerinde uygulanabilecek özgün bir aile müdahale modeli sunacağı öngörülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Narratif terapi, ergen-ebeveyn ilişkisi, perspektif alma, rol değiştirme, aile müdahalesi.

# From Panicking To Planting: Turning Eco-distress into Parent-child Climate Action in School Setting

**Dr. Öğr. Üyesi Derya ERYİĞİT**
Marmara Üniversitesi
derya.eryigit@marmara.edu.tr
ORCID: 0000-0002-3708-7176

## Abstract

Recent research increasingly recognizes eco-anxiety and climate distress as key factors shaping emotional well-being. However, most existing studies examine adults and youth in isolation, leaving a critical gap in integrating these findings into school-based family interventions. In Türkiye, research on this topic is still limited, and such climate distress may not have fully emerged among students yet. Thus; rather than directly adopting Western intervention models, this conceptual paper applies an integrative literature review methodology to adapt global research on eco-distress to the structural, cultural, and institutional realities of the Turkish educational context. Moving beyond the conventional focus on merely assessing or mitigating distress, this framework explores how functional levels of climate concern can be actively leveraged to foster environmental awareness and constructive action. Given the current scarcity of empirical baseline data on youth eco-anxiety in Türkiye, the paper synthesizes global literature across age groups and contextualizes it for local school counseling services. It proposes culturally tailored parent-child activities (such as: joint ecological psychoeducation and structured family reflection to community-based green projects) that counselors can readily integrate into existing guidance programs. These adapted practices aim to assist counselors in guiding parents to recognize age-appropriate emotional responses, model healthy coping behaviors, and prevent intergenerational overwhelm. By combining adult and child research for Turkish families, this paper offers practical strategies to turn shared climate concern into active environmental education.

**Keywords:** Eco-Anxiety, Climate Distress, Parent-Child Interventions, School Counseling, Environmental Awareness, Integrative Review

# Ergenliğin Kara Kutusu: Ergenlerin Duygusal Paylaşımını Desteklemeye Yönelik Sistemik Bir Aile Müdahale Programı

**Rugayya ABASOVA**
Öğrenci
ruqeyyanagiyeva04@gmail.com
ORCID: 0009-0005-9269-4269

## Özet

Ergenlik dönemi, özerklik arayışının ve duygusal ihtiyaçların yoğunlaştığı, aile içi iletişimin yeniden şekillendiği kritik bir gelişim evresidir. Ergenler duygularını doğrudan ifade etmek yerine susma, içe kapanma, öfke tepkileri veya çevrimiçi ortamlara yönelme gibi davranışlarla gösterebilirler. Bu çalışma, ebeveynlerin ergenlerin duygusal paylaşımını anlamalarını, ergenlerin aile içinde daha güvenli ifade koşullarını fark etmelerini ve aile içi sistemik farkındalığın güçlenmesini amaçlamaktadır. Araştırma, 14–17 yaş arası ergenler ve ebeveynlerinden oluşan 40 aileyle yürütülecek ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel bir müdahale programıdır. Aileler; başvuru sırası ve uygunluk ölçütleri doğrultusunda, yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi ve ebeveyn katılım durumu açısından dengelenerek 20 deney ve 20 kontrol grubuna yerleştirilecektir. Deney grubuna altı hafta boyunca "Ergenliğin Kara Kutusu" programı uygulanacaktır. Programın etkisi Aile İletişim Kalıpları Ölçeği, Aile Değerlendirme Ölçeği, Duygusal Paylaşım Tercihleri Formu ve Ergen Davranışlarını Yorumlama Vinyet Formu ile değerlendirilecektir. Araştırmacı tarafından geliştirilecek Duygusal Paylaşım Tercihleri Formu, en az üç uzman görüşü ve pilot uygulamayla içerik ve anlaşılırlık açısından değerlendirilecektir. Birincil sonuç değişkenleri aile iletişim kalıpları, aile işlevselliği ve ergenlerin duygusal paylaşım düzeyidir. Ön test-son test verileri dağılım varsayımlarına göre parametrik veya parametrik olmayan testlerle analiz edilecek; uygun koşullarda ANCOVA uygulanacak ve etki büyüklükleri raporlanacaktır. Sistemik farkındalık, ebeveynlerin ergen davranışlarını duygusal bağlam ve aile içi iletişim döngüleri çerçevesinde yorumlama düzeyleri ile aile iletişimi ve işlevselliğindeki değişimler birlikte değerlendirilerek ele alınacaktır. Program sonunda deney grubunda aile içi iletişim kalıplarında, özellikle diyalog yöneliminde olumlu değişim ve aile işlevselliğinin iletişim, problem çözme ve duygusal tepki verebilme boyutlarında iyileşme beklenmektedir. Ergenlerin aile içinde duygu paylaşma isteği ve güvenli ifade algılarının güçlenmesi; ebeveynlerin ergen davranışlarını duygusal gereksinimler ve iletişim döngüleri bağlamında değerlendirme becerilerinin gelişmesi öngörülmektedir. Ayrıca güvenli ve empatik dinleme, yargısız tepki verme, tekrar eden aile iletişim döngülerini fark etme ve erken uyarı işaretlerini tanıma becerilerinde artış beklenmektedir. Bu değişimlerin kontrol grubuna kıyasla deney grubunda daha belirgin olması ve ölçme araçlarıyla desteklenmesi öngörülmektedir. Sistemik farkındalıktaki gelişimin, ebeveyn yorumlama biçimleri ile aile iletişimi, aile işlevselliği ve duygusal paylaşım düzeylerindeki değişimlerin birlikte değerlendirilmesiyle görünür hâle gelmesi beklenmektedir. Böylece proje, ailelere hem koruyucu hem de uygulanabilir bir farkındalık modeli sunmayı hedeflemektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Ergenlik, duygusal paylaşım, aile iletişim kalıpları, aile işlevselliği, sistemik farkındalık.

# Genç Yetişkinlikte Anne-kız İlişkisini Anlamak: Nitel Bir Araştırma *

**Fadile Zeynep ÇAVUŞ**
Öğrenci
fadilezeynep.cavus@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9346-5629
**Prof. Dr. Seval ERDEN ÇINAR**
Marmara Üniversitesi
seval.erden@marmara.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4512-1274

## Özet

Kızlar ve anneleri, aile üyeleri arasındaki diğer ikili bağlara göre daha derin ve katmanlı bir bağı paylaşmaktadırlar. Anne-kız ilişkisi, insan yaşamının en erken ve etkisi en uzun süre devam eden ilişkisel bağlardan biridir. Kızın ilerleyen zamanda kimlik gelişimine, duygu düzenleme becerilerine, benliğine ve kuracağı sosyal ilişkilere dair şablonları bu bağdan temel almaktadır. Bu araştırma, annesiyle birlikte yaşayan 18-25 yaş genç yetişkin kızların anne-kız ilişkisini nasıl deneyimlediklerini, bu deneyime yükledikleri anlamları ve ilişkinin gündelik yaşamlarındaki yansımalarını derinlemesine incelemeyi amaçlayan nitel bir araştırmadır. Araştırmadan elde edilen bulgular, genç yetişkin kızların anne-kız ilişkisini karmaşık, değişken ve katmanlı bir ilişki olarak deneyimlediklerini ortaya koymaktadır. Katılımcıların ilişkiye yükledikleri anlamlar; iletişimsel gerilimi, özerklik süreçlerini ve ilişkinin değişken niteliğini içermektedir. Kızların anne-kız ilişkisine yaklaşımında birlikte yaşamanın yarattığı fiziksel yakınlığın hem bir güven zemini hem de potansiyel çatışma kaynağı olarak eş zamanlı deneyimlendiği görülmektedir. Katılımcıların önemli bir bölümü ilişkinin yaşlarının ilerlemesiyle anlamlı biçimde dönüştüğünü ifade etmekte; bu dönüşüm çoğunlukla iletişim kalitesindeki artış, karşılıklı güven ve birbirini birey olarak tanıma süreçleriyle ilişkilendirilmektedir. Öne çıkan bir diğer bulgu ise anne-kız ilişkisinin kızların gelecekteki annelik tasarımları üzerindeki belirleyici etkisidir. Araştırma, psikolojik danışmanlık uygulamaları açısından genç yetişkin kızların anne-kız ilişkisi deneyimlerinin anlaşılmasına ve bu alandaki kuram ile uygulama boşluğunun doldurulmasına katkı sunmayı hedeflemektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Anne-kız ilişkisi, genç yetişkinlik, özerklik

* Bu araştırma Prof. Dr. Seval ERDEN ÇINAR danışmanlığında Fadile Zeynep ÇAVUŞ'un doktora tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir.

# The Credibility–engagement–citizenship Nexus: The Conditional Role Of Eco-guilt In Environmental Communication

**Dr. Öğr. Üyesi Suhaib Ahmed SOOMRO**
Near East University
suhaibahmed.soomro@neu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8348-4834

## Abstract

Ever-increasing deterioration of the environment has intensified the necessity for impactful communication approaches that motivate customers to embrace eco-friendly practices. Although earlier studies have recognised the significance of source and message credibility in influencing pro-environmental behaviors, there has been scant focus on how various aspects of credibility collectively affect Environmental Citizenship Behaviour (ECB) through consumer engagement with climate change. Furthermore, the emotional states that drive engaged customers to convert their concerns into voluntary environmental acts are still little examined. This research aims to fill this gap by suggesting a moderated mediation model based on the Cognitive–Affective–Behavioral (CAB) framework. Influencer credibility, media credibility, and message credibility are identified as precursors to Consumer Climate Change Engagement (CCCE), which in turn promotes ECB. The non-probability purposive sampling technique was used to collect 389 responses from social media users through a self-administered questionnaire, and the proposed hypotheses were tested using PLS-SEM. The findings indicate that eco influencer credibility, eco media credibility, and eco messages credibility are critical factors in predicting CCCE, which in turn fosters ECB. Moreover, Eco-Guilt strengthens the positive association between CCCE and ECB, indicating that consumers who are actively engaged are more inclined to undertake voluntary environmental initiatives when they feel heightened ecological responsibility and guilt. This contributes to the literature on sustainability marketing and climate communication by combining these elements of credibility with cognitive and emotional processes in a unified framework. The results offer actionable information for marketers, legislators, environmental groups, and digital influencers aiming to develop more trustworthy climate communication strategies that encourage proactive environmental citizenship.

**Keywords:** Eco-credibility, consumers' climate change engagement, eco-guilt, environmental citizenship behavior, cognitive affective behavioral model

# Söylem Değişirse Öğrenme Değişir *

**İsmail BÖLÜKBAŞ**
Öğretmen
ismailbolukbas@cihangir.k12.tr
ORCID: 0009-0007-2775-7109

## Özet

Bu çalışma, öğretmenin sınıf içinde kullandığı dilin öğrencinin düşünme, katılım, hata yapma cesareti, kendini ifade etme ve öğrenme süreci üzerindeki etkisini ele almaktadır. Çalışmanın amacı, eğitim ortamlarında sıklıkla kullanılan "doğru", "yanlış", "çok basit", "bunu da mı bilemedin?", "dikkat et", "yapamıyor", "zamanla olur" gibi öğrenme sürecini daraltabilen kalıp söylemler yerine; öğrencinin düşünmesini görünür kılan, kanıt istemeye, gerekçelendirmeye, farklı çözüm yolları üretmeye, karşılaştırmaya ve öz değerlendirmeye yönelten gelişim odaklı bir öğretmen dili çerçevesi oluşturmaktır. Yöntem olarak çalışma, ilkokul düzeyinde Türkçe, matematik, fen bilimleri, hayat bilgisi, sosyal bilgiler, görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi derslerinde karşılaşılan sınıf içi öğretmen söylemlerinin incelenmesine dayalı nitel bir uygulama çalışması olarak tasarlanmıştır. Söylemler; sonucu kapatan, etiketleyici, karşılaştırıcı ve yönlendirici ifadeler ile düşünmeyi derinleştiren, kanıt isteyen, gerekçelendirmeye ve transfer etmeye yönelten ifadeler biçiminde sınıflandırılmış ve alternatif pedagojik söylemler geliştirilmiştir. Bulgular, "Doğru.", "Yanlış." ya da "Aferin." gibi kısa değerlendirmelerin öğrencinin düşünme sürecini görünür kılmada sınırlı kaldığını; buna karşılık "Bunu nasıl kanıtlarsın?", "Seni bu sonuca götüren neydi?", "Başka bir yol var mı?", "Koşullar değişirse ne olur?", "Bir arkadaşını nasıl ikna edersin?" gibi soruların açıklama, gerekçelendirme, karşılaştırma ve yeniden düşünme becerilerini daha fazla harekete geçirdiğini göstermektedir. Ayrıca etiketleyici söylemlerin gözlem ve gelişim odaklı ifadelere dönüştürülmesinin öğretmenin çözüm üretme alanını genişlettiği görülmüştür. Sonuç olarak, sınıftaki düşünme kültürünün yalnızca kullanılan yöntem, materyal ve içerikle değil, öğretmenin günlük diliyle de şekillendiği; bu nedenle kalıcı bir öğrenme kültürü oluşturmak için öğretmen söyleminin bilinçli biçimde dönüştürülmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Doğru cevabın konuşmayı bitiren bir sonuç değil, yeni bir düşünme sürecini başlatan fırsat olarak ele alınması önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Öğretmen dili, öğretmen söylemi, düşünme becerileri, öğrenme kültürü.

# Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Matematik Dersi Öğretim Programının Sayı Duyusu Bileşenlerine Göre İncelenmesi

**Betül KESKİN**
Öğrenci
ksknbet@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3341-2656
**Doç. Dr. Kübra POLAT**
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
kpolat@cumhuriyet.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8060-0732

## Özet

Matematik eğitiminin temel yapı taşlarından biri olarak kabul edilen sayı duyusu, bireylerin sayılar ve işlemler arasında esnek ve anlamlı ilişkiler kurabilme becerisidir. Bu becerinin öğrencilere kazandırılmasında öğretmenlere kılavuzluk eden en önemli kaynaklardan biri öğretim programlarıdır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan Ortaokul Matematik Dersi Öğretim Programı'nda (5, 6, 7 ve 8. sınıflar) yer alan öğrenme çıktılarının sayı duyusu temel bileşenleri (sayıların anlamı, sayıların büyüklüğü, esnek işlem yapma ve sonucun akla yatkınlığını yargılama, tahmin etme) incelenmesidir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın verileri, doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Veri kaynağını Millî Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanan güncel ortaokul matematik dersi öğretim programı metni oluşturmuştur. Programda yer alan öğrenme çıktıları, sınıf düzeyi ve tema bazında ayrı ayrı ele alınmıştır. Her bir öğrenme çıktısının içeriği ve süreç bileşenleri incelenerek hangi sayı duyusu bileşeni ya da bileşenleriyle ilişkilendirilebileceği belirlenmiş ve elde edilen veriler betimsel analiz tekniğiyle çözümlenmiştir. Analiz sonucunda, programda yer alan öğrenme çıktılarının bir kısmının sayı duyusu bileşenleriyle ilişkilendirilebildiği ancak bu ilişkinin sınıf düzeyleri ve temalar arasında düzensiz bir dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Öğrenme çıktılarında sayıların anlamı bileşeninin daha belirgin biçimde temsil edildiği buna karşın tahmin bileşeninin oldukça sınırlı düzeyde yer aldığı görülmüştür. Temalar bağlamında yapılan incelemede "Sayılar ve Nicelikler" temasındaki öğrenme çıktılarında sayı duyusu bileşenlerinin yoğunlaştığı belirlenmiştir. Geometrik şekiller ve nicelikler, istatistiksel araştırma süreci ve veriden olasılığa temalarında ise bu ilişkiye oldukça sınırlı düzeyde rastlandığı tespit edilmiştir. Bulgular, sayı duyusu kavramının Maarif Modeli ortaokul matematik programında doğrudan bir öğrenme çıktısı olarak yer almadığını ancak sayı ve işlem bilgisiyle ilgili öğrenme çıktıları içerisinde örtük biçimde temsil edildiğini göstermektedir. Çalışmanın sayı duyusu bileşenlerinin öğretim programlarına daha sistematik ve açık biçimde entegre edilmesine yönelik program geliştirme çalışmalarına katkı sunması ve öğretmenlerin ders içi uygulamalarında sayı duyusuna yönelik farkındalığının artmasına katkı sağlaması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Sayı duyusu, ortaokul matematik dersi öğretim programı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, öğretim programı analizi, doküman incelemesi

# Meb Eğitim Kurumları Yönetici Yetiştirme Programının Eleştirel Bir Analizi

**Doç. Dr. Ömer DEMİR**
Zübeyde Hanım Milli Eğitim Akademisi, Milli Eğitim Bakanlığı
omerdemir1986@gmail.com
ORCID: 0000-0002-4178-0221

## Özet

Okul yöneticiliği, bürokratik görevlerin ötesinde, kültürel değerleri koruyan ve yenilikleri sisteme entegre eden stratejik bir süreçtir. Bu çalışmanın temel amacı, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hayata geçirilen Eğitim Kurumları Yönetici Yetiştirme Programı'nı içerik ve yöntem boyutuyla akademik bir bakış açısıyla incelemektir. Araştırmanın kuramsal temeli, yapılandırmacı liderlik yaklaşımına ve okulu açık bir sistem olarak gören çağdaş yönetim kuramına dayanmaktadır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın veri seti çeşitli resmî belgelerden oluşmaktadır. Eğitim yöneticileri eğiticileri için hazırlanan kılavuzlar bu kapsamda değerlendirilmiştir. Ayrıca, toplam altmış dört saatlik standart eğitim programına ait ana modüller incelenmiştir. Bu modüllere ait genişletilmiş ders özetleri de detaylıca analiz edilmiştir. Toplanan veriler, betimsel analiz tekniği kullanılarak aşamalı bir biçimde çözümlenmiştir. İncelenen program içeriklerinde oldukça kapsamlı ve güncel konulara yer verildiği tespit edilmiştir. Eğitimdeki yeterlik alanları; eğitim liderliği, yönetim ve koordinasyon, kültürel duyarlılık ve iş birliği, yönetsel etik ve değerler ile kişisel ve mesleki gelişim alanlarında eğitim kurumunu etkili, stratejik, katılımcı, etik, değer odaklı ve sürekli gelişimi esas alan bir anlayışla yönetme yeterliklerini kapsamaktadır. Kriz anlarında duygu yönetimi ve değer odaklı personel yönetimi gibi modüller özellikle dikkat çekmektedir. Katılımcı kurum kültürü, sürdürülebilirlik ve ikiz dönüşüm gibi alanlarda da yöneticilere geniş bir bilgi yelpazesi sunulmaktadır. Tüm bu içerikler, katılımcıların yönetsel becerilerini çok yönlü geliştirmeyi hedeflemektedir. Ancak, programın ülke genelinde tamamen standart ve tek tip bir müfredatla uygulanması, farklı sosyokültürel çevrelerdeki okulların özgün yerel ihtiyaçlarına yanıt vermede kısmi esneklik sorunları yaratabilmektedir. Yerel dinamikler ve özgün sorunlar, standart içeriklerin genelgeçer yapısı içinde yeterince derinlemesine tartışılamamaktadır. Yöneticilerin teorik bilgileri kendi okullarının özgün gerçekliğine uyarlayabilmeleri için sadece bilgi aktarımına dayalı merkezi süreçler çoğu zaman yeterli gelmemektedir. Merkezi müfredatın yerel bağlamlarla ve okulun kendi sosyal iklimiyle zenginleştirilmesi faydalı olacaktır. Yöneticilerin öğrendiklerini doğrudan beceriye dönüştürebilmesi sağlanmalıdır. Bu doğrultuda, teorik eğitimlerin ardından yerel sorunlara dayalı uygulamalı vaka analizleri hayata geçirilmelidir. Ayrıca, yöneticiler arası aktif deneyim paylaşımını merkeze alan okul tabanlı mentörlük mekanizmaları eğitim sürecine entegre edilmelidir.

**Anahtar Sözcükler:** Doküman analizi, eğitim yönetimi, yapılandırmacı liderlik, yönetici yetiştirme programı

# Çocuklukta Saklı Ruhsal Yaralara Dissoanalitik Bir Bakış: Travma, Narsisizm ve Dissosiyasyon

**Prof. Dr. Erdinç ÖZTÜRK**
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Psikotravmatoloji ve Psikotarih Araştırmaları Birimi
erdincerdinc@hotmail.com
ORCID: 0000-0003-1553-2619

## Özet

Dissoanalitik ekol perspektifinden çocukluk çağı travmalarının narsisizm, dissosiyasyon ve psikopatolojiyle ilişkisini bütüncül bir çerçevede ele alınmaktadır. Dissoanaliz, erken yaşta başlayan kronik, kompleks ve kümülatif travmalarla ilişkili narsisizm ve dissosiyasyonu "çocuklukta saklı ruhsal yaralar" olarak kavramsallaştırmakta; reviktimizasyon, dissosiyasyon ve narsisizm arasındaki etkileşimin bireyin kendine zarar verme davranışları ve self sabotaj üzerindeki rolünü vurgulamaktadır. "Solastaljik narsisizm", "dissosiyatif narsisizm", "dissosiyatif anguaz", "dissosiyatif boşluk" ve "narsisistik otofaji" kavramları ekseninde travmatik yaşantıların bireyden topluma uzun dönemli ruhsal etkileri değerlendirilmiştir. Travma inkarı ve inkar travması, travmatik aşındırma, kuşaklararası travma geçişi ve kuşaklararası psikopatoloji aktarımı; ruhsal entegrasyonu kesintiye uğratan temel dissosiyojen ajanlardır. Ayrıca nekrifisifili, siber dissosiyasyon, kitlesel narsisizm, hipnotik psikotoplumsal füzyon ve narsisistik otofaji aracılığıyla çocukluk çağı travmalarının baskıcı sistemler, kitlesel şiddet ve toplumsal kutuplaşmalarla ilişkili dönüşümleri kritik bir öneme sahiptir. Dissoanaliz kuramı, travmatik yaşantıların nötralize edilmesi ile bireylere ve toplumlara zarar veren dissosiyojen döngülerin sonlandırılmasını hedeflemektedir. Bu doğrultuda dissoanalitik ekolden köken alan "Kendileşme Psikoterapisi", bireyin otonomisini ve özgürlüğünü yeniden kazanmasını, travmatik yaşantılarını nötralize etmesini, entegratif kendiliğe yönelmesini ve ruhsal entegrasyonunu yeniden yapılandırmasını amaçlayan terapötik bir yaklaşım olarak sunulmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Dissoanaliz, nekrifisifili; kendileşme; dissosiyasyon; travma; narsisizm

# Psikotoplumsal Bükülme Karşısında Benzersizizm

**Prof. Dr. Erdinç ÖZTÜRK**
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Psikotravmatoloji ve Psikotarih Araştırmaları Birimi
erdincerdinc@hotmail.com
ORCID: 0000-0003-1553-2619

## Özet

Benzersizizm, travma, baskı ve dijital uyaranlar karşısında kendi kimliğini, eşsizliğini ve ruhunu istemsizce değiştirme zorlantısı olarak tanımlanan "psikotoplumsal bükülme"ye karşı en etkili tekil direniştir. Öztürk tarafından bir dissoanalitik psikoloji doktrini olarak inşa edilen "Benzersizcilik" ya da "Benzersizizm", kökenini bireyden topluma otantikliğin hüküm sürmesini imkanlı kılan kimliklerin tekilliğinden ve biricikliğinden alır. Dissoanalitik perspektiften toplumu oluşturan her özne asla bir "psikotoplumsal ortalama" değildir. Aslında toplulukları hem toplumu hem de ulusu ayakta tutan ve kuşaklaraşırı uzamda hüküm sürmesini sağlayan lokomotif öge, bütünü oluşturan her şeyin benzersizliğidir. Ünikizm ya da benzersizizm (Uniquism), olağan bir şekilde sıklıkla yaşanan insanın eşsizliğinin ve farklılığının farkındalığıdır. Öztürk benzersizizmi, psikoloji ve sosyal bilimlerde standart biçimde ilk defa tanımlayarak farklı disiplinlerdeki sanki çok nadir görülen bir durumu niteleyen anlamlarının ötesinde ölçülebilir bir doğada kavramsallaştırmıştır ki bu bağlamda kullanılan ilgili kavram; bir bireyin, grubun, kurumun, ülkenin, kültürün ya da insan türünün diğer canlılardan "diğerlerinden esaslı biçimde farklı/benzersiz" olduğu varsayımına özel bir epistemik veya normatif statü verilmesi anlamına gelmemektedir. Diğer konteksten benzersizizm ve otantikizm kavramlarının birbirine yakın doğaları olsa da aynı şeyler değildir. "Otantisite" (Sahicilik) kavramının; bir düşünce sistemine, akıma veya ideolojiye dönüşmüş haline "Otantikizm" (Authenticism) denir. Otantisite "maske takmamak ve kendin olmak" iken; otantikizm, maske takmamayı ve orijinalliği her şeyin (sanatın, kültürün, ahlakın) merkezine koyan düşünce akımıdır. Bir öncellik ya da üstünlük kurma çabasını içermeyen benzersizizm, özellikle psikotoplumsal farkındalıkla ilişkilidir; psikotoplumsal bir özgün varlanışını ve eşsiz ilişkisel duruşları tanımlar. Benzersizizmde öznenin hem bireysel hem de toplumsal düzlemdeki empatik yaklaşımı zaman zaman realite ve adaptasyondan ayrıklaşmadan doktrinsel boyuta da ulaşabilir ki esas doktrin bireyin kendiliğine hatta eşsizliğine olan yaratımsal bağı ve süreğen sadakatidir.

**Anahtar Sözcükler:** Benzersizizm, dissoanaliz, otantikizm, unikizm, travma

# Üniversite Marka Kişiliği ve Kurumsal Sosyal Medya Kullanımı ve Etkileşiminin Yükseköğretimde Öğrenci Bağlılığını Yordamadaki Rolü *

**Enes KARAKUŞ**
Öğrenci
eneskkus@gmail.com
ORCID: 0009-0008-2494-7772
**Dr. Öğr. Üyesi Bengi KURTULUŞ**
Altınbaş Üniversitesi
bengi.kurtulus@altinbas.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8925-4597

## Özet

Üniversitelerin öğrencileriyle kurdukları ilişkilerde kurumsal kimliklerini nasıl yansıttıkları ve dijital iletişim kanallarını nasıl kullandıkları, yükseköğretim bağlamında giderek önem kazanmaktadır. Bu doğrultuda üniversitelerin marka kişiliğine ilişkin öğrenci algıları ile kurumsal sosyal medya kullanım ve etkileşimlerinin öğrencilerin üniversitelerine yönelik bağlılıklarıyla ilişkili olabileceği varsayılmıştır. Bu araştırmanın amacı, üniversite marka kişiliğinin Samimiyet-Yetkinlik boyutu ile yükseköğretimde kurumsal sosyal medya kullanım ve etkileşimine ilişkin öğrenci algısının öğrenci bağlılığını yordamadaki rolünü incelemektir. Araştırma, farklı üniversitelerin ön lisans, lisans ve lisansüstü programlarında öğrenim gören 226 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde Pearson korelasyon analizi ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Korelasyon analizi sonucunda kurumsal sosyal medya kullanım ve etkileşimine ilişkin öğrenci algısı ile öğrenci bağlılığı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki ($r = .63$, $p < .001$) bulunmuştur. Benzer şekilde, Samimiyet-Yetkinlik marka kişiliği boyutu ile öğrenci bağlılığı arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r = .81$, $p < .001$). Çoklu regresyon analizi sonucunda kurumsal sosyal medya kullanım ve etkileşimine ilişkin algı ile Samimiyet-Yetkinlik boyutunun birlikte öğrenci bağlılığındaki varyansın %68'ini açıkladığı ve regresyon modelinin anlamlı olduğu görülmüştür ($R^2 = .68$, $F(2, 223) = 236.87$, $p < .001$). Her iki değişken de öğrenci bağlılığını pozitif yönde anlamlı olarak yordarken, Samimiyet-Yetkinlik boyutunun ($\beta = .69$, $p < .001$) kurumsal sosyal medya kullanım ve etkileşimine ilişkin öğrenci algısına ($\beta = .19$, $p < .001$) kıyasla daha güçlü bir yordayıcı olduğu belirlenmiştir. Bulgular, üniversitelerin Samimiyet-Yetkinlik marka kişiliğine ilişkin olumlu öğrenci algısının ve kurumsal sosyal medya kullanım ve etkileşiminin yükseköğretimde öğrenci bağlılığıyla yakından ilişkili olduğunu göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Yükseköğretim, öğrenci bağlılığı, üniversite marka kişiliği, samimiyet-yetkinlik, kurumsal sosyal medya

* Bu çalışma, Enes Karakuş'un Dr. Öğr. Üyesi Bengi Kurtuluş danışmanlığında yürütmekte olduğu yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

# Kıbrıslı Türk Kadınlarda Savaş Travmasının Kuşaklararası Aktarımının Dissoanalizi

**İrem Fatma KAŞIKÇI**
Öğrenci
iremfatma.kasikci@ogr.iuc.edu.tr
ORCID: 0000-0003-4170-4867
**Prof. Dr. Erdinç ÖZTÜRK**
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü
erdinc.ozturk@iuc.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1553-2619

## Özet

Kıbrıs'ın Rum–Türk iki toplumlu yapısında yaşanan çatışmalar, zorunlu yer değiştirme, kayıp, ayrılık ve süreğen tehdit deneyimleri, savaş travmasının aile içi anlatılar ve duygusal aktarım aracılığıyla sonraki kuşaklarda sürmesine zemin hazırlamaktadır. Bu araştırmanın amacı, Kıbrıslı Türk yetişkin kadınlarda savaş travmasının üç kuşak boyunca hangi anlatısal, duygusal ve dissosiyatif örüntüler üzerinden aktarıldığını ve ulusal aidiyet ile kimlik konumlanmalarında nasıl yeniden yapılandırıldığını modern psikotravmatoloji ve dissoanaliz kuramı ekseninde incelemektir. Nitel betimsel desende yürütülen araştırmada, her kuşaktan 10 kişi olmak üzere toplam 30 Kıbrıslı Türk yetişkin kadınla gerçekleştirilen görüşmeler tematik analizle çözümlenmiştir. Savaş yaşantıları, aile içi aktarım, dissosiyatif temalar, mekânsal güvenlik ve ulusal kimlik konumlanmaları kodlanmış; temalar kuşaklar arasında ve aynı aile hatlarında karşılaştırılmıştır. Birinci kuşağın tamamında doğrudan savaş deneyimi bulunurken, %77,8'inde tehdit ve korku, %55,6'sında ekonomik güçlük, %55,6'sında aileden ayrılma veya esaret, %44,4'ünde ise zorunlu göç ya da yerinden edilme belirlenmiştir. Sığınak, ölüm beklentisi, yakınlardan haber alamama, belirsizlik ve travmatik olayların yeniden yaşanıyormuşçasına hatırlanması öne çıkmıştır. Mekânsal güvenlik anlatılarında günümüzde dahi Kıbrıs Cumhuriyeti yönetimindeki güney kesimde tetikte olma, KKTC yönetimindeki kuzey kesimde ise daha güvende ve "evinde" hissetme duyguları dikkat çekmiştir. Savaş döneminde belirginleşen Türklük aidiyetinin zamanla Kıbrıslı Türk kimliği yönünde yeniden yapılandığı görülmüştür. İkinci kuşakta savaş sırasında çocuk olan katılımcılar (%42,9), savaş sonrasında doğanlardan ayrışarak sığınak ve bombardıman anıları korku, yas ve güvensizlikle sürerken, aileden aktarılan anlatılar kişisel deneyimlere eklemlenmiş ve doğrudan savaş travması ile kuşaklararası aktarımın kesiştiği bir geçiş kuşağı haline gelmiştir. Travmatik yaşantıların "hikâye gibi" algılanması, duygusal uzaklık, parçalı erken çocukluk anıları, travmanın benlik ve davranış üzerindeki etkisinin fark edilmemesi ve yeniden yaşantılama dissosiyatif reaksiyonlar açısından dikkat çekmiştir. Üçüncü kuşakta büyükanne ve büyükbaba kaynaklı savaş anlatıları %87,5, eğitim, medya veya güncel siyasal gelişmelerin ulusal kimlik anlatılarına katılımı %75 oranında saptanmıştır. Katılımcıların %50'sinde savaş ve ulusal kimlik ilişkisi milliyetçiliğe eleştirel mesafe, küresel kimlik veya aidiyet azalması üzerinden yeniden anlamlandırılmıştır. Sonuç olarak savaş travmasının kuşaklar boyunca doğrusal biçimde zayıflamadığı; çocukluk çağı travmatik anılarına, aile içi anlatılara ve sonraki kuşaklarda farklı politik, kültürel ve eleştirel kimlik konumlanmalarına dönüşerek aktarıldığı görülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** : Kuşaklararası travma, savaş travması, dissoanaliz, ulusal kimlik, küresel kimlik.

# Tik Belirtilerinin Çocuk Merkezli Oyun Terapisi ile Sağaltımı

**Dr. Öğr. Üyesi Şefika ERDEM**
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
sefikaerdempdr@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6308-5169
**Atakan TAŞDEMİR**
Öğrenci
atakan.tasdemir@gop.edu.tr
ORCID: 0009-0001-4165-2422

## Özet

Tik bozuklukları, çoğunlukla çocukluk döneminde ortaya çıkan nöropsikiyatrik bozukluklar arasında yer almaktadır. Tik (İstençdışı Devinim) Bozuklukları DSM-V-TR'de Tik, birden ortaya çıkan, hızlı, yineleyici, düzensiz devinimler ve ses çıkarmalar şeklinde tanımlanmaktadır. Tikler, bazı durumlarda çocuğun yaşadığı içsel gerilim ve çatışmaların davranışsal bir yansıması olarak ortaya çıkabilmektedir. Tik belirtileri çoğunlukla çocukluğun erken dönemlerinde, yaklaşık 5–6 yaş civarında ortaya çıkmakta ve belirtilerin şiddeti genellikle 10–12 yaş döneminde en yüksek düzeye ulaşmaktadır. Bununla birlikte, tik bozukluğu bulunan çocukların yaklaşık yarısı ile üçte ikisinde belirtilerin ergenlik döneminde veya erken yetişkinlikte belirgin ölçüde azaldığı ya da tamamen ortadan kalktığı bildirilmektedir. Çocuk, boynunu silkme, kaşlarını veya gözlerini hareket ettirme gibi tekrarlayıcı davranışlar aracılığıyla yaşadığı içsel gerginliği azaltmaya ya da bu gerginlikten kurtulmaya çalışabilmektedir. Tiklerin ortaya çıkışı ve şiddetindeki değişim; stres, kaygı ve çeşitli psikososyal etmenlerle ilişkili olabilmektedir. Çocuk Merkezli Oyun Terapisi (ÇMOT), çocukların duygusal, bilişsel, davranışsal ve akademik alanlardaki gelişimlerini desteklemeyi amaçlayan bir terapi yaklaşımıdır. Özellikle çocukların kendilerini sözel yollarla ifade etmekte zorlandıkları durumlarda oyun, onların duygu, düşünce ve yaşantılarını ortaya koymalarına olanak sağlayan doğal bir iletişim aracı olarak değerlendirilmektedir. Bu yaklaşımda oyun, çocuğun kendisini ifade ettiği bir dil; oyuncaklar ise bu dilin araçları olarak ele alınmaktadır. Terapist tarafından oluşturulan güvenli, kabul edici ve yargılayıcı olmayan terapötik ortam sayesinde çocuk, içsel yaşantılarını oyun aracılığıyla dışa vurabilmekte ve sahip olduğu baş etme kaynaklarını keşfetme fırsatı bulabilmektedir. Bu araştırmanın amacı, çocuk merkezli oyun terapisi sürecinde tik belirtilerinin sıklık ve şiddetinde meydana gelen değişimi incelemektir. Çalışmada tik belirtileri gösteren 5 yaşında, psikiyatri tarafından herhangi bir tik bozukluğu tanısı konulmamış, ancak terapi öncesinde omuz silkme, göz kırpma ve saçlarıyla oynama şeklinde tekrarlayıcı belirtiler gösteren bir kız çocuğu ile yürütülen 20 çocuk merkezli oyun terapisi seanslarından oluşan bir uygulamanın sonuçları sunulacaktır. Terapistin gözlemleri, çocuğun oyun davranışlarındaki değişim, ailenin geri bildirimleri doğrultusunda sürecin çocuğun tik belirtilerinde önemli düzeyde azalma olduğu ve günlük işlevselliğinin arttığı belirlenmiştir.

**Anahtar Sözcükler:** Çocuk, Çocuk Merkezli Oyun Terapisi, Tik Bozuklukları

# Özel Okullarda Çalışan Psikolojik Danışmanların Dijital Çağda Karşılaştığı Yeni Mesleki Zorluklar: Etik Sınırlar Üzerine Kavramsal Bir Çerçeve

**Duygu UYAROĞLU**
Öğretmen
duyguuyaroglu@gmail.com
ORCID: 0009-0005-6493-267X
**Dr. Öğr. Üyesi Süleyman AKÇIL**
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
sakcilpdr@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4461-5093
**Doç. Dr. Okan BİLGİN**
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
bilgin.okan@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6233-4290

## Özet

Dijitalleşme ve anlık erişilebilirlik, eğitim kurumlarındaki psikolojik danışmanlık hizmetlerinin geleneksel sınırlarını dönüştürmektedir. Özellikle özel okulların velileri "tüketici" olarak konumlandıran ticari yapıları ve yönetimsel beklentiler, buralarda görev yapan psikolojik danışmanların mesleki kimlik ve etik sınırlarını korumasını zorlaştırmaktadır. Bu çalışmanın amacı, özel okullarda çalışan okul psikolojik danışmanlarının dijital çağda karşılaştığı yeni etik ve mesleki zorlukları kavramsal bir çerçevede değerlendirmektir. Alan yazın temelinde şekillendirilen bu kavramsal çalışmada, okul psikolojik danışmanlarının mesleki rollerinin ve mesleki kimliklerinin yöneticiler, veliler ve öğrencilerle kurulan dinamik ilişkiler, dijital iletişim biçimleri ve kurumsal beklentiler doğrultusunda nasıl şekillendiği ele alınmıştır. Yapılan kavramsal değerlendirme sonucunda, yöneticilerin ticari kaygıları nedeniyle psikolojik danışmanların uzmanlık alanları dışındaki halkla ilişkiler, kayıt/ikna ve idari evrak işlerine yönlendirilmesi neticesinde uzman kimliklerinin gölgelendiği ve kurumsal baskılara ya da mobbinge maruz kaldıkları görülmektedir. Bu kurumsal zorlukların yanı sıra, sosyal medya ve anlık mesajlaşma uygulamaları üzerinden velilerin mesai dışı yoğun erişim talepleri ile öğrencilerin sanal ortamdaki sınır ihlalleri, çift yönlü ilişkiler ve ciddi mahremiyet krizleri doğurmaktadır. Ayrıca, velilerin hizmet satın alma algısıyla öğrencilerin özel görüşme detaylarını talep etmeleri, psikolojik danışmanları gizlilik ilkesi ile yönetsel baskılar arasında derin etik ikilemlere sürüklemektedir. Sonuç olarak özel okullardaki psikolojik danışmanların mesleki bütünlüklerini korumaları için kurumsal iletişimde kişisel hesap ve telefon yerine iş hatlarının kullanılması, okul yöneticilerine meslek etiği konusunda farkındalık eğitimleri verilmesi ve gizlilik sınırlarını koruyacak fiziksel ve dijital önlemlerin alınması büyük önem taşımaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Özel Okullar, Dijital Çağ, Mesleki Etik, Etik Sınırlar, Psikolojik Danışmanlık

# Ergenlerde Bilinçli Farkındalık ile Sosyal Dışlanma Arasındaki İlişkide Öz Düzenleme ve Phubbing'in Paralel Aracılığı

**Duygu UYAROĞLU**
Öğretmen
duyguuyaroglu@gmail.com
ORCID: 0009-0005-6493-267X
**Dr. Öğr. Üyesi Süleyman AKÇIL**
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
sakcilpdr@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4461-5093
**Doç. Dr. Okan BİLGİN**
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
bilgin.okan@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6233-4290

## Özet

Ergenlik dönemi, dijital teknoloji kullanımının yoğunlaştığı ve sosyal ilişkilerin büyük önem taşıdığı kritik bir gelişim evresidir. Bu dönemde bireyin psikolojik kaynaklarının, özellikle de bilinçli farkındalık düzeyinin, öz düzenleme becerileri ve dijital ortamlardaki sosyal davranışları (örn. phubbing) üzerindeki belirleyici rolü dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, ergenlerde bilinçli farkındalık ile sosyal dışlanma arasındaki ilişkide öz düzenleme becerisi ve phubbing davranışının eş zamanlı (paralel) aracı rolünü incelemektir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden korelasyonel desen kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, uygun örnekleme yöntemiyle seçilen ve lise öğrenimine devam eden 14-18 yaş arası toplam 317 ergen (193 kadın, 124 erkek) oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak "Bilinçli Farkındalık Ölçeği Ergen Formu", "Ergenler için Öz Düzenleme Ölçeği", "Genel Phubbing Ölçeği" ve "Ergenler için Sosyal Dışlanma Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, korelasyon analizi ve değişkenler arası teorik modeli test etmek amacıyla Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM) uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre, kurulan paralel aracılık modelinin verilerle iyi düzeyde uyum sağladığı görülmüştür ($\chi^2/df = 2.22$, CFI = .958, RMSEA = .062). Yapısal model bulguları incelendiğinde; bilinçli farkındalığın öz düzenlemeyi pozitif ($\beta = .34$, $p < .001$), phubbing'i ise negatif ($\beta = -.26$, $p < .001$) yönde anlamlı biçimde yordadığı saptanmıştır. Ayrıca, öz düzenlemenin sosyal dışlanmayı negatif ($\beta = -.20$, $p < .001$), phubbing'in ise pozitif ($\beta = .50$, $p < .001$) yönde yordadığı belirlenmiştir. Sonuç olarak, bilinçli farkındalık düzeyi yüksek olan ergenlerin öz düzenleme becerilerini daha etkin kullandıkları ve phubbing (yanındaki kişiyi yok sayarak telefona odaklanma) davranışına daha az yöneldikleri, bu her iki mekanizmanın da sosyal dışlanma yaşantılarını anlamlı düzeyde azalttığı tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular, ergenlerin akran ilişkilerini korumak ve sosyal dışlanmayı önlemek adına bilinçli farkındalık ve öz düzenleme becerilerini geliştirmeye yönelik psiko-eğitim programlarının önemini vurgulamaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Ergenlik, Bilinçli Farkındalık, Sosyal Dışlanma, Öz Düzenleme, Phubbing

# Genç Yetişkinlerde Felaket Kaydırması Davranışı, Algılanan Stres ve Bilinçli Farkındalık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi *

**Uzman Sevda KISRIK**
Marmara Üniversitesi
kisriksevda@gmail.com
ORCID: 0009-0005-2255-6944
**Ahmet Burak DİNÇ** [1]
Öğrenci
ahmtbrkdnc29@gmail.com
ORCID: 0009-0001-4685-1228

## Özet

Felaket kaydırması (doomscrolling), bireyin kendini kötü hissetmesine rağmen olumsuz ve kaygı uyandıran içerikleri sosyal medya veya haber sitelerinde sürekli ve kontrolsüz biçimde takip etmeye devam etmesidir. Bu araştırma genç yetişkinlerde felaket kaydırması davranışı, algılanan stres ve bilinçli farkındalık arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli benimsenmiştir. Çalışma grubu, 18-39 yaş aralığında 227 genç yetişkinden oluşmaktadır. Veri toplama araçları olarak Felaket Kaydırması (Doomscrolling) Ölçeği, Algılanan Stres Ölçeği ve Bilinçli Farkındalık Ölçeği (BİFÖ) kullanılmıştır. Veriler korelasyon ve çoklu regresyon analizi ile değerlendirilmiştir. Korelasyon analizleri sonucunda felaket kaydırması davranışı ile algılanan stres arasında pozitif yönde, bilinçli farkındalık ile algılanan stres arasında negatif yönde ve felaket kaydırması ile bilinçli farkındalık arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre felaket kaydırması davranışı ve bilinçli farkındalık, algılanan stresteki varyansın anlamlı bir kısmını açıklamaktadır ($R^2$=.099, $F(2,224)=12.372$, $p<.001$). Felaket kaydırması davranışı algılanan stresi pozitif yönde; bilinçli farkındalık ise negatif yönde anlamlı biçimde yordamaktadır. Bu bulgular felaket kaydırması davranışının algılanan stres düzeyini artırıcı, bilinçli farkındalığın ise azaltıcı bir etkiye sahip olduğuna işaret etmektedir. Sonuçların genç yetişkinlere yönelik dijital iyi oluşu destekleyici ve bilinçli farkındalık temelli müdahale programlarının geliştirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** doomscrolling, stres, bilinçli farkındalık, genç yetişkin

# Türkiye Yüzyılı Maarif Model'inde Kültürel Bağlar ve Millî Değerler: Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf Ders Kitabı Örneğinde Yapay Zekâ Destekli Dijital Materyal Geliştirme

**Dr. Mehmet TATAN**
Gaziosmanpaşa Üniversitesi
memetatan@hotmail.com
ORCID: 0000-0001-7604-426X

**Özet**

Bu çalışmada, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne göre hazırlanan ve 2025-2026 eğitim-öğretim yılında okutulan 6. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabı içerik unsurlarından kültürel bağlar ve millî değer unsurları, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan değerler bağlamında incelenmiştir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf ders kitabında yer alan kültürel bağlar ve millî değer unsurlarının Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile uyumu ortaya konularak elde edilen bulgular doğrultusunda dijital öğretim materyali geliştirmektir. Bu çalışmada, nitel araştırmalarda veri toplama yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemi ve tasarım temelli geliştirme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın ilk aşamasında Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf ders kitabındaki kültürel bağlar ve millî değer unsurları Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde yer alan değerler doğrultusunda analiz edilmiş; ikinci aşamada ise elde edilen bulgulardan hareketle yapay zekâ araçlarından yararlanılarak dijital materyaller tasarlanmış ve geliştirilmiştir. Çalışma sonucunda, ders kitabında yer alan kültürel bağlar ve millî değer unsurlarının Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin öngördüğü temel değerlerle büyük ölçüde örtüştüğü, saygı ve vatanseverlik değerleri ile alan becerileri, kavramsal beceriler, eğilimler, programlar arası bileşenler, disiplinler arası ilişkiler ve beceriler arası ilişkilerin de ön plana çıktığı tespit edilmiştir. Ayrıca kültürel bağların ve millî değerlerin dijital hikâye formatına dönüştürülmesiyle, değer öğretiminde alternatif dijital materyaller olarak kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Kültürel bağlar ve millî değerler, Sosyal Bilgiler 6. Sınıf ders kitabı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, dijital materyal geliştirme.

# Pozitif Psikoterapinin Dört Boyutu: Patch Adams Üzerinden İçsel Güç, Mizah, Anlam ve İlişkiler

**Dr. Abdullah Ensar UZUN**
Milli Eğitim Bakanlığı
aensaruzun@gmail.com
ORCID: 0000-0001-7809-4789

**Özet**

Bu çalışma, Patch Adams (1998) filmini pozitif psikoterapi kuramının dört temel boyutu olan içsel güç, ilişkiler, anlam ve gelecek perspektifinden incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın veri setini filmdeki sahneler ve karakter etkileşimleri oluşturmaktadır. Nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş olup, film analizi kapsamında içerik analizi ve tematik çözümleme yöntemleri uygulanmıştır. Film, bireyin içsel kaynaklarını keşfetmesi, mizahı terapötik bir araç olarak kullanması, anlamlı yaşam arayışını sürdürmesi ve umutla geleceğe yönelmesi gibi pozitif psikoterapinin kuramsal ilkelerini sinematik düzlemde görünür kılmaktadır. Başkarakter Patch'in akıl hastanesindeki deneyimleri, onun empati kapasitesini ve yardım etme motivasyonunu ortaya çıkarırken; mizahı iletişim aracı olarak kullanması, pozitif duyguların iyileştirici etkisini göstermektedir. Travmatik kayıplar karşısında umudunu koruyarak daha derin bir yaşam amacı edinmesi ise pozitif psikoterapide vurgulanan travma sonrası gelişim kavramıyla örtüşmektedir. Bu bağlamda çalışma, sinemanın pozitif psikoterapi kuramının dört boyutunu temsil etme potansiyelini ortaya koyarak, psikoterapi kuramlarının görsel sanatlar aracılığıyla nasıl disiplinlerarası bir katkı sağlayabileceğini göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Pozitif psikoterapi, İçsel güç, Mizahın terapötik etkisi, Anlam ve ilişkiler, Travma sonrası gelişim

# Bilim Merkezlerinin Görünürlüğü: Samsun Büyükşehir Belediyesi Örneği

**Ayşe Nur YİĞİTCE**
Öğretmen
a.nurselcukk@gmail.com
ORCID: 0009-0001-7710-4487
**Doç. Dr. Şener ŞENTÜRK**
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
sener.senturk@omu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0672-7820

## Özet

Bu çalışmanın amacı, yerel yönetimlerin okul dışı öğrenme alanları bağlamında bilim iletişiminde üstlendiği artan rolü ve kurumsal kapasitesini Samsun Büyükşehir Belediyesi örneği üzerinden incelemektir. Bu doğrultuda çalışma, belediyenin Bilim Samsun, Samsun Keşif Kampüsü ve Samsun Bilim Merkezi gibi yapıları aracılığıyla yürüttüğü bilim iletişimi faaliyetlerini; fiziksel altyapı, organizasyonel kapasite, erişim olanakları ve stratejik iş birlikleri bağlamında değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda araştırma, nitel araştırma yöntemiyle yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma alanı olarak Samsun Büyükşehir Belediyesi seçilmiştir. Hem aktif olarak işleyen kampüs/merkez yapılarına hem de yeni tamamlanan büyük ölçekli altyapı projelerine sahip olması bakımından, yerel yönetimin bilim iletişimindeki operasyonel kapasitesini incelemek için zengin bir örneklem sunmaktadır. Veri toplama sürecinde kurumsal duyurular, basına yansıyan haberler ve kamuya açık açıklamalar doküman incelemesi tekniğiyle taranmış; elde edilen veriler belediyenin kurumsal gücünü ve görünürlüğünü inşa etme stratejileri bağlamında betimsel analize tabi tutulmuştur. Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin bilim iletişimi uygulamaları incelendiğinde, yerel yönetimin kurumsal gücünün ve kapasitesinin dört temel eksende öne çıktığı görülmektedir. Karadeniz'in en büyük bilim merkezi gibi büyük ölçekli altyapı projeleri belediyenin fiziksel ve finansal gücünü yansıtırken; BİLİMFEST gibi geniş çaplı ve yoğun katılımlı organizasyonlar, kitleleri harekete geçirme ve gündem belirleme konusundaki organizasyonel yeteneğini ortaya koymaktadır. Buna ek olarak, gezici ekiplerle kırsaldaki okullara ulaşılarak oluşturulan kapsayıcı hizmet ağı kurumun operasyonel esnekliğini göstermekte; TÜBİTAK, T3 gibi merkezi organlarla kurulan stratejik iş birlikleri ise belediyenin bilimsel meşruiyetini artırarak bölgesel bir aktör konumunu pekiştirmektedir. Sonuç olarak bulgular, yerel yönetimlerin bilim merkezleri ve okul dışı öğrenme alanlarında yalnızca merkezi düzeyde geliştirilen bilim iletişimi politikalarını destekleyen ikincil aktörler olarak değil; fiziksel altyapı geliştiren, bilimsel etkinlikleri organize eden, farklı toplumsal gruplara erişim sağlayan ve ulusal paydaşlarla iş birlikleri geliştiren bağımsız bilim iletişimi aktörleri olarak konumlanabildiğine işaret etmektedir. Samsun Büyükşehir Belediyesi örneği, yerel yönetimlerin sahip oldukları kurumsal kapasiteyi stratejik iletişim ve görünürlük faaliyetleriyle birleştirerek bölgesel ölçekte bilim iletişiminin gelişiminde etkin bir rol üstlenebileceğini göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Bilim iletişimi, yerel yönetimler, okul dışı öğrenme, kurumsal kapasite, bilim merkezleri, yerel bilim politikaları.

# İntihar Düşüncesini Paylaşmanın Önündeki Engellere İlişkin Bir Anlatı Derlemesi: Risk Değerlendirmesine Yönelik Çıkarımlar

**Dr. Öğr. Üyesi Berkan DEMİR**
Bartın Üniversitesi
berkandemir@bartin.edu.tr
ORCID: 0000-0002-3944-1650

## Özet

İntihar düşüncesinin zamanında fark edilmesi, etkili risk değerlendirmesi, yönlendirme ve uygun müdahalelerin başlatılması açısından son derece önemlidir. Bununla birlikte intihar risk değerlendirmesi, büyük oranda danışanın bu düşüncelerini doğru ve açık biçimde bildireceği varsayımına dayanmaktadır. Oysa intihar düşüncesi olan kişiler, bu düşünceleri kimi zaman ruh sağlığı uzmanlarıyla açıkça paylaşmamakta, kısmen açıklamakta, geciktirmekte veya bilinçli şekilde gizlemektedir. Bu nedenle, danışanın ruh sağlığı uzmanı tarafından intihar düşüncesine ilişkin yöneltilen bir soruya "hayır" yanıtı vermesi, her zaman intihar düşüncesinin bulunmadığı anlamına gelmeyebilmektedir. Bu düşünceleri paylaşamama veya gecikmeli olarak paylaşma kararında etkili olan faktörler arasında damgalanma ve yargılanmaya yönelik kaygılar, utanç, istem dışı hastaneye yatırılma veya özerkliğini kaybetme korkusu, gizliliğin sınırlarına ilişkin belirsizlik, yardımın yararlı olmayacağına yönelik inançlar ve uygulamacı ile kurulan ilişkinin niteliği yer almaktadır. Bu çalışmanın amacı, psikolojik yardım sürecinde intihar düşüncesini paylaşmanın önündeki engelleri incelemek ve bu düşünceyi paylaşmamanın risk değerlendirmesi açısından doğurabileceği sonuçları tartışmaktır. Bu amaç doğrultusunda konuya ilişkin literatür, anlatı derlemesi yöntemiyle ele alınmıştır. Derlemede intihar düşüncesini açıklamama, bilinçli gizleme ve gecikmiş açıklama arasındaki ayrımların yanı sıra paylaşmayı güçleştiren bireysel, ilişkisel ve kurumsal etmenlere odaklanılacaktır. Mevcut çalışmanın, tek zamanda uygulanan öz bildirim araçlarının sınırlılıklarını görünür kılması ve "hayır" yanıtının bağlam içinde değerlendirilmesinin önemine dikkat çekmesi beklenmektedir. Ayrıca çalışmanın, güvene dayalı ve yargılayıcı olmayan değerlendirme yaklaşımlarının geliştirilmesine katkı sunacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda, mevcut derlemenin, ruh sağlığı uzmanlarının intihar düşüncelerinin anında açıklanmaması olasılığını da dikkate alan daha duyarlı ve kapsamlı değerlendirme süreçleri oluşturmalarına zemin hazırlaması amaçlanmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** intihar düşüncesi, risk değerlendirmesi, paylaşmama, gizleme

# Beliren Yetişkinlerde Olumsuz Çocukluk Deneyimleri ve Öz Kontrol Arasındaki İlişkide Öz Eleştirel Ruminasyon ve Öz Şefkatin Aracı Rollerinin İncelenmesi

**Arş. Gör. Zahide Gül AKTEPE**
Yıldız Teknik Üniversitesi
zgul@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6702-5243
**Prof. Dr. M. Engin DENİZ**
Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7930-3121

## Özet

Olumsuz çocukluk deneyimlerinin bireylerin yaşamın ilerleyen dönemlerinde görülebilecek sonuçlarından biri de öz kontrol kapasitesindeki yetersizliklerdir. Erken gelişim dönemlerinde düzensiz ve öngörülemez bir çevrede yetişmek, yeterli ebeveynlik ve yetişkin rehberliğinden mahrum kalmak, öz düzenleme ve öz kontrol becerilerinin sağlıklı gelişimini engelleyebilmektedir. Bu durumun ilerleyen dönemlerde dürtüsel davranışlar, hedef belirleme ve planlama güçlükleri ile gelişimsel görevleri yerine getirirken gerekli sabır ve muhakemeyi göstermede yetersizlikle ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Diğer yandan, olumsuz çocukluk deneyimleri bireylerin kendilerine yönelik değerlendirmelerini olumsuz etkileyerek öz eleştirel ruminasyonu artırabilir. Özellikle ihmal ve istismar gibi deneyimler, benlik ve değer algısını zedeleyerek bireyin kendisine yönelik daha eleştirel bir tutum geliştirmesine zemin hazırlayabilir. Benzer şekilde, erken dönemde güvenli ve destekleyici ilişkilerin yetersiz olması, bireyin kendisine karşı anlayışlı ve kabul edici bir tutum geliştirmesini ifade eden öz şefkatin yeterince gelişmesini engelleyebilir. Bu doğrultuda, öz eleştirel ruminasyon ve öz şefkatin olumsuz çocukluk deneyimleri ile öz kontrol arasındaki ilişkide önemli psikolojik mekanizmalar olabileceği değerlendirilebilir. Mevcut çalışmada, bu ilişkide öz eleştirel ruminasyon ve öz şefkatin aracı rolleri incelenmiştir. Çalışmada toplam 334 katılımcıdan veri toplanmıştır. Katılımcıların 246'sı (%73,7) kadın, 88'i (%26,3) erkek genç yetişkindir. Katılımcıların yaşları 18 ile 29 arasında olup, yaş ortalaması 21,04'tür (SS = 1,55). Veriler Olumsuz Çocukluk Deneyimleri Ölçeği, Öz Şefkat Ölçeği, Öz Eleştirel Ruminasyon Ölçeği ve Çok Boyutlu Kısa Öz Kontrol Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM) kullanılmıştır. Modelin uygunluğu, uyum iyiliği indeksleri ve yol katsayıları üzerinden değerlendirilmiştir. Korelasyon bulgularına göre ruminasyon ile öz şefkat ($r = -.669$) ve öz kontrol ($r = -.497$) arasında negatif; ACE ile ($r = .208$) pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($p < .01$). Öz şefkat ile öz kontrol arasında pozitif ($r = .590$), ACE ile negatif ($r = -.165$) ilişki saptanmıştır. Öz kontrol ile ACE arasında da negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = -.171$, $p < .01$). Ölçüm modeline ilişkin uyum indeksleri $\chi2(14, N = 334) = 52.287$, $\chi2/df = 3.735$; RMSEA = 0.091, SRMR = 0.03, GFI = 0.962, NFI = 0.966, RFI = 0.931, IFI = 0.975, TLI = 0.949, CFI = 0.974 olarak bulunmuştur. Yapısal model için ise $\chi2(17, N = 334) = 56.488$, $\chi2/df = 3.323$; RMSEA = 0.084, SRMR = 0.04, GFI = 0.959, NFI = 0.963, RFI = 0.939, IFI = 0.974, TLI = 0.956, CFI = 0.974 değerleri elde edilmiştir. Bulgular, değişkenler arasındaki ilişkilerin beklenen yönde olduğunu ve ölçüm modelinin genel olarak kabul edilebilir uyum gösterdiğini ortaya koymuştur. Ölçüm modelinde RMSEA değeri sınırın üzerinde olmakla birlikte, diğer uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olması modelin genel olarak yeterli uyum sağladığını göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Beliren yetişkinlik, olumsuz çocukluk deneyimleri, öz eleştirel ruminasyon, öz şefkat, öz kontrol.

# Yetişkinlerde Problemli Chatgpt Kullanımının Eleştirel Düşünme, Yaratıcılık ve Dijital Okuryazarlık Değişkenleriyle İlişkisinin İncelenmesi *

**Şehbal ÇALIK YOLAL**
Öğrenci
sehbal.yolal@std.yildiz.edu.tr
ORCID: 0009-0001-3163-2153
**Prof. Dr. Fulya TÜRK**
Yıldız Teknik Üniversitesi
fulya.turk@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1896-8418

## Özet

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de yaşayan yetişkin bireylerde problemli ChatGPT kullanımı ile eleştirel düşünme, yaratıcılık ve dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinde yürütülen araştırmanın çalışma grubunu ChatGPT kullanan 18 yaş ve üzerindeki 472 yetişkin oluşturmuştur. Veriler; Kişisel Bilgi Formu, Problemli ChatGPT Kullanım Ölçeği, Bireysel Yaratıcılık Ölçeği, Marmara Eleştirel Düşünme Eğilimleri Ölçeği ve Dijital Okuryazarlık Ölçeği aracılığıyla çevrim içi olarak toplanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklerin çalışma grubundaki iç tutarlılıkları Cronbach alfa katsayılarıyla incelenmiş ve ölçeklerin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğu belirlenmiştir. Verilerin dağılım özellikleri normallik testleri ile çarpıklık ve basıklık katsayıları birlikte değerlendirilerek incelenmiş ve parametrik analizlerin uygulanmasının uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, Pearson korelasyon analizi, çoklu doğrusal regresyon analizi, bağımsız örneklemler t-testi, varyans analizi ve çok değişkenli varyans analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda problemli ChatGPT kullanımının yaratıcılık, eleştirel düşünme ve dijital okuryazarlık ile negatif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler gösterdiği belirlenmiştir. Problemli ChatGPT kullanımıyla en güçlü ilişkinin eleştirel düşünme eğilimiyle olduğu görülmüştür. Yaratıcılık, eleştirel düşünme ve dijital okuryazarlığın birlikte ele alındığı regresyon analizinde modelin problemli ChatGPT kullanımını anlamlı biçimde yordadığı; ancak değişkenlerin özgün katkıları incelendiğinde yalnızca eleştirel düşünmenin anlamlı ve negatif yönlü bir yordayıcı olduğu belirlenmiştir. Grup karşılaştırmaları, problemli ChatGPT kullanımının yaş, günlük ChatGPT kullanım süresi, meslek ve bazı kullanım amaçlarına göre farklılaştığını göstermiştir. Daha genç katılımcılarda problemli kullanımın daha yüksek olma eğiliminde olduğu, günlük kullanım süresi arttıkça problemli kullanım puanlarının da yükseldiği belirlenmiştir. Araştırma amacıyla ChatGPT kullanan katılımcıların problemli kullanım düzeylerinin daha düşük, psikolojik amaçla kullananların ise daha yüksek olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgular, özellikle eleştirel düşünme eğiliminin problemli ChatGPT kullanımı açısından önemli bir değişken olduğunu ve yapay zekâ araçlarının bilinçli kullanımına yönelik çalışmalarda bilişsel becerilerin dikkate alınmasının yararlı olabileceğini düşündürmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Problemli ChatGPT kullanımı, eleştirel düşünme, yaratıcılık, dijital okuryazarlık, yetişkinler

* Bu bildiri "Yetişkinlerde Problemli Chatgpt Kullanımının Eleştirel Düşünme, Yaratıcılık Ve Dijital Okuryazarlık Değişkenleriyle İlişkisinin İncelenmesi" başlıklı devam etmekte olan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

# Özel Eğitim Öğretmenleri ve Farklı Branşlardaki Özel Eğitim Öğretmeni Adaylarının Ergen Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Tutumları ve Merhamet Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

**Uzman Durmuş Ali UÇAR**
Yakın Doğu Üniversitesi
durmus_ali1905@hotmail.com
ORCID: 0009-0001-6025-9685
**Uzman Yağmur BEKDAŞ**
Yakın Doğu Üniversitesi
ygmrbkds@gmail.com
ORCID: 0009-0000-8991-1617

## Özet

Bu araştırmada, özel eğitim öğretmenleri ve farklı branşlardaki özel eğitim öğretmeni adaylarının ergen özel gereksinimli bireylere yönelik tutumları ve merhamet düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın alt amaçlarında değişkenlerin çeşitli demografik özellikler bakımından farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın katılımcıları, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde eğitim gören ve rehabilitasyon merkezlerinde çalışma deneyimi olan toplam 175 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırma, özel gereksinimli bireylere yönelik tutumlar ile merhamet düzeylerinin katılımcılar tarafından; cinsiyet, eğitim düzeyi ve rehabilitasyon merkezindeki çalışma deneyimi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymuştur. Araştırmada ayrıca merhamet düzeyi ile özel gereksinimli bireylere yönelik tutum arasında pozitif yönlü, düşük düzeyde ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Bu araştırmanın sonuçları, merhamet düzeyi arttıkça öğretmen ve öğretmen adaylarının özel gereksinimli bireylere yönelik olumlu tutum geliştirme eğilimlerinin de yükseldiğini göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** özel eğitim, tutum, merhamet, öğretmen adayları

# Ergenlerde Boyun Eğici Davranışlar, Atılganlık ve Okula Uyum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi *

**Ömer Faruk DEMİR**
Öğrenci
omer.demir@std.yildiz.edu.tr
ORCID: 0009-0001-5406-6414
**Doç. Dr. Sinan OKUR**
Yıldız Teknik Üniversitesi
sinan.okur@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-3439-5907

## Özet

Ergenlik, bireylerin akademik, sosyal ve duygusal alanlarda hızlı değişimler yaşadığı ve okul ortamına uyum sağlamasının kritik önem kazandığı bir dönemdir. Okula uyum, öğrencinin okula aidiyet hissetmesini, akran ve öğretmen ilişkilerini sağlıklı biçimde yürütmesini ve akademik hedeflerinden fayda görmesini kapsayan çok boyutlu bir süreçtir. Bu süreci olumsuz etkileyebilecek etkenlerden biri boyun eğici davranışlardır. Boyun eğicilik, bireyin kendi duygu, düşünce ve haklarını geri plana atarak başkalarının beklentilerine aşırı uyum göstermesidir. Bu ilişkide koruyucu bir işlev üstlenebilecek değişken ise atılganlık olabilir. Atılganlık, bireylerin başkalarının haklarına saygı duyarak kendi duygu ve düşüncelerini uygun biçimde ifade edebilmesidir. Bu araştırmada, ergenlerde boyun eğici davranışlar ile okula uyum arasındaki ilişkide atılganlığın aracı rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. İlişkisel tarama modeli şeklinde tasarlanan bu araştırmanın verileri 212 kadın (%46.9) ve 240 erkek (%53.1) olmak üzere 452 ergenden toplanmıştır. Katılımcıların yaş aralığı 12 ile 14 arasındadır ve yaş ortalaması 12.87 olarak hesaplanmıştır. Katılımcılardan veriler Ergen Boyun Eğiciliği Ölçeği, Ergenlerde Atılganlık Ölçeği ve Okula Uyum Ölçeği ile toplanmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda Hayes'in PROCESS makro eklentisi kullanılarak (Model-4) aracılık analizi yapılmıştır. Ön analizlerde tüm değişkenlere ait çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ile +1 arasında yer aldığı, dolayısıyla verilerin normal dağılım varsayımını karşıladığı görülmüş ve bu doğrultuda Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi uygulanmıştır. Analiz sonucunda boyun eğicilik ile okula uyum ($r = -.110$, $p < .05$) ve boyun eğicilik ile atılganlık ($r = -.237$, $p < .01$) arasında negatif yönde, okula uyum ile atılganlık arasında ise pozitif yönde ($r = .188$, $p < .01$) anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Yaş ve cinsiyetin kontrol değişkeni olarak eklendiği aracılık analizinde ise boyun eğiciliğin atılganlığı negatif yönde, atılganlığın ise okula uyumu pozitif yönde anlamlı biçimde yordadığı belirlenmiştir. Boyun eğiciliğin okula uyum üzerindeki doğrudan etkisi, atılganlık modele eklendiğinde anlamlılığını yitirmiştir. Ek olarak, dolaylı etkinin anlamlı olduğu belirlenmiştir ($\beta = -.038$, %95 GA [-.069, -.014]). Bu bulgular atılganlığın söz konusu ilişkide tam aracı rol oynadığını ortaya koymuştur. Bu sonuç, atılganlığın boyun eğici davranışların okula uyum üzerindeki olumsuz etkisine karşı koruyucu bir işlev üstlendiğini ve boyun eğicilik eğilimi yüksek ergenlerde atılganlık becerilerinin desteklenmesinin okula uyumu güçlendirebileceğini göstermektedir. Elde edilen tüm bulgular alanyazın ışığında tartışılarak yorumlanmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Boyun eğici davranışlar, atılganlık, okula uyum, aracılık analizi

* Bu çalışma, ikinci yazarın danışmanlığında birinci yazar tarafından hazırlanmakta olan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

# İnsan-doğa İlişkisinde Yeni Bir Perspektif: Ekolojik İyi Oluş *

**Sümeyye TAŞKIN KÖŞKER**
Öğrenci
sumeyyeetaskinn@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6633-2444
**Prof. Dr. Seydi Ahmet SATICI**
Yıldız Teknik Üniversitesi
ahmet.satici@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2871-8589

## Özet

Doğanın bireylerin psikolojik ve fiziksel sağlığı üzerindeki etkileri son yıllarda daha fazla araştırmaya konu olmaktadır. Araştırmacıların bir hayli dikkatini çeken ekopsikoloji akımı, bireylerin günlük yaşantıları boyunca fiziksel çevrenin olumlu özelliklerinden de etkilendiklerini savunmaktadır. Ekopsikoloji alanında yapılan çalışmalar insan sağlığı üzerinde doğanın ve doğa ile iç içe olmanın önemini ortaya koymaktadır. Son zamanlarda araştırmalara konu olan ve henüz ülkemizde sınırlı sayıda araştırmanın bulunduğu bir kavram da ekolojik iyi oluş kavramıdır. Ekolojik iyi oluş; doğaya yönelik takdir, saygı ve hayranlık duygusundan kaynaklanan, kişinin doğal çevreyle bağlantı hissetmesini sağlayan ve bütüncül iyi oluşu artıran bir kavram olarak tanımlanmakta ve ekolojik iyi oluşun doğaya erişim, çevresel kimlik ve doğada aşkınlık olmak üzere üç ayrı boyuttan oluştuğu ifade edilmektedir. Ekolojik iyi oluş, bireylerde bütünsel sağlığı geliştirmek için doğayı danışmanlık sürecine entegre etmenin temelini oluşturmaktadır. Bununla birlikte, ülkemizde ekolojik iyi oluş kavramına ilişkin çalışmaların sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Psikolojik danışmanlık alanında doğanın danışma sürecine entegre edilmesiyle ilgili literatürün sınırlı olması, doğa temelli araştırmaların gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bireylerin bütüncül sağlıklarının değerlendirilmesinde son derece önemli bir rol oynayan ekolojik iyi oluşun alan yazına kazandırılması gerekmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, ekolojik iyi oluş kavramına ilişkin mevcut literatürü incelemektir. Literatürden elde edilen bilgiler, doğa ile kurulan ilişkinin bireylerin bütüncül iyi oluşunda önemli bir rol oynayabileceğine işaret etmektedir. Aynı zamanda bu kavramın psikolojik danışmanlık alanına kazandırılması, yaşam boyu sağlıklı yaşamı destekleyecek yeni ve etkili bir müdahale yaklaşımı olabilir.

**Anahtar Sözcükler:** Ekopsikoloji, iyi oluş, ekolojik iyi oluş

* Bu çalışma Prof. Dr. Seydi Ahmet SATICI danışmanlığındaki Sümeyye TAŞKIN KÖŞKER'in doktora tezinden üretilmiştir.

# Belirsizliğe Tahammülsüzlük ile Duygusal Yeme Arasındaki İlişkide Öz Kontrolün Aracı Rolü *

**Nisa Pelin SEKİ**
Öğrenci
pelin.seki@std.yildiz.edu.tr
ORCID: 0009-0001-2018-5319
**Doç. Dr. Sinan OKUR**
Yıldız Teknik Üniversitesi
sinan.okur@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-3439-5907

## Özet

Belirsizliğe tahammülsüzlük, bireylerin belirsiz durumları tehdit olarak algılaması ve bu durumlara ilişkin olumsuz inançlar geliştirmesidir. Bu eğilim, bireylerin belirsizlikten kaynaklanan olumsuz duygularla baş edebilmek için işlevsel olmayan düzenleme stratejilerine yönelmesine yol açabilmektedir. Söz konusu stratejilerden biri duygusal yemedir. Duygusal yeme, bireyin fizyolojik açlıktan bağımsız olarak olumsuz duygularını yatıştırmak amacıyla yeme davranışına başvurmasıdır. Bu ilişkide rol oynayabilecek farklı değişkenler olabilir. Bunlardan biri de öz kontroldür. Öz kontrol, bireylerin dürtülerini, duygularını ve davranışlarını hedefleri doğrultusunda düzenleyebilme becerisidir. Bu araştırmada, belirsizliğe tahammülsüzlük ile duygusal yeme arasındaki ilişkide öz kontrolün aracı rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. İlişkisel tarama modeli şeklinde tasarlanan bu araştırmanın verileri 247 kadın (%70.6) ve 103 erkek (%29.4) olmak üzere 350 yetişkinden toplanmıştır. Katılımcıların yaş aralığı 18 ile 60 arasındadır ve yaş ortalaması 25.65 (SS = 9.18) olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların %77.7'si algıladıkları sosyoekonomik düzeyi orta olarak bildirmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda Hayes'in PROCESS makro eklentisi kullanılarak (Model-4) aracılık analizi yapılmıştır. Ön analizlerde tüm değişkenlere ait çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ile +1 arasında yer aldığı, dolayısıyla verilerin normal dağılım varsayımını karşıladığı görülmüş ve bu doğrultuda Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi uygulanmıştır. Analiz sonucunda belirsizliğe tahammülsüzlük, öz kontrol ve duygusal yeme değişkenlerinin tamamı arasında anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Yaş ve cinsiyetin kontrol değişkeni olarak eklendiği aracılık analizinde ise belirsizliğe tahammülsüzlüğün öz kontrolü negatif yönde ve öz kontrolün de duygusal yemeyi negatif yönde anlamlı biçimde yordadığı belirlenmiştir. Belirsizliğe tahammülsüzlüğün duygusal yeme üzerindeki doğrudan etkisi, öz kontrol modele eklendiğinde de anlamlılığını korumuştur. Ek olarak, bu ilişkide öz kontrol üzerinden gerçekleşen dolaylı etkinin anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular öz kontrolün söz konusu ilişkide kısmi aracı rol oynadığını ortaya koymuştur. Bu sonuç, belirsizliğe tahammülsüzlüğün duygusal yeme üzerindeki etkisinin bir bölümünün öz kontrolün zayıflaması üzerinden işlediğini göstermekte ve belirsizliğe tahammülsüzlüğü yüksek bireylerle yürütülecek psikolojik danışma çalışmalarında öz kontrol becerilerinin güçlendirilmesinin işlevsel bir müdahale noktası olabileceğine işaret etmektedir. Elde edilen bulgular alanyazın ışığında tartışılmış ve yorumlanmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Belirsizliğe tahammülsüzlük, öz kontrol, duygusal yeme, aracılık analizi

* Bu çalışma, ikinci yazarın danışmanlığında birinci yazar tarafından hazırlanmakta olan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

# Yetişkin Bireylerde Benliğin Ayrımlaşması, Öz Şefkat ve Affetme İlişkisi: Kuramsal Bir Bakış

**Doç. Dr. Okan BİLGİN**
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
bilgin.okan@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6233-4290
**Umay Selcen YAVUZ**
Öğrenci
umayselcenyavuz@gmail.com
ORCID: 0009-0005-3644-5970

## Özet

Bireyin içsel denge durumu ve kişilerarası ilişkilerindeki uyumu, duygu düzenleme kapasitesi ve bilişsel esnekliği ile yakından ilişkilidir. Bowen'ın Aile Sistemleri Kuramı çerçevesinde tanımlanan benliğin ayrımlaşması; bireyin düşünce ile duygularını birbirinden ayırt edebilme (bireysel düzey) ve başkalarıyla yakın bağlar kurarken kendi özerkliğini koruyabilme (kişilerarası düzey) becerisidir. Yüksek düzeyde benlik ayrımlaşmasına sahip bireyler, ilişkilerinde duygusal tepkisellik yerine daha rasyonel ve dengeli tutumlar sergileyebilmektedir. Bu psikolojik olgunluk süreci, bireyin zorlayıcı yaşam olaylarında kendine yönelttiği tutumlarla da doğrudan etkileşim halindedir. Bireyin hata, başarısızlık veya acı verici durumlar karşısında kendine yargılayıcı olmadan, nazik ve insanlığın ortak paydasını gözeterek yaklaşmasını ifade eden öz şefkat; duygusal özerklik ile yakından beslenir. Düşünce ve duygularını ayrıştırabilen bireylerin öz eleştiri tuzağına düşmeden kendilerine şefkat gösterebilme kapasitelerinin daha yüksek olduğu kuramsal olarak öngörülmektedir. Öte yandan, bireyin kendisine, başkalarına veya kontrolü dışındaki durumlara yönelik öfke ve incinmişlik hislerini bırakabilme yetisi olan affetme; hem benlik ayrımlaşması hem de öz şefkat ile güçlü bir kuramsal bağa sahiptir. Kendine karşı şefkatli olan ve duygusal tepkisellik yerine ben pozisyonu alabilen bireylerin, suçlama döngüsünden çıkarak hem kendilerini hem de çevrelerindekileri daha kolay affedebildikleri değerlendirilmektedir. Alan yazında bu üç kavramın ikili ilişkileri kısmen ele alınmış olsa da benliğin ayrımlaşması, öz şefkat ve affetme mekanizmalarının birbirini nasıl yapılandırdığını bütüncül bir yaklaşımla ele alan kuramsal çerçeveler sınırlıdır. Bu bildirinin amacı; söz konusu üç kavram arasındaki ilişkileri kuramsal temelleriyle incelemek, kavramların birbirini nasıl beslediğine dair açıklayıcı bir bakış açısı sunmak ve psikolojik danışma ile yetişkin ruh sağlığı alanındaki koruyucu-önleyici müdahalelere kuramsal bir zemin oluşturmaktır.

**Anahtar Sözcükler:** Benliğin Ayrımlaşması, Öz Şefkat, Affetme

# Okul Dışı Öğrenme Modelinin Öğrenme Ürünlerine Etkisi: Türkiye Bağlamında Bir Meta-analiz

**Dr. Öğr. Üyesi Esra YEMENLİ**
istanbul medipol üniversitesi
esra.yemenli@medipol.edu.tr
ORCID: 0000-0003-2490-4787
**Dr. Öğr. Üyesi Damla SÖNMEZ**
İstanbul Medipol Üniversitesi
damla.sonmez@medipol.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9342-7884

## Özet

Yapılandırmacı yaklaşımın yaygınlaşmasıyla birlikte öne çıkan yaparak ve yaşayarak öğrenme, okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik ilgiyi artırmıştır. Okul dışı öğrenme ortamları çoğunlukla müzeler bilim merkezleri gibi kurumlarla ilişkilendirilerek özellikle fen bilgisi ve sosyal bilgiler dersleri bağlamında ele alınmaktadır. Ancak matematiğin soyut yapısı nedeniyle matematik eğitimi, öğrencilerin somut deneyimlerle anlamlandırabilecekleri okul dışı öğrenme ortamlarından önemli ölçüde yararlanma potansiyeline sahiptir. Bununla birlikte, matematik eğitimi bağlamında okul dışı öğrenmeye ilişkin çalışmaların alan yazında sınırlı olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı Türkiye bağlamında okul dışı öğrenme modelinin öğrenme ürünleri üzerindeki etkisini incelemektir. Bu amaçla meta-analiz yöntemi kullanılarak Türkiye'de okul dışı öğrenme modeline ilişkin gerçekleştirilmiş deneysel araştırmalar incelenmiştir. Araştırmada ULAKBİM, Dergipark ve Scopus Ebscohost (ERIC, Academic Search Complete) gibi veri tabanlarında taranan 40 adet çalışma dahil edilmiştir. Bu kapsamda okul dışı öğrenme modelinin öğrenme ürünleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olup olmadığı ve bu etkinin moderatör değişkenlere göre değişip değişmediği belirlenmiştir. Araştırmanın, okul dışı öğrenmenin öğrenme ürünleri üzerindeki etkisine ilişkin bütüncül bir bakış sunması ve gelecekteki araştırma ve uygulamalara yol göstermesi beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Meta analiz, okul dışı öğrenme, yarı-deneysel, deneysel.

# Özel Gereksinimli Bireylerin Ebeveynlerinde Otoriteye Karşı Gelme Problemlerine Yönelik Sosyal Öyküler Yönteminin Stres ve Umutsuzluk Düzeylerine Etkisi

**Fevzi SÜSLÜ**
Öğrenci
suslufevzi@gmail.com
ORCID: 0009-0006-0717-8321
**Yağmur DEMİR**
Öğrenci
uzm.yagmuralemdaroglu@gmail.com
ORCID: 0009-0007-2393-3929
**Namık Avkıran ALANLI**
Öğrenci
namik.avkiranalanli@neu.edu.tr
ORCID: 0009-0009-7732-4242
**Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ**
Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7930-3121

## Özet

Bu araştırmanın amacı, özel gereksinimli çocuğa sahip ailelere otoriteye karşı gelme problemleriyle baş etmek için sunulan sosyal öyküler yöntemine dayalı aile eğitim programının ebeveynlerin stres ve umutsuzluk düzeyleri üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırma, ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desenle yürütülmüştür. Çalışma grubunu 15'i deney, 15'i kontrol grubunda yer alan toplam 30 ebeveyn oluşturmuştur. Deney grubuna sosyal öykülerin tanımı, hedef davranış belirleme, sosyal öykü yazımı, görsel destek kullanımı ve ev içi uygulama süreçlerini kapsayan yapılandırılmış bir eğitim programı uygulanmış; kontrol grubuna herhangi bir eğitim verilmemiştir. Veri toplama araçları olarak Gereksinim Belirleme ve Demografik Bilgiler Formu, Anne Baba Stres Ölçeği, Beck Umutsuzluk Ölçeği Kısa Formu ve Aile Sosyal Geçerlik Formu kullanılmıştır. Veriler betimsel istatistikler, bağımsız örneklemler t-testi, Cronbach-Alpha güvenirlik analizi, Pearson korelasyon analizi ve Cohen's d etki büyüklüğü katsayısı ile analiz edilmiştir. Bulgular, sosyal öykü eğitim programının deney grubunda anne-baba stresi ve umutsuzluk düzeyleri üzerinde anlamlı etki oluşturduğunu göstermiştir. Sosyal geçerlik sonuçları ise programın aileler tarafından anlaşılır, uygulanabilir, etkili ve önerilebilir bulunduğunu ortaya koymuştur. Sonuç olarak, sosyal öyküler yöntemine dayalı aile eğitim programının özel gereksinimli çocuğa sahip ebeveynlerin davranışsal güçlüklerle baş etme süreçlerini destekleyebilecek uygulanabilir bir müdahale yöntemi olduğu söylenebilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Özel gereksinim, Aile, Stres, Değişim, Sosyal Öyküler Yöntemi

# Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Alan Becerileri: Bütüncül, Disiplinler Arası ve Değer Odaklı Bir İçerik Analizi

**Dr. Ali ATEŞ**
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
aates@kmu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3836-155X

**Özet**

Bu çalışmanın amacı Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli' nde tanımlanan Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Alan Becerilerinin (BTYAB) modelin diğer beceri alanları, okuryazarlık becerileri, üst düzey düşünme becerileri, tasarım becerileri ve Erdem-Değer-Eylem çerçevesiyle ilişkisini incelemektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmış, dokümandan elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Analiz sonucunda BTYAB' nin yalnızca teknik becerilere odaklanan ve bu becerilerin kazandırılmasına yönelik bir alan olarak tanımlanmadığı; dijital okuryazarlık, veri okuryazarlığı ve sistem düşüncesi gibi becerilerle doğrudan ilişkilendirildiği görülmüştür. Bunun yanında bilgi işlemsel düşünme ve yazılım geliştirme becerilerinin problem çözme, karar verme, çözümleme, sınıflandırma ve mantıksal değerlendirme gibi üst düzey becerileriyle güçlü bir ilişki içerisinde olduğu belirlenmiştir. BTYAB' nin dijital ürün ve yazılım geliştirme boyutunun tasarım alan becerileriyle disiplinler arası bir geçişlilik oluşturduğu görülmüştür. Ayrıca dijital güvenlik, mahremiyet, telif hakları ve etik kullanım gibi unsurların Erdem-Değer-Eylem çerçevesi açısından sorumluluk, dürüstlük ve mahremiyet kavramlar ile ilişkilendirildiği belirlenmiştir. Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde bilişim teknolojileri eğitiminin teknoloji üretimini destekleyen; problem çözme, yaratıcılık ve üretkenliği geliştiren; aynı zamanda dijital dünyada güvenli, etik ve sorumlu davranışları önceleyen bütüncül bir yaklaşımla ele alındığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda BTYAB' nin öğrencilerin yalnızca teknolojiyi kullanabilen bireyler olarak değil; dijital ürün geliştirebilen, algoritmik düşünebilen, sorunlara yaratıcı çözümler üretebilen ve teknolojiyi etik sorumluluk bilinciyle kullanabilen bireyler olarak yetiştirilmelerine katkı sağladığı değerlendirilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, Bilişim Teknolojileri, Yazılım, Alan Becerileri

# Öğretmen Akademilerinde "Öğretmenlik Etiği ve Eğitim Hakkı Bağlamında Sanatkâr Öğretmen Modeli"

**Doç. Dr. Ümit POLAT**
Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Eğitim Fakültesi
umit.polat@mgu.edu.tr
ORCID: 0000-0000-0000-0000

## Özet

Eğitimde hak ve sorumluluk kavramı; öğretmen, öğrenci, aile ve toplumun rolleri; ailenin ve toplumun eğitime katkıları, insan hakları ve demokrasi, eğitimde adalet, eşitlik ve ahlak ilkeleri, hak ve sorumluluk temelli problem çözme ve karar alma becerileri, eğitim hukuku ile ilgili düzenlemeleri kapsar. Eğitim hakkı, bireyin potansiyelini gerçekleştirmesini ve toplumsal yaşama etkin katılımını sağlayan en temel insan haklarından biridir. Bu hakkın nitelikli ve adil bir şekilde hayata geçirilmesinde anahtar rolü öğretmenler üstlenmektedir. Eğitim insanı doğumdan ölüme etkileyen ve bir şekle sokmaya çalışan bir süreçtir. Etik ise insanın "Ne yapmalıyım?, Nasıl yapmalıyım?" sorularına vermeye çalıştığı yanıttır. Bu bağlamda; Öğretmenlik mesleği yalnızca teknik bir bilgi aktarımı süreci değil; adalet, eşitlik, dürüstlük ve insan onuruna saygı gibi etik ilkelere dayanan kamusal ve ahlaki bir sorumluluktur. Günümüz eğitim yaklaşımlarında öğretmen; sadece bir müfredat uygulayıcısı değil, kültür taşıyıcısı, rehber, şahsiyet mimarı ve insan yetiştirme sanatkârı olarak konumlandırılmaktadır. Bu bağlamda öğretmenlik etiği, eğitim hakkının korunması, geliştirilmesi ve her öğrenci için fırsat eşitliğinin sağlanmasının temel teminatıdır. Etik ve Sanatkâr Öğretmen: Öğrencinin potansiyelini keşfeder, hak ihlallerine karşı koruyucu bir kalkan olur, adalet duygusunu yaşatarak şahsiyet inşa eder. Öğretmenlik etiği ilkeleri ile eğitim hakkı arasındaki niteliksel ve işlevsel ilişkiyi teorik ve ampirik boyutlarıyla inceleyen bu çalışmada, nitel araştırma tasarımlarından doküman analizi ve tematik içerik analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırma kapsamında; ulusal ve uluslararası mevzuat metinleri, insan hakları bildirgeleri, mesleki etik ilkeleri ile Öğretmen Akademileri gibi öğretmen yetiştirme programı izlenceleri veri kaynağı olarak belirlenmiş, elde edilen veriler üzerinden tematik çerçeveler kurgulanmıştır." Sonuç olarak araştırma; eğitim hakkının nicel erişimden ziyade sınıf içi adalet ve etik nitelikle tecelli ettiğini gösterir. Bu doğrultuda, Öğretmen Akademilerinde etik kazanımların vaka analizleri ve ikilem çözümleriyle uygulamalı hale getirilmesi; meslek etiğinin ise adalet, liyakat ve kapsayıcılık değerleriyle bütünleşerek eğitim hakkını sürdürülebilir bir güvenceye kavuşturması gerekmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Öğretmen, Etik, Hak ve Sorumluluklar

# Dijital Sığınaktan Danışma Odasına: İnsan-yapay Zekâ İlişkisinin Psikolojik Boyutları ve Pdr Sürecine Yansıması

**İkbal Sena ERDOĞAN**
Öğrenci
ikbalerd0207@gmail.com
ORCID: 0009-0000-9115-4520
**Seda YILMAZ**
Öğrenci
sedayilmaz.sdy@gmail.com
ORCID: 0009-0001-3162-329X
**Zıvaza FAYZIYEVA**
Öğrenci
zivaza@mail.ru
ORCID: 0009-0004-2633-7784

## Özet

Gün geçtikçe değişen, gelişen ve bireylerin yaşamlarına entegre olan yapay zekâ, bireyler için yalnızca bilgi edinmekten ziyade duygusal olarak da ilişki kurulan dijital bir sığınak haline dönüşmektedir. Bu derleme çalışmasında, bireylerin yapay zekâya sığınma nedenleri, yapay zekâ-insan ilişkisinin psikolojik sonuçları, sohbet robotlarıyla kurulan ilişkinin ardından değişen danışma süreci ve bu sürece Psikolojik Danışmanlık ve Rehberliğin bakış açısı bütüncül bir şekilde ele alınmıştır. Bireylerin yapay zekâ ile ilişkilerinin temelinde, kendilerini daha kolay açabilme, kesintisiz ve daha az maliyetle erişim sağlayabilme, yargılanma endişesi taşımadan paylaşım yapabilme gibi nedenler görülmektedir. Ayrıca yapay zekanın kişiselleştirilmiş ve empatik yanıtlar veriyor olması da bu yönelimin nedenleri arasında sayılmaktadır. Yapay zekâ-insan ilişkisinin psikolojik boyutlarına bakıldığında bireylerde mesleki belirsizlikten kaynaklı yapay zekâ kaygısı, kararların yapay zekâ tarafından verilmesine bağlı tembelleşme ve bilişsel körleşme, duygusal ve bilişsel ihtiyaçlara karşılık verdikçe ilişkinin sürdürülmesine bağlı bağımlılık geliştirme ve onay alma ihtiyacı gibi sorunlarla karşılaşılmaktadır. Kısa vadede ihtiyaçlara hizmet ederek rahatlama sağlasa da uzun vadede bireylerin iletişim kalıplarının değişmesine, hataya gösterilen hoşgörünün azalmasına ve sonucunda sosyal hayattan kopuşa neden olabilmektedir. Bu bağlamda ruh sağlığı alanında yardım ihtiyacı da yalnızlık ve kaygı ekseninde değişim göstermektedir. Bununla birlikte PDR alanında yapılan çalışmalar, yapay zekanın özellikle bireyi tanıma, ölçme ve değerlendirme, veri analizi, karar verme süreçlerini destekleme, eğitsel ve mesleki rehberlik, rehberlik programlarının hazırlanması ve psikolojik danışma hizmetlerinin planlanması gibi alanlarda yararlı olabileceğini ortaya koymaktadır. Okul psikolojik danışmanları da yapay zekanın rehberlik hizmetlerine entegre edilebileceğini ve mesleki süreçleri destekleyebileceğini belirtirken, psikolojik danışmanların yapay zeka teknolojilerine ilişkin bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bununla birlikte empati, terapötik ilişki, güven, duyguları anlama ve etik karar verme gibi psikolojik danışmanın temel unsurlarında insan uzmanın yerini alamayacağı konusunda görüş birliği bulunmaktadır. Ayrıca yapay zekanın erişilebilirlik, hız ve maliyet açısından avantajlar sunmasına rağmen gizlilik, veri güvenliği, mahremiyet ve etik konularına ilişkin kaygılar devam etmektedir. Sonuç olarak yapay zekâ tümüyle reddedilmemeli, bireyin yaşamındaki yeri ve kullanım biçimi psikolojik danışma sürecinde değerlendirilmeli, etik ilkeler çerçevesinde psikolojik danışmanlık hizmetlerini destekleyen tamamlayıcı bir araç olarak ele alınmalıdır.

**Anahtar Sözcükler:** İnsan-yapay zekâ ilişkisi, Yapay zeka arkadaşlığı, Yapay zekaya duygusal bağlanma, Psikolojik danışmanlık ve yapay zeka

# Kabak Kemane Eğitiminde Kullanılan Metotların Eksiklikleri ve Geliştirilmesine Yönelik Uzman Görüşleri

**Enes TURSUN**
Öğrenci
enestrsn07@gmail.com
ORCID: 0009-0005-9987-545X
**Dr. Öğr. Üyesi Gülbahar URHAN**
Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi
gulbaharurhan@mgu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-9733-6624

## Özet

Bu araştırma, Türkiye'de kabak kemane eğitimi için hazırlanan metot kitaplarını içerik, teknik ve pedagojik yaklaşımlar açısından değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Kabak kemane eğitimi, meşk geleneğinden akademik disipline geçiş sürecinde olup bu kurumsallaşma, geleneksel derinliği koruyacak bilimsel bir metodoloji ihtiyacını doğurmuştur. Ancak mevcut kaynakların bir kısmının "nota albümü" niteliğinde kaldığı görülmektedir. Çalışmada nitel durum çalışması deseni benimsenmiş; veriler altı metot kitabının doküman analizi ve en az beş yıl deneyimli sekiz uzman eğitmenle yapılan görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla çözümlenmiştir. Bulgular, akademik sistematiği nedeniyle başlangıç düzeyinde en çok Özgür Çelik metodunun tercih edildiğini göstermektedir. Metotların genel olarak "kolaydan zora" ilkesine uyduğu saptanmış olmakla birlikte, "taksim ve seyir" çalışmalarında eksiklikler tespit edilmiştir. Teknik açıdan, kabak kemaneye özgü "tavır" ve süsleme tekniklerinin aktarımında metotların tek başına yetersiz kaldığı ve notaların bu süreçte yalnızca "hatırlatıcı iskelet" rolü üstlendiği belirlenmiştir. Bu durum, üslup öğreniminde meşk kültürünün önemini koruduğunu göstermektedir. Repertuvarın büyük oranda Ege yöresi odaklı kalmasının ise çalgının teknik potansiyelinin ve geniş ses alanının kullanılmasını sınırlandırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Uzmanların tamamı, metotların dijital içeriklerle (QR kod, video ve MIDI) desteklenmesini ve eğitimin lisans seviyelerine göre modüler biçimde yapılandırılmasını önermektedir. Sonuç olarak kabak kemane eğitiminde metodolojik gelişimin sürdürülebilmesi için geleneksel birikimin akademik disiplinle bütünleştirilmesi ve mevcut metotların

**Anahtar Sözcükler:** kabak kemane, müzik eğitimi, metot analizi, meşk geleneği, doküman analizi.

# Müzik Eğitiminde E-nota Kullanımı: Y ve Z Kuşakları Arasındaki Yaklaşımların Karşılaştırmalı Analizi

**Aybüke FİLİZ**
Öğrenci
aybuke.flz02@gmail.com
ORCID: 0009-0002-6768-3785
**Prof. Dr. Mehmet EFE**
Gazi Üniversitesi
efe@gazi.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8118-4910

## Özet

Bu araştırma, müzik eğitiminde giderek yaygınlaşan e-nota kullanımını, öğrenme süreçleri üzerindeki etkileri açısından Y ve Z kuşakları bağlamında karşılaştırmalı olarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Gelişen ekran teknolojileriyle birlikte nota okuma, çalışma ve icra süreçleri dijitalleşmiş; bu dönüşüm geleneksel kâğıt temelli anlayışı daha etkileşimli ve işlevsel bir yapıya dönüştürmüştür. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgubilim) benimsenmiş; veriler, müzik eğitimi alanında öğrenim gören veya görev yapan 15 katılımcı (7 öğretim elemanı ve 8 öğrenci) ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Bulgular, kuşak farkı gözetmeksizin her iki grubun da birincil cihaz olarak tableti tercih ettiğini göstermektedir. Z kuşağının e-notayı eğitim sürecinin neredeyse tamamına yoğun bir şekilde dahil ettiği, Y kuşağının ise kullanımını daha çok bireysel çalışmalar ve belirli teorik derslerle sınırlandırdığı belirlenmiştir. E-nota kullanımının basılı notaya kıyasla öğrenme hızı ve bilginin uzun vadeli hatırlanabilirliği üzerinde anlamlı bir bilişsel fark yaratmadığı, ancak çalışma süreçlerinde önemli bir pratiklik sağladığı saptanmıştır. Teknik açıdan, "zoom" (yakınlaştırma) özelliğinin karmaşık pasajların analizinde ve hata tespitinde kritik bir avantaj sunduğu, dijital işaretleme ve silme kolaylığının kullanım deneyimini iyileştirdiği belirlenmiştir. Bununla birlikte, teknolojiyle iç içe büyüyen Z kuşağının dahi performans anında yaşanabilecek teknik riskler (şarjın bitmesi, donma vb.) nedeniyle sınav ve konser süreçlerinde temkinli davrandığı ve basılı notayı daha güvenilir bularak hibrit bir kullanımı tercih ettiği görülmüştür. En yaygın fiziksel sınırlılık olarak göz yorgunluğu tespit edilmiş; katılımcıların tamamı ideal bir e-nota deneyimi için 12-14 inç (A4 boyutu) ekran büyüklüğünün bir gereksinim olduğunu vurgulamıştır. Sonuç olarak, e-nota kullanımının lojistik kolaylık ve erişilebilirlik yoluyla motivasyonu artırdığı, ancak eğitim süreçlerinde tam bir fırsat eşitliği için dijital arşivlere erişim ve teknolojik donanım desteğinin kurumsal düzeyde yapılandırılması gerektiği ortaya konulmuştur

**Anahtar Sözcükler:** müzik eğitimi, e-nota, kuşak karşılaştırması, dijitalleşme.

# KKTC Temel Eğitim Türkçe Dersi Öğretim Programındaki Yazma Öğrenme Çıktılarının Yaratıcı Yazma Becerileri Çerçevesinde İncelenmesi

**Şengül TÖRE**
Öğrenci
sengultore00@gmail.com
ORCID: 0009-0002-5277-5716
**Prof. Dr. Umut AKÇIL**
Yakın Doğu Üniversitesi
u.akcil@neu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5703-9630

**Özet**

Bu araştırma ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Temel Eğitim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan 3, 4 ve 5. sınıf yazma öğrenme çıktılarının yaratıcı yazma becerisine uygunluk düzeyini incelenmiştir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi deseni ile yürütülmüş; elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla çözümlenmiştir. Araştırmanın veri kaynağını, KKTC Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan Temel Eğitim Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan yazma öğrenme çıktıları oluşturmaktadır. Analiz sürecinde, araştırmacı tarafından alanyazın doğrultusunda geliştirilen "Yaratıcı Yazmaya Uygunluk Değerlendirme Formu" kullanılmıştır. Araştırma kapsamında programda yer alan toplam 28 yazma öğrenme çıktısı incelenmiştir. Bulgular, bu öğrenme çıktılarından yalnızca beşinin yaratıcı yazma becerisini geliştirmeye uygun olduğunu, kalan 23 öğrenme çıktısının ise yaratıcı yazma becerisini destekleyecek nitelikleri yeterince taşımadığını ortaya koymuştur. Yaratıcı yazmaya uygun bulunan öğrenme çıktıları; etkileyici başlık oluşturma, farklı metin türlerinde yazma, kendine özgü yazı stili geliştirme, dil bilgisi kurallarına uygun yazma ve duygu ile düşünceleri etkileyici biçimde ifade etme becerileriyle ilişkilendirilmiştir. Ancak bu öğrenme çıktılarının yaratıcı yazmanın temel bileşenleri olan özgünlük, hayal gücü, farklı bakış açısı geliştirme ve yaratıcı düşünmeyi doğrudan desteklemediği belirlenmiştir. Sonuç olarak, KKTC Temel Eğitim Türkçe Dersi Öğretim Programının yazma öğrenme çıktılarının büyük ölçüde geleneksel yazma becerilerine odaklandığı, yaratıcı yazma becerisini geliştirmeye yönelik öğrenme çıktılarının ise sınırlı düzeyde kaldığı tespit edilmiştir. Yaratıcı yazma becerilerinin öğrencilere öğretilmesi gerekliliği yabancı literatür ile tartışılmıştır. Bu doğrultuda, öğretim programın güncellenmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin yaratıcı düşünme, özgün ifade geliştirme, hayal gücünü kullanma ve farklı bakış açıları oluşturma becerilerini destekleyen yaratıcı yazma odaklı öğrenme çıktılarına daha fazla yer verilmesi önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Türkçe dersi öğretim programı, yazma becerisi, yaratıcı yazma, öğrenme çıktıları, program geliştirme.

# Optimization of Public Health Services in Azerbaijan Through Artificial Intelligence and Data Analytics

**Doç. Dr. Elchin SULEYMANOV**
National Observatory on Labour Market and Social Protection Affairs
elsuleymanov@beu.edu.az
ORCID: 0000-0002-6075-2744
**Öğr. Gör. Narmin ALAKBAROVA**
Baku Higher Oil School
narmin.alakbarova@bhos.edu.az
ORCID: 0000-0003-4348-313X
**Prof. Dr. Farhad RAHMANOV**
Azerbaijan State University of Economics
f.rahmanov@unec.edu.az
ORCID: 0000-0003-2911-8179

## Abstract

This research investigates the role of artificial intelligence (AI) and data analytics in enhancing the optimization of healthcare services in Azerbaijan. The article highlights the application of AI technologies in diagnostics, treatment, and management, as well as the importance of data analytics in informed decision-making and efficient resource utilization. It also analyzes current applications, challenges, and prospects, including the digitalization of the healthcare system, the implementation of electronic health records, and the collection and analysis of citizens' medical data. The study highlights the necessity of a robust technological infrastructure, as well as legal and ethical frameworks. It also highlights the recent digital initiatives implemented in Azerbaijan's healthcare system and the crucial role these systems played during the COVID-19 pandemic. Various pilot projects have been conducted in the fields of early detection of oncological diseases, prediction of cardiovascular conditions, and other medical applications using AI technologies. However, challenges such as data quality issues, inadequate technological infrastructure, legal and ethical concerns, and a shortage of specialists persist. Based on the findings, strategic directions for the future in Azerbaijan have been identified, including the expansion of telemedicine, the implementation of AI-based diagnostics and decision support systems, the development of personalized healthcare approaches, improvements in data security, and the integration of big data platforms. These initiatives are expected to enhance the quality of healthcare services and improve the efficiency of resource utilization

**Keywords:** artificial intelligence; data analytics; Azerbaijan health system; digitalization; healthcare reforms

# Lgs Matematik Sorularının Webb'in Bilginin Derinliği Modeline Göre İncelenmesi (2018-2026)

**Betül KESKİN**
Öğrenci
ksknbet@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3341-2656

## Özet

Liselere Geçiş Sistemi (LGS) kapsamında uygulanan merkezî sınav, 2018 yılından bu yana Türkiye'de ortaöğretime geçişi belirleyen temel değerlendirme aracı olma özelliğini sürdürmektedir. Bu çalışmanın amacı, 2018-2026 yılları arasında uygulanan LGS matematik testinde yer alan soruların, Webb'in Bilginin Derinliği (Depth of Knowledge - DOK) modeline göre sınıflandırılmasıdır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde durum çalışması deseninde yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında doküman incelemesinden yararlanılmış, elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla çözümlenmiştir. Sorular Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğünün resmî sınav kitapçıklarından elde edilmiş ve modelin ilk üç düzeyi (Hatırlama, Beceri ve Kavramlar, Stratejik Düşünme) temel alınarak kodlanmıştır. Dördüncü düzey, sınavın çoktan seçmeli formatı nedeniyle analiz kapsamı dışında tutulmuştur. Bulgular, incelenen dönemde soruların büyük çoğunluğunun Beceri ve Kavramlar ile Stratejik Düşünme düzeylerinde yoğunlaştığını buna karşılık salt hatırlamaya dayalı soruların oldukça sınırlı bir paya sahip olduğunu göstermektedir. Yıllar arası karşılaştırma, düzey dağılımının istikrarlı bir örüntü izlemediğini, sınavdan sınava belirgin biçimde dalgalandığını ortaya koymuştur. Bu durum sınav hazırlama sürecinde bilişsel talep düzeyinin dağılımına yönelik açık ve tutarlı bir ölçütün gözetilmediğine işaret edebilir. Çalışma, alanyazındaki sınırlı sayıda DOK temelli LGS incelemesini güncel ve kapsamlı bir veriyle genişletmektedir. Ayrıca dokuz yıllık bir dönemde LGS matematik sorularının bilişsel talep düzeyine ilişkin sistematik bir betimleme sunan özgün bir katkı ortaya koymaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** LGS, matematik eğitimi, bilginin derinliği, doküman analizi

# Yükseköğretimde Kapsayıcı Liderlik ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının Gerçekleştirilmesi: Kavramsal Bir Çerçeve

**Dr. Öğr. Üyesi Gülyüz DEBEŞ** [1]
Girne Amerikan Üniversitesi
gulyuzd5@gmail.com
ORCID: 0000-0001-7894-8174
[1] Girne Amerikan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğretim Üyesi
**Dr. Öğr. Üyesi Özlem UZUNSAF** [2]
Yakın Doğu Üniversitesi
ozlem.uzunsaf@neu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-7237-7892
[2] Yakın Doğu Üniversitesi Turizm ve Otel işletmeciliği Böl. Başkanı

## Özet

Birleşmiş Milletler'in 2030 Gündemi, sürdürülebilir kalkınma amaçlarının hayata geçirilmesinde yükseköğretim kurumlarına belirleyici bir sorumluluk yüklemektedir; ancak amaçların kurumsal stratejilere ve uygulamalara dönüşmesi, büyük ölçüde liderliğin niteliğine bağlıdır. Bu çalışma, kapsayıcı liderliğin yükseköğretimde Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA)'nın gerçekleştirilmesine hangi mekanizmalar aracılığıyla ve hangi koşullarda katkı sağladığını açıklayan kavramsal bir çerçeve geliştirmeyi amaçlamaktadır. Çalışma yöntemi literatür taraması yapılarak gerçekleşmiştir. KL ile sürdürülebilirlik liderliği yazınları, kavramsal makale yöntemiyle bütünleştirilmiş; özellikle nitelikli eğitim (SKA 4), toplumsal cinsiyet eşitliği (SKA 5) ve eşitsizliklerin azaltılması (SKA 10) eksenlerinde beş önerme geliştirilmiştir. Önerilen model; psikolojik güvenlik, katılımcı yönetişim ve dağıtılmış liderlik, paydaş katılımı ile bütünleşik kurum yaklaşımı olmak üzere dört aracı mekanizmanın kapsayıcı liderlik (KL) davranışlarını kurumsal SKA çıktılarına bağladığını öne sürmektedir. Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC)'ndeki stratejik planlama ile sürdürülebilirlik raporlama görünümü, bu mekanizmaların bağlamsal koşullarla birlikte değerlendirilmesini gerektirmektedir. Çalışma; üniversite yöneticilerine kapsayıcılık odaklı bir sürdürülebilirlik dönüşümü için uygulanabilir bir yol haritası sunarken, araştırmacılara ampirik olarak sınanabilir bir araştırma gündemi önermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Kapsayıcı liderlik, sürdürülebilirlik liderliği, sürdürülebilir kalkınma amaçları, yükseköğretim

# Yabancılara Türkçe Öğretimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Sistematik Analizi: Eğilimler, Yöntemler ve Temel Bulgular (2020-2025 Yılları)

**Öğr. Gör. Dr. Hülya KATANALP BİROĞUL**
Kocaeli Üniversitesi
hulya.birogul@kocaeli.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7765-8164

## Özet

Yabancılara Türkçe öğretimi, Türkiye'nin artan kültürel diplomasi faaliyetleri ve küresel hareketliliğine eş olarak akademik ilginin arttığı önemli bir çalışma alanı haline gelmiştir. Türkiye'nin jeopolitik konumu, ekonomik gelişimleri, Türk dizi ve filmlerin yurt dışında gördüğü yoğun ilgi ile birlikte olmak üzere kültürel ihracın artması, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik küresel talebi önemli bir boyuta taşımıştır. Çalışmanın temel amacı, 2020-2025 yılları arasında YTÖ alanında hazırlanan lisansüstü tezlerin genel eğilimlerini; akademik derece, üniversite, yıl, konu alanı, araştırma yöntemi, örneklem türü ve temel bulgular açısından sistematik olarak incelemektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizinin kullanılmıştır. Belirlenen kriterlere uygun toplam 448 lisansüstü tez (371 yüksek lisans, 46 doktora) içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen veriler; YTÖ literatürünün nicel olarak yüksek lisans düzeyinde büyük bir artış olduğunu, metodolojik derinlik ve özgün model geliştirme çabalarının ise daha çok doktora tezlerinde yoğunlaştığını göstermektedir. Konu alanları bakımından "Materyal İnceleme ve Geliştirme" (%29,3) ile "Dil Becerileri" (%23,2) ilk sıralarda yer alırken; 2023 yılından itibaren "Dijital Öğretim Araçları" ve "Yapay zekâ " odaklı çalışmaların anlamlı bir artış gösterdiği saptanmıştır. Bulgular, tezlerin ağırlıklı olarak konuşma ve yazma becerileri, materyal incelemeleri ve öğretim yöntemleri üzerine yoğunlaştığını; nitel araştırma yöntemlerinin baskın olduğunu göstermektedir. Çalışma, alanın güncel eğilimlerini ortaya koyması ve gelecekte yapılacak araştırmalara yön göstermesi bakımından önem taşımaktadır. Yöntemsel açıdan nitel desenlerin (%52,8) fazla olduğu görülmekle birlikte, deneysel çalışmaların sözcüksel yaklaşım ve oyunlaştırma gibi yenilikçi yöntemlerin başarıyı artırdığına dair önemli sonuçlar ortaya konmuştur. Özellikle 2025 yılı verileri ışığında "Maarif Türkçe" gibi güncel ders kitaplarının okunabilirlik ve kültür aktarımı açısından yoğun bir inceleme sürecine girdiği saptanmıştır. Bulgular, alandaki çalışmaların geleneksel dil bilgisi öğretiminden, bağlam temelli ve teknoloji destekli edinim süreçlerine dönüştüğünü ortaya koymuştur. Bu çalışma, YTÖ alanındaki beş yıllık akademik birikimi kapsamlı bir şekilde göstererek araştırmacılara, uygulayıcılara ve materyal tasarımcılarına gelecekteki çalışmalar için kapsamlı bir veri sunmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Yabancılara Türkçe öğretimi, Lisansüstü tezler, İçerik analizi, Akademik eğilimler

# Türkiye ve Avustralya Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Aktif Yurttaşlık Becerilerinin Karşılaştırmalı Analizi

**Hazal ÖZCAN**
Öğrenci
hazalozcann29@gmail.com
ORCID: 0009-0007-3751-5541
**Mustafa ALTAY**
Öğrenci
m.hiz@icloud.com
ORCID: 0009-0005-6913-8838

## Özet

Bu araştırmada, Türkiye ve Avustralya Sosyal Bilgiler öğretim programları aktif yurttaşlık becerileri açısından karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Araştırmanın amacı, her iki ülkenin öğretim programlarında aktif yurttaşlık anlayışının nasıl yapılandırıldığını ve bu anlayışın hangi bilgi, beceri ve değerler aracılığıyla öğrencilere kazandırılmaya çalışıldığını ortaya koymaktır. Nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde yürütülen çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Öğretim programları; demokratik katılım, eleştirel düşünme, karar verme, problem çözme, iletişim, iş birliği, insan hakları, sosyal adalet, kültürel çeşitlilik ve toplumsal sorumluluk temaları doğrultusunda içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma sonucunda, her iki ülkenin programında aktif yurttaşlığın yalnızca yurttaşlık bilgisi aktarımıyla sınırlandırılmadığı; öğrencilerin toplumsal sorunları analiz etmelerini, farklı bakış açılarını değerlendirmelerini, gerekçeli kararlar almalarını ve toplumsal yaşama katılım göstermelerini destekleyen becerilerin öne çıkarıldığı belirlenmiştir. Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programında aktif yurttaşlığın daha çok millî ve demokratik değerler, hak ve sorumluluk bilinci, toplumsal dayanışma ve çevreye duyarlılık bağlamında ele alındığı görülmüştür. Avustralya programında ise demokratik katılım, eleştirel sorgulama, kültürel farklılıkların tanınması, uzlaşı kültürü ve küresel yurttaşlık boyutlarının daha belirgin biçimde vurgulandığı saptanmıştır. Ayrıca her iki programda öğrencilerin gerçek yaşam problemleriyle ilişki kurmalarına ve toplumsal sorunlara çözüm üretmelerine yönelik öğrenme süreçlerine yer verildiği belirlenmiştir. Sonuç olarak, aktif yurttaşlık eğitiminin bilgi, beceri ve değerlerin bütüncül biçimde geliştirilmesine dayandığı ortaya konulmuştur. Bulgular doğrultusunda, Türkiye'de öğrenci merkezli katılım uygulamalarına, güncel toplumsal sorunlara ve deneyimsel öğrenme etkinliklerine daha fazla yer verilmesi önerilmiştir.

**Anahtar Sözcükler:** Aktif yurttaşlık, Sosyal Bilgiler öğretim programı, karşılaştırmalı eğitim, demokratik katılım

# Dijital Çağda Flourıshıng: Bağlanma Stilleri ve Yapay Zekâ Kullanım Motivasyonlarının Rolü

**Dr. Dilay BATUM KARAL**
Milli Eğitim Bakanlığı
dilybatm@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6895-7085
**Dr. Neslihan TEKGÜL**
Yıldız Teknik Üniversitesi
ntekgul@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6149-1825
**Dr. Pürem ALTIPARMAK**
Milli Eğitim Bakanlığı
puremaltiparmak@gmail.com
ORCID: 0000-0003-3230-5071

## Özet

Yapay zekâ teknolojilerinin gündelik yaşamın farklı alanlarına giderek daha fazla entegre olması, bireylerin bu teknolojilerle kurdukları etkileşimin psikolojik açıdan incelenmesini önemli bir araştırma alanı hâline getirmiştir. Bu çerçevede, bağlanma örüntüleri ve yapay zekâ kullanım motivasyonlarının, iyi oluşun bütüncül bir göstergesi olarak ele alınan flourishing ile ilişkilerinin incelenmesi önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, yetişkinlerde bağlanma stilleri ve yapay zekâ kullanım motivasyonları ile flourishing arasındaki ilişkileri incelemektir. İlişkisel tarama modeliyle yürütülen araştırmanın çalışma grubunu 210 yetişkin (%81,9 kadın, %18,1 erkek) oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri Kişisel Bilgi Formu, İlişki Ölçekleri Anketi, Yapay Zekâ Kullanımına Yönelik Motivasyon Anketi ve Flourishing Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, Pearson korelasyon analizi ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

Araştırma bulguları, flourishingin güvenli bağlanma ile pozitif, korkulu ve saplantılı bağlanma stilleri ile ise negatif yönde ilişkili olduğunu göstermiştir. Yapay zekâ kullanım motivasyonları bakımından yeterlik beklentisi, yarar-önem değeri, fayda değeri ve içsel değerlerin flourishing ile pozitif yönde ilişkili olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte, yapay zekâ kullanım sıklığı ile flourishing arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bağlanma stilleri ve yapay zekâ kullanım motivasyonlarının birlikte ele alındığı çoklu doğrusal regresyon modelinin anlamlı olduğu ve flourishing düzeyindeki varyansın %17,9'unu açıkladığı görülmüştür.

Bu sonuçlar, dijital çağda bireylerin flourishing düzeyini anlamada yalnızca yapay zekâ araçlarının kullanım miktarına değil, bu araçlarla kurulan etkileşimin niteliğinin ve kişilerarası bağlanma örüntülerinin birlikte değerlendirilmesinin önemine işaret etmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Flourishing, bağlanma stilleri, yapay zekâ kullanım motivasyonları

# Öğretmen Akademileri Müfredatının Değerler, Beceriler ve Öğretmenlik Rolleri Açısından İçerik Analizi

**Doç. Dr. Ümit POLAT**
Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Eğitim Fakültesi
umit.polat@mgu.edu.tr
ORCID: 0000-0000-0000-0000

## Özet

Öğretmen Akademilerinde yürütülen 22 dersin içeriğini değerler eğitimi, öğretmen rol modelleri ve beceri alanları bağlamında analiz eden bu araştırmanın temel amacı; ders izlenceleri ve metin birimlerinden hareketle programın kurguladığı 'ideal ve sanatkâr öğretmen modelinin temel değerlerini nitel olarak ortaya koymaktır." Bu araştırmada, yöntem olarak nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. Program metinlerinde yer alan temel kavramlar, frekans (tekrar sıklığı) ve yüzdelik dağılımları esas alınarak kodlanmış; tematik haritalar ve kavramsal karşılaştırma tabloları oluşturulmuştur. Araştırmanın sonuçlarına bakacak olursak; Değerler Eğitimi Kavramlarının Frekans Dağılımı; Kültürel Kimlik, Aidiyet ve Medeniyet (%43), Ahlaki ve Etik Değerler (%24): Demokratik ve Evrensel Değerler (%19) Bireysel ve Sosyal Gelişim Değerleri (%14). Programın İnşa Ettiği Öğretmen Tasavvuru; Kültür Taşıyıcısı Öğretmen (%22), Rehber Öğretmen (%18), Şahsiyet Mimarı ve Değer Eğiticisi (%16), Bilge / Entelektüel Öğretmen (%12) , Sanatkâr Öğretmen (%10). Öğretmen Akademileri programı bilgi merkezli bir anlayıştan ziyade "Değer Beceri Erdem" bütünleşmesini esas alan bir model sunulmaktadır. Özellikle üzerinde durdukları tema Programın ağırlıklı merkezini (%44 oranında) kültür, değer ve medeniyet ekseni oluşturmakta; bunu öğretmenlik becerileri (%39) ile teknoloji/veri yönetimi (%17) takip etmektedir. Öğretmenler yüklediği anlamlara baktığımızda; Programın hedeflediği öğretmen profili bir "eğitim memuru" veya "teknik uzman" değil; muallim, rehber, kültür taşıyıcısı, şahsiyet mimarı ve insan yetiştirme sanatkâr olarak tasavvur etmektedirler. Sonuç olarak; program; medeniyet değerlerini özümsemiş, dijital çağın gerektirdiği okuryazarlıklara sahip, estetik duyarlılığı yüksek ve insan yetiştirmeyi bir sanat olarak gören bütüncül bir öğretmen profilini ortaya koymaya çalışılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Değer- Beceri-Sanatkâr Öğretmen

# Müzik Bölümü Öğrencilerinin Çalgı Çalmaya Bağlı Ağrı ve Müzik Performans Kaygısı Deneyimleri: Nitel Bir Araştırma

**Dr. Öğr. Üyesi Gülbahar Urhan**
Ankara MGÜ Müzik ve Güzel Sanatlar Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Bölümü
ORCID: 0000-0000-0000-0000
gulbaharurhan@mgu.edu.tr
**Dr. Fzt. Ferhat ÖZTÜRK**
Hacettepe Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü
**Uzm. Fzt. Sema Nur ASLAN**
Atılım Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü
ORCID:0009-0009-2636-4818
sema.aslan@atilim.edu.tr
**Uzm. Fzt. Cansu GEVREK ASLAN**
Ankara Medipol Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu,
Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü
ORCID:0000-0003-0750-3033
cansu.gevrek@ankaramedipol.edu.tr
**Prof. Dr. Gizem İrem KINIKLI**
ORCID: 0000-0003-1013-6393
Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü
gizemirem83@yahoo.com

## Özet

Çalgı eğitimi, öğrencilerin bedenlerini çalgının gerektirdiği duruş ve hareket biçimlerine uyarlamalarını gerektirmekte ve bedensel zorlanmaya yol açabilmektedir. Müzisyenlerde çalgı çalmaya bağlı ağrı çoğunlukla fiziksel ve biyomekanik göstergeler üzerinden incelenirken, öğrencilerin bu deneyimleri nasıl anlamlandırdıkları, ağrıyla nasıl baş ettikleri ve bedensel zorlanmanın çalışma, performans ve müzik performans kaygısıyla nasıl kesiştiği daha az bilinmektedir. Bu araştırma, müzik bölümü öğrencilerinin çalgı çalmaya bağlı ağrı ve bedensel zorlanma deneyimlerini ve baş etme biçimlerini incelemeyi; bedensel zorlanmanın müzik performans kaygısıyla nasıl kesiştiğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Temel nitel araştırma yaklaşımıyla yürütülen çalışmaya, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesinden 51 gönüllü öğrenci katılmıştır. Veriler 2025–2026 güz döneminde öğrencilerin çalgı çalmaya ilişkin fiziksel deneyimlerini anlatmaları yoluyla toplanmış ve refleksif tematik analizle incelenmiştir. Fizyolojik ölçümler ile Kenny Müzik Performans Kaygısı Envanteri'ne (K-MPAI) verilen yanıtların madde düzeyindeki betimsel analizleri, nitel bulguların yorumlanmasında tamamlayıcı veriler olarak kullanılmıştır. Analiz sonucunda beş tema belirlenmiştir: *çalgı çalışma sürecinde ağrı ve bedensel zorlanma, çalgı çalmada beden kullanımı ve ağrının kaynakları, ağrıyla baş etmede bireysel olarak geliştirilen stratejiler, sağlıklı çalgı çalışmaya yönelik bilgi ve eğitim gereksinimi ve bedensel zorlanmanın çalgı çalışma ve müzik performansına yansımaları*. Öğrenciler ağrı ve bedensel zorlanmayı uzun ve tekrarlayıcı çalışma, çalgıya özgü duruş ve hareketler, teknik gereklilikler ve bedensel gerilimle ilişkilendirmiştir. Ağrıyla baş etmek için dinlenme, ara verme, ısınma-germe, egzersiz, masaj, yoga ve çalışma süresini düzenleme gibi stratejiler kullandıkları ve çoğunu deneyim ve deneme-yanılma yoluyla geliştirdikleri görülmüştür. Bazı öğrencilerin ağrıyı yönetme konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı, bazılarının ise bilgilerini çalgı çalışma pratiğine aktarmakta güçlük yaşadığı belirlenmiştir. Bedensel

zorlanmanın bazı öğrencilerde çalışma sürekliliği ve motivasyonu etkilediği; performans sırasında bedensel kontrol, hata yapma ve performansın düşmesine ilişkin endişelerle müzik performans kaygısıyla kesiştiği görülmüştür. K-MPAI bulguları bu deneyimlerin yorumlanmasına tamamlayıcı bağlam sağlamıştır. Fizyolojik değerlendirmeler, çalgı gruplarının postüral kontrol ve beden konumunu algılama açısından benzer olduğunu, ancak bazı kas kuvveti ölçümlerinde gruplar arasında farklılıklar bulunduğunu göstermiştir. Ağrı duyarlılığındaki farklılık yalnızca boyun-omuz bölgesinde saptanmıştır. Bulgular, öğrencilerin ağrıyla baş etme yollarını kendi deneyimleriyle geliştirdiklerini ve sağlıklı çalgı çalışmaya yönelik eğitimsel desteğe gereksinim duyduklarını göstermektedir. Müzik eğitimi programlarında sağlıklı çalgı çalışma, beden farkındalığı ve performans kaygısı yönetimine yönelik seçmeli derslerin geliştirilmesi ve uzmanların katılımıyla uygulamalı eğitim ve seminerler önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Çalgı eğitimi, çalgı çalmaya bağlı ağrı, müzik performans kaygısı, müzisyen sağlığı.

# Sosyal Bilgiler Öğretiminde Gelecek Senaryoları Oluşturma Becerilerinin Geliştirilmesi: Bir Eylem Araştırması

**Hazal ÖZCAN**
Öğrenci
hazalozcann29@gmail.com
ORCID: 0009-0007-3751-5541
**Doç. Dr. Serkan SAY**
Mersin Üniversitesi
serkansay@mersin.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0917-8660

## Özet

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretiminde gelecek okuryazarlığının geliştirilmesine yönelik uygulamaların öğrencilerin gelecek senaryoları oluşturma becerilerine etkisini incelemektir. Araştırma, bir ortaokulun 7. sınıfında öğrenim gören 24 öğrenciyle yürütülen nitel bir eylem araştırması olarak tasarlanmıştır. Uygulama sürecinde öğrencilerin mevcut toplumsal, ekonomik, teknolojik ve çevresel sorunları analiz etmeleri; farklı gelecek olasılıklarını tartışmaları ve alternatif gelecek senaryoları geliştirmeleri sağlanmıştır. Sekiz hafta süren araştırmada problem belirleme, veri toplama, grup tartışması, kavramsal haritalama, yaratıcı yazma ve senaryo oluşturma etkinliklerinden yararlanılmıştır. Veriler; öğrenci ürünleri, gözlem notları, yarı yapılandırılmış görüşmeler ve süreç değerlendirme formları aracılığıyla toplanmış, içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Bulgular, uygulama öncesinde öğrencilerin geleceği çoğunlukla tek ve değişmez bir biçimde düşündüklerini; senaryolarında kişisel beklentilere ve teknolojik gelişmelere ağırlık verdiklerini göstermiştir. Uygulama sonrasında ise öğrencilerin farklı gelecek olasılıklarını ayırt edebildikleri, neden-sonuç ilişkileri kurabildikleri, belirsizlikleri dikkate alabildikleri ve toplumsal sorunlara yönelik alternatif çözüm önerileri geliştirebildikleri belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin gelecek tasarımlarında çevresel sürdürülebilirlik, adalet, dayanışma ve aktif vatandaşlık temalarının daha görünür hâle geldiği görülmüştür. Araştırma sonucunda, senaryo temelli ve katılımcı öğrenme etkinliklerinin öğrencilerin eleştirel düşünme, yaratıcılık, öngörü ve karar verme becerilerini desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal bilgiler derslerinde gelecek odaklı öğrenme deneyimlerine daha fazla yer verilmesi önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Gelecek okuryazarlığı, sosyal bilgiler öğretimi, gelecek senaryosu, eylem araştırması, aktif vatandaşlık

# Stem Temelli Sürdürülebilir Çevre Eğitimi Etkinliklerinin Uygulanabilirliğinin Değerlendirilmesi: Bir Pilot Çalışma

**Gülcan BAYRAM**
Öğrenci
gbb.5267@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9380-9762
**Doç. Dr. Canay PEKBAY**
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
canayaltindag@gmail.com
ORCID: 0000-0002-7059-5914

## Özet

Bu araştırmanın amacı, STEM temelli sürdürülebilir çevre eğitimi kapsamında geliştirilen etkinliklerin sınıf ortamında uygulanabilirliğini öğretmen görüşleri ve sınıf içi pilot uygulama yoluyla değerlendirmektir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde yürütülmüş; geliştirilen etkinliklerin uygulama sürecindeki güçlü yönlerinin ve dikkat edilmesi gereken koşulların belirlenmesine yönelik bir pilot çalışma olarak yürütülmüştür. Çalışmanın katılımcılarını, Batı Karadeniz'de devlet okullarında görev yapan altı fen bilimleri öğretmeni oluşturmaktadır. Pilot uygulama kapsamında "Atığı Oyuna Dönüştür" ve "Atıktan Sanata: Doğal Boyalarla Farklı Yüzeylerde Tasarım" etkinlikleri öğretmenlerle gerçekleştirilmiştir; etkinliklerin uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla belirlenmiştir. Ayrıca "Atıktan Sanata" etkinliği bir öğretmen tarafından gerçek sınıf ortamında uygulanmış ve uygulama süreci Araştırmacı Sınıf Gözlem Rubriği kullanılarak gözlemlenmiştir. Görüşme verileri içerik analizi ile çözümlenmiştir. Bulgular, öğretmenlerin etkinlikleri genel olarak uygulanabilir bulduklarını göstermiştir. Etkinliklerin günlük yaşamda ulaşılabilir materyaller içermesi, öğretim programındaki öğrenme çıktıları ve STEM eğitim yaklaşımıyla uyumlu olması, öğrencilerin aktif katılımını ve yaparak yaşayarak öğrenmelerini desteklemesi önemli güçlü yönler olarak değerlendirilmiştir. Bununla birlikte sınıf mevcudu, grup organizasyonu ve zaman yönetiminin uygulama sürecinde dikkate alınması gereken unsurlar olduğu belirlenmiştir. Sınıf içi gözlem bulguları "Atıktan Sanata" etkinliğinin planlanan süre içerisinde gerçekleştirilebildiğini ve öğrencilerin mühendislik tasarım sürecinin farklı aşamalarına katıldığını ortaya koymuştur. Sonuç olarak geliştirilen STEM temelli sürdürülebilir çevre eğitimi etkinliklerinin sınıf ortamında uygulanabilir olduğu; uygulamanın niteliğini desteklemek için etkinlik yönergelerinin açıklığı, uygun sınıf organizasyonu, yeterli zaman ve uygulayıcınınmühendislik tasarım sürecine ilişkin hazırlığının önem taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** STEM eğitimi, sürdürülebilir çevre eğitimi, mühendislik tasarım süreci, pilot uygulama, uygulanabilirlik

# Bilişsel Davranışçı Terapi ile Kendini Kanıtlama Çabasının Dönüşümü: Bir Olgu Sunumu

**Uzman Okan TİRİNG**
Marmara Üniversitesi
okantiring4@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9253-8403
**Prof. Dr. Seval ERDEN ÇINAR**
Marmara Üniversitesi
seval.erden@marmara.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4512-1274

## Özet

Bu olgu sunumunun amacı, kendini kanıtlama çabası, dışsal onay ihtiyacı ve düşük öz-değer algısı ile ilişkili güçlükler yaşayan genç bir yetişkinle Bilişsel Davranışçı Terapi (BDT) çerçevesinde yürütülen psikolojik danışma sürecini incelemektir. Olgu, 20 yaşında, üniversite öğrencisi bir kadın danışandan oluşmaktadır. Danışanın yaşantısında aile içi karşılaştırmalar, eleştirel ebeveyn tutumları ve kişilerarası ilişkilerde yaşanan olumsuz deneyimlerle bağlantılı olarak "yeterli olmalıyım", "kendimi kanıtlamalıyım" ve "herkes tarafından kabul edilmeliyim" biçimindeki işlevsiz inançların öne çıktığı belirlenmiştir. Psikolojik danışma süreci sekiz oturum olarak yürütülmüştür. Süreçte otomatik düşüncelerin belirlenmesi, düşünce kaydı, bilişsel yeniden yapılandırma, bilişsel sorgulama, derecelendirme, dışsallaştırma, bağlama ve yüzleştirme gibi müdahalelerden yararlanılmıştır. Müdahaleler aracılığıyla danışanın erken dönem yaşantıları ile mevcut bilişsel ve kişilerarası örüntüleri arasındaki bağlantıları fark etmesi ve dışsal onaya dayalı öz-değer algısını sorgulaması amaçlanmıştır. Sürecin başlangıç ve sonundaki öz-değerlendirmeler karşılaştırıldığında, danışanın kendini kanıtlama ihtiyacının 10 üzerinden 9'dan 6'ya; "saygı görmediğimde kendimi değersiz hissederim" inancının %90'dan %50'ye; "herkes tarafından kabul edilmeliyim" inancının %80'den %40'a ve "olumsuz duygu hissetmek zayıflıktır" inancının %85'ten %45'e gerilediği görülmüştür. Bunun yanı sıra danışan, otomatik düşüncelerini fark etme, alternatif düşünceler geliştirme ve geçmiş yaşantıları ile güncel ilişkisel tepkileri arasındaki bağlantıları değerlendirme konusunda ilerleme bildirmiştir. Sonuç olarak bu olgu, BDT temelli müdahalelerin kendini kanıtlama çabası ve dışsal onaya bağlı öz-değer örüntülerinin ele alınmasında yararlı olabileceğine işaret etmektedir. Bununla birlikte bulgular tek bir olguya ve danışanın öz-değerlendirmelerine dayandığından genellenebilirlik açısından dikkatli yorumlanmalıdır.

**Anahtar Sözcükler:** Bilişsel Davranışçı Terapi, Kendini Kanıtlama Çabası, Öz-değer, Dışsal Onay, Olgu Sunumu

# Evli Kişilerin İlişkilerindeki Mutluluk Düzeyi ve Yaşam Doyumu ile Aile Yılmazlığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

**Uzman Gülhan DİNÇ**
Özel Gaziantep Rehber Özel Eğitim ve Rehabilitaston Merkezi
gulhan.dinc67@gmail.com
ORCID: 0000-0002-6139-8767
**Dr. Mehmet Zeki İLGAR**
İlgar Eğitim Danışmanlık
ilgarmehmet54@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5516-0752

## Özet

Bu araştırmada, evli bireylerin ilişkilerindeki mutluluk düzeyleri ve yaşam doyumları ile aile yılmazlığı arasındaki ilişkilerin; cinsiyet, çalışma durumu, yaş, eğitim düzeyi, sosyoekonomik düzey, algılanan anne-baba tutumu ve evlenme yaşı değişkenleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. İlişkisel tarama modelinde gerçekleştirilen araştırmanın çalışma grubunu, araştırmacının mesleki ilişkileri aracılığıyla ulaşılan ve araştırmanın gönüllü katılım kriterlerini karşılayan 376 evli birey oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Yaşam Doyumu Ölçeği, İlişkilerde Mutluluk Ölçeği ve Aile Yılmazlık Ölçeği kullanılmıştır. Veriler, Google Forms aracılığıyla çevrim içi olarak toplanmış; elde edilen veriler öncelikle Excel veri tabanına aktarılmış ve araştırma problemlerinin test edilmesi amacıyla SPSS 26.0 paket programına aktarılmıştır. Verilerin analizinde, ölçeklerin iç tutarlılığını belirlemek amacıyla Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmış; değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesinde Pearson Korelasyon Analizi, iki bağımsız grubun karşılaştırılmasında Bağımsız Örneklemler T-Testi, ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında ortaya çıktığını belirlemek amacıyla LSD, Hochberg's GT2 ve Games-Howell çoklu karşılaştırma testlerinden yararlanılmıştır. Ayrıca, yaşam doyumu ve ilişkilerde mutluluğun aile yılmazlığını yordama düzeyini belirlemek amacıyla Çok Değişkenli Doğrusal Regresyon Analizi gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulguları, evli bireylerin yaşam doyumları ile ilişkilerindeki mutluluk düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki bulunduğunu göstermiştir. Benzer şekilde, yaşam doyumu ve ilişkilerde mutluluk ile aile yılmazlığı arasında da istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Yaşam doyumunun cinsiyet, çalışma durumu ve yaş değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı; buna karşılık eğitim düzeyi, algılanan sosyoekonomik düzey, algılanan anne-baba tutumu ve evlenme yaşı değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. İlişkilerde mutluluk düzeyinin ise araştırmada ele alınan cinsiyet, çalışma durumu, yaş, eğitim düzeyi, sosyoekonomik düzey, algılanan anne-baba tutumu ve evlenme yaşı değişkenlerinin hiçbirine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Aile yılmazlığının ise yalnızca algılanan anne-baba tutumu değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği; cinsiyet, çalışma durumu, yaş, eğitim düzeyi, algılanan sosyoekonomik düzey ve evlenme yaşı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Çok Değişkenli Doğrusal Regresyon Analizi sonuçları, yaşam doyumu ve ilişkilerde mutluluk düzeylerinin aile yılmazlığının anlamlı yordayıcıları olduğunu ortaya koymuştur. Genel olarak değerlendirildiğinde, araştırma bulguları evlilik ilişkisindeki mutluluk ve bireysel yaşam doyumunun aile sisteminin yılmazlık kapasitesiyle ilişkili olduğunu ve bu değişkenlerin aile yılmazlığının açıklanmasında önemli bir role sahip olduğunu göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Evlilik, yaşam doyumu, ilişkilerde mutluluk, aile yılmazlığı, algılanan anne-baba tutumu.

# Ego Durumları, Sınır İhlalleri ve Bağlanma Çerçevesinde: 'father Mother Sister Brother' Filminde İletişim ve İletişimsizlik

**Fethihan ÖZTÜRK**
Öğrenci
ozturkfethihan@gmail.com
ORCID: 0009-0008-0392-5005
**Öğr. Gör. Gamze ALÇEKİÇ YAMAN**
Marmara Üniversitesi
gamze.alcekic@marmara.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6324-8431

## Özet

Bu çalışma, "Father Mother Sister Brother" filminin üç farklı bölümünü nitel sinema analizi yöntemiyle ele alarak, aile içi iletişim dinamiklerini çeşitli kuramsal çerçeveler ışığında incelemektedir. Araştırmada; Transaksiyonel Analiz, Sistemik Aile Terapisi ve Bağlanma Kuramı temel dayanaklar olarak kullanılmış ve üç farklı aile sistemindeki ilişkisel örüntüler açığa çıkarılmıştır. "Father" başlıklı birinci bölümde, Berne'nin "ego durumları" modeli kullanılarak babanın manipülatif "çocuk ego durumu" ile Jeff'in "ebeveynleşme" rolü analiz edilmektedir. Bu bölümde, ego durumlarının mevcut bağlama uygun seçilmemesinin iletişimi nasıl işlevsiz hâle getirdiği gösterilmektedir. "Mother" adlı ikinci bölümde, Bowen ve Minuchin'in "sınırlar", "kaynaşma" ve "üçgenleme" kavramları temel alınarak, anne-kız sistemindeki yüksek duygusal reaktivite ile benlik ayrışması (diferansiyasyon) eksikliği incelenmektedir. "Sister Brother" başlıklı üçüncü bölümde ise Bowlby'nin güvenli bağlanma teorisi ışığında yetişkin ikiz kardeşlerin ilişkisi ele alınmaktadır. Bu bölümde, ebeveyn kaybının ve aile geçmişinin yarattığı derin krize rağmen, kardeşlerin karşılıklı duygu düzenleme ve zihinselleştirme kapasiteleri sayesinde birbirleri için nasıl güvenli birer dayanak oluşturdukları ortaya konmaktadır. Çalışmanın temel bulgusu; sağlıklı bir aile bağının yalnızca biyolojik bir veri olmadığı; aksine net sınırlar, karşılıklılık ve duygusal erişilebilirlik üzerinden inşa edilen ilişkisel bir başarı olduğudur. Son olarak analiz; örneğin Rolex saat, kaykaycı çocuklar ve su gibi film boyunca tekrar eden sembolik motifler aracılığıyla bu üç farklı sistemi ortak bir anlam evreninde buluşturmakta, böylece iletişimdeki patolojik unsurlar ile sağlıklı dinamikleri birbirinden ayıran faktörleri görünür kılmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Aile iletişimi, Transaksiyonel Analiz, Sistemik aile terapisi, Bağlanma kuramı, Film analizi

# The Inner World and Psychological Portrait of Man in the Poetry of Mammad Araz

**Pervane KERİMOVA**
Öğretmen
pkarimova@beu.edu.az
ORCID: 0009-0006-6612-8332

**Abstract**

This study examines the representation of human nature, the inner world, and psychological states in the poetry of Mammad Araz, one of the foremost figures in modern Azerbaijani literature. The primary objective of the research is to analyze how Araz constructs a detailed psychological portrait of man through his artistic expression, exploring themes of existential struggle, moral responsibility, solitude, and emotional resilience. Utilizing a qualitative methodology grounded in thematic content analysis and psychological literary criticism, the paper investigates selected poetic works across various stages of the author's creative trajectory. The analysis demonstrates that Mammad Araz approaches human nature not merely through a socio-political or historical lens, but as an intricate psychological landscape shaped by internal conflicts, existential anxieties, and deep-seated humanism. The findings reveal that Araz skillfully bridges individual emotional experiences with universal human conditions, employing vivid metaphors, philosophical reflection, and psychological realism. His poetry portrays man as a dynamic entity constantly striving for self-awareness, moral integrity, and emotional authenticity amidst external pressures and inner turmoils. Ultimately, the study concludes that Mammad Araz's nuanced treatment of human psychology elevates his poetry beyond localized cultural boundaries, offering a profound reflection on the universal complexities, vulnerabilities, and enduring dignity of the human spirit.

**Keywords:** Mammad Araz, human nature, inner world, psychological portrait, Azerbaijani poetry

# Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Konuşma ve Yazma Deneyimlerinin İncelenmesi *

**Arş. Gör. Sema EREN**
Düzce Üniversitesi
semaeren@duzce.edu.tr
ORCID: 0000-0002-3276-6786
**Doç. Dr. Elif Emine BALTA**
Düzce Üniversitesi
elifeminebalta@duzce.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8958-4628

## Özet

Bireyin zihnindeki soyut düşünceleri somut ürünlere dönüştürdüğü iki temel üretici beceri olarak kabul edilen konuşma ve yazma becerisinin doğası birbirinden oldukça farklıdır. Konuşma anlık duygulardan doğrudan etkilenirken yazma süreci gözden geçirme ve düzeltme gibi aşamalarla ilerler. Öğrencilerin sınıf önünde konuşurken heyecan, kaygı, utangaçlık benzeri duyguları sıklıkla yaşadıkları ve ürettikleri düşünceleri yazıya aktarırken fikir tıkanıklığı, fiziksel yorgunluk gibi güçlüklerle karşılaştıkları bilinmektedir. Bu olumsuzluklarla baş etme yollarının ve rahatlatıcı unsurların belirlenmesi dil öğretimindeki engellerin aşılmasına katkı sağlayacaktır. Öğrencilerin kendilerini sözlü ve yazılı olarak nasıl ifade ettikleri sadece akademik başarılarını değil aynı zamanda sosyal kabul ve özgüven gelişimlerini de etkilemektedir. Konuşma ve yazma becerilerinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde öğrencilerin bilişsel, üstbilişsel ve sosyal-duygusal gelişimlerini şekillendiren bütüncül birer iletişim aracı olarak konumlandırılması bu durumu destekler niteliktedir. Bu kapsamda araştırmada beşinci sınıf öğrencilerinin konuşma ve yazma süreçlerinde yaşadıkları duyuşsal durumların, bu süreçlerde karşılaştıkları güçlüklerle baş etme yollarının ve yazılarını tamamladıktan sonra gerçekleştirdikleri denetim süreçlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırma sorusu "Beşinci sınıf öğrencilerinin konuşma ve yazma deneyimleri; duyuşsal durumlar, karşılaşılan güçlükler ve denetim süreçleri açısından nasıldır?" olarak belirlenmiştir. Araştırma, öğrencilerin konuşma ve yazma deneyimlerini derinlemesine incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde tasarlanmıştır. Çalışma grubunu, 2025-2026 eğitim-öğretim yılı Düzce ilindeki bir devlet ortaokulunda 5. sınıfta öğrenim gören 27 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış; yüz yüze gerçekleşen görüşmeler sesli olarak kaydedilmiştir. Bu kayıtlar yazıya geçirilerek metne dönüştürülmüştür. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği tercih edilmiştir. Analizler MAXQDA aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçları bulguların yorumlanması tamamlandıktan sonra detaylı bir şekilde sunulacaktır. Anahtar Sözcükler: Konuşma ve yazma süreçleri, duyuşsal durumlar, denetim süreçleri

**Anahtar Sözcükler:** Konuşma ve yazma süreçleri, duyuşsal durumlar, denetim süreçleri

* Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında Düzce Üniversitesi'nde sürdürmekte olduğu doktora tezinin bir bölümünden üretilmiştir.

# Akademik Yılmazlığın Çok Düzeyli Kaynakları: Akademik Yılmazlık Gelişim Modeli Üzerine Bir Derleme

**Münnever AKIN**
Öğretmen
mnvr2134akin@gmail.com
ORCID: 0009-0003-6328-029X
**Berna GÜRLER**
Öğretmen
pd.bernagurler70@gmail.com
ORCID: 0009-0003-6770-1661
**Arş. Gör. Ali Berke KÖRÜN**
Yıldız Teknik Üniversitesi
berke.korun@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0880-1155

## Özet

Akademik yılmazlık, öğrencilerin akademik yaşamda karşılaştıkları çeşitli risk, stres ve zorluklara rağmen akademik işlevselliklerini sürdürebilmelerini ve bu güçlüklerle etkili biçimde başa çıkabilmelerini sağlayan dinamik bir süreçtir. Bu çalışmanın amacı, akademik yılmazlığın gelişiminde rol oynayan koruyucu kaynakları çok düzeyli bir perspektiften incelemek ve Akademik Yılmazlık Gelişim Modeli çerçevesinde bütüncül olarak değerlendirmektir. Bu doğrultuda, akademik yılmazlık alanındaki çalışmalar ile Akademik Yılmazlık Gelişim Modeli temel alınarak bir derleme gerçekleştirilmiştir. İncelenen kaynaklarda akademik yılmazlığı destekleyen koruyucu faktörlerin birey, aile, okul ve çevre olmak üzere farklı düzeylerde ele alındığı görülmektedir. Bireysel düzeyde iyimserlik, azim, amaçlılık, öz düzenleme, öz yeterlik ve problem çözme becerileri öne çıkarken; aile düzeyinde sosyal destek, akademik ilgi, takip ve teşvik; okul düzeyinde akademik destek, rehberlik hizmetleri, sosyal destek ve teşvik; çevresel düzeyde ise sosyal, akademik ve ekonomik desteklerin önemli kaynaklar olduğu görülmektedir. Bulgular, akademik yılmazlığın tek başına bireysel özelliklerle açıklanamayacağını, farklı düzeylerdeki koruyucu kaynakların karşılıklı etkileşimiyle geliştiğini göstermektedir. Özellikle yükseköğretim bağlamında öğrencilerin akademik, duygusal ve mesleki zorluklarla başa çıkmalarını destekleyen sosyal destek ve eğitimsel kaynakların yanı sıra öz yeterlik ve öz düzenleme gibi bireysel kaynakların güçlendirilmesinin önemli olduğu değerlendirilmektedir. Sonuç olarak akademik yılmazlığın geliştirilmesine yönelik uygulamaların bireysel becerilerin yanı sıra aile, eğitim kurumu ve çevresel kaynakları da kapsayacak çok düzeyli bir yaklaşımla yapılandırılması önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Akademik Yılmazlık, Koruyucu Faktörler, Çok Düzeyli Kaynaklar, Akademik Yılmazlık Gelişim Modeli, Psikolojik Danışman Adayları

# Türk Xalqlarının Qarabağ Zəfərində Mövqeyi *

**Narmin ALİZADA** [1]
Öğretmen
nalizade@beu.edu.az
ORCID: 0009-0003-2350-0323

[1] [1] On Heydar Aliyev's phrase "one nation, two states" and the historical foundations of Azerbaijan-Turkey relations, see: Office of the President of the Republic of Azerbaijan, official document archive. – URL: https://ilhamaliyev.preslib.az/docs/i23.pdf [2] On the Tovuz clashes (July 12, 2020) and their role in the process leading to the Patriotic War, see: "Tovuz Clashes" // Wikipedia. – URL: https://az.wikipedia.org/wiki/Tovuz_döyüşləri [3] On the joint military exercises held between Azerbaijan and Turkey in July–August 2020, see: "Azerbaijan-Turkey Military Cooperation Develops" // Tovuz District Executive Authority. – URL: http://tovuz-ih.gov.az/news/704.html [4] On UN Security Council Resolutions 822, 853, 874, and 884, adopted in 1993, and their non-implementation, see: "UN Security Council Resolutions on the Nagorno-Karabakh Conflict" // Wikipedia. – URL: https://az.wikipedia.org/wiki/BMT_Təhlükəsizlik_Şurasının_Dağlıq_Qarabağ_münaqişəsilə_bağlı_qətnamələri

## Abstract

History sometimes offers moments when the fate of a single nation merges with the spirit of an entire civilization. Such moments are rare, but when they arrive, they leave marks that neither fade from memory nor from the course of history. The autumn of 2020, on Azerbaijani soil, was exactly such a moment. Forty-four days. Just forty-four days. Yet this short span carried the weight of three decades — the sting of defeat etched into memory since the early 1990s, the pain of lost land, the longing of displaced people. The Patriotic War put an end to all of this. But its significance went far beyond the restoration of territory — it revealed a deeper, older truth to the world: the Turkic solidarity forged over a thousand years is not a relic confined to archives, but a living, pulsing force even today. Throughout this war, Azerbaijan did not stand alone. It is easy to say this, but understanding what it truly meant requires only a glance at the map. From the ancient cities of Anatolia to the endless steppes of Central Asia, from Northern Cyprus by the Mediterranean to the mountain valleys of the Caucasus — across a vast geography divided by different state borders yet united by shared roots and a shared sense of language, Turkic peoples stood beside their brothers. Some did so with arms, some with words spoken from diplomatic platforms, and others simply with the unwavering conviction carried in their hearts. Though the forms differed, the essence was the same: this was not the struggle of one nation, but of one family. The question, then, is where this solidarity comes from. It clearly was not born overnight — such bonds take centuries to form. This article traces those roots, how they surfaced during the war, and the forms in which that spirit continues today.

**Keywords:** Turkic solidarity, Second Karabakh War (44-day war),Azerbaijan–Turkey relations, Shusha Declaration

* This paper is an analytical-publicistic work based on general historical information. The historical events, documents, and statements referenced in the article are drawn from and summarized on the basis of open sources; for further verification of specific dates, figures, and quotations, reference to official state sources and reputable international media archives is recommended.

# Kanser, Diyaliz ve Organ Nakli Süreçlerinde Psikolojik Uyum: Belirsizlik, Tedavi Yükü ve Kimlik Dönüşümü Üzerinden Transdiagnostik Bir İnceleme

**Uzman Pelin ÇARKIN**
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
pelincarkin@hotmail.com
ORCID: 0009-0009-4029-4879

## Özet

Amaç Kanser, kronik hemodiyaliz ve solid organ nakli birbirinden farklı klinik seyirlere sahip olmakla birlikte, hastaları yapısal olarak benzer psikolojik taleplerle karşı karşıya bırakmaktadır. Buna karşın alanyazın büyük ölçüde tanı temelinde bölünmüş durumdadır; bu parçalanma, gruplar arasında ortaklaşan uyum mekanizmalarının kuramsal olarak görünmez kalmasına yol açmaktadır. Bu çalışmanın amacı, üç popülasyonda psikolojik uyum sürecini belirsizlik, tedavi yükü ve kimlik dönüşümü eksenlerinde bütünleştirmek ve sınanabilir bir kavramsal model önermektir. Yöntem Çalışma, bütünleştirici bir alanyazın derlemesidir. Kanser, kronik hemodiyaliz ve solid organ nakli popülasyonlarına ilişkin kuramsal ve ampirik psikososyal alanyazın, bu üç eksen altında tematik olarak incelenmiş; gruplar arasındaki ortaklıklar ve farklılıklar kavramsal düzeyde karşılaştırılarak bütünleştirilmiştir. Bulgular Sentez, üç eksenin de her üç hasta grubunda işlediğini, ancak zamansal profil ve içerik bakımından farklılaştığını göstermektedir. Belirsizlik kanserde nüks korkusu, diyalizde süresizlik ve prognostik muğlaklık, nakilde ise rejeksiyon ve greft ömrü kaygısı biçiminde yoğunlaşmaktadır. Tedavi yükü, kapasite–iş yükü dengesizliği olarak en belirgin biçimde diyaliz sürecinde gözlenmekte; nakil sonrası dönemde ise "başarılı sonuç" söylemi altında sistematik olarak az raporlanıyor görünmektedir. Kimlik dönüşümü biyografik kesinti ve hastalık kimliğinin kapsayıcı biçimleriyle ilişkilenmekte, nakilde greftin bedenlenmesi bu eksene özgün bir boyut eklemektedir. Sonuç Bulgular, belirsizlik ve tedavi yükünün kimlik tehdidi aracılığıyla uyum çıktılarına bağlandığı; bu ilişkinin psikolojik esneklik, anlam yapılandırma kapasitesi, aile desteği ve sağlık hizmetine erişim tarafından ılımlandığı bütünleştirici bir modelin savunulabilirliğine işaret etmektedir. Kesitsel tasarımların baskınlığı ve ölçüm değişmezliğinin sınanmamış olması nedensel çıkarımı sınırlandırmaktadır. Tanı-ötesi psikososyal müdahalelerin geliştirilmesi ile Türkiye ve KKTC bağlamında kültüre duyarlı doğrulama çalışmalarının yürütülmesi önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** psikolojik uyum, belirsizlik, tedavi yükü, hastalık kimliği, transdiagnostik yaklaşım

# Yoğun Destek Gereksinimi Olan Özel Gereksinimli Öğrencilerde Evde Eğitim: Türkiye'de Yapılan Araştırmaların İncelenmesi

**Dr. Öğr. Üyesi Hülya TORUN YETERGE**
Adıyaman Üniversitesi
hulyatorun@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-0042-4386

## Özet

Yoğun destek gereksinimi olan özel gereksinimli öğrenciler; sağlık sorunları, hareket sınırlılıkları, bakım gereksinimleri ile eşlik eden bir ya da birden çok yetersizlikleri nedeniyle örgün eğitim ortamlarına düzenli olarak devam etmekte güçlük yaşayabilmektedir. Bu öğrencilerin eğitim hizmetlerine erişimlerinin ve eğitim sürekliliklerinin sağlanmasında evde eğitim oldukça önemli eğitim hizmetlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de yoğun destek gereksinimi olan özel gereksinimli öğrencilerin evde eğitim süreçlerine yönelik gerçekleştirilen araştırmaları sistematik bir şekilde inceleyerek mevcut araştırma eğilimlerini ortaya koymaktır. Araştırma bir derleme çalışması olarak tasarlanmıştır. Bu kapsamda Google Akademik, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve EBSCO veri tabanlarında "evde eğitim", "evde özel eğitim", "özel gereksinimli öğrencilerde evde eğitim" anahtar sözcükleri kullanılarak taramalar gerçekleştirilmiştir. Tarama sonucunda ulaşılan ve Türkiye'de gerçekleştirilen lisansüstü tezler ile bilimsel makaleler, önceden belirlenen dâhil etme ve dışlama ölçütleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Araştırmaya dâhil edilen çalışmalar; çalışma türü, yayın yılı, araştırma yöntemi, katılımcı özellikleri ve yetersizlik grupları olarak analiz edilmiş, evde eğitimin yürütülme süreçleri, eğitsel ve destek gereksinimleri, karşılaşılan güçlükler ve sunulan öneriler açısından değerlendirilmiştir. Araştırmanın, Türkiye'de yoğun destek gereksinimi olan öğrencilerin evde eğitimine ilişkin mevcut araştırma birikiminin genel görünümünü ortaya koyması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Evde eğitim, yoğun destek gereksinimi, özel gereksinimli öğrenciler, özel eğitim, eğitime erişim.

# Eğitime Fiziksel Erişilebilirlik Bağlamında Taşımalı Eğitim: Türkiye'deki Araştırmaların Ağır ve Çoklu Yetersizliği Olan Öğrenciler Perspektifinden İncelenmesi

**Dr. Öğr. Üyesi Hülya TORUN YETERGE**
Adıyaman Üniversitesi
hulyatorun@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-0042-4386

## Özet

Eğitime erişim, öğrencilerin yalnızca eğitim kurumlarına kayıtlı olmalarını değil, bu kurumlara güvenli ve sürdürülebilir biçimde ulaşabilmelerini de kapsamaktadır. Bu durum; hareket sınırlılıkları, sağlık sorunları, öz bakım gereksinimleri ve yoğun destek gereksinimleri bulunan ağır ve çoklu yetersizliği olan öğrenciler açısından daha kritik hâle gelebilmektedir. Taşımalı eğitim, öğrencilerin okula fiziksel erişimlerinin sağlanmasında önemli uygulamalardan biri olmakla birlikte, Türkiye'de bu konuda gerçekleştirilen araştırmaların ağır ve çoklu yetersizliği olan öğrencilerin özgün gereksinimlerini ne ölçüde ele aldığı yeterince bilinmemektedir. Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de taşımalı eğitime yönelik gerçekleştirilen araştırmaları incelemek ve mevcut araştırma birikimini ağır ve çoklu yetersizliği olan öğrencilerin eğitime fiziksel erişimi perspektifinden değerlendirmektir. Araştırma bir derleme çalışması olarak tasarlanmıştır. Bu kapsamda Türkiye'de gerçekleştirilen lisansüstü tezler ve bilimsel makaleler belirlenen veri tabanlarında "taşımalı eğitim", "taşıma" anahtar sözcükleri kullanılarak taranmış ve dâhil etme ve dışlama ölçütleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Araştırmaya dâhil edilen çalışmalar; yayın yılı, yayın türü, araştırma yöntemi, katılımcı özellikleri ve araştırma amaçları açısından incelenmiştir. Ayrıca çalışmalarda ele alınan sorun, gereksinim ve uygulamalar, ağır ve çoklu yetersizliği olan öğrencilerin taşıma yoluyla eğitime erişimiyle ilişkilendirilebilirliği açısından değerlendirilerek mevcut araştırmaların bu öğrenci grubuna yönelik çıkarımları analiz edilmiştir. Araştırmanın, Türkiye'deki taşımalı eğitim literatüründe ağır ve çoklu yetersizliği olan öğrencilerin görünürlüğünü ve bu alandaki araştırma gereksinimlerini ortaya koyması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Taşımalı eğitim, fiziksel erişilebilirlik, ağır ve çoklu yetersizlik, eğitime erişim.

# Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Geleceğin Vatandaşı: 21. Yüzyıl Vatandaşlık Becerileri

**Esra EKİCİ**
Öğrenci
esraekici326@gmail.com
ORCID: 0009-0009-8253-6936
**Doç. Dr. Ayşegül AVŞAR TUNCAY**
Mersin Üniversitesi
aysegulaat@mersin.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0520-1742

## Özet

21.yüzyılda yaşanan toplumsal, teknolojik, çevresel ve küresel değişimler, vatandaşlık anlayışını yalnızca hak ve sorumlulukların bilinmesine dayalı geleneksel çerçevenin ötesine taşımaktadır. Bu değişim, geleceğin vatandaşının eleştirel düşünebilen, problem çözebilen, dijital teknolojileri bilinçli kullanabilen, toplumsal süreçlere katılan, çevresel ve küresel sorunlara duyarlı, üretken ve kültürel değerlerinin farkında olan çok yönlü bir birey olarak yetiştirilmesini gerekli kılmaktadır. Nitekim 21. yüzyıl becerileri arasında eleştirel düşünme, problem çözme, bilgi-medya-teknoloji okuryazarlığı, girişimcilik, sosyal ve kültürlerarası beceriler ile liderlik ve sorumluluk yer almaktadır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde (TYMM) de 21. yüzyıl becerilerine sahip, çok yönlü bireylerin yetiştirilmesi temel hedefler arasında değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, TYMM kapsamında hazırlanan Sosyal Bilgiler ders kitaplarında geleceğin vatandaşının hangi özelliklerle temsil edildiğini ortaya koymaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmış; TYMM doğrultusunda hazırlanan 5. ve 6. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarındaki metinler, etkinlikler ve sorular aktif vatandaş, dijital vatandaş, çevreye duyarlı vatandaş, eleştirel düşünen vatandaş, girişimci vatandaş, kültürel değerlere bağlı vatandaş ve küresel vatandaş temaları doğrultusunda incelenmiştir. Bulgular, ders kitaplarında geleceğin vatandaşının tek bir vatandaşlık anlayışı üzerinden değil, birbiriyle ilişkili çoklu yeterlikler üzerinden yapılandırıldığını göstermektedir. Hak ve sorumlulukların bilinmesi ve toplumsal yaşama katılım aktif vatandaşlığı; dijital mahremiyet ve bilinçli teknoloji kullanımı dijital vatandaşlığı; sürdürülebilirlik, doğal kaynakların korunması ve sıfır atık uygulamaları çevreye duyarlı vatandaşlığı desteklemektedir. Bunlarla bütünleşen eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri sorgulayan; kültürel miras ve tarihsel süreklilik vurguları ise millî ve kültürel değerlerine bağlı bir vatandaş profilini güçlendirmektedir. Kültürlerarası etkileşim, sürdürülebilirlik ve küresel farkındalık ise vatandaşlık anlayışını yerelden küresele taşımaktadır. Sonuç olarak TYMM Sosyal Bilgiler ders kitaplarında geleceğin vatandaşı; kökleriyle bağını koruyan ancak dünyaya açık, hak ve sorumluluklarının bilincinde, katılımcı, eleştirel, dijital yeterliklere sahip, çevresel ve küresel sorunlara duyarlı, üretken ve çok yönlü bir birey olarak temsil edilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, geleceğin vatandaşı, Sosyal Bilgiler, 21. yüzyıl vatandaşlık becerileri, vatandaşlık eğitimi

# İşyerinde Ruh Sağlığı İlk Yardımı: Pozitif Psikoterapi Temelli Bir Grup Müdahalesinin Ön Bulguları [*] [**]

**Eyüp DEMİR**
Darıca Bilim ve Sanat Merkezi
ORCID: 0000-0001-6874-3482
**Doç. Dr. Seher Merve ERUS**
Yıldız Teknik Üniversitesi
ORCID: 0000-0001-5308-3872

## Özet

Bu çalışma, beyaz yakalı çalışanlarda iş-aile çatışmasını yönetme öz-yeterliği, benlik saygısı ve karşılıklı sosyal destek üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla Pozitif Psikoterapi (PPT) ile Ruh Sağlığı İlk Yardımı (RSİY) çerçevelerini bütünleştiren 10 oturumluk bir grup müdahalesi geliştirmeyi ve ön düzeyde sınamayı amaçlamaktadır. Tek kollu, randomize olmayan ön test-son test-izleme deseninde yürütülen pilot çalışmaya 11 beyaz yakalı çalışan katılmıştır. Program tamamlama oranı %86,6 olarak gerçekleşmiş, kabul edilebilirlik puanları tüm boyutlarda yüksek bulunmuştur. Friedman testi ve Wilcoxon işaretli sıralar testi sonuçları, iş-aile çatışmasını yönetme öz-yeterliği, benlik saygısı ile sosyal destek alma ve verme değişkenlerinin tümünde büyük etki büyüklükleriyle (r = .77-.89) istatistiksel olarak anlamlı iyileşmeler yaşandığını ve bu kazanımların dört haftalık izleme döneminde büyük ölçüde korunduğunu ortaya koymuştur. Keşifsel moderasyon analizi ise iş-aile çatışmasını yönetme öz-yeterliğinin, müdahaleyle ilişkili benlik saygısı kazanımlarını anlamlı biçimde moderatör ettiğini göstermiştir. Bu bulgu, öz-yeterlik düzeyi yüksek katılımcıların müdahaleden daha fazla yararlandığına ve iki değişken arasında kuramsal olarak tutarlı bir güçlendirici ilişkinin varlığına işaret etmektedir. Elde edilen sonuçlar, PPT temelli RSİY programının Türkiye bağlamında kültürel açıdan duyarlı ve uygulanabilir bir işyeri ruh sağlığı modeli olduğuna dair ön kanıt sunmakta ve randomize kontrollü çalışmalarla sınanmasını desteklemektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Ruh sağlığı ilk yardımı, pozitif psikoterapi, iş-aile çatışması, benlik saygısı, işyeri müdahalesi

[*] Bu bildiri birinci yazarın doktora tezinden üretilmiştir. Araştırma World Association for Positive and Transcultural Psychotherapy (WAPP) tarafından desteklenmiştir.

[**] Bu çalışmanın tam metni, kongre sürecinde BMC Psychology dergisinde yayına kabul edilmiştir.

# Ergenlik Dönemindeki Lise Öğrencilerinde Sosyal Dışlanma İle Cep Telefonu Bağımlılığı Arasındaki İlişkide Duygu Düzenlemenin Aracı Rolü: Yapısal Eşitlik Modellemesi Çalışması

**Sevil Momeni SHABANI**
T.C İstanbul Kültür Üniversitesi
s.shabani@iku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3069-8281

**Alime TOKGÖZ**
T.C Üsküdar Üniversitesi
alime.tokgoz@st.uskudar.edu.tr
ORCID ID: 0009-0000-5804-4979

## Özet

Ergenlik döneminde cep telefonu bağımlılığı, bireylerin psikososyal gelişimini etkileyen ve giderek artan bir sorun alanı olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, lise öğrencilerinde bir stres kaynağı olan sosyal dışlanma ile cep telefonu bağımlılığı arasındaki ilişkide duygu düzenleme becerilerinin aracı rolünü yapısal eşitlik modellemesi (YEM) yöntemiyle incelemektir. Araştırma kesitsel desende tasarlanmış olup, veriler çok aşamalı örnekleme yöntemiyle belirlenen lise öğrencilerinden toplanmıştır. Veri toplama sürecinde Şata ve Karip'in Akıllı Telefonu Bağımlılığı Ölçeği (Ergenler için), Tetik ve Önder'in Çocuk ve Ergenlerde Duygu Düzenleme Ölçeği ve Mercan'nın Ergenler için Sosyal Dışlanma Ölçeği kullanılmıştır. Yapı geçerliği doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile güvenirlik ise Cronbach alfa ve bileşik güvenirlik (CR) katsayılarıyla test edilmiştir. Araştırmanın kavramsal modeli AMOS yazılımı kullanılarak analiz edilmiş; model uyum indeksleri (CFI, TLI> 0.90; RMSEA <0.08) yapının verilerle iyi uyum gösterdiğini kanıtlamıştır. Bulgular, sosyal dışlanmanın cep telefonu bağımlılığını pozitif yönde, uyumlu duygu düzenleme becerilerini ise negatif yönde anlamlı şekilde yordadığını ortaya koymuştur. Bootstrap analiz sonuçları, duygu düzenlemenin sosyal dışlanma ile cep telefonu bağımlılığı arasındaki ilişkide anlamlı bir kısmi aracı rol üstlendiğini doğrulamıştır. Elde edilen sonuçlar, sosyal dışlanma riski taşıyan ergenlerde duygu düzenleme becerilerinin geliştirilmesinin, problemli cep telefonu kullanımını azaltmada kritik bir müdahale alanı olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, okullarda yürütülecek ruh sağlığını geliştirme programlarının duygusal becerilerin güçlendirilmesine odaklanması önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Ergenlik, sosyal dışlanma, duygu düzenleme, cep telefonu bağımlılığı, yapısal eşitlik modellemesi.

# Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında İklim Adaleti ve Nesiller Arası Adalet

**Esra EKİCİ**
Öğrenci
esraekici326@gmail.com
ORCID: 0009-0009-8253-6936
**Doç. Dr. Ayşegül AVŞAR TUNCAY**
Mersin Üniversitesi
aysegulaat@mersin.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0520-1742

## Özet

İklim değişikliği günümüzde yalnızca çevresel bir sorun değil, mevcut toplumsal ve ekonomik eşitsizlikleri derinleştiren ve etkileri toplumlar, sosyal gruplar ve nesiller arasında farklı biçimlerde dağılan bir adalet sorunu olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda iklim adaleti, iklim değişikliğinin nedenleri, sonuçları ve sorumluluklarının adil paylaşımını; nesiller arası adalet ise bugünkü nesillerin doğal kaynakları kullanırken gelecek nesillerin ihtiyaçlarını ve yaşanabilir bir çevrede bulunma haklarını gözetmesini gerekli kılmaktadır. Nitekim sürdürülebilir kalkınmanın, "gelecek nesillerin ihtiyaçlarının karşılanmasını mümkün kılacak biçimde" doğa ve insan arasında denge kurulmasını gerektirdiği vurgulanmaktadır. Bu araştırmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan 5. ve 6. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında iklim adaleti ve nesiller arası adaletin nasıl temsil edildiğini incelemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmış; ders kitaplarındaki metinler, etkinlikler ve sorular iklim adaleti, nesiller arası adalet, kaynakların adil ve sürdürülebilir paylaşımı, çevresel eşitsizlik ve gelecek nesillerin hakları temaları doğrultusunda incelenmiştir. Bulgular, ders kitaplarında iklim ve nesiller arası adaletin çoğunlukla doğrudan kavramsallaştırılmaktan ziyade sürdürülebilirlik ve çevresel sorumluluk üzerinden örtük biçimde temsil edildiğini göstermektedir. Beşinci sınıf ders kitabında doğal ve beşerî çevrenin "gelecek nesillere bırakacağımız önemli miraslar" olarak nitelendirilmesi, suyun sürdürülebilirliği ve su tasarrufunun vurgulanması nesiller arası sorumluluğu desteklemektedir. Benzer şekilde doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımının bilinçli tüketim ve atıkların azaltılmasıyla ilişkilendirilmesi, mevcut kaynakların geleceğe aktarılması anlayışını güçlendirmektedir.6. sınıf ders kitabında ise yılda ortalama 21,6 milyon kişinin iklim değişikliği nedeniyle göç etmek zorunda kaldığının belirtilmesi, iklim değişikliğinin insan yaşamı ve kırılgan gruplar üzerindeki eşitsiz sonuçlarına dikkat çekmektedir. Bununla birlikte ilgili araştırmalar, TYMM ders kitaplarında eşitsizliklerin azaltılmasına yönelik içeriklerin sınırlı kaldığını göstermektedir. Sonuç olarak ders kitaplarında nesiller arası çevresel sorumluluk belirgin biçimde temsil edilirken iklim adaleti, çevresel eşitsizlik ve kaynakların adil paylaşımı boyutlarının daha çok dolaylı ve sınırlı biçimde ele alındığı sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** İklim adaleti, nesiller arası adalet, Sosyal Bilgiler, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, gelecek nesillerin hakları

# Çoklu Okuryazarlıklar ve Sınıf Öğretmeni Eğitimi: İlkokul 4. Sınıf Türkçe Programında Öğrencinin Anlam Tasarımcısı Rolü

**Arş. Gör. Dr. Aslı Ceren ALAÇAM**
Ege Üniversitesi. Eğitim Fakültesi
cerenalacam@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4152-0902

## Özet

Günümüzde iletişim ortamlarında anlam birden çok mod aracılığıyla üretilmektedir. Dilsel, görsel, işitsel, jestsel ve uzamsal modlar farklı bileşimlerle bu üretime katkı sağlamaktadır. Bu dönüşüm, öğrencilerin farklı anlam kaynaklarını yorumlayabilen ve bu kaynakları yeniden düzenleyerek yeni anlamlar oluşturabilen bireyler olarak yetiştirilmesine olanak sağlayan bir eğitimi gerekli kılmaktadır. Bu doğrultuda öğrencilerin anlam tasarlama becerilerinin geliştirilmesi önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli İlkokul 4. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında öğrencinin çoklu okuryazarlıklar perspektifinden bir anlam tasarımcısı olarak nasıl konumlandırıldığını incelemektir. Nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman incelemesi yoluyla gerçekleştirilen bu çalışmada, çoklu okuryazarlıkların anlam tasarımı yaklaşımında yer alan "Hazır Tasarım Kaynakları", "Tasarım Süreci" ve "Yeniden Tasarlama" kavramları betimsel analiz çerçevesini oluşturmuştur. Bu çerçeve doğrultusunda İlkokul 4. sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programının "Öğrenme-Öğretme Uygulamaları" bölümlerinde yer alan ifadeler incelenerek öğrencinin anlam tasarımcısı olarak nasıl konumlandırıldığı yorumlanmıştır. Yapılan inceleme, öğretim programının öğrencinin farklı anlam kaynaklarıyla etkileşime girmesine, bu kaynakları ön bilgileri ve yaşantılarıyla ilişkilendirerek tahmin etme, karşılaştırma, yorumlama ve değerlendirme süreçlerine katılmasına, bazı uygulamalarda ise kendi anlamlarını oluşturmasına yönelik uygulamalar içerdiğini göstermektedir. Bu yapı, öğrenciyi hazır anlamların pasif alıcısı olmanın ötesine geçirerek, kaynakları seçme, ilişkilendirme ve yeniden düzenleme gibi faaliyetleri gerçekleştiren etkin bir anlam tasarımcısı olabilmesi için olanaklar sunmaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda, bu olanakların sınıf ortamında gerçekleştirilebilmesi için sınıf öğretmenlerinin gereksinim duyabileceği pedagojik yeterlikler ve bunların öğretmen eğitimi açısından doğurduğu gereklilikler tartışılmıştır. Çalışmanın, öğretim programlarının çoklu okuryazarlıklar perspektifinden ele alınmasına ve bu yaklaşımın sınıf öğretmeni yetiştirme sürecindeki yerine ilişkin tartışmalara katkı sağlaması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Çoklu okuryazarlıklar, sınıf öğretmeni eğitimi, anlam tasarımı, Türkçe öğretim programı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

# The Mediating Role Of Rumination in the Relationship Between Anxious Attachment and Behavioral Jealousy

**Dr. Öğr. Üyesi Emel GENÇ**
Bartın Üniversitesi
gncemel@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-7921-3185

## Abstract

Romantic relationships constitute an important context for emotional and interpersonal development during emerging adulthood. Anxious attachment, characterized by heightened sensitivity to rejection and abandonment, may increase individuals' vulnerability to jealousy-related thoughts and behaviors. However, the cognitive mechanisms through which attachment anxiety is associated with behavioral expressions of jealousy remain less clear. Rumination, particularly repetitive thinking about relationship-related concerns and uncertainties, may represent one such mechanism. Therefore, this study aimed to examine the mediating role of rumination in the relationship between anxious attachment and behavioral jealousy among university students. The study employed a correlational research design and included 255 university students aged 18–30 years (139 women, 116 men). The mediation model was tested using Hayes' PROCESS Macro Model 4 with 5,000 bootstrap samples. Anxious attachment was positively associated with behavioral jealousy ($r = .52$, $p < .001$) and rumination ($r = .59$, $p < .001$), while rumination was positively associated with behavioral jealousy ($r = .58$, $p < .001$). Mediation analysis showed that anxious attachment significantly predicted rumination ($B = .37$, $p < .001$), which, in turn, significantly predicted behavioral jealousy ($B = .36$, $p < .001$). The indirect effect through rumination was significant ($B = .13$, 95% CI [.08, .18]), while the direct effect remained significant ($B = .14$, $p < .001$), indicating partial mediation. These findings suggest that individuals with higher attachment anxiety may be more likely to engage in behavioral jealousy, partly through increased relationship-related rumination. From a practical perspective, interventions that target repetitive relationship-focused thinking and promote more adaptive emotion regulation strategies may help reduce maladaptive jealousy-related behaviors among young adults.

**Keywords:** Anxious attachment, behavioral jealousy, emerging adulthood, rumination, mediation

# Yaşar Kemal ve John Steinbeck'in Eserlerinde İnsan-doğa İlişkisi: Sürdürülebilirlik Eğitimi Bağlamında Karşılaştırmalı Bir İnceleme

**Leman ŞEN**
Öğretmen
lmnaristo@gmail.com
ORCID: 0000-0003-2322-347X

## Özet

Bu çalışma, Yaşar Kemal ve John Steinbeck'in eserlerinde insan-doğa ilişkileriyle karşılaştırmalı bir bakış açısıyla incelemekte ve bu incelemeyi sürdürülebilirlik eğitimi bağlamında değerlendirmektedir. Çalışmanın amacı, farklı coğrafya ve kültürlerde eser vermiş bu iki yazarın doğa temsillerindeki ortaklıkları ve farklılıkları ortaya koyarak, edebî metinlerin sürdürülebilirlik bilincini kazandırmaktaki pedagojik potansiyelini tartışmaktır. Günümüzdeki iklim krizi ve ekolojik yıkımın giderek görünür hale gelmesi, sürdürülebilirlik eğitiminin yalnızca fen bilimleri yeterli değil, beşerî bilimlerin duygusal ve etik derinliğiyle de zenginleştirilmesini gerekli kılmaktadır; edebiyat bu noktada soyut çevresel kavramları somut insani deneyimlere dönüştürülerek önemli bir araç sunar. Araştırmada ekoeleştiri (ecocriticism) kuramsal çerçevesinden hareketle karşılaştırmalı edebiyat yöntemi kullanılmış; Yaşar Kemal'in İnce Memed ve Yer Demir Gök Bakır adlı eserleri ile John Steinbeck'in Gazap Üzümleri ve Sardalye Sokağı adlı eserleri metin analizi yoluyla incelenmiştir. Bulgular, her iki yazarının da doğayı pasif bir dekor olarak değil, insan toplumlarının sosyoekonomik yapılarıyla iç içe geçmiş, aktif ve belirleyici bir güç olarak ele alındığını göstermektedir. Yaşar Kemal'in eserlerinde doğa, Çukurova'nın feodal toprak düzenine karşı bir direniş, sığınak ve toplumsal adalet alanı olarak belirlenirken; John Steinbeck'in eserlerinde doğa, kapitalist üretim ilişkilerinin ve büyük ölçekli tarımsal işletmeciliğin yol açtığı ekolojik ve toplumsal çöküşün hem kurbanı hem de aynası konumundadır. Buna karşın toprak kaybı, göç, emek sömürüsü ve kolektif direniş gibi temalar, farklı coğrafyalarda da olsa her iki yazarda ortak bir insani deneyimi yansıtmaktadır. Üslup açısından Yaşar Kemal'in doğa anlatısı sözlü destan geleneğinden beslenen mitik-şiirsel bir dille şekillenirken, John Steinbeck'in anlatısı Ed Ricketts'ten etkilenen ekolojik holizm anlayışıyla daha bilimsel-gözlemci bir nitelik taşımaktadır. Çalışma, bu edebî temsillerin sürdürülebilirlik eğitiminde birbirini tamamlayan bir kaynak olarak kullanılabileceği sonucuna ulaşmaktadır: Yaşar Kemal toplumsal adalet-doğa ilişkisini, John Steinbeck ise ekonomik sistem-ekolojik denge ilişkisini öğretici bir zeminde sunmaktadır. Sonuç olarak, edebiyatın hem bilişsel hem de duygusal-etik sorumluluk bilinci geliştirilerek sürdürülebilirlik eğitimine özgün bir katkı sağlayabileceği vurgulanmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Yaşar Kemal, John Steinbeck, ekoeleştiri, insan-doğa ilişkisi, sürdürülebilirlik eğitimi

# Gelişimsel Süreçler Perspektifinden Ergenlik Döneminde Mizaç ve Bağlanma Stilleri

**Refikanur KÜLCÜ**
KTO Karatay Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Ana Bilim Dalı, Konya, Türkiye
ORCID ID: 0009-0006-2801-4086
21818037@ogrenci.karatay.edu.tr
**Dr. Öğr. Üyesi Emine ARSLAN KILIÇOĞLU**
KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Konya, Türkiye
ORCID ID: 0000-0001-8319-2404
emine.arslan@karatay.edu.tr

## Özet

Ergenlik dönemi; biyolojik ve nörobiyolojik değişimlerin yanı sıra bilişsel, duygusal, sosyal ve ilişkisel gelişimin yeniden yapılandığı kritik bir gelişimsel süreçtir. Bu dönemde bireysel farklılıkların ve psikososyal uyumun anlaşılmasında mizaç ve bağlanma stillerinin birlikte değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, ergenlik döneminde mizaç ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi gelişimsel süreçler perspektifinden ele almak ve bu iki yapının ergenlerin duygusal, ilişkisel ve psikososyal gelişimleri üzerindeki rolünü bütüncül bir çerçevede değerlendirmektir. Çalışma, alan yazına dayalı betimsel bir derleme niteliğindedir. Bu kapsamda ergenlik döneminin gelişimsel özellikleri, mizaç kavramının temel bileşenleri, duygusal tepkisellik ve özdüzenleme, bağlanma kuramının temel varsayımları, içsel çalışma modelleri ve ergenlik döneminde bağlanma ilişkilerinin yeniden yapılanması ele alınmıştır. Alan yazının incelenmesi sonucunda, mizaç ve bağlanma stillerinin ergenlerin duygu düzenleme becerileri, yakın ilişkilerde güven oluşturma, akran ilişkileri, özerklik süreçleri ve psikososyal uyumlarıyla ilişkili olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, mizaç özelliklerinin gelişimsel sonuçları yalnızca bireysel yatkınlıklarla açıklanamamakta; aile ilişkileri, bakım deneyimleri, sosyal çevre ve bağlanma örüntüleriyle karşılıklı etkileşim içerisinde şekillenmektedir. Güvenli bağlanma deneyimlerinin bazı zorlayıcı mizaç özelliklerinin olumsuz etkilerini azaltabilecek koruyucu bir unsur olabileceği, güvensiz bağlanma örüntülerinin ise belirli mizaç özellikleriyle birlikte riskli gelişimsel sonuçlarla ilişkilenebileceği değerlendirilmektedir. Sonuç olarak, ergenlik döneminde mizaç ve bağlanmanın birlikte ele alınması, bireysel farklılıkların, risk ve koruyucu faktörlerin ve psikososyal uyum süreçlerinin daha kapsamlı biçimde anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Gelecek çalışmalarda kültürel farklılıkları dikkate alan, uzunlamasına ve çoklu yöntemli araştırmaların artırılması önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Ergenlik, mizaç, bağlanma stilleri, gelişimsel süreçler, psikososyal uyum

# Cognitive Foundations of L2 Vocabulary Learning: A Focused Review of Memory and Metacognition

**Öğr. Gör. Aylin AYDİN**
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi
aylinaydinacademic@gmail.com
ORCID: 0000-0003-0287-3844

**Abstract**

Vocabulary acquisition constitutes a central component of foreign language learning whereas successful L2 vocabulary learning depends on a range of cognitive and metacognitive processes that influence how lexical information is encoded, retained, retrieved, monitored, and subsequently regulated. Vocabulary learning is a cognitively demanding component of L2 vocabulary learning, requiring learners not only to encode and retain new lexical information but also to monitor and regulate their own learning. Contributions of memory and metacognition to L2 vocabulary learning have largely been researched separately. This focused review synthesizes recent research findings on the cognitive foundations of L2 vocabulary learning by putting the emphasis particularly on working memory, retrieval, distributed practice, metacognition, and self-regulation. Research published between the years 2021 and 2026 was focused by using the combinations of the search terms that are "L2 vocabulary learning," "foreign language vocabulary," "EFL vocabulary," "working memory," "retrieval practice," "distributed practice," "vocabulary retention," "metacognition," "monitoring," and "self-regulated vocabulary learning". Studies were included if they (a) investigated L2 or foreign-language vocabulary learning, knowledge, or retention; (b) examined at least one memory- or metacognition-related construct as a variable; (c) reported empirical learner data; and (d) were published in English. Exclusion criteria comprised review articles, conference abstracts, dissertations, non-empirical publications, and studies published outside the specified date range. Three major themes emerged: (1) working-memory resources and L2 vocabulary knowledge, (2) retrieval practice and distributed practice, and (3) metacognitive knowledge, monitoring, and self-regulation. Taken together, the findings indicate that successful L2 vocabulary learning reflects an interaction among learners' cognitive capacity, the memory-based learning conditions, and learners' ability to monitor and regulate learning. These findings further suggest that individual differences may shape how effectively learners benefit from vocabulary instruction and teaching design underscoring the need for flexible instructional approaches that accommodate variability in cognitive and self-regulatory resources.

**Keywords:** L2 vocabulary learning, working memory, retrieval practice, distributed practice, metacognition

# Kayıpların Ötesinde Yaşlanma: Yaşlanmayı Yeniden Konumlandırma ve Pozitif Yaşlanma

**Uzman Hilal ÖKSÜZ** [1]
Yıldız Teknik Üniversitesi
okshilal@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2940-379X
**Prof. Dr. Seydi Ahmet SATICI** [2]
Yıldız Teknik Üniversitesi
sasatici@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2871-8589

## Özet

Gelişim dönemlerinin son basamağı olan yaşlılık; biyolojik, psikolojik, bilişsel ve sosyal boyutlarda çok yönlü değişimlerin gerçekleştiği karmaşık bir süreçtir. Geleneksel yaşlılık literatürü, bu dönemi ağırlıklı olarak kayıp, gerileme ve çöküş odaklı bir patoloji perspektifinden ele almıştır. Ancak pozitif psikoloji yaklaşımının ivme kazanmasıyla birlikte, yaşlılık olgusuna yönelik bakış açısında köklü bir paradigma değişimi gerçekleşmiştir. Bu yeni anlayış; yaşlılığı yalnızca kayıpların tolere edildiği bir dönem olarak değil, bireyin mevcut güçlü yönlerini, bilgi birikimini ve potansiyelini etkin şekilde kullandığı dinamik bir gelişim evresi olarak tanımlamaktadır. Literatürde başarılı, aktif ve sağlıklı yaşlanma gibi farklı kuramsal modeller bulunmakla birlikte pozitif yaşlanma; yaşam süresini uzatmanın ötesinde, yaşanılan yılları niteliksel olarak zenginleştirmeyi ve öznel iyi oluşu artırmayı merkeze alır. Bu doğrultuda pozitif yaşlanma, salt fizyolojik ve bilişsel işlevselliği korumayı değil; bireyin kendini psikolojik ve sosyal açıdan ne derece doyumlu ve iyi hissettiğini vurgulayan bütüncül bir çerçeve sunmaktadır. Bu çalışma; pozitif yaşlanmanın kavramsal temellerini, literatürdeki diğer yaşlanma modelleriyle olan farklılıklarını açıklamayı amaçlamaktadır. Bununla birlikte bu çalışmanın yaşlılarla psikolojik danışmanlık uygulamaları ile koruyucu/geliştirici ruh sağlığı müdahalelerine yol gösterici bir perspektif kazandırması beklenmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Pozitif yaşlanma, yalnızlık, gelişimsel olarak yaşlılık, yaşlı ruh sağlığı, yaşlılıkta yaşam kalitesi

[1] Bu bildiri doktora tezinden üretilmiştir.

# Who Teaches Whom? Reimagining Pedagogıcal Agency In Human–aı Teaching Partnerships

**Doç. Dr. Sümeyra AKKAYA**
İnönü Üniversitesi
sumeyra.akkaya@inonu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9942-9848
**Dr. Öğr. Üyesi Uğur ÖZHAN**
İnönü Üniversitesi
ugur.ozhan@inonu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1890-3868

**Abstract**

The integration of generative artificial intelligence technologies into educational processes is transforming pre-service teachers' ways of accessing information, engaging in pedagogical thinking, and learning professionally. This study examined pre-service primary school teachers' experiences of interacting with generative artificial intelligence in the context of the Physical Activities and Games course and how they interpreted this interaction within the framework of human–AI pedagogical partnership. The study was conducted using a qualitative research approach and an interpretative phenomenological design. The participants consisted of pre-service primary school teachers who took the Physical Activities and Games course and used generative AI during the course. Data were collected through semi-structured interviews. The findings revealed that the pre-service teachers experienced generative AI not merely as an information-providing tool but as a learning partner that supported their thinking in designing games and physical activities, adapting activities to children's developmental characteristics, managing classroom processes, and generating pedagogical alternatives. However, rather than accepting AI-generated suggestions uncritically, the participants evaluated and questioned them in terms of pedagogical appropriateness, developmental suitability, feasibility, and safety. The findings further indicated that the pre-service teachers' positions in relation to AI evolved from being "learners from AI" and "questioners of AI" toward becoming more active agents who "set pedagogical boundaries for AI" and "think with AI." Overall, the study suggests that generative AI can function as a dialogical learning partner that stimulates and reshapes pre-service teachers' pedagogical thinking, particularly in experiential, movement-based, and child-centered learning contexts.

**Keywords:** Generative artificial intelligence, pre-service primary school teachers, Physical Activities and Games, human–AI pedagogical partnership.

# Beyond The Classroom Walls: Negotıatıng Pedagogy, Place, Learnıng, And Artıfıcıal Intellıgence In Prımary Teachers' Out-of-school Experıences

**Doç. Dr. Sümeyra AKKAYA**
İnönü Üniversitesi
sumeyra.akkaya@inonu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9942-9848

## Abstract

Out-of-school learning environments provide rich pedagogical contexts in which students can engage with real-life experiences, construct knowledge through direct experience, and take more active roles in learning. However, contemporary developments in artificial intelligence (AI) are introducing new possibilities for designing, facilitating, and extending out-of-school learning experiences, while also challenging teachers to reconsider their pedagogical roles and decision-making processes. This study explored how primary school teachers experience and make sense of out-of-school learning and how they negotiate pedagogy, place, learning, and AI-supported possibilities within these contexts. The study employed an interpretive phenomenological design. Participants were 18 primary school teachers with diverse levels of professional experience and varying experiences with out-of-school learning. Data were collected through semi-structured individual interviews addressing teachers' perceptions of out-of-school learning, their pedagogical roles beyond the classroom, their responses to students' curiosity and spontaneous learning opportunities, and their perspectives on the potential use of AI in out-of-school learning. The findings revealed that teachers perceived out-of-school learning not simply as learning beyond the physical boundaries of the classroom, but as a transformative experience that reshapes pedagogy, teacher roles, and learning processes. Four themes emerged: (1) shifting from instructor to learning facilitator, (2) negotiating pedagogical reasoning in unpredictable places, (3) responding to students' curiosity and emergent learning opportunities, and (4) exploring AI-supported pedagogical possibilities. Teachers viewed AI as a potential resource for planning learning experiences, extending students' questions, exploring real-world contexts, and supporting reflection after out-of-school experiences. However, they emphasized that AI should complement rather than replace direct engagement with real-world environments and teachers' pedagogical judgment. Overall, the findings suggest that out-of-school learning can be conceptualized as a hybrid pedagogical space where teachers negotiate pedagogy, place, learning, and AI simultaneously.

**Keywords:** Out-of-school learning, artificial intelligence, pedagogical reasoning, teacher role, AI-supported pedagogy

# Trusting The Machine, Remaining The Teacher: Primary Teachers' Pedagogical Reasoning In The Age Of Generative AI

**Dr. Öğr. Üyesi Uğur ÖZHAN**
İnönü Üniversitesi
ugur.ozhan@inonu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1890-3868
**Doç. Dr. Sümeyra AKKAYA**
İnönü Üniversitesi
sumeyra.akkaya@inonu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9942-9848

## Abstract

The increasing integration of generative artificial intelligence (GenAI) into educational processes requires teachers to reconsider how they make pedagogical decisions, enact their professional roles, and draw upon their expertise. While existing research has largely focused on AI use frequency, perceived benefits, limitations, and attitudes, less attention has been paid to how teachers evaluate AI-generated suggestions in relation to their own pedagogical knowledge and professional judgment. This study examined primary school teachers' interactions with GenAI in the context of pedagogical reasoning, professional autonomy, and teacher expertise. The study employed a qualitative research approach and an interpretive phenomenological design, involving 18 primary school teachers with varying levels of professional experience. Data were collected through semi-structured interviews and analyzed using reflexive thematic analysis. The findings indicated that teachers positioned GenAI not merely as an information-providing technology but as a "digital colleague" that could support pedagogical decision-making while requiring critical evaluation. Five themes emerged: the tension between efficiency and pedagogical accuracy, conditional trust in AI, the teacher as the final decision-maker, filtering AI-generated outputs through pedagogical judgment, and the redefinition of teacher expertise. The findings showed that teachers primarily used GenAI for lesson planning, activity development, differentiated instruction, and material preparation. However, AI-generated outputs were not adopted uncritically; instead, they were evaluated and adapted according to students' characteristics, classroom context, learning objectives, and teachers' professional experiences. The results further demonstrated that GenAI use did not diminish the teacher's role but rather made the teacher's position as an expert who selects, questions, adapts, and assumes pedagogical responsibility more visible. Overall, the study suggests that the relationship between AI and teaching extends beyond technology use and represents an ongoing negotiation among trust, critical reasoning, and professional autonomy.

**Keywords:** Generative artificial intelligence, primary school teachers, pedagogical reasoning, teacher autonomy, teacher expertise, AI-supported teaching

# Ekrandan Zihne: İnternet Bağımlılığı, Ruminasyon ve Mental İyi Oluş Arasındaki İlişkiler Üzerine Bir Modelin Sınanması

**Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk AKBULUT**
Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi
faruk.akbulut@afsu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5152-8102
**Doç. Dr. Önder BALTACI**
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
baltacionder@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9974-8507

## Özet

Üniversite öğrencileri arasında internetin aşırı ve kontrolsüz kullanımı önemli bir sorun olarak öne çıkmaktadır. İnternet bağımlılığı ile mental iyi oluş arasındaki ilişkinin açıklanmasında, tekrarlayıcı ve işlevsiz bir düşünme biçimi olan ruminasyonun önemli bir bilişsel mekanizma olabileceği düşünülmektedir. Bu kesitsel araştırmada, üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ile mental iyi oluş arasındaki ilişkide ruminasyonun aracılık rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'deki farklı yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören toplam 456 öğrenci (335 kadın, %73.5) oluşturmuştur. Katılımcıların yaşları 18 ile 28 arasında değişmekte olup yaş ortalaması 21.07'dir (SS = 1.78). Araştırmada Young İnternet Bağımlılığı Testi–Kısa Form, Ruminatif Tepkiler Ölçeği ve Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği Kısa Formu kullanılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda betimsel istatistikler ve korelasyon analizleri gerçekleştirilmiştir. Ayrıca ruminasyonun aracılık rolü PROCESS makrosu Model 4 kullanılarak test edilmiştir. Aracılık etkisinin anlamlılığı bootstrap yöntemiyle sınanmıştır. Bulgular, internet bağımlılığı ile ruminasyon arasında pozitif yönde, internet bağımlılığı ve ruminasyon ile mental iyi oluş arasında ise negatif yönde anlamlı ilişkiler bulunduğunu göstermiştir. Aracılık analizi sonucunda ruminasyonun internet bağımlılığı ile mental iyi oluş arasındaki ilişkide kısmi aracılık rolüne sahip olduğu belirlenmiştir (dolaylı etki = -0.066, %95 GA [-0.101, -0.036]). Bulgular, üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ile mental iyi oluş arasındaki ilişkinin anlaşılmasında ruminasyon gibi bilişsel süreçlerin önemli olabileceğine işaret etmektedir. Bu doğrultuda, üniversite öğrencilerinin mental iyi oluşlarını desteklemeye yönelik önleyici ve koruyucu ruh sağlığı çalışmalarında problemli internet kullanımının azaltılmasının yanı sıra ruminatif düşünme eğilimlerinin fark edilmesi ve işlevsel başa çıkma becerilerinin geliştirilmesine de odaklanılması önerilmektedir. Ayrıca üniversitelerde psikoeğitim, danışmanlık ve dijital iyi oluş programlarının bilişsel süreçleri de kapsayacak biçimde yapılandırılmasının yararlı olabileceği düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** İnternet bağımlılığı, ruminasyon, mental iyi oluş, üniversite öğrencileri.

# Göreve Yeni Başlayan Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal ve Kültürel Uyum Sürecine İlişkin Görüşleri: Şanlıurfa İli Örneği *

**Kübra Yağmur TOLU**
Öğretmen
yagmurtoluu@gmail.com
ORCID: 0009-0008-2287-6173
**Prof. Dr. Sabahattin ÇİFTÇİ**
Necmettin Erbakan Üniversitesi
sciftci@erbakan.edu.tr
ORCID: 0000-0002-1774-0369

## Özet

Göreve yeni başlamış sınıf öğretmenlerinin kültürel ve sosyal uyum süreçlerini incelemek ve bu süreci sınıf öğretmenlerinin görüşleri kapsamında ele almak amacıyla yapılmış çalışma temel nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Araştırma çalışma grubunu Şanlıurfa ili, ilçeleri ve köylerinde görev yapan ve kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle seçilmiş 26 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen veriler MAXQDA programı aracılığıyla betimsel analiz yoluyla analiz edilip bulguları yorumlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre sınıf öğretmenleri atanma sonrasında kültürel farklılık, bölgeye ilişkin önyargılar, okulla ilgili olumsuz düşünceler beslemiş olup atanma heyecanı ve mesleğe başlama mutluluğu gibi olumlu duygular da beslemişlerdir. Sınıf öğretmenleri kültürel ve sosyal uyumda zorluklar yaşamış olup bu sorunlar dil, sosyal hayatın kısıtlılığı, fiziki yapı, kalabalık sınıfların olması sorunları olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenler yerel halkın misafirperver ve yardımsever olduğunu söylemişler, ancak veli desteğinin yetersiz olması ve eğitime karşı ilgisiz velilerin bulunması konusunda güçlük çekmişlerdir. Öğretmenler bu sorunlarla başa çıkmak için empati kurmaya, sabretmeye çalışmışlar ve burada arkadaş iletişimi ve desteğinin uyumlarını kolaylaştırdığını söylemişlerdir. Buradaki sorunlarla başa çıkmak adına yerel halkı tanımaya çalıştıklarını ve buradaki basit sosyal aktivitelere katıldıklarını belirtmişlerdir. Son olarak buraya gelecek öğretmenlere de yerel halka karşı ön yargılı olmamalarını ve onları anlamaya çalışmaları tavsiyelerini vermişlerdir. Şanlıurfa'ya atanan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve yaşadıkları uyum süreçleri ile ilgili bulguların, buraya gelen öğretmenlerin sorunlarının tespit edilip çözülmesi, alan yazındaki sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları kültürel ve sosyal uyum sorunları boşluğunu kapatması ve sınıf öğretmenlerinin uyum süreçleri ile ilgili araştırmalara katkı sunacağı düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Sınıf öğretmeni, aday öğretmen, Şanlıurfa, kültürel ve sosyal uyum

* Bu çalışma yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

# Kıpçak Türkçesinde At Terminolojisi: Kavram Alanları ve Köken Dağılımı Üzerine Bir İnceleme

**Alptuğ DENİZ**
Öğrenci
alptugdeniz@gmail.com
ORCID: 0009-0001-8534-9484

## Özet

At, tarihî Türk toplumlarında askerî, ekonomik ve toplumsal hayatın temel unsurlarından biri olmuş ve bu önem tarihî Türk lehçelerinde zengin bir at terminolojisinin oluşmasını sağlamıştır. Kıpçak Türkçesi de at ve atçılığa ilişkin oldukça çeşitli bir söz varlığı barındırmaktadır. Bu söz varlığı yalnızca atın adlandırılmasına yönelik kelimelerden oluşmamakta, aynı zamanda atın fiziksel özellikleri, sağlığı, yetiştiriciliği, davranışları ve kullanım alanlarına ilişkin farklı kavram alanlarını da kapsamaktadır. Bu nedenle at terminolojisinin yalnızca kelime listeleri üzerinden değil, kavram alanları ve köken dağılımı birlikte değerlendirilerek incelenmesi, terminolojik yapının daha bütüncül biçimde ortaya konulmasına imkân sağlamaktadır. Bu çalışma Kıpçak Türkçesinde at ve atçılıkla ilgili söz varlığını kavram alanları temelinde sınıflandırmak ve bu kavram alanlarında görülen köken dağılımını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmanın veri tabanını Toparlı, Vural ve Karaatlı tarafından hazırlanan Kıpçak Türkçesi Sözlüğü ile bu sözlüğün dayandığı Kitâb al-İdrâk li-Lisân al-Atrâk, Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugalî, Codex Cumanicus, Hulâsa, Minyetü'l-Guzât ve Memlük Kıpçak sahasına ait diğer eserlerde tespit edilen at terminolojisi oluşturmaktadır. Tespit edilen kelimeler renk adları, anatomik terimler, hastalık adları, yaş ve cinsiyet bildiren adlar, hareket fiilleri, davranış özellikleri, koşum takımları ile yetiştiricilik ve binicilikle ilgili terimler olmak üzere kavram alanlarına ayrılmış ve köken bilgilerine göre sınıflandırılıp incelenmiştir. İnceleme sonucunda, at ve atçılıkla ilgili terimlerin farklı bilgi alanlarına yayılan çok yönlü bir terminolojik yapı sergilediği belirlenmiştir. Ayrıca sınıflandırılan kavram alanları arasında köken dağılımının değişkenlik gösterdiği, bazı alanlarda Türkçe kökenli kelimeler ağırlık kazanırken bazı alanlarda Arapça kökenli unsurların daha yoğun biçimde yer aldığı tespit edilmiştir. Bu bulgular ile birlikte Kıpçak Türkçesindeki at terminolojisinin yalnızca söz varlığı bakımından değil kavram alanları ile köken ilişkisi açısından da sistemli bir yapıya sahip olduğunu görülmektedir. Böylelikle bu çalışma ile Kıpçak ve genel Türk tarihi terminolojisi ve söz varlığına yönelik yapılan araştırmalara yöntemsel açıdan daha geniş bir yelpaze sunmak amaçlanmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Kıpçak Türkçesi, at terminolojisi, söz varlığı, köken bilgisi, terminoloji

# Modern Çağda Takım Olarak Ebeveynlik

**Doç. Dr. Mehmet ŞAKİROĞLU**
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
mehmet.sakiroglu@adu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8990-621X

## Özet

Çocukluk çağı sorunları ve travmalarına bakıldığında gerek ihmal gerekse istismar yaşantılarında anne baba davranışları ve çocuk büyütme stillerinin önemi ortadadır. Teknoloji temelli değişimlerin yaşanmakta olduğu yeni çağda, ebeveynlik stillerinin yeniden gözden geçirilmesi ve birlikte (anne baba çocuk), takım olarak ebeveynliğin belli stratejilerle desteklenmesi faydalı olacaktır. Bu manada, anne baba görevlerinin madde madde listelenmesi ve bu görevlerin gönüllülük usulüne göre paylaşılması ve bu paylaşımdan her bireyin memnun olması gerekmektedir. Annenin babanın babalığını, babanın annenin anneliğini beğenmesi ve benimsemesi ev içi stresi azaltacaktır. Ebeveynler arasındaki görev paylaşımının adil olduğu, baba katılımının tanımlandığı ve çocuğun esenliğine fayda sağladığı, yalnızca sorumlulukları değil, hedef ve hayalleri de paylaşan üçlü (anne-baba-çocuk) ilişkiyi oturtan, toplumsal cinsiyet rollerine göz yummayan sağlıklı aile sistemleri, toplum için de faydalı olacaktır. Sadece sorumlulukların değil, gelecek planları, değerler, roller ve hayallerin de paylaşıldığı bir sistemin kurulması, hedef ortaklığı üzerinden boşanma oranlarının da azalmasına neden olabilir. Bunun yanı sıra boşanmış çiftler de başarılı birlikte ebeveynlik kararları verebilirler. Birbirini destekleyen, ev içi rollerini benimseyen, iletişimi sağlıklı tutan ebeveynlerin kurduğu aile sistemleri zorluklara karşı daha dirençli olacaktır. Bu direncin sağlanmasında, çocuk yetiştirmeye yönelik temel konularda anlaşma, sorumluluk paylaşımı, diğer ebeveyni destekleme ve geniş aile ilişkilerinin ortak yönetimi birlikte ebeveynlik kavramının alt boyutlarını oluşturmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Ebeveynlik, birlikte ebeveynlik, coparenting, takım olarak ebeveynlik

# Down Sendromlu Çocuklarda Duyusal İşlemleme Özellikleri ile Günlük Yaşam, Davranış ve Katılım Arasındaki İlişki: Bir Sistematik Derleme

**Uzman Yasemin PETEK**
Milli Eğitim Bakanlığı
yaseminguneripetek@gmail.com
ORCID: 0009-0001-8707-2036
**Arş. Gör. Elif SAN**
Uşak Üniversitesi
elifsan2.1@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5330-9085
**Uzman Hatice UÇGUN**
Milli Eğitim Bakanlığı
haticeucgunpdr@gmail.com
ORCID: 0009-0006-3226-2568

## Özet

Down sendromlu çocuklarda görsel, işitsel, dokunsal, vestibüler ve proprioseptif girdilerin algılanması, düzenlenmesi ve bu girdilere uygun tepki verilmesinde farklılıklar görülebilmektedir. Duyusal işlemleme özelliklerinin çocukların öz bakım, oyun, öğrenme, sosyal etkileşim ve okul etkinliklerine katılımları üzerinde etkili olabileceği; bununla birlikte alandaki bulguların farklı yaş grupları, ölçme araçları ve işlevsel sonuçlar üzerinden raporlandığı görülmektedir. Bu sistematik derlemenin amacı, Down sendromlu çocukların duyusal işlemleme özelliklerini inceleyen araştırmaları sistematik olarak değerlendirmek ve söz konusu özelliklerin günlük yaşam becerileri, davranış, öz düzenleme ve katılım ile ilişkisini ortaya koymaktır. Çalışma, Sistematik Derlemeler ve Meta-Analizler İçin Tercih Edilen Raporlama Öğeleri (PRISMA 2020) rehberi doğrultusunda yürütülmektedir. PubMed, Scopus, Web of Science, ERIC ve CINAHL veri tabanlarında başlangıç tarihinden 2026 yılına kadar yayımlanan araştırmalar taranmaktadır. Tarama sürecinde "Down syndrome", "child", "sensory processing", "sensory modulation", "sensory profile", "adaptive behavior", "daily living skills", "participation" ve "behavior" terimleri ile bunların farklı birleşimleri kullanılmaktadır. Katılımcılarının tamamı ya da ayrı olarak analiz edilebilen bir bölümü Down sendromlu çocuklardan oluşan ve duyusal işlemleme özellikleri ile en az bir işlevsel sonuç arasındaki ilişkiyi inceleyen hakemli özgün araştırmalar çalışmaya dâhil edilmektedir. Görme veya işitme kaybını yalnızca tıbbi açıdan ele alan, yetişkinlerle yürütülen ve Down sendromlu çocuklara ait bulguların ayrı olarak sunulmadığı araştırmalar kapsam dışında bırakılmaktadır. Çalışmaların seçiminde iki araştırmacı bağımsız olarak görev almakta; araştırmaların yöntemsel niteliği uygun Joanna Briggs Institute değerlendirme araçları kullanılarak incelenmektedir. Çalışmalardaki ölçme araçları ve sonuç değişkenlerinin çeşitlilik göstermesi beklendiğinden bulguların anlatı sentezi yoluyla bir araya getirilmesi planlanmaktadır. Derleme sonucunda duyusal işlemleme örüntülerinin günlük yaşam becerileri, problem davranışlar, öz düzenleme, motor işlevler, sosyal katılım ve okul etkinliklerine katılımla ilişkisine yönelik bulguların tematik olarak sınıflandırılması amaçlanmaktadır. Çalışmanın, Down sendromlu çocukların davranışlarının yalnızca yetersizlik veya uyum problemi temelinde değerlendirilmemesi; davranışların altında bulunabilecek duyusal gereksinimlerin dikkate alınması gerektiğine yönelik kanıt sunması beklenmektedir. Elde edilecek sonuçların öğretmenler, aileler ve ilgili uzmanların duyusal açıdan erişilebilir ve kapsayıcı öğrenme ortamları düzenlemelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Down sendromu, duyusal işlemleme, günlük yaşam becerileri, davranış, katılım, kapsayıcı eğitim

# Down Sendromlu Çocuklarda Kaba Motor Beceriler ile Oyun ve Sosyal Katılım Arasındaki İlişki: Sistematik Derleme

**Arş. Gör. Elif SAN**
Uşak Üniversitesi
elif.san@usak.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5330-9085
**Uzman Hatice UÇGUN**
Milli Eğitim Bakanlığı
haticeucgunpdr@gmail.com
ORCID: 0009-0006-3226-2568
**Uzman Yasemin PETEK**
Milli Eğitim Bakanlığı
yaseminguneripetek@gmail.com
ORCID: 0009-0001-8707-2036

## Özet

Oyun, çocukların çevrelerini keşfetmelerini, akranlarıyla etkileşim kurmalarını ve sosyal ilişkiler geliştirmelerini sağlayan temel gelişimsel etkinliklerden biridir. Koşma, sıçrama, tırmanma, top oynama, dengeyi sürdürme ve yön değiştirme gibi kaba motor beceriler, çocukların oyun alanlarına, beden eğitimi etkinliklerine ve akran oyunlarına etkin biçimde katılmalarında önemli rol oynamaktadır. Down sendromlu çocuklarda hipotoni, eklem gevşekliği, kas gücündeki sınırlılıklar, denge ve koordinasyon güçlükleri nedeniyle kaba motor becerilerin kazanılması gecikebilmektedir veya farklı gelişimsel örüntüler gösterebilmektedir. Bu güçlüklerin çocukların yalnızca fiziksel performanslarını değil, oyun fırsatlarını ve sosyal katılımlarını da sınırlandırabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte alan yazında kaba motor beceriler çoğunlukla motor performans ve fiziksel uygunluk bağlamında incelenmekte; bu becerilerin oyun ve sosyal katılımla ilişkisini ele alan bulgular dağınık kalmaktadır. Bu sistematik derlemenin amacı, Down sendromlu çocuklarda kaba motor beceriler ile oyun ve sosyal katılım arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaları sistematik olarak değerlendirmektir. Çalışma, Sistematik Derlemeler ve Meta-Analizler İçin Tercih Edilen Raporlama Öğeleri (PRISMA 2020) rehberi doğrultusunda yürütülmektedir. PubMed, Scopus, Web of Science, ERIC, PsycINFO ve SPORTDiscus veri tabanlarında başlangıç tarihinden 2026 yılına kadar yayımlanan araştırmalar taranmaktadır. Arama sürecinde "Down syndrome", "child", "gross motor skills", "motor competence", "fundamental movement skills", "play", "play participation", "social participation", "peer interaction" ve "recreation" terimleri ile bunların farklı birleşimleri kullanılmaktadır. Katılımcılarının tamamı veya ayrı olarak analiz edilebilen bir bölümü Down sendromlu çocuklardan oluşan; en az bir kaba motor beceri ile oyun ya da sosyal katılım sonucunu birlikte değerlendiren hakemli özgün araştırmalar derlemeye dâhil edilmektedir. Yalnızca fiziksel uygunluk, beden kompozisyonu veya klinik motor performansa odaklanan ve oyun ya da sosyal katılıma ilişkin bir sonuç içermeyen araştırmalar kapsam dışında bırakılmaktadır. Araştırmalar iki araştırmacı tarafından bağımsız olarak seçilmekte ve yöntemsel kaliteleri araştırma desenlerine uygun Joanna Briggs Institute değerlendirme araçları kullanılarak incelenmektedir. Ölçme araçları ve sonuç değişkenleri arasında heterojenlik bulunması olasılığı nedeniyle bulguların anlatı senteziyle bir araya getirilmesi planlanmaktadır. Derleme kapsamında kaba motor beceriler; denge ve postüral kontrol, hareket becerileri, nesne kontrol becerileri ve genel motor yeterlilik başlıkları altında sınıflandırılacaktır. Bu becerilerin serbest oyun, yapılandırılmış oyun, akran oyunları, beden eğitimi, rekreasyon etkinlikleri ve sosyal etkileşime katılımla ilişkisine yönelik bulgular sentezlenecektir. Çalışmanın, Down sendromlu çocukların oyun ve sosyal katılımlarını desteklemek için yalnızca

fiziksel çevrenin erişilebilir hâle getirilmesinin yeterli olmayabileceğini; çocukların motor yeterliliklerinin, etkinlik özelliklerinin ve gereksinim duydukları bireysel desteklerin birlikte ele alınması gerektiğini ortaya koyması beklenmektedir. Elde edilecek sonuçların öğretmenlere, ailelere ve ilgili uzmanlara kapsayıcı oyun ortamları ile katılım odaklı motor destek programlarının geliştirilmesinde yol göstermesi amaçlanmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Down sendromu, kaba motor beceriler, oyun, sosyal katılım, akran etkileşimi, kapsayıcı eğitim.

# İkiz Dönüşüm Penceresinden Örgüt Kültürünün Geleceği: Yeşil ve Dijital Dönüşüm Üzerine Bir Değerlendirme

**Dr. Öğr. Üyesi Şehriban AYGÜN**
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
sehribanaygun@aybu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2010-1293

**Özet**

Çevresel problemlerin günümüzde giderek artması ve yaşanan teknolojik gelişmelerin örgütlerde iş yapma şekillerini dönüştürmesi, örgütlerin çevresel ve teknolojik değişimlere eş anlı olarak uyum sağlamasını gerektirmektedir. Sürdürülebilir örgütlerin oluşturulmasına yönelik çabalara yeni bir bakış açısı getiren ikiz dönüşüm yaklaşımında, yeşil dönüşüm ve dijital dönüşüm birbirini tamamlayan süreçler olarak değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra dönüşüm süreçlerinin sadece teknolojik altyapı, kaynak ve süreç değişiklikleri bağlamında ele alınması, örgütlerin kültürel ve davranışsal yanının ihmal edilmesine sebep olabilmektedir. Ancak örgüt kültürü, iş görenlerin ve yöneticilerin değişime karşı sergiledikleri davranış ve tutumları, yenilikçiliği, sürdürülebilirlik anlayışını ve örgütle ve işle ilgili tüm süreçleri etkileyen temel faktörlerden biridir. Bu çalışmanın amacı, örgütlerde ikiz dönüşüm sürecinde, örgüt kültürü olgusunun üstlendiği rolü kavramsal bir çerçevede ele alarak değerlendirmektir. Bu kapsamda yeşil dönüşüm, dijital dönüşüm ve ikiz dönüşüm kavramlarından bahsedilmekte; devamında ise örgüt kültürünün bu dönüşüm süreçlerindeki rolü değerlendirilmektedir. Çalışmada ayrıca Cameron ve Quinn'in Rekabetçi Değerler Modeli esas alınarak hiyerarşi, klan, pazar ve adhokrasi kültür tiplerinin, yeşil ve dijital dönüşüm süreçlerinde nerede durdukları tartışılmaktadır. Kavramsal değerlendirme neticesinde, sürdürülebilir örgütsel dönüşümün çevresel ve teknolojik yatırımların yanı sıra, dönüşüme destek veren örgütsel değer ve normların geliştirilmesiyle mümkün olabileceği ileri sürülmektedir. Bu doğrultuda örgüt kültürü olgusunun ikiz dönüşümün başarısını artıran stratejik bir faktör olarak ele alınması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Örgüt kültürü, ikiz dönüşüm, yeşil dönüşüm, dijital dönüşüm, sürdürülebilirlik

# Eğitimde İyi Örnekler ve Kapsayıcılık Bağlamında Bir Yaz Bilim Kampı Modeli: Tübitak 4004 "sihirli Dünyalara Açılan Kapılar ve Bilime Yolculuk" Projesi Örneği

**Öğr. Gör. Arzu BAYINDIR**
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
arzubayindir@comu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8214-9292

## Özet

Eğitimde kapsayıcılık, farklı özelliklere sahip öğrencilerin aynı ortamda bulunmasının ötesinde; öğrencilerin nitelikli öğrenme fırsatlarına, kaynaklara ve sosyal etkileşimlere eşit biçimde erişebilmesini güvence altına alan çok boyutlu bir yaklaşım olarak ele alınmaktadır. Bilim eğitimi laboratuvar, teknolojik donanım, uzman desteği ve okul dışı öğrenme ortamlarına erişim gerektirdiğinden, eşitsizliklerin en görünür olduğu alanlardan biridir. Bu çalışmanın amacı, TÜBİTAK Bilim ve Toplum Projeleri Destekleme Programı kapsamında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi yürütücülüğünde gerçekleştirilen 224B243 kodlu "Sihirli Dünyalara Açılan Kapılar ve Bilime Yolculuk" Yaz Bilim Kampı–2025 projesini, eğitimde iyi örnekler ve kapsayıcılık perspektifinden değerlendirmektir. Nitel araştırma yaklaşımına dayalı bütüncül tek durum deseninin benimsendiği çalışmada projenin sonuç raporu doküman incelemesi yoluyla analiz edilmiş; katılımcı profili, öğrenci seçim ölçütleri, öğrenme ortamları, etkinlik tasarımı, kurumlar arası iş birlikleri ile öğrenci, veli ve öğretmen değerlendirmeleri temalar hâlinde incelenmiştir. Proje kapsamında 48 ortaokul öğrencisi yedişer günlük iki dönemde kampa katılmıştır. Katılımcı seçiminde akademik başarının yanı sıra eğitim olanaklarının sınırlılığı, köy okulu ve yatılı bölge ortaokulunda öğrenim görme, sosyal gelişime açıklık, gönüllülük ve cinsiyet dengesi ölçütleri kullanılmış; şehit ve gazi çocukları, koruma altındaki öğrenciler ve 2023 depremlerinden etkilenen öğrenciler hedef gruplar arasında yer almıştır. Yapılandırmacı öğrenme kuramına dayanan program; yaparak-yaşayarak öğrenme, sorgulamaya dayalı öğrenme, disiplinler arası yaklaşım ve iş birlikli öğrenme ilkeleri doğrultusunda astronomi, STEM, robotik, deniz bilimleri, çevre, tarım, sağlık, arkeoloji, kültür, sanat, drama ve girişimcilik alanlarını bütünleştirmiştir. Bulgular, kapsayıcılığın öğrenci seçimiyle sınırlı kalmadığını; üniversite laboratuvarları, gözlemevi, müzeler, arkeolojik kazı alanları ve doğa ortamlarının kullanımı, güvenli konaklama, rehberlik desteği ve kurumlar arası iş birlikleri yoluyla erişim, katılım ve kazanım boyutlarında bütüncül biçimde yapılandırıldığını göstermektedir. Öğretmen değerlendirmelerinde öğrenci mutluluğu 4.78, öğretim elemanlarının katkısı 4.60 ve fiziksel olanaklar 4.62; veli değerlendirmelerinde iletişim 4.79, beslenme ve barınma olanakları 4.87 ve öğrencilerin araştırmaya ilgisinin artması 4.68 ortalamayla değerlendirilmiştir. Sonuç olarak proje, bilimsel öğrenme fırsatlarına erişimde fırsat eşitliğini destekleyen, aktarılabilir ve sürdürülebilir bir kapsayıcı eğitim modeli olarak iyi örnek niteliği taşımaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Kapsayıcı eğitim, eğitimde iyi örnekler, fırsat eşitliği, bilim kampı, okul dışı öğrenme ortamları

# Tıp Eğitimi Sürecinde Profesyonel Kimlik Gelişiminin İncelenmesi

**Serdar POLAT**
serdar.polat@sbu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-9973-0959
**Prof. Dr. Oktay KOÇ**
oktay.koc@sbu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0979-7920

## Özet

Tıbbi profesyonelliğin öğretilmesi, tıp eğitiminin temel bir bileşenidir. Amaç, öğrencilerin profesyonelliğin doğasını ve getirdiği yükümlülükleri anlamalarını ve tıp mesleğinin değerler sistemini içselleştirmelerini sağlamaktır. Tıp literatüründe mesleki kimlik oluşumuna yönelik ilginin yakın zamanda artması, bu amacın yeniden değerlendirilmesini gerektirmektedir. Profesyonellik eğitiminin örtük amacı, mesleki kimliğe sahip hekimlerin yetişmesini sağlamak olmuştur. Dolayısıyla, tıbbi profesyonelliğin öğretilmesi bir amaca ulaşmada bir araç niteliği taşır. Eğitim psikolojisi ve diğer alanlarda ortaya konan kimlik oluşumu ilkeleri, son dönemde hekimlerin mesleki kimliklerini edinme sürecini incelemek amacıyla kullanılmaktadır. Karmaşık sosyal etkileşim ağları, rol modelleri ve mentorlar, deneyimsel öğrenme ile açık ve örtük bilgi edinimi süreçlerini içeren sosyalleşme; her bir öğrenciyi etkileyerek onların kademeli bir şekilde "bir hekim gibi düşünmesini, davranmasını ve hissetmesini" sağlar. Yazarlar, tıp eğitiminin temel hedeflerinden birinin mesleki kimlik gelişimi olması gerektiğini ve bu yeni hedefi destekleyecek eğitim stratejilerinin geliştirilmesi gerektiğini öne sürmektedir. Profesyonelliğin açık bir şekilde öğretilmesi ve mesleki davranışlara vurgu yapılması önemini koruyacaktır. Bununla birlikte; tıpta kimlik oluşumu ve tıp ortamındaki sosyalleşme süreçlerine dair bilginin artması, geleceğin hekimlerinin "iyi hekim" niteliklerine sahip olmalarını ve bu nitelikleri sergilemelerini sağlamaya yönelik eğitim faaliyetlerine daha fazla mantıksal temel ve netlik kazandıracaktır. Bu bağlamda, Tıp eğitiminin temel amacı yalnızca öğrencilerin teorik bilgi ve uygulamaya dayalı klinik becerilerini geliştirmek değil, aynı zamanda onların hekimlik mesleğinin değerleri, etik ve ahlaki sorumlulukları benimseyerek mesleki kimliklerini geliştirmelerine imkân sağlamaktır. Eğitimin amacı; öğrencilere profesyonel kimliklerini geliştirirken destek olmak ve yardımcı olmak üzere yeniden tasarlandığında her zaman profesyonel kimliğin geliştirilmesi katkı sağlayacağı ve ideal anlamda "iyi hekim" olma vizyonu oluşturacağını düşünüyoruz.

**Anahtar Sözcükler:** Tıp Eğitimi, Profesyonellik, Mesleki Kimlik